

DVADESET GODINA MEDICINSKOGA FAKULTETA / TWENTY YEARS OF SCHOOL OF MEDICINE

Nakladnik / Publisher

Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru / School of Medicine Univesity of Mostar

Za nakladnika / For the Publisher

Milenko Bevanda, dekan / Dean

Urednici / Editors

Ivo Čolak

Zdravko Nikić

Danijel Pravdić

Uredničko vijeće / Editorial Board

Milenko Bevanda, Danijel Pravdić, Katarina Vukojević,

Violeta Šoljić, Nevenka Jelić-Knezović, Sonja Šunjić

Grafičko oblikovanje i prijelom / Graphic Design and Layout

Shift Brand Design, Mostar

Fotografije RUB kao leitmotiv monografije / Photos EDGE as Light Motive of the Monography

Svetislav Cvetković

Fotografije naslovnica poglavlja / Photos of the Chapter Cover Sheets

Zdrinko Brekalo

Crteži / Drawings

Studenti ALU Široki Brijeg Sveučilišta u Mostaru /

Students of AFA Široki Brijeg University of Mostar

Ostale fotografije / Other Photos

Miro Škobić, Mate Zemljić, Zdrinko Brekalo,

Svetislav Cetković, Stojan Lasić, arhiva Medicinskoga fakulteta

Lektura teksta na hrvatskome jeziku / Croatian Language Proofreading

Zdravko Nikić

Prijevod na engleski jezik/ English Translation

Ivan Čavar, Maja Pivić, Silva Planinić, Jelena Skoko

Korektura / Print Proofreading

Danijel Pravdić, Katarina Vukojević, Nevenka Jelić-Knezović

Koncept i oblikovanje naslovnica / Concept and Design of the Cover Sheets

Ivo Čolak

Tisak / Printed by

Grafotisak, Grude – za tisak / for Print Mladen Ćorluka

ISBN

CIP zapis dostupan je u računalnome katalogu "Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine" u Sarajevu pod brojem

DVADESET GODINA MEDICINSKOGA FAKULTETA

TWENTY YEARS OF SCHOOL OF MEDICINE

Medicinski fakultet
Sveučilište u Mostaru

SADRŽAJ / CONTENT

Uvod

Introduction

RIJEČ DEKANA

THE WORD OF THE DEAN

11

MEDICINSKI FAKULTET U MOSTARU BIO JE MOJ DRUGI DOM

THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR WAS MY SECOND HOME

17

TRI STRATEŠKE MISIJE MEDICINSKOGA FAKULTETA

THREE STRATEGIC MISSIONS OF THE SCHOOL OF MEDICINE

23

OD TELEFONSKOGA POZIVA DO OSNUTKA FAKULTETA

FROM THE TELEPHONE CALL TO THE ESTABLISHMENT OF THE SCHOOL

31

Povijesni presjek

Historical review

OSNOVATI ILI NEOSNOVATI MEDICINSKI FAKULTET U MOSTARU?

TO ESTABLISH OR NOT TO ESTABLISH THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR?

39

TRNOVITIM STAZAMA DO OSTVARENJA CILJA

A PATH FULL OF THORNS

44

OD POČETAKA DO VELEBNOGA PROJEKTA

FROM THE START TO THE GRAND PROJECT

47

NIŠTA BEZ POTPORE REPUBLIKE HRVATSKE

NOTHING WITHOUT THE SUPPORT OF THE REPUBLIC OF CROATIA

49

IMENOVANJE KOMISIJE MATIČARA

NOMINATION OF THE REGISTRY COMMISSION

57

SVEČANO PROGLAŠENJE OSNUTKA MEDICINSKOGA FAKULTETA

THE CEREMONIAL ANNOUNCEMENT OF THE ESTABLISHMENT OF THE SCHOOL OF MEDICINE

59

ULOGA ZDRAVSTVA HVO-A ILI KAKO JE UDAHNUT ŽIVOT

THE ROLE OF WAR SANITARY COMMISSION OF HVO OR HOW THE IDEA OF ESTABLISHING THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR WAS INSPIRED

65

PRIJE DVADESET GODINA, KADA SU HRVATSKA SRCA KUCALA ZAJEDNO

TWENTY YEARS AGO, WHEN CROATIAN HEARTS WERE BEATING AS ONE

70

MEDICINSKI FAKULTET – IZRAZ ZAJEDNIŠTVA SVIH HRVATA

THE SCHOOL OF MEDICINE - AN EXPRESSION OF COMMUNION OF ALL CROATS

77

IZGRADNJA I OPREMANJE MEDICINSKOGA FAKULTETA

CONSTRUCTION AND EQUIPMENT OF THE SCHOOL OF MEDICINE

80

GDJE SMO POČELI

WHERE WE STARTED

80

Djelatnici fakulteta nastavna djelatnost

Faculty staff teaching activities

DEKANAT, SLUŽBE I UREDI

DEAN'S OFFICE, SERVICES AND OTHER OFFICES

95

STUDIJSKI PROGRAMI

STUDY PROGRAMS

101

INTEGRIRANI STUDIJ MEDICINE

INTEGRATED STUDY PROGRAM OF MEDICINE

101

OTVORENOST STUDIJA PREMA POKRETljivOSTI STUDENATA

OPENNESS OF STUDIES TOWARDS STUDENT MOBILITY

101

102

OSNOVNE INFORMACIJE O STUDIJSKOM PROGRAMU

BASIC INFORMATION ABOUT THE STUDY PROGRAM

102

103

POKRETANJE STUDIJA DENTALNE MEDICINE

STARTING ON STUDY PROGRAM OF DENTAL MEDICINE

108

109

POSLIJEDIPLOMSKI STUDIJI

POSTGRADUATE STUDIES

110

DOKTORSKI STUDIJ BIOMEDICINA I ZDRAVSTVO

DOCTORAL STUDIES IN BIOMEDICINE AND HEALTH

111

ALUMNI MEDICINSKOG FAKULTETA U MOSTARU

ALUMNI OF THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR

114

SURADNJA MEDICINSKOG FAKULTETA I SVEUČILIŠNE

KLINIČKE BOLNICE MOSTAR

119

COOPERATION BETWEEN THE SCHOOL OF MEDICINE AND THE UNIVERSITY CLINICAL HOSPITAL OF MOSTAR

120

KATEDRE DANAS

DEPARTMENTS TODAY

123

KATEDRE PO GODINAMA STUDIJA

DEPARTMENTS BY THE YEAR OF A STUDY PROGRAM

124

KATEDRA UVOD U MEDICINU

DEPARTMENT INTRODUCTION TO MEDICINE

124

KATEDRA ZA MEDICINSKU BIOLOGIJU I GENETIKU

DEPARTMENT OF MEDICAL BIOLOGY AND GENETICS

128

KATEDRA ZA ANATOMIJU

DEPARTMENT OF ANATOMY

137

KATEDRA ZA HISTOLOGIJU I EMBRIOLOGIJU

DEPARTMENT OF HISTOLOGY AND EMBRYOLOGY

141

KATEDRA ZA ZNANSTVENU METODOLOGIJU I MEDICINSKU INFORMATIKU

DEPARTMENT OF SCIENTIFIC METHODOLOGY AND MEDICAL INFORMATICS

149

KATEDRA ZA BIOFIZIKU

DEPARTMENT OF BIOPHYSICS

156

KATEDRA ZA MEDICINSKU KEMIJU I BIOKEMIJU

DEPARTMENT OF MEDICAL CHEMISTRY AND BIOCHEMISTRY

158

KATEDRA ZA TEMELJE NEUROZNANOSTI

DEPARTMENT OF NEUROSCIENCE

165

KATEDRA ZA FIZIOLOGIJU

DEPARTMENT OF PHYSIOLOGY

174

KATEDRA ZA IMUNOLOGIJU

DEPARTMENT OF IMMUNOLOGY

182

KATEDRA ZA MEDICINSKU PSIHLOGIJU

DEPARTMENT OF MEDICAL PSYCHOLOGY

188

KATEDRA ZA PATOLOGIJU

DEPARTMENT OF PATHOLOGY

194

KATEDRA ZA PATOFIZIOLOGIJU

DEPARTMENT OF PATHOPHYSIOLOGY

201

KATEDRA ZA MIKROBIOLOGIJU

DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY

207

KATEDRA ZA FARMAKOLOGIJU

DEPARTMENT OF PHARMACOLOGY

215

KATEDRA ZA KLINIČKU PROPEDEUTIKU

DEPARTMENT OF CLINICAL PROPEDEUTICS

218

KATEDRA ZA PSIHIJATRIJU

DEPARTMENT OF PSYCHIATRY

223

KATEDRA ZA RADIOLOGIJU I NUKLEARNU MEDICINU

DEPARTMENT OF RADIOLOGY AND NUCLEAR MEDICINE

229

KATEDRA ZA INTERNU MEDICINU

DEPARTMENT OF INTERNAL MEDICINE

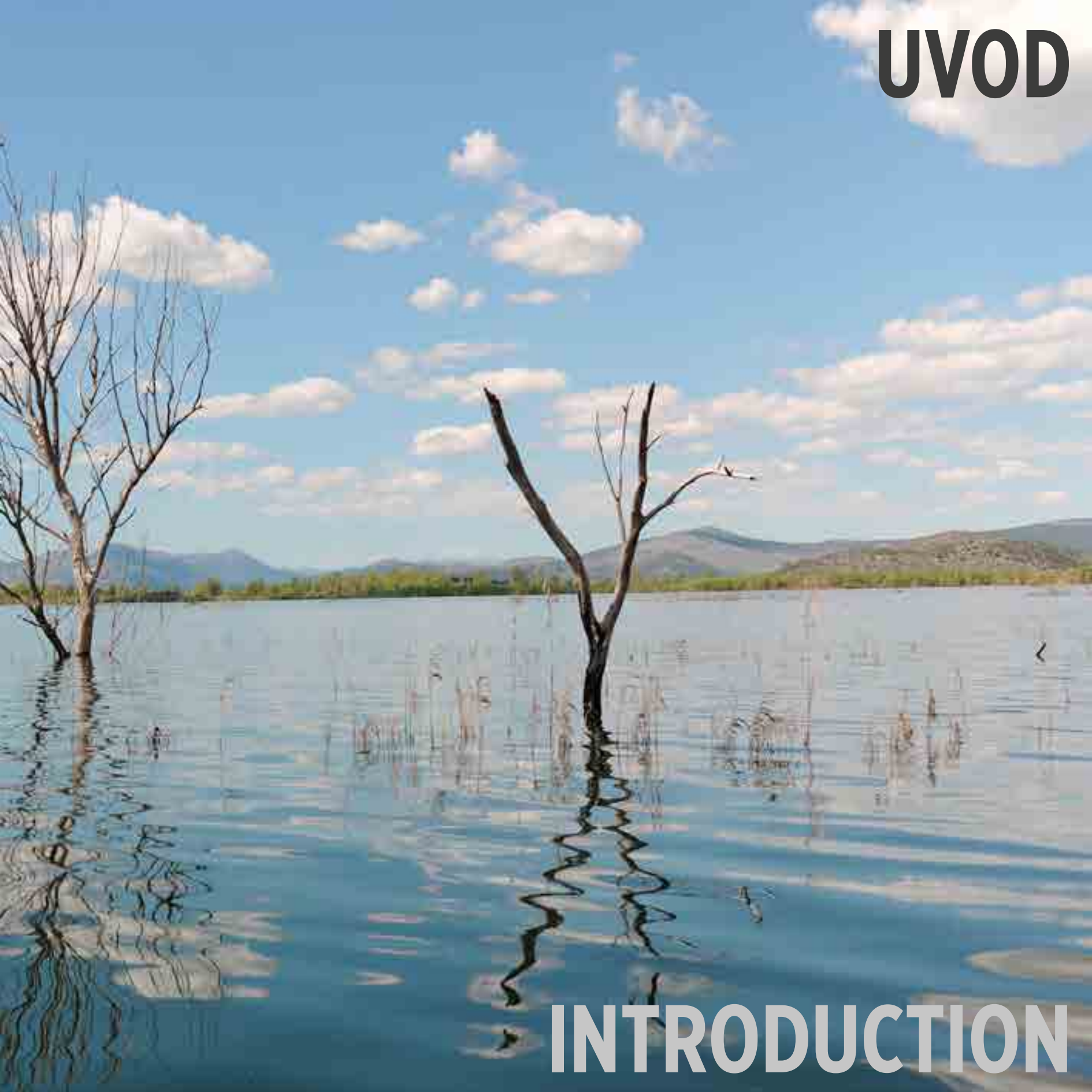
237

KATEDRA POVIJEST MEDICINE DEPARTMENT OF HISTORY OF MEDICINE	245	MEĐUINSTITUCIJSKA SURADNJA INTERINSTITUTIONAL COOPERATION	389
KATEDRA ZA NEUROLOGIJU DEPARTMENT OF NEUROLOGY	253	CITOGENETIČKI LABORATORIJ CYTOGENETICS LABORATORY	394
KATEDRA ZA ANESTEZIOLOGIJU I REANIMATOLOGIJU DEPARTMENT OF ANESTHESIOLOGY AND REANIMATION	260	LABORATORIJ ZA MOLEKULARNU DIJAGNOSTIKU LABORATORY FOR MOLECULAR DIAGNOSTIC	395
KATEDRA ZA INFEKTOLOGIJU DEPARTMENT OF INFECTOLOGY	267	CENTAR ZA STALNO MEDICINSKO USAVRŠAVANJE CENTER FOR CONTINUING MEDICAL EDUCATION	397
KATEDRA ZA DERMATOVENEROLOGIJU DEPARTMENT OF DERMATOVENEROLOGY	273	CENTAR ZA MEDICINU SPAVANJA CENTER FOR SLEEP MEDICINE	400
KATEDRA ZA KIRURGIJU DEPARTMENT OF SURGERY	279	KNJIŽNICA I IZDAVAČKA DJELATNOST THE LIBRARY AND PUBLISHING ACTIVITY	403
KATEDRA SOCIJALNA MEDICINA I MENADŽMENT DEPARTMENT OF SOCIAL MEDICINE AND HEALTH MANAGEMENT	286	STUDENTSKE AKTIVNOSTI STUDENT ACTIVITIES	409
KATEDRA ZA GINEKOLOGIJU I OPSTETRICIJU DEPARTMENT OF GYNECOLOGY AND OBSTETRICS	290	STUDENSKI ZBOR STUDENT UNION	409
KATEDRA BOLESTI GLAVE I VRATA DEPARTMENT OF THE HEAD AND NECK DISEASES	296	UDRUGA STUDENATA MEDICINE U BIH (BOHEMSA) BOHEMSA LC MOSTAR	413
KATEDRA ZA BOLESTI I OZLJEDE LOKOMOTORNOG SUSTAVA DEPARTMENT OF DISEASES AND INJURIES OF LOCOMOTOR SYSTEM	302	PULS, LIST STUDENATA MEDICINSKOG FAKULTETA PULS, THE JOURNAL OF STUDENTS OF SCHOOL OF MEDICINE	417
KATEDRA ZA OFTALMOLOGIJU DEPARTMENT OF OPHTHALMOLOGY	309	SPORT SPORTS	422
KATEDRA ZDRAVSTVENA EKOLOGIJA I MEDICINA RADA DEPARTMENT OF MEDICAL ECOLOGY AND OCCUPATIONAL HEALTH	314	HUMANIJADA HUMANIADA	423
KATEDRA ZA PEDIJATRIJU DEPARTMENT OF PEDIATRICS	321	PREDSTAVE THEATER	425
KATEDRA ZA SUDSKU MEDICINU DEPARTMENT OF FORENSIC MEDICINE	329		
KATEDRA ZA EPIDEMIOLOGIJU I MEDICINSKU STATISTIKU DEPARTMENT OF EPIDEMIOLOGY AND MEDICAL STATISTICS	337	Dekani prodekani Deans vice deans	
KATEDRA ZA OBITELJSKU MEDICINU DEPARTMENT OF FAMILY MEDICINE	342	DEKANI DEANS	433
NASTAVNI PREDMETI NA MEDICINSKOM FAKULTETU TEACHING COURSES AT THE SCHOOL OF MEDICINE	353	PRODEKANI VICE DEANS	435
MEDICINSKA ETIKA I BIOETIKA MEDICAL ETHICS AND BIOETHICS	356		
INTERNISTIČKI STAŽ INTERNSHIP IN INTERNAL MEDICINE	362	Doktori medicine magistri doktori znanosti Doctors of medicine masters doctors of sciences	
KIRURŠKI STAŽ INTERNSHIP IN SURGERY	368		
GINEKOLOŠKI STAŽ INTERNSHIP IN GYNECOLOGY	370	In memoriam In memoriam	
PEDIJATRIJSKI STAŽ INTERNSHIP IN PEDIATRICS	374		
URGENTNA MEDICINA SA STAŽOM EMERGENCY MEDICINE WITH INTERNSHIP	375	Pogled u budućnost A look into the future	
Znanstvena djelatnost izvannastavne aktivnosti Scientific activity extracurricular activities		PRED NAMA SU NOVI IZAZOVI NEW CHALLENGES IN FRONT OF US	504
ZNANSTVENA DJELATNOST SCIENTIFIC ACTIVITY	381		
MEĐUNARODNA SURADNJA MEDICINSKOG FAKULTETA U MOSTARU INTERNATIONAL COOPERATION OF FACULTY OF MEDICINE UNIVERSITY OF MOSTAR	385		

UVOD

INTRODUCTION

RIJEČ DEKANA

THE WORD OF THE DEAN

prof. dr. Milenko Bevanda

Pisati o posljednjih dvadeset godina jedne institucije kao što je Medicinski fakultet (MF) nije isto kao i pisati o prvih (jedinih) dvadeset godina ove etablirane visokoškolske ustanove.

Da, naša povijest traje samo dvadeset godina. To u životu jedne ustanove i ne izgleda mnogo, ali u životu jednoga čovjeka, poglavito ako se uzmu kreativne godine, izgleda dosta, zaista puno godina.

Obljetnice su osvrtnje na prošlost, na sve ono dobro i što nije do tada bilo dobro, a prethodilo je onome što danas imamo i što smo da danas postigli. Nismo imali prigode popravljati ono što nije dobro; mi se još uvijek izgrađujemo.

Tradicija, baština i prošlost pružaju nadahnuće budućnosti. Naša je prošlost kratka, a od budućnosti očekujemo mnogo.

Prije dvadeset godina skupina entuzijasta praćena željom, voljom, htijenjem i znanjem iznjedrila je ideju o osnivanju MF-a u Mostaru. Je li to bio eksperiment za povijest, pokušaj za pamćenje ili san vizionara? Jesu li oni stvarno imali viziju onoga u što su se upuštali? Svejedno, uspjeli su. Oni su pisali povijest i povijest će ih pamti. Prof. Filip Čulo, bio je prvi dekan našega fakulteta. Bože, je li on uopće znao što će to značiti jednome

Writing about the last twenty years of an institution such as the Faculty of Medicine is not the same as writing about the first (only) twenty years of this established higher educational institution.

Yes, our history lasts only twenty years. It does not look like much in the life of an institution, but in a man's life, especially if he counts creative years, it looks like a quite long time.

The anniversaries are a reflection on the past, everything good and what was not good until then, until what we have today and what we have achieved today. We haven't had the opportunity to fix what is not good; we are still building.

Tradition, heritage and past provide inspiration for the future. Our past is short, and we expect a lot from the future.

Twenty years ago, a group of enthusiasts followed by desire, will, guidance and knowledge gave the idea of establishing the Faculty of Medicine in Mostar. Was it an experiment for history, an attempt to remember, or a dream visionary? Did they really had a vision of what they were up to? Anyway, they succeeded. They have written history and history will remember them.

malom narodu, jedne ratom napaćene države? Što će MF koji je on osnivač značiti hrvatskom narodu za njegovu opstojnost na ovim područjima? Ako jeste, onda je jedan od najvećih vizionara ovoga podneblja. Svejedno, ja mu se divim i odajem mu duboku zahvalnost za sve što je učinio na tome planu.

Prof. Ljerka Ostojić, bila je drugi dekan, prva dekanica na ovoj visokoškolskoj ustanovi. Ni njoj nije bilo lako. Svojom pronicljivošću i snagom duha, vještine i dalekoga pogleda, nastavila je tamo gdje je prof. Čulo stao. Ja sam odrastao uz njih i kao čovjek i kao liječnik i kao znanstvenik. Bila mi je čast. Nisam mogao ni zamisliti kako ću ih jednoga dana naslijediti na ovome časnom i odgovornom mjestu, a postao sam treći dekan MF-a Sveučilišta u Mostaru. Sve ono o čemu sam maštao i čemu sam se divio kod njih, postalo je moja stvarnost. Morao sam krenuti dalje s Fakultetom. Trebalo je sačuvati dostignutu razinu i praviti nove iskorake.

Nisam bio početnik u zapovjednim ulogama. U životu sam obnašao niz zapovjednih dužnosti u Orambenom ratu i poraću (načelnik Saniteta IV. brigade HVO-a, načelnik Sanitetske službe logističke baze Herceg-Bosne, voditelj Odjela gastroenterologije Interne klinike SKB Mostar, predsjednik Udruženja gastroenterologa i hepatologa BiH i dosta drugih odgovornih zadaća), no ova uloga je bila posebna u svakome pogledu. Priznajem, želio sam je, premda sam je se u isto vrijeme i pribojavao.

Moji su prethodnici prošli porođajne muke i doveli Fakultet na zavidnu razinu, postao je žila kukavica na našem Sveučilištu.

Naša SKB u Mostaru je iz godine u godinu dobivala domaći kadar, domaće snage koje iz dana u dan postaju okosnica njezina rada i postojanja. MF je iznjedrio godišnje u prosijeku 40 – 50 mladih liječnika koji su lagano ali sigurno preuzimali ulogu vodećih kako u SKB Mostar tako i na fakultetu.

Naravno, neizmjerena je vrijednost uloge profesora iz RH koji su svojom voljom za dolazak u Mostar, zna-

Prof. Filip Čulo, was the first Dean of our School. God, did he even know what that would mean to a small nation, a war-torn state? What will the School of Medicine that he has founded mean to the Croat people for its survival in these areas? If he is, then he is one of the greatest visionaries of this age. Anyway, I admire him and have deep gratitude for everything he did on that area.

Prof. Ljerka Ostojić, was the second Dean, the first lady Dean of this institution. It was not easy either. With her insight and power of spirit, skill and distant gaze, she continued where Prof. Čulo stopped. I grew up with them, as a man, as a doctor and as a scientist. It was my honor. I could not imagine how one day I would inherit their work in this honorable and responsible place. I became the third Dean of the Faculty of Medicine of the University of Mostar and everything I imagined and what I was admired about them became my reality. I had to go further with the school image itself.

It was necessary to preserve the level reached and to make new impetus.

I was not a beginner in commanding roles. In my life I have performed a number of command duties in the Defensive War and after the war (Chief of the Sanitary Unit of the IV Brigade of the HVO, Chief of the Sanitary Service of Herceg-Bosnia Logistics, Head of the Department of Gastroenterology of the Department of Internal Medicine of UHC Mostar, President of the Association of Gastroenterologists and Hepatologists of Bosnia and Herzegovina and many other responsible tasks), but this role was special in every aspect. I admit, I wanted it and at the same time concerned.

My predecessors have passed the labor and brought the School to the enviable level, it has become a life-blood at our University.

Our University Clinical Hospital (UCH) of Mostar has gained a domestic faculty and staff, domestic forces, which day by day became a cornerstone of its work

njem i htijenjem uložili sebe u našu budućnost i doprinijeli da naš fakultet i naš mladi kadar dosegne današnju razinu.

Naše je geslo bilo i ostalo – težiti izvrsnosti. Biti rame uz rame s najboljima.

I ja sam morao ići zacrtanim putem. Fakultet i SKB Mostar trebaju i moraju biti iznad svega ovozemaljskoga. Morao sam zadržati ugledne profesore iz RH koji su već godinama bili ovdje u Mostaru i uvijek i ponovno tražiti nove uglednike i znanstvenike koji bi svojim etabliranim radom doprinosili ugledu našega fakulteta. Moram priznati kako mi to nikada nije bilo teško, jer njihova motivacija nije bila novac (kojeg naša žalost nikada nismo imali dovoljno) nego volja želja i ljubav prema ovome dijelu hrvatskoga bića.

I ja im i ovom prigodom na tome duboko zahvaljujem u ime svih Hrvata, ali i u ime svih drugih koji vole ovu zemlju – malu, napaćenu ali željnu prosperiteta.

Dugujemo zahvalu svima onima koji nisu spomenuti u ovoj Monografiji ili nisu spomenuti u dovoljnom opsegu kojeg zaslužuju.

Naša sadašnjost je izvjesna. Stvorili smo vlastiti kadar s malim iznimkama na svim katedrama. Ima nas i biti će nas još više osposobljenih za sve izazove koji nas očekuju u znanosti i struci. Medicinski fakultet i Sveučilišna klinička bolnica Mostar krupnim koracima koračaju u svoje novo, ljepše i bolje sutra.

and existence. The Faculty of Medicine graduated annually from 40 to 50 young doctors who had a light but safe role to play in both, the UCH Mostar and the Faculty.

Of course, the role of the professors from Croatia who supported Mostar, their knowledge and enthusiasm invested in our future, contributed to our School and helped our youth to reach today's level. Our intention was to remain - to strive for excellence, to be shoulder by shoulder with the very best. I had to follow the course we set. Our Faculty and UCH Mostar have to be together in order to overcome all the troubles in the way. I had to retain prominent professors from Croatia who had been coming many years in Mostar and I was always looking for new proponents and scientists who would contribute to the reputation of our School with their established work. I must admit that it was never hard for me, because their motivation was not the money (which we have never had enough) but their will, devotion and love for this part of the Croatian being. At this occasion, I also thank them on behalf of all Croats, but also on behalf of all those who love this country - a small, tortured country but the country with desire to prosper.

We owe thanks to those who are not mentioned in this monograph or aren't mentioned in the sufficient scope that they deserve.

Our present is certain. We have created our own Faculty with little exceptions in all departments. There will be even more qualified Faculty for all the challenges which we expect in science and profession. The Faculty of Medicine and the UCH Mostar are taking a big step in a new, promising and better tomorrow.

MEDICINSKI FAKULTET U MOSTARU BIO JE MOJ DRUGI DOM

THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR WAS MY SECOND HOME

prof. dr. Filip Čulo

Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru osnovan je 22. travnja 1997 godine. Složiti ćete se – činjenična, suhoparna rečenica. Dopusnite mi da vam ovom prigodom opišem što za mene osobno stoji iza ove rečenice. Sada već daleka 1997. godina, 22. travnja, jedan je od najposebnijih dana u mom životu. Iskreno, isprva to nije bio; postajao je to danima, mjesecima i godinama, svakim novim pa i najmanjim materijalnim ili kadrovskim rastom MF-a; postajao je poseban, sa svakim novim upisanim i diplomiranim studentom. Danas, kada preletim preko uspomena koje me vežu za MF i njegove početke, kada pogledam gdje je i što je trenutno MF Sveučilišta u Mostaru, u kontekstu obrazovanja, kao jednoga od najbitnijih segmenata svakoga čovjeka; u kontekstu kadrova, prostora i opskrbljenosti učilima i prostorom za rad, sa sigurnošću i osmijehom na licu, mogu reći kako je to jedan od najposebnijih dana u mojem profesionalnom, ali i osobnom životu. Teško je za mene katkada odvojiti privatno od profesionalnoga, u priči o MF-u i meni je to jednostavno nemoguće. MF u Mostaru bio je moj drugi dom, moj ponos i obveza – iskreno moja velika ljubav.

The Faculty of Medicine, University of Mostar was founded on 22nd of April 1997. You will agree - a factual, dry sentence. Allow me to describe what is, personally for me, standing behind this sentence.

Back then in 1997, on April the 22nd, was one of the most important day in my life. At first, it didn't seemed that way; it was going on for days, months and years, every new and even the smallest material or human growth of the Faculty of Medicine was a special one, with every new student enrolled and graduated. Today, when I go through the memories which throw me back on its beginnings, when I look at where and what currently is the Faculty of Medicine in the context of education, staff, the working space and the teaching supply - I can say, with the great confidence and the smile on my face, that this was one of the most important day in my professional and personal life. It was always difficult for me to separate private life from professional, but when it comes to this institution, it is simply impossible for me. The Faculty of Medicine in Mostar was my second home, my pride and obligation - my sincere, great love.

U ono vrijeme kada je trebalo izreći privolu i stati na čelo što je tek malo sjeme nečega, što je dalo naslutiti uspjeh, ili pak neuspjeh lomili su me brojni osjećaji. „Napraviti prvi put, na pravi način i međunarodno!“ (*“Do it once, do it right, do it internationally!”*) bio je, složit ćete se vrlo ambiciozan cilj.

Doći u Hercegovinu i pomoći MF-u napraviti prve korake, postaviti ga na svoje noge, da krene u svijet i u svom okruženju postane najbolji – bilo je teško, ali i nemjerljivo zadovoljstvo. Bili su to i moji prvi „koraci“, često su znali biti nesigurni, maleni, često je znalo proći mnogo vremena da ih uopće nije bilo. Tada se ponovno probude strahovi, ali ne odustajete, gripete, borite se, a vašoj borbi nesebično se pridružuju kolege i suradnici. Na tome putu (ne)izvjesnosti svoje znanje, iskustvo, stavljaju mi na raspolaganje prvi prodekan za znanost prof. dr. Vladimir Šimunović, prodekan za nastavu prof. dr. Ljubo Šimić te prvi rijetki domaći nastavnici prof. dr. Ljerka Ostojić, prof. dr. Žarko Šantić i prof. dr. Božo Ljubić. Mi smo bili prva nastavna okosnica, no bez nastavnika kolega i kolegica iz Zagreba, Rijeke, Splita Osijeka, Sarajeva koji su bezrezervno, bezuvjetno pomogli MF-u, nastavni proces ne bi bio moguć. Nemoguće je nabrojati sve pojedince dobre volje, sve organizacije, institucije, no oni dobro znaju koliko su važne karike bili u lancu za rast, razvoj i uspjeh MF-a.

Osobnu zahvalu dugujem pok. prof. dr. Anti Ivanoviću, prof. dr. Franji Ljubiću i tadašnjem generalnom direktoru Aluminijskog kombinata Miji Brajkoviću. Oni su mi bili i ostali istinski prijatelji, ali i prijatelji Fakulteta.

Nemoguće bi bilo bez pomoći Kliničke bolnice Mostar i njezinoga ravnatelja prof. dr. Ante Kvesića, koji je upornošću, snagom, voljom i željom ustrajavao i ugrađivao sebe u MF.

Na ovome mjestu želim zahvaliti i djelatnicima Fakulteta, osobito svojoj tajnici gospođi Sonji Šunjić koja je svojom snagom, duhom, vedrinom pomagala u svim segmentima rasta Fakulteta, voditeljici

At that time, when it was necessary to pronounce a privation and stand on the forehead, which was just a small seed of something large, which could rise to a sense of success or failure - I was torn apart between many feelings. “To do it for the first time, in the right way and internationally!” It was, you would agree, a very ambitious aim.

Come to Herzegovina and help the Faculty of Medicine to take its first step, set it on its own to go into the world and make it the best in its environment - it was a tough, but immeasurable pleasure. These were my first “steps”, which often knew to be insecure, tiny, and it took a long time to make the next one. Then the fears awaken again, but you do not give up, and colleagues and associates unselfishly join grunt, fight, and your struggles. On this (un)certainty path, I had help of my first Vice Dean of science Prof. Vladimir Šimunović, Vice Dean for academic affairs Prof. Ljubo Šimić and the first few domestic teachers Prof. Ljerka Ostojić, Prof. Žarko Šantić and Prof. Božo Ljubić. We set the first framework, but without the colleagues from Zagreb, Rijeka, Split, Osijek, Sarajevo, who unquestionably assisted the Faculty of Medicine, the teaching process would not be possible. It is impossible to enumerate all individuals of good will, all organizations, institutions, but they know well how important links they were in the growth, development and success chain of this School.

I owe my personal appreciation to Prof. Ante Ivanović, Prof. Franjo Ljubić and the General Director of Aluminum Combine Mijo Brajković. They were my true friends, but also the friends of the Faculty. This mission would be impossible without the help of the University Hospital of Mostar and its director prof. Ante Kvesić, who persisted and built himself in the Faculty of Medicine with persistence, strength, will and desire.

I would also like to thank the staff of the Faculty, especially my secretary, Mrs. Sonja Šunjić, who, throughout her strength, ability and spirit, vigorous-

studentske referade Spomenki Matić koja je strogo i pravedno vodila studente, Zdenki Zovko za organizaciju prve godine studija, svom vozaču Ivanu Musi. Naravno, zahvaljujem i ostalima „prvima“ i svim nadolazećim djelatnicima koji su angažirani kako je fakultet „rastao“. Njihov entuzijazam je i mene održavao kada sam mislio kako je sve to bezizlazno. Htjeli smo uspjeti, ali isto tako znali smo dolaziti do zida; stanje bi počelo sličiti na borbu s vjetrenjačama, većina bi odustala, ali ne i mi.

Možda nije mjesto, ali znam kako je vrijeme i trebam zahvaliti svojoj supruzi Milki i svojoj djeci koja su zbog projekta „Mostar“ često bili zapostavljeni, ali njihovo razumijevanje, podrška i ljubav su mi davali dodatnu snagu.

Isplatilo se biti strpljiv zbog svake studentske priče, zbog svakoga položenoga ispita, zbog onoga što nismo samo obrazovali liječnike, nego smo odgajali ljude; ljude čiji studij više ne polučuje zvanje nego poziv, ljude koji će znati ublažiti bol, koji će unijeti osmijeh u svaku bolesničku sobu, koji će se radovati svakom oporavku i uvijek se pitati jesu li mogli učiniti više – koji će svojim pristupom i upornošću vraćati nadu, koji će podučavati i davati najbolje i najviše novim generacijama.

Ponosan sam na sve naše studente, osobito prve generacije, koji su svu organizaciju, težinu i neizvjesnost također nosili i borili se s njom. Neka mi oproste svi koje neću spomenuti poimenice, svi su oni dio mene, a nadam se i ja dio njih. Pišući ovaj tekst sjetih se studentice Maristele Šakić čije me nesebično zalaganje za studentska prava i osiguravanje kvalitetnoga nastavnoga procesa, ostavljalo u razmišljanju. No moram izdvojiti svoje nasljednike na katedri Fiziologija jer sam siguran kako sam ostavio katedru u dobrim rukama: prof. dr. Danijela Pravdića i prof. dr. Ivana Ćavara. Također, spomenuo bih prof. dr. Juricu Arapovića i prof. dr. Ivicu Brizića kao voditelje biologije i farmakologije u Mostaru. Ponosan sam na prof. dr. Katarinu Vukojević, našu stu-

ly assisted in all the growth segments of the Faculty; the head of the student affair office Spomenka Matić, who led the students strictly and justly; Zdenka Zovko for the organization of the first year of study; and our first driver employee, Ivan Musa. Of course, I would also like to thank the other “firstmen” and all the upcoming employees who were engaged in the way that faculty developed. Their enthusiasm was my strength when I thought it was all hopeless.

We wanted to succeed, but sometimes we came to the point of dead end; the situation would sometimes seem to be as the fight with the windmills, most would give up – but not we! Maybe it’s not the right occasion, but it is the right time - I have to thank my wife Milka and our children who often overlooked the Mostar project, but their understanding, support, and love gave me extra wind in the back. It was worth to be patient about every student’s story, every passed exam. Namely, we did not just educate doctors, we were educating people. Their studies were no longer a vocation but a call. These people learned how to relieve the pain, how to make a smile in every patient’s room, how to rejoice at each recovery and wonder if they can do more - who will return their hope with their approach and perseverance, who will teach and give the best and most of new generations.

I am proud of all our students, especially the first generation, whom with I also worn and fought with all the organization, weight and uncertainty. May I be forgiven from all those whom I did not mention, but they were all part of my hearth, and I hope I am part of theirs. Writing this text, I remembered Maristela Šakić, whose unselfish advocacy for student rights and the assurance of a quality teaching process left her in my mind. But, I have to point my heirs in the Physiology Department because I’m sure I left the department in good hands: Prof. Danijel Pravdić and Prof. Ivan Ćavar. Also, I have to mention Prof. Jurica Arapović and Prof. Ivica Brzić as Heads of Biol-

denticu koja je postala prva izvanredna profesorica na našem MF-u. Stoga zahvaljujem svim mentorima koji su od naših studenta „stvorili“ znanstvenike i danas već izvanredne profesore i docente.

S odmakom od 20 godina osjećam ponos i sreću i nikada se ne pitam jesam li trebao drukčije postupiti; ne pitam se je li bilo ludo ili hrabro – jednostavno je samo bilo i sretan sam zbog toga. Fakultet je postao europski prepoznatljiv, naši studenti su prepoznati ne samo u našoj zemlji, nego i diljem Europske unije. Ponosan sam i na one koji ostanu doma i na Fakultetu i svojim sugrađanima pokazuju sve što mogu i znaju, a mogu i znaju mnogo.

Sretan sam što smo ustrajali i u nasljeđe budućim generacijama ostavljamo, po mojemu skromnom mišljenju, vrijednu podlogu. Poručio bih im da je čuvaju i nadopunjuju, da joj ne daju stagnirati, nego samo da raste, raste i opet raste, ne zbog nas kao dug našim naporima, nego zbog sebe, svoga liječničkoga poziva, svoje djece i svih ljudi koji će ih zatrebati u ordinacijama, na operativnim stolovima, bolesničkim krevetima ili u klupama MF-a Sveučilišta u Mostaru.

Zahvaljujem prof. dr. Ljerki Ostojić, koja je također gradila temelje i kao dekanica ugrađivala nove ideje sa svrhom kvalitete i prepoznatljivosti Fakulteta, a i danas kao rektorica ulaže napore za rast i razvoj Fakulteta u regiji i šire.

Današnjem dekanu prof. dr. Milenku Bevandi želim sve što sam želio sebi – snagu, hrabrost, ljubav, vjeru – i uspjeh sigurno neće izostati, a njegova strategija uvjerava me kako sve to ima.

Od 5. ožujka 2007. godine nisam aktivni sudionik iz ove priče, ali, poput glumca koji ima svoju najdražu ulogu koju je odigrao na kazališnim daskama, i ja imam najdražu profesionalnu ulogu koju sam odigrao na životnim daskama. Bila je to uloga dekana MF-a Sveučilišta u Mostaru – meni najdraža uloga. Nosila je dovoljno izazova, tražila mnogo žrtve, udovoljio sam joj u svemu u čemu sam mogao, a moje

ogy and Pharmacology departments in Mostar. I am proud of Prof. Katarina Vukojević, our first graduate doctoral student, who became the first assistant and associate professor at our Medical School. Therefore, I would like to thank all the mentors who have “created” our scientists today and who are already associate professors and teachers.

With 20 years of history I feel proud and happy and I never wonder if I should do something different; I do not wonder whether it was crazy or bravely - it was just that I was happy about it. The Faculty has become recognizable in Europe, our students were recognized not only in our country but also throughout the European Union. I am proud of those who stay at home and at the Faculty side as their fellow citizens, they show everything I know and they know a lot.

kolege i studenti će biti najbolji kritičari i prosudit će koliko je moja uloga prvoga dekana bila uspješna. U središtu svake visokoškolske institucije jesu studenti, jer službe, vodstvo i uprava, nastavnici, znanstveni i stručni rad, procjenjuju se kroz prizmu iskustva studiranja. Stoga sadašnjim i budućim studentima MF-a Sveučilišta u Mostaru želim sretno i uspješno studiranje.

I am happy that we have persevered and that we leave in the legacy to our future generations, in my humble opinion, a valuable foundation. I would like to tell them to keep what was achieved and to advance what can be advanced, not because of us as a debt for our efforts, but for themselves, their doctor's call, their children and all the people who will need them in hospitals, at operating rooms, by sick beds or in the benches of the School of Medicine University of Mostar.

I would like to thank to Prof. Ljerka Ostojić, who also built the foundations and as a Dean, embedded new ideas with the aim of quality and recognizability of the Faculty, and later as a Rector she invested her efforts in the Faculty's good name in the region and beyond. Special thanks to today's Dean Prof. Milenko Bevanđa, to him I want all I wanted for myself - strength, courage, love, faith - I believe success will certainly not fail him as his strategy already convinced me in all of this.

As of March the 5th, a year 2007, I am not an active participant in this story, but as an actor with favorite role-playing at theater booths. The favorite professional role I played in booths of my life was the role of the dean of the Faculty of Medicine, University of Mostar. It was challenging, required many sacrifices, but I enjoyed every part of it. My colleagues and students will be the best critics and have full right to judge my role as the first Dean.

At the center of each high educational institution there are students, because services, leadership and management, teachers, scientific and professional work are evaluated through the prism of the studying experience. Therefore, to the current and future students of the Faculty of Medicine, University of Mostar - I want, nothing less, but a happy and successful study.

TRI STRATEŠKE MISIJE MEDICINSKOGA FAKULTETA

THREE STRATEGIC MISSIONS OF THE SCHOOL OF MEDICINE

prof. dr. Ljerka Ostojić

Na jednoj od promocija doktora medicine u sjećanje su mi se vratile slike kada se rađala ideja o osnivanju MF-a Sveučilišta u Mostaru. Tek što je rat završio, skupina entuzijasta počela je razmišljati, a onda i u djelo provoditi ideju o osnivanju Fakulteta. Čekale su nas brojne prepreke, ali i njihovo otklanjanje; nedostatak financijskih sredstava, ali i pomoć Hrvatske zajednice Herceg-Bosne i Republike Hrvatske; nedostatak kadra, ali i pomoć kolega iz Zagreba i drugih fakulteta. Spomenute slike pojavile su se na simboličnom događaju. Kao da je ciklus zaokružen. Slike o početcima jedne nove visokoobrazovne ustanove, upravo na promociji doktora medicine MF-a Sveučilišta u Mostaru.

Ti mladi ljudi izabrali su najljepši i najhumaniji poziv jer su u samoj Hipokratovoj zakletvi sadržani etički principi prema kojima je dobrobit čovjeka prvenstveni i glavni cilj svega liječničkoga rada i nastojanja. Danas izravno sudjeluju u zdravstvenoj skrbi ne samo na području Hercegovine nego i znatno šire. MF je suradnjom sa Sveučilišnom kliničkom bolnicom Mostar primijenio prihvaćen i željen model usklađivanja tržišnih potreba s obrazovnom ustanovom. I to je ta sinergija MF-a i Sveučilišne kli-

At one of the promotion awards of the Doctors of Medicine, it came back to my memory an image when the idea of establishing the Faculty of Medicine in Mostar was born. As soon as the war ended, a group of enthusiasts began to think and then implement the idea of establishing the School. There were many obstacles in front of us, but also their removal; the lack of financial resources, then the assistance of the Croatian Community of Herzeg-Bosnia and the Republic of Croatia; lack of staff, as the help from colleagues from Zagreb and other faculties. The mentioned image appeared on a symbolic event. It was like the cycle was rounded up. Image about the beginnings of a new higher educational institution, precisely on the promotion of a doctors of medicine from the Faculty of Medicine, University of Mostar. These young people had chosen the most beautiful and humane call because the Hippocratic oath itself contains the ethical principles according to which human well-being is the primary and main goal of all doctor's work and endeavors. Today, they are directly involved in health care not only in the Herzegovina area but also significantly wider. The Faculty of Medicine, in

ničke bolnice Mostar koja se spominje kao uspješan model, a što posebice ističu ministri zdravstva iz Republike Hrvatske prigodom posjeta Mostaru.

Sveučilište u Mostaru jedino je sveučilište na hrvatskome jeziku u BiH i kao takvo, prirodno, djeluje na njegovanju hrvatskoga kulturnoga identiteta u Bosni i Hercegovini. Naravno da je otvoreno za sve studente. Sveučilište ostvaruje povoljne i vrlo značajne temelje za rad, napredak i razvoj naših mladih liječnika. Uloga MF-a tu je nezamjenjiva. Činjenica je kako kvaliteta života i socijalnoga okruženja cijele regije ovisi upravo o mladim liječnicima, koji su svoja znanja i kompetencije stekli na ovom fakultetu. Oni su spremni, ne samo realizirati svoja očekivanja, nego, što je možda i važnije – istražiti i pomaknuti granice svojih mogućnosti. To su karakteristike znanstveno-istraživačkoga rada i duha inovativnosti, što je u temelju MF-a.

MF Sveučilišta u Mostaru prije svega ispunjava tri strateške misije. Prva je obrazovanje – zasnovano na izvrsnosti, kroz nastavni proces i s vrhunskim profesorima na preddiplomskom, diplomskom i poslijediplomskom studiju, tijekom kojih se studenti pripremaju za rad u zdravstvu. I dok bi, s jedne strane, izvođenje nastave na MF-u, bez praktičnoga dijela nastave u Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar, bilo neizvedivo, istodobno, kadrovi školovani na Fakultetu omogućuju održivost i jačanje Sveučilišne kliničke bolnice.

Druga misija je znanstveno-istraživački rad – koji je utemeljen na izvrsnosti i integriran u obrazovni proces na svim razinama radi osposobljavanja novih naraštaja istraživača sposobnih za rad u zdravstvenom sustavu, ali i istodobno u provedbi istraživačkih procesa na polju kvalitetnije zdravstvene skrbi. Razvoj zajednice treća je temeljna misija. Zahvaljujući obrazovnom i znanstveno-istraživačkom radu, MF strateški je pokretač poboljšanja kvalitete zdravstvene skrbi ne samo u regiji u kojoj djeluje nego i na razini cijele države pa i susjedstva. Istodobno, za-

cooperation with the University Clinical Hospital in Mostar, applied the accepted and desired model of matching market needs with the educational institution. This is also the synergy between the Faculty of Medicine and the University Clinical Hospital in Mostar, which is mentioned as a successful model, and that is particularly emphasized by the Ministry of Health from the Republic of Croatia during their visit to Mostar.

The University of Mostar is the only University with the Croatian language in B&H and as such, naturally, acts to nurture Croatian cultural identity in Bosnia and Herzegovina. Of course, it is open to all students. The University achieves favorable and very important foundations for the work, progress and development of our young doctors. The role of the Faculty of Medicine is irreplaceable. The fact is that the quality of life and the social environment of the entire region depends on the young doctors who have acquired their knowledge and competences at this School. They are prepared not only to realize their expectations but, more importantly, to explore and move the boundaries of their opportunities. These are the characteristics of scientific research work and the spirit of innovation, which is based on the Faculty of Medicine.

The Faculty of Medicine, University of Mostar fulfills three strategic missions. The first is education - based on excellence, through the teaching process and with top professors in undergraduate, graduate and postgraduate studies, during which students are preparing for work in healthcare. While teaching at the Faculty of Medicine, without the practical part of teaching at the University Clinical Hospital in Mostar, was impracticable at the same time, the staff at the School could provide the sustainability and strengthening of the University Clinical Hospital. The second mission is scientific research work based on excellence and integrated into the educational process at all levels in order to train new generations

hvaljujući Fakultetu i Sveučilišnoj kliničkoj bolnici, veliki broj doktora medicine i ostalih zdravstvenih djelatnika ostaje u Mostaru i Hercegovini.

U proteklih dvadeset godina usklađivali smo planove i programe sa zdravstvenim potrebama u suvremenom svijetu. MF nudi obrazovanje po usporedivim kriterijima, nudi mobilnost koja olakšava razmjenu znanja, a time i veću konkurentnost na tržištu. Sve to doprinijelo je da MF, samo osam godina nakon osnivanja, dobije epitet najboljega fakulteta u Bosni i Hercegovini i to od europskoga tima u okviru *Tempus projekta Diktum*.

Naš zajednički rezultat mjerljiv je i slovom i brojem – brojem doktora medicine koji su uspješno završili studij, koji uspješno obavljaju liječničku praksu, koji već specijaliziraju pojedine grane medicine i koji su prihvaćeni od pacijenata i iskusnih stručnjaka. Treba naglasiti i značajan broj pojedinaca koji su nastavili svoju akademsku, znanstvenu karijeru i tako pridonose daljnjem razvoju Fakulteta, ali i cjelokupnoga Sveučilišta.

Svakodnevno svjedočimo kako se neke činjenice u medicini, čak i neki veliki dijelovi medicinske struke i pojedinih njezinih subspecijalnosti, radikalno mijenjaju u vrlo kratkom vremenu. Stoga je nužno, ako ne ići ispred, onda barem držati korak sa svijetom i omogućiti daljnje usavršavanje i praćenje trendova moderne medicine, kako bi se, ponajprije, omogućilo uspješno liječenje i najbolja skrb pacijentima, a time uvelike pridonijelo boljitku i napretku cijeloga našega društva.

of researchers capable of working in the health system, and at the same time in the implementation of research processes in the field of health care.

Community development is the third fundamental mission. Thanks to the educational and scientific research work, the Faculty of Medicine is a strategic initiator for improving the quality of health care not only in the region in which it operates but also at the level of the whole state and also the neighborhood. At the same time, thanks to the Faculty and the University Clinical Hospital, a large number of doctors of medicine and other health care workers remain in Mostar and Herzegovina. Over the past twenty years, we have aligned plans and programs with health care needs in the modern world. The School of Medicine gives comparable criteria of education, offering mobility that facilitates the exchange of knowledge, and thus greater competition in the market. All this contributed to the fact that the Faculty of Medicine, just eight years after its founding, received the epithet of the best faculty in Bosnia and Herzegovina from the European Team within the *Tempus Diktum* project. Our common result is measurable by the letter and number – the number of doctors of medicine who have successfully completed the study, who successfully implement medical practice, who have already specialized in certain branches of medicine and are accepted by patients and experienced professionals. The significant number of individuals who have continued their academic and scientific career and thus contribute to the further development of the School, as well as the entire University should also be emphasized. Also the significant number of individuals who have continued their academic and scientific career and thus contribute to further development of the Faculty as well as the entire University. We daily testify that some of the facts in medicine, even some of the major parts of the medical profession and some of its subspecialties, radically change in a very short time. It is therefore

Ipak, naš najveći uspjeh i nagrada su nekadašnji, sadašnji i budući studenti. I zato, dok ovo pišem, spomenute slike o samim počecima osnivanja Fakulteta, u teškim poratnim godinama, miješaju se sa slikama svih onih generacija studenata, koje su zajedno sa svojim profesorima gradile MF i koje, nakon toga, aktivno sudjeluju u podizanju kvalitete zdravstvene skrbi u Hercegovini i znatno šire. No ovo je „tek“ prvih dvadeset godina. Pred MF-om su nove obljetnice; nove generacije studenata i profesora; usvajanje novih kompetencija, znanja i vještina – novi istraživački projekti, novi izazovi i uspjesi. Sve što smo postigli do sad – vrijedilo je! I vrijedi!

necessary, if not to go ahead, to at least keep up with the world and to allow further improvement and follow-up of modern medicine trends, to enable successful treatment and the best care of patients, thereby greatly contributing to the prosperity and progress of our entire society. Nevertheless, our greatest success and reward are the former, present and future students. Therefore, while writing this, these images of the beginning of the founding of the Faculty, in the difficult post-war years, are mixed with the images of all those generations of students who, together with their professors, built the Faculty of Medicine and who, after that, actively participate in raising the quality of health care in Herzegovina and considerably wider. But this is “just” those first twenty years. New anniversaries are in front of the School; new generations of students and professors; the adoption of new competences, knowledge and skills – new research projects, new challenges and successes. All we have achieved so far – It was worth it! And (still) worths!

— ULAZ —

— ULAZ —

OD TELEFONSKOGA POZIVA DO OSNUTKA FAKULTETA FROM THE TELEPHONE CALL TO THE ESTABLISHMENT OF THE SCHOOL

prof. dr. Ante Kvesić

Iza nas je 120 godina Bolnice i 20 godina Fakulteta, slučajno simbolično, a zapravo se radi o dva životno važna projekta za cijelu regiju i posebno hrvatski narod.

Sjećam se pok. prof. dr. Ante Ivankovića koji mi je prije rata govorio o pokušajima da pokrene osnivanje MF-a u Mostaru, no to „nisu dali“. A onda dolazi rat, nastaje „pakao“ na zemlji hercegovačkoj i ne samo na njoj.... A uvijek nakon tame ide svijetlo. Ono se, kada se radi o Fakultetu, može predstaviti u nekoliko kratkih sličica.

Možda ne manje važan od drugih važnih momenata jedan je poziv Antuna Tucaka, profesora iz Osijeka, podrijetlom iz Gruda. Kaže on meni (1993. godine): *Idemo napraviti MF u Mostaru, a ja njemu: Napraviti ćemo k.... u Mostaru, svaki dan stotine mrtvih i ranjenih.* Sutra ja njega zovem, toliko mi je trebalo za razmišljanje, i tako se dogodi prvi sastanak u restoranu „Kaktus“ (Tucak, Glavina, Brzović, Jukić, Petric, Kuzman, ministar Šarac, Bagarić, Šimunović, Kvesić, Rebac, Pandža, Ivanković.....) i počelo je. Nakon toga kreće inicijativa prema Zagrebu (o čemu više zna Bagarić), krene priča, a ono nema zakonske osnove. Opća bolnica nema nastavnika niti „za sjemena“. Biskup Perić i ja na božićnom domjenku dogovorimo

Behind us is 120 years of Hospital and 20 years of the School, incidentally symbolic, but in fact, those two are projects of vital importance for the whole region, especially for the Croatian people.

I remember Prof. Ante Ivanković, who before the war, spoke about attempts to start the foundation of the Faculty of Medicine in Mostar, but couldn't make it happen. And then comes the war, a "hell" is created on the land of Herzegovina and that's the slightest word for it. But there always comes a light after the darkness. When it comes to the Faculty, it can be presented in a few shorts cliparts.

Perhaps none less important moment to mention is one invitation by Antun Tucak, a professor from Osijek, originally from Grude. He said to me (1993): *Let's establish the Faculty of Medicine in Mostar, and I said to him: We will do sh.. in Mostar, every day we have hundreds of dead and wounded.* Tomorrow I telephoned him. I had so much to think, and that's how the first meeting happened at the restaurant "Cactus" (Tucak, Glavina, Brzović, Jukić, Petric, Kuzman, Minister Šarac, Bagarić, Šimunović, Kvesić, Rebac, Pandža, Ivanković.....) and it all started. After that, the initiative went towards Za-

PROF. DR. ANTE KVESIĆ I PROF. DR. FILIP ČULO

s predsjednikom Vlade HR H-B, Jadrankom Prlićem promjenu Zakona i proglasimo bolnicu Kliničkom u osnivanju. Prvi nastavnik postaje prof. dr. Božo Ljubić, pa doc. dr. Vladimir Šimunović. Nakon što smo i formalno osnovali fakultet, dragi Bog nam šalje za dekana prof. dr. Filipa Čulu i bi dobro i on napravi Fakultet.

Ova priča je povijest, a budućnost je svake godine jedna nova generacija doktora na domaćem tržištu rada. Do sada u našoj SKB radi više od 200 doktora – naših studenata. U našoj bolnici se događa, kao i u drugom pamentnom svijetu, znanost, istina iz početka stidljivo, a danas s punim zamahom. Pišu se magisteriji i doktorati, znanstveni radovi, održava se nastava i to je uistinu nova bolnica.

Fakultet uz Bolnicu i obrnuto vodimo u nova vremena, a oni nas na nove razine.

Dođite i vidite! Živjeli !

greb (about what Bagarić knows a bit more), started a great story, but had no legal basis. The general hospital had no teachers at all. On Christmas Eve, Bishop Perić and I agreed with Croatian Prime Minister H-B, Jadranko Prlić to change the law and declare the hospital to be University Hospital. The first two teachers were Prof. Božo Ljubić, and Prof. Vladimir Šimunović. After we have formally founded the Faculty, dear God sends us Dean Professor Filip Čulo who proudly made the foundations. This story is the history, and the future is a new generation of medical doctors on labour market every year. So far, more than 200 doctors - our students - work in our UCH. In our hospital the science is happening, firstly in a very modest way, but today with a full momentum. Masters and PhDs, scientific papers, classes are held, and this is really a new hospital. Faculty near the Hospital and vice versa are leading us to some newer age and new levels of achievement. Come and see! Cheers!

**POVIJESNI
PRESJEK**

**HISTORICAL
REVIEW**

OSNOVATI ILI NEOSNOVATI MEDICINSKI FAKULTET U MOSTARU? TO ESTABLISH OR NOT TO ESTABLISH THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR?

Mostar kao regionalno središte Hercegovine nije imao MF pa se medicinu uglavnom studiralo na drugim MF-ima u BiH i Hrvatskoj, gdje su naši studenti po okončanju studija u velikom broju i ostajali. Zbog toga, ali i iz drugih razloga, općenito su medicinske ustanove kronično oskudijevale medicinskim kadrom, a poglavito liječnicima. Unatoč tome, u bivšoj državi, što zbog političkih utjecaja, a što zbog spleta drugih okolnosti, ideje o osnivanju fakulteta u Mostaru završavale su bez uspjeha. Tako je Mostar zadržao samo status regionalnoga medicinskoga centra. Ideja o osnutku MF-a u Mostaru datira još od kraja sedamdesetih godina prošloga stoljeća, kad su se osnivali drugi MF-i u bivšoj Jugoslaviji. No za razliku od Tuzle i Banje Luke, Mostar nije dobio *placet* za osnivanje fakulteta.

Osamostaljenjem BiH, nažalost, dolazi do rata i ideja o osnivanju MF-a u Mostaru naoko se činila beznadežnom. Istina, postojale su neke inicijative, kao ona koju je pokrenulo Hrvatsko zdravstveno udruženje iz Sarajeva te inicijativa skupine liječnika podrijetlom s naših područja iz Zagreba, međutim te aktivnosti su bile neusklađene i sve je ostalo

Mostar as a regional center of Herzegovina did not have a Medical School, so medicine was mostly studied at other medical schools in B&H and Croatia, where our students, at the end of their studies, have stayed in a large number. Because of this and for other reasons as well, medical institutions, in general, were chronically deprived in the medical staff area, especially when it comes to doctors. Nevertheless, in the former state, because of the political influences, and because of the other circumstances, the idea of establishing a School of Medicine in Mostar ended without any success. Thus, Mostar maintained only the status of a regional medical center. The idea behind the establishment of the School of Medicine in Mostar dates back to the end of the seventies of the last century, when other medical schools in the former Yugoslavia were founded. However, unlike Tuzla and Banja Luka, Mostar did not receive a permission for the establishment of the Faculty. After becoming independent state, B&H unfortunately, underwent a war and the idea of establishing the Faculty of Medicine in Mostar seemed hopeless. True, there were some initiatives, such as that initiated by the

samo na ideji unutar tih krugova. Dvojilo se i oko opravdanosti osnivanja fakulteta jer je prema nekima bilo jednostavnije školovati četrdesetak studenata u drugim većim centrima („koji imaju bolje uvjete“), koji bi se nakon završetka studija vratili na ova područja. Nažalost, ranija iskustva su govorila upravo suprotno. Naime, pokazalo se kako najveći broj onih koji završe studij u drugim gradovima – tamo i ostaju, ne samo zato što su veći gradovi privlačniji za život nego i stoga jer gradovi koji imaju MF imaju i pripadajuću kliničku bolnicu te nude više mogućnosti za daljnju stručnu i znanstvenu izobrazbu. Upravo su to bili argumenti naspram mišljenja onih koji su također bili skeptični prema osnivanju MF-a jer će eventualno njegovo osnivanje osiguravati „samo četrdesetak“ liječnika godišnje, što neće riješiti problem nedostatka liječnika u našoj regiji. Međutim, pokazalo se kako uloga MF-a nije samo „proizvodnja“ liječnika, nego on svojom djelatnošću podiže stručnu, akademsku, zdravstvenu i svekoliku drugu razinu zdravstva u regiji kojoj pripada. Srećom, pobijedili su oni koji su ispravno temeljili ideju o nužnosti osnivanju Fakulteta. Dobrobiti koje donosi jedan fakultet trajna su izobrazba te općenito porast kvalitete zdravstvene skrbi, a ne samo činjenica kako oni koji ovdje završe fakultet – ovdje i ostaju. Naime, pored školovanja budućih liječnika, suvremeni MF, među studentima i nastavnicima osigurava akademsko ozračje, u kojemu će svaki pojedinac moći ravnopravno komunicirati s kolegama drugih svjetskih sveučilišta te ravnopravno sudjelovati u stjecanju i stvaranju medicinskoga znanja.

Croatian Health Association from Sarajevo and the initiative of a group of doctors originating from B&H and living in Zagreb, but these activities were incompatible and everything remained only as an idea within these groups. There was also a question of justifying the foundation of the School, as it seemed easier to educate about forty students in other larger centers (“having better conditions”), which would return to this region after graduation. Unfortunately, the previous experiences have spoken the opposite. Namely, the largest number of those who graduate from other cities seemed to stay in those cities, not only because these were larger cities with more attractive life but also these cities had a medical school and corresponding University hospital centres, offering more opportunities for further professional and scientific education. It was precisely these arguments against the opinions of those who were also skeptical of the founding of the Faculty of Medicine because its establishment would provide “only forty” physicians annually, which would not solve the problem of a lack of doctors in our region. However, it has been shown that the role of the Faculty is not only the “production” of a physicians, but by its activity it raises a professional, academic, health and all-other levels of health care in our region. Fortunately, those who based the idea of the necessity to set up the Faculty won. The benefits provided by the Faculty are ongoing education and overall increase in the quality of health care, not just the fact that those who graduate from the School here also remain to live in this region. In addition to the education of future doctors, the modern Faculty of Medicine provides students and faculty with an academic atmosphere in which each individual can communicate equally with colleagues from other world universities and participate equally in acquiring and creating medical knowledge.

TRNOVITIM STAZAMA DO OSTVARENJA CILJA A PATH FULL OF THORNS

Tijekom Domovinskoga rata, a kao iskaz nasušne potrebe za liječnicima u ratom zahvaćenim područjima BiH, ponovno je otvoreno pitanje osnivanja MF-a u Mostaru. Koliko god je to vrijeme bilo bremeno, pokazalo se kako je bilo i vrijeme šanse. Naime, najednom su se na okupu našli ljudi koji su znali što hoće, neki od njih su imali visoka vojna i politička zaduženja te su kao takvi imali potporu uglednika iz akademskoga i političkoga života Republike Hrvatske. Tako su liječnici okupljeni oko Glavnoga sanitetskoga stožera HVO-a (Ivan Bagarić, dr. med; Ivan Šarac, dr. med; Toni Kolak, dr. med; Marko Radoš, dr. med; Tugomir Gverić, dr. med; Jadranko Barišić, dr. med; mr. sc. Ante Ivanković, prof. dr. Ante Kvesić, prof. dr. Božo Ljubić, doc. dr. Vladimir Šimunović, mr. sc. Zoran Rebac i drugi), uz potporu i izravno sudjelovanje profesora iz Zagreba (prof. dr. Filip Čulo, prof. dr. Matko Marušić, prof. dr. Stipe Jonjić, doc. dr. Slobodan Lang, prof. dr. Anton Tucak i drugi), 24. travnja 1993. organizirali prve službene sastanke Inicijativnog odbora za osnivanje MF-a u Mostaru.

During the Homeland War, the need for higher number of physicians was imperative, especially in the war-affected areas of B&H. Therefore, the issue of the Faculty of Medicine in Mostar was open again. Although that period was fraught, it turned out to be a time of chances. Namely, people with the vision of Faculty were all together, and some of them had high military and political influences, and as such had the support of the academic and political life of the Republic of Croatia. Thus, doctors were gathered around the HVO General Sanitary Swivel (Ivan Bagarić, MD, Ivan Šarac, MD, Toni Kolak, MD, Marko Radoš, MD, Tugomir Gverić, MD, Jadranko Barišić, MD, Ante Ivanković, MSc, Ante Kvesić, MD, Prof. Božo Ljubić, MD, Prof. Vladimir Šimunović, MD, Zoran Rebac, MSc and others), with the support and direct participation of professors from Zagreb (Prof. Filip Čulo, Prof. Matko Marušić, Prof. Stipe Jonjić, Prof. Slobodan Lang, Anton Tucak et al.), on April the 24th, 1993, organized the first official meeting of the Initiative Committee for the Establishment of the Faculty of Medicine in Mostar.

OD POČETAKA DO VELEBNOGA PROJEKTA FROM THE START TO THE GRAND PROJECT

Toga dana, u Mostaru i Čitluku, održana su tri sastanka Inicijativnoga odbora proširenoga s članovima Vlade Hrvatske zajednice/republike Herceg-Bosna (HR H-B) te predstavnicima Crkve. Inicijativnim odborom predsjedao je prof. dr. Filip Čulo koji je kasnije izabran na dužnost prvoga dekana MF-a. Između ostalih zaključaka donesena je i odluka o proglašenju MF-a u osnivanju. S tim se odmah upoznalo ključne ljude u Vladi Republike Hrvatske jer se dobro znalo kako se, bez stručne i financijske potpore, jedan ovako zahtjevan projekt neće moći provesti u djelo. Odluka o osnivanju MF-a u Mostaru podržana je od uglednih pojedinaca i najviših

Among other conclusions, the decision on proclamation of School of Medicine in establishment was made. The key people in the Government of Republic of Croatia were immediately informed about the decision, because it was well known that such a demanding project could not be implemented without professional and financial support. The decision on the establishment of the Faculty of Medicine in Mostar was supported by distinguished individuals and the highest levels of government in the Republic of Croatia, as a testimony to the support of Croats in B&H, but also B&H as a state. The help was given within the humanitarian

IVAN ŠARAC, MINISTAR ZDRAVSTVA HR HB, PROF. DR. MATKO MARUŠIĆ, TONI KOLAK DR. MED., TUGOMIR GVERIĆ DR. MED., IVAN BAGARIĆ DR. MED, ZAPOVJEDNIK ZDRAVSTVA HVO-A, LJERKA MIHALJEVIĆ DR. MED. I BOBO ALESOVSKI, MED. TEHN. NAČON SASTANKA INICIJATIVNOG ODBORA U ČITLUKU

IVAN ŠARAC, MINISTER OF HEALTH HR HB, PROF. MATKO MARUŠIĆ, TONI KOLAK MD, TUGOMIR GVERIĆ MD, IVAN BAGARIĆ MD, HVO HEALTH COMMANDER, LJERKA MIHALJEVIĆ MD, PHD. AND BOBO ALESOVSKI, MED. TECH. AFTER THE MEETING OF THE INITIATIVE COMMITTEE IN ČITLUK

**JEDAN OD ZAPISNIKA
SASTANKA INICIJATIVNOG
ODBORA ZA OSNIVANJE
MEDICINSKOG FAKULTETA
U MOSTARU**

FEW MOMENTS OF THE
MEETING OF THE INITIATIVE
COMMITTEE FOR THE
ESTABLISHMENT OF THE
SCHOOL OF MEDICINE IN
MOSTAR

razina vlasti Republike Hrvatske, kao iskaz potpore Hrvatima u BiH, ali i BiH kao državi, u sklopu humanitarne potpore koja nam je tijekom rata pružana. Tako je počelo..., a put je bio dugačak i trnovit. Valja naglasiti kako su inicijatori od samoga početka MF u Mostaru vidjeli kao otvorenu instituciju, koja će obrazovati zdravstvene djelatnike s optimalnim odnosom znanja, vještina, odgovornosti i etičnosti kako u znanstveno-istraživačkoj tako i u nastavno obrazovnoj djelatnosti, pri čemu mjerilo uspješnosti treba biti kvaliteta izobrazbe studenata i ugled diplome ovoga fakulteta u Europi i svijetu. Upravo su ovi stavovi postali službena misija te ustanove koja potiče suradnju i usporedbu postignuća s drugima, stalno se izlažući provjeri kvalitete programa od relevantnih europskih institucija.

aid provided for us during the war. This is how it all started ... and the road was long and thorny. It should be emphasized that that the Faculty of Medicine in Mostar from the very beginning have been seen as an open institution that would educate health care professionals with the optimal knowledge, skills, responsibility and ethics in both scientific and research and educational activities; where the measure of success should be quality education and the reputation of diploma in Europe and the world. These attitudes have become the official missions of this institution that foster co-operation and the comparison of achievements with others, constantly expanding program quality checks from relevant European institutions.

NIŠTA BEZ POTPORE REPUBLIKE HRVATSKE

NOTHING WITHOUT THE SUPPORT OF THE REPUBLIC OF CROATIA

Budući da su s inicijativom o osnivanju MF-a od samoga početka bili upoznati i uključeni predstavnici Sveučilišta i Vlade HZ H-B, inicijativa je upućena i Predsjedničkom vijeću HR H-B koje ju je podržalo u ožujku, a Upravno vijeće Sveučilišta u srpnju 1995. godine. Senat Sveučilišta, 25. travnja 1995. donosi odluku (br: 01-405/95) o osnivanju Radne skupine za izradu Elaborata o društvenoj i ekonomskoj opravdanosti osnivanja studija medicine u Mostaru. U radnu skupinu imenovani su: prof. dr. Ante Lovrinčević, prof. dr. Ljubo Šimić, doc. dr. Vladimir Šimunović, prof. dr. Božo Ljubić, prof. dr. Branko Cetinić, prof. dr. Jakov Pehar, prof. dr. Dane Kordić, prof. dr. Pero Marjanović i mr. sc. Ante Ivanković.

Elaborat o opravdanosti osnivanja MF-a u Mostaru sadržavao je preliminarni nastavni plan, program i plan kadrova, plan mogućih prostora te financijski proračun.

Vlada HR H-B na sjednici od 19. siječnja 1996. na temelju Elaborata o društveno-ekonomskoj opravdanosti donijela je zaključak o prihvaćanju inicijative o osnivanju MF-a u Mostaru. Na istoj sjednici Vlade, Klinička bolnica Mostar je zadužena osigurati potrebnu logističku potporu. Vlada HR H-B također donosi Odluku (pod brojem 01-I-13/96) o izradi projekta za osnivanje visokoobrazovnih institucija u zdravstvu. Zadaća projekta je izrada plana i programa studija te kadrovskih i tehnoloških rješenja.

Since the Initiative for the Founding of the Faculty of Medicine had been introduced to all representatives of the University and Government of Croatian Republic Herzeg-Bosnia, the initiative was addressed to the Presidency Council of the Croatian Republic Herzeg-Bosnia, which supported the initiative in March, while the Governing Board of the University supported initiative in July 1995. The Senate of the University, on April the 25, 1995, made a decision (No: 01-405 / 95) on the establishment of the Working Group for the feasibility study about the Social and Economic Justification of the Establishment of a School of Medicine in Mostar. In the working group were appointed: Prof. Ante Lovrinčević, Prof. Ljubo Šimić, Prof. Vladimir Šimunović, Prof. Božo Ljubić, Prof. Branko Cetinić, Prof. Jakov Pehar, Prof. Dane Kordić, Prof. Pero Marjanović and Ante Ivanković MSc.

The report of the justification for the establishment of the Faculty of Medicine in Mostar contained a preliminary curriculum, program and human resource development plan, a plan of possible working spaces and a financial budget.

On the basis of the report of socio-economic justification Government of Croatian Republic Herzeg-Bosnia, on January the 19th, 1996, brought the conclusion on the adoption of the initiative for the establishment of the Faculty. At the same session of the Government, Mostar Clinical Hospital was

Odlukom Vlade HR H-B, a na preporuku Senata Sveučilišta, Ministarstva zdravstva i Ministarstva prosvjete organizirana je stručna skupina na čelu s doc. dr. Vladimirom Šimunovićem, sa zadatkom izrade projekta MF-a u Mostaru. Na sastanku održanom 21. svibnja 1996. u prostorijama Odjela zdravstva određena su zaduženja drugih članova skupine sa svrhom izrade pojedinačnih projekta za bazične znanosti, nekirurške i kirurške kliničke discipline, stomatološke discipline, prostorne kapacitete te za financije.

Svi članovi tima pored navedenih obveza imali su zaduženje iznalaženja donatora za financiranje projekta i procesa studija. Kako bi se olakšalo izvođenje Projekta te smanjili troškovi putovanja, uspostavljeni su privremeni uredi u Zagrebu, Splitu i Mostaru. Rad na projektu je bio dragovoljan, uz osigurana sredstva za pokrivanje troškova komuniciranja i eventualnoga putovanja. Tako je projekt započeo „od nule“, bez prostornih i kadrovskih kapaciteta, u ionako neizvjesnoj poslijeratnoj političkoj situaciji. Ipak, usprkos svim poteškoćama imenovana stručna skupina je nastavila s radom puna entuzijazma i vjere u uspjeh.

Od početka rada na „projektu“ MF-a radilo se sustavno njegujući izvrsnost, sve sa svrhom da fakultet po programu bude komplementaran hrvatskim fakultetima postavljajući standarde koji će ga tijekom vremena uvesti u obitelj europskih fakulteta.

U prvim fazama pripreme u organizaciji nastave na MF-u zadaća je bila proučiti koncepte studija MF-a u Zagrebu, Splitu i Sarajevu te se prilagoditi europskom kvalifikacijskom okviru. Sukladno tome, projekt našega fakulteta morao je biti atraktivan i prihvatljiv kako bi dobio „vanjsku“ potporu. Stoga je predloženo da svaka katedra treba predstavljati potprojekt ukupnoga projekta, koji će uključivati plan i program, način izvođenja nastave, način provjere znanja, prostor, opremu i kadar. Predloženo je imenovanje uglednih profesora iz Hrvatske i BiH kao

appointed responsible for providing the necessary logistical support. The Government of Croatian Republic Herzeg-Bosnia also issues a Decision (under No. 01-I-13/96) on the design of a project for the establishment of higher education institutions in health care. The project's task was to draw up curriculum, personnel and technology solutions. By the decision of the Government of Croatian Republic Herzeg-Bosnia, and on the recommendation of the Senate of the University, the Ministry of Health and the Ministry of Education, organized an expert group led by Prof. Vladimir Šimunović, with the task of drafting the project of the Faculty itself. At the meeting held on May the 21th, 1996 at the premises of the Department of Health, the duties of other members of the group were set for producing individual projects for basic sciences, non-surgical and surgical clinical disciplines, dental disciplines, spatial capacities and finance.

All members of the team besides the above-mentioned obligations had the task of finding donors for project financing and study process. In order to facilitate the implementation of the Project and reduce travel costs, temporary offices were established in Zagreb, Split and Mostar. Work on the project was voluntary, with secured funds to cover the costs of communication and eventual travel. Thus, the project started “from scratch”, with no spatial and human capacity, in an uncertain post-war political situation. Nevertheless, despite all difficulties, the appointed expert group continued to work full of enthusiasm and faith in success.

From the beginning, the Faculty “project”, was based on systematic nurturing of excellence, all with an aim of complementing it by the program similar to Croatian Schools and standards that will eventually introduce the School into the family of European medical schools. In the first couple of phases of preparation the organization of teaching at the School, the task was to follow the concepts of medical schools in Za-

počasnih konzultanata koji bi organizirali i vodili pojedine katedre. Organiziranje katedri dano je u nadležnost prof. dr. Matku Marušiću, doc. dr. Vladimiru Šimunoviću i doc. dr. Damiru Sapunaru. Stručna skupina je na brojnim sastancima i kontaktima s potencijalnim nastavnim kadrom, tadašnjim političkim dužnosnicima HR H-B (mr. sc. Mijo Brajković, prof. dr. Božo Ljubić, Jozo Marić, Miroslav Palameta), rektorom i prorektorom Sveučilišta (prof. dr. Zdenko Kordić i prof. dr. Jakov Pehar) te članovima Vlade RH na čelu s prof. dr. Andrijom Hebrangom osigurala daljnju potporu projektu.

ZAKLJUČAK VLADE HR H-B O PRIHVANJU INICIJATIVE O OSNIVANJU MF-A.

CONCLUSION OF THE GOVERNMENT OF CROATIAN REPUBLIC HERZEG-BOSNIA ON THE ADOPTION OF THE INITIATIVE FOR THE ESTABLISHMENT OF THE FACULTY.

Dana, 29. kolovoza 1996. stručna skupina je usvojila projekt fakulteta, kao podlogu za daljnje aktivnosti vezane za njegovu uspostavu. Projekt je urađen prema europskim normama te su ga kao takvoga potvrdili prof. dr. Filip Čulo i prof. dr. Matko Marušić. U listopadu 1996., projekt je dostavljen ministru vanjskih poslova BiH Jadranku Prliću, ministru društvenih djelatnosti Vlade HR H-B Valentinu Ćoriću, ministru obrane RH Gojku Šušku, ministru prosvje-

greb, Split and Sarajevo and adapt to the European qualification framework. Consequently, our project had to be attractive and acceptable in order to get “external” support. It was, therefore, proposed that each department should represent the subproject of the overall project, which will include the plan and program, the way of teaching, the way of gain knowledge, space, equipment and personnel. The appointment of prominent professors from Croatia and B&H was recommended as honorary consultants to organize and run individual departments. The organization of the departments was entrusted to Prof. Matko Marušić, Prof. Vladimir Šimunović and Prof. Damir Sapunar.

The expert group provided further support by organizing numerous meetings and contacts with potential teaching cadre, former political officials of Croatian Republic Herzeg-Bosnia (Mijo Brajković, Božo Ljubić, Jozo Marić, Miroslav Palameta), the rector and vice-rector of the University (Prof. Zdenko Kordić and Prof. Jakov Pehar) and members of the Government of Croatia headed by Prof. Andrija Hebrang, they all provided further support to the project.

On August the 29th, 1996, the expert group adopted the “Faculty of Medicine” project as the base for further activities related to its establishment. The project was developed according to European norms and confirmed by Prof. Filip Čulo and Prof. Matko Marušić. In October 1996, the project was submitted to the Minister of Foreign Affairs of BiH, Jadranko Prlić, Minister of Social Affairs of the Government of Croatian Republic HB Valentin Ćorić, Minister of Defense of Republic of Croatia Gojko Šušak, Minister of Education, Culture and Sports of Croatian Republic HB Jozo Marić, and to the Prime Minister of Croatian Republic HB Pero Marković, Minister of Health F BiH Božo Ljubić, and Rector of the University of Mostar Prof Zdenko Kordić.

In order to continue such a demanding project, it was necessary to have much assurance, encour-

te, kulture i športa HR H-B Jozi Mariću predsjedniku Vlade HR H-B Peri Markoviću, ministru zdravstva F BiH Boži Ljubiću, te rektoru Sveučilišta u Mostaru prof. dr. Zdenku Kordiću.

Kako bi se jedan ovako zahtjevan projekt nastavio, bilo je nužno puno uvjeravanja, nagovaranja i lobiranja svake vrste. Svakako, najveći je teret pao na, u to vrijeme vršitelja dužnosti dekana, prof. dr. Filipa Čulo. Stoga je na njegovu inicijativu organiziran Odbor za potporu MF-u, a činili su ga članovi koji su u proteklom razdoblju bili uključeni u cijeli projekt od njegove ideje do realizacije. Prvoj sjednici Odbora održanoj 7. siječnja 1997. u Ministarstvu znanosti i tehnologije Vlade Republike Hrvatske nazočili su: prof. dr. Andrija Hebrang, Juraj Njavro, dr. med., prof. dr. Krešimir Ćosić, prof. dr. Ivica Mandić, prof. dr. Radovan Fuchs, prof. dr. Branko Jeren, mr. sc. Zdravka Bušić, prof. dr. Filip Čulo, Ivan Bagarić, dr.med., Ivan Šarac, dr. med., i prof. dr. Marko Tadić.

Dekan Filip Čulo je upoznao članove Odbora s dosadašnjim radom ukazavši na probleme u realizaciji projekta. Odbor je nastavio rad raspravom o perspektivama razvoja fakulteta s težištem na stručni, organizacijski i financijski aspekt. Sudionici u raspravi dali su potporu prof. dr. Filipu Čuli u razvijanju voditeljskog (tutorskog) sustava provođenja nastave te pozdravili angažman najkvalitetnijih nastavnika iz Hrvatske i BiH. Predložen je tzv. „search comitee“, koji bi činili dekani MF-a u Hrvatskoj i drugi ugledni pojedinci, čija bi zadaća bila odabir najboljih stručnjaka za voditelje pojedinih katedri. Zadaća tako odabranih voditelja katedri jeste mentorstvo i odgoj domaćega kadra. Želeći postići upravo taj cilj, prof. dr. Filip Čulo je izradio prijedlog pravilnika o izboru u zvanja.

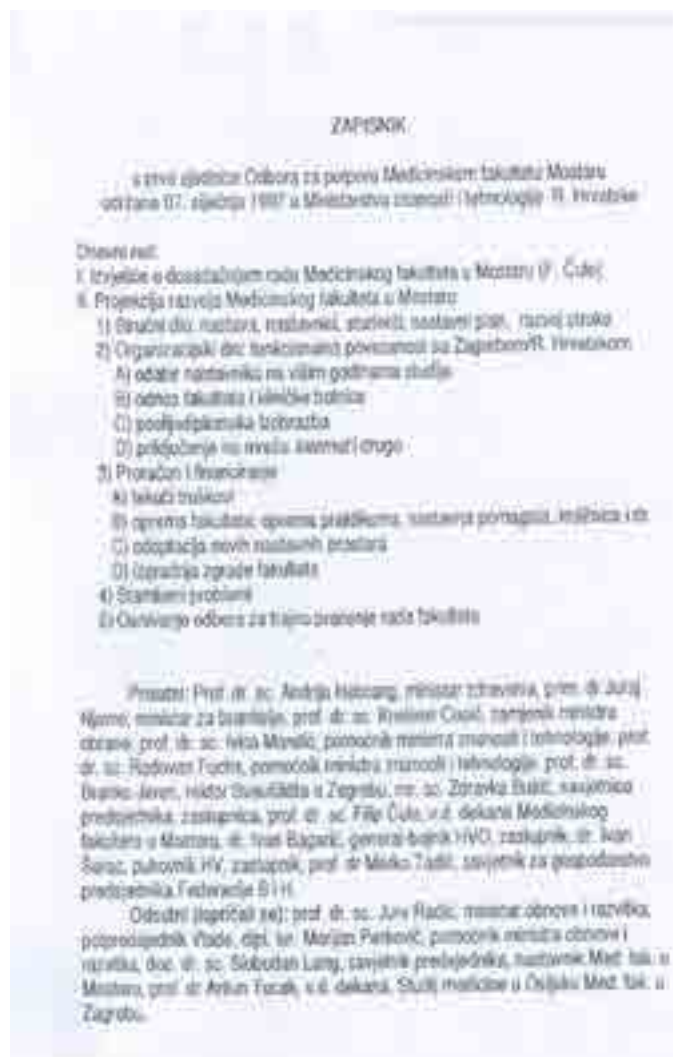
Na odboru se raspravljalo i o budućem odnosu i suradnji fakulteta i Kliničke bolnice, perspektivi organiziranja poslijediplomskoga studija kao i financiranja fakulteta. Jedna od važnijih tema sastanka bila je organizacija i izgradnja (adaptacija) prostora za

agement and lobbying of every kind. Of course, the biggest burden was on a Dean, Prof. Filip Čulo. Therefore, on his initiative, the Committee for the Support of the Faculty of Medicine was organized by the members who were involved in the whole project from its idea to realization in the past period. The first session of the Committee, held on 7th of January 1997 at the Ministry of Science and Technology of the Government of the Republic of Croatia, was attended by: Prof. Andrija Hebrang, Juraj Njavro, MD, Prof. Krešimir Ćosić, Prof. Ivica Mandić, Prof. Radovan Fuchs, Prof. Branko Jeren, Zdravka Bušić MSc, Prof. Filip Čulo, Ivan Bagarić, MD, Ivan Šarac, MD, and Prof. Marko Tadić.

A Dean Filip Čulo instructed the members of the Committee with their work so far, pointing out problems in project implementation. The Committee continued its work on a discussion on the prospects for the development of the Faculty with a focus on professional, organizational and financial aspects. Participants in the discussion supported Prof. Filip Čulo about developing a tutorial system of teaching and welcomed the engagement of the best quality faculty from Croatia and B&H. The so-called “Search comitee”, was proposed to be made by deans of medical schools in Croatia and other prominent individuals, with the task to select the best experts for the Chairs of Departments. The task of the so-called Chair was the mentoring and education of the domestic faculty. Wishing to achieve this goal, Prof. Filip Čulo made a proposal for a rulebook on the election of educational and scientific advancement.

The committee also discussed the future relationship and co-operation between the Faculty and the Clinical Hospital, the perspectives of organizing postgraduate studies and financing of the Faculty. One of the most important topics of the meeting was organizing and building (adaptation) of laboratory space and teaching. It was concluded that these were only temporary solutions and that the con-

laboratorij te izvođenje nastave. Zaključeno je kako su to samo privremena rješenja i da je neophodna izgradnja nove zgrade fakulteta.

PRVA STRANICA ZAPISNIKA S PRVE SJEDNICE ODBORA ZA POTPORU MF-U U MOSTARU

FIRST PAGE OF THE FIRST SESSION OF THE SUPPORTING COMMITTEE OF THE FACULTY OF MEDICINE IN MOSTAR

Organizirani su i održavani i brojni drugi sastanci kako bi se uključilo što više institucija te osigurala potrebna potpora za izgradnju fakulteta. I u Uredu predsjednika RH Franje Tuđmana održani su sastanci; dva od njih vodio je doc. dr. Slobodan Lang,

struction of a new Faculty building was necessary. Numerous other meetings were organized and held to involve as many institutions as possible and to provide the necessary support for the construction of the Faculty. The meetings were also held in the Office of the President of the Republic of Croatia Franjo Tuđman.; two of these meetings led Prof. Slobodan Lang, Advisor to President Tuđman for Humanitarian Affairs. On January the 20th, 1997, a meeting was held with agenda on issues of the Croatian Faculty of Medicine in B&H, the University of Mostar and the School of Medicine in Mostar. After this meeting and just before the second one, on February the 21th, 1997, in a letter to President Tuđman, his humanitarian adviser Prof. Slobodan Lang, among other things, says: *“I’m glad to be able to report that the actions for the establishment of the Faculty of Medicine in Mostar are approaching ..., which is in the line of your advocacy for professional and scientific cooperation between Croatia, Croats and B&H as a whole”*.

There was another meeting, also in the Office of President Tuđman. It was held on February the 25th, 1997, and on the agenda was the education of Croats in B&H, the work of the University of Mostar and the establishment of the Faculty. In particular, the financing of the School and the provision of space for the Faculty were discussed. Among other things, it was decided to initiate concrete, long-term cooperation and signing the necessary agreements between the Faculty of Medicine in Zagreb and Split with the Faculty of Medicine in Mostar, and to enrolle 50 students in Mostar in academic year 1997/1998.

Determination to support Faculty of Medicine was shown by the number and composition of the participants, and the institutions they represented: Mate Granić, Minister of Foreign Affairs of the Republic of Croatia, Ivica Kostović, Minister of Science and Technology of the Republic of Croatia, Gojko Šušak, Minister of Defense of the Republic of Croatia, Andrija Hebrang, Minister of Health, Ivica Mandić, Ministry

savjetnik predsjednika Tuđmana za humanitarna pitanja. Tako je 20. siječnja 1997. održan sastanak koji je na dnevnom redu imao problematiku medicinskog školovanja Hrvata u BiH, Sveučilište u Mostaru i projekt MF-a u Mostaru. Nakon toga sastanka, a neposredno pred drugi, dana 21. veljače 1997. u pismu predsjedniku Tuđmanu, njegov savjetnika za humanitarna pitanja doc. dr. Slobodan Lang, između ostaloga piše: „Drago mi je što Vas mogu izvijestiti da se približava kraju akcija za osnivanje MF-a u Mostaru..., što je na tragu Vašega zalaganja za stručnom i znanstvenom suradnjom između Hrvatske, Hrvata i BiH u cjelini“.

Usljedio je i drugi sastanak, također u Uredu predsjednika Tuđmana. Održan je 25. veljače 1997., a na dnevnom redu bilo je školovanje Hrvata u BiH i rad Sveučilišta u Mostaru te osnivanje MF-a. Konkretno, raspravljalo se o financiranju fakulteta kao i osiguranju prostora za fakultet. Između ostaloga, odlučeno je da se pokrene konkretna, dugoročna suradnja i potpisivanje potrebnih sporazuma između MF-a i Studija u Zagrebu i Splitu s MF-om u Mostaru te da se u školskoj 1997./1998. upiše 50 studenata u Mostaru.

O odlučnosti u potpori MF-u govori broj i sastav sudionika, odnosno institucija koje su predstavljali: Mate Granić, ministar vanjskih poslova RH, Ivica Kostović, ministar znanosti i tehnologije RH, Gojko Šušak, ministar obrane RH, Andrija Hebrang, ministar zdravstva RH, Ivica Mandić, ministarstvo znanosti i tehnologije RH, Zdravka Bušić, Sabor RH, prof. dr. Marijan Šunjić, rektor Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. Nikša Zurak, dekan MF-a u Zagrebu, prof. dr. Matko Marušić, MF u Zagrebu, Ivan Vodopija, predsjednik Nacionalnoga zdravstvenoga vijeća, Antun Budak, Škola narodnoga zdravlja „Andrija Štampar“, Darinko Bago, veleposlanik RH u Sarajevu, Drago Bilandžija, dopredsjednik Vlade F BiH, Božo Ljubić, ministar zdravstva F BiH, prof. dr. Zdenko Kordić, rektor Sveučilišta u Mostaru, Mijo

of Science and Technology of the Republic of Croatia, Zdravka Bušić, Croatian Parliament, Prof. Marijan Šunjić, Rector of the University of Zagreb, Prof. Nikša Zurak, Dean of the School of Medicine in Zagreb, Prof. Matko Marušić, School of medicine Zagreb, Ivan Vodopija, President of the National Health Council, Antun Budak, Andrija Štampar School of Public Health, Darinko Bago, Ambassador of the Republic of Croatia in Sarajevo, Drago Bilandžija, Deputy Prime Minister of the Government of FB&H, Božo Ljubić, Minister of Health of F B&H, Prof. Zdenko Kordić, Rector of the University of Mostar, Mijo Brajković, President of the Mostar Municipal Council, Prof. Vladimir Šimunović, Project Manager at the School of Medicine in Mostar, Ivan Šarac, MD, Parliament of B&H, Ivan Bagarić, MD, Parliament of B&H, Ante Ivanković MSc, Department of Health of the Mostar Municipal Council, Prof. Jakov Pehar, Vice Rector of the University of Mostar.

SVEUČILIŠTE U MOSTARU

Ur.broj: 01.391/97
Mostar, 23.06.1997.

Tomeljem članka 41. Statuta Sveučilišta u Mostaru, Senat Sveučilišta na svojoj 92. sjednici od 19. lipnja 1997. godine donosi

ODLUKU

o
suglasnosti na Nastavni plan
Medicinskog fakulteta

Članak 1.

Dopr na suglasnost na Nastavni plan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, broj 01.329/97 od 4.6.1997. godine

Članak 2.

Dvii odluka stupa na snagu danom donošenja.

Donosi:
Medicinski fakultet,
Pisnobrazi

REKTOR:
Prof. dr. sc. Zdenko Kordić

ODLUKA SVEUČILIŠTA U MOSTARU O DAVANJU SUGLASNOSTI NA NASTAVNI PLAN MF-A

THE DECISION OF THE UNIVERSITY OF MOSTAR ON APPROVAL OF
THE CURRICULUM OF THE FACULTY OF MEDICINE

Brajković, predsjednik Općinskoga vijeća Mostar, doc. dr. Vladimir Šimunović, voditelj projekta MF-a Mostar, Ivan Šarac, dr. med. zastupnik u Skupštini BiH, Ivan Bagarić dr. med., zastupnik u Skupštini BiH, mr. sc. Ante Ivanković, Odjel za zdravstvo Općinskog vijeća Mostar, prof. dr. Jakov Pehar, prorektor Sveučilišta u Mostaru.

U jednome od zaključaka, a kao glavni zaključak s ovog skupa, stoji: „U skladu s odlukama donesenim na prvom sastanku održanom 20. siječnja 1997. nakon utvrđivanja stanja u Mostaru, izrađenih materijala i provedenih razgovora s uglednim i stručnim ljudima u Zagrebu, Splitu i drugdje u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, predlažemo da se donese odluka o osnivanju MF-a u Mostaru“.

Na sastanku se raspravljalo i o matičarima fakulteta, a donesena je i odluka „da se odmah pristupi radu na formiranju klinika, katedre iz javnog zdravstva i bazične edukacije u Mostaru“. Tako su za akademski plan i bazične znanosti, imenovani: prof. dr. Ana Marušić, prof. dr. Stipan Jonjić, prof. dr. Filip Čulo, a kao koordinatori ovih poslova predloženi su prof. Matko Marušić i prof. Filip Čulo. Izrada akademskoga plana kliničkih predmeta povjerena je prof. dr. Antonu Tucaku, prof. dr. Veselku Grizelju, prof. dr. Zdravku Brzoviću, prof. dr. Miranu Martincu, prof. dr. Andriji Hebrangu, prof. dr. Želimiru Jakšiću i prof. dr. Niki Zuraku. Plan za javno zdravstvo povjeren je prof. dr. Antunu Budaku, doc. dr. Slobodanu Langu, Ivanu Šarcu dr. med. i Ivanu Bagariću dr. med.

In conclusions, as the main conclusion of this meeting, was: *“In accordance with the decisions taken at the first meeting held on 20 January 1997 after the determination of the situation in Mostar, made materials and conversations with prominent and expert people in Zagreb, Split and elsewhere in Croatia and Bosnia and Herzegovina, we suggest that a decision about the establishment of the Faculty of Medicine in Mostar should be made”*.

At the meeting it was also discussed about the registrars of the School, and the decision was made: “to immediately approach to the work on the formation of departments, public health departments and basic education in Mostar”. So an academic plan and basic sciences, were assign to: Prof. Ana Marušić, Prof. Stipan Jonjić, Prof. Filip Čulo, and as co-ordinators of these activities were proposed Prof. Matko Marušić and Prof. Filip Čulo. The creation of the academic plan of clinical subjects was entrusted to Prof. Anton Tucak, Prof. Veselko Grizelj, Prof. Zdravko Brzović, Prof. Miran Martinac, Prof. Andrija Hebrang, Prof. Želimir Jakšić and Prof. Niko Zurak. The public health plan was entrusted to Prof. Antun Budak, Prof. Slobodan Lang, Ivan Šarac, MD and Ivan Bagarić, MD.

IMENOVANJE KOMISIJE MATIČARA

NOMINATION OF THE REGISTRY COMMISSION

Senat Sveučilišta u Mostaru, 15. travnja 1997. donio je rješenje o imenovanju Komisije matičara za osnivanje MF-a Sveučilišta u Mostaru koju su činili članovi: prof. dr. Zdenko Kordić (predsjednik), prof. dr. Ivica Kostović, prof. dr. Mate Granić, Gojko Šušak, prof. dr. Andrija Hebrang, doc. dr. Slobodan Lang, prof. dr. Branimir Jakšić, prof. dr. Marijan Šunjić, prof. dr. Niko Zurak, prof. dr. Zvonimir Rumbolt, prof. dr. Jakov Pehar, prof. dr. Božo Ljubić, mr. sc. Mijo Brajković, prof. dr. Vlado Majstorović, dr. sc. Zdenko Ostojić, doc. dr. Vladimir Šimunović, prof. dr. Ljubo Šimić, mr. sc. Ante Ivanković, Ivan Bagarić, dr. med; dr. sc. Jadranko Prlić, Krešimir Zubak, Jozo Marić, prof. dr. Hrvoje Soče, Božo Rajić, mr. sc. Vladimir Šoljić, doc. dr. Mihovil Biočić, mr. sc. Zoran Rebac, prof. dr. Filip Čulo, Tihomir Perić dr.med; prof. dr. Matko Marušić, Pero Marković, Ivan Bender i Drago Bilandžija.

SVEUČILIŠTE U MOSTARU

Ur broj: 01.210.97
Mostar, 15.04.1997.

Trnavaejevićeva 41, Sloboda Sveučilišta u Mostaru, Senat Sveučilišta
na broju 29. sazivanja od 15.04.1997. godine donosi

RJEŠENJE

Imenovanje Komisije matičara za osnivanje
Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru

Imenuje se Komisija matičara za osnivanje Medicinskog fakulteta
Sveučilišta u Mostaru u sastavu:

1. prof.dr.sc. Zdenko Kordić, predsjednik	24. Božo Rajić, član
2. prof.dr.sc. Ivica Kostović, član	25. mr.sc. Vladimir Šoljić, član
3. prof.dr.sc. Mate Granić, član	26. doc.dr.sc. Mihovil Biočić, član
4. Gojko Šušak, član	27. dr. Zoran Rebac, član
5. prof.dr.sc. Andrija Hebrang, član	28. dr. Filip Čulo, član
6. prof.dr.sc. Slobodan Lang, član	29. dr. Tihomir Perić, član
7. prof.dr.sc. Branimir Jakšić, član	30. dr. Matko Marušić, član
8. prof.dr.sc. Marijan Šunjić, član	31. Pero Marković, član
9. prof.dr.sc. Niko Zurak, član	32. Ivan Bender, član
10. prof.dr.sc. Zvonimir Rumbolt, član	
11. prof.dr.sc. Jakov Pehar, član	
12. prof.dr.sc. Božo Ljubić, član	
13. mr.sc. Mijo Brajković, član	
14. prof.dr.sc. Vlado Majstorović, član	
15. dr. Zdenko Ostojić, član	
16. doc.dr.sc. Vladimir Šimunović, član	
17. prof.dr.sc. Ljubo Šimić, član	
18. dr. Ante Ivanković, član	
19. dr. Ivan Bagarić, član	
20. prof.dr.sc. Jadranko Prlić, član	
21. Krešimir Zubak, član	
22. Jozo Marić, član	
23. prof.dr.sc. Hrvoje Soče, član	

REKTOR:
Prof. dr. sc. Zdenko Kordić

**MATIČARI MF-A U MOSTARU (NAKNADNO JE
ODLUKOM IMENOVAN DRAGO BILANDŽIJA)**
REGISTRARS OF THE FACULTY OF MEDICINE IN MOSTAR
(LATER ON DRAGO BILANDŽIJA WAS ADDED)

The Senate of the University of Mostar, on April the 15th, 1997, issued a decision on appointing the Registry Commission for the establishment of the School of Medicine University of Mostar, consisting of: Prof. Zdenko Kordić (the president), Prof. Ivica Kostović, Prof. Mate Granić, Gojko Šušak, Prof. Andrija Hebrang, Prof. Slobodan Lang, Prof. Branimir Jakšić, Prof. Marijan Šunjić, Prof. Niko Zurak, Prof. Zvonimir Rumbolt, Prof. Jakov Pehar, Božo Ljubić, MD, Mijo Brajković, MSc, Prof. Vlado Majstorović, Zdenko Ostojić, MD PhD, Prof. Vladimir Šimunović, Prof. Ljubo Šimić, Ante Ivanković, MSc, Ivan Bagarić, MD, Jadranko Prlić, PhD, Krešimir Zubak, Jozo Marić, Prof. Hrvoje Soče, Božo Rajić, MSc, Vladimir Šoljić, Prof. Mihovil Biočić, Zoran Rebac, MSc, Prof. Filip Čulo, Tihomir Perić MD, Prof. Matko Marusić, Pero Marković, Ivan Bender.

SVEČANO PROGLAŠENJE OSNUTKA MEDICINSKOGA FAKULTETA

THE CEREMONIAL ANNOUNCEMENT OF THE ESTABLISHMENT OF THE SCHOOL OF MEDICINE

Konačno, nakon svega učinjenoga, u pogledu organizacije, materijalne i financijske te kadrovske potpore u svezi s osnivanjem fakulteta, na sjednici Upravnog vijeća Sveučilišta u Mostaru, 22. travnja 1997. donesena je službena Odluka o osnutku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Odluku je potpisao tadašnji predsjednik Upravnoga vijeća Jozo Marić. Odlukom su definirani: naziv, sjedište, osnivač i djelatnost fakulteta (ustroj i izvođenje dodiplomskih i poslijediplomskih sveučilišnih studija, te provedba postupka za stjecanje zvanja doktora znanosti izvan-doktorskog studija iz odgovarajućih polja u znanstvenom području

PRVI DEKAN I PRODEKANI MF PROF. DR. FILIP ČULO, PROF. DR. LJUBO ŠIMIĆ, PROF. DR. VLADIMIR ŠIMUNOVIĆ
FIRST DEAN AND VICE-DEANS: PROF. FILIP ČULO, PROF. LJUBO ŠIMIĆ AND PROF. VLADIMIR ŠIMUNOVIĆ

Finally, after all, regarding the organization, material and financial and human resources related to the establishment of the School, on the session of the Executive Board of the University of Mostar, on April the 22nd, 1997, an official Decision on the Establishment of the Faculty of Medicine, University of Mostar was issued. The decision was signed by the president of the Executive Board Jozo Marić. The decision defines: the name, headquarters, founder and activity of the Faculty (organization and implementation of undergraduate and post-graduate university studies, and the implementation of the procedure for acquiring the title of Doctor of Science from relevant scientific field of biomedicine and health care; fields the establishment and implementation of various forms of professional and scientific training of health care staff for the purpose of monitoring new scientific achievements. Prof. Filip Čulo, was assigned as Dean, while Professor Ljubo Šimić was assigned as Vice-Dean for academic affairs and Professor Vladimir Šimunović as Vice-Dean for science.

Thus, in the presence of the highest representatives of the University of Mostar, senior officials of Croatian Republic Herzeg-Bosnia and the Government of the Republic of Croatia, the Federation Ministries and the City of Mostar, as well as the Rectors of Croatian Universities and Deans of Medical School in Croatia, on 22nd of April 1997, at the University Rectorate, the Founding of the Faculty of Medicine in Mostar was officially proclaimed, as then the 8th member of the University of Mostar.

biomedicine i zdravstva, stalno provođenje znanstvenoga i stručnoga rada iz odgovarajućih polja u znanstvenom području biomedicine i zdravstva, ustrojavanje i provođenje različitih oblika stručnoga i znanstvenoga usavršavanja zaposlenika u zdravstvu radi praćenja novih znanstvenih dostignuća. Ovom odlukom imenovan je prof. dr. Filip Čulo kao vršitelj dužnosti dekana, te vršitelj dužnosti prodekana za nastavu prof. dr. Ljubo Šimić i vršitelj dužnosti prodekana za znanost doc. dr. Vladimir Šimunović. Tako je u nazočnosti najviših predstavnika Sveučilišta u Mostaru, visokih dužnosnika HR H-B i Vlade Republike Hrvatske, federalnih ministarstava i grada Mostara te rektora hrvatskih sveučilišta i dekana MF-a u Hrvatskoj, 22. travnja 1997., u Rektoratu Sveučilišta, svečano proglašeno osnivanje MF-a u Mostaru, kao tada 8. člana Sveučilišta u Mostaru.

ODLUKA O IMENOVANJU PRVOGA DEKANA MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U MOSTARU

DECISION ON THE APPOINTMENT OF THE FIRST DEAN OF SCHOOL OF MEDICINE UNIVERSITY OF MOSTAR

ODLUKA O OSNUTKU MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U MOSTARU.

THE DECISION ON THE ESTABLISHMENT OF THE SCHOOL OF MEDICINE UNIVERSITY OF MOSTAR.

PRVI PROFESORI MEDICINSKOG FAKULTETA U MOSTARU

FIRST PROFESSORS OF THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR

SVEČANA SJEDNICA POVODOM POČETKA RADA FAKULTETA
A GALA SESSION ON THE BEGINNING OF THE SCHOOL'S WORK

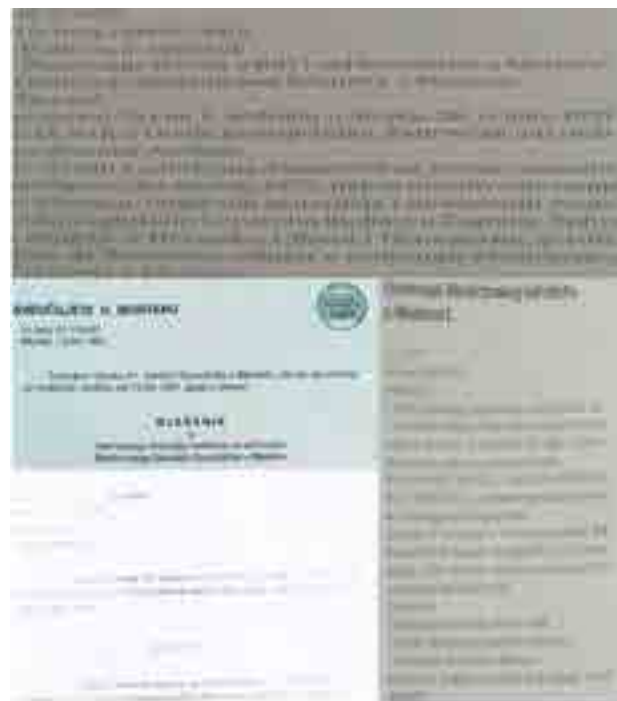
PRVA GENERACIJA STUDENATA
THE FIRST GENERATION OF THE STUDENTS

PRVA GENERACIJA STUDENATA MEDICINSKOG FAKULTETA U MOSTARU (GENERACIJA 1997./2003.)

FIRST GENERATION OF STUDENTS OF THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR (GENERATION 1997/2003)

DIJELOVI DRUGIH ZNAČAJNIH DOKUMENATA O NASTAJANJU MEDICINSKOG FAKULTETA U MOSTARU

PARTS OF OTHER SIGNIFICANT DOCUMENTS ABOUT THE ESTABLISHMENT OF THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR

ULOGA ZDRAVSTVA HVO-A ILI KAKO JE UDAHNUT ŽIVOT IDEJI OSNIVANJA MEDICINSKOGA FAKULTETA U MOSTARU

THE ROLE OF WAR SANITARY COMMISSION OF HVO OR HOW THE IDEA OF ESTABLISHING THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR WAS INSPIRED

doc. dr. Ivan Bagarić

Ovaj osvrt je svojevrsta zahvala i priznanje djelatnicima zdravstva HVO-a koji su, uz sve, dali doprinos i nastanku MF-a u Mostaru; za sve što su učinili za naš narod u godinama rata. Naša dužnost i privilegija jeste zahvaliti institucijama i pojedincima iz Hrvatske na čelu s ratnim ministrom prof. dr. Andrijom Hebrangom, a osobito onima koji nisu podrijetlom s naših hercegobosanskih područja.

Veliki i važni projekti su kao ideje godinama živjeli u glavama brojnih ljudi. Tako je bilo i s prvim letom pa sve do putovanja na Mjesec. I sve bi ostalo samo na lijepim željama da jednom netko ipak nije „poletio“. Isto tako, osnivanje MF-a u Mostaru bio je dugogodišnji san o kojemu se raspravljalo u različitim situacijama i na različitim mjestima. Oživotvorenje te ideje, a kao iskaz nasušne potrebe, dogodilo se za Domovinskog rata među liječnicima okupljenima oko Glavnog sanitetskog stožera HVO-a. Naime, zbog izravnih ratnih okolnosti, progona i stradanja svake vrste, brojno je medicinsko osoblje napustilo svoje ustanove i gradove. Tako, npr., već na samom početku rata, tijekom 1992. broj medicinskoga osoblja mostarske bolnice doslovce se prepolovio. S druge strane, upravo medicinsko osoblje ima ključnu ulogu, ne samo u zbrinjavanju vojnika i civila nego je njegova nazočnost važna i u održanju morala naroda u ratu.

This review is a kind of thanks and acknowledgment to the HVO health workers who, in addition, contributed to the establishment of the School of Medicine in Mostar; for all they did for our people in the years of war. Our duty and privilege is to thank the institutions and individuals from Croatia led by the war minister Prof. Andrija Hebrang, and especially those who are not native to our Herzegovinian-bosnian areas.

Great and important projects have lived for years as ideas in the minds of many people. The same was like with the first journey to the moon. And all this would remain only as a good will if someone haven't had the courage to "fly away". Likewise, the establishment of the Faculty of Medicine in Mostar was a long-term dream that was discussed in different situations and in different places. The realization of this idea, as a testimony of the need for help, happened among the doctors gathered around the HVO's Main Medical Service during the Homeland War. Namely, due to direct war circumstances, persecution and suffering of every kind, numerous medical staff left their institutions and cities. Thus, for example, already at the very beginning of the war, during 1992, the number of medical personnel of the Mostar hospital literally halved. On the other hand, medical staff had a key role, not only in the care of soldiers and civilians, but its presence is important in main-

Osobito je bilo teško tijekom 1993., kada se hrvatsko stanovništvo našlo potpuno izolirano u enklavama u Posavini, Usori, Žepču, Središnjoj Bosni, dolini Neretve, sjeverozapadne Bosne..., bez mogućnosti pristupa vlastitim medicinskim centrima u Banjoj Luci, Travniku, Zenici, Tuzli, Sarajevu, Konjicu pa i Mostaru. Na tako teško stanje odgovorili smo uspostavljanjem ratnih bolnica u onim mjestima i na područjima u kojima se ranije nikada nije pružala zdravstvena zaštita. Tako su nastale ratne bolnice u Franjevačkom samostanu (Tolisa), Osnovnoj školi (Žepče, Bosanska Bijela i Kostajnica), postojećim bolnicama (Jajce, Fojnica i Mostar), crkvi (Nova Bila), domovima zdravlja (Kiseljak, Busovača, Tomislavgrad i Jablanica), hotelu (Bugojno i Neum), franjevačkoj kući (Uskoplje/Gornji Vakuf), protuatomskom skloništu (Livno), duhanskoj stanici (Grude), tvornici (Rumboci/Rama). Nedostatak kadra, opreme i lijekova nadomještali smo preraspodjelom iz dostupnih domova zdravlja, uz potporu pojedinaca i organizacija iz cijelog svijeta (osobito Katoličke crkve) te dragovoljaca iz Republike Hrvatske.

U takvim okolnostima, a prije svega zbog nedostatka liječnika, ohrabreni poticajem prijatelja, uglednih liječnika, prof. dr. Antuna Tucaka, prof. dr. Šime Vučkova, doc. dr. Slobodana Langa..., odlučili smo se za osnivanje MF-a. S odlukom smo upoznali najviše razine vlasti te nakon brojnih sastanaka uspjeli postići

taining the morals of the people in the war. Particularly was difficult during 1993, when the Croatian population was completely isolated in enclaves in Posavina, Usora, Žepče, Central Bosnia, Neretva valley, northwest Bosnia ..., without access to their own medical centers in Banja Luka, Travnik, Zenica, Tuzla, Sarajevo, Konjic and Mostar. On such difficult circumstances, we responded with the establishment of war hospitals in those places and areas where health care had never previously been provided. Thus, war hospitals were founded in the Franciscan monastery (Tolisa), Primary school (Žepče, Bosanska Bijela and Kostajnica), existing hospitals (Jajce, Fojnica and Mostar), churches (Nova Bila), health centers (Kiseljak, Busovača, Tomislavgrad and Jablanica), the hotel (Bugojno and Neum), the Franciscan house (Uskoplje/Gornji Vakuf), the atomic shelter (Livno), the tobacco station (Grude), the factory (Rumboci/Rama). Lack of personnel, equipment and medicines was replaced by reorganization from accessible health centers, with the support of individuals and organizations from all over the world (especially the Catholic Church) and volunteers from Republic of Croatia.

In such circumstances, and above all because of the lack of physicians, encouraged by the encouragement of friends, prominent doctors, Prof. Antun Tucak, Prof. Šime Vučkov, Prof. Slobodan Lang ..., we

sinergiju politike/vojske i znanstvene zajednice.

Dana 24. travnja 1993. naša ideja je „poletjela“ i postala projekt. Toga dana održana su tri sastanaka Inicijativnog odbora s članovima Vlade Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, predstavnicima Sveučilišta i Crkve. Dva sastanka su održana u hotelu Kakтус u Čitluku i jedan popodne u Mostaru. Na tim sastancima uz naše liječnike (Toni Kolak dr.med; prof. dr. Božo Ljubić, Tugomir Gverić dr. med; Marko Radoš dr. med; Jadranko Barišić dr.med; doc. dr. Vladimir Šimunović, Goran Vujić dr. med; Marija Brajko Brnčić dr.med; mr. sc. Ante Ivanković...) bili su i profesori medicinskih fakulteta iz Hrvatske (prof. dr. Filip Čulo, prof. dr. Matko Marušić i prof. dr. Stipan Jonjić).

Razumljivo, naš cilj ne bismo postigli bez potpore institucija Republike Hrvatske. Stoga smo o svemu upoznali ministra Andriju Hebranga, a on predsjednika Franju Tuđmana. Uslijedili su brojni sastanci skupina zaduženih po različitim zaduženjima, trebalo je lobirati – uvjeravati i nagovarati, a nešto kasnije održan je, prema mom mišljenju, ključni sastanak, u Uredu predsjednika Republike Hrvatske Franje Tuđmana, kome su, između ostalih, bili nazočni liječnici-ministri u Vladi Republike Hrvatske (prof. dr. Andrija Hebrang, prof. dr. Ivica Kostović, Juraj Njavro dr. med; te Ivan Šarac dr. med. koji je u to vrijeme obnašao dužnost ministra zdravstva HZ H-B). S toga se sastanka živo sjećam jedne anegdote. Naime, sastanak je započeo raspravom o opravdanosti osnivanja MF-a u Mostaru budući da se u relativnoj blizini nalaze dva medicinska fakulteta (Split i Sarajevo). Stoga je jedan od nazočnih, svjestan zahtjevnosti jednoga takvoga projekta upitao *nije li osnivanje MF-a u Mostaru, zapravo politička odluka*, na što sam izravno ustvrdio: *i neosnivanje fakulteta je također politička odluka*. Prof. dr. Andrija Hebrang je odmah prihvatio – tko neće sudjelovati neka odstupi, a tko čeka zapovijed, ima je! Tako je Hebrang i ovom prigodom, kao i svaki put u ključnim momentima,

decided to establish the School of Medicine. We introduced the highest levels of the Government with this decision, and after numerous meetings, we managed to achieve synergy between the politics/army and the scientific community. On April 24, 1993, our idea had “flown away” and became a project.

On April 24, 1993, our idea was “fly away” and became a project. On that day, three meetings of the Initiative Committee were held with the members of the Croatian Community of Herzeg-Bosnia, representatives of the University and the Church. Two meetings were held at the Cactus hotel in Čitluk and one afternoon in Mostar. At these meetings with our doctors (Toni Kolak, MD, Božo Ljubić, MD, Tugomir Gverić, MD, Marko Radoš, MD, Jadranko Barišić, MD, Prof. Vladimir Šimunović, Goran Vujić, MD, Marija Brajko Brnčić, MD, MSc. Ante Ivanković ...) were also professors of medical faculties from Croatia (Prof. Filip Čulo, Prof. Matko Marusic and Prof. Stipan Jonjić). Obviously, our goal would not be achieved without the support of the institutions of the Republic of Croatia. So we informed Minister Andrija Hebrang who informed President Franjo Tuđman about everything. Numerous meetings of responsible groups were held with the aim to lobby – to convince and to persuade. Soon after that, there was, in my opinion, a key meeting in the Office of the President of the Republic of Croatia Franjo Tuđman, to whom amongst others attended physicians-ministers in the Government of the Republic of Croatia (Prof. Andrija Hebrang, Prof. Ivica Kostović, Juraj Njavro, MD, and Ivan Šarac, MD, who at that time held the duty of the Minister of Health HZ HB). Since then I remember an anecdote. Namely, the meeting started with a debate about the justification for the establishment of the School of Medicine in Mostar, especially because two Schools of medicine (Split and Sarajevo) were in close proximity. Therefore, one of the present member, aware of the demanding of such a project asked *whether the establishment of the School of*

otklonio sve dvojbe i zapreke, a spomenuti liječnici-ministri, kasnije su bili naši istinski podupiratelji. Valja priznati, kako je uz sav naš angažman, pojedinačni i institucionalni, potpora Republike Hrvatske bila od ključne važnosti. I ovom prigodom treba ponoviti: svekolika pomoć BiH, materijalna, tehnička i medicinska..., kopnom, morem ili zrakom došla je iz, ili preko Hrvatske!

Okončanjem rata, liječnici HVO-a nastavili su s radom u svojim ustanovama ili su otišli na specijalizacije, a elaborat o ustroju i programu Fakulteta napravili su doc. dr. Vladimir Šimunović, prof. dr. Anton Lovrinčević, prof. dr. Ljubo Šimić i mr. sc. Ante Ivanković uz potporu Mate Čuića, dipl. ing; mr. sc. Željka Šoljića, mr. sc. Zorana Rebca, prof. dr. Bože Ljubića, prof. dr. Branka Cetinića, prof. dr. Jakova Pehara, prof. dr. Dane Kordića, prof. dr. Pere Marijanovića, te prof. dr. Matka Marušića i doc. dr. Damira Sapunara, a prof. dr. Filip Čulo je prihvatio odgovornu i nadasve tešku zadaću prvoga dekana MF-a. Nema dvojbe, upravo je on najzaslužniji za izgradnju, stručni i znanstveni rast i razvoj ove ustanove. Naslijedila ga je prof. dr. Ljerka Ostojić, koja je s istom predanošću nastavila započeto...

Pored MF-a i drugi brojni projekti, od kojih su najvažniji Bijeli put, Klinička bolnica u Mostaru, Žu-

Medicine in Mostar was really a political decision, to which I directly argued: and the failure of establishment of the School is also a political decision. Prof. Andrija Hebrang immediately accepted – “who would not take a part can leave and whoever waits for the command, has it”! So Hebrang, on this occasion, and every time in key moments, removed all the doubts and obstacles, and the mentioned doctors-ministers later became our true supporters.

It should be acknowledged that, along with all our engagement, individual and institutional, the support of the Republic of Croatia was of crucial importance. And on this occasion it has to be repeated: all the help of B&H, material, technical and medical ..., by land, sea or air came from, or across Croatia! With the end of the war, HVO doctors continued to work in their institutions or went to specializations, and an elaboration about organization and structure of School were made by Prof. Vladimir Šimunović, Prof. Anton Lovrinčević, Prof. Ljubo Šimić and MSc Ante Ivanković with the support of Mate Čuić, BSc. ing., Željko Šoljić, MSc, Zoran Rebac, MSc, ožo Ljubić, MD, Prof. Branko Cetinić, Prof. Jakov Pehar, Prof. Dane Kordić, Prof. Pero Marijanović, Prof. Marusic and Prof. Damir Sapunar, and Prof. Filip

panijska bolnica u Orašju i Hrvatska bolnica dr. fra Mato Nikolić u Novoj Biljoj, također su, uz izravnu potporu Vlade Republike Hrvatske, izrasli na temeljima zdravstva HVO-a. Voditelji spomenutih projekata i nositelji struke i znanosti ovih ustanova koje su od neprocjenjive važnosti za naš narod i BiH u cjelini, odreda su bivši pripadnici zdravstva HVO-a. Među njima su i matičari fakulteta (prof. dr. Božo Ljubić, doc. dr. Vladimir Šimunović, prof. dr. Ljubo Šimić, dr. sc. Zdenko Ostojić, mr. sc. Ante Ivanković, Ivan Bagarić, dr. med; mr. sc. Zoran Rebac, Tihomir Perić dr. med.), te ravnatelj Kliničke bolnice prof. dr. Ante Kvesić, dekan Fakulteta zdravstvenih studija prof. dr. Ivan Vasilj i sadašnji dekan MF-a prof. dr. Milenko Bevanda.

Čulo accepted the responsible and above all difficult task of the first Dean of the Faculty of Medicine. There is no doubt that he is the most responsible for building, professional and scientific growth and development of this institution. He was succeeded by Prof. Ljerka Ostojić, who continued with the same dedication.

In addition to the Faculty and other numerous projects, most important of which are the White Road, the University Clinical Hospital in Mostar, the County Hospital in Orašje and the Croatian Hospital, Dr. fra Mato Nikolić in Nova Bila, also with direct support from the Government of the Republic of Croatia, has grown on the foundation of health care of HVO. The leaders of these projects and the holders of the profession and science of these institutions, which are invaluable for our people and BiH as a whole, are the former members of HVO health care. Among them are the faculty members (Prof. Božo Ljubić, Prof. Vladimir Šimunović, Prof. Ljubo Šimić, Prof. Zdenko Ostojić, MSc Ante Ivanković, Ivan Bagarić, MD, MSc Zoran Rebac, Tihomir Perić, MD) and Director of University Clinical Hospital Prof. Ante Kvesić, Dean of the Faculty of Health Studies Prof. Ivan Vasilj and the current Dean of the Faculty of Medicine, Prof. Milenko Bevanda.

PRIJE DVADESET GODINA, KADA SU HRVATSKA SRCA KUCALA ZAJEDNO TWENTY YEARS AGO, WHEN CROATIAN HEARTS WERE BEATING AS ONE

prof. dr. Andrija Hebrang

Osnivanje fakultetske razine medicinskoga obrazovanja najsloženiji je projekt koji jedan narod može realizirati. Danas, kada obilježavamo dvadesetu obljetnicu MF-au Mostaru, svi koji smo sudjelovali u njegovu osnivanju osjećamo neizmjereno zadovoljstvo i ponos. Vodstvo hrvatskoga naroda u obje naše domovine odlučilo je osnovati MF u Mostaru u najteže doba novije hrvatske povijesti. Fakultet je nastao na iskustvima prljave ratne srpske agresije na drevna hrvatska područja, a njegovo rađanje i razvoj pokazuju kako za hrvatsko zajedništvo, kakvo je ostvareno u obrani od agresije, nema nepremostivih zapreka. Bilo je to vrijeme kada je o našem zajedništvu ovisio opstanak Hrvata u Bosni i Hercegovini, ali i u Republici Hrvatskoj. Tek što smo u Hrvatskoj ublažili prve udarce srpske agresije čiji je cilj bio osvojiti trećinu hrvatskoga teritorija do poznate linije Virovitica – Karlovac – Karlobag, stiže ugroza hrvatskog naroda na područjima Bosne i Hercegovine. Prvi zločinački pohod srpska je soldateska ostvarila razaranjem hrvatskoga sela Ravno 19. rujna 1991. godine. Nije trebalo dugo čekati ni na hrvatsko-muslimanski sukob koji nastaje zbog protjerivanja muslimana s njihovih područja od srpskog agresora. Do trenutka ugroze hrvatskih područja Bosne i Hercegovine stekli smo na ratištima u Hrvatskoj veliko iskustvo u organizaciji ratnoga zdravstva kroz Glavni stožer saniteta Republike Hrvatske. Kao ratni

Establishing the Faculty level of medical education is the most complex project that one nation can realize. Today, when we celebrate the 20th anniversary of the Faculty of Medicine in Mostar, all of us who participated in its establishment feel immense pleasure and pride. The leadership of the Croatian people in both of our homelands decided to establish the Faculty in Mostar at the most difficult time of recent Croatian history. The School is based on the war experiences during devastating Serbian aggression on the ancient Croatian territories, and its birth and development showed that for Croatian unity has no obstacles, as there were no obstacles in Croatian unity in defense during this aggression. It was the time when our survival depended on the communion of Croats in Bosnia and Herzegovina, but also in the Republic of Croatia. Just as we in Croatia mitigated the first strikes of Serbian aggression aiming to conquer one third of Croatia's territory to the well-known Virovitica-Karlovac-Karlobag line, the Croatian people in the areas of Bosnia and Herzegovina were at risk. The first criminal incident was committed by the Serbian soldiers by destroying the Croatian village Ravno on September the 19th, 1991. It did not take long to wait for the Croatian-Muslim conflict that arised because of the expulsion of Muslims from their territories by the Serbian aggressor. Until the moment of endangerment of the Croatian

minister zdravstva i utemeljitelj Stožera odmah sam pokrenuo izradu planova za suradnju s hrvatskom obranom u Bosni i Hercegovini koja se suprotstavila višestruko jačoj srpskoj sili. Bilo je jasno kako će agresor nastaviti svoj zločinački pohod u kojemu će biti mnogo žrtava.

Suradnja saniteta Hrvatske vojske i Hrvatskoga vijeća obrane bio je prirodni tijek zajedničke obrane istoga naroda, razdvojenog graničnom crtom koju je neprijateljska artiljerija izbrisala. Danas je svakom dobronamjernom analitičaru jasno kako je uspješna obrana hrvatskih područja ostvarena velikim doprinosom obje komponente zajedničke obrane. Veliki doprinos u tome je imao sanitet, čija suradnja je utemeljena Sporazumom o humanitarnoj suradnji i pomoći koji sam potpisao s ministrom zdravstva Hrvatske Republike Herceg-Bosne dr Ivanom Šarcem. Organizirali smo stotine dragovoljaca iz bolnica diljem Hrvatske koji su došli u zone ratnoga djelovanja i liječili tisuće ranjenika. Istodobno, sve hrvatske bolnice primale su ranjenike i bolesnike na liječenje i rehabilitaciju. Proširili smo zdravstveno osiguranje na sve ranjenike i bolesnike iz Bosne i Hercegovine kojima je medicinska pomoć potrebna i otvorili smo mogućnost stručnoga obrazovanja, specijaliziranja i usavršavanja liječnika s napadnutih hrvatskih područja Bosne i Hercegovine u bolnicama diljem Hrvatske. Istodobno, neizmjerena je bila pomoć liječnika i njihovoga osoblja ratnoga saniteta HVO-a u obrani napadnutih područja Republike Hrvatske. Samo onaj tko je sudjelovao u toj zajedničkoj borbi može razumijeti koliko je bilo važno zajedništvo hrvatskoga naroda u opstanku na vjetrometini različitih interesa. Ne mogu zaboraviti požrtvovne kolege i prijatelje dr. Ivana Šarca, tadašnjega ministra zdravstva HR-H-B i dr Ivana Bagarića, načelnika saniteta HVO-a. Zajedno s velikim brojem svojih kolega činili su jedinstveni sanitet s dragovoljcima iz hrvatskih bolnica. Na svim bojištima Hercegovine, Sjeverne i Srednje Bosne doživljavao sam harmoniju

regions of Bosnia and Herzegovina, we have gained great warfare experience in the War Sanitary Commission in Croatia, through the Headquarters of Croatian Armed Forces. As the War Minister of Health and the founder of the Headquarters of Croatian Armed Forces, I immediately started drafting plans for co-operation with Croatian Defense in Bosnia and Herzegovina, which was opposed to a much stronger Serbian force. It was clear that the aggressor would pursue his criminal offense in which there would be many casualties.

The cooperation of the War Sanitary Commission of Croatian Army and the Croatian Defense Council was the natural course of the common defense of the same people, separated by the borderline that the hostile artillery had eradicated. Today, it is clear to every well-respected analyst that successful defense of Croatian territories has made a big contribution to both components of the common defense. A major contribution to this was War Sanitary Commission, whose co-operation was based on the Agreement on Humanitarian Co-operation and Help I signed with the Croatian Minister of Health of Herceg-Bosnia, Ivan Šarac, MD.

We have organized hundreds of volunteers from hospitals across Croatia who came to war zones and treated thousands of wounded. At the same time, all Croatian hospitals received wounded and sick patients for treatment and rehabilitation. We have extended health insurance to all wounded and sick patients in Bosnia and Herzegovina who need medical assistance and have opened the possibility of professional education, specialization and training of physicians from the attacked Croatian areas of Bosnia and Herzegovina in hospitals throughout Croatia. At the same time, it was immensely helpful for the physician and their HVO war veterans to defend the attacked areas of the Republic of Croatia. Only people who participated in this joint struggle could understand how important the communion of the

toga zajedništva koje je spašavalo tisuće života, rukovodeći se najvišim etičkim principima koji dolikuju zdravstvenim djelatnicima.

Bez opisane suradnje u najtežem ratnom vihoru nije moguće razumijeti ideju o osnivanju MF-a u Mostaru, ali i izgradnje bolnica u Mostaru, Novoj Bili, Orašju... Taj veliki plan sazrijevao je u Glavnom stožeru saniteta RH na poticaj naših kolega iz Bosne i Hercegovine tijekom strašnih ratnih zbivanja. Bili smo uvjereni u uspješnu obranu hrvatskih područja i započeli smo planirati zdravstveni sustav za buduće mirno doba. Rat nas je naučio kako je za opstanak naroda na jednom prostoru najvažnije imati sigurnu i kvalitetnu zdravstvenu službu. Za ostvarenje tog cilja potrebni su brojni zdravstveni kadrovi, prije svega nositelji sigurnosti zdravlja i života, a to su dobro educirani liječnici. Na hrvatskim područjima u Bosni i Hercegovini nije bilo medicinskoga fakulteta pa je skupina hrvatskih liječnika i političara zaključila da je osnivanje takve visokoobrazovne ustanove jedan od preduvjeta opstanka Hrvata na tim područjima. Kao ratni ministar zdravstva Republike Hrvatske odmah sam osjetio da je trenutak za taj povjesni iskorak. Prihvatio sam ideju i o njoj izvijestio predsjednika i vrhovnog zapovjednika dr. Franju Tuđmana. Izložio sam mu plan po kojemu ostvarenju te ideje miiskusni nastavnici s hrvatskih fakulteta trebamo pomoći našim kolegama i prijateljima u Bosni i Hercegovini. Iako je velika većina mojih kolega sveučilišnih nastavnika odmah razumijela važnost projekta, bilo je na najvišim političkim položajima onih koji su se protivili novoj ideji smatrajući kako je dovoljno visokih medicinskih učilišta u Hrvatskoj te se na njima mogu obrazovati i kadrovi za hrvatska područja Bosne i Hercegovine. Izrazili su zabrinutost za kvalitetu nastavnih, znanstvenih i stručnih kapaciteta budućega novoga fakulteta. Predsjednik dr. Franjo Tuđman odmah je shvatio strateško značenje odluke o osnivanju medicinskog fakulteta na tim hrvatskim područjima. Kao i uvijek prije svake od-

Croatian people was to survive on the windmill of various interests. I cannot forget the sacrificing colleagues and friends of Ivan Šarac, MD, then HR-H-B's minister and Ivan Bagarić, MD, commander of War Sanitary Commission of HVO. Together with a large number of their colleagues, they had a unique War Sanitary Commission with volunteers from Croatian hospitals. On all the edges of Herzegovina, North and Central Bosnia, I experienced the harmony of this union that saved thousands of lives, guiding the highest ethical principles for health professionals. Without the described co-operation in the most difficult warfare, it is not possible to understand the idea of establishing the School of Medicine in Mostar, as well as the construction of hospitals in Mostar, Nova Bila, Orašje ... This big plan was matured at the Headquarters of War Sanitary Commission of Croatia by the encouragement of our colleagues from Bosnia and Herzegovina during the horrendous warfare. We were convinced of the successful defense of the Croatian areas and we began to plan a health system for the future peaceful times. The war has taught us that for the survival of people in one area, the most important thing is to have a safe and quality health care service. To achieve this goal, a number of health personnel, above all health and life security holders, well-educated physicians. There were no Medical Schools in the Croatian areas in Bosnia and Herzegovina, so a group of Croatian doctors and politicians concluded that the establishment of such a high education institution is one of the preconditions for survival of Croats in these areas. As the War Minister of Health of the Republic of Croatia, I immediately felt the moment for that historic step forward. I accepted the idea and informed supreme commander President Franjo Tuđman, about it. I have presented to him the plan by which the experienced teachers from the Croatian faculties should help our colleagues and friends in Bosnia and Herzegovina to realize that idea. Although the majority of my

luke prikupio je detaljne informacije. Na prigovore i izraženu sumnju pojedinaca reagirao je održavanjem brojnih konzultacija i na kraju me zadužio da analiziram sve probleme oko osnivanja fakulteta medicinskih znanosti u Mostaru i donesem odluku o tome može li uz pomoć Republike Hrvatske projekt uspjeti. Bio sam potpuno siguran da najprije zajedničkim snagama, a kasnije samostalno, naši kolege liječnici s hrvatskih područja Bosne i Hercegovine imaju snage za takav pothvat. Uporište za takvu sigurnost imao sam u izvanrednim rezultatima zajedničkoga ratnoga saniteta koji smo utemeljili u najtežim uvjetima slabe opremljenosti, u velikim financijskim poteškoćama i usprkos nedostatku bolnica na terenu. Sve te poteškoće nadoknadilo je zajedništvo, visoka razina stručnosti i silna domoljubna energija. Trebalo je iskoristiti taj polet, tu snagu, tu želju da uspijemo zajedno. Zato sam na ključnom sastanku malodušnima rekao kako je osnivanje MF-a u Mostaru

colleagues, university teachers immediately understood the importance of the project, there were those at the highest political positions, who opposed the new idea, considering that there are high-quality medical institutions in Croatia where people from Croatian regions of Bosnia and Herzegovina could educate. They expressed concerns about the quality of the teaching, scientific and professional capacities of the future faculty. President Franjo Tuđman immediately realized the strategic importance of the decision to establish a Medical School in these Croatian areas. As always, before making any decision, he collected detailed information. He reacted to each objections and suspicions of individuals by holding numerous consultations and ultimately obliged me to analyze all the problems about the founding of the Faculty of Medicine in Mostar and to make a decision on whether the project could succeed with the help of the Republic of Croatia. I was confident that first of all the common forces, and later on, own forces of our doctors from the Croatian regions of Bosnia and Herzegovina would have the power to do so. The basis for such security was in the extraordinary results of a War Sanitary Commission that we were founded in the toughest conditions of poor equipment, in great financial difficulties, and feverishness in the lack of hospitals in the area. All these difficulties were overcome by communion, a high level of expertise, and a great patriotic energy. We needed to use that power, strength, desire to succeed together. That is why I said in a crucial meeting that the establishment of the School of Medicine in Mostar was the order to be executed. So we broke the traces of hopelessness and headed for a magnificent project. It is impossible to list all the colleagues who are responsible for a successful project. I just want to point out that for every project it is necessary to establish a shaft that will be the initiator of all activities. For the project of founding the School of Medicine in Mostar was responsible Prof. Filip Čulo, the man who

zapovijed koja se mora izvršiti. Tako smo slomili tragove malodušja i krenuli u veičanstveni projekt. Nemoguće je nabrojati sve kolege koji su zaslužni za uspješni projekt. Želim samo istaknuti kako je za svaki projekt potrebno uspostaviti osovinu koja će biti pokretač svih aktivnosti. Za projekt osnivanja MF-a u Mostaru bio je to prof. dr. Filip Čulo, čovjek koji je objedinio vrsnost znanstvenika, kvalitetu stručnjaka i hrabrost domoljuba. Svojom silnom energijom i neizmjernom ljubavlju prema zadatku učinio je čudo. Pokrenuo je složene mehanizme osnivanja obrazovnoga, stručnoga i znanstvenoga sustava potrebnoga za kvalitetnu izobrazbu liječnika. Entuzijazam i izvrsni početni rezultati omogućili su mi da zahvaljujući Vladi Republike Hrvatske vrlo lako organiziram financijsku potporu za dolazak predavača s fakulteta iz Republike Hrvatske, prije svega splitskoga, ali i zagrebačkoga, riječkoga i osiječkoga fakulteta. Predsjednik dr. Franjo Tuđman bio je zadovoljan početnim rezultatima i pomogao nam je realizirati i gradnju bolničkih kapaciteta koji će biti u funkciji MF-au Mostaru.

Danas, dvadeset godina nakon što sam imao čast održati predavanje na novom MF-u u Mostaru, svjestan sam kako njegovu osnivanju nije bilo alternative. Današnji fakultet nije samo mjesto vrhunske medicinske edukacije; on je motor brojnih društvenih zbivanja. Generacije liječnika proizašle iz našega najmlađega fakulteta nisu samo čuvari zdravlja, oni su motor sveukupnoga razvoja i pokretači razvojnih

combined the excellence of scientists, the quality of the experts and the courage of the patriots. With his tremendous energy and immense love for task, he made a miracle. He has initiated complex mechanisms for establishing an educational, professional and scientific system needed for quality medical training. Enthusiasm and excellent initial results made it possible for me, thanks to the Government of the Republic of Croatia, to arrange financial support for the arrival of lecturers from the Faculty of Medicine from the Republic of Croatia, primarily from Split, but also from the Zagreb, Rijeka and Osijek. President Franjo Tuđman was pleased with the initial results and helped us realize the construction of hospital facilities that will be in the function of the Faculty in Mostar. Today, twenty years after, I was honored to hold a lecture at the new Medical School in Mostar, I am aware that there was no alternative to its founding. Today's School is not just a place of top medical education; it is a motor of numerous social events. Generations of doctors from our youngest School are not just health guards, they are the engine of overall development and the drivers of developmental processes. Thanks to them, excellent results have been achieved in science, inspired by numerous projects, but most importantly, the safety of the survival of the Croatian people in these areas has been achieved. Therefore, the Faculty of Medicine in Mostar is a pivotal institution of overall progress, health preservation, initiation of scientific

procesa. Zahvaljujući njima, ostvareni su izvrsni rezultati u znanosti, potaknuti su bronji projekti, ali najvažnije od svega ostvarena je sigurnost opstanka hrvatskoga naroda na ovim područjima. Zato je MF u Mostaru stožerna institucija sveukupnoga napretka, čuvanja zdravlja, pokretanja znanstvenoga pristupa rješavanja problema, promicanja etičkih načela i sveukupne sigurnosti jednoga naroda. Danas, na dvadeseti rođendan našega ponosa, možemo reći kako je veličanstveno djelo začeto u ratu u potpunosti zaživjelo u miru. Osnivanje, razvoj i današnji rezultati MF-a u Mostaru pokazuju kako samo zajedništvo cjelokupnoga hrvatskoga naroda može biti jamstvo opstanka budućim generacijama. Na tom primjeru treba učiti cjelokupna politika koja odlučuje o našim sudbinama s obje strane granice, granice koja nas ne smije dijeliti, nego spajati.

approach to problem solving, promotion of ethical principles and overall security of one nation. Today, on the twentieth birthday of our pride, we can say that the magnificent work conceived in the war completely survived. The founding, development and today's results of the Faculty of Medicine in Mostar show that only the communion of the entire Croatian people can be a guarantee of survival for future generations. In this example, the whole politics that decides our destinies should learn on both sides of the border, a boundary that cannot divide us but merge.

MEDICINSKI FAKULTET – IZRAZ ZAJEDNIŠTVA SVIH HRVATA

THE SCHOOL OF MEDICINE - AN EXPRESSION OF COMMUNION OF ALL CROATS

mr. Vladimir Šoljić

Osnivanje MF-a u Mostaru događaj je povijesnoga značenja za Hrvate u BiH, ali i za hrvatski narod u cjelini. Velik je to i složen projekt na čijoj je realizaciji radio velik broj pojedinaca pa bi ih teško bilo i nabrojati, a još teže vrednovati njihov doprinos. Čim se rodila ideja o osnivanju MF-a, ona je bila opće-prihvaćena u prvom redu od djelatnika medicinske struke, ali i od predstavnika vlasti te od običnoga puka. Za realizaciju ovoga projekta nije bilo otpora ni opstrukcije, ali je bilo sumnji, pa i od onih vrlo stručnih i dobronamjernih, kako je moguće u relativno kratkom vremenu realizirati tu ideju u Mostaru gdje nisu za to postojale ni osnovne pretpostavke. Ni po struci ni po zanimanju ne pripadam segmentu zdravstva, ali sam stjecajem raznih okolnosti pri

mr. Vladimir Šoljić i prof. dr. Božo Ljubić

The establishment of the Faculty of Medicine in Mostar is a historic event for Croats in B&H, but also for the Croatian people as a whole. It was a big and complex project in which a large number of individuals have been involved in the realization, so it would be difficult to list them and it is even harder to evaluate their contribution. As soon as the idea of establishing the Faculty of Medicine was born, it was generally accepted by the medical profession, but also by the representatives of the government and the people. For the realization of this project, there was no resistance or obstruction, but some very professional and well-intentioned individuals who had doubts - is it possible to realize that idea in Mostar in a relatively short time, where there were no basic assumptions for establishment of the School.

I do not belong to the healthcare sector, either by profession or by title, but by the acquisition of various circumstances in the performing of high duties in office of HZ HB and HR HB, FB&H and B&H, I was able to participate in important decisions in the organization and operation of health care in war conditions. I am proud of the acknowledgment I have received for that matter from University Clinical Hospital in Mostar and the Faculty of Medicine. It seemed to me that I was the relevant witness in an irreplaceable role of health services and employees in the war period, and partly the establishment of

obnašanju visokih dužnosti u izvršnoj vlasti HZ H-B i HR H-B, u F BiH i BiH bio u prigodi sudjelovati u donošenju važnih odluka u organizaciji i djelovanju zdravstva u ratnim i poratnim uvjetima. Ponosan sam na priznanje koje sam za to do sada dobio od SKB Mostar i MF-a. Čini mi se kako sam relevantan svjedok nezamjenjive uloge zdravstvenih službi i djelatnika u ratnom razdoblju, a dijelom i osnivanja MF-a u Mostaru od same ideje do njene realizacije te izrastanja MF-a u Mostaru do sadašnje, nesumnjivo visoke razine. Poimenično su na tom putu prepoznatljive čelne osobe zdravstvenih službi i ustanova te svi dosadašnjih dekani MF-a. Nažalost, pri tome izostanu imena tih i vrijednih pojedinaca koji se jedino sami mogu prepoznati u ovom iznimno vrijednom projektu. Oni koji imalo poznaju veličinu složenosti ovog projekta znaju kako je puno veći broj neznanih nego znanih koji su pomogli realizaciju projekta. Samo ovako velik projekt spojen s domoljubljem mogao je okupiti ovako velik broj sudionika koji su radili predano i odgovorno, gotovo bez ikakve naknade.

Bez visokoga stupnja hrvatskoga zajedništva na razini cijeloga hrvatskoga korpusa ne bi bilo MF-a u Mostaru, kao što vjerojatno ne bi bilo ni neovisne države RH i opstanka Hrvata u BiH.

Kada je riječ o osnivanju MF-a u Mostaru, moramo prihvatiti činjenicu kako uz svu volju i stručnost medicinske struke i podrške lokalne politike ovaj projekt ne bi bilo moguće realizirati bez svekolike pomoći Republike Hrvatske. Osoba koja je u oblasti zdravstva predstavljala RH za nas je bio hrvatski ministar zdravstva u ratnom razdoblju dr. Andrija Hebrang. On je imao jednak odnos prema problemima zdravstva u RH i u HZ H-B kako u ratu tako i u poraću. Osjećam veliku potrebu i osobno mu odati priznanje i zahvalnost za nemjerljiv doprinos ogromnom napretku zdravstva na hrvatskim područjima u BiH koje se samo dijelom vidi kroz bolnice u Novoj Biljoj, Orašju, Livnu, Jajcu i Mostaru do osnivanja

the Faculty, from the idea itself to its realization and the rise of the Faculty of Medicine in Mostar to the present, undoubtedly high level. There are distinctly distinguished recognizable leaders of health care services and institutions and all the present deans of the School. Unfortunately, there are also silent and valuable individuals who can only recognize themselves in this extremely valuable project. Knowing the magnitude of the complexity of this project, it is understandable that there is a much larger number of unknowns who helped to realize the project. Only such a big project, connected with patriotism, could gather such a large number of participants who worked devotedly and responsibly, almost without any compensation. Without a high stage of Croatian unity at the level of the entire Croatian corps there would be no Faculty of Medicine in Mostar, as it would probably not be an independent state of Croatia and the survival of Croats in B&H. When it comes to the establishment of the School of Medicine in Mostar, we have to accept the fact that, with all the will and the expertise of the medical profession and the support of local politics, this project could not be realized without the full assistance of the Republic of Croatia. A person who in the field of the health care represented RH it was Prof. Andrija Hebrang, a Croatian health minister in the war period. He had the same attitude towards health problems in Croatia and HZ H-B in war and after. I feel a great personal need to give him acknowledgment and gratitude for the immense contribution to the enormous progress of health care in the Croatian areas of B&H, which are only partially seen through the hospitals in Nova Bila, Orašje, Livno, Jajce and Mostar, to the establishment of the School and providing our doctors opportunities for specialisations in the hospitals in Croatia. In all that he did in the field of health care in Croatian areas in BiH he had full support and every kind of support from the Minister of Defense of the Republic of Croatia Gojko Šušak and the President of

MF-a u Mostaru i specijalizacijama naših liječnika u bolnicama u Hrvatskoj. U svemu što je uradio za oblast zdravstva na hrvatskim područjima u BiH imao je punu podršku i svaku vrstu potpore ministra obrane RH Gojka Šuška i Predsjednika RH dr. Franje Tuđmana.

Osnivanje MF-a u Mostaru u potpunosti je opravdalo očekivanje. MF i SKB Mostar su nositelji organizacije brojnih znanstvenih skupova na kojima se razmjenjuju informacije i iskustva i tako na brz i učinkovit način podiže razina medicinskih usluga. Želja za novim saznanjima u medicini, a dijelom i drugi razlozi, motivirali su najveći broj liječnika i ostaloga medicinskoga osoblja za cjeloživotno obrazovanje. Ovako velik iskorak u medicinskoj struci okupio je i velik broj stručnjaka iz drugih oblasti, posebno informatike i raznih tehničkih specijalnosti čime je napredak i u drugim oblastima stavljen u funkciju medicine. Veliki je broj liječnika, studenata ovog fakulteta već poznat i priznat u struci, ali i u drugim oblastima života. MF i SKB Mostar su dvije komplementarne institucije koje se uzajamno podržavaju i jedna drugoj osigurava samoodrživost. Ovaj fakultet je poslužio kao temelj za otvaranje još tri fakulteta u oblasti zdravstva u Mostaru čim je znatno podignuta razina Sveučilišta u Mostaru. Sada je pred MF-om u Mostaru teška zadaća. Kako očuvati postignutu razinu i osigurati daljni napredak u ovako nepovoljnim okolnostima u BiH? Na drugima u društvu je da urade svoj dio posla kako bi ovom fakultetu osigurali stabilizaciju i napredak.

the Republic of Croatia Dr. Franjo Tuđman. The establishment of the Faculty fully justified the expectation. The Faculty and University Clinical Hospital in Mostar are the organizers of numerous scientific conferences where information and experiences are exchanged and thus raise the level of medical services in a fast and efficient way. The desire for new knowledge in medicine, and partially other reasons, motivated the largest number of doctors and other medical personnel for lifelong learning. This great advancement in the medical profession has brought together a large number of specialists from other fields, especially IT and various technical specialties, making progress in other fields as in medicine. A large number of doctors, students of this School are already known and recognized in the profession but also in other areas of life. The Faculty of Medicine and University Clinical Hospital in Mostar are two complementary institutions that support each other and provide self-sustainability to each other. This School served as the basis for the opening of three other Schools in the field of health care in Mostar, as much as the level of the University of Mostar has been raised. Now, in front of the Faculty of Medicine in Mostar is a difficult task. How to preserve the achieved level and ensure further progress in such unfavorable circumstances in B&H? On other people in society, it is to do their part of the job to provide stability and progress to this School.

IZGRADNJA I OPREMANJE MEDICINSKOGA FAKULTETA CONSTRUCTION AND EQUIPMENT OF THE SCHOOL OF MEDICINE

GDJE SMO POČELI

Kažu kako slika govori više od tisuću riječi, stoga počinjemo sa slikama

POČELI SMO OVDJE – SLIKA BARAKE
WE STARTED HERE – PICTURE OF A SHACK

WHERE WE STARTED

They say that the picture tells more than a thousand words

DANAS SMO OVDJE – SLIKA NOVE ZGRADE
TODAY WE ARE HERE – PICTURE OF A NEW BUILDING

Fakultet je osnovan, registriran i upisuje I. generaciju studenata. No u vlasništvu nije imao nijedan nastavni ili administrativni prostor, stoga je adaptiran, opremljen i korišten prostor Kliničke bolnice Mostar. (tablica 1.a i 1.b) Ističemo kako je Klinička bolnica Mostar na čelu s ravnateljem prof. dr. Antom Kvesićem bila ne samo nastavna baza MF-a, nego je od njegova utemeljenja bila velika i bezrezervna potpora u svim segmentima.

TABLICA: RASPOLOŽIVI PROSTOR FAKULTETA 1997. GODINE

1.1.	Bijeli Brijeg bb «Topla veza 1»	475 m ²
1.2.	Bijeli Brijeg – dekanat	150 m ²
1.3.	Matice hrvatske bb.– knjižnica	80 m ²
UKUPNO:		705 m ²

Ovi kapaciteti su zadovoljavali organizaciju nastave za 1. godinu studija i rad Uprave Fakulteta, ali upisom novih generacija studenata, ukazuje se potreba za novim nastavnim prostorom, te se do 2007. nastavni proces održava pored naprijed navedenih i na sljedećim lokacijama.

The Faculty is founded, registered and enrolls the 1st generation of students. But did not own any teaching or administrative space, hence we adapted, equipped and used the rooms of the Mostar Clinical Hospital. (Table 1.a and 1.b) We point out that the Mostar Clinical Hospital headed by the director Prof. Ante Kvesić was not only the Faculty of Medicine's teaching base, but since its foundation was a great and unreserved support in all segments.

TABLE: AVAILABLE SPACE OF THE SCHOOL IN 1997.

1.1.	Bijeli Brijeg bb «Topla veza 1»	475 m ²
1.2.	Bijeli Brijeg – dean's office	150 m ²
1.3.	Matice hrvatske bb.– library	80 m ²
TOTAL:		705 m ²

These capacities met the organization of the first year of study and the work of the Management Board, but by the introduction of new generations of students, the need for a new teaching area was indicated, and by 2007. the teaching process is maintained besides the above spaces additionally in the following locations.

TABLICA: RASPOLOŽIVI PROSTOR FAKULTETA OD 1998. DO 2007. GODINE

1.1.	Bijeli Brijeg bb «Topla veza 2»	475 m ²
1.2.	KB Mostar «Patologija»	400 m ²
1.3.	KB Mostar (predavaonice na Internom odjelu, odjelu za pulmologiju, ginekologiju, pedijatriju, te u zgradi ravnateljstva)	300 m ²
1.4.	Predavaonica u Cimu bb	120 m ²
1.5.	Matice hrvatske bb.– knjižnica	80 m ²
1.7.	Dom zdravlja Mostar	200 m ²
UKUPNO:		1580 m²

Izgradnja nove zgrade MF-a započinje 2002. godine uz svesrdnu pomoć Vlade Republike Hrvatske. Naime, 1. kolovoza 2002. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o raspodjeli sredstava za financiranje znanstvenih, obrazovnih, kulturnih i zdravstvenih programa Hrvata u Bosni i Hercegovini iz sredstava Državnoga proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu. Na temelju navedene Odluke prof. dr. Gvozden Flego, ministar znanosti i tehnologije RH i prof. dr. Filip Čulo, dekan MF-a Sveučilišta u Mostaru sklopili su 19. rujna 2002. godine Ugovor o financijskoj potpori za provedbu izgradnje zgrade temeljnih znanosti MF-a Sveučilišta u Mostaru. Dana 30. studenoga 2002. na prijedlog dekana, a uz suglasnost članova Znanstveno-nastavnoga vijeća, donesena je Odluka o imenovanju Odbora za izgradnju zgrade Temeljnih medicinskih znanosti.

Imenovani članovi Odbora:

1. prof. dr. Filip Čulo
2. prof. dr. Franjo Ljubić, rektor Sveučilišta
3. prof. dr. Branko Bakula
4. Rudo Vidović, dipl. ing, župan Srednjo-bosanske županije
5. Željko Raguz, prof., ministar zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije

TABLE: AVAILABLE SPACE AT THE FACULTY FROM 1998. TO 2007.

1.1.	Bijeli Brijeg bb «Topla veza 2»	475 m ²
1.2.	KB Mostar «Patology»	400 m ²
1.3.	KB Mostar (lecture halls at the Department of Internal Medicine, Department of Pulmology, Gynecology, Pediatrics, and in the Directorate Building)	300 m ²
1.4.	Lecture hall in Cim bb	120 m ²
1.5.	Matice hrvatske bb.– library	80 m ²
1.7.	Dom zdravlja Mostar	200 m ²
TOTAL:		1580 m²

The construction of a new building of the Faculty of Medicine started in 2002 with the help of the Government of the Republic of Croatia. On August the 1st, 2002, the Government of the Republic of Croatia adopted a Decision on the allocation of funds for the financing of the scientific, educational, cultural and health programs of Croats in Bosnia and Herzegovina from the funds of the State Budget of the Republic of Croatia for 2002.

Based on the above mentioned Decision Prof. Gvozden Flego, Minister of Science and Technology of the Republic of Croatia and Prof. Filip Čulo, Dean of the Faculty of Medicine University of Mostar, on September the 19th, 2002. concluded a contract for financial support for the construction of a basic sciences building at the Faculty of Medicine University of Mostar. On November the 30th, 2002, at the proposal of the Dean, and with the consent of the members of the Scientific-Educational Council, the Decision on the Appointment of the Committee for constructing the building of Basic Medical Sciences was adopted.

Appointed Board Members:

1. Prof. Filip Čulo
2. Prof. Franjo Ljubić, rector of the University
3. Prof. Branko Bakula

6. Darko Kondža, dr.med., ministar zdravstva Zapadno-hercegovačke županije

7. Dragan Bagarić, župan Herceg - bosanske županije

8. prof. dr. Ante Kvesić, ravnatelj KB Mostar

9. Marinko Bukovac, dipl. iur., tajnik

U krugu SKB Mostar, (građevno zemljište k.č.2514/2, 2520, 2521/2, 2518/1) prema arhitektonsko-građevinskom projektu zgrade budućega MF-a predviđena je izgradnja nastavnih i administrativnih prostora, veći broj specijaliziranih ili višenamjenskih laboratorija za izvođenje vježbi na pretkliničkim predmetima, prostori za studentske udruge, knjižnica s čitaonicom, istraživački laboratoriji, te pet apartmana za gostujuće nastavnike. Posebna vrijednost ove zgrade će se ogledati i u tome što je u neposrednoj blizini Kliničke bolnice Mostar, što uvelike olakšava uspostavljanje znanstvene i stručne suradnje između pretkliničkih i kliničkih disciplina koja je dobrim dijelom uvjetovana blizinom i korištenjem zajedničkih prostora. Prema reformama medicinske nastave u europskoj zajednici, ovakav koncept izgradnje MF-a omogućio je da Klinička bolnica Mostar preraste u Sveučilišnu kliničku bolnicu Mostar. Početkom listopada 2007. godine otvorena je nova zgrada MF-a.

IZGRADNJA ZGRADE MEDICINSKOG FAKULTATA
CONSTRUCTION OF THE BUILDING OF THE SCHOOL OF MEDICINE

4. Rudo Vidović, BSc. ing, County Prefect of the Central Bosnia Canton

5. Željko Raguz, prof, Minister of Health, Labor and Social Welfare of Herzegovina-Neretva County

6. Darko Kondža, MD, Minister of Health of Western-Herzegovinian County

7. Dragan Bagarić, Major of Herceg-Bosna County

8. Prof. Ante Kvesić, Director of KB Mostar

9. Marinko Bukovac, BSc. iur, secretary

Within the UCH Mostar, (construction land cp.2514 / 2, 2520, 2521/2, 2518/1) according to the architectural and construction project of the building of the future School of Medicine it was foreseen the construction of: the teaching and administrative premises, a number of specialized or multifunctional laboratories performing pre-clinical exercises, student association facilities, library with reading rooms, research laboratories, and five guestroom for guest teachers. The special value of this building will also be reflected in the nearness of the Mostar Clinical Hospital, which greatly facilitates the establishment of scientific and professional cooperation between preclinical and clinical disciplines, which is largely conditioned by proximity and the use of common spaces. According to the reform of medical teach-

OTVARANJE ZGRADE MEDICINSKOG FAKULTATA
THE OPENING OF THE BUILDING OF SCHOOL OF MEDICINE

Nastavni proces u novoizgrađenoj zgradi započinje s akademskom 2008./2009. godinom, čime su osigurani uvjeti za kvalitetniji nastavni rad u duhu smjernica Bolonjskog procesa i osiguranja kvalitete rada sa suvremeno opremljenom knjižnicom, kompjutorskom učionicom, amfiteatrom u kojem se pored nastave održavaju kongresi, simpoziji, znanstvena i stručna edukacija. Svaka predavaonica ima LCD projektore, dostupna je internet mreža, osigurani su kvalitetniji laboratorijski prostori i oprema za vježbe iz temeljnih medicinskih predmeta i kabinet kliničkih vještina.

ing in the European community, this concept of construction of the School of Medicine allowed the Mostar Clinical Hospital to grow into the University Hospital Center. At the beginning of October 2007, a new building of the Faculty was opened. The teaching process in the newly built building starts with the academic 2008/2009 year, ensuring conditions for a better quality teaching in the spirit of the Bologna Process Guidelines and Quality Assurance with a modern equipped library, a computer classroom, an amphitheater where, besides classes, congresses, symposiums, scientific and professional education are held. Each lecture room has LCD projectors, an internet network is available, more quality lab facilities and exercise equipment are provided from basic medical subjects and a clinical skill cabinet.

TABLICA: RASPOLOŽIVI PROSTORNI KAPACITETI FAKULTETA 2017. GODINE

Lokacija zgrade	Godina izgradnje	Godina dogradnje ili rekonstrukcije	Ukupna površina prostora za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja u m ²	Ukupna površina prostora za provedbu znanstvenih istraživanja u m ²
Krug SKB Mostar, građevno zemljište k.č.2514/2, 2520, 2521/2, 2518/1	2002. – 2008.	Akademski 2013./2014. predavaonica 5	4290,87 m ²	445.57 m ²

TABLE: AVAILABLE CAPACITY OF THE FACULTY IN 2017.

Location of Building	Year of construction	Year of extension or reconstruction	Total surface for performing higher education activities in m ²	Total surface for scientific research in m ²
Area of SKB Mostar, building land c.p.2514/2, 2520, 2521/2, 2518/1	2002. – 2008.	Academic 2013./2014. classrom 5	4290,87 m ²	445.57 m ²

PRAKTIKUM ZA VJEŽBE
THE EXERCISE ROOM

TABLICA: PREDAVAONICE

Redni broj ili oznaka predavaonice	Površina (u m ²)	Broj sjedećih mjesta za studente
Veliki amfiteatar	334.10	250
predavaonica 1	70.56	48
predavaonica 2	53.08	30
predavaonica 3	53.08	30
predavaonica 4	70.56	48
predavaonica 5	75.85	60
kabinet za informatiku (VIII.)	65.90	25
Ukupno	723,13	

Sve predavaonice imaju veću površinu od one koja zadovoljava standard od 1 m²/studentu. Po standardima seminarske dvorane trebale bi imati površinu od 1,9-3,0 m²/studentu, a za praktikume se zahtijeva oko 5 m²/studentu, a na Fakultetu je prosječna površina laboratorijskoga prostora 5,38 m²/studentu.

TABLE: CLASSROOMS

Ordinal number or lecture mark	Surface (in m ²)	Number of seats for students
large amphitheatre	334.10	250
classroom 1	70.56	48
classroom 2	53.08	30
classroom 3	53.08	30
classroom 4	70.56	48
classroom 5	75.85	60
Computer lab (VIII.)	65.90	25
Total	723,13	

All classrooms have a larger surface area than the standard of 1 m² per student. According to the standards of the seminar hall, they should have a surface area of 1.9-3.0 m² / student, and about 5 m² / student for practical exercises, while the average area of the laboratory space is 5.38 m² / student.

TABLICA: LABORATORIJI/PRAKTIKUMI KOJI SE KORISTE U NASTAVI

Laboratoriji/praktikumi	Površina (u m ²)
praktikum za fiziologiju, fiziku i TNZ (I.)	96.01
praktikum za histologiju i biologiju (II.)	74.05
secir – dvorana + Spremište (III.)	86.55
anatomski praktikum (IV.)	69.15
praktikum za patofiziologiju, patologiju, farmakologiju i mikrobiologiju (V.)	71.08
praktikum za MKBK + spremište (VI.)	79.47
kabinet vještina (VII.)	40
mjerni instrumenti – analitičke vage (VIII.)	14.38
praonica posuđa (IX.)	13.56
rad s eksperimentalnim životinjama + ostava (X.)	36.74
kabinet za fluorescenciju (XI.)	15.81
Ukupno	596,79

TABLICA: PROSTOR KOJI SE KORISTI SAMO ZA ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKI RAD

Interna oznaka prostorije ili oznaka laboratorija	Površina (u m ²)
Kultura tkiva (I)	23.41
Molekularna i stanična biologija i imunologija (II)	43.96
Temeljne neuroznanosti, biofizika, fiziologija, patofiziologija i farmakologija (III)	66.61
Biokemija i medicinska kemija (IV)	24.94
Anatomija - Citogenetika (V)	29.01
Histologija i imunohistologija (VI)	47.19
Ukupno:	235,12

VIJEĆNICA
THE CONFERENCE ROOM

TABLE: LABS / PRACTICUMS USED IN TEACHING

Laboratories/practicums	Surface (in m ²)
practicum for physiology, physics and TNZ (I.)	96.01
practicum for histology and biology (II.)	74.05
dissect - hall + storage (III.)	86.55
anatomical practicum (IV.)	69.15
practicum for pathophysiology, pathology, pharmacology and microbiology (V.)	71.08
practicum for MKBK + storage (VI.)	79.47
Clinical Skill cabinet (VII.)	40
measuring instruments - analytical scales (VIII.)	14.38
dishwashing (IX.)	13.56
work with experimental animals + storage (X.)	36.74
fluorescence cabinet (XI.)	15.81
Total	596,79

TABLICA: PROSTOR KOJI SE KORISTI SAMO ZA STRUČNI RAD

Laboratorija/radionice	Površina (u m ²)
Anatomija - Citogenetika (V)	29.01

TABLICA: NASTAVNIČKI KABINETI

Broj nastavnčkih kabineta	Prosječna površina u m ²
12 kabineta	20.97

PREDAVAONICA
THE LECTURE HALL

TABLE: SPACE USED ONLY FOR SCIENTIFIC RESEARCH WORK

Internal labels of room or laboratory labels	Surface (in m ²)
Tissue culture (I)	23.41
Molecular and Cellular Biology and Immunology (II)	43.96
Basic neuroscience, biophysics, physiology, pathophysiology and pharmacology (III)	66.61
Biochemistry and Medical Chemistry (IV)	24.94
Anatomy - Cytogenetics (V)	29.01
Histology and Immunohistology (VI)	47.19
Total:	235,12

TABLE: SPACE USED ONLY FOR PROFESSIONAL WORK

Laboratories/workshops	Surface (in m ²)
Anatomy - Cytogenetics	29.01

TABLE: TEACHING CABINETS

Number of teachers' cabinets	Surface in m ²
12 cabinets	20.97

SECIR DVORANA
THE EXERCISE ROOM

LABORATORIJ ZA MEDICINSKU KEMIJU I BIOKEMIJU
LABORATORY FOR MEDICAL CHEMISTRY AND BIOCHEMISTRY

TABLICA: OPREMLJENOST KNJIŽNICE

Broj naslova knjiga	Broj udžbenika	Ocjena suvremenosti knjiga i udžbenika (od 1 do 5)	Broj naslova inozemnih časopisa	Broj naslova domaćih časopisa	Ocjena funkcionalnosti kataloga knjiga i časopisa	Ocjena opremljenosti (od 1 do 5)	kvaliteta i dostupnost elektroničkih sadržaja (od 1 do 5)
78	335	3	1	2	4	4	4

Opremanje znanstvenom, nastavnom i informatičkom opremom teklo je usporedno s izgradnjom prostora i neprekinuto se nastavlja i danas.

AMFITEATAR
AMPHITHEATRE

TABLE: LIBRARY EQUIPMENTS

Number of book titles	Number of textbooks	Rating of books and textbooks contemporary (1-5)	The number of titles of foreign journals	The number of domestic journals	Evaluating the functionality of book and magazine catalogs	Equipment rating (from 1 to 5)	quality and availability of electronic content (from 1 to 5)
78	335	3	1	2	4	4	4

The furnishing of scientific, teaching and information equipment has proceeded in parallel with the construction of space and continues uninterruptedly today.

An aerial photograph of a sandy beach, showing a dense pattern of footprints in various directions and sizes, suggesting a busy, active environment. The sand is a light tan color, and the footprints are darker, creating a textured, busy appearance.

**DJELATNICI
FAKULTETA
NASTAVNA
DJELATNOST**

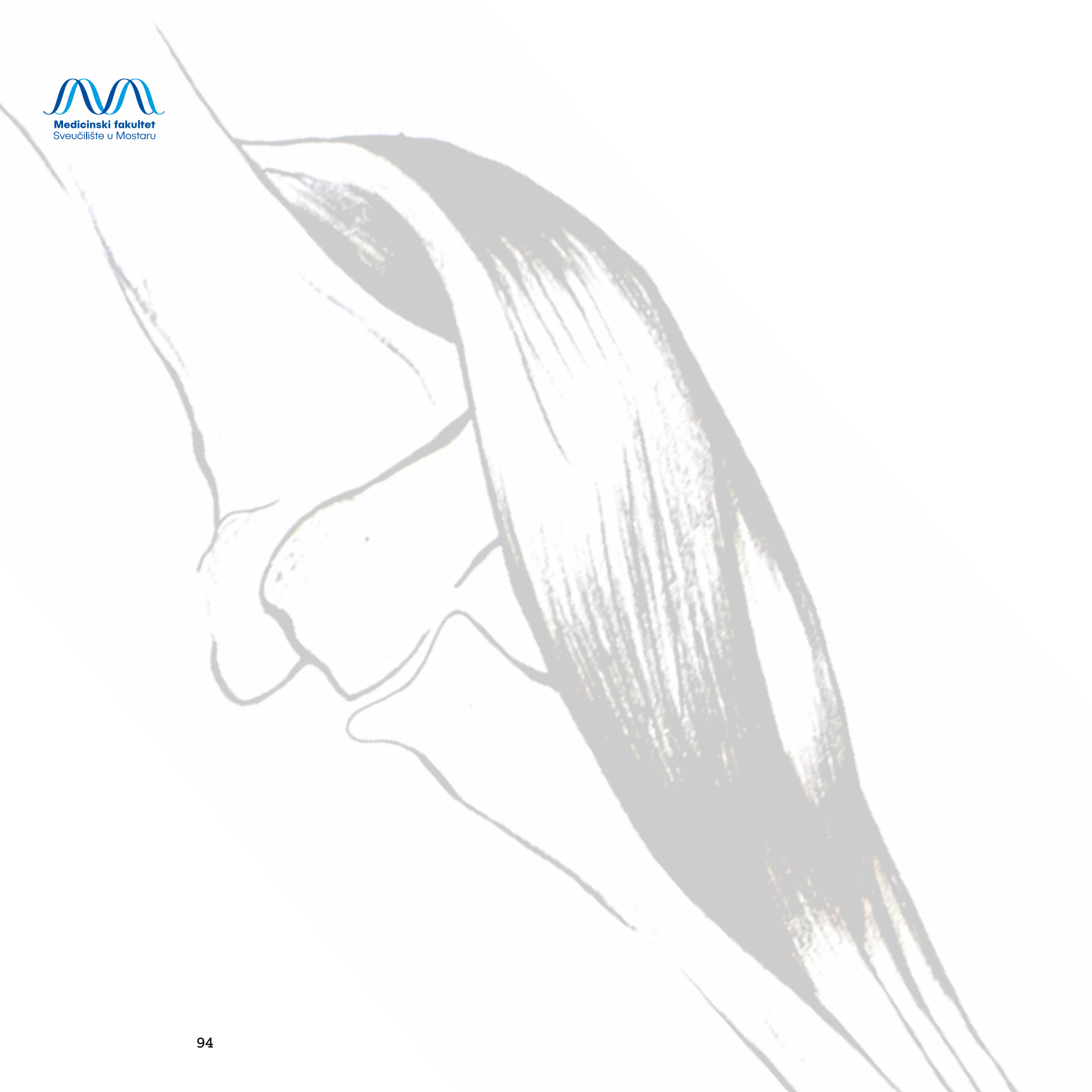
**FACULTY
STAFF
TEACHING
ACTIVITIES**

DEKANAT, SLUŽBE I UREDI

DEAN'S OFFICE, SERVICES AND OTHER OFFICES

U trenutku osnivanja MF-a Sveučilišta u Mostaru 1997. godine, bile su ustrojene sljedeće administrativne službe/uredi: Ured dekana; Ured prodekana za nastavu i znanost; Ured tajnika MF-a; tajnica dekanskoga kolegija; Studentska služba; Financijska služba i Laboratorij za predkliničku nastavu.

Netom nakon osnivanja ustrojena je i knjižnica MF-a. Sve ove službe i uredi bili su smješteni u starim prostorijama („baraka“ i „topla veza“) tadašnje Kliničke bolnice Mostar (KBM).

Akadske 2003./2004. godine osiniva se i Ured za poslijediplomsku nastavu. Naime, sa svrhom stvaranja vlastitoga kadra tadašnji dekan prof. dr. Filip Čulo organizira magistarski znanstveni poslijediplomski studij Medicinska skrb i javno zdravstvo, iste godine je omogućeno liječnicima koji imaju stupanj magistra znanosti nastavak znanstvenoga obrazovanja i stjecanje titule doktora znanosti izvan doktorskoga studija. Zbog navedenih aktivnosti osniva se Odbor za magisterije i doktorate kojim rukovodi prvi predsjednik Odbora prof. dr. Stjepan Gamulin. Od 2007. godine predsjednik Odbora postaje prof. dr. Milivoj Boranić, a 2013.

At the time of the establishment of the Faculty of Medicine University of Mostar in 1997, the following administrative offices were established: Dean's Office; Office for Education and Science; The Office of the School Secretary; Secretary of the Dean's Collegium; Student Affair Office; Financial Service and Laboratory for Pre-Clinical Teaching. Just after the founding of the School library was established. All these offices were housed in the old premises („shack“ and „hot link“) of the previous Clinical Hospital Mostar (CHM).

In academic 2003/2004 year, the Office for Postgraduate Education has also been founded. Namely, with the purpose of creating its own staff, Dean Prof. Filip Čulo organized a Masterpostgraduate studies in Medical Care and Public Health, and in the same year it was possible for doctors who had a master's degree in science to pursue scientific education and acquire the title of doctor of science outside the doctoral study. Due to the aforementioned activities, the Committee for Masters and PhDs was chaired by the President of the Board Prof. Stjepan Gamulin. Since 2007, the Chairman of the Board has become Prof. Milivoj Boranić, and in 2013 Prof. Danijel Pravdić was appointed as Chairman.

godine za predsjednika Odbora za doktorate imenovan je prof. dr. Danijel Pravdić. Fakultet od 2008. godine organizira i provodi doktorski studij u trajanju od šest semestara. Nakon preseljenja u novu zgradu 2008. godine, nastavlja se razvoj MF-a te se osnivaju sljedeće administrativno-organizacijske cjeline: Uredi za kliničku i predkliničku nastavu; Ured za međunarodnu suradnju; Informatički ured; Informatička učionica; Kabineti kliničkih vještina; Ured za kvalitetu nastave; Skriptarnica, kopirnica i arhiv te Ured za dentalnu medicinu. U sklopu svoje djelatnosti, a sa svrhom promicanja zdravlja i cjeloživotnog učenja, osnovani su: Centar za stalno medicinsko usavršavanje, Citogenetički laboratorij, Centar za medicinu spavanja, te laboratorij za Molekularnu dijagnostiku. U suradnji s Ekonomskim fakultetom Univerziteta u Sarajevu i Zavodom za javno zdravstvo Federacije, a uz suglasnost i nadležnost Federalnog ministarstva zdravstva, MF je sunositelj i suorganizator edukacije u okviru provođenja kontinuirane profesionalne edukacije iz zdravstvenoga menadžmenta.

Since 2008, the School has been organizing and conducting a six-semester doctoral program.

After moving to a new building in 2008, the School continue development and the following administrative and organizational units were established: Offices for Clinical and Pre-Clinical Teaching; Office for International Cooperation; Informatics office; Informatics classroom; Clinical Skills Cabinets; Office for Quality Assurance; Scriptwriter, copywriter and archive, and Office for dental medicine.

As part of School's activities, with the aim of promoting health and lifelong learning, the Center for Continuing Medical Education, the Cytogenetic Laboratory, the Sleep Center, and the Molecular Diagnostics Laboratory were established.

In cooperation with the School of Economics of the University of Sarajevo and the Federation Public Health Institute, with the consent and competence of the Federal Ministry of Health, the School is a co-organizer of education within the framework of conducting continuous professional education in health care management.

Svoj doprinos u osnivanju, razvoju i djelovanju svih pomenutih cjelina Fakulteta dali su i zaposlenici Fakulteta. Osobito treba istaknuti djelatnike koji su ostali vjerni svom fakultetu od utemeljenja do danas, te u 20 godina postojanja MF-a ugradili i 20 godina svojih života i zato iskrena hvala: Sonji Šunjić, Spomenki Matić, Zdenki Zovko i Ivanu Musi.

Djelatnici koji su dali znatan doprinos u ustroju i organiziranju različitih službi, osobito u prvim godinama rada MF-a, bili su: pravne službe Robert Leko dipl. iur.; financijsko-računovodstvene službe Anton Vidačak dipl. oec.; Informatičke služba Žarko Dragobratović dipl.ing. te Sanda Mandić; knjižnica: Željka Kljajo i služba za održavanje Katarina Ramljak.

Djelatnice koje doprinijele znanstveno nastavnom radu i rastu MF-a su mr. sc. Monija Malešević, dr.sc. Žana Mrkonjić i dr. sc. Vesna Varunek.

Nismo i ne smijemo zaboraviti naše djelatnike koji su danas u mirovini: Višnja Jelčić, Anica Mišak i Vesna Bošković.

Današnji zaposlenici Fakulteta su: dekan – prof. dr. Milenko Bevanda; prodekan za znanost – prof. dr. Ante Kvesić; prodekanica za nastavu – prof. dr. Violeta Šoljić; prodekan za međunarodnu suradnju – prof. dr. Danijel Pravdić; prodekanica za nastavu studija Dentalne medicine – prof. dr. Katarina Vukojić; tajnica dekanskog kolegija – Sonja Šunjić; voditelj ureda za kadrovske poslove – Marinko Bukovac, dipl. iur.; voditeljica financijske službe – Marina Prskalo dipl. oec.; blagajnica – Anita Bulić voditeljica Studentske referade – Spomenka Matić; Studentska referada: Olivera Boras; voditeljica knjižnice – Štefica Dodig dipl. oec.; voditelj Ureda za doktorski studij – Marin Šunjić dipl. iur.; ured za kvalitetu nastave – mr. Nevenka Jelić dipl. ing.; stručna suradnica – Zdenka Zovko dipl. ing. MLD; referentica za predkliničku nastavu – Gordana Zadro, referentica za kliničku nastavu – Ana Ćubela, voditeljica ureda za dentalnu medicinu – Marija Musa prvostupnik politologije; poslovi javnih nabava – Ivana Kožul

mag. iur.; laboratorijski tehničar: Igor Azinović prvostupnik biologije i kemije; informatički tehničar – Mario Prskalo, arhiva: Ljubica Boras, radnice na održavanju čistoće – Mira Zovko i Andrijana Boras, održavanje – Blago Markotić, domar – Marin Zovko i vozač – Ivan Musa.

**PRVI PREDSEDNIK ODBORA ZA MAGISTERIJE I DOKTORATE
PROF. DR. STJEPAN GAMULIN**

FIRST CHAIRMAN OF THE MASTERS AND PHD PROGRAM BOARD
PROF. STJEPAN GAMULIN

ČLANOVI ODBORA ZA MAGISTERIJE I DOKTORATE

THE MEMBERS OF THE MASTERS AND PHD PROGRAM BOARD

The School's employees gave their contribution to the founding, development and operation of all mentioned units of the School. Particularly emphasis should be placed on the employees who have remained faithful to their School since the foundation, and in 20 years of the School incorporating 20 years of their lives and therefore sincere thanks to: Sonja Šunjić, Spomenka Matić, Zdenka Zovko and Ivan Musa.

Employees who made a significant contribution to the organization of various services, especially in the first years of the work of the School, and today the leaders of these Departments since the founding of the School were: Legal Services Robert Leko, BSc. iur. ; Financial and Accounting Service Anton Vidačak, BSc. oec.; Informatics Service Žarko Dragobratović, BSc. eng. and Sanda Mandić; library: Željka Kljajo, and Katarina Ramljak maintenance service.

Employees who contributed to the scientific work and growth of the School was MSc. Monija Malešević, PhD. Žana Mrkonjić and PhD. Vesna Varunek.

We must not forget our employees who are today retired: Višnja Jelčić, Anica Mišak and Vesna Bošković.

Today's School's staff are: Dean - Prof. Milenko Bevanda; Vice-Dean for Science - Prof. Ante Kvesić; Vice-dean for teaching - Prof. Violeta Šoljić; Vice-Dean for International Cooperation - Prof. Danijel Pravdić; Vice-Dean for teaching of Dental Medicine - Prof. Katarina Vukojević; secretary of Dean's Collegium - Sonja Šunjić; Head of Human Resources Office - Marinko Bukovac, BSc. iur. ; Head of Financial Services - Marina Prskalo, BSc. oec.; cashier - Anita Bulić; Head of Student's Affairs Office - Spomenka Matić; Student Referral: Olivera Boras; Library Manager - Štefica Dodig, BSc. oec.; Head of the Office for Doctoral Studies - Marin Šunjić, BSc. iur.; Office for Quality Assurance- MSc Nevenka Jelić, BSc. eng. ; Professional Associate - Zdenka Zovko, BSc. eng. MLD; referral for pre-clinical teaching - Gordana Zadro; referral for clinical teaching - Ana Čubela; Head of Dental Medicine Office - Marija Musa, bachelor of political science; Public Procurement Jobs - Ivana Kožul, mag. iur.; laboratory technician: Igor Azinović, bachelor of biology and chemistry; computer technician - Mario Prskalo; archive: Ljubica Boras; cleaning workers - Mira Zovko and Andrijana Boras; maintenance - Blago Markotić; janitor - Marin Zovko and driver - Ivan Musa.

STUDIJSKI PROGRAMI

STUDY PROGRAMS

INTEGRIRANI STUDIJ MEDICINE

Od svoga utemeljenja MF u Mostaru nastoji i uspijeva postati dio jedinstvenoga europskoga visobrazovnoga sustava. MF je prvenstveno ustanova kojoj je svrha naučiti i stvoriti mlade liječnike za potrebe zajednice te je samim tim naglasak stavljen na nastavni dio. Uspješnost se mjeri kvalitetom izobrazbe studenata i ugledom diplome ovoga fakulteta u Europi i svijetu. Tijekom ovih 20 godina uloženi su su znatni napori i sredstva u obnovu, proširenje i osiguranje kvalitetnih uvjeta za znanstveni i nastavni rad na MF-u.

OTVORENOST STUDIJA PREMA POKRETLJIVOSTI STUDENATA

MF Mostar je izradio sustav bodova ECTS i brošure ECTS za dodiplomski program, što u načelu omogućuje punu mobilnost studenata u skladu s Bolonjskim procesom. Istodobno, MF Mostar pažljivo prati promjene u tzv. core curriculumu na medicinskim fakultetima u Hrvatskoj, što će i ubuduće omogućiti pokretljivost studenta u odnosu na Republiku Hrvatsku. Također, studentima je omogućeno obavljanje ljetne prakse, osim u BiH i Hrvatskoj, i u nekim zemljama Europske unije.

INTEGRATED STUDY PROGRAM OF MEDICINE

Since its founding, the Faculty of Medicine in Mostar has been striving and succeeding in becoming part of a unique European higher education system. The School is primarily an institution for the purpose of teaching and creating young doctors for the needs of the community, and the emphasis is placed on the teaching part. Success is measured by the quality of student education and the reputation of this School in Europe and the world. Over these 20 years considerable efforts and resources have been invested in the reconstruction, expansion and quality assurance of scientific and teaching work at the School.

OPENNESS OF STUDIES TOWARDS STUDENT MOBILITY

The Faculty of Medicine in Mostar has developed a system of ECTS credits and ECTS brochures for the undergraduate program, which in principle enables full student mobility in accordance with the Bologna Process. At the same time, it closely monitors the changes in the so-called core curriculum at the medical faculties in Croatia, which will enable student mobility in the future in relation to the Republic of Croatia. Also, students are allowed to perform summer practice, not only in B&H and Croatia, but also in some European Union countries.

OSNOVNE INFORMACIJE O STUDIJSKOM PROGRAMU

Naziv visokog učilišta	Sveučilište u Mostaru, Medicinski fakultet
Adresa	Bijeli brijeg bb, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina
Telefon/fax	00 387 36 335 600/601
Elektronička pošta	sonja.sunjic@sve-mo.ba
Web stranica	http://mef.sve-mo.ba
Struktura čelništva ustanove	dekan, prodekani, pročelnici katedri
Naziv studijskoga programa	Integrirani studij medicine
Razlozi za objedinjeno izvođenje preddiplomskog i diplomskog studija	Podjela studijskog programa na preddiplomski i diplomski ciklus teško je primjenjiva na studij medicine. Kako se radi o reguliranoj profesiji na razini Europske unije, dogovorena je integracija u šestogodišnji studij
Nositelj studijskoga programa	Sveučilište u Mostaru, Medicinski fakultet
Vrsta studijskoga programa	Sveučilišni studijski program
Razina studijskoga programa	Integrirani preddiplomski i diplomski studij
Oblik studiranja	Redoviti studij
Način izvođenja nastave	Turnusna nastava
Jezik na kojem se izvodi studijski program	Hrvatski jezik
Uvjeti za upis	Završena srednja četverogodišnja škola u kojoj je pristupnik slušao najmanje dvije godine biologiju, fiziku, kemiju i latinski jezik, te položen razredbeni ispit
Uvjeti za upis u višu godinu studija	Izvršene sve obveze i položeni ispiti iz prethodne godine studija
Trajanje studijskog programa i broj ECTS bodova	12 semestara (6 godina) s ukupno 360 ECTS bodova

BASIC INFORMATION ABOUT THE STUDY PROGRAM

Name of high education institution	University of Mostar, School of Medicine
Address	Bijeli brijeg bb, 88000 Mostar, Bosnia and Herzegovina
Telephone number/fax	00 387 36 335 600/601
E-mail	sonja.sunjic@sve-mo.ba
Web	http://mef.sve-mo.ba
Structure of the institution's leadership	Dean, Vice-Deans, Heads of Departments
Name of the study program	Integrated study program of medicine
Reasons for the unified performance of undergraduate and graduate studies	The division of the study program into a undergraduate and graduate cycle is difficult to apply to medical studies. As it is a regulated profession at the European Union level, integration into a six-year study has been agreed
Carrier of study program	University of Mostar, School of Medicine
Type of study program	University study program
Level of study program	Integrated undergraduate and postgraduate studies
Form of study	full time study
Teaching mode	blocks-based teaching
Language of study program	Croatian language
Terms for signing up	A completed four-year secondary school where the person has attended at least two years of biology, physics, chemistry and Latin language and passed the entrance exam
Conditions for enrollment in a higher year of study	Completed all obligations and passed exams from the previous year of study
Duration of the study program and number of ECTS credits	12 semesters (6 years) with a total of 360 ECTS credits

**Kompetencije koje se
stječu završetkom studija**

Tijekom izobrazbe na studijskom programu medicine student stječe znanja, vještine i formira stavove potrebne za obavljanje liječničke profesije. Bit je liječničkoga zanimanja sprječavanje, prepoznavanje i proučavanje bolesti, liječenje i unapređenje zdravstvenoga stanja pojedinca, obitelji i društva.

Kako bi određena osoba mogla djelovati kao liječnik, mora naučiti preuzeti odgovornost i donositi vlastite medicinske odluke koliko joj to dopuštaju znanje i iskustvo, a uzimajući u obzir etička načela.

Doktor medicine ima kritičko stajalište o svom poslu, kao i o poslu drugih. Svjestan je odgovornosti za funkcioniranje sustava zdravstvene skrbi kao organizacije, uzimajući u obzir financijske, logističke i druge ograničavajuće čimbenike u zdravstvenoj zaštiti.

Osposobljenost doktora medicine nakon završetka studija temelji se na: poznavanju znanosti na kojima se temelji medicina, uključujući i načela bioloških funkcija; dostatnom razumijevanju građe, funkcija i ponašanja zdravih i bolesnih osoba kao i odnosa između zdravstvenog stanja čovjeka te njegovoga društvenoga i fizičkoga okruženja; poznavanju kliničkih disciplina i postupaka koje daje cjelovitu sliku o duševnim i tjelesnim bolestima, o medicini sa stajališta prevencije, dijagnoze i terapije; širokom spektru znanja i vještina koje omogućuju daljnje poslijediplomsko obrazovanje i suradnju s drugim profesionalcima u sustavu zdravstva; znanstvenoistraživačkom načinu obrazovanja i razmišljanja te formiranim stavovima i svješću o osobnim ograničenjima u skladu s prethodnom edukacijom i iskustvom.

Detaljan popis specifičnih znanja i vještina, kao i razina osposobljenosti za izvođenje pojedine vještine, prikazani su za svaki predmet u Syllabusu.

**Akademski/stručni naziv koji se
stječe po završetku studijskoga programa**

doktor/doktorica medicine (dr. med.)

**Znanstveno-umjetničko područje
kojem pripada studij**

biomedicina i zdravstvo

Mogućnosti nastavka studija

Postoji mogućnost studiranja na doktorskom studiju Biomedicina i zdravstvo. Poslijediplomski doktorski studij u trajanju od 3 godine (180 ECTS bodova u području biomedicine i zdravstva.

MF Sveučilišta u Mostaru provodi studij medicine po integriranom studijskom programu u trajanju od šest godina. Podjela studijskoga programa na pred-diplomski i diplomski ciklus teško je primjenjiva na studij medicine. U srednjoeuropskim razmjerima, kojima tradicionalno hrvatska medicina pripada, nije uspješno definirana preddiplomska razina studija medicine s kompetencijama za rad u sustavu zdravstvene zaštite. Tijekom studija stječe se 360 ECTSa, a završetkom studija stručni naziv *doktor medicine*. Provođenje studijskoga programa medicine zahtijeva

suradnju i uključenost svih tipova zdravstvenih ustanova na ovim područjima u taj proces. U kliničkoj naobrazbi uključena je Sveučilišna klinička bolnica Mostar, kao glavna nastavna baza, a potpisani su i ugovori o suradnji sa svim bolnicama u regiji te glavnim domovima zdravlja. Te ustanove su na različitim razinama česti partneri s medicinskim fakultetima u provođenju brojnih aktivnosti u promicanju zdravlja i zdravstvene prosvjećenosti u općoj populaciji (kongresi, tribine, simpoziji, projekti, edukacijski programi i sl.). Značajna je suradnja s pravosudnim institucijama u davanju stručnih mišljenja i ekspertiza.

**Acquired competences
by completing the study**

During training in a medical program, the student acquires knowledge, skills and attitudes necessary to perform a medical profession. The core of medical profession is to prevent, recognize and study diseases, treat and improve the health of an individual, family, and society. In order for a particular person to act as a physician, he must learn to take responsibility and make his own medical decisions as permits knowledge and experience, and reckon with the ethical principles. Doctor of Medicine has a critical attitude to his work as well as about the work of others. He is aware of the responsibility for the functioning of the health care system as an organization, taking into account financial, logistical and other limiting factors in health care. Postgraduate doctoral training is based on: knowledge of science based on medicine, including the principles of biological functions; sufficient understanding of the structure, functions and behavior of healthy and sick persons, as well as the relationship between the human condition and its social and physical environment; knowledge of clinical disciplines and procedures that provides a complete picture of mental and physical illnesses, medicine from the point of view of prevention, diagnosis and therapy; a wide range of knowledge and skills that enable further postgraduate education and cooperation with other professionals in the healthcare system; scientific-educational mode of education and thinking and formed attitudes and awareness of personal limitations in accordance with previous education and experience.

A detailed list of specific knowledge and skills as well as the level of ability to perform a particular skill are shown for each subject in the Syllabus.

**An academic/ professional title acquired
after the completion of study program**

Doctor of Medicine (MD)

**Scientific-artistic area which the study
belongs**

biomedicine and healthcare

Possibilities of continuing study

There is a possibility of studying at the postgraduate doctoral study of Biomedicine and Health. Postgraduate doctoral study lasting 3 years (180 ECTS) in biomedicine and health care.

The School of Medicine University of Mostar conducts study program of medicine as an integrated study program in duration of six years. The division of the undergraduate and graduate cycle program is difficult to apply to medical studies. In the CEE countries, where Croatian medicine traditionally belong, the undergraduate level of medical studies with the competences for work in the health care system has not been successfully defined. During studies 360 ECTS are gained, and at the end of studies person is a professional doctor of medicine.

The implementation of the study program of medicine requires the cooperation and involvement of all

types of health institutions in these areas in this process. Clinical education included the University Clinical Hospital in Mostar as the main teaching base, and cooperation agreements were signed with all hospitals in the region and major health centers. These institutions are at various levels of frequent partnership with the School in carrying out numerous activities in promoting health care and health education in the general population (congresses, forums, symposia, projects, educational programs, etc.). There is significant cooperation with judicial institutions in providing expert opinions and expertise.

DIPLOMSKI RAD Za razliku od drugih fakulteta, MF u Mostaru od prve generacije studenata uvodi obveznu izradu diplomskog rada, što dodatno potiče na znanstveno istraživanje, alternativno izradu stručnoga ili preglednoga rada.

Odluka o uvođenju izbornih predmeta nastala je u smislu prilagodbe kurikuluma europskim sveučilištima. Izborni predmeti su uvedeni kako bi studenti imali prigodu bolje upoznati određene medicinske kolegije te time produbiti svoje medicinsko znanje iz područja od interesa. S druge strane, uvođenjem izbornih predmeta nastoji se postići i mobilnost studenata koji mogu slušati izborne predmete od interesa na drugim sastavnicama Sveučilišta u zemlji i inozemstvu.

Po završetku integriranoga studija medicine, naši studenti se mogu upisati na doktorski studij Biomedicina i zdravstvo na MF-u u Mostaru ili na ostalim medicinskim ili srodnim fakultetima u zemlji i inozemstvu. Studenti koji svoju profesionalnu karijeru nastave u zdravstvenom sustavu mogu također pohađati programe trajne medicinske izobrazbe u sklopu cjeloživotnoga obrazovanja na MF-u u Mostaru.

GRADUATE THESIS Unlike other faculties, the Faculty of Medicine in Mostar from the first generation of students introduced a compulsory thesis work, which further encourages scientific research, alternatively making professional or review work.

Elective courses: The decision on the initiation of elective subjects was created in terms of curriculum adaptation to European universities. Elective courses were initiated to give students the opportunity to better familiarize themselves with certain medical courses, thereby expanding their medical knowledge in areas of interest. On the other hand, through the introduction of elective courses, the aim is to achieve the mobility of students who can listen to elective subjects of interest on other components of the University at home and abroad.

Upon completion of an Integrated Study Program of Medicine, our students can enroll in the postgraduate Doctoral Program of Biomedicine and Health at the Faculty of Medicine in Mostar or at other medical or related faculties at home and abroad. Students who continue their professional career in the health care system can also attend lifelong education programs at the Faculty of Medicine in Mostar.

POKRETANJE STUDIJA DENTALNE MEDICINE

Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru, u akademskoj 2016./2017. godini pokrenuo je Studij dentalne medicine po odluci Senata Sveučilišta u Mostaru od 29. ožujka 2016. godine, koja je donesena na temelju usvajanja Elaborata o opravdanosti utemeljenja studijskoga programa predloženoga od Povjerenstva MF-a.

Ideja o osnivanju studija dentalne medicine postojala je još od utemeljenja MF-a u Mostaru 1997. godine, a viziju za njezino osnivanje prvi je pokrenuo pok. prof. dr. Ante Ivanković, dr. dent. med.

Osnivanje Studija dentalne medicine ima sveučilišnu i nacionalnu važnost jer je upotpunio studijske programe biomedicine i zdravstva na Sveučilištu u Mostaru kao jedinom sveučilištu u BiH na hrvatskome jeziku. S obzirom na to da u našoj regiji znatno nedostaje liječnika dentalne medicine, pokretanje ovoga studijskoga programa doprinosi stvaranju visoko educiranoga kadra koji će imati dobru mogućnost zapošljavanja nakon završenoga studija. Studij dentalne medicine izvodi se kao sveučilišni redoviti integrirani preddiplomski i diplomski studij u vidu turnusne nastave tijekom 12 semestara. Nastavni planovi i programi usklađeni su s akreditiranim programima zemalja Europske unije. Trenutno je osigurano 70% domaćega nastavnoga kadra, a preostali nastavnici su profesori iz Republike Hrvatske, sukladno sporazumu o kadrovskoj pomoći između Vlade Republike Hrvatske i Sveučilišta u Mostaru. Također, podršku pokretanju Studija dentalne medicine pružili su ministar znanosti, obrazovanja i sporta, te ministar zdravstva Republike Hrvatske. U prvoj generaciji upisano je 30 studenata. Na znanstveno-nastavnom vijeću održanom 1. srpnja 2016. za vršiteljicu dužnosti prve prodekanice za nastavu studija dentalne medicine izabrana je prof. dr. Katarina Vukojević. Projektima Vlade Republike Hrvatske za pomoć

STARTING ON STUDY PROGRAM OF DENTAL MEDICINE

School of Medicine, University of Mostar, in academic 2016./2017. started the study program of Dental Medicine upon the decision of the Senate of the University of Mostar on 29th of March 2016, which was made on the basis of the adoption of the Elaboration report about the Justification of the Founding of a Study Program proposed by the Faculty Commission. The idea behind the founding of dental medicine studies has existed since the founding of the School in Mostar in 1997., and the vision for its founding was first initiated by Prof. Ante Ivanković. The founding of the Dental Medicine Study program has a university and national importance as it completed the Biomedicine and Health Sciences programs at the University of Mostar as the only university in BiH with the Croatian language. Considering the deficiency in number of dental medicine doctors in our region, the establishment of this study contributes to the creation of a highly educated staff who will have a good employment opportunity after completing the studies. The dental medicine study program is conducted as a university full-time integrated undergraduate and graduate program in the form of blocks during 12 semesters. Curricula and programs are aligned with accredited programs of European Union countries. Currently, 70% of the domestic teaching staff is provided, and the remaining teachers are professors from the Republic of Croatia, in accordance with the Human Resources Agreement between the Government of the Republic of Croatia and the University of Mostar. Also, the Ministry of Science, Education and Sports and the Minister of Health of the Republic of Croatia supported the launch of the Dental Medicine Study Program. In the first generation 30 students were enrolled. At the Scientific-Teaching Council, held on July the 1st, 2016, for the Vice-Dean for dental med-

Hrvatima izvan Hrvatske te projektima Sveučilišta u Mostaru i donacijama, uspjeli smo preurediti prostor bivše knjižnice u suterenu zgrade MF-a u 3 kliničke dvorane s po šest dentalnih jedinica i jednu ordinaciju koja će biti opremljena sadržajem za izvođenje oralnih zahvata u općoj anesteziji. Trenutno se intenzivno piše nekoliko domaćih i međunarodnih projekata kako bi se prostor potpuno opremio dentalnim sadržajem i opremom. U tijeku je upis druge generacije studenata.

POSLIJEDIPLOMSKI STUDIJI

Na MF-u po završetku studija prve generacije studenata 2003./2004. akademske godine organizira se i provodi znanstveni poslijediplomski magistarski studij Medicinska skrb i javno zdravstvo. Svrha studija bila je upoznati liječnike i djelatnike u zdravstvu s osnovnim načelima, organizacijom i mjerama poboljšanja kvalitete medicinske skrbi, načelima medicine temeljene na dokazima (evidence-based medicine), sa suvremenim aspektima upravljanja i obrazovanja u zdravstvu, organizacije zdravstva te promicanja zdravlja i bioetike u zdravstvu. Za ostvarivanje ovih ciljeva nužno je bilo upoznati liječnike s osnovama medicinske informatike i statistike te racionalne primjene dijagnostičkih metoda i farmakoterapije. Nastava se održavala tijekom akademske godine kao i dodiplomski studij u turnusima. Studij je primarno bio namijenjen kliničkim liječnicima. U četiri generacije (2003./2004.; 2004./2005.; 2006./2007.; 2007./2008.) od ukupno upisanih 171 polaznika studij uspješno završava 130 polaznika, od čega više od 30% polaznika su bivši studenti MF-a u Mostaru, a 70% su djelatnici SKB Mostar. Zbog izmjena u Zakonu o visokom obrazovanju, poslijediplomski magistarski znanstveni studij se više ne organizira, no sukladno važećim zakonskim regulativama organizira se doktorski studij prema Bolonjskom procesu.

icine was selected Prof. Katarina Vukojević. By projects of the Government of the Republic of Croatia to assist Croats outside Croatia and projects of the University of Mostar and donations, we have been able to redefine the space of a former library in the basement of the Faculty of Medicine in 3 clinic halls with six dental units and one outpatient clinic that will be supplied with equipment for oral surgery in general anesthesia. At the present, several domestic and international projects are intensively written to make the space fully equipped with dental content and equipment. Currently, the second generation of student is being enrolled.

POSTGRADUATE STUDIES

At the Faculty of Medicine, upon the graduation of the first-generation of students 2003/2004 a scientific postgraduate master's degree in Medical Care and Public Health was organized and conducted. The purpose of the study was to familiarize physicians and healthcare professionals with the basic principles, organization and measures of improving the quality of medical care, evidence-based medicine principles, modern aspects of management and education in healthcare, healthcare organizations and the promotion of health and bioethics in health care. To achieve these goals, it was necessary to familiarize physicians with basics of medical informatics and statistics, as well as the rational use of diagnostic methods and pharmacotherapy. Teaching was held during the academic year in study blocks. The study was primarily intended for clinical practitioners. Out of 171 enroller students in the four generations (2003/2004, 2004/2005, 2006/2007, 2007/2008), the course was successfully completed by 130 students, of which more than 30% were former students of the Faculty of Medicine in Mostar,

DOKTORSKI STUDIJ BIOMEDICINA I ZDRAVSTVO

Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru na temelju Odluke Senata od 15. srpnja 2008. godine ustrojava i izvodi doktorski studij Biomedicine i zdravstva iz znanstvenog područja Biomedicine i zdravstva, u znanstvenim poljima: Temeljne medicinske znanosti, Kliničke medicinske znanosti, Javno zdravstvo i zdravstvena zaštita i druge kliničke medicinske znanosti. Doktorski studij traje tri godine i njegovim završetkom stječe se 180 ECTS bodova. Doktorski studij temelji se na neposrednom znanstveno-istraživačkom radu studenta na doktorskoj tezi.

and 70% were employees of UCH Mostar.

Due to the changes in the Higher Education Law, postgraduate master's degree was no longer organized, but in accordance with the applicable legal regulations, a PhD program under the Bologna Process were organized.

DOCTORAL STUDIES IN BIOMEDICINE AND HEALTH

The Faculty of Medicine University of Mostar, based on the Senate Decision, has been organizing and conducting a Ph.D. in Biomedicine and Health sciences from the scientific area of Biomedicine and Health in the fields of Basic Medical Sciences, Clinical Medicine, Public Health and Health Care and other Clinical medical sciences. The postgraduate doctoral program lasts for three years and ends with 180 ECTS credits. The doctoral study is based on the immediate scientific and research work of the student on the doctoral thesis.

ALUMNI MEDICINSKOG FAKULTETA U MOSTARU ALUMNI OF THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR

Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru sustavno prati karijere bivših studenata s kojima održava profesionalne kontakte. Treba istaknuti kako MF nema dugu tradiciju (tek 14 generacija diplomanata), ali smo iznimno ponosni na naše bivše studente koji su danas izvanredni profesori, docenti i pročelnici katedri. Više od 50% bivših studenata uposljeno je u SKB Mostar kao već prepoznatljivi specijalisti kirurgije, interne medicine, oftalmologije, neurokirurgije, kardiokirurgije, a uključeni su i u nastavni rad Fakulteta. Većina je naših studenata nastavila znanstveno obrazovanje na Fakultetu izradom i obranom magistarskih i doktorskih disertacija. Neki naši studenti su ostvarili svoje karijere u zemljama Europske unije. Alumni MF-a Sveučilišta u Mostaru osnovan je 24. rujna 2008. godine kao udruga u koju se mogu učlaniti doktori medicine s titulom stečenom na MF-u Sveučilišta u Mostaru, te druge pravne i fizičke osobe, sukladno Statutu udruge, a radi unapređivanja i pomaganja nastavnoga, znanstvenoga i stručnoga rada Fakulteta i njegove afirmacije u zemlji i inozemstvu. Osnovni ciljevi Alumnija su: njegovanje poštovanja, zahvalnosti i odanosti prema MF-u Sveučilišta u Mostaru; njegovanje tradicija Fakulteta; promicanje njegova ugleda u zemlji i inozemstvu, pomaganje u nastavnom, znanstvenom i stručnom radu na Fakultetu; rad na stvaranju uvjeta za razvoj i napredak Fakulteta; stvaranje i njegovanje veza među doktorima medicine MF-a; njegovanje i razvitak ugleda i etike liječničkog poziva; raspravljanje znanstvenih i stručnih problema medicinske struke i zauzimanje stanovišta o njima i poticanje i razvitak suradnje MF-a s drugim znanstvenim, stručnim, obrazovnim, razvojnim i istraživačkim organizacijama te suradnje sa sličnim društvima (AMF-SM/AFM-UM) u zemlji i inozemstvu. U okviru cilja radi kojega je Udruga osnovana,

The School of Medicine systematically follows the careers of former students, with whom they maintain professional contacts. It should be noted that the School has no long tradition (only 14 generations of graduates), but we are extremely proud of our former students who are now extraordinarily professors, assistant professors and faculty members. More than 50% of former students were involved in UCH Mostar and have distinguished specialists in surgery, internal medicine, ophthalmology, neurosurgery, cardiology, and included in the teaching at the School. Most of our students continued their scientific education at the School by drawing up and defending their master's and doctoral dissertations. Some of our students have achieved their career in EU countries. Alumni of the School of Medicine University of Mostar has been founded on September the 24th, 2008 as an association in which doctors of medicine with a title acquired at the School of Medicine University of Mostar could be enrolled, as well as other legal and physical persons in accordance to the Statute of the Association for the purpose of improving and facilitating the teaching, scientific and professional work of the School and its affirmation at home and abroad. The basic goals of the Alumni are: nurturing respect, gratitude and loyalty to the School; cultivating the tradition of the School; promotion of its reputation at home and abroad, assisting in teaching, scientific and professional work at the School; work on creating the conditions for the development and progress of the School; creation and nurturing links between medical doctors; nurturing and developing the reputation and ethics of a medical call; discussing the scientific and professional issues of the medical profession and taking attitudes on them and encouraging and developing the cooperation of the School with other scientific,

ona posebno obavlja sljedeće poslove i djelatnosti: okuplja doktore medicine MF-a i druge osobe koje djeluju na ostvarivanju ciljeva Udruge, sukladno njezinom Statutu; organizira znanstvene i stručne skupove kojima je svrha unapređenje Fakulteta i njegove nastavne, znanstvene i stručne djelatnosti; izdaje publikacije; organizira sastanke, seminare, tribine i druge skupove članstva i drugih osoba radi promicanja ciljeva Udruge; sudjeluje u aktivnostima stalnoga obrazovanja doktora medicine; pomaže Fakultetu u prikupljanju donacija radi unapređenja njegove djelatnosti; prikuplja sredstva radi pomažanja nastavne, znanstvene i stručne djelatnosti MF-a; ostvaruje suradnju s drugim znanstvenim, stručnim i obrazovnim institucijama, te udrugama koje promiču aktivnosti drugih sveučilišta i fakulteta; na različite načine pomaže studentima i mladim diplomiranim doktorima medicine, te potiče njihov stručni rad i usavršavanje; organizira obilježavanje važnih obljetnica Fakulteta; potiče, pomaže i organizira različite oblike druženja članova, nastavnika i studenata, uključujući znanstvene, kulturne, sportske i druge oblike druženja.

Za prvoga predsjednika udruge Alumnijsa MF-a Sveučilišta u Mostaru izabran je mr. sc. Božo Petrov

professional, educational, development and research organizations and cooperation with similar companies (AMF-SM/AFM-UM) at home and abroad. Within the scope for which the Association is established, it specially carries out the following activities: it merges the doctors of medicine at the School and other persons acting on the achievement of the goals of the Association, in accordance with its Statute; organize scientific and professional conferences aiming at the promotion of the School and its teaching, scientific and professional activities; publishes articles; organizes meetings, seminars, forums and other meetings of membership and other persons to promote the goals of the Association; participates in the activities of permanent education of the doctors; Helps the School in collecting donations to improve its business; collects funds to assist the teaching, scientific and professional activities of the School; cooperates with other scientific, professional and educational institutions, and associations that promote the activities of other universities and faculties; in various ways helps students and young graduate doctors of medicine, and encourages their professional work and training; organizes the celebration of important anniversaries of the School; encourag-

bivši predsjednik Hrvatskoga sabora. Trenutni predsjednik udruge Alumnija jeste dr. sc. Marko Ostojić. Alumnija redovito provodi ankete među svojim kolegama, te godinama utvrđuje jesu li svi alumni MF-a zaposleni (niti jedan alumni nije na zavodima za zapošljavanje), a mnogi od njih su na važnim upravljačkim funkcijama u zemlji i inozemstvu. Trenutna upravljačka struktura MF-a u svojim redovima ima članove Alumnija koji obavljaju funkcije prodekana za međunarodnu suradnju i prodekana za nastavu studija dentalne medicine. Oni svojim radom proteklih godina ostvaruju ciljeve udruge Alumnija uspostavljanjem međunarodne suradnje s kvalitetnim institucijama u inozemstvu, unaprjeđivanjem nastavnih planova i programa, te uvođenjem novih studijskih programa; sudjeluju u aktivnostima stalnoga obrazovanja doktora medicine kroz tečajeve edukacije edukatora. Nadalje, ostvaruju dobre rezultate u poticanju stručnoga rada i usavršavanja, te organiziraju obilježavanja važnih obljetnica Fakulteta.

es, helps and organizes various forms of socializing of members, teachers and students, including scientific, cultural, sports and other forms of socializing. The first president of the Alumni Association of the School of Medicine University of Mostar was Božo Petrov, MD, PhD former President of the Croatian Parliament. The current president of the Alumni Association is Prof. Marko Ostojić. Alumnija regularly conducts surveys among colleagues, and for years it determines whether all alumni of the School of Medicine are employed. Many of them have important management functions at home and abroad. The current management structure of the School has its own Alumni members who perform the functions of the Vice-Dean for international co-operation and Vice-Dean for teaching of dental medicine. Through their work over the past years, they have achieved the goals of the Alumni Association by establishing international cooperation with quality institutions abroad, improving curricula and introducing new study programs; participate in activities of permanent education of doctor of medicine through training courses of educators. Furthermore, they have good results in encouraging professional work and training, and organize the celebration of important anniversaries of the School.

SURADNJA MEDICINSKOG FAKULTETA I SVEUČILIŠNE KLINIČKE BOLNICE MOSTAR

Od utemeljenja MF-a Sveučilišta u Mostaru 1997. godine postoji izvrsna suradnja sa Sveučilišnom kliničkom bolnicom (SKB) Mostar. Izvođenje vježbi iz kliničkih predmeta provodi se od 2000. godine, tj. od kada je prva upisana generacija MF Mostar počela slušati nastavu iz klinike. Vježbe se održavaju pod vodstvom liječnika specijalista koji su uposleni u SKB Mostar, a koji su izabrani u zvanje asistenata i viših asistenata na MF Mostar. Možemo slobodno reći kako ove dvije institucije čine jednu neodvojivu cjelinu jer bez MF bolnica ne bi niti mogla steći naziv Sveučilišna, a s druge strane opstojnost MF bez SKB Mostar ne bi bila moguća. Od 2008., MF Mostar svake godine ili svake druge godine organizira znanstveni poslijediplomski studij iz Biomedicine i zdravstva, a većina polaznika toga doktorskoga studija upravo jesu liječnici koji su diplomirali na MF Mostar i koji su uposleni u SKB Mostar. Do sada je na MF Mostar ukupno 81 liječnik iz SKB Mostar stekao stupanj magistra znanosti, 53 liječnika obranilo disertaciju, 34 liječnika steklo stupanj docenta, 14 izvanrednoga profesora i 4 liječnika izabrana su za redovite profesore. U prvih 10-ak godina postojanja MF Mostar, većinu članova znanstveno-nastavnoga vijeća činili su gostujući profesori s drugih medicinskih fakulteta iz BiH i Hrvatske, a u posljednjih nekoliko godina veliku većinu članova čini domaći kadar. Dakako, to ne bi bilo moguće bez nesebične pomoći gostujućih nastavnika, na čemu im MF i SKB Mostar duguju veliku zahvalu.

MF Mostar raspolaže s dobro opremljenim istraživačkim laboratorijima koji su na raspolaganju liječnicima u SKB Mostar, gdje se mogu izvoditi znanstveni radovi u sklopu izrade disertacija i izvođenja znanstveno-istraživačkih projekata, a sve to u svrhu

povećanja znanstvene aktivnosti liječnika, čime SKB Mostar iz godine u godinu sve više opravdava naziv Sveučilišna. MF i SKB Mostar, također, vode računa i o nastavnom kadru na bazičnim predmetima na fakultetu. Izvrsni diplomirani mladi liječnici imaju mogućnost znanstvenoga usavršavanja i izrade disertacije na nekoj od prestižnih institucija u inozemstvu, a po povratku nastavno i znanstveno napreduju na odgovarajućoj bazičnoj katedri MF Mostar, dok im SKB Mostar osigurava kliničku specijalizaciju iz podudarne kliničke discipline. U razdoblju 2012. – 2016. na MF Mostar bila je organizirana i održavana teorijska nastava za sve specijalizante i subspecijalizante SKB Mostar u trajanju od 1 mjesec. SKB Mostar redovito organizira brojne kongrese, simpozije, radionice, tečajeve i pozvana predavanja sa svrhom stručnoga i znanstvenoga usavršavanja svojih liječnika, od kojih se veliki dio održava upravo na MF Mostar. Neki od njih imaju i dugogodišnju tradiciju te s vremenom bivaju mjesta okupljanja sve većega broja uglednih znanstvenika i stručnjaka iz regije, Europe, pa i cijeloga svijeta. Tu svakako vrijedi istaknuti Simpozij iz dječje kirurgije i urologije koji se održava već 14 godina za redom i znanstveni simpozij gastroenterologa i hepatologa BiH s međunarodnim sudjelovanjem koji se održava već 6 godina. Na MF Mostar je 2013. godine održan najveći simpozij iz područja biomedicine i zdravstva u BiH, dani bosanskohercegovačko-američke akademije znanosti i umjetnosti (BHAAS) iz 9 medicinskih disciplina s ukupno 300 predavača iz zemlje i svijeta. SKB Mostar uvijek je svesrdno pomagao razvoj i prosperitet MF Mostar u svakom smislu, dok je MF Mostar postao baza za znanstveno-nastavno usavršavanje liječnika iz SKB Mostar. Iz svega navedenoga, vidljivo je kako MF i SKB Mostar usko surađuju u stručnom i znanstvenom smislu. Tako je bilo od samog osnivanja MF Mostar, a ta se suradnja s vremenom poboljšavala i nadograđivala, tako da danas s ponosom možemo reći kako na Bijelom brijegu imamo dvije

COOPERATION BETWEEN THE SCHOOL OF MEDICINE AND THE UNIVERSITY CLINICAL HOSPITAL OF MOSTAR

Since the foundation of the School of Medicine University of Mostar in 1997, there is an excellent cooperation with the University Clinical Hospital (UCH) Mostar. Clinical practicals have been conducted since 2000, when the first generation of students started to attend clinic classes. Practicals were held under the guidance of specialists who were employed in UCH Mostar, who were elected as Assistants and Senior Assistants at the School. We can say that these two institutions are an inseparable body because without the School, Hospital could not get the name University Hospital, and on the other hand, the Faculty without UCH Mostar would not exist. Since 2008 the School has been organizing a post-graduate doctoral degree in biomedicine and health care every year or every other year, and most of the attendees of this doctoral study are physicians who graduated at the School and are employed in UCH Mostar. Up to now, at the Faculty, a total of 81 physicians from UCH Mostar have completed a Master of Science degree, 53 doctors have defended their dissertation, 34 doctors become assistant professors, 14 associate professors and 4 doctors were selected for full professors. In the first 10 years of the existence of the School, most of the members of the Scientific-teaching Council were guest professors from other medical faculties from B&H and Croatia, and in the last few years, the majority of members are domestic faculty. Of course, this would not have been possible without the assistance of visiting professors, to whom we all feel great gratitude. The Faculty has well-equipped research laboratories available to doctors of UCH Mostar, where scientific research can be conducted as part of the dissertation and where

moderne zgrade/institucije koje jesu i koje će biti temelj za stvaranje i znanstveno-stručno usavršavanje sadašnjih i novih naraštaja liječnika. Na taj način osigurana je budućnost kvalitetne medicinske izobrazbe i medicinske skrbi na ovim područjima.

scientific research projects can be performed, all for the purpose of increasing the scientific activity of doctors. Thus UCH Mostar from year to year increasingly justifies its University name. The School and UCH Mostar also take into account the teaching staff on basic subjects at the School. Exquisite graduate young physicians have the possibility of scientific development and dissertation at one of the prestigious institutions abroad, and on their return, they continue teaching and scientific advancement at the appropriate Departments of the Faculty, while UCH Mostar provides clinical specialization from the matching clinical discipline. Between 2012 and 2016, the Faculty organized and maintained theoretical instruction for all specialists and subspecialists of UCH Mostar for a period of one month. The UCH Mostar regularly organizes numerous congresses, symposiums, workshops, courses and invited lectures for the purpose of professional and scientific training of their doctors, most of which is held at the School. Some of these activities also have a long tradition, and over the time they are home to a growing number of prominent scientists and experts from the region, Europe and the rest of the world. It is certainly worth mentioning the Symposium of Pediatric Surgery and Urology held for 14 years in a row and a Symposium of gastroenterologists and hepatologists of B&H with international participation that has been held for six years now.

The largest symposium in the field of biomedicine and health in B&H, the BHASA of 9 medical disciplines, with a total of 300 lecturers from the country and the world, was held at the Faculty in 2013. The UCH Mostar has always been generously assisting the development and prosperity of the Faculty in every aspect, while the Faculty has become the basis for the scientific and educational training of doctors from the UCH Mostar. From all of the above, it is evident that the Faculty and UCH Mostar cooperate closely in the professional and scientific sense. This

has been the case since the founding of the Faculty, and this co-operation has improved and upgraded over time so today we can proudly say that we have two modern buildings/institutions on the Bijeli Brijeg, which will be the basis for creation, scientific and professional development for current and new generations of doctors. This way, the future of quality medical education and medical care in these areas is ensured.

KATEDRE DANAS

DEPARTMENTS TODAY

Danas, 2017. godine, pročelnik 21 katedre je domaći kadar (od ukupno 33 katedre), koji su akademsku izobrazbu stekli na MF-u u Mostaru i/ili suradnjom MF-a u Mostaru i drugih fakulteta u RH i svijetu. Više od 200 dr. med. svojom daljnjom naobrazbom na MF u Mostaru steklo je uvjete izbora u znanstveno nastavna zvanja. S pravom se može reći kako MF danas predstavlja jednu od najuglednijih sastavnica Sveučilišta u Mostaru sa značajnim kadrovskim potencijalom koji pruža najviše standarde u obrazovanju doktora medicine.

Today, in 2017, the Heads of 21 Departments are a domestic professors (out of a total of 33 Departments) which received academic education at the Faculty of Medicine in Mostar and/or through the cooperation of the Faculty with other faculties in Croatia and the worldwide. Over 200 medical doctors with their continuous education at the Faculty of Medicine in Mostar were eligible for scientific advancement in the career. It can be said that the Faculty of Medicine today represents one of the most respected components of the University of Mostar with significant human resources potential that provides the highest standards in the education of a doctor of medicine.

KATEDRE PO GODINAMA STUDIJA DEPARTMENTS BY THE YEAR OF A STUDY PROGRAM

doc. dr. Miro Leventić

KATEDRA UVOD U MEDICINU

Nastava na katedri Uvod u medicinu počela se izvoditi akademske 1997./98. godine pod vodstvom prvoga pročelnika prof. dr. Žarka Šantića. U odnosu na početne uvjete, izgradnjom nove zgrade fakulteta (2007.) i bolnice (2010.) na Bijelome brijegu omogućeno je značajno poboljšanje kvalitete nastave. Sada se nastava na Katedri izvodi u modernom amfiteatru i ugodnim predavaonicama MF-a.

OSNIVAČ I PRVI PROČELNIK KATEDRE, PROF. DR. ŽARKO ŠANTIĆ
THE FOUNDER AND THE FIRST HEAD OF THE DEPARTMENT

Zadaća ovoga kolegija je: upoznati studente s medicinom tijekom povijesti te pregled načina studija u Europi i svijetu, naučiti ih o ulozi liječnika u zdrav-

DEPARTMENT INTRODUCTION TO MEDICINE

The teaching process at Department of Introduction to Medicine began in academic 1997/98, under the leadership of the first Head Prof. Žarko Šantić. In relation to the initial conditions, the improvement of the teaching quality was possible upon the construction of the new faculty building (2007) and the hospital (2010) on Bijeli Brijeg. Now teaching process at the Department is performed in a modern amphitheater and pleasant lecture halls at the Faculty of Medicine.

The purpose of this course is to familiarize students with medicine throughout history and to study this subject in the way it is studied in Europe and worldwide. The emphasis is on the role of doctors in the health system and society, to analyze the definition of health and health care system in a narrower and wider environment. Additionally, the aim is to learn the basics of the Latin language and unique Latin medical language; to enable students to independently study in a critical and self-critical inquiry about scientific truths. Emphasis is also on the proper evaluation of scientific achievements in

stvenom sustavu i u društvu, analizirati definiciju zdravlja i zdravstvenoga sustava u užem i širem okruženju, učeći osnove latinskoga jezika, upoznati jedinstveni medicinski latinski jezik, osposobiti studente za samostalno učenje kroz studij na način kritičkoga i samokritičkoga propitivanja znanstvenih istina; znati ispravno vrednovati znanstvena dostignuća u razvoju medicine, te shvatiti značenje preventivne i kurativne medicine te demonstrirati posjedovanje osobnih kvaliteta osobnosti (rad u timu i osobni doprinos, zainteresiranost, aktivno slušanje i izgradnja pozitivnih odnosa s članovima skupine).

Nastava predmeta Uvod u medicinu sastoji se od podjedinica: uvod u medicinu, latinski jezik, medicinska sociologija, prva pomoć i zdravstvena njega. Pored navedenoga, Uvod u medicinu treba osigurati što bezbolniji prijelaz iz bezbrižnoga učeničkoga doba u stresno studentsko doba svladavanja najzahtjevnijih problema.

Jedna od temeljnih svrha ovoga kolegija jeste pripremiti svakog studenta za predstojeće napore usvajanja znanja umijeća liječenja.

U nastavi sudjeluju: doc. dr. Miro Leventić, pročelnik Katedre, grana otorinolaringologija, prof. dr. Žarko Šantić, grana interna medicina, prof. dr. Zdenko Ostojić, prof. dr. Milenko Bevanda, grana interna medicina, prof. dr. Monika Tomić, grana interna medicina doc. dr. Ivo Curić, grana infektivne bolesti, prof. dr. Dara Glamuzina, grana pedijatrija, prof. dr. Helena Škobić, grana neurologija, doc. dr. Mirjana Vasilj, grana interna medicina, doc. dr. Jasna Zeljko, grana dermatovenerologija, doc. dr. Josip Grubeša, latinski jezik, dr. sc. Irena Musa, grana sociologija, dr. sc. Goran Moro, grana ortopedija, mr. sc. Zoran Karlović, grana anesteziologija, dr. sc. Josip Mišković, grana kirurgija, mr. sc. Marko Pavlović, grana psihijatrija.

Važan doprinos u prvim godinama nastave dali su i naše kolege pročelnici: prof. dr. Žarko Šantić i

the development of medicine and understand the meaning of preventative and curative medicine.

Demonstration of personal qualities of personality is also developed (teamwork and personal contribution, interest, active listening and building positive relationships with members of the group).

Introduction to medicine consists of subunits: introduction to medicine, Latin language, medical sociology, first aid and health care.

In addition to this, the Introduction to Medicine should ensure the painless transition from caring school age to a stressful student age to overcome the most demanding problems.

One of the basic purposes of this course is to prepare each student for the forthcoming efforts to acquire knowledge of the art of treatment.

Lecturers are: Prof. Miro Leventić, Head of Department, Otorinolaringology, Prof. Žarko Šantić, Internal Medicine, Prof. Zdenko Ostojić, Prof. Milenko Bevanda, Prof. Monika Tomić, Prof. Ivo Curić, infectious disease Prof. Dara Glamuzina, Prof. Helena Škobić, neurology, Prof. Mirjana Vasilj, Internal Medicine, Prof. Jasna Zeljko, Dermatovenerology, Prof. Josip Grubeša, Latin, Irena Musa, PhD sociology, Goran Moro, PhD. orthopedics, MSc Zoran Karlović, anesthesiology, Prof. Josip Mišković, surgery, MSc Marko Pavlović, psychiatry.

Important contributors to the first years of teaching were given by our colleagues former Heads: Prof. Žarko Šantić and prof. Ljubo Šimić and faculty: Prof. Dubravka Šimić, Diana Zelenika, PhD., Prof. Slavko Kukić, Prof. Serafin Hrkać, Prof. Miro Klarić, Prof. Ante Kvesić, MSc. Zoran Rebac, Prof. Vajdana Tomić, Alen Latinčić, MD, Zdravko Pandža, MD, Mustafa Hadžiomerović, PhD, Prof. Zdrinko Brekalo, Darko Markota, MD, Prof. Božo Ljubić, Zdravko Trolić, PhD, MSc Zvonko Soče, Nada Škobić, PhD, Ivan Bagarić, PhD. Marina Bera, MD, Prof. Zoran Antunović, Prof. Slobodan Lang and Prof. Stjepan Oresković.

prof. dr. Ljubo Šimić te nastavnici: prof. dr. Dubravka Šimić, dr. sc. Diana Zelenika, prof. dr. Slavko Kukić, prof. dr. Serafin Hrkać, prof. dr. Miro Klarić, prof. dr. Ante Kvesić, mr. sc. Zoran Rebac, doc. dr. Vajdana Tomić, Alen Latinčić, dr. med.; Zdravko Pandža, dr. med; dr. sc. Mustafa Hadžimerović, doc. dr. Zdrinko Brekalo, Darko Markota, dr. med; prof. dr. Božo Ljubić, dr. sc. Zdravko Trolić, mr. sc. Zvonko Soče, Nada Škobić, dr.med; dr. sc. Ivan Bagarić, Marina Bera dr. med; Zoran Antunović dr. med., doc. dr. Slobodan Lang i prof. dr. Stjepan Orešković.

Znanstveno-istraživački projekti: 2016. „Psihološka stanja u osoba s tinitusom“, Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti, FBiH (voditelj doc. dr. Boris Jelavić, suradnik doc. dr. Miro Leventić)

Udžbenici: Leventić M. „Starenje i sluh“ u: Šantić, Ž,, urednik „Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi“, MF Sveučilišta u Mostaru, Mostar 2015. str. 85. – 90.

Scientific-research projects: 2016. “Psychological Situations in Persons with Tinnitus “, Federal Ministry of Education and Science, FBiH (Principal investigator Prof. Boris Jelavić, Prof. Miro Leventić)

Textbooks: Leventić M. “Aging and hearing” in: Šantić, Ž, editor of “Medical Gerontology in Clinical Practice”, School of Medicine, Mostar, Mostar, 2015. p. 85 - 90.

KATEDRA ZA MEDICINSKU BIOLOGIJU I GENETIKU DEPARTMENT OF MEDICAL BIOLOGY AND GENETICS

prof. dr. Jurica Arapović

KRATKA POVIJEST Temelje Katedre za medicinsku biologiju i genetiku, koja se prvobitno zvala Katedra za staničnu biologiju i genetiku, postavio je naš ugledni hrvatski znanstvenik i dugogodišnji pročelnik Katedre, prof. dr. Stipan Jonjić. Među prvim kolegijima koji su se održavali studentima prve godine studija medicine bio je kolegij iz stanične biologije i genetike. Sjećanja nas vuku na prva iskustva održavanja nastavnoga procesa u prostorijama Strojarskoga fakulteta na prostorima današnjega sveučilišnoga kampusa. Pod vodstvom prvoga dekana prof. dr. Filipa Čule i iznimno motiviranih i entuzijastičnih gostujućih nastavnika sa zagrebačkoga, riječkoga i splitskoga MF-a, nastava se odvijala svakodnevno, praktički od jutra do mraka, u trajanju od šest tjedana.

U studenome 1997. godine, prof. dr. Stipan Jonjić i njegovi najbliži suradnici (tadašnji prof. dr. Pero Lučin, dr. sc. Ester Pernjak Pugel, prof. dr. Vesna Kunstelj Crnek, Milena Hasan, dipl. ing. mol. biol., Natalija Kučić, dr. med.) uspjeli su od jednoga, na prvi pogled kompliciranoga gradiva, studentima učiniti nastavu iz biologije vrlo zanimljivom i atraktivnom. Njihova pomoć nije bila značajna samo u nastavnim aktivnostima, već i u nabavi svoga potrebnoga materijala za izvođenje pokaznih vježbi. Od samoga početka odvijanja nastavnoga procesa koristili smo se suvremenim pomagalicama poput videoprojeksije

A BRIEF HISTORY The foundations of the Department of Medical Biology and Genetics, which was originally called the Department of Cell Biology and Genetics, was set by our renowned Croatian scientist and longtime Head of Department, Prof. Stipan Jonjić. Among the first courses taught to students of the first year of study of medicine was a subject of cell biology and genetics. Memories take us to the first experiences of maintaining the teaching process in the premises of the School of Mechanical Engineering at the premises of today's University campus. Under the guidance of the first Dean, Prof. Filip Čulo and highly motivated and enthusiastic visiting teachers from Zagreb, Rijeka and Split Medical faculties, the teaching process took place on a daily basis, practically from morning till night, for six weeks.

In November 1997., Prof. Stipan Jonjić and his closest associates (then Prof. Pero Lučin, Ester Pernjak Pugel, PhD, Prof. Vesna Kunstelj Crnek, Milena Hasan, BSc., Biol., Natalija Kučić, MD) have succeeded to, at first glance complicated teaching material, make the interesting and attractive to students. Their help was not only significant in teaching activities, but also in acquiring necessary material for conducting demonstrative exercises. From the very beginning of the curriculum we used modern aids such as video projection and animation, supported by recent publications of molecular and cell biology and genetics.

i animacije, potkrijepljenima novijim izdanjima literature iz područja molekularne i stanične biologije te genetike.

Dosadašnji pročelnici: Prof. dr. Stipan Jonjić, prvi pročelnik 1997. – 2006. i prof. dr. Bojan Polić, pročelnik 2006. – 2013. godine.

U dosadašnjem radu Katedre sudjelovali su sljedeći gostujući i domaći nastavnici: prof. dr. Pero Lučin, MF Rijeka, trenutno rektor Sveučilišta u Rijeci (1997. – 2001.); prof. dr. Vesna Kunstelj Crnek, MF Zagreb (1997. – 2008.); prof. dr. Ester Pernjak Pugel, MF Rijeka (1997. – 2013.); prof. dr. Tatjana Zemunik, MF Split (2008. – 2013.); prof. dr. Natalija Kučić, MF Rijeka (1997. – 2000.); dr. sc. Milena Hasan (1997. – 2003.); dr. sc. Biljana Zafirova (2003. – 2006.); dr. sc. Ronald Antulov (2004. – 2006.) dr. sc. Sanja Mandarić (2006. – 2008.); Hrvoje Šimić, dr. med. (2005. – 2007.); mr. sc. Mijo Golemac, mr. sc. Borko Rajič, prof. dr. Ivana Čepelak, prof. dr. Tihana Žanić Grubišić, prof. dr. Danijel Pravdić te doc. dr. Ivanka Mikulić.

Danas u radu Katedre sudjeluju gostujući i domaći nastavnici: prof. dr. Stipan Jonjić, MF Rijeka (1997. – danas); prof. dr. Bojan Polić, MF Rijeka (2001. – danas); prof. dr. Jurica Arapović, MF Mostar (2003. – danas); doc. dr. Maja Arapović, MF Mostar (2011. – danas) i asistent, Božo Šušak, MF Mostar (2015. – danas). Bilo bi sebično ne spomenuti pomoć administrativnoga i tehničkoga osoblja MF-a tj. njihov doprinos u organizaciji nastavnoga procesa čija su katkad improvizacijska i tehnička rješenja omogućavala nesmetano izvođenje nastave, posebice vježbi. Uz tehničko osoblje, koje predvodi Igor Azinović, prvostupnik biologije i kemije i Zdenka Zovko, dipl. ing. Medicinsko-laboratorijske dijagnostike, treba spomenuti administracijsku službu fakulteta na čelu s g-đom. Sonjom Šunjić, g-đom. Gordanom Zadro, g-đom. Marinom Prskalo i g-đom. Spomenkom Matić. Vodstvo Katedre je tijekom svoga postojanja pro-

Former Heads of Department: Prof. Stipan Jonjić, First Head of Department 1997 - 2006 and Prof. Bojan Polić, Head of Department 2006 - 2013.

In the present work of the Department, the following guest and domestic faculty participated: Prof. Pero Lučin, School of Medicine in Rijeka, currently Rector of the University of Rijeka (1997-2001); Prof. Vesna Kunstelj Crnek, School of Medicine in Zagreb (1997 - 2008); Prof. Ester Pernjak Pugel, School of Medicine in Rijeka (1997 - 2013); Prof. Tatjana Zemunik, School of Medicine in Split (2008 - 2013); Prof. Natalija Kučić, School of Medicine in Rijeka (1997 - 2000); Milena Hasan PhD (1997-2003); Biljana Zafirova PhD (2003-2006); Ronald Antulov PhD (2004. - 2006.), Sanja Mandarić PhD (2006-2008); Hrvoje Šimić, MD (2005-2007); MSc Mijo Golemac, MSc Borko Rajic, Prof. Ivana Čepelak, Prof. Tihana Žanić Grubišić, Prof. Danijel Pravdić and Prof. Ivanka Mikulić.

Today, guest lecturers and domestic faculty at the Department are: Prof. Stipan Jonjić, School of Medicine in Rijeka (1997 - today); Prof. Bojan Polić, School of Medicine in Rijeka (2001 - present); Prof. Jurica Arapović, School of Medicine in Mostar (2003 - today); Prof. Maja Arapović, School of Medicine in Mostar (2011 - present) and assistant, Božo Šušak, School of Medicine in Mostar (2015 - today).

It would be selfish not to mention the help of the medical and technical staff of the School of Medicine, their contribution to the organization of the teaching process, whose improvisation and technical solutions sometimes provided for uninterrupted teaching, especially exercises. Along with technical staff led by Igor Azinović, bachelor of biology and chemistry and Zdenka Zovko, BSc. eng. Of Medical and laboratory diagnostics, the administration led by Mrs. Sonja Šunjić, Mrs. Gordana Zadro, Mrs. Marina Prskalo and Mrs. Spomenka Matić should be mentioned.

The leadership of the Department has promoted and encouraged excellence in both the scientific and the

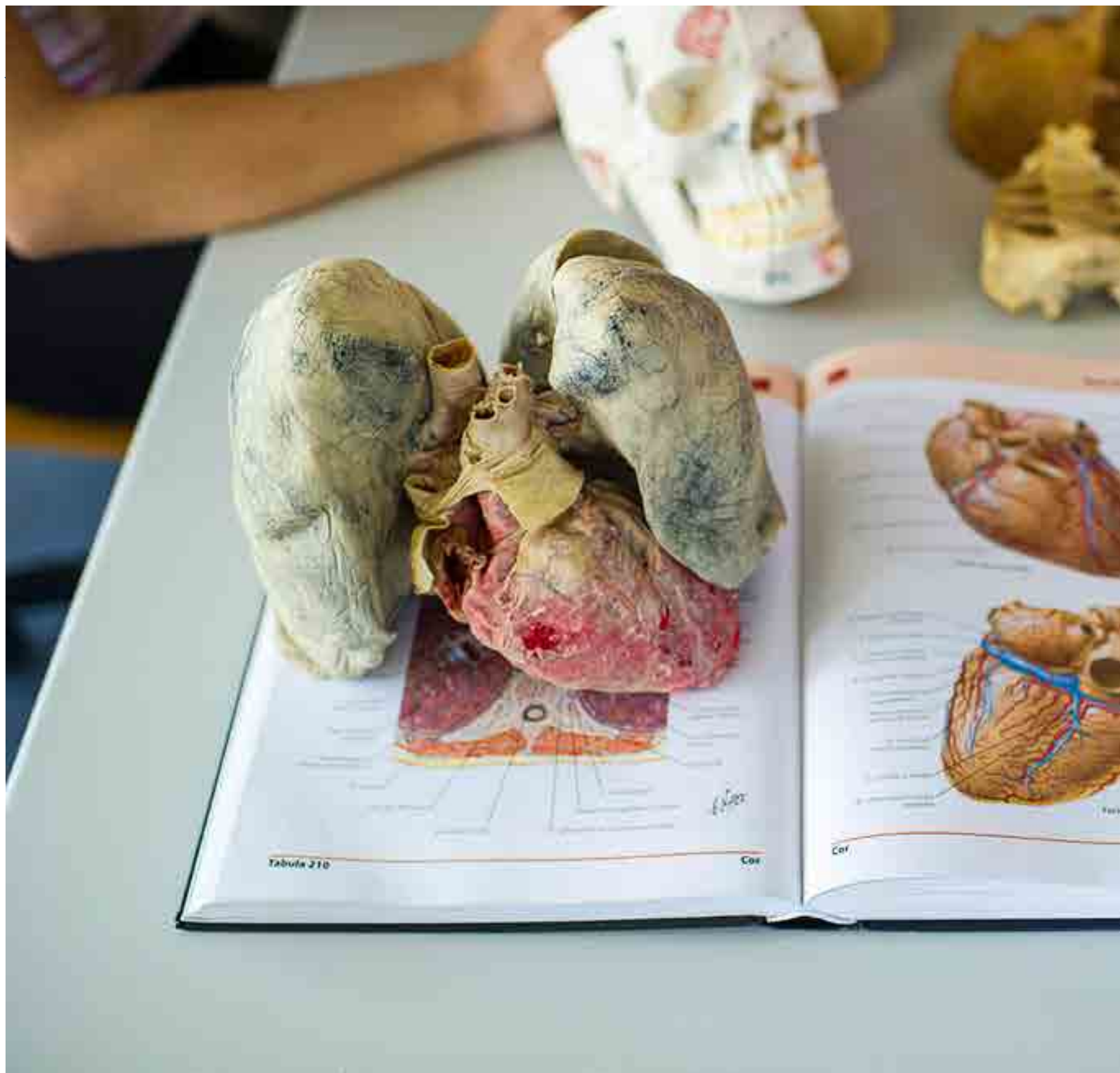

moviralo i poticalo izvrsnost kako u znanstvenom tako i obrazovno-nastavnom pogledu. Vođeni tom činjenicom, prof. dr. Jonjić, a kasnije i prof. dr. Polić, svake godine bi najboljim studentima generacije, koji su bili zainteresirani za znanstveno-istraživački rad, omogućavali jednomjesečni boravak na Zavodu za histologiju i embriologiju MF-a u Rijeci sa svrhom pobližega upoznavanja sa znanstveno-istraživačkim radom. Tako su unatrag 20 godina na Zavodu boravili naši studenti: Pero Bubalo, Danijela Matušić, Ludvig Letica, Jurica Arapović, Goran Zovko, Hrvoje Šimić, Maja Pezer, Ante Mandić, Marina Berberović, Benjamin Palić, Antonio Markotić, Božo Šušak i Antonijo Lozić. Neki od navedenih studenata danas su uspješni sveučilišni nastavnici. Uz visoko obrazovane kadrove, vodstvo Katedre je ulagalo i u tehničko osoblje specijalizirajući ga za znanstveno-istraživački rad u sklopu rada Katedre što je olakšavalo izvedbu vježbi tijekom nastavnoga procesa. U tu smo svrhu obučili Igora Azinovića med. lab. (danas prvostupnika PMF, smjer kemija i biologija) koji je proveo 12 mjeseci na obuci u Centru za proteomiku MF-a Sveučilišta u Rijeci u sklopu suradnje na projektu čiji je voditelj bio prof. dr. Jonjić.

educational aspect during its existence. Guided by this fact, Prof. Jonjić, and later Prof. Polić, every year, allowed to the best students of the generation, who were interested in scientific research, a one-month stay at the Department of Histology and Embryology at the Faculty of Medicine in Rijeka for the purpose of closer acquaintance with scientific-research work. So back in 20 years there were our students: Pero Bubalo, Danijela Matušić, Ludvig Letica, Jurica Arapović, Goran Zovko, Hrvoje Šimić, Maja Pezer, Ante Mandić, Marina Berberović, Benjamin Palić, Antonio Markotić, Božo Šušak and Antonijo Lozić. Some of the above mentioned students are today successful university professors. Along with highly educated faculty, the Leadership of Department also invested in technical staff by specializing in scientific-research work within the Department's work, which facilitated the performance of exercises during the teaching process. For that purpose we have been teaching Igor Azinović medical technician (today bachelor of chemistry and biology) who spent 12 months in training at the Center for Proteomics at the Faculty of Medicine University of Rijeka, as part of the co-operation on project headed by Prof. Jonjić.

NASTAVNA AKTIVNOST Od njezinog osnutka kolegij biologije stanice i genetike pripada u red najorganiziranijih kolegija na MF-u. Studenti imaju obvezu redovitosti pohađanja nastave, a konačna ocjena o položenom kolegiju evaluira se nakon završnoga pismenoga i usmenoga dijela ispita. Od 2004. godine, zahvaljujući našem informatičaru gospodinu Mariju Prskalu, Katedra ima svoju web stranicu koju redovito ažuriramo potrebnim nastavnim sadržajem i obavijestima za studente, a uporaba optičkoga očitavanja ispitnih testova olakšala je nastavnicima i studentima dobivanje rezultata ispita već nakon 30 do 60 minuta.

U akademskoj godini 2008./2009. došlo je do promjena u programu kolegija biologije stanice i genetike radi usklađivanja sa sličnim programima drugih medicinskih fakulteta u regiji. Nastavna satnica je smanjena sa 185 na 150 sati. Zahvaljujući angažmanu prof. dr. Polića, dodatno je usavršen sustav bodovnog ocjenjivanja za vrijeme nastave čime je uravnoteženo nastavno opterećenje po tjednima.

ZNANSTVENA DJELATNOST Članovi Katedre aktivno su sudjelovali u osmišljavanju i nabavi opreme te pružili suradnju i potporu za projekte koji će omogućiti znanstveno-istraživački rad na MF-u u Mostaru, na osnovi čega sada postoje solidni uvjeti za pokretanje eksperimentalnoga znanstvenoga istraživanja. Plan Katedre jeste većinu dosadašnjih i budućih projekata oslanjati na suradnju s prof. dr. Stipanom Jonjićem u Rijeci, kako bismo kasnije s razvojem kadra postupno postali samostalni. U okviru ove suradnje bi se dijelom educirali i novi asistenti/znanstveni novaci koje planiramo angažirati. Vođeni tom idejom, 2015. godine sklopljen je Ugovor o bilateralnoj suradnji između MF-a Sveučilišta u Rijeci i MF-a Sveučilišta u Mostaru čiji su supotpisnici dekani imenovanih institucija, a koordinatori prof. dr. Jonjić i prof. dr. Arapović na temu istraživanja kongenitalnih citomegalovirusnih infekcija u moz-

gu. U sklopu te suradnje, uz potporu MF-a i Sveučilišne kliničke bolnice u Mostaru, iskoordiniran je boravak Bože Šuška dr. med. u Rijeci, gdje trenutno priprema disertaciju.

Proteklih godina članovi Katedre su sudjelovali na više domaćih i međunarodnih projekata. Znanstveno-istraživački projekti prof. dr. Jurice Arapovića su: „Uloga rezidentnih memorijskih CD8+ T-limfocita u mozgu nakon kongenitalne citomegalovirusne infekcije”, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke: „Istraživanje citomegalovirusne (CMV) infekcije središnjeg živčanog sustava na mišjem modelu“, 2015, koordinator prof. dr. Stipan Jonjić, kandidat je Božo Šušak, dr. med., asistent i doktorand; „Učestalost kongenitalnih citomegalovirusnih infekcija kod novorođenčadi na području Hercegovine”. FMON 2010.; „Opremanje uzgojnog vivarija za laboratorijske životinje na MF-u Sveučilišta u Mostaru“, FMON 2010.; „Sustav za krioprezervaciju tkivnih i staničnih uzoraka u tekućem dušiku”, FMON 2012. i „Molekularni mehanizmi citomegalovirusnog izmicanja imunološkom nadzoru“, MZOŠ RH, Voditelj projekta: prof. dr. Stipan Jonjić. Razdoblje 2004-2013.

Članovi Katedre su svojim radom stekli međunarodnu reputaciju, što među djelatnicima gdje su primarno izrađivali svoje disertacije, što među svjetski uglednim suradnicima prof. dr. Stipana Jonjića. Treba istaknuti kako su djelatnici Katedre, prof. dr. Jurica Arapović (2009. godine) i dr. sc. Maja Arapović (2011. godine) dobitnici godišnjih nagrada za najbolje mlade znanstvenike MF-a u Rijeci. Znanstveno-istraživački opus djelatnika Katedre usko je povezan s istraživanjem u polju temeljnih i primijenjenih medicinskih znanosti u grani imunologije, mikrobiologije i infektologije. Plod toga je objavljivanje desetine kongresnih priopćenja, nekoliko poglavlja u knjigama, više od 20 objavljenih prestižnih i visoko indeksiranih znanstvenih članaka, koji su citirani više od 500 puta u bazama *Web of Science*, što nas svrstava među red najuspješnijih Katedri MF-a

TEACHING ACTIVITY Since its foundation, the course of cell biology and genetics belongs to the most organized courses at the Medical School. Students are obligated to attend classes regularly, and the final grade of the course is evaluated after the final written and oral part of the exam. Since 2004, thanks to our information officer Mr. Marijo Prskalo, the Department has its own web site that is regularly updated with the necessary content and information for students, and the use of optical reading of exam has made it easier for teachers and students to get the results of the exams after 30 to 60 minutes. In the academic year 2008/2009 there has been a change in the program because of alignment with similar programs of other medical faculties in the region. The number of lectures was reduced from 185 to 150 hours. Thanks to the engagement of Prof. Polić, there is an additional training system for the evaluation of the course during the classes, thus balancing the teaching load per week.

SCIENTIFIC ACTIVITY The members of the Department actively participated in the design and procurement of equipment and provided co-operation and support for projects that will enable scientific research work at the Faculty of Medicine in Mostar, on the basis of which there are now solid conditions for launching experimental scientific research. Our plan is to support most of the past and future projects in cooperation with Prof. Stipan Jonjić in Rijeka, so that later with the development of personell gradually became independent. As part of this cooperation, new assistants/researchers who are planning to engage will be educated. Guided by this idea, in 2015, the Agreement on Bilateral Cooperation between the Faculty of Medicine University of Rijeka and the School of Medicine University of Mostar was signed, whose correspondents are Deans of appointed institutions and coordinators Prof. Jonjić and Prof. Arapović on the topic of the research of congenital

cytomegalovirus infections in the brain. Within this cooperation, with the support of the Faculty of Medicine and the University Clinical Hospital in Mostar, fellowship is coordinated for Božo Šušak, MD. in Rijeka, where he is currently preparing a dissertation. In recent years, members of the Department have participated in several domestic and international projects. Scientific-research projects of Prof. Jurica Arapović: "The role of resident memory CD8+ T lymphocytes in the brain after congenital cytomegalovirus infection", Federal Ministry of Education and Science: "Research of Cytomegalovirus (CMV) Infections of the Central Nervous System on a Mouse Model", 2015 coordinator Prof. Stipan Jonjić, candidate is Božo Šušak, MD, assistant and PhD student; "Frequency of congenital cytomegalovirus infections in newborns in Herzegovina". FMON 2010; "Provision of breeding livestock for laboratory animals at the Faculty of Medicine University of Mostar", FMON 2010; "System for cryopreservation of tissue and cellular samples in liquid nitrogen", FMON 2012 and "Molecular mechanisms of cytomegalovirus exacerbation of immune surveillance", MSES RH, principal investigator: Prof. Stipan Jonjić. Period 2004-2013.

The members of the Department gained an international reputation through their work, among the employees where they primarily made their dissertations, among the world's prominent associates Prof. Stipan Jonjić. It should be noted that the staff of the Department, Prof. Jurica Arapović (2009) and Maja Arapović PhD. (2011) won the annual awards for Best Young Scientists at the Faculty of Medicine in Rijeka. The research work of Department's staff is closely related to research in the field of basic and applied medical sciences in the field of immunology, microbiology and infectious diseases. The fruit of this is publish in dozens of congressional press releases, several chapters in books, more than 20 published prestigious and highly indexed scientific

NASTAVNICI KATEDRE, REKTORICA SVEUČILIŠTA U MOSTARU I STUDENTI 1. GODINE STUDIJA
TEACHERS OF THE DEPARTMENT, RECTOR OF THE UNIVERSITY OF MOSTAR AND STUDENTS OF THE 1ST YEAR

Sveučilišta u Mostaru. Uz to, nastavnici Katedre sudjeluju u recenziranju brojnih znanstvenih članaka svjetski priznatih biomedicinskih časopisa.

PERSPEKTIVA Dugoročni cilj Katedre jeste održati i unaprijediti kvalitetu nastavnih kapaciteta te edukaciju nastavnika Katedre. Uz to, Katedra će ustrajati na razvoju znanstveno-istraživačkih mogućnosti nastavnoga kadra, kako bismo poboljšali regionalnu konkurentnost i kompetentnost.

articles, quoted more than 500 times in the Web of Science databases, which puts us among the most successful Department of at the School. Additionally, Department's teachers participate in the review of numerous scientific articles of world-renowned biomedical journals.

PERSPECTIVE The long-term goal of the Department is to maintain and improve the quality of teaching capacity and to educate the teachers at the Department. Additionally, the Department will continue to develop scientific-research possibilities of teaching staff in order to improve regional competitiveness and competence.

KATEDRA ZA ANATOMIJU DEPARTMENT OF ANATOMY

prof. dr. Ljerka Ostojić

U prvim godinama postojanja MF-a nastava iz Anatomije odvijala se unutar Katedre za mikroskopsku i makroskopsku anatomiju I. i II. Nakon prilagodbe nastavnoga kurikuluma 2001. godine utemeljena je Katedra za anatomiju. Pročelnica je od osnutka Fakulteta prof. dr. Ljerka Ostojić.

Nastava iz Anatomije je koncipirana je na suvremen način. Tijekom turnusne nastave student je opterećen dnevno nastavom od šest sati u obliku predavanja, seminara i vježbi. Student je obavezan na nastavu doći s predznanjem gradiva toga dana. Na kraju radnoga dana student polaže mali test iz toga gradiva. Neposredno nakon završetka testa pristupa se njegovom ispravljaju pred studentom. Pozitivno riješeni „dnevni“ testovi osiguravaju bonitet na parcijalnim ispitima do 10% ukupnog broja bodova. Postoje tri parcijalna pismena testa, a položeni parcijalni ispiti vrijede tijekom te akademske godine. Studenti polažu i praktični ispit koji podrazumijeva prepoznavanje morfoloških struktura napisanih na latinskome jeziku. Na usmenom ispitu student izvlači pitanja razvrstana po oblastima sustavne i topografske anatomije.

Prema iskustvima studenata, Anatomija je predmet na kojemu se stvaraju prijateljstva i formiraju odnosi koji se zadrže do kraja studija, a i poslije. Nastava ipak traje sto dana i uvjeti učenja su zahtjevni, što pridonosi povezivanju, upućivanju na sustavna rje-

First couple of years of the Faculty of Medicine existence, the teaching of Anatomy took place within the Department for microscopic and macroscopic anatomy I and II. After adapting the curriculum in 2001, the Department of Anatomy was established. The Head of Department is, since the foundation of the School, Prof. Ljerka Ostojić.

Teaching of Anatomy is conceived in a contemporary way. During the teaching blocks, the student is burdened with a six-hour lectures in the form of lectures, seminars and exercises. The student is obliged to come to class with the knowledge of that day's work. At the end of the working day, the student writes a small test based on that lesson. Immediately after the test is completed, it is correcting it in front of the student. Positively-solved "daily" tests assure the solvency of partial exams up to 10% of the total score. There are three partial written tests, and partial exams are valid during that academic year. Students take a practical exam that implies recognition of morphological structures written in the Latin language. On an oral exam the student draws questions sorted by areas of systematic and topographic anatomy.

According to students' experiences, Anatomy is the subject on which friendship and relationships are being created, that are maintained until the end of the study, and later. Teaching, however, lasts for one

šenja koja svima osiguravaju dobrobit. Ponosni smo na Katedri izvrsnim ocjenama u studentskim anketama, a to je jedna pozitivna sprega koja nas sve motivira za traženje novih mogućnosti u uspješnom svladavanju „teške“ anatomije.

ČLANOVI KATEDRE ZA ANATOMIJU Članovi katedre za anatomiju MF-a Sveučilišta u Mostaru: doc. dr. Josip Novaković, dipl. ing. Zdenka Zovko, dr. sc. Josip Mišković, prof. dr. Ljerka Ostojić, dr. sc. Marko Ostojić, Pejana Rastović dr. med; i Josip Lesko dr. med. Nastavnici i suradnici na Katedri za anatomiju su specijalisti ili specijalizanti iz različitih kliničkih specijalizacija, doktori znanosti ili polaznici doktorskih studija: dr. sc. Marko Ostojić, ortopedija; dr. sc. Josip Mišković, opća i torakalna kirurgija; Pejana Rastović, dr. med; kirurgija; Josip Lesko, dr. med; otorinolaringologija i doc. dr. Josip Novaković, maksilofacijalna kirurgija.

Na taj način osigurali smo suvremeni klinički pristup potrebnim znanjima iz anatomije s naglaskom za razumijevanjem fizioloških, a poslije i patoloških i patofizioloških promjena bitnih za kliničke predmete, odnosno za liječnike opće medicine. Posebni prinos kvaliteti praktične nastave daju demonstratori koje novačimo od najboljih studenata. Pomoću demonstratora stvara se poseban zaštitnički oblik suradnje prema mlađim kolegama, a zauzvrat ostaje poštovanje prema kolegama od kojih su učili i koji su im na neposredan način pridonijeli uspješnom učenju anatomije ljudskoga tijela. Suradnja s medicinskim fakultetima iz Republike Hrvatske, odnosno Zavodima za anatomiju, izvrsna je tako da nam dolaze prof. dr. Ivan Vinter iz Zagreba, prof. dr. Dragica Bobinac i prof. dr. Ivana Marić iz Rijeke svih ovih godina održati dio nastave. Katedra za anatomiju opslužuje nastavu iz anatomije na svim sastavnicama Sveučilišta. Na doktorskom studiju Biomedicina i zdravstvo na MF-u držimo predmet: „Sustav znanosti, izobrazba i karijera znanstveni-

hundred days, and learning conditions are demanding, which contributes to connectivity, referring to systemic solutions that provide everyone with the benefit. We are proud of the Department's excellent grades in student surveys, and this is a positive link that motivates us all to seek new opportunities in successfully mastering the "heavy" anatomy.

MEMBERS OF THE DEPARTMENT OF ANATOMY

Members of the Department of Anatomy at the Faculty of Medicine University of Mostar: Prof. Josip Novaković, BSc. eng. Zdenka Zovko, Prof. Josip Mišković, Prof. Ljerka Ostojić, Prof. Marko Ostojić, Pejana Rastović, MD and Josip Lesko, MD.

The faculty and associates of the Department of Anatomy are specialists or residents from various clinical specialties, doctors of science or students of PhD studies: PhD. Marko Ostojić, orthopedics; PhD Josip Mišković, General and Thoracic Surgery; MD Pejana Rastović, Surgery; MD Josip Lesko, Otorhinolaryngology and Prof. Josip Novaković, Maxillofacial Surgery.

In this way, we have provided a modern clinical approach to the necessary knowledge of anatomy, with an emphasis on the understanding of physiological and post-pathological and pathophysiological changes important to clinical subjects. The demonstrators we recall provide the special offer of the quality of practical teaching from the best students. The demonstration creates a special protective form of cooperation for younger colleagues, and in turn respects the colleagues they have learned and directly contributed to the successful teaching of the anatomy of the human body. The Anatomy Departments is excellent in collaboration with the medical faculties in Republic of Croatia, for example Prof. Ivan Vinter from Zagreb, Prof. Dragica Bobinac and Prof. Ivana Marić from Rijeka all these years hold part of the teaching. The Department of Anatomy serves anatomy classes on all components of the

ka“, a na Fakultetu zdravstvenih studija predmet „Uloga znanstvenika u napretku zdravstva“. Od osnutka MF-a 1997. godine praktični dio nastave, seciranje, obavljali smo na MF-u u Rijeci. Od useljenja u novu zgradu 2007. godine formirali smo moderno opremljenu secir dvoranu s tehničkim uvjetima pripreme, čuvanja, prepariranja i seciranja humanih preparata. Koristi se i zbirka didaktičkih i humanih preparata, te plastificiranih preparata doniranih od prof. dr. von Hagensa iz Heidelberga. Strategija razvoja Katedre za anatomiju temelji se na stalnom unaprjeđenju nastavnih procesa i trajnoj izobrazbi nastavnika i suradnika kako u stručnom tako i u znanstvenom području, što je temeljni zalog kvalitete u edukaciji liječnika opće i dentalne medicine osposobljenih za zahtjevno tržište rada.

University. At the Doctoral School of Biomedicine and Health at the School of Medicine, we hold the subject: “System of Science, Education and Career of Scientists”, and at the School of Health Sciences the subject “The Role of Scientists in Health Promotion”. Since the foundation of the School of Medicine in 1997., we done a practical part of teaching, anatomical sectioning, at the School of Medicine in Rijeka. Since moving in the new building in 2007., we have created a modern equipped section hall with technical requirements for preparing, storing and securing human preparations. Also a collection of didactic and human preparations, and plasticized preparations donated by Prof. von Hagens from Heidelberg are used.

The Department of Anatomy develop the strategy based on continuous improvement of the teaching process and ongoing training of teachers and associates both in the professional and the scientific areas, which is the fundamental pledge of quality in education of general and dental physicians trained for a demanding labor market.

ČLANOVI KATEDRE ZA ANATOMIJU MF-A SVEUČILIŠTA U MOSTARU: DOC. DR. JOŠIP NOVAKOVIĆ, ZDENKA ZOVKO, DIPL. ING; DR. SC. JOSIP MIŠKOVIĆ, PROF. DR. LJERKA OSTOJIĆ, DR. SC. MARKO OSTOJIĆ, PEJANA RASTOVIĆ DR. MED; I JOSIP LESKO DR. MED.

MEMBERS OF THE DEPARTMENT OF ANATOMY OF THE SCHOOL OF MEDICINE UNIVERSITY OF MOSTAR: PROF. JOSIP NOVAKOVIĆ, BSC. ENG. ZDENKA ZOVKO, PH.D. JOSIP MIŠKOVIĆ, PROF. LJERKA OSTOJIĆ, PH.D. MARKO OSTOJIĆ, MD PEJANA RASTOVIĆ AND MD. JOSIP LESKO

Nastavnici i suradnici koji su dali značajan doprinos u radu Katedre: prof. dr. Irena Pintarić, prof. dr. Ana Marušić, prof. dr. Ivan Grković, prof. dr. Zdenko Ostojić, dr. sc. Gordana Starčević, doc. dr. Dubravko Jalošovec, mr. sc. Mario Vukšić, Krešimir Kolić, dr. med., Olga Cvijanović, dr. med., Karolina Kalanj dr. med., Katarina Vilović dr. med., Ema Ilijić dr. med.; Sanja Pavlović dr. med.; Ana Boban dr. med.; i Dalibor Arapović dr. med.

Teachers and associates who have made a significant contribution to the work of the Department: Prof. Irena Pintarić, Prof. Ana Marušić, Prof. Ivica Grković, Prof. Zdenko Ostojić, Ph.D. Gordana Starčević, Prof. Dubravko Jalošovec, MSc Mario Vukšić, Krešimir Kolić, MD, Olga Cvijanović, MD, Karolina Kalanj MD, Prof. Katarina Vilović, Ema Ilijić MD, Sanja Pavlović MD, Ana Boban MD and Dalibor Arapović, MD.

KATEDRA ZA HISTOLOGIJU I EMBRIOLOGIJU

DEPARTMENT OF HISTOLOGY AND EMBRYOLOGY

prof. dr. Katarina Vukojević

KRATKA POVIJEST I PRETHODNI PROČELNICI

Osnivanjem MF-a u Mostaru 1997. predmet Histologija i embriologija odvijao se unutar Katedre za mikroskopsku i makroskopsku anatomiju I. i II. kojih su prvi pročelnici bili prof. dr. Damir Sapunar i prof. dr. Ljerka Ostojić. Prilagodбом nastavnoga kurikula 2001. godine utemeljena je Katedra za histologiju i embriologiju, a prva pročelnica katedre bila je prof. dr. Mirna Saraga-Babić sve do 2012. godine kada pročelnica katedre postaje prof. dr. Violeta Šoljić kao domaći kadar u znanstveno-nastavnom zvanju na MF-u. Od 2015. godine pročelnica katedre postaje prof. dr. Katarina Vukojević.

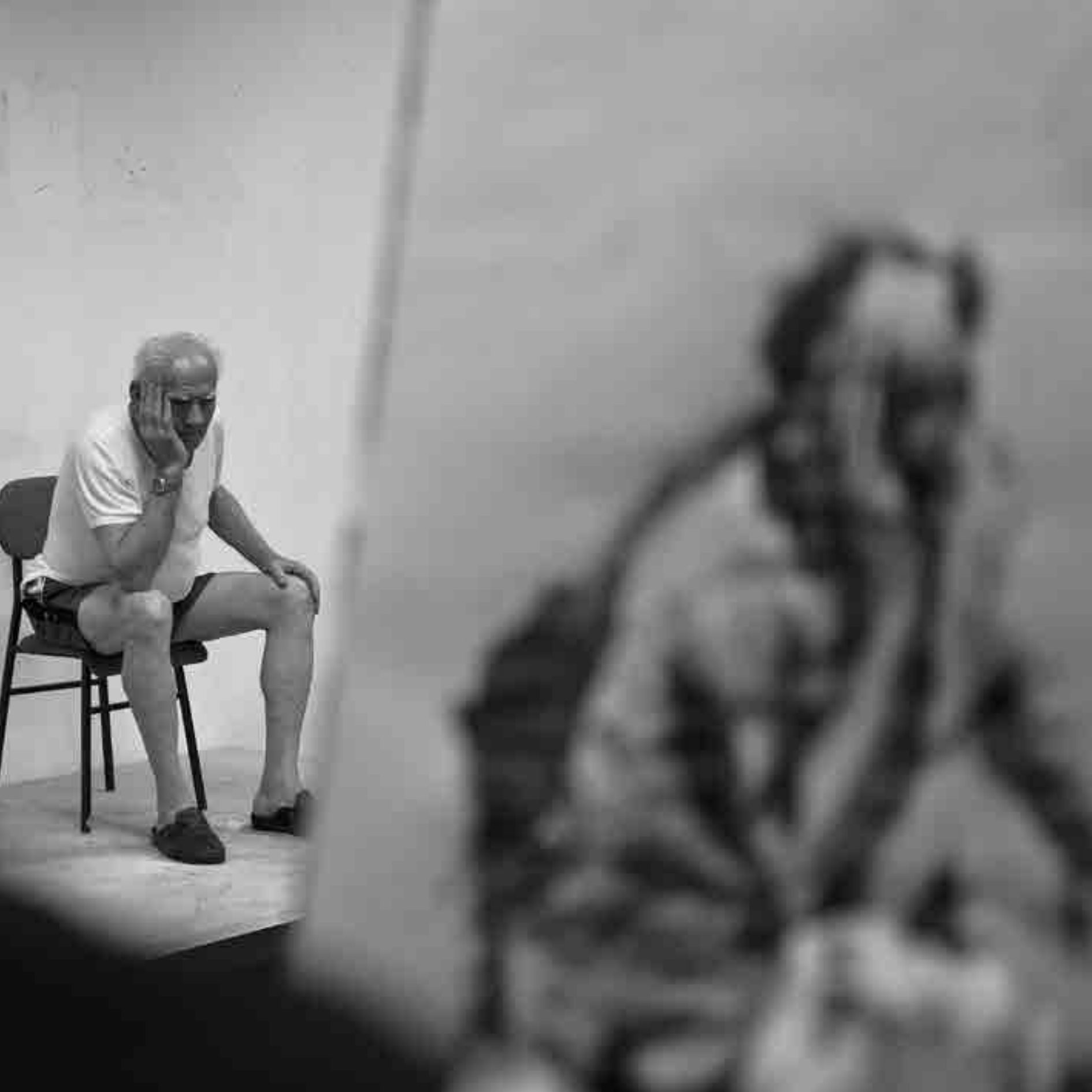
RADNI UVJETI Od listopada 2007. godine Katedra svoj nastavni i istraživački rad obavlja na drugom katu nove zgrade MF-a u Laboratoriju za histologiju, Laboratoriju za citogenetiku i Laboratoriju za mikroskopiju. Članovi katedre dugi niz godina sudjeluju ili su voditelji brojnih domaćih i stranih znanstveno-istraživačkih projekata koji su doprinijeli nastanku brojnih znanstvenih radova, magistrica i doktorata što stavlja Katedru za histologiju i embriologiju u sam vrh katedri MF-a u Mostaru.

NASTAVNA DJELATNOST Nastavnu djelatnost Katedra provodi u novoj zgradi MF-a na studijima medicine i dentalne medicine, MF-a u Mostaru, Far-

SHORT HISTORY AND PREVIOUS HEADS OF DEPARTMENT

Since the foundation of the Faculty in Mostar in 1997, the subject of Histology and Embryology took place within the Department of Microscopic and Macroscopic Anatomy I and II. The first faculty members were Prof. Damir Sapunar and Prof. Ljerka Ostojić. By adapting the Curriculum in 2001, the Department of Histology and Embryology was established and the first Head of the department was Prof. Mirna Saraga-Babić until 2012, when the Head of the Department becomes Prof. Violeta Šoljić as a domestic personell in science and teaching at the Faculty. From 2015, the Head of the Department becomes Prof. Katarina Vukojević.

WORKING CONDITIONS Since October 2007, the Department conducts teaching and research work on the second floor of a new building in the Laboratory of Histology, the Laboratory of Cytogenetics and the Laboratory of Microscopy. Faculty of the Department have been participating for many years in research projects or were leaders of numerous domestic and foreign scientific research projects that have contributed to the emergence of numerous scientific papers, master's thesis and doctoral dissertations, which puts the Department of Histology and Embryology at the very top of the School's Departments in Mostar.

maceutskog fakulteta, svim studijskim smjerovima Fakulteta zdravstvenih studija, te Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti. Na dodiplomskoj nastavi nastavnici Katedre sudjeluju u nastavi slijedećih predmeta: Histologija i embriologija; Anatomija s histologijom; Embriologija s osnovama humane genetike; Osnove teratologije i prenatalne dijagnostike; Klinički značaj razvojnih poremećaja probavnog sustava; Patologija; Anatomija i histologija čovjeka; Praktikum iz anatomije i histologije čovjeka te brojni izborni predmeti na dodiplomskom i poslijediplomskom programu. Osim na Sveučilištu u Mostaru, nastavnici ove katedre sudjeluju u radu na MF-a Sveučilišta u Splitu.

Nastavnici i suradnici: prof. dr. Violeta Šoljić, prof. dr. Katarina Vukojević, prof. dr. Mirna Saraga-Babić, doc. dr. Sandra Kostić, mag. ing. mol. biotech., Andrija Buntić, dr. med. i Zdenka Zovko dipl. ing. laboratorijske dijagnostike.

TEACHING ACTIVITY The teaching activity of the Department is carried out in the new building of the School of Medicine in study program of medicine and dental medicine, School of Pharmacy, all study programs of the School of Health Sciences and School of Natural Sciences and Mathematics and Education. At the undergraduate teaching, the faculty of the Department participate in the teaching of the following subjects: Histology and Embryology; Anatomy with histology; Embryology based on human genetics; Basics of Teratology and Prenatal Diagnosis; Clinical significance of developmental disorders of the digestive system; Pathology; Anatomy and human histology; Practice from human anatomy and histology and numerous elective courses in undergraduate and postgraduate programs. Apart from the University of Mostar, the faculty of this Department participate in the work of the Faculty of Medicine in Split University.

Faculty and associates: Prof. Violeta Šoljić, Prof. Katarina Vukojević, Prof. Mirna Saraga-Babić, Prof. Sandra Kostić, mag. eng. mol. biotech., Andrija Buntić, MD. and Zdenka Zovko BSc. eng MLD.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY Projects conducted by or with members of the Department: 2000 - 2001 "Development of the central nervous system and spinal cord in human", MSES; 2002 - 2005 "Development and Disease of Axis Organisms in human", MSES; 2006-2007 "Factors Involved in Early Differentiation and Carcinogenesis of Human Ovarian", FMON; 2007. - 2008. "EU-oriented self-assessment report procedures for BIH Universities - EUSER-BIH", TEMPUS; 2007-2008 "Development of peripheral nervous system in humans", FMON; 2007 - 2013 "Gene Expression in Early Human Development", MSES; 2009 - 2010 "Catalyst Grant: Invention and High-Risk, High-Benefit Research", Canadian Institute of Health (CIHR); 2010-2011 "Expression of

ČLANOVI KATEDRE ZA HISTOLOGIJU I EMBRIOLOGIJU PROF. DR. MIRNA SARAGA BABIĆ, PROF. DR. DAMIR SAPUNAR, PROF. DR. VIOLETA ŠOLJIĆ, PROF. DR. KATARINA VUKOJEVIĆ, DOC. DR. SANDRA KOSTIĆ

MEMBERS OF THE DEPARTMENT OF HISTOLOGY AND EMBRYOLOGY PROF. MIRNA SARAGA BABIĆ, PROF. DAMIR SAPUNAR, PROF. VIOLETA ŠOLJIĆ, PROF. KATARINA VUKOJEVIĆ, PROF. SANDRA KOSTIĆ.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST

Projekti koje su vodili ili u kojima su sudjelovali

članovi katedre: 2000. – 2001. „Razvitak središnjeg živčanog sustava i kralježnice u čovjeka“, MZOŠ; 2002. – 2005. „Razvoj i bolesti osovinskih organa u čovjeka“, MZOŠ; 2006. – 2007. „Čimbenici uključeni u ranu diferencijaciju i karcinogenezu ljudskih ovarija“, FMON; 2007. – 2008. „EU oriented self-evaluation report procedures for BIH Universities – EU-SER-BIH“, TEMPUS; 2007. – 2008. „Razvoj perifernog živčanog sustava u čovjeka“, FMON; 2007. – 2013. „Genski izražaj u ranom razvoju čovjeka“, MZOŠ; 2009. – 2010. „Catalyst Grant: Invention and High-Risk, High-Benefit Research“, Canadian Institute of Health (CIHR); 2010. – 2011. „Izražaj Zap-70 i proliferativna aktivnost leukemijskih stanica u B-kroničnoj limfocitnoj leukemiji“, FMON; 2010. – 2013. „Molekularna memorija u dijabetičkoj neuropatiji“, HRZZ; 2012. – 2013. „Uloga Ki-67, a-tubulina i Oct-4 u razvoju kralježničke moždine čovjeka“, FMON; 2013.

Zap-70 and proliferative activity of leukemia cells in B-chronic lymphocytic leukemia”, FMON; 2010 - 2013 “Molecular Memory in Diabetic Neuropathy”, HRZZ; 2012 - 2013 “Role of Ki-67, a-tubulin and Oct-4 in the development of the spinal cord of human”, FMON; 2013 - 2014. “Expression of Metaloproteinase, Proliferation and Apoptosis in the Development of Fetal Diseases of human”, FMON; 2013 - 2014 “CAKUT”, American Association of University Women (AAUW); 2014 - 2018 “Genetics of Congenital Obstructive Uropathy”, National Institute of Health, USA and 2017-2021. “Characterization of candidate genes for congenital anomalies of kidneys and urotracts (CAKUT) during development in mouse and humans.”

Organization of scientific conferences: Third Congress of Pathologists of Bosnia and Herzegovina with International Participation; 2016 October, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. (Prof. Violeta Šoljić) and 2016: Splitech 2016 - International Multidisciplinary Conference on Computer and Energy Science 13 - 15 July 2016 Split, Croatia (Prof. Katarina Vukojević).

Master's degree from 1997. to 2016.: Glamočlija, V. Split: School of Medicine University of Split, 2003 (mentor: Prof. Damir Sapunar); Vukojević, K. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2008 (mentor: Prof. Mirna Saraga-Babić); Novaković, J. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2009 (mentor: Prof. Katarina Vukojević); Čorić, A. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2011 (mentor: Prof. Katarina Vukojević); Markotić, F. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2012 (mentor: Prof. Livia Puljak) and Godler, Đ. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013 (mentor: Prof. Violeta Šoljić).

Doctor's degree from 1997 to 2016: Vukojević, K. Split: School of Medicine University of Split, 2009 (mentor: Prof. Mirna Saraga-Babić); Šoljić, V. School

– 2014. „Izraženost metaloproteinaza, proliferacije i apoptoze u razvoju fetalnih pluća čovjeka“, FMON; 2013. – 2014 „CAKUT“, American Association of University Woman (AAUW); 2014. – 2018. „Genetics of Congenital Obstructive Uropathy“ National Institute of Health, USA i 2017. – 2021. „Karakterizacija kandidat gena za kongenitalne anomalije bubrega i urotrakta (CAKUT) tijekom razvoja u miša i čovjeka“.

Organizacija znanstvenih skupova: Third Congress of Pathologists of Bosnia and Herzegovina with International Participation; 2016 October, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. (prof. dr. Violeta Šoljić) i 2016: Splitech 2016 – International multidiscipline conference on Computer and Energy Science 13. – 15. srpnja 2016. Split, Hrvatska (prof. dr. Katarina Vukojević).

Magistrirali u razdoblju 1997. – 2016.: Glamočlija, V. Split: MF Sveučilište u Splitu, 2003. (mentor: prof. dr. Damir Sapunar); Vukojević, K. Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2008. (mentorica: prof. dr. Mirna Saraga-Babić); Novaković, J. Mostar: MF Sveučilište u Mostaru, 2009. (mentorica: prof. dr. Katarina Vukojević); Čorić, A. Mostar: MF Sveučilište u Mostaru, 2011. (mentorica: prof. dr. Katarina Vukojević); Markotić, F. Mostar: MF Sveučilište u Mostaru, 2012. (mentorica: prof. dr. Livia Puljak) i Godler, Đ. Mostar: MF Sveučilište u Mostaru, 2013. (mentorica: prof. dr. Violeta Šoljić).

Doktorirali u razdoblju 1997. – 2016.: Vukojević, K. Split: MF Sveučilišta u Splitu, 2009. (mentorica: prof. dr. Mirna Saraga-Babić); Šoljić, V. MF Sveučilište u Mostaru, 2011. (mentor: prof. dr. Drago Batinić); Novaković, J. Mostar: MF Sveučilište u Mostaru, 2012. (mentorica: prof. dr. Katarina Vukojević); Vukušić-Pušić, T. Split: MF Sveučilište u Splitu, 2013. (mentorica: prof. dr. Katarina Vukojević); Poljičanin, A. Split: MF Sveučilište u Splitu, 2013. (mentorica: prof. dr. Katarina Vukojević); Čarić, A. Split: MF Sve-

of Medicine University of Mostar, 2011 (mentor: Prof. Drago Batinić); Novaković, J. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2012 (mentor: Prof. Katarina Vukojević); Vukušić-Pušić, T. Split: School of Medicine University of Split, 2013 (mentor: Prof. Katarina Vukojević); Poljičanin, A. Split: School of Medicine University of Split, 2013 (mentor: Prof. Katarina Vukojević); Čarić, A. Split: School of Medicine University of Split, 2014 (mentor: Prof. Katarina Vukojević); Janjić Zovko, T. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2014 (mentor: Prof. Katarina Vukojević); Ostojić, M. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2015 (mentor: Prof. Violeta Šoljić) and Mišković, J. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2016. (mentor: Prof. Violeta Šoljić).

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR

PERIOD The framework of the Department is based on the effort of Prof. Violeta Šoljić and Prof. Katarina Vukojević who are dedicated to provide a stimulating research environment for all their associates as well as their students and assistants. Improvement of teaching and scientific processes is the fundamental goal of the development strategy of the Department. Accordingly, the number of students has increased through the opening of a new dental medicine study program and new staff are expected to be recruited to carry out teaching and scientific research. The teaching activity is carried out at an enviable level of quality and is oriented towards the well-being of students and the quality of their knowledge, and the plan is to maintain and further improve teaching processes by writing new teaching books, atlases and practicums. The dedication of the Department is to educate and train new generations of doctors and dental practitioners, healthcare professionals and scientists who will be able to respond to the future challenges in all areas of health care and life sciences.

učilište u Splitu, 2014. (mentorica: prof. dr. Katarina Vukojević); Janjić Zovko, T. Mostar: MF Sveučilište u Mostaru, 2014. (mentorica: prof. dr. Katarina Vukojević); Ostojić, M. Mostar: MF Sveučilište u Mostaru, 2015. (mentorica: prof. dr. Violeta Šoljić) i Mišković, J. Mostar: MF Sveučilište u Mostaru, 2016. (mentorica: prof. dr. Violeta Šoljić).

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Okosnicu Katedre čine prof. dr. Violeta Šoljić i prof. dr. Katarina Vukojević koje su posvećene pružanju poticajne istraživačke okoline za sve suradnike kao i za naše studente i asistente. Unapređenje nastavnih i znanstvenih procesa je temeljni cilj strategije razvoja Katedre. Sukladno tom cilju došlo je do povećanja broja studenata kroz otvaranje novog studija dentalne medicine te se očekuje zapošljavanje novih kadrova koji će obavljati nastavnu i znanstveno-istraživačku djelatnost. Nastavna djelatnost obavlja se na zavidnoj razini kvalitete, te je orijentirana na dobrobit studenata i kvalitetu njihovog znanja, a plan je održati i dalje unaprjeđivati nastavne procese pisanjem novih nastavnih knjiga, atlasa i praktikuma. Predanost Katedre je obrazovati i osposobiti nove generacije liječnika medicine i dentalne medicine, zdravstvenih djelatnika i znanstvenika koji će biti u stanju odgovoriti na buduće izazove u svim područjima zdravstva i znanosti o životu.

Literature: Saraga-Babic, M, Sapunar, D. Sobotta-With the game through anatomy; 5 ed., Embryology. edition Slap, Jastrebarsko, 2002; Sapunar, D, Pernjak-Pugel, E. Sobotta histological atlas, Jastrebarsko, edition Slap, 2004; Saraga-Babić, M., Sapunar, D, Puljak, L., Vukojević, K, Lovrić Kojundžić, S. Histology Atlas. Virtual Medical School, 2007.

4. Ostojic LJ. Human Anatomy. School of Medicine, University of Mostar, 2012
5. Anatomical Atlas: Sobotta- Atlas of Human Anatomy, cro. issue: Ana Marusić, Dragica Bobinac, Vedran Katavić. Slap. Jastrebarsko 2013.; Ostojić, Lj. Anatomy of the Human, School of Medicine, University of Mostar, 2013; Sučić, M, Šoljić, V. The Basics of Histology and Cytology, Faculty of Pharmacy and Biochemistry, University of Zagreb, 2014; Vukojević, K. Šoljić, V. Practicum of histology and embryology, School of Medicine, University of Mostar. 2015.

PUBLICATIONS IN JOURNALS INDEXED IN CC (SINCE FOUNDATION UNTIL 2017)

Since the foundation of the Department in 1997 by the end of 2016, 139 scientific papers were published by teachers who work or worked at the Department in that period. The largest number of papers was published in 2015 (22 scientific papers), and the article with the highest impact factor was 59,558 and was published in 2013. in the New England Journal of Medicine and the number of citations was 53. The paper published in the journal with the largest impact factor 2.82, which was fully performed by the Department members in our labs, was published in the journal Leukemia & Lymphoma.

Literatura: Saraga-Babić, M, Sapunar, D. *Sobotta-Igrom kroz anatomiju*; 5 izd., Embriologija. Naklada Slap, Jastrebarsko, 2002.; Sapunar, D, Pernjak-Pugel, E. *Sobotta histološki atlas*, Jastrebarsko, Naklada slap, 2004.; Saraga-Babić, M, Sapunar, D, Puljak, L, Vukojević, K, Lovrić Kojundžić, S. *Histology Atlas*. Virtual Medical School, 2007.

4. Ostojić LJ. *Anatomija čovjeka*. MF Sveučilišta u Mostaru 2012

5. *Anatomski atlas: Sobotta- Atlas anatomije čovjeka*, hrv. izdanje: Ana Marušić, Dragica Bobinac, Vedran Katavić. Slap. Jastrebarsko 2013.; Ostojić, Lj. *Anatomija čovjeka*, MF Sveučilišta u Mostaru 2013.; Sučić, M, Šoljić, V. *Osnove histologije i citologije*, Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2014.; Vukojević, K. Šoljić, V. *Praktikum iz histologije i embriologije*, MF Sveučilišta u Mostaru. 2015.

PUBLIKACIJE OBJAVLJENE U ČASOPISIMA INDEKSIRANIM U CC (OD UTEMELJENJA DO 2017.)

Od osnutka Katedre 1997. godine do kraja 2016. godine publicirano je 139 znanstvenih radova nastavnika koji su u tom razdoblju radili ili rade na Katedri. Najveći broj radova objavljen je 2015. godine (22 znanstvena rada), a rad s najvećim čimbenikom odjeka 59. 558 i brojem citata (43) objavljen je 2013. godine u časopisu *New England Journal of Medicine*. Rad objavljen u časopisu s najvećim čimbenikom odjeka 2. 82 koji su u cijelosti proveli članovi Katedre u našim laboratorijima objavljen je u časopisu *Leukemia & Lymphoma*.

KATEDRA ZA ZNANSTVENU METODOLOGIJU I MEDICINSKU INFORMATIKU

DEPARTMENT OF SCIENTIFIC METHODOLOGY
AND MEDICAL INFORMATICS

prof. dr. Zoran Đogaš

KRATKA POVIJEST KATEDRE I PRETHODNI

PROČELNICI Katedra za znanstvenu metodologiju MF-a Sveučilišta u Mostaru utemeljena je 1997. godine, kada je pročelnik Katedre bio prof. dr. Vladimir Šimunović. Nekadašnji dekan MF-a u Splitu, prof. dr. Matko Marušić, preuzima ulogu pročelnika Katedre 2001. godine, da bi je 2005. godine predao prof. dr. Vedranu Kataviću, koji je Katedru vodio do 2007. godine. Tijekom razdoblja od 2007. do 2009. godine, kolegij Znanstvena metodologija nije se održavao, već je nastava Katedre organizirana u okviru kolegija Medicinska informatika. Tijekom istih godina pročelnica je bila prof. dr. Jadranka Božikov sa Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“. Godine 2009. pročelništvo Katedre preuzima današnji dekan MF-a u Splitu prof. dr. Zoran Đogaš, i tada organizira nastavu u dva kolegija: Znanstvena metodologija i Medicinska informatika.

RADNI UVJETI Katedra za znanstvenu metodologiju i medicinsku informatiku svoju nastavnu djelatnost održava u prostorima nove zgrade MF u Mostaru. Također, dio vježbovničkih aktivnosti Katedre održava se svake akademske godine na brojnim klinikama SKB u Mostaru. Tijekom nastave studenti prikupljaju podatke za svoje istraživačke projekte, te dio podataka prikupljaju u komunikaciji s pacijentima, kao i s osobljem bolnice.

A BRIEF HISTORY OF THE DEPARTMENT AND THE PREVIOUS HEADS

The Department of Scientific Methodology of the University of Mostar, Faculty of Medicine was founded in 1997, when the Head of the Department was prof. Vladimir Šimunović. Former Dean of the Faculty of Medicine in Split, prof. Matko Marušić, assumes the role of the Head of the Department in 2001, on his place came 2005 Prof. Vedran Katavic, who led the Chair until 2007. During the period from 2007 to 2009, the course on Scientific Methodology was not held, but the teaching of the Department was organized within the course of Medical Informatics. During the same years the Head of department was Prof. Jadranka Božikov from the School of Public Health “Andrija Štampar”. In 2009, the faculty chair is taken over by today’s Dean of the School of Medicine in Split, Prof. Zoran Đogaš, and then organized two courses: Scientific Methodology and Medical Informatics.

WORKING CONDITIONS The Department for Scientific Methodology and Medical Informatics holds its teaching activity in the premises of the new Faculty of Medicine building in Mostar. Also, some of the activities of the Department are held every academic year at numerous UCH clinics in Mostar. During the course, students collect information for their research projects, and part of the data is col-

Pročelnik i članovi Katedre doprinose njezinu razvoju aktivnim znanstvenim i istraživačkim djelatnostima, te sudjelovanjem u brojnim znanstveno-istraživačkim projektima. Dio projekata odvija se u BiH, dio u RH, a dio čine međunarodni projekti. Svrha je omogućiti domaćem kadru samostalno vođenje Katedre i osiguravanje sredstava za samostalnu nastavu budućim domaćim istraživačkim projektima.

NASTAVNA DJELATNOST Nastavna djelatnost obuhvaća obvezne kolegije Znanstvenu metodologiju i Medicinsku informatiku te izborni kolegij Moj prvi znanstveni rad. Od 2007. godine nastavna djelatnost obuhvaća predavanja, seminarski i vježbovni rad. Kolegiji Znanstvena metodologija i Medicinska informatika održavaju se na prvoj godini studija medicine. Od 2017. godine kolegij Znanstvena metodologija i Medicinska informatika održava se i na studiju Dentalne medicine MF-a u Mostaru. U okviru kolegija Znanstvena metodologija tijekom razdoblja od četiri tjedna studenti prolaze kroz predviđeni plan i program, provođenjem znanstvenoga istraživanja, prikupljanjem podataka tijekom vježbovnih aktivnosti. Tijekom nastave Medicinske informatike, vježbovne aktivnosti održavaju se koristeći se vlastitim prikupljenim podacima na kojima se studenti educiraju. Kroz seminarsku i predavačku nastavu profesori sudjeluju kao tutori studentima radi održavanja završne prezentacije tijekom koje studenti izlažu napisan znanstveni rad. Rad svake skupine prikazan je na kraju svakoga turnusa tijekom odvijanja završne nastave organizirane poput kongresnoga skupa. Studenti tijekom toga dana izlažu svoje radove ostalim studentima kroz usmene prezentacije i poster prezentacije. Naposljetku, održavanje nastave završava provedbom ispita nakon završetka turnusa. Ispit je organiziran isključivo pismenim testom za oba kolegija. Nastava se održava prema nastavnim materijalima koje nastavnici priređuju te dopunskoj literaturi udžbeniku Uvod u znanstveni

lected in communication with the patients as well as with hospital staff.

The Head of Department and the members of the Department contribute to its development of active scientific and research activities and participation in numerous scientific-research projects. Part of the project takes place in B&H, part in Croatia, and part of the projects are international. The purpose is to enable the local staff to independently lead the Department and to provide resources for independent teaching in future domestic research projects.

TEACHING ACTIVITY Teaching includes obligatory courses on Scientific Methodology and Medical Informatics and the elective course My first scientific paper. Since 2007, the teaching activity includes lectures, seminars and exercises. The courses of Scientific Methodology and Medical Informatics are held on the first year of medical studies. Since 2017, the course on Scientific Methodology and Medical Informatics has been held at the Department of Dental Medicine of the School of Medicine in Mostar. Within the course of the Scientific Methodology, during the four-week period, students pass through the foreseen plan and program, by conducting scientific research, by gathering data during the exercise. During the course of Medical Informatics, exercise activities are maintained using the data collected by students. Through the seminar and lecture, the professors participate as tutors to the students in order to maintain the final presentation during which the students exhibit written scientific papers. The work of each group which is organized as a congressional gathering is presented at the end of each turnus. During that day students will present their works to other students through oral presentations and poster presentations. Finally, teaching is completed by writing the exam after the end of the turn. The exam is organized by a written exam for both courses. Teaching is conducted according to the teaching

rad u medicini (5. izdanje) urednika Matka Marušića. Nastavnici Katedre sudjeluju na poslijediplomskim studijima, u izvođenju nastave obveznih kolegija. Na poslijediplomskom doktorskom studiju Biomedicina i zdravstvo nastavnici predaju na obveznom kolegiju Kako napisati izvorni znanstveni članak, održati predavanje o svom radu ili pripremiti poster, te kolegiju Znanstveni rad i internet. Nastavnici katedre sudjeluju u nastavnom radu na MF Sveučilišta u Splitu.

NASTAVNICI I SURADNICI Prof. dr. Zoran Đogaš; izv. prof. dr. Renata Pecotić; prof. dr. Maja Valić; prof. dr. Jadranka Božikov; izv. prof. dr. Lada Zibar; dr. sc. Ivana Pavlinac Dodig; Božo Petrov, dr. med.; Josip Lesko, dr. med. i Linda Lušić, mag. psih.

U nastavi su do 2010. godine sudjelovali i sljedeći suradnici: prof. dr. Dara Glamuzina; prof. dr. Boriša Hrabač; prof. dr. Darko Hren; prof. dr. Vesna Ilakovac; doc. dr. Ana Jerončić; prof. dr. Goran Kardum; prof. dr. Ana Marušić; prof. dr. Jelka Petrak; prof. dr. Zlatko Puvačić; doc. dr. Marija Raguž; prof. dr. Damir Sapunar i Marko Gašpić Kljaković.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST

Projekti: 2002. – 2006 *Neurotransmiteri u kontroli disanja* (voditelj: prof. dr. Zoran Đogaš), MZOŠ – Biomedicinske znanosti; 2002. – 2005.; *Središnja regulacija simpatoinhibicije i hipotenzije za vrijeme hemoragije* (voditeljica: prof. dr. Maja Valić), MZOŠ – Biomedicinske znanosti; 2006. – 2007 Koordinacija Tempus projekta: *Standardization of Medical Education in Croatia; STEAMED* (prof. dr. Zoran Đogaš); 2007. – 2011. *Neuralna kontrola disanja u budnosti i spavanju* (voditelj: prof. dr. Zoran Đogaš), MZOŠ – Biomedicinske znanosti; 2007. – 2011. *Središnja regulacija kardiovaskularnog i respiracijskog sustava-uloga serotonina* (voditeljica: prof. dr. Maja Valić), MZOŠ – Biomedicinske znanosti; 2012. – 2015. *Promjene disanja i simpatičke živčane aktivnosti*

prilikom ponavljanih hipoksija – uloga serotonina, (voditeljica: prof. dr. Maja Valić), HRZZ – Biomedicinske znanosti; 2014. – 2018. *Translacijsko istraživanje neuroplastičnosti disanja i učinka intermitentne hipoksije u anesteziji i spavanju* (voditelj: prof. dr. Zoran Đogaš), HRZZ – Biomedicinske znanosti.

ORGANIZACIJA ZNANSTVENIH SKUPOVA

Medicina spavanja- dijagnostički pristup bolesniku s poremećajem spavanja, Tečaj trajnog usavršavanja liječnika, Split, 2003., voditelj prof. dr. Zoran Đogaš; *Vještina medicinske edukacije i znanstvenoga rada*, Tečaj trajnog usavršavanja liječnika, Split, 2007., voditelj prof. dr. Zoran Đogaš; *Drugi hrvatski simpozij o medicini spavanja*, Split, 2008., voditelj prof. dr. Zoran Đogaš; *Vještina medicinske edukacije i znanstvenoga rada*, Tečaj trajnog usavršavanja liječnika (Edukacija edukatora) Mostar, 2011., voditelj prof. dr. Zoran Đogaš; *5th Croatian Neuroscience Congress with international participation 17 – 19 September 2015; School of Medicine*, University of Split, Croatia; *3rd Croatian Sleep symposium 17 September 2015 School of Medicine*, University of Split, Croatia; *Brain Awareness Week – Dana Alliance for Brain Initiatives*; voditelj prof. dr. Maja Valić; *Let's play science – British council*; voditeljica prof. dr. Renata Pecotić i 2014. – *Provedba Tjedna mozga u Mostaru, BIH* (koordinatori: doc. dr. Nikolina Pravdić i Josip Lesko, dr. med.).

PLAN RAZVOJA ZA PETOGODIŠNJE RAZDOBLJE 2017. – 2022. (KADROVI, NASTAVA, ZNANSTVENI RAD)

Voditelj Katedre prof. Đogaš tijekom posljednja dva desetljeća osnovao je i vodio niz kolegija u svrhu edukacije budućih liječnika o znanstvenoj metodologiji. Osnivanjem izbornih kolegija na diplomskom studiju te obveznih i izbornih kolegija na poslijediplomskoj razini, voditelj i suradnici na Katedri pokušavaju budućim liječnicima prenijeti znanje o znanosti i ljubav prema znanosti. Uključi-

materials provided by the teachers and supplementary literature in the textbook *Introduction to Scientific Research in Medicine* (5th Edition) by Matko Marušić. The teachers of the Department participate in postgraduate studies, in the teaching of obligatory courses. On the postgraduate doctoral program Biomedicine and Health professors and assistants teach Obligatory Course *How to write an original scientific paper*, hold a lecture about their work, or prepare a poster, and on a course *Scientific Work and the Internet*. The teachers of the department participate in teaching at the School of Medicine, University in Split.

TEACHERS AND ASSOCIATES Prof. Zoran Đogaš; Prof. Renata Pecotić; Prof. Maja Valić; Prof. Jadranka Božikov; Prof. Lada Zibar; Ivana Pavlinac Dodig, PhD; Božo Petrov, MD; Josip Lesko, MD and Linda Lušić, mag. dogs. The following associates were present in the classes until 2010: Prof. Dara Glamuzina; Prof. Boriša Hrabač; Prof. Darko Hren; Prof. Vesna Ilakovac; Prof. Ana Jerončić; Prof. Goran Kardum; Prof. Ana Marušić; Prof. Jelka Petrak; Prof. Zlatko Puvačić; Prof. Marija Raguž; Prof. Damir Sapunar and Marko Gašpić Kljaković.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY

Projects: 2002 - 2006 Neurotransmitters in breathing control (head: Prof. Zoran Đogaš), MZOŠ - Biomedical Sciences; 2002-2005; Central regulation of sympathetic inhibition and hypotension during hemorrhage (Head: Prof. Maja Valić), MZOŠ - Biomedical Sciences; 2006. - 2007 Tempus Project Coordination: Standardization of Medical Education in Croatia; STEAMED (Prof. Zoran Đogaš); 2007 - 2011 Neural control of breathing in wakefulness and sleep (Head: Prof. Zoran Đogaš), MSES - Biomedical Sciences; 2007 - 2011 Central regulation of cardiovascular and respiratory system - role of serotonin (Head: Prof. Maja Valić), MZOŠ - Biomedical Sciences; 2012 - 2015

Changes in breathing and sympathetic nerve activity during repeated hypoxia - role of serotonin, (Head: Prof. Maja Valić), HRZZ - Biomedical Sciences; 2014 - 2018. Translational research on neuroplasticity of breathing and the effect of intermittent hypoxia in anesthesia and sleep (Head: Prof. Zoran Đogaš), HRZZ - Biomedical Sciences.

ORGANIZATION OF SCIENTIFIC CONFERENCES

Sleep Medicine - Diagnostic Access to a Patient Disorder, Course of permanent physician training, Split, 2003, Head of Prof. Zoran Đogaš; Skills of Medical Education and Scientific Work, Continuous Training Course, Split, 2007, Head of Prof. Zoran Đogaš; Second Croatian Symposium on Sleep Medicine, Split, 2008, Head of Prof. Zoran Đogaš; The Skills of Medical Education and Scientific Work, Training Course for Physicians (Educational Education) Mostar, 2011, Head: Prof. Zoran Đogaš; 5th Croatian Neuroscience Congress with International Participation 17 - 19 September 2015; School of Medicine, University of Split, Croatia; 3rd Croatian Sleep symposium 17 September 2015 School of Medicine, University of Split, Croatia; Brain Awareness Week - Dana Alliance for Brain Initiatives; Head of Prof. Maja Valić; Let's play science - British Council; manager Prof. Renata Pecotić and 2014. - Implementation of the Brain Week in Mostar, B&H (coordinators: Nikolina Pravdić, MD and Josip Lesko, MD).

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR PERIOD 2017-2022 (STAFF, TEACHING, SCIENTIFIC WORK)

Head of Department Prof. Đogaš during the past two decades has founded and led a series of courses for the education of future physicians on scientific methodology. By setting up elective courses in undergraduate and obligatory and elective courses at the postgraduate level, the Head and associates of the Departments try to convey the knowledge of science and love to science to future doctors. With the

vanjem brojnih stručnjaka iz RH kolegij Znanstvena metodologija i Medicinska informatika prerastao je u temeljni stup znanstvenog pogleda na kliničke medicinske znanosti studenata MF-a. S obzirom na značajno povećanje broja studenata na studiju medicine, kao i uspostavljanje studija Dentalne medicine, u planu je razvijanje šire mreže nastavnoga kadra među domaćim stručnjacima.

Literatura: ESRS European Sleep Medicine – Textbook. Bassetti, Claudio; Đogaš, Zoran; Peigneux, Philippe (ur.). Autori poglavlja: Đogaš, Zoran; Pecotić, Renata; Valić, Maja. Singapore&Regensburg, Wiley i European Sleep Research Society, 2014.; Patofiziologija endokrinopatija: odabrana poglavlja. Tičinović Kurir, Tina (ur.). Autori poglavlja: Đogaš, Zoran; Pecotić, Renata i dr. Split: Redak, 2013.; Uvod u znanstveni rad u medicini, 5. izdanje; Marušić, Matko (ur.). Autori poglavlja: Đogaš, Zoran i dr. Zagreb: Medicinska naklada, 2013.; Medicinska fiziologija (Guyton & Hall: Kukulja Taradi, Sunčana; Andreis, Igor (ur.). Autori prijevoda: Đogaš, Zoran i dr. Zagreb: Medicinska naklada, 2012.; Andreis, Igor; Kukulja Taradi, Sunčana; Valić, Maja i sur. Fiziološki pojmovnik s hrvatsko-engleskim rječnikom. Zagreb: Naklada Slap, 2015 (pojmovnik).

PUBLIKACIJE OBJAVLJENE U ČASOPISIMA INDEKSIRANIM U CC (OD UTEMELJENJA DO 2017.)

Od osnivanja MF-a u Mostaru, članovi Katedre za znanstvenu metodologiju i medicinsku informatiku koji su do danas uključeni u rad Katedre objavili su ukupno 75 znanstvenih radova indeksirana u Current Contents časopisima.

involvement of numerous experts from the Republic of Croatia, the Collegium of Scientific Methodology and Medical Informatics have become a fundamental pillar of scientific research on clinical medical science of students. Considering the significant increase in the number of students in medicine studies as well as the establishment of Dental Medicine studies, the plan is to develop a wider network of teaching staff among domestic experts.

Literature: ESRS European Sleep Medicine - Textbook. Bassetti, Claudio; Đogaš, Zoran; Peigneux, Philippe, editors. Authors of chapters: Đogaš, Zoran; Pecotić, Renata; Valić, Maja. Singapore & Regensburg, Wiley and European Sleep Research Society, 2014; Pathophysiology of endocrinopathy: selected chapters. Tičinović Kurir, Tina, editors. Authors of chapters: Đogaš, Zoran; Pecotić, Renata et al. Split: Row, 2013; Introduction to Scientific Research in Medicine, 5th Edition; Marušić, Matko, editor (s). Authors of chapters: Đogaš, Zoran et al. Zagreb: Medicinska naklada, 2013; Medical Physiology (Guyton & Hall: Kukulja Taradi, Sunčana, Andreis, Igor, ed.) Authors: Đogaš, Zoran and dr Zagreb: Medicinska naklada, 2012. Andreis, Igor, Kukulja Taradi, Sunčana, Valić, Maja and Physiological Glossary with Croatian-English Dictionary Zagreb: Naklada Slap, 2015 (glossary).

PUBLICATIONS IN JOURNALS INDEXED IN CC (FROM FOUNDATION UNTIL 2017)

Since the founding of the Faculty of Medicine in Mostar, the members of the Department of Scientific Methodology and Medical Informatics who have been involved in the work of the Department have published a total of 75 scientific papers indexed in Current Contents journals.

KATEDRA ZA BIOFIZIKU DEPARTMENT OF BIOPHYSICS

prof. dr. Dario Faj

Katedra za biofiziku samostalna je katedra MF-a u Mostaru od ak. godine 2009./10. Do tada su nastavnici izvodili nastavu u sklopu nastave iz fiziologije i do osamostaljenja nastavu su vodili izv. prof. dr. Jasminka Brnjas Kraljević (MF Zagreb), doc. dr. Damir Zucić (MF Osijek) i izv. prof. dr. Dario Faj (MF Osijek) koji je voditelj Katedre i danas.

Osnovna zadaća Katedre za biofiziku jeste provođenje nastave iz Medicinske fizike i biofizike na studijima medicine i dentalne medicine.

Uz izv. prof. dr. Darija Faja, voditelja predmeta, u nastavi sudjeluju i doc. dr. Mladen Kasabašić, voditelj Odjela za medicinsku fiziku KBC Osijek, dr. sc. Hrvoje Brkić, viši asistent MF-a u Osijeku i Stipe Galić, asistent i voditelj Centra za fiziku KB Mostar.

U idućem razdoblju Katedra za biofiziku nastaviti će se razvijati s glavnim ciljem proizvesti domaće znanstveno-nastavno osoblje. Pod tim se prvenstveno podrazumijeva profesionalni razvoj i napredovanje fizičara koji su zaposleni u Centru za medicinsku fiziku i zaštitu od zračenja KBC Mostar, kako bi se sudjelovanje nastavnika izvan Mostara u neposrednom izvođenju nastave moglo svesti na manju mjeru. Konačni cilj bi bio da nastavnici izvan Mostara imaju savjetodavnu ulogu i pomognu u razvoju domaćih kadrova.

Članovi Katedre sudjeluju u nizu znanstvenih i tehničkih projekata iz područja medicinske fizike, biofi-

The Department of Biophysics is an independent department of the Faculty of Medicine in Mostar since 2009/10. Until then, the professors performed the teaching as part of physiology classes and until the independence was lead by the Professor Jasminka Brnjas Kraljević (School of Medicine Zagreb), Prof. Damir Zucić (School of Medicine Osijek) and Prof. Dario Faj (School of Medicine Osijek) who is the Head of the Department today.

The basic task of the Department of Biophysics is to carry out teaching in Medical Physics and Biophysics in Medicine and Dental Medicine Studies.

With prof. Dario Faj, Head of the Department, also participates in the teaching Prof. Mladen Kasabašić, Head of Department of Medical Physics UHC Osijek, Ph.D. Hrvoje Brkić, senior assistant of the Faculty of Medicine in Osijek and Stipe Galić, assistant and Head of the Center for Physics of UCH Mostar. In the next period, the Department of Biophysics will continue to develop with the main goal of producing domestic scientific and teaching staff. These include primarily the professional development and advancement of physicists employed at the Center for Medical Physics and Radiation Protection of Mostar, in order to allow the participation of teachers outside Mostar in the direct teaching of the lessons to be reduced to a lesser extent. The ultimate goal would be for teachers outside Mostar to have an advisory role and help develop local staff.

zike, radiologije i radioterapije od kojih su najvažniji projekti financirani od Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) i EU: Strengthening Radiological Protection of Patients and Medical Exposure Control (RER 9093), suradnik Dario Faj; Upgrading the Quality Assurance/Quality Control Programme in Radiotherapy in Croatia (CRO 6008), voditelj Dario Faj; Implementing QA/QC in advanced radiotherapy techniques (CRO 6010), voditelji Dario Faj, Mladen Kasabašić; Image quality and dose optimization in computer tomography (CRO 6015), voditelji Dario Faj, Mladen Kasabašić; Projekt sufinanciran od Europskog socijalnog fonda (ESF): Modeliranje i mjerenje neutronske doznog ekvivalenta oko medicinskih linearnih akceleratora neutrona, voditelj Hrvoje Brkić, mentor Dario Faj.

Pored navedenih u nastavi su sudjelovali i sljedeći nastavnici i suradnici: prof. dr. Slavenka Vobornik, mr. sc. Maja Balarin, mr. sc. Sanja Dolanski Babić i mr. sc. Marija Raguž.

The members of the Department participate in a series of scientific and technical projects in the field of medical physics, biophysics, radiology and radiotherapy, of which the most important projects are financed by the International Atomic Energy Agency (IAEA) and the EU: Strengthening Radiological Protection of Patients and Medical Exposure Control (RER 9093), associate Dario Faj; Upgrading the Quality Assurance / Quality Control Program in Radiotherapy in Croatia (CRO 6008), Head of Dario Faj; Implementing QA / QC in Advanced Radiotherapy Techniques (CRO 6010), Managers Dario Faj, Mladen Kasabašić; Image quality and dose optimization in computer tomography (CRO 6015), Dario Faj, Mladen Kasabašić; Project co-financed by the European Social Fund (ESF): Modeling and measurement of the neutron dose equivalent around the medical linear accelerator neutrons, leader Hrvoje Brkić, mentor Dario Faj.

Besides the aforementioned, the following teachers and associates also participated: Prof. Slavenka Vobornik, Maja Balarin, MSc, Sanja Dolanski Babić, MSc and Marija Raguž, MSc.

KATEDRA ZA MEDICINSKU KEMIJU I BIOKEMIJU DEPARTMENT OF MEDICAL CHEMISTRY AND BIOCHEMISTRY

doc. dr. Ivanka Mikulić

Katedra za Medicinsku kemiju i biokemiju na MF-u Sveučilišta u Mostaru utemeljena je akademske 1998./1999. godine na 2. godini (III. semestar) studijskoga programa Medicina.

Utemeljiteljica i dugogodišnja (do 2012.) pročelnica Katedre bila je prof. dr. Ivana Čepelak, profesorica Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta u Zagrebu. Zahvaljujući entuzijazmu, znanstvenom i stručnom iskustvu prof. dr. Čepelak, nastava je u cijelosti (predavanja, seminari, vježbe) organizirana na visokoj kvalitetnoj razini. U tu svrhu pročelnica Čepelak u suradnji s tadašnjim dekanom prof. dr. Filipom Čulom angažira prof. dr. Tihanu Žanić-Grubišić, prof. dr. Mladena Biruša i prof. dr. Olgu Kronju kao visokomotivirane i eminentne stručnjake iz ove oblasti. Za izvođenje vježbi također se biraju najbolji asistenti s Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta u Zagrebu, Mario Gabričević, Valerije Vrček, Jozsef Petrik, i Lada Rumora.

The Department of Medical Chemistry and Biochemistry at the Faculty of Medicine University of Mostar was founded in 1998/1999 on the 2nd year (3rd semester) of the study program of Medicine. The founder and longtime (by 2012) Head of the Department was Prof. Ivana Čepelak, professor of School of Pharmacy and Biochemistry in Zagreb. Thanks to the enthusiasm, the scientific and professional experience of Prof. Čepelak, lectures in full (lectures, seminars, exercises) organized on a high quality level. For this purpose, Prof. Čepelak, in co-operation with the then Dean, Prof. Filip Čulo engages Prof. Tihana Žanić-Grubišić, Prof. Mladen Biruš and Prof. Olga Kronja as highly motivated and eminent experts from this field. The best assistants from the School of Pharmacy and Biochemistry in Zagreb, Mario Gabričević, Valerija Vrček, Jozsef Petrik and Lada Rumora are also selected for performing the exercises.

Kako je tadašnji dekan prof. dr. Filip Čulo insistirao na obrazovanju domaćih znanstvenih snaga, koje bi u budućim vremenima ostale raditi na MF-u, 2002. godine angažira doc. dr. Zoru Pilić kao nastavnicu iz kemije te kao znanstvenica novak na katedri, počinje izvoditi vježbe Ivanka Mikulić (tada Čolak), mag. med. biokemije i Nevenka Jelić Knezović, mag. chem. Zahvaljujući razumijevanju i velikom angažmanu za razvoj MF-a u Mostaru, od tadašnjega ravnatelja SKB-a Mostar prof. dr. Ante Kvesića, kao i potrebama SKB Mostar za kadrom (medicinskim biokemičarima), Ivanka Mikulić se istovremeno zapošljava u SKB Mostar, u Zavodu za laboratorijsku dijagnostiku, gdje uz postdiplomski i specijalizaciju iz medicinske biokemije, crpi vrijeme, prostor i određena osnovna sredstva za izvođenje vježbi i rad sa studentima. Unatoč mnogim poteškoćama (nedostatak opreme, i osnovnih sredstava za izvođenje vježbi), a zahvaljujući visokomotiviranim studentima, kao i svim navedenim nastavnicima, te pomoći dipl. ing. Ivana Brkića, tadašnjega voditelja Zavoda za laboratorijsku dijagnostiku SKB Mostar, nastava se uspješno organizira i izvodi.

Izmjenama u curriculumu studijskog programa akademske 2004. promijenila se i satnica kao i nastavni plan i program kolegija, te je u kolegij Medicinske kemije i biokemije inkorporiran dio nastavnih cjelina iz kolegija Fiziologija biokemije mjene tvari. Taj dio nastave preuzimaju prof. dr. Mira Jadrić-Winterhalter i prof. dr. Radivoj Jadrić s MF-a u Sarajevu. Kako je Fakultet stasao, mijenjali su se i uvjeti za izvođenje nastave iz kolegija Medicinska kemija i biokemija. Od akademske 2008./2009. nastava na Katedri se izvodi u predavaonicama i laboratoriju novoizgrađenog MF-a te i dalje dijelom u Zavodu za laboratorijsku dijagnostiku SKB Mostar. Također se mijenja i nastavna struktura, kojoj se priključuju mlade znanstvene snage, sve redom domaći kadar: za organsku kemiju doc. dr. Ilijana Odak, te asistentice: Vinka Mikulić, mag. chem. i Kristina Ljubić

As the Dean Prof. Filip Čulo insisted on the education of domestic scientific forces, who would work in the future at the Faculty, in 2002 he hires Prof. Zora Pilić as a chemistry teacher and as a scientific novice at the Department, Ivanka Mikulić (then Čolak), mag. med. biochemistry and Nevenka Jelić Knezović, mag. chem. Thanks to the understanding and the great engagement for the development of the Faculty of Medicine in Mostar, since then the director of UCH Mostar Prof. Ante Kvesić, as well as UCH Mostar (medical biochemists) needs, Ivanka Mikulić is currently employed at UCH Mostar, at the Institute for Laboratory Diagnosis, where, with postgraduate and specialist medical biochemistry, draws time, space and certain basic resources for performing exercises and working with students. Despite the many difficulties (lack of equipment, and basic training resources), and thanks to highly motivated students, as well as all the aforementioned teachers, and assisting the B.Sc. ing Ivana Brkić, then head of the Institute for Laboratory Diagnosis of UCH Mostar, teaching is successfully organizing and performing. Changes in the curriculum of the academic program of academic year 2004 have changed as well as the curriculum and the hourly rate, and in the Medical Chemistry and Biochemistry a part of the curriculum of the Physiology of biochemistry of substance substances was incorporated. That part of the course is taken over by Prof. Mira Jadrić-Winterhalter and Prof. Radivoj Jadrić from the Faculty of Medicine in Sarajevo. As the Faculty had been maturing, the conditions for conducting lectures from Medical Chemistry and Biochemistry were also changed. From Academic 2008/2009 classroom teaching takes place in the lecture halls and laboratories of the newly-built school and in the Laboratory Diagnostic Institute UCH Mostar. There is also a change in the teaching structure, which is linked to young scientific forces, all the way home-made: for organic chemistry Prof. Ilijana Odak and Assistants: Vinka Mikulić, mag. chem. and

mag. chem., koje se istovremeno zapošljavaju u Zavodu za laboratorijsku dijagnostiku SKB Mostar, što doprinosi još boljoj suradnji Zavoda i Katedre za Medicinsku kemiju i biokemiju, čiji je pročelnik (od 2012.), doc. dr. Ivanka Mikulić.

Prof. dr. Ivana Čepelak i prof. dr. Tihana Žanić-Grubišić su i danas dio nastavnoga osoblja kolegija Medicinska kemija i biokemija. Svojom pomoći i angažmanom prof. Čepelak doprinijela je današnjoj strukturi nastavnoga osoblja na Katedri, izradi nekoliko internih izdanja Laboratorijskoga priručnika za vježbe, te potaknula mladi kadar do konačnog izdanja Priručnika za vježbe iz Medicinske kemije i biokemije za studente medicine 2014. godine (autori: I. Mikulić, N. Jelić Knezović, V. Mikulić, K. Ljubić); recenzenti: prof. Čepelak i Žanić-Grubišić).

Sa svrhom unapređenja kvalitete nastavnoga procesa na MF-u prof. dr. Ivana Čepelak i sadašnja pročelnica doc. dr. Ivanka Mikulić organizatorice su izbornih predmeta na studiju Medicine i postdiplomskom doktorskom studiju Biomedicina i zdravstvo. Od akademske 2012. izvode se izborni predmeti: Laboratorijska dijagnostika upale, pod vodstvom doc. dr. Ivanke Mikulić te Racionalna laboratorijska dijagnostika, pod vodstvom prof. dr. Dunje Rogić na stu-

Kristina Ljubić mag. chemists, who are currently employed at the Institute for Laboratory Diagnosis UCH Mostar, which contributes to the even better cooperation between the Institute and the Department of Medical Chemistry and Biochemistry, whose head (since 2012), Prof. Ivanka Mikulić.

Prof. Ivana Čepelak and Prof. Tihana Žanić-Grubišić are today part of the teaching staff of Medical Chemistry and Biochemistry. With her help and engagement, Professor Čepelak has contributed to the present structure of teaching staff at the Department, making several internal editions of the Manual for Laboratory Exercise and encouraged the young staff to the final edition of the Practice Manual for Medical Chemistry and Biochemistry for Medical Students in 2014 (authors: I. Mikulić, N. Jelic Knezovic, V. Mikulic, K. Ljubic); reviewers: Prof. Čepelak and Žanić-Grubišić).

With the aim of improving the quality of the teaching process at School of Medicine Prof. Ivana Čepelak and current Head Prof. Ivanka Mikulić are organizers of elective courses at the Faculty of Medicine and Postgraduate Doctoral School of Biomedicine and Health.

Elective courses from the academic year 2012 are: Laboratory diagnostics of inflammation, under the

diju Medicine; izborni predmeti Slobodni radikali i antioksidansi u patogenezi bolesti voditeljice prof. dr. Ivane Čepelak i Anemije-trajni izazov laboratorijskoj dijagnostici, voditeljice prof. dr. Ivane Čepelak i doc. dr. Ivanke Mikulić, na doktorskom studiju MF-a. Važno je naglasiti kako sadašnji nastavni kadar sudjeluje u nastavi i drugih fakulteta zdravstvenoga usmjerenja u Mostaru, kao što su Fakultet zdravstvenih studija, Farmaceutski fakultet i na Studiju dentalne medicine.

Današnji sastav katedre: doc. dr. Ivanka Mikulić, pročelnica; prof. dr. Ivana Čepelak; prof. dr. Tihana Žanić-Grubišić; prof. dr. Zora Pilić; doc. dr. Ilijana Odak; Nevenka Jelić-Knezović, viša asistentica, Vinka Mikulić, asistentica i Kristina Ljubić, asistentica.

Nastavnici i suradnici koji su dali znatan doprinos radu Katedre: Blagica Lončar, dipl. ing. biok., prof. dr. Mladen Biruš i prof. dr. Irena Drmić Hofman.

ZNANSTVENA I STRUČNA DJELATNOST

Udžbenici: Čvorišćec D, Čepelak I. *Štrausova medicinska biokemija*. Medicinska naklada, Zagreb, 2009.; Zora Pilić *Fizikalna kemija I*, FRAM ZIRAL, Mostar 2010.; Biruš M. *Opća kemija, za studente farmacije*, Sveučilište u Mostaru, Mostar 2014.; Zora Pilić, *Zbirka zadataka iz fizikalne kemije*, FRAM ZIRAL, Mostar 2014.; Čolak I. *Laboratorijske pretrage u gerijatriji*. U: Šantić Ž, urednik. Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi. Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2015. str. 35. – 39. i Zora Pilić, Ivana Martinović *Praktikum iz fizikalne kemije*, FRAM ZIRAL, Mostar 2016.

Priručnici: Mikulić I, Jelić Knezović N, Mikulić V, Ljubić K. *Priručnik za vježbe iz medicinske kemije i biokemije za studente medicine*. MF, Mostar 2014.;

guidance of Prof. Ivanka Mikulić and Rational Laboratory Diagnostics, led by Prof. Dunja Rogić at the Medical School; Elective courses Free radicals and antioxidants in the pathogenesis of the illness of Prof. Ivana Čepelak and Anemija - a permanent challenge to laboratory diagnostics, Head of Prof. Ivana Čepelak and Prof. Ivanka Mikulić, on doctoral study. It is important to emphasize that current teaching staff participate in teaching on other Schools of health education in Mostar, such as the School of Health Sciences, the School of Medicine and the Dental Medicine Study.

Today's composition of the department: Prof. Ivanka Mikulić, Head of Department; Prof. Ivana Čepelak; Prof. Tihana Žanić-Grubišić; Prof. Zora Pilić; Prof. Ilijana Odak; Nevenka Jelić-Knezović, Senior Assistant, Vinka Mikulić, Assistant and Kristina Ljubić, Assistant.

Teachers and associates who made a significant contribution to the work of the Department: Blagica Lončar, dipl. ing. bioch., Prof. Mladen Biruš and Prof. Irena Drmić Hofman.

SCIENTIFIC AND PROFESSIONAL ACTIVITY

Textbooks: Čvorišćec D, Čepelak I. *Štraus Medical Biochemistry*. Medicinska naklada, Zagreb, 2009; Zora Pilić *Physical Chemistry I*, FRAM ZIRAL, Mostar 2010; Biruš M. *General Chemistry, for Pharmacy Students*, University of Mostar, Mostar 2014; Zora Pilić, *Collection of Physical Chemistry Tasks*, FRAM ZIRAL, Mostar 2014; Čolak. I. *Laboratory tests in geriatrics*. In: Šantić Ž, editor. *Medical Gerontology in Clinical Practice*. Mostar: Faculty of Medicine, University of Mostar, 2015 p. 35. - 39. and Zora Pilić, Ivana Martinović *Physical Chemistry Practice*, FRAM ZIRAL, Mostar 2016.

Disertacije obranjene u razdoblju od 1997. do 2016.: Mikulić Ivanka *Dušikou(II) oksid i polimorfizam gena endotelne sintaze dušikovog oksida u bolesnika s kroničnim bolestima bubrega*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Farmaceutsko-biokemijski fakultet. 2011.

U tijeku je izrada doktorskih distertacija pod naslovima (teme obranjene): Mikulić, Vinka *Dijagnostička vrijednost NGAL i hepcidina u ranom otkrivanju bubrežnog oštećenja u novorođenčadi*, Sveučilište u Zagrebu, Farmaceutsko-biokemijski fakultet.; Ljubić, Kristina *Novi neinvazivni biljezi u dijagnostici tumora gastrointestinalnog trakta*, Sveučilište u Zagrebu, Farmaceutsko-biokemijski fakultet i Jelić Knezović, Nevenka: *Koncentracija mijeloperoksidaze, nitrata i nitrita u slučajevima metaboličkih poremećaja*, Univerzitet u Sarajevu, Prirodno matematički fakultet.

Manuals: Mikulić I, Jelic Knezovic N, Mikulić V, Ljubić K. Manual for Exercises in Medical Chemistry and Biochemistry for Medical Students. School of Medicine, Mostar, 2014;

Dissertations defended in the period from 1997 to 2016: Mikulić Ivanka Nitrogen (II) oxide and polymorphism of endothelial nitrogen synthesis genes in patients with chronic kidney disease, Zagreb: University of Zagreb, School of Pharmacy and Biochemistry. 2011.

Currently the doctoral dissertations are under development (topics defended): Mikulić, Vinka The diagnostic value of NGAL and hepcidin in the early detection of Renal Disease in Newborns, University of Zagreb, Faculty of Pharmacy and Biochemistry; Ljubić, Kristina New noninvasive markers in tumor diagnosis of gastrointestinal tract, University of Zagreb, Faculty of Pharmacy and Biochemistry and Jelić Knezović, Nevenka: Concentration of Myeloperoxidase, Nitrate and nitrite in cases of metabolic disorders, University of Sarajevo, Faculty of Natural Sciences.

KATEDRA ZA TEMELJE NEUROZNANOSTI DEPARTMENT OF NEUROSCIENCE

prof. dr. Zoran Đogaš

KRATKA POVIJEST KATEDRE I PRETHODNI

PROČELNICI Katedra za neuroznanost MF-a Sveučilišta u Mostaru utemeljena je 1997. godine. Prve dvije godine od osnivanja pročelnik Katedre bio je prof. dr. Miloš Judaš, redoviti profesor MF-a Sveučilišta u Zagrebu.

Od 1999. – 2000. godine pročelnik Katedre za neuroznanost je prof. dr. Zoran Đogaš, redoviti profesor u trajnom zvanju medicinskih fakulteta Sveučilišta u Splitu i Mostaru. Također, veliki dio nastave tada preuzima i današnja pročelnica Katedre za neuroznanost MF-a u Splitu prof. dr. Renata Pecotić, te voditeljica Laboratorija za neuroznanost MF-a u Splitu prof. dr. Maja Valić. Tijekom vođenja katedre u nastavu su uključeni specijalizantica neurologije SKB Mostar doc. dr. Nikolina Pravdić i specijalizant otorinolaringologije SKB Mostar Josip Lesko, dr. med., predstavnici domaćeg kadra. Do danas u nastavi sudjeluje i mlađi kadar Zavoda za neuroznanost u Splitu dr. sc. Ivana Pavlinac Dodig i znanstvena novakinja Linda Lušić Kalcina, mag. psych. Tijekom posljednjih 20 godina u znanstveno-istraživačkom i nastavnom radu Katedre sudjelovali su i sljedeći suradnici: prof. dr. Željko Dujić; prof. dr. Goran Kardum; prof. dr. Katarina Vilović; prof. dr. Mario Vukšić; prof. dr. Marko Radoš; dr. sc. Ana Jerončić; mr. sc. Maja Marinović Guić; Ivona Stipica, dr. med.; Vesna Ševo, dr. med. i Maristela Šakić, dr. med.

A BRIEF HISTORY OF THE DEPARTMENT AND THE PREVIOUS HEADS

The Neuroscience Department of the University of Mostar was founded in 1997. The first two years since the founding of the Chair of the Department was Prof. Miloš Judaš, Professor at the Faculty of Medicine, University of Zagreb. From 1999 to 2000, the Head of the Department of Neuroscience was Prof. Zoran Đogaš, Professor in the permanent position on the School of Medicine of the University of Split and Mostar. Also, a large part of the teaching is then taken over by today's Head of Department of Neuroscience at the Faculty of Medicine in Split, Prof. Renata Pecotić and Head of the Neuroscience Laboratory at the Faculty of Medicine University of Split, Prof. Maja Valić. In teaching process is involved specialist neurologist Nikolina Pravdic, MD and Specialist of Otorhinolaryngology UCH Mostar Josip Lesko, MD, representatives of the local staff. A younger staff member of the Institute for Neuroscience in Split, Ivana Pavlinac Dodig, PhD and Scientific Novice Linda Lušić Kalcina, mag. Psych also participate in teaching. During the past 20 years, the following associates have participated in the scientific research and teaching work: Prof. Željko Dujić; Prof. Goran Kardum; Prof. Katarina Vilović; Prof. Mario Vukšić; Prof. Marko Radoš; Ana Jerončić, PhD, Maja Marinović Guić, MD, MSc; Ivona Stipica, MD; Vesna Ševo, MD and Maristela Šakić, MD

RADNI UVJETI Od 2007. godine Katedra svoju nastavnu djelatnost održava u prostorima nove zgrade MF-a u Mostaru. Nastavna aktivnost održava se u svim učionicama i amfiteatru, dok se vježbovne aktivnosti održavaju najvećim dijelom u Praktikum za fiziologiju na 2. katu zgrade. Također, dio vježbovni aktivnosti Katedre sa studentima održavaju se svake godine na Klinici za neurologiju i Klinici za otorinolaringologiju i maksilofacijalnu kirurgiju SKB u Mostaru.

Članovi Katedre sudjeluju u brojnim znanstveno-istraživačkim projektima u BiH, RH i u međunarodnim projektima. Takvim sudjelovanjem, kao i aktivnim znanstveno-istraživačkim djelatnostima, pročelnik i članovi Katedre doprinose njezinom daljnjem razvoju. Izradom doktorata doc. dr. Pravdić te istraživačkim aktivnostima i prijavom teme doktorske disertacije Josipa Leske, kao i njihovim napredovanjem u viša zvanja, cilj pročelnika je omogućiti domaćem kadru samostalno vođenje Katedre i osiguravanje sredstava za samostalnu nastavu i znanost kroz buduće domaće istraživačke projekte. Prof. dr. Zoran Đogaš osnovao je 2014. godine Centar za medicinu spavanja MF-a u Mostaru i SKB Mostar pri Katedri za neuroznanost i Klinici za otorinolaringologiju i maksilofacijalnu kirurgiju SKB Mostar. Centar je osnovan u suradnji s predstojnikom Klinike doc. dr. Mirom Leventićem. U samom osnivanju i djelatnostima Centra aktivno sudjeluju dr. med. Josip Lesko i Natalija Ivković, magistra sestriinstva. Provedbu projekta omogućili su dekan Fakulteta prof. dr. Milenko Bevanda i ravnatelj SKB Mostar prof. dr. Ante Kvesić.

NASTAVNA DJELATNOST Od 2007. godine nastavna djelatnost obuhvaća predavanje, seminarski i vježbovni rad sa studentima organiziran u tzv. turnusnoj nastavi. Temelji neuroznanosti održavaju se od samog početka studija 1997. godine na drugoj godini studija Medicine. Tijekom razdoblja od 4 – 5

WORKING CONDITIONS Since 2007, the Department has maintained its teaching activity in the premises of the new building of Faculty in Mostar. Teaching activity is held in all classrooms and amphitheater, while exercise activities are largely maintained in Physiology Practice on the 2nd floor of the building. Also, part of the Departmental Exercise Activity is held each year at the Neurology Clinic and Clinic for Otorhinolaryngology and Maxillofacial Surgery UCH in Mostar.

Members of the Department participate in numerous scientific and research projects in B&H, Croatia and in international projects. With such participation as well as active scientific research activities, the Head of the Department and the members of the Department contribute to its further development. PhD of Prof. Pravdić and the research activities and the filing of the doctoral thesis Josip Lesko as well as their advancement in higher vocations, the goal of the Head is to enable the local cadres to run the Chair independently and to provide resources for independent teaching and science through future domestic research projects.

Prof. Zoran Đogaš founded the Center for Sleep Medicine in Mostar and UCH Mostar at the Department of Neuroscience and the Clinic for Otorhinolaryngology and Maxillofacial Surgery of UCH Mostar in 2014. The center was established in cooperation with the Head of Clinic Prof. Miro Leventić. In the founding and activities of the Center participate Josip Lesko, MD and Natalija Ivković, Master of Nursing. Implementation of the project enabled the Dean of the Faculty Prof. Milenko Bevanda and Director of UCH Mostar Prof. Ante Kvesić.

TEACHING ACTIVITY Since 2007, the teaching activity includes lectures, seminars and exercises with students organized in the so-called. turn-based teaching. The basics of neuroscience are held from the very beginning of the 1997 study in the second

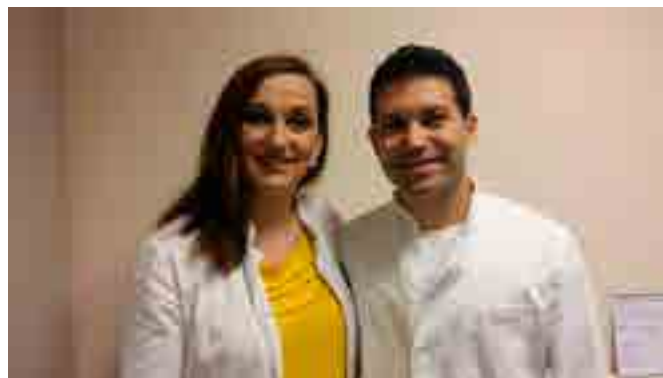

tjedana studenti prolaze kroz predviđeni plan i program, te održavanje nastave završava provedbom ispita nakon završetka turnusa. Ispit je organiziran isključivo pisanim testom, no u budućnosti se predviđa uključivanje usmenog dijela ispita nakon pozitivnoga prolaza pisanoga testa. Nastava se održava prema osnovnom udžbeniku „Temelji neuroznanosti“ autora Miloša Judaša i Ivica Kostovića. S obzirom na vremenost literature, u planu je zamjena osnovne literature 5. izdanjem udžbenika „Neuroznanost“ koji je uredio Dale Purves, a koji je 2016. godine preveden s engleskoga na hrvatski jezik. Na dodiplomskoj nastavi članovi Katedre sudjeluju u održavanju kolegija Temelji neuroznanosti te izbornog kolegija Kako i zašto spavamo?, na studiju Medicina. Također, članovi Katedre sudjeluju u izvođenju nastave na kolegiju Znanstvena metodologija i Medicinska informatika na studiju Medicine i Dentalne medicine, te u izbornom kolegiju Moj prvi znanstveni rad. Nastavnici Katedre sudjeluju na poslijediplomskim studijima, u izvođenju nastave obveznih kolegija. Na poslijediplomskom doktorskom studiju Biomedicina i zdravlje nastavnici predaju na obveznom kolegiju *Kako napisati izvorni znanstveni članak, održati predavanje o svom radu ili pripremiti poster*, na obveznom kolegiju Znanstveni rad i internet te na izbornom kolegiju Apneja tijekom spavanja.

ČLANOVI KATEDRE TEMELJI NEUROZKANOSTI
MEMBERS OF DEPARTMENT OF NEUROSCIENCE

year of Medicine. During a period of 4 to 5 weeks, students pass through the foreseen program, and the course is completed by writtining the exam after the end of the turn. The exam is organized solely by a written test, but in the future it is anticipated to include the oral part of the exam after the positive passage of the written test. Teaching is conducted according to the basic textbook “The Foundations of Neuroscience” by Miloš Judaš and Ivica Kostović. Considering the literature’s very old, it is in the plan to replace the basic literature with the publication of the textbook “Neuroscience” by Dale Purves, which was translated from English to Croatian in 2016. In the undergraduate teaching, the members of the Department participate in the course of the Neuroscience Course and the Elective Course How and Why We Sleep, at the Medical School. In addition, the members of the Department participate in the teaching of the course on Scientific Methodology and Medical Informatics at the Department of Medicine and Dental Medicine, and in the Elective Course My First Scientific Work. The teachers of the Department participate in postgraduate studies, in the teaching of obligatory courses. On the postgraduate doctoral program Biomedicine and Health professors teach an obligatory Course How to write an original scientific paper, hold a lecture about your

NASTAVNICI I SURADNICI Prof. dr. Zoran Đogaš; prof. dr. Maja Valić; prof. dr. Renata Pecotić; doc. dr. Nikolina Pravdić; dr. sc. Ivana Pavlinac Dodig; Josip Lesko, dr. med.; Linda Lušić Kalcina, mag. psych.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST

Projekti: (Navedeno u opisu Katedre za znanstvenu metodologiju i medicinsku informatiku)

2002. – 2006. „Neurotransmiteri u kontroli disanja“ –(voditelj: prof. dr. Zoran Đogaš), MZOŠ RH- Biomedicinske znanosti; 2002. – 2005. „Središnja regulacija simpatoinhibicije i hipotenzije za vrijeme hemoragije“ (voditeljica: prof. dr. Maja Valić), MZOŠ RH – Biomedicinske znanosti; 2006 – 2007. Koordinacija Tempus projekta: „Standardization of Medical Education in Croatia; STEAMED“ (prof. dr. Zoran Đogaš); 2009. National Institutes of Health Grant RO1 HL03690; (voditelj: dr. JR Kersten); sudjelovala doc. dr. Nikolina Pravdić; 2009. National Institutes of Health Grant RO1 HL 054820; (voditelj dr. DC Warltier); sudjelovala doc. dr. Nikolina Pravdić; 2007. – 2011. „Neuralna kontrola disanja u budnosti i spavanju“ (voditelj: prof. dr. Zoran Đogaš), MZOŠ RH – Biomedicinske znanosti; 2007. – 2011. „Središnja regulacija kardiovaskularnog i respiracijskog sustava-uloga serotonina“ (voditeljica: prof. dr. Maja Valić), MZOŠ RH – Biomedicinske znanosti; 2012. – 2015. „Promjene disanja i simpatičke živčane aktivnosti prilikom ponavljanih hipoksija – uloga serotonina“ (voditeljica: prof. dr. Maja Valić), HRZZ – Biomedicinske znanosti i 2014. – 2018. „Translacijsko istraživanje neuroplastičnosti disanja i učinka intermitentne hipoksije u anesteziji i spavanju“ (voditelj: prof. dr. Zoran Đogaš), HRZZ – Biomedicinske znanosti.

Organizacija znanstvenih skupova: (Navedeno u opisu Katedre za znanstvenu metodologiju i medicinsku informatiku)

work, or prepare a poster, on obligatory course Scientific Research and the Internet, and on the elective course of Sleep Apnea.

TEACHERS AND ASSOCIATES Prof. Zoran Đogaš; Prof. Maja Valić; Prof. Renata Pecotić; Prof. Nikolina Pravdić; Ivana Pavlinac Dodig, PhD; Josip Lesko, MD; Linda Lušić Kalcina, mag. psych.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY Projects: listed in the description of the Department of Scientific Methodology and Medical Informatics 2002-2006 Neurotransmitters in Breathing Control (Head: Prof. Zoran Đogaš), MZOŠ in Biomedicine Sciences 2002-2005 Central regulation of sympathetic inhibition and hypotension during hemorrhage (Head: Prof. Maja Valić), MZOŠ in Biomedicine Sciences 2006-2007 Tempus Project Coordination: “Standardization of Medical Education in Croatia; STEAMED” (Prof. Zoran Đogaš) 2009 National Institutes of Health Grant RO1 HL03690; (Head: JR Kersten, DDS); participated prof. Nikolina Pravdic 2009 National Institutes of Health Grant RO1 HL 054820; (Head of Dr. DC Warltier); participated prof. Nikolina Pravdic 2007-2011 Neural control of breathing in wakefulness and sleep (Head: Prof. Zoran Đogaš), MZOŠ RH- Biomedical Sciences 2007-2011 Central regulation of cardiovascular and respiratory system-role of serotonin (Head: Prof. Maja Valić), MZOŠ in Biomedicine Sciences 2012-2015 Changes in breathing and sympathetic nerve activity during repeated hypoxia - the role of serotonin, (Head: Prof. Maja Valić), HRZZ- Biomedical Sciences 2014-2018 Translational research on neuroplasticity of breathing and the effect of intermittent hypoxia

Doktorirali u razdoblju 1997. – 2016.: Nikolina Pravdić 2014. Obrana doktorske disertacije pod nazivom „Uloga dušikovog oksida u ishemijskom prekondicioniranju srca u uvjetima normoglikemije i hiperglikemije“.

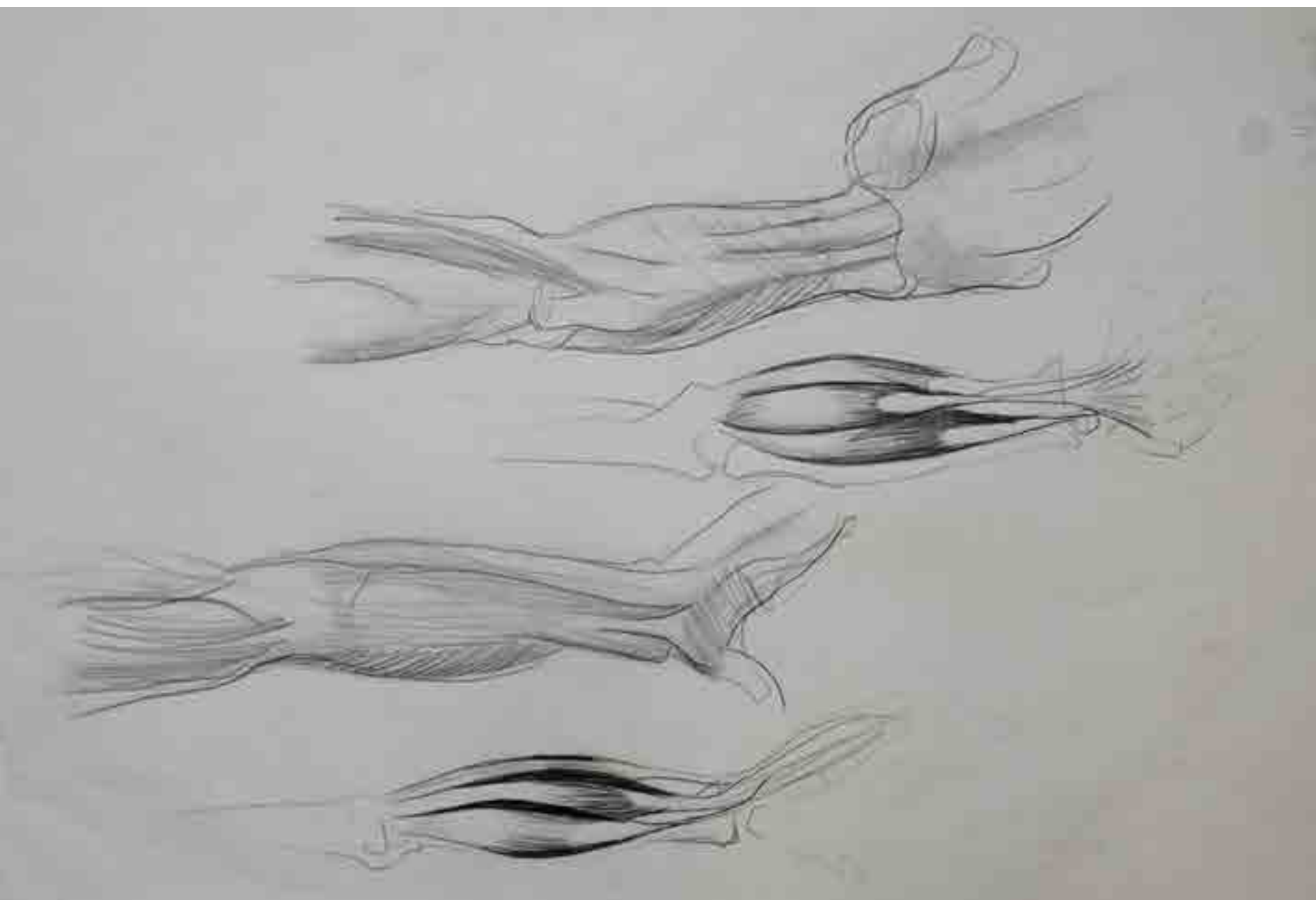
PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Nositelji Katedre prof. Đogaš, prof. Pecotić i prof. Valić uspostavljaju već godinama mrežu suradnika na Sveučilištu u Mostaru kako bi domaći kadar liječnika i znanstvenika preuzeo najveći dio

in anesthesia and sleep (Head: Prof. Zoran Đogaš), HRZZ- Biomedical Sciences

Organization of scientific conferences: listed in the description of the Department for Scientific Methodology and Medical Informatics

Doctor's degree in the period 1997 - 2016: Nikolina Pravdić 2014. PhD thesis entitled “The Role of Nitrogen Oxide in Ischemic Conditioning of Hearts under the Conditions of Normoglycemia and Hyperglycemia”.

odgovornosti za Katedru. Na Katedri su se do danas zadržali doc. dr. Pravdić i dr. med. Lesko, te je budućnost Katedre usmjerena prema njihovom napredovanju i sve većem angažmanu. Također, s obzirom na značajno povećanje broja studenata na studiju Medicina, kao i uspostavljanje studija Dentalna medicina, u planu je razvijanje šire mreže nastavnoga kadra. Osim nastave, u planu je uspostavljanje sve veće znanstveno-istraživačke djelatnosti, te osnivanja Laboratorija za neuroznanost unutar kojega bi se ta djelatnost obavljala.

Centar za medicinu spavanja predstavlja temelj buduće integracije pretkliničkoga i kliničkoga rada u neuroznanosti i medicini spavanja i predviđa se kako će postati glavni edukacijski centar takve vrste u BiH. Veliki projekt EU-a koji je upravo osiguran preko IPA-INTERREG natječaja pod nazivom Medicina spavanja zalag je takvim nadanjima za budućnost.

Literatura: navedena u opisu Katedre za znanstvenu metodologiju i medicinsku informatiku

Publikacije objavljene u časopisima indeksiranim u CC (od utemeljenja do 2017.): Od osnivanja MF-a u Mostaru, članovi Katedre za neuroznanost koji su do danas uključeni u rad Katedre objavili su ukupno 72 znanstvena rada indeksirana u Current contents časopisima.

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR

PERIOD Chairpersons Prof. Đogaš, Prof. Pecotić and Prof. Valić established a network of associates at the University of Mostar so that the domestic staff of doctors and scientists took over most of the responsibility for the Department. Persons who have remained at the Department until today. Prof. Pravdić and Prof. Lesko, and the Future of the Chair is geared towards their progress and increasing engagement. Considering the significant increase in the number of students at the Medical School, as well as the establishment of Dental Medicine studies, the plan is to develop a wider network of teaching staff. In addition to teaching, the plan is to establish ever-growing scientific-research activities and to establish a Neuroscience Laboratory within which this activity will be performed.

The Sleeping Center is the foundation for the future integration of preclinical and clinical work into neuroscience and sleep medicine and is predicted to become the main educational center of this kind in B&H. The big EU project that has just been secured through the IPA-INTERREG competition called Sleeping Medicine pledge is such a hope for the future.

Literature: listed in the description of the Department of Scientific Methodology and Medical Informatics

Articles published in journals indexed in CC (from foundation until 2017): Since the founding of the Faculty of Medicine in Mostar, the members of the Department of Neuroscience, who have been involved in the work of the Department, have published 72 scientific papers indexed in Current Contents journals.

prof. dr. Danijel Pravdić

KRATKA POVIJEST KATEDRE I PRETHODNI PROČELNICI Nastava na Katedri za medicinsku fiziologiju izvodi se od 1998. godine (tada Katedra za fiziologiju s biofizikom). Pročelnik Katedre u to vrijeme, pa sve do odlaska u mirovinu, bio je prof. dr. Filip Čulo, koji je ujedno bio i prvi dekan MF-a u Mostaru. Nastava se izvodila u tadašnjim prostorijama „tople veze“, a osim učionice na raspolaganju je bio i fiziološki praktikum za izvođenje vježbi iz fiziologije i biofizike. Uređaji za vježbe, pokusne životinje i mjerni instrumenti za vježbe iz biofizike, uglavnom su bili donirani s MF-a Sveučilišta u Zagrebu. U idućem razdoblju dio opreme osiguran je i vlastitim sredstvima. Nakon prelaska u novu zgradu MF-a 2007. godine, osim novih i suvremeno opremljenih učionica, suvremeno opremljen fiziološki praktikum omogućio je izvođenje nastave i vježbi sukladno najnovijim potrebama i trendovima iz područja fiziologije i biofizike. Promjenom kurikulumuma došlo je do razdvajanja katedre na dvije nove katedre: Medicinska fiziologija i Medicinska biofizika. Od samoga početka djelovanja Katedre, osim nastavnog procesa, velika se pozornost posvećivala i znanstveno-istraživačkom radu, o čemu svjedoči činjenica da su svi sadašnji nastavnici katedre barem jedan dio svoje znanstvene izobrazbe proveli u inozemstvu. Kao rezultat navedenoga, Katedra za medicinsku fiziologiju i danas u značajno skromnijim uvjetima rada ima relativno visoku znanstvenu produktivnost.

A BRIEF HISTORY OF THE DEPARTMENT AND THE PREVIOUS HEADS The Department of Medical Physiology has been teaching since 1998 (then Department of Physiology with Biophysics). The Head of the Department at that time, until retiring, was Prof. Filip Čulo, who was also the first Dean of the Faculty of Medicine in Mostar. Teaching was performed at the “warm-room” premises, and besides the classroom there was also a physiological practicum for exercises. Exercise devices, experimental animals and measuring instruments for biophysics exercises were mainly donated from the University of Zagreb Medical School. In the following period, some of the equipment will be secured through own means. After moving to the new building of the Faculty in 2007, besides the new and modernly equipped classrooms, the modern physiological practicum has enabled teaching and training to be performed according to the latest needs and trends in physiology and biophysics. Changing the curriculum resulted in the separation of the two Departments: Medical Physiology and Medical Biophysics. Since the beginning of the Department’s work, besides the teaching process, great attention has been paid to scientific research work, as evidenced by the fact that all current teachers have attended part of their scientific training abroad. As a result of this, the Department of Medical Physiology still has

Katedra danas organizira i provodi nastavu iz fiziologije na Studijima medicine i stomatologije MF-a, te na Fakultetu zdravstvenih studija, Farmaceutskom fakultetu, Fakultetu prirodoslovnih, matematičkih i odgojnih znanosti i na Pedagoškom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. Katedra također izvodi nastavu iz izbornoga dodiplomskoga predmeta „Utjecaj aerobnog treninga na bioenergetiku srca“, voditelja prof. dr. Danijela Pravdića. Dodatno, nastavnici s Katedre su izradili dvije skripte: „Fiziologija za pred-diplomske i diplomske studije“ i „Odabrane vježbe iz fiziologije čovjeka“. Također, od 2016. godine, prof. dr. Danijel Pravdić i prof. dr. Ivan Čavar sudjelovali su u prevođenju jedne od najpoznatijih knjiga iz Medicinske fiziologije, autora Arthura C. Guytona. Najviše ocjene rada Katedre putem studentskih anketa svakako su dodatni poticaj za naše planove o unaprjeđenju kvalitete nastave u idućem razdoblju.

NASTAVNO OSOBLJE prof. dr. Danijel Pravdić, pročelnik katedre, prof. dr. Ivan Čavar, MF Mostar, Ante Bogut, dr. med., MF Mostar, Antonio Markotić, dr. med., MF Mostar, prof. dr. Ines Drenjančević, MF Osijek, doc. dr. Tomislav Kelava, MF Zagreb i prof. dr. Zlatko Trobonjača, MF Rijeka

NASTAVNICI I SURADNICI KATEDRE
TEACHERS AND ASSOCIATES OF THE DEPARTMENT

relatively high scientific productivity at significantly modest working conditions.

The Department today organizes and conducts the teaching of physiology at the Faculty of Medicine on Medical and Dental Studies, at the School of Health Sciences, School of Pharmacy, School of Natural Sciences, Mathematics and Education and at the School of Pedagogy of the University of Mostar. The Department also conducts lectures from the elective subject “Influence of aerobic training on bioenergetics of the heart”, head of Prof. Danijel Pravdic. In addition, the teachers from the Department created two scripts: “Physiology for undergraduate and graduate studies” and “Selected exercises from human physiology”. Also, since 2016, Prof. Danijel Pravdić and Prof. Ivan Čavar participated in the translation of one of the most famous books from Medical Physiology, by Arthur C. Guyton. The highest ratings of Department’s work through Student Surveys is certainly an additional incentive for our plans to improve the quality of teaching in the next period.

TEACHING STAFF Prof. Danijel Pravdić, Head of Department, Prof. Ivan Čavar, Faculty of Medicine in Mostar, Ante Bogut, MD, Faculty of Medicine in Mostar, Antonio Markotić, MD, Faculty of Medicine in Mostar, Prof. Ines Drenjančević, Faculty of Medicine in Osijek, prof. Tomislav Kelava, Faculty of Medicine in Zagreb and Prof. Zlatko Trobonjača, Faculty of Medicine in Rijeka.

Important contributors to our teaching were given by our colleagues Prof. Filip Čulo; Prof. Jadranka Tocilj; prof. Josip Roša; Prof. Hrvoje Banfić; Prof. Danijel Rukavina; Prof. Željko Dujić; Prof. Vesna Barac-Latas; Prof. Emina Nakaš-Ićindić; Prof. Jasminko Huskić; Igor Knezović, PhD; Nevenka Jelić-Knezović, MSc; Joško Aleksić, MD; Gordana Horvat, MD; Danka Grčević, PhD; Marijana Medić, MD and Marija Kušan, MD.

NASTAVNICI I SURADNICI SA STUDENTIMA
TEACHERS AND ASSOCIATES WITH STUDENTS

Važan doprinos u izvođenju nastave dali su i naše kolege prof. dr. Filip Čulo, prof. dr. Jadranka Tocilj, prof. dr. Josip Roša, prof. dr. Hrvoje Banfić, prof. dr. Danijel Rukavina, prof. dr. Željko Dujić, prof. dr. Vesna Barac-Latas, prof. dr. Emina Nakaš-Ićindić, prof. dr. Jasminko Huskić; dr. sc. Igor Knezović, mr. sc. Nevenka Jelić-Knezović, Joško Aleksić dr. med, Gordana Horvat dr. med, dr. sc. Danka Grčević, Marijana Medić, dr. med, Marija Kušan, dr. med.

Važan doprinos u izvođenju nastave dali su i naše kolege prof. dr. Filip Čulo; prof. dr. Jadranka Tocilj; prof. dr. Josip Roša; prof. dr. Hrvoje Banfić; prof. dr. Danijel Rukavina; prof. dr. Željko Dujić; prof. dr. Vesna Barac-Latas; prof. dr. Emina Nakaš-Ićindić; prof. dr. Jasminko Huskić; dr. sc. Igor Knezović; mr. sc. Nevenka Jelić-Knezović; Joško Aleksić, dr. med.; Gordana Horvat, dr. med.; dr. sc. Danka Grčević; Marijana Medić, dr. med. i Marija Kušan, dr. med.

Knjige i udžbenici: 1. Čulo, F., Pravdić, D., Čavar, I., Bogut, A., Markotić, A. *Fiziologija za preddiplomske i diplomske studije*, Mostar, 2016.; Aleksić, J., Barac-Latas, V., Lukinović-Škudar, V., Pravdić, D., Čavar,

Books and textbooks: Čulo, F., Pravdić, D., Čavar, I., Bogut, A., Markotić, A. *Physiology for Undergraduate and Graduate Studies*, Mostar, 2016; Aleksić, J., Barac-Latas, V., Lukinović-Škudar, V., Pravdić, D., Čavar, I. *Selected physiology exercises for medical students*, manual, Mostar, 2007; Tomić, M., Pravdić, D. *Endocrine Disorders and Hair Loss*, in: Šimić, D. and Hadžigrahić, N., Editor of «Scalp and Hair Diseases», Solvej, pp. Pravdić, D., Tomić, M. *Immunological mechanisms in the emergence of dermatological diseases* in: Šimić, D. and Hadžigrahić, N., editor of «Emergency Dermatology», Avery d.o., Mostar, 2011; Pravdić, D. *Scientific Information, Ethics in Pharmacy*, in: Tomić, M. et al., «Introduction to Pharmacy», Fram-Ziral Mostar, 2012; Pravdić, D., Čavar, I., Bogut, A. *Physiology of Aging, Immunology of Aging, Gallstones, Dizzy stones, Acute cholecystitis, Bladder cancer, Cancer of gall bladder, Hepatocellular carcinoma*, in: Šantić, Ž. and Associates, «Medical Gerontology in Clinical Practice», Grafotisak Grude, Mostar, 2015; Kelava, T., Markotić, A., Šučur, A., editors, *Annual Meeting of the Croatian Immunological Society - book of abstracts*, Croatian Immunological Society, Zagreb, 2016

I. Odabrane uježbe iz fiziologije za studente medicine, priručnik, Mostar, 2007.; Tomić, M., Pravdić, D. *Endokrini poremećaji i gubitak kose*, u: Šimić, D. i Hadžigrahić, N., urednice, „Bolesti vlasišta i kose“, MF Mostar, 2010.; Pravdić, D., Tomić, M. *Imunološki mehanizmi u nastanku dermatoloških bolesti*, u: Šimić, D. i Hadžigrahić, N., urednice, „Hitna stanja u dermatologiji“, Avery d. o. o., Mostar, 2011.; Pravdić, D. *Znanstvene informacije, Etika u farmaciji*, u: Tomić, M. i suradnici, „Uvod u farmaciju“, Fram-Ziral, Mostar 2012.; Pravdić, D., Ćavar, I., Bogut, A. *Fiziologija Starenja, Imunologija starenja, Žučni kamenci, Žuči kamenci, Akutni kolecistitis, Karcinom žučnog mjehura, Karcinom žučni vodova, Hepatocelularni karcinom*, u: Šantić, Ž. i suradnici, „Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi“, MF, Mostar, 2015.; Kelava, T., Markotić, A., Šućur, A., urednici, *Annual Meeting of Croatian Immunological Society – knjiga sažetaka*, Hrvatsko imunološko društvo, Zagreb, 2016.

Magistarski radovi obranjeni u razdoblju od 1997.

do 2016.: Igor Knezović „Utjecaj dehidracije organizma i terapije inhibitorima enzima pretvorbe angiotenzina na serumsku koncentraciju stabilnih proizvoda dušičnog monoksida“, magistarski rad, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, MF, 2003. godine. i Mile Volarić „Metabolički paradoks u akutnom koronarnom sindromu“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2013. godine.

Doktorske disertacije obranjene u razdoblju od

1997. do 2016.: Darinka Šumanović Glamuzina „Proupalni citokini i dušični oksid (NO) perinatalnoj hipoksiji“, doktorska disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2005. godine; Danijel Pravdić „Uloga mitohondrija u anestheticima potaknutom pre-i post-kondicioniranju u oksidacijskom stresu“, doktorska disertacija, Split: Sveučilište u Splitu, MF, 2009. godine; Ivan Ćavar „Uloga prostanoida u mehanizmima akutnog toksičnog oštećenja jetre“, doktorska

Master's degree in the period from 1997 to 2016:

Igor Knezović “Effect of dehydration of the organism and therapy of angiotensin converting enzyme inhibitors on the serum concentration of stable nitric oxide products”. Master’s thesis. Zagreb: University of Zagreb, School of Medicine. 2003. and Mile Volarić, Metabolic Paradox in Acute Coronary Syndrome. Master’s thesis. Mostar: University of Mostar, School of Medicine. 2013.

Doctoral dissertations during the period 1997 to

2016: Darinka Šumanović Glamuzina “Proactive cytokines and nitric oxide (NO) in perinatal hypoxia”. Doctoral thesis. Mostar: University of Mostar, School of Medicine, 2005; Danijel Pravdic “The Role of Mitochondria in Anesthetics Encouraged Pre-and Post-Conditioning in Oxidation Stress”. Doctoral thesis. Split: University of Split, School of Medicine, 2009; Ivan Ćavar “The role of prostanooids in the mechanisms of acute toxic liver damage”. Doctoral thesis. Zagreb: University in Zagreb, Medical school, 2010; Nikolina Pravdic “Role of Nitric Oxide in Ischemic Conditioning of Hearts in the Conditions of Normoglycemia and Hyperglycemia”. Doctoral thesis. Mostar: University of Mostar, School of Medicine, 2014 and Kristina Galić “Lactate Metabolic Acidosis as an Indicator of the Effectiveness of Anticoagulation Therapy in Patients with Pulmonary Embolism”. Doctoral thesis. Mostar: University of Mostar, School of Medicine, 2015

Participation in scientific-research projects: 2007

- 2009: “Signaling Pathways in Anesthetic Preconditioning” NIH Research Grant (R01HL034708); 2007 - 2009: “The Role of Sarcolemal and Mitochondrial KATP Channels in Preconditioning” NIH Program Project Grant (P01GM 066730); 2007 - 2009: “The role of endothelial nitric oxide synthase in anesthetic induced postconditioning” NIH Research Grant; 2007 - 2009: “Role of sulfonyleurea receptors in the function of Cardiac KATP channels” NIH Research Grant; 2009 - 2011 “Exercised-induced improvement

disertacija, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, MF, 2010. godine; Nikolina Pravdić „Uloga dušikovog oksida u ishemijskom pre kondicioniranju srca u uvjetima normoglikemije i hiperglikemije“, doktorska disertacija. Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2014. godine i Kristina Galić „Laktatna metabolička acidoza kao pokazatelj učinkovitosti antikoagulacijske terapije u bolesnika s plućnom embolijom“, doktorska disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2015. godine

Sudjelovanje u znanstveno-istraživačkim projektima:

2007. – 2009.: „Signaling Pathways in Anesthetic Preconditioning“ NIH Research Grant (R01HL034708); 2007. – 2009.: „The Role of Sarcolemal and Mitochondrial KATP Channels in Preconditioning“ NIH Program Project Grant (P01GM 066730); 2007. – 2009.: „The role of endothelial nitric oxide synthase in anesthetic induced postconditioning“ NIH Research Grant; 2007. – 2009. : „Role of sulfonyleurea receptors in the function of Cardiac KATP channels“ NIH Research Grant; 2009. – 2011. „Exercised-induced improvement in chronic derat failure: the role of KATP channels nad mitochondria“ UKF 3B Connectivity Grant; 2011. „Utjecaj fizičke aktivnosti na bioenergetiku mišića u kroničnom zatajivanju srca“, Federalno ministarstvo znanosti i obrazovanja. Podrška istraživanju od značaja za Federaciju; 2011. – 2014. „Embeding Quality Assurance in Doctoral Education“, TEMPUS projekt (516891-TEMPUS-1-2011-1-DE-TEMPUS-SMGR); 2012. – 2014. „Učinci prostaglandina u akutnom toksičnom oštećenju jetre paracetamolom“. Federalno ministarstvo znanosti i obrazovanja; 2012. „Učinci prostaglandina u akutnom toksičnom oštećenju jetre paracetamolom“. Federalno ministarstvo znanosti i obrazovanja.; 2013. – 2016. Studies in Bioengineering and Medical Informatics (BioEMIS). TEMPUS joint project (530423-TEMPUS-1-2012-1-UK-TEMPUS-JPCR); 2013. Myocardial energetics as a target for treatment of ischemic heart disease: A translational approach from patient to

in chronic heart failure: the role of KATP channels on mitochondria“ UKF 3B Connectivity Grant; 2011. “Influence of Physical Activity on Bioenergy of Muscle in Chronic Heart Failure”, Federal Ministry of Science and Education. Support of research relevant to the Federation; 2011. - 2014. “Embeding Quality Assurance in Doctoral Education”, TEMPUS project (516891-TEMPUS-1-2011-1-DE-TEMPUS-SMGR); 2012 - 2014 “Effects of prostaglandins in acute toxic liver damage with paracetamol”. Federal Ministry of Science and Education; 2012 “The Effects of Prostaglandins in Acute Toxic Loss of Liver by Paracetamol”. Federal Ministry of Science and Education ; 2013. - 2016. Studies in Bioengineering and Medical Informatics (Bioemis). TEMPUS joint project (530423-TEMPUS-1-2012-1-UK-TEMPUS-JPCR); 2013. Myocardial energy as a target for treatment of ischemic heart disease: A translational approach from patient to mitochondria. Croatian Science Foundation; 2015 “Concentration of proinflammatory cytokines in the eye line and lying of patients with diabetic cataracts”. Federal Ministry of Science and Education ; 2015 “The role of prominent mediators in apoptotic liver injury”. Support to Scientific and Artistic Research, University of Zagreb); 2016. “Linkage of polymorphisms of genes to immunoregulatory molecules with frequency of acute rejection of transplantation after liver transplantation”. Light on the Common Road, Hrvatska elektroprivreda d. D. 2016. “Analysis of mitochondrial function in ischemic heart disease”. Federal Ministry of Science and Education.

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR

PERIOD In the next period we also plan further strengthen the scientific activity by expanding existing expertise and competencies, mostly from the field of bioenergy myocardial and metabolic cell processes and apoptosis of hepatocytes. Considering the increase of the number of students in Medicine, as well as the establishment of Dental Medicine studies, the plan is to develop a broader network of teaching staff.

mitochondria. Croatian Science Foundation; 2015. „Konzentracija proupalnih citokina u očnoj vodi i leći bolesnika s dijabetičnom kataraktom“. Federalno ministarstvo znanosti i obrazovanja.; 2015. „Uloga proupalnih medijatora u apoptotičkom oštećenju jetara“. Potpora znanstvenim i umjetničkim istraživanjima, Sveučilište u Zagrebu); 2016. „Povezanost polimorfizma gena za imunoregulacijske molekule s učestalošću akutnog odbacivanja transplantata nakon transplantacije jetre“. Svjetlo na zajedničkom putu, Hrvatska elektroprivreda d. d. ; 2016. „Analiza funkcije mitohondrija u ishemijskoj bolesti srca“. Federalno ministarstvo znanosti i obrazovanja.

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE U sljedećem razdoblju također planiramo dodatno osnažiti znanstvenu djelatnost proširenjem postojećih ekspertiza i kompetencija, najviše iz područja bioenergetike miokarda i metaboličkih staničnih procesa te apoptoze hepatocita. Također, s obzirom na povećanje broja studenata na studiju Medicine, kao i uspostavljanje studija Dentalna medicina, u planu je razvijanje šire mreže nastavnoga kadra.

prof. dr. Ivan Čavar

Nastava na Katedri za imunologiju izvodi se od 1998. godine (tada u sklopu Katedre za mikrobiologiju). Pročelnik Katedre u to vrijeme, pa sve do 2013. godine bio je prof. dr. Drago Batinić, koji je nastavnik Katedre za fiziologiju i imunologiju MF-a Sveučilišta u Zagrebu. Nastava se izvodila u starim prostorijama fakulteta na Bijelom brijegu, a osim učionice na raspolaganju je bio i fiziološki praktikum za izvođenje vježbi iz imunologije. U prvih nekoliko godina izvođenja nastave, mikroskopi i mjerni instrumenti za vježbe uglavnom su bili donirani s MF-a Sveučilišta u Zagrebu. U razdoblju od 2002. godine, dio opreme osiguran je i vlastitim sredstvima. Ponajviše zahvaljujući prvom dekanu MF-a u Mostaru prof. dr. Filipu Čuli, fakultet 2007. godine dobiva novu zgradu s novim i suvremeno opremljenim učionicama, a moderno opremljen fiziološki praktikum omogućio je izvođenje nastave i vježbi sukladno najnovijim potrebama i trendovima i iz područja imunologije. Promjenom kurikuluma 2009. godine došlo je do razdvajanja katedre na dvije nove katedre: Mikrobiologija i Imunologija. Od samog početka djelovanja katedre, osim nastavnoga procesa, velika se pozornost posvećivala i znanstveno-istraživačkom radu, o čemu svjedoči činjenica što su svi sadašnji nastavnici katedre barem jedan dio svoje znanstvene izobrazbe proveli u inozemstvu. Kao rezultat navedenoga, Katedra za imunologiju danas ima relativno visoku znanstvenu produktivnost.

Teaching at the Department of Immunology has been conducted since 1998 (then within the Department of Microbiology). The Head of the Department at that time, until 2013, was Prof. Drago Batinić, a teacher at the Department of Physiology and Immunology at the University of Zagreb. Teaching was performed in the old premises of Faculty on the Bijeli Brijeg, and besides the classroom there was also a physiological practice for performing immunologic exercises. In the first few years of teaching, microscopes and exercise instruments were mostly donated from the Faculty of Medicine, University of Zagreb. In the period of 2002, part of the equipment was also secured by own means. Mostly thanks to the first Dean of the Faculty of Medicine in Mostar Prof. Filip Čulo, in 2007 constructed a new building with new and modernly equipped classrooms, and the modern physiological practicum will enable teaching and training according to the latest needs and trends in the field of immunology. Changing the curriculum in 2009 led to the separation of the two departments: Microbiology and Immunology. From the beginning of the department's work, apart from the teaching process, great attention was paid to scientific-research work, as evidenced by the fact that all current teachers at least part of their scientific training has been conducted abroad. As a result, the Department of Immunology now has relatively high scientific productivity. The

Katedra danas organizira i provodi nastavu iz imunologije na Studiju medicine i stomatologije MF-a Sveučilišta u Mostaru. Visoke ocjene rada Katedre putem studentskih anketa svakako su dodatni poticaj za naše planove o unaprjeđenju kvalitete nastave u predstojećem razdoblju. Također, planiramo dodatno osnažiti znanstvenu djelatnost proširenjem postojećih ekspertiza i kompetencija s naglaskom na ulogu proupalnih citokina u nastanku kroničnih bolesti.

NASTAVNICI I STUDENTI
TEACHERS AND STUDENTS

Nastavno osoblje: Prof. dr. Ivan Ćavar, MF Sveučilišta u Mostaru (pročelnik); prof. dr. Drago Batinić, MF Sveučilišta u Zagrebu; prof. dr. Vesna Lukinović-Škudar, MF Sveučilišta u Zagrebu; doc. dr. Josip Čurić i Katarina Majstorović, dr. med., MF Sveučilišta u Mostaru. Važan doprinos u izvođenju nastave dao je i naš kolega prof. dr. Tomislav Kelava.

Knjige i udžbenici: Čulo, F., Pravdić, D., Ćavar, I., Bogut, A., Markotić, A. *Fiziologija za preddiplomske i diplomске studije*, Mostar, 2016. Aleksić, J., Barac-Latas, V., Lukinović-Škudar, V., Pravdić, D., Ćavar, I. *Odabrane vježbe iz fiziologije za studente medicine*, priručnik, Mostar, 2007. Ćavar, I. *Imunologija starenja*, u: Šantić, Ž. i suradnici, „Medicinska geronto-

Department today organizes and conducts immunology classes at the Faculty of Medicine and Dental Medicine at the University of Mostar. High ratings of Department's work through the Student Survey is certainly an additional boost to our plans to improve the quality of teaching in the upcoming period. We also plan to further strengthen scientific activity by expanding existing expertise and competencies with a focus on the role of proinflammatory cytokines in the emergence of chronic diseases.

Teaching staff: Prof. Ivan Ćavar, Faculty of Medicine, University of Mostar (head of department); Prof. Drago Batinić, Faculty of Medicine, University of Zagreb; Prof. Vesna Lukinović-Škudar, Faculty of Medicine, University of Zagreb; Prof. Josip Čurić and Katarina Majstorović, MD, Faculty of Medicine, University of Mostar. An important contribution to teaching was given by our colleague Prof. Tomislav Kelava

Books and textbooks: Čulo, F., Pravdić, D., Ćavar, I., Bogut, A., Markotić, A. *Physiology for Undergraduate and Graduate Studies*, Mostar, 2016. Aleksić, J., Barac-Latas, V., Lukinović-Škudar, V., Pravdić, D., Ćavar, I. *Selected physiology exercises for medical students*, manual, Mostar, 2007. Ćavar, I. *Immunology of aging*, in: Šantić, Ž. and Associates, «Medical Gerontology in Clinical Practice», Grafotisak Grude ?????, Mostar, 2015. Crljen, V., Lukinović-Škudar, V. *Blood flow in the brain, cerebrospinal fluid and brain metabolism // Medical physiology (Guyton & Hall) / Guyton AS, Hall JE; Kukolja Taradi, Sunčana; Andreis, Igor, editor (s). Zagreb: Medicinska naklada, 2012. Andreis, I., Lukinović-Škudar, V. Complement // Immunology / Taradi, Milan, editor (s). Zagreb: Medicinska naklada, 2010. Andreis, I., Lukinović-Škudar, V. Immunity on infections // Immunology / Taradi, Milan, editor (s). Zagreb, Medicinska naklada, 2010. Andreis, I.; Lukinović-Škudar, V. Immunological hypersensitivity // Immunology / Taradi, Milan,*

logija u kliničkoj praksi“, MF Sveučilišta u Mostaru, Mostar, 2015. Crljen, V., Lukinović-Škudar, V. *Protok krvi u mozgu, cerebrospinalna tekućina i moždani metabolizam*// Medicinska fiziologija (Guyton & Hall)/ Guyton A S, Hall J E; Kukulja Taradi, Sunčana; Andreis, Igor (ur.). Zagreb: Medicinska naklada, 2012. Andreis, I., Lukinović-Škudar, V. *Komplement*// *Imunologija*/ Taradi, Milan (ur.). Zagreb: Medicinska naklada, 2010. Andreis, I., Lukinović-Škudar, V. *Imunost na infekcije*// *Imunologija*/ Taradi, Milan (ur.). Zagreb, Medicinska naklada, 2010. Andreis, I.; Lukinović-Škudar, V. *Imunološke preosjetljivosti*// *Imunologija*/ Taradi, Milan (ur.). Zagreb, Medicinska naklada, 2010. Andreis, I.; Lukinović-Škudar, V. *Imunodeficiencije*// *Imunologija*/ Taradi, Milan (ur.). Zagreb, Medicinska naklada, 2010. Volner, Z., Batinić, D., Francetić, I., Kordić, D., Krulik, I., Mlinarić-Galinović, G., Mlinarić – Missoni, E., Senji, P.; Škrlin Šubić, J. Bojić-Turčić, V. *Opća medicinska mikrobiologija i imunologija: udžbenik Visoke zdravstvene škole*. Zagreb, Školska knjiga, 2005. Batinić, D., Petrovečki, M., Golemović, M. *Metode istraživanja in vitro i in vivo*/ Batinić, Drago (ur.). Zagreb, Medicinska naklada, 2004. Čulo, F. Batinić, D. *Organizacija imunskog sustava*/ Andreis, Igor i sur. (ur.). Zagreb, Medicinska naklada, 2004. Čulo, F., Batinić, D. *Stanice, tkiva i organi imunskog sustava* / *Imunologija*/ Andreis, Igor i sur. (ur.). Zagreb, Medicinska naklada, 2010. Batinić, D., Uzarević, B., Golemović, M., Rudolf, M. *Mjerenje proliferacije stanica s pomoću analize sadržaja NK protočnom citometrijom*/ Metode molekularne biologije u medicini/ Serman, Darko; Stavljenić Rukavina, Ana; Setić, Jadrnka; Bulić – Jakuš, Floriana (ur.). Zagreb, Medicinska naklada, 2003. Batinić, D. *Imunološke pretrage u hematologiji*// *Interni medicina*/ Vrhovac, Božidar i sur. (ur.). Zagreb, Naklada Ljevak, 2003.; Batinić, D., Jakić-Razumović, J. *Dijagnostičke metode u onkologiji*// *Interni medicina*/ Vrhovac, Božidar i sur. (ur.). Zagreb, Naklada Ljevak, 2003.; Batinić, D., Marušić, M. *Imunologija*//

editor (s). Zagreb, Medicinska naklada, 2010. Andreis, I; Lukinović-Škudar, V. *Imunodeficiencies* // *Immunology* / Taradi, Milan, editor (s). Zagreb, Medicinska naklada, 2010. Volner, Z., Batinić, D., Francetić, I., Kordić, D., Krulik, I., Mlinarić-Galinović, G., Mlinarić-Missoni, E., Senji, ; Škrlin Šubić, J. Bojić-Turčić, V. *General Medical Microbiology and Immunology: a textbook of the High Health School*. Zagreb, Školska knjiga, 2005. Batinić, D., Petrovečki, M., Golemović, M. *Research methods in vitro and in vivo* / Batinić, Drago, editor (s). Zagreb, Medicinska naklada, 2004. Čulo, F. Batinić, D. *Immune system organization* / Andreis, Igor et al. (Ed.). Zagreb, Medicinska naklada, 2004. Čulo, F., Batinić, D. *Cells, tissues and organs of immune system* / *Immunology* / Andreis, Igor et al. (Ed.). Zagreb, Medicinska naklada, 2010. Batinić, D., Uzarević, B., Golemović, M., Rudolf, M. *Measurement of cell proliferation by NK flow cytometry analysis* / *Molecular biology methods in medicine* / Serman, Darko; Stavljenić Rukavina, Ana; Setić, Jadrnka; Bulić - Jakuš, Floriana, editor (s). Zagreb, Medicinska naklada, 2003. Batinić, D. *Immunological tests in hematology* // *Internal medicine* / Vrhovac, Božidar et al. (Ed.). Zagreb, Naklada Ljevak, 2003; Batinić, D., Jakić-Razumović, J. *Diagnostic Methods in Oncology* // *Internal Medicine* / Vrhovac, Božidar et al. (Ed.). Zagreb, Naklada Ljevak, 2003; Batinić, D., Marušić, M. *Immunology* // *Internal Medicine* / Vrhovac, Božidar et al. (Ed.). Zagreb, Naklada Ljevak, 2003 and Batinić, D., Petrovečki, M., Vukelić, Ž., Kalanj-Bognar, S. *In vitro Growing Cells* // *In vitro and in vivo methods of analysis* / Batinić, Drago, . Zagreb, Medicinska naklada, 2003.

Doctoral dissertations defended during the period

1998 to 2016: Ivan Ćavar: “The role of prostanoid in mechanisms of acute toxic liver damage“, 2010; Tomislav Kelava: “The Effect of Glucagon and Cyclic Adenosine Monophosphate on Acute Lung Damage by Paracetamol”, 2010 and Vesna Lukinović Škudar:

Interna medicina/ Vrhovac, Božidar i sur. (ur.). Zagreb, Naklada Ljevak, 2003. i Batinić, D., Petrovečki, M., Vukelić, Ž., Kalanj-Bognar, S. *Uzgoj stanica in vitro// Metode istraživanja in vitro i in vivo*/Batinić, Drago (ur.). Zagreb, Medicinska naklada, 2003.

Doktorske disertacije obranjene u razdoblju od 1998. do 2016.: Ivan Čavar: „Uloga prostanoida u mehanizmima akutnog toksičnog oštećenja jetre“, 2010.; Tomislav Kelava: „Učinak glukagona i cikličnog adenozin-monofosfata na akutno oštećenje jetre paracetamolom“, 2010. i Vesna Lukinović Škudar: „Aktivacija fosfolipaze C u jezgrama stanica leukemijske linije HL-60 tijekom staničnog ciklusa, 2005.

Sudjelovanje u znanstveno-istraživačkim projektima

Prof. dr. Ivan Čavar: 2005. – 2010. „Uloga proupalnih citokina i prostaglandina u akutnom oštećenju jetre“, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, suradnik.; 2011. „Utjecaj fizičke aktivnosti na bioenergetiku mišića u kroničnom zatajivanju srca“, Federalno ministarstvo znanosti i obrazovanja, Podrška istraživanju od značaja za Federaciju, suradnik.; 2012. – 2013. „Učinci prostaglandina u akutnom toksičnom oštećenju jetre paracetamolom“, Federalno ministarstvo znanosti i obrazovanja, voditelj.; 2015. – 2016. „Koncentracija proupalnih citokina u očnoj vodici i leći u bolesnika s dijabetičnom kataraktom“, Federalno ministarstvo znanosti i obrazovanja, voditelj i 2016. „Analiza funkcije mitohondrija u ishemijskoj bolesti srca“, Federalno ministarstvo znanosti i obrazovanja, suradnik.

Prof. dr. Tomislav Kelava: 2015. – 2016. „Koncentracija proupalnih citokina u očnoj vodici i leći u bolesnika s dijabetičnom kataraktom“, Federalno ministarstvo znanosti i obrazovanja, suradnik; 2014. – 2015. Godišnja potpora Sveučilišta u Zagrebu: „Uloga imunskih mehanizama u apoptotičkom oštećenju jetara“, voditelj; 2014. – 2015. Istraživački projekt u

“Activation of phospholipase C in leukemia cell lines HL-60 during the cell cycle, 2005.

Participation in scientific-research projects

Prof. Ivan Čavar: 2005 - 2010 “The role of proinflammatory cytokines and prostaglandins in acute liver injury”, Ministry of Science, Education and Sports of the Republic of Croatia, associate; 2011. “Influence of Physical Activity on Bioenergy of Muscle in Chronic Heart Failure”, Federal Ministry of Science and Education, Support of Research Relevant to the Federation, Associate; 2012 - 2013. “Effects of prostaglandins in acute toxic damage liver by paracetamol”, Federal Ministry of Science and Education, Head of Unit ; 2015 - 2016 “Concentration of proinflammatory cytokines in the eye line and lenses in patients with diabetic cataracts”, Federal Ministry of Science and Education, Head of Unit and 2016 “Analysis of Mitochondrial Function in Ischemic Heart Disease”, Federal Ministry of Science and Education, Associate.

Prof. Tomislav Kelava: 2015 - 2016 “Concentration of proinflammatory cytokines in the eye line and lenses in patients with diabetic cataracts”, Federal Ministry of Science and Education, Associate; 2014 - 2015 Annual support of the University of Zagreb: “The Role of Immune Mechanisms in Apoptotic Damage of Liver”, Head; 2014 - 2015 Research project as part of scientific research at the Faculty of Medicine in Zagreb and CaRafe Drug Innovation, LLC (Norristown, Philadelphia, USA); 2013 - 2014. Annual support of the University of Zagreb: “The activity of bone cell progenitors in disorders of bone metabolism induced by inflammation”, associate; 2012 - 2013 “Effects of prostaglandins in acute toxic damage liver by paracetamol”, Federal Ministry of Science and Education, Associate; 2010 - 2013 Scientific Project, Ministry of Science of Education and Sports (MZOS) RH: “Molecular Mechanisms of Effects of Immune Disorders on the Bone” (No. 108-1080229-0142),

sklopu znanstvene suranje MF-a u Zagrebu i tvrtke CaRafe Drug Innovation, LLC (Norristown, Philadelphia, SAD), voditelj; 2013. – 2014. Godišnja potpora Sveučilišta u Zagrebu: “The activity of bone cell progenitors in disturbances of bone metabolism induced by inflammation”, suradnik; 2012. – 2013. „Učinci prostaglandina u akutnom toksičnom oštećenju jetre paracetamolom“, Federalno ministarstvo znanosti i obrazovanja, suradnik; 2010. – 2013. Znanstveni projekt, Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta (MZOS) RH: „Molekularni mehanizmi učinaka imunoloških poremećaja na kost” (No. 108-1080229-0142), suradnik; 2005. – 2010. Znanstveni projekt, Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta (MZOS) RH: „Uloga proupalnih citokina i prostaglandina u akutnom toksičnom oštećenju jetre“, suradnik.

Prof. dr. Vesna Lukinović-Škudar: Od 2015. do danas aktivno sudjeluje kao istraživačica na projektu potpore Sveučilišta u Zagrebu BM007, „Uloga inozitolskih pirofosfata u regulaciji staničnog ciklusa 2015. – 2017., suradnica; 2014. – 2015. „Uloga fosfatidilinozitol-3-kinaza u diferencijaciji stanica leukemijskih linija“ Sveučilišta u Zagrebu, suradnica; 2007. – 2013. aktivno sudjelovala kao istraživačica na projektu 108-1081347-1448 MŽOŠ „Uloga PLC i Akt u staničnom ciklusu i diferencijaciji leukemija“, suradnica; 2002. – 2007. aktivno sudjelovala kao istraživačica na projektu 0108-281 MZOŠ „Uloga protein kinaze B/ Akt u diferencijaciji leukemijske linije HL-60“, suradnica i 1997. – 2001. aktivno sudjelovala na projektu MŽOŠ „Eksperimentalni alergijski encefalomijelitis“, suradnica.

Prof. dr. Drago Batinić: „Učinak stromalnih stanica koštane srži na rast i diferencijaciju blasta AL“, „Leukemije i transplantacija krvotvornih matičnih stanica“ i „Uloga PI3K/Akt i MAPK u regulaciji kemorezistencije leukemijskih stanica“.

Associate; 2005 - 2010 Scientific Project, Ministry of Science of Education and Sports (MZOS) RH: “The role of pro-inflammatory cytokines and prostaglandins in acute toxic liver damage”, associate.

Prof. Vesna Lukinovic-Škudar: Since 2015, she has actively participated as a researcher on the project support of the University of Zagreb BM007, “The role of inositol pyrophosphate in cell cycle regulation 2015 - 2017, associate; 2014 - 2015 “The role of phosphatidylinositol-3-kinase in differentiation of leukemia cells” of the University of Zagreb, associate; 2007 - 2013 actively participated as a researcher at the project 108-1081347-1448 “The role of PLC and Akt in cell cycle and differentiation of leukemia”, associate; 2002 - 2007 actively participated as a researcher on the project 0108-281 MZOŠ “The role of protein kinase B / Akt in differentiation of leukemia line HL-60”, associate and in 1997-2001 actively participated in the project “Experimental allergic encephalomyelitis” .

Prof. Drago Batinić: “The Effect of Stromal Cell Bone Stem Cells on Growth and Differentiation of Blasts in AL”; “Leukemia and transplantation of the hematopoietic stem cells” and “Role of PI3K / Akt and MAPK in the regulation of chemoresistance leukemia cells”.

prof. dr. Dragan Babić

KRATKA POVIJEST I PRETHODNI PROČELNICI

Prvi pročelnik katedre bio je profesor Vladimir Gruden koji je vrlo širokim spektrom znanja i brojnim stručnim i znanstvenim kvalitetama, kao i svojom osebujnošću ovaj predmet učinio vrlo interesantnim i nastavu dignuo na najvišu moguću razinu. Promjenom u organizaciji nastave i mogućnosti oslanjanja na domaće kadrove, 2010. god. za pročelnika katedre je imenovan pok. doc. dr. Boris Maslov (1951. – 2012.), a od 2012. god. do danas pročelnik katedre je prof. dr. Dragan Babić.

RADNI UVJETI Nastavne aktivnosti odvijali su se na MF-u, a od 2011. god. na Klinici za psihijatriju. Od tada su omogućeni bolji radni uvjeti, a studentima je bilo moguće prikazati širi spektar pacijenata uz posljedično bolji i kvalitetniji uvid u psihologiju i psihopatologiju različitih psihičkih stanja, poremećaja i bolesti.

NASTAVNA DJELATNOST Nastavno osoblje uključeno je i u rad Katedre za psihijatriju na MF-u koja predstavlja našu temeljnu katedru jer se izbori u zvanja za neuropsihijatre i psihijatre obavljaju u sklopu te katedre. Članovi katedre su uključeni u nastavu i na Fakultetu zdravstvenih studija gdje izvode nastavu iz predmeta: Psihologija, Zdravstvena psihologija, Medicinska psihologija s psihologi-

A BRIEF HISTORY AND PREVIOUS HEADS First Head of the department was Professor Vladimir Gruden, who had a very wide spectrum of knowledge and numerous professional and scientific qualities, as well as his peculiarities, made this subject very interesting and teaching reached the highest possible level. Change in Organization of Teaching and Opportunities to Support Domestic Staff, 2010 for the Head of the Department was appointed Prof. Boris Maslov (1951 - 2012), and from 2012 until today the Head of the Department is Prof. Dragan Babić.

WORKING CONDITIONS Teaching activities took place at the Faculty of Medicine, and since 2011, at the Psychiatric Clinic Hospital. Since then, better working conditions have been provided, and the students have been able to present a wider range of patients with consequently better and better insight into the psychology and psychopathology of different mental states, disorders and illness.

TEACHING ACTIVITY The teaching staff is also involved in the work of the Department of Psychiatry at the Faculty of Medicine, which is our core department because the elections for neuropsychiatrists and psychiatrists are performed within this department. The members of the department are involved in the teaching and at the School of Health Studies

jom rada, Upravljanje stresom u sestrinskoj praksi, Mentalno zdravlje i psihijatrija i Psihijatrija kao i na Filozofskom fakultetu u okviru predmeta Socijalni rad s ovisnicima i Socijalni rad u psihijatriji.

DIO NASTAVNOG OSOBLJA KATEDRE ZA MEDICINSKU PSIHLOGIJU SA STUDENTIMA

PART OF THE TEACHING STAFF OF MEDICAL PSYCHOLOGY WITH STUDENTS: MARTINA KRESIC CORIC, MSc; PROF. DRAGAN BABIC AND MARKO PAVLOVIC, MSc

Nastavnici i suradnici: mr. sc. Marko Pavlović; mr. sc. Martina Krešić Ćorić; mr. sc. Ruža Milićević; mr. psihologije Iva Čolak; psiholog, prof. dr. Vladimir Gruden; dr. sc. Lovorka Brajković, klinička psihologinja i doc. dr. Boris Maslov.

where they perform the teaching of the subject: Psychology, Health Psychology, Medical Psychology with Psychology of Work, Stress Management in Nursing Practice, Mental Health and Psychiatry and Psychiatry as well as at the Faculty of Philosophy within the subject of Social Work with Addicts and Social Work in Psychiatry.

Teachers and associates: Marko Pavlović, MSc; Martina Krešić Ćorić, MSc; Ruža Milićević, MSc; Iva Čolak; psychologist, prof. Vladimir Gruden; Lovorka Brajković, PhD; Clinical Psychologist and Prof. Boris Maslov.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY For years, members of the department have participated in domestic and foreign scientific-research projects that have contributed to numerous scientific papers, master's and doctoral degrees. Prof. Dragan Babić, in the period from 2009 to 2013, at the School of Health Sciences, was a Vice Dean for teaching, and from 2013 to 2017 was the vice dean for science. In that period, he was the initiator of the launch of the electronic journal Zdravstveni glasnik and the editor-in-chief of that journal. In 2014 and 2015, he was a Chairman of the Association of Psychiatrists in BH. Considering the Department of Psychiatry is the

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST Članovi katedre godinama sudjeluju u domaćim i stranim znanstveno-istraživačkim projektima koji su doprinijeli nastanku brojnih znanstvenih radova, magisterija i doktorata. Prof. dr. Dragan Babić je u razdoblju 2009. – 2013. god. na Fakultetu zdravstvenih studija obnašao funkciju prodekana za nastavu, a od 2013. – 2017. god. funkciju prodekana za znanost. U tom razdoblju inicijator je pokretanja elektroničnog časopisa *Zdravstveni glasnik* i glavni je urednik toga časopisa. U razdoblju 2014. i 2015. god. obnašao je funkciju predsjednika Udruge psihijataru u BiH. S obzirom na to da je Katedra za psihijatriju temeljna katedra većine nastavnika Katedre za Medicinsku psihologiju, stručne i znanstvene aktivnosti su se uglavnom odvijale kroz tu katedru i teško ih je posebno svrstati samo u aktivnosti katedre za Medicinsku psihologiju pa ćemo samo kratko pobrojati najvažnije stručne i znanstvene djelatnosti:

Organizacija znanstvenih skupova: Međunarodni simpozij Mostarska psihijatrijska subota (2004. – 2017.), predsjednik organizacijskog odbora: prof. dr. Dragan Babić (2005. – 2017.). Kao produkt predavanja na mostarskim psihijatrijskim subotama tiskane su knjige na temu: „Ličnost, tjeskoba i depresija“; „Nove ideje i koncepti u suvremenoj medicini i psihijatriji“ i „Duhovnost u suvremenoj medicini i psihijatriji“ koje su dobile status sveučilišnih udžbenika. Izabrani tekstovi s više psihijatrijskih subota objavljeni su u *Motrištima* – časopisu Matice hrvatske Mostar; Regionalni europski psihijatrijski kongres: 23rd Danube Symposium of Psychiatry, Mostar, Bosnia and Herzegovina. October 5-8. 2008., predsjednik lokalnog organizacijskog odbora: prof. dr. Dragan Babić; Međunarodni simpozij XII psihijatrijski dani Bosne i Hercegovine. Bolesti ovisnosti – nove spoznaje. Mostar, 15. – 16. 11. 2013., predsjednik organizacijskog odbora: prof. dr. Dragan Babić, član org. odbora: mr. sc. Marko Pavlović; Međunarodni

core Department of most of the Department of Medical Psychology teachers, professional and scientific activities have mostly taken place in that department and it is difficult to classify them only in the activities of the Department of Medical Psychology, so we will briefly list the most important professional and scientific activities:

Organization of scientific conferences: International Symposium Mostar Psychiatric Saturday (2004 - 2017), Chairman of the Organizing Committee: Prof. Dragan Babić (2005 - 2017). As a product of lectures on the Mostar Psychiatric Saturday, books "Personality, anxiety and Depression"; "New Ideas and Concepts in Contemporary Medicine and Psychiatry" and "Spirituality in Contemporary Medicine and Psychiatry" were published on, which have become the status of university textbooks. Selected texts from several psychiatric Saturdays were published in *Motrišta* - the magazine of Matica hrvatska Mostar; Regional European Psychiatric Congress: 23rd Danube Symposium of Psychiatry, Mostar, Bosnia and Herzegovina. October 5-8. 2008, president of the local organizational committee: Prof. Dragan Babić; International Symposium XII Psychiatric Days of Bosnia and Herzegovina. Addiction Diseases - New Findings. Mostar, 15. - 16. 11. 2013, president of the organizing committee: Prof. Dragan Babić, member of the org. board: Marko Pavlović, MSc; International Symposium XIII Psychiatric Days of Bosnia and Herzegovina. Suicidal behavior, suicide prevention and suicide. Mostar, 7-8 November 2014, president of the organizing committee: Prof. Dragan Babić, member of the org. board: Marko Pavlović; MSc; Martina Krešić Ćorić, MSc; Ruža Milićević, MSc and the Bosnian Herzegovinian Turkish Psychiatric Symposium, Sarajevo, September 14, 2013, Chairman of the Organizing Committee: Prof. Dragan Babić, President of the Association of Psychiatrists of Bosnia and Herzegovina.

simpozij XIII psihijatrijski dani Bosne i Hercegovine. Suicidalno ponašanje, prevencija suicida i suicid. Mostar, 7. – 8. 11. 2014., predsjednik organizacijskog odbora: prof. dr. Dragan Babić, član org. odbora: v. as. mr. Marko Pavlović, mr. sc. Martina Krešić Ćorić, mr. sc. Ruža Milićević i Bosansko Hercegovačko Turski psihijatrijski simpozij, Sarajevo, 14. 09. 2013., predsjednik organizacionog odbora: prof. dr. Dragan Babić, predsjednik Udruge psihijatara Bosne i Hercegovine.

Magistrirali u razdoblju 1997. – 2017.: Dr. Dragan Babić: MF Univerziteta u Tuzli, 2000. „Psihički poremećaji u vojnika logoraša“ (mentor: prof. dr. Osman Sinanović); dr. Boris Maslov: MF Univerziteta u Sarajevu, 2006. „Istraživanje usluga mentalnog zdravlja u zajednici na području grada Mostara“ (mentor: prof. dr. Slobodan Loga); dr. Martina Krešić Ćorić: MF Sveučilišta u Mostaru, 2011. „Psihološke poteškoće i smetnje ponašanja u djece veterana oboljelih od posttraumatskog stresnog poremećaja“ (mentor: prof. dr. Miro Klarić); dr. Marko Pavlović: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. „Metabolički sindrom i pokazatelji upale u oboljelih od shizofrenije“ (mentor: prof. dr. Dragan Babić); dr. Ruža Milićević, MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. „Tipovi ličnosti, crte temperamenta i aleksitimija u oboljelih od dijabetesa melitusa tipa 2“ (mentor: prof. dr. Miro Jakovljević) i Iva Čolak: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2012. „Efekt prostorno kvantitativne veze za podražaje različitih kromatskih kvaliteta“ (mentor: dr. sc. Dragutin Ivanec).

Doktorirali u razdoblju 1997. – 2017.: Mr. sc. Dragan Babić: MF Univerziteta u Tuzli, 2005. „Način izražavanja i kontrola agresivnosti oboljelih od kroničnog posttraumatskog stresnog poremećaja“ (mentor: prof. dr. Osman Sinanović); mr. sc. Boris Maslov: MF Sveučilišta u Mostaru, 2008. „Metabolički sindrom u oboljelih od shizofrenije“ (mentor: prof. dr. Miro Jakovljević); mr. sc. Lovorka Brajković: MF

Master's degree from 1997 to 2017: Dragan Babić: School of Medicine of the University of Tuzla, 2000. “Psychic disorders in soldiers in the camp” (mentor: Prof. Osman Sinanović); Boris Maslov, MD: School of Medicine of the University of Sarajevo, 2006 “Research of community mental health services in the area of Mostar” (mentor: Prof. Slobodan Loga); Martina Krešić Ćorić, MD: School of Medicine, University of Mostar, 2011 “Psychological Difficulties and Behavioral Disorders in Children of Veterans with Posttraumatic Stress Disorder” (mentor: Prof. Miro Klarić); Marko Pavlović, MD: School of Medicine, University of Mostar, 2013. “Metabolic syndrome and indicators of inflammation in schizophrenia patients” (mentor: Prof. Dragan Babić); Ruža Milićević, MD School of Medicine, University of Mostar, 2013. “Kinds of personality, temperament and alexithymia in patients with type 2 diabetes mellitus” (mentor: Prof. Miro Jakovljević) and Iva Čolak: School of Philosophy, University of Zagreb, “Effect of spatial quantitative links for stimuli of different chromatic qualities” (mentor: Dr. Dragutin Ivanec).

Doctor's degree from 1997 to 2017: Dragan Babić, MSc: School of Medicine of the University of Tuzla, 2005 “Method of expressing and controlling the aggressiveness of chronic posttraumatic stress disorder” (mentor: Prof. Osman Sinanović); Boris Maslov, MSc: School of Medicine, University of Mostar, 2008 “Metabolic syndrome in schizophrenia patients” (mentor Prof. Miro Jakovljević); Lovorka Brajković, MSc: School of Medicine, University of Zagreb, 2010. “Indicators of life satisfaction in the third age” (mentor: Prof. Rudolf Gregurek) and Marko Martinac, MSc: School of Medicine, University of Mostar, 2017. “Types of personality and metabolic syndrome in patients with depressive disorder” (mentor: Prof. Dragan Babić).

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR PERIOD The long-term aim is to provide and stimu-

Sveučilišta u Zagrebu, 2010. „Pokazatelji zadovoljstva životom u trećoj životnoj dobi“ (mentor: prof. dr. Rudolf Gregurek) i mr. sc. dr. Marko Martinac: Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru, 2017. „Tipovi osobnosti i metabolički sindrom u bolesnika s depresivnim poremećajem“ (mentor: prof. dr. Dragan Babić).

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Trajni cilj je pružanje i poticajne istraživačkih aktivnosti te unapređenje nastavnih i znanstvenih procesa. Nastavna djelatnost je orijentirana na dobrobit studenata i kvalitetu njihova znanja. Želimo našim studentima prenijeti važnost integralnoga pristupa u smislu promatranja čovjeka, bolesnika i njegove povezanosti duše i tijela. Želimo se boriti za zdravlje razumijevanjem i učenjem psihologije i pokazati kako mi kao jedna mala katedra u maloj sredini možemo dati svoj doprinos i zdravima omogućiti bolje psihičko zdravlje, a bolesnima što manju duševnu patnju.

Literatura: Babić, D. i sur. *Psihoaktivne tvari*, Sveučilište u Mostaru, Mostar, 2016.; Babić, D., Škobić, H., Sarić Klupka, I., Pejanović Škobić, N., Babić, R. *Dementije. Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi* u: Šantić, Ž. Sveučilište u Mostaru. Mostar, 2015; str. 527. – 536.; Klarić, M., Babić, D. *Gerontopsihijatrija. Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi* u: Šantić, Ž. Sveučilište u Mostaru, Mostar, 2015; str. 537. – 562.; Babić, D. *Posttraumatski stresni poremećaj: paradigma za novu psihijatriju. Psihijatrija između fenomenologije i neuroznanosti* u: Pajević, I. i Hasanović, M. Udruga psihijatarata Bosne i Hercegovine, Tuzla, 2012; str. 287. – 295.; Martinac, M., Babić, D., Ljubičić, Đ., Marčinko, D. *Ovisnost o alkoholu i drogama i suicidalno ponašanje. Sucidologija* u: Marčinko, D. Medicinska naklada Zagreb, 2011; str. 85. – 94.; Babić, D. *Duhovnost u suvremenoj medicini i psihijatriji. Duhovnost u integralnom i multidimenzionalnom pri-*

late research activities and to improve teaching and scientific process. The teaching activity is oriented towards the well-being of students and the quality of their knowledge. We want our students to convey the importance of an integral approach to the observation of human, the patient, and his association of soul and body. We want to fight for health by understanding and learning psychology and to show that as a small department we can make a contribution and provide to healthy better mental health and to ill people less mental suffering.

Literature: Babić, D. et al. *Psychoactive substances*, University of Mostar, Mostar, 2016; Babić, D., Škobić, H., Sarić Klupka, I., Pejanović Škobić, N., Babić, R. *Dementia. Medical Gerontology in Clinical Practice* in: Šantić, Ž. University of Mostar. Mostar, 2015; p. 527 - 536; Klarić, M., Babić, D. *Gerontopsychiatry. Medical Gerontology in Clinical Practice* in: Šantić, Ž. University of Mostar, Mostar, 2015; p. 537 - 562; Babić, D. *Post-traumatic stress disorder: a paradigm for new psychiatry. Psychiatry between phenomenology and neuroscience* in: Pajević, I. and Hasanović, M. Association of Psychiatrists of Bosnia and Herzegovina, Tuzla, 2012; p. 287 - 295; Martinac, M., Babić, D., Ljubicic, D., Marcinko, D. *Alcohol and Drug Addiction and Suicidal Behavior. Sucidology* in: Marcinko, D. Medicinska naklada Zagreb, 2011; p. 85 - 94; Babić, D. *Spirituality in Contemporary Medicine and Psychiatry. Spirituality in the Integral and Multidimensional Approach to the Treatment of Mental Disorders* in: Miro Jakovljević et al. *Pro mente* d.o.o. Zagreb. 2010; p. 156 - 178; Babić, D. *Trichotillomania: A Contemporary Integrated Psychodermatic Approach. Scalp and hair diseases* in: Šimić, D. and Hadžigrahić, N. *Solvej* Mostar, 2010; p. 165 - 172; Babić, D. *New Concepts of Treating Psychiatric Patients in Primary Health Care. New Ideas and Concepts in Contemporary Psychiatry* in: Miro Jakovljević et al. *Pro mente*, d.o.o. Zagreb, 2009; p. 91 - 103 and Sina-

stupu liječenja duševnih smetnji u: Miro Jakovljević i sur. Pro mente d. o. o. Zagreb, 2010; str. 156. – 178.; Babić, D. *Trihotilomanija: Suvremeni integralni psihodermatološki pristup. Bolesti vlasišta i kose* u: Šimić, D. i Hadžigrahić, N., MF Mostar, 2010; str. 165. – 172.; Babić, D. *Novi koncepti liječenja psihijatrijskih bolesnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Nove ideje i koncepti u suvremenoj psihijatriji* u: Miro Jakovljević i sur. Pro mente d. o. o. Zagreb, 2009; str. 91. – 103. i Sinanović, O., Babić, D. *Anksiozni i depresivni poremećaji neuroloških bolesnika. Ličnost, tjeskoba i depresija u suvremenoj medicini* u: Miro Jakovljević i sur. Pro mente d. o. o. Zagreb, 2006; str. 51. – 65.

nović, O., Babić, D. *Anxiety and depressive disorders of neurological patients. Personality, Anxiety and Depression in Contemporary Medicine* in: Miro Jakovljević et al. Pro mente, d. o.o., Zagreb, 2006; p. 51 - 65.

KATEDRA ZA PATOLOGIJU DEPARTMENT OF PATHOLOGY

doc. dr. Joško Petričević

UTEMELJENJE Katedra za patologiju na MF-u Sveučilišta u Mostaru utemeljena je 1999. godine, kada je prva generacija studenata našega Fakulteta započela nastavu na trećoj godini studija medicine u akademskoj godini 1999./2000. Od utemeljenja, nastavu na Katedri za patologiju vodio je blagopokojni prof. dr. Ivan Selak sa svojim suradnicima s Katedre za patologiju MF-a Univerziteta u Sarajevu, doc dr. sc. Zrinkom Vidović, doc. dr. Svjetlanom Radović i mr. sc. Ivanom Tomić, a uz pomoć pročelnice Katedre za opću patologiju i patološku anatomiju MF Sveučilišta u Rijeci prof. dr. Nives Jonjić i njihovim asistentima. Akademске godine 2003./2004. voditeljstvo Katedre preuzima prof. dr. Snježana Tomić, pročelnica Katedre za patologiju MF-a Sveučilišta u Splitu sa svojim suradnicima: prof. dr. Ivanom Kuzmić-Prusac, prof. dr. Valdi Pešutić-Pisac, prof. dr. Mericom Glavinom-Durdov, doc. dr. Geom Forempoher i njihovim asistentima.

Akademске godine 2013./14. pročelnikom Katedre postaje doc. dr. Joško Petričević, koji sa svojim suradnicama i asistenticama dr. sc. Jelenom Todorović-Barbusciom i dr. sc. Draganom Karan-Križanac, čiji je MF Sveučilišta u Mostaru matični fakultet, preuzima glavninu nastavnoga procesa na Katedri uz nastavak suradnje s nastavnicama s Katedre za patologiju MF-a Sveučilišta u Splitu.

FOUNDATION The Department of Pathology at the Faculty of Medicine, University of Mostar was founded in 1999, when the first generation of students of our Faculty started the third year of medical studies in the academic year 1999/2000. From the founding, the teaching at the Department of Pathology was led by a departed Professor Ivan Selak with his associates from the Department of Pathology of the University of Sarajevo, Prof. Zrinka Vidović, Prof. Svjetlan Radović and Ivan Tomic, MSc and with the help of the head of the Department of General Pathology and Pathological Anatomy of the School of Medicine, University of Rijeka, Prof. Nives Jonjić and their assistants. In academic Year 2003/2004 Head of Department became Prof. Snježana Tomić, Head of Department of Pathology of Faculty of Medicine in Split University with his associates: Prof. Ivana Kuzmić-Prusac, Prof. Valdi Pešutić-Pisac, Prof. Merica Glavina-Durdov, Prof. Gea Forempoher and their Assistants.

In academic year 2013/14 Head of Department becomes Prof. Joško Petričević, who with his associates and assistants Jelena Todorović-Barbuscia, PhD and Dragan Karan-Križanac, PhD takes over the majority of the teaching process at the Department, continuing with the cooperation with the teachers from the Department of Pathology of the University of Split.

SMJEŠTAJ I UVJETI RADA Sve do 2005. godine cjelokupna nastava kolegija Patologije, održavala se u prostorijama Kliničkog Zavoda za patologiju, citologiju i sudsku medicinu SKB Mostar. Otvorenjem zgrade MF-a 2007. godine, dio nastavnoga procesa predavanja i seminari te kompjutorske vježbe počinju se održavati u prostorima zgrade Fakulteta, dok se u prostorima Kliničkog Zavoda održavaju vježbe u kabinetu za preuzimanje operativnoga materijala kao i u laboratorijima za histokemiju i imunohistokemiju, te u obdukcijskoj dvorani Kliničkog Zavoda za patologiju, citologiju i sudsku medicinu.

Uvjeti za rad su zadovoljavajući. Povećanje broja studenata na studiju medicine, uvođenje studija stomatologije i uvođenjem novih studijskih smjerova na Fakultetu zdravstvenih studija, u bližoj budućnosti će iziskivati i veći prostor za održavanje vježbi, osobito u informatičkom dijelu, kako bi se zadovoljili uvjeti suvremene nastave u kojoj su računala nezaobilazni dio nastavnoga procesa.

NASTAVNA DJELATNOST Kolegij Patologija sluša se na 3. godini studija s ukupnom satnicom od 210 sati (74P + 74S + 62V). Izvedbeni raspored i plan nastave dostupni su na web stranicama Fakulteta. Zahvaljujući pomoći kolega sa Katedre za patologiju MF-a Sveučilišta u Splitu, radi se po nastavnom programu zasnovanom na učenju uz rješavanje kliničkih primjera u malim skupinama praćenim kontinuiranom provjerom znanja tijekom cijele nastave. Studenti su uključeni u rad na Kliničkom zavodu za patologiju, citologiju i sudsku medicinu. Dio nastave je kompjutoriziran. Nastavnici Katedre za patologiju sudjeluju u izbornom predmetu Klinički značaj poremećaja u razvoju probavne cijevi na 3. godini studija. Katedra za Patologiju također organizira i vodi nastavu Patologije na studijima Fakulteta zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru. U planu je da Katedra za patologiju uspostavi čvršću suradnju s Međunarodnom agencijom za istraživanje raka

ACCOMMODATION AND WORKING CONDITIONS

Until 2005, the entire course of the Pathology was held in the premises of the Clinical Institute of Pathology, Cytology and Judicial Medicine UCH Mostar. With the opening of the Faculty building in 2007, part of the teaching process of lectures and seminars and computer exercises are being held in the premises of the Faculty building, while in the premises of the Clinical Institute are held exercises in the office for the removal of operational materials as well as in histochemistry and immunohistochemistry laboratories and the autopsy hall of the Clinical Institute for Pathology, Cytology and Judicial Medicine.

The working conditions are satisfying. The increase in the number of students in medicine studies, founding of dental studies and the new study courses at the School of Health Studies will require a larger space for exercising, especially in the IT area, in the near future, in order to meet the conditions of modern teaching where the computer is an inevitable part of teaching process.

TEACHING ACTIVITY The Pathology course is conducted at the 3rd year of study with a total of 210 hours (74P + 74S + 62V). The schedule is available on the School's web pages.

Thanks to the help of a colleague from the Department of Pathology of the University of Split, lessons are done through a learning-based curriculum with the solving of clinical examples in small groups, followed by a continuous examination of knowledge throughout the course. Students are involved in the work of the Clinical Institute of Pathology, Cytology and Judicial Medicine. Part of the lesson is computerized. Pathology Department teachers participate in the elective subject Clinical Significance of Development of Gastrointestinal Disorders at the 3rd year of the study. The Department of Pathology also organizes and leads the teaching of Pathology at the studies of the Faculty of Health Studies of the Uni-

(IARC) Svjetske zdravstvene organizacije sa sjedištem u Lyonu (Francuska), te na taj način razvija buduća zajednička istraživanja koja bi kako nastavnim osoblju tako i studentima omogućila razvijanje vještina osobito na polju molekularne patologije.

OBRAZOVNO I SURADNIČKO OSOBLJE

Na Odjelu za patologiju su odabrana tri nastavnika i suradnika: Prof. Joško Petričević; viša asistentica: dr. sc. Jelena Todorović-Barbuscia; asistentica: Dragana Karan-Križanac, dr. med. Profesori koji sudjeluju u nastavi sa Medicinskog fakulteta u Splitu su: prof. dr. Snježana Tomić, prof. dr. Valdi Pešutić-Pisac i prof. dr. Šimun Anđelinović, čiji su izbori potvrđeni na našem fakultetu. Doprinos nastavi pružili su: Prof. Mirela Čarapina; mr. sc. Mijo Golemac; mr. sc. Joško Bezić, mr. sc. Đani Godler, Sanja Draganović, dr. med. i Anita Galić, dr. med. U dijelu tečaja sudjeluje i kolegica Prof. Violeta Šoljić s Katedre za histologiju i embriologija Medicinskog fakulteta u Mostaru. Svi članovi Katedre za patologiju završili su poslijediplomske studije i doktori su znanosti.

STRUČNO – ZNANSTVENI RAD U KATEDRI I PUBLIKACIJE Glavno područje znanstvenog interesa članova Katedre za patologiju je biologija novotvorina. Članovi Katedre sudjeluju u projektima drugih znanstveno-istraživačkih timova, dok je u planu da članovi Katedre samostalno apliciraju na domaće i međunarodne projekte pod njihovim voditeljstvom. Pojedini članovi Katedre za patologiju bili su uključeni u Znanstveni odbor III. kongresa patologa Bosne i Hercegovine s međunarodnim sudjelovanjem, održanoga 2016. godine u Sarajevu.

Doktorirali na Katedri za patologiju u razdoblju od 1999. do 2016.: Joško Petričević, „Razvoj i tumori moždanih i seroznih ovojnica u čovjeka“, disertacija, Split: Sveučilište u Splitu, MF, 2012.; Jelena Todorović, „Use of mouse models for the study of Hedgehog pathway's role in tumorigenesis“. disertacija, Roma: Sapienza Università di Roma, 2012. i Dragana

versity of Mostar. It is planned that the Department of Pathology will establish a stronger co-operation with the International Agency for Research on Cancer (IARC) of the World Health Organization, headquartered in Lyon (France), and thus develop future common research that will enable both teaching staff and students to develop skills especially in the field of molecular pathology.

EDUCATIONAL AND COLLABORATIVE STAFF: At the Department of Pathology three teachers and associates were selected: Prof. Joško Petričević; seniorassistant: Jelena Todorovic-Barbuscia, PhD; Assistant: Dragana Karan-Križanac, MD Teachers who participate in lectures from Split School of Medicine are: Prof. Snježana Tomić, Prof. Valdi Pešutić-Pisac and Prof. Šimun Anđelinović, whose election was confirmed at our School. Contribution to the teaching was also provided by: Prof. Mirela Čarapina; Mijo Golemac, MSc; Joško Bezić, MSc; Đani Godler, MSc; Sanja Draganović, MD and Anita Galić, MD. In part of the course is also participated by a colleague Prof. Violeta Šoljić from Department of Histology and Embryology at School of Medicine in Mostar. All members of the Department of Pathology have completed postgraduate studies and they are doctors of the sciences.

PROFESSIONAL - SCIENTIFIC WORK IN THE DEPARTMENT AND PUBLICATIONS The main area of scientific interest of the Department of Pathology is Biology of Neoplasms. The members of the Department participate in projects of other scientific research teams, while it is in the plan that the members of the Department are applied independently to domestic and international projects under their leadership. Certain members of the Department of Pathology were included in the Scientific Committee III. Congress of Pathologists of Bosnia and Herzegovina with International Participation, held 2016 in Sarajevo.

NASTAVNICI I SURADNICI KATEDRE OD UTEMELJENJA DO DANAS
TEACHERS AND ASSOCIATES OF THE DEPARTMENT FROM FOUNDING TO TODAY

Karan-Križanac, „Ekspresija CD44, CD133 i aldehid dehidrogenaze 1 u seroznim karcinomima jajnika“, disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2016.

PERSPEKTIVE RAZVOJA KATEDRE

Kadrovi: U sklopu redovitoga napredovanja predviđa se izbor i napredovanje članova Katedre u viša znanstveno-nastavna zvanja. Ovisno o dinamici prijama specijalizanata, a s obzirom na otvaranje novih studija i nastavno opterećenje, planiramo prijam novih asistenata kako bi se osigurao dovoljan broj nastavnika i suradnika neophodnih za kvalitetno obavljanje znanstveno-nastavnog rada.

Nastava: U idućem razdoblju nastojat ćemo zadržati visoku razinu postignute nastavne aktivnosti uz što aktivnije uvođenje studenata u sam proces učenja, i intenzivnije povezivanje s klinikom kroz veći broj kliničko-patoloških korelacija. I dalje će se razvijati

Doctor's degree at the Department of Pathology

from 1999 to 2016: Joško Petričević, “Development and tumors of cerebral and serous envelopes in humans”, dissertation, Split: University of Split, School of Medicine, 2012; Jelena Todorović, “Use of mouse models for the study of Hedgehog pathway’s role in tumorigenesis”. Dissertation, Rome: Sapienza Università di Roma, 2012 and Dragana Karan-Križanac, “Expression of CD44, CD133 and aldehyde dehydrogenase 1 in serous ovarian carcinomas”, dissertation, Mostar: University of Mostar, School of Medicine, 2016.

PERSPECTIVES OF DEPARTMENTS DEVELOPMENT

Staff: As a part of regular progress, the selection and promotion of the members of the Department in higher scientific and teaching professions is foreseen. Depending on the dynamics of admission of specialists, and considering the opening of new

već uvedeno učenje uz pomoć kliničkih slučajeva i mikroskopskih vježbi na računalima. U nastavu ćemo, najprije na izbornim predmetima, a zatim i u redovitom turnusu, nastojati uključiti i veći broj ljudi s drugih katedri, sukladno nastavnim cjelinama koje će se obrađivati. Poradit će se na kvaliteti i sadržaju web stranice Katedre.

Znanstveni rad: Predviđeno je da se nastavnici Katedre za patologiju prijave na znanstvene domaće i međunarodne projekte i programe. Sukladno odobrenim projektima istraživanja bi se u budućnosti trebala usmjeriti prema kliničko-patološkim, imunohistokemijskim i molekularnim karakteristikama novotvorina probavnoga sustava, dojke i novotvorina moždanih i seroznih ovojnica. Posebni naponi će se uložiti u edukaciju mladih istraživača sa svrhom usvajanja novih tehnika i metoda molekularne biologije. Planira se povezivanje i suradnja s kolegama iz drugih centara u zemlji i inozemstvu koji se bave istraživanjima u ovom području.

studies and teaching loads, we plan to receive new assistants to provide a sufficient number of teachers and associates necessary for a good performance of scientific-teaching work.

Teaching: In the next period, we will strive to maintain a high level of achieved teaching activity with the more active introduction of students into the learning process itself, and more intensive connectivity with the clinic through a greater number of clinical-pathological correlations. The already introduced learning with the help of clinical cases and microscopic exercises on computers will continue to develop. In the electoral subjects and then in the regular turn, we will try to include more people from other departments, in accordance with the curricula that will be dealt with. The quality and content of the website of the Chair will be determined.

Scientific work: It is envisaged that Pathology Department teachers will apply for scientific domestic and international projects and programs. In accordance with the approved research projects, the research should focus in the future on clinical, pathological, immunohistochemical and molecular characteristics of the digestive system, breast and neoplasms of brain and serous envelopes. Particular efforts will be made in educating young researchers with the aim of adopting new techniques and methods of molecular biology. It is planned to connect and collaborate with colleagues from other centers in the country and abroad who are engaged in research in this area.

KATEDRA ZA PATOFIZIOLOGIJU DEPARTMENT OF PATHOPHYSIOLOGY

prof. dr. Zlatko Trobonjača

KRATKA POVIJEST Katedra za patofiziologiju MF-a Sveučilišta u Mostaru osnovana je 1997. godine, usporedno sa osnutkom MF-a, nakon čega je akademske 1999./2000. godine po prvi put započela organizirana nastava za studente medicine. Prvi pročelnik Katedre bio je akademik Stjepan Gamulin, koji je svoje golemo znanje iz patofiziologije i iskustvo dugogodišnjega pročelnika Katedre za patofiziologiju MF-a u Zagrebu pretočio u uspostavu Katedre na MF u Mostaru. Od 2004. godine dužnost pročelnika Katedre preuzeo je prof. dr. Zdenko Kovač, koji je reformirao nastavni program Patofiziologije te za najbliže suradnike postavio nekoliko nastavnika i asistenata s medicinskih fakulteta Osijeka i Rijeke te SKB Mostar, kao što su prof. dr. Ivan Karner, prof. dr. Jerko Barbić, prof. dr. Hrvoje Jakovac, mr. sc. Borko Rajić, mr. sc. Marija Šandrak, prof. dr. Danijel Pravdić te nekoliko mlađih kolega asistenata. Jedan od najbližih suradnika prof. Kovača bio je prof. dr. Milivoj Boranić s Instituta „Ruđer Bošković“ u Zagrebu, koji je nakon odlaska prof. Kovača nakratko preuzeo funkciju pročelnika Katedre. Nakon odlaska prof. Boranića u mirovinu, od 2012. godine do danas pročelnik Katedre za patofiziologiju je prof. dr. Zlatko Trobonjača, redoviti trajni profesor na MF-ima u Rijeci i Mostaru.

Trenutno je Katedra dobro kadrovski popunjena i sastoji se od tri nastavnika i četiri suradnika. Svi čla-

A BRIEF HISTORY Department of Pathophysiology of School of Medicine University of Mostar was established in 1997, in parallel with the foundation of Faculty of Medicine, after which the academic year 1999/2000 for the first time started organized classes for medical students. The first Head of the Department was Professor Stjepan Gamulin, who has incorporated his immense knowledge of pathophysiology and the experience of a long-time Head of the Department of Pathophysiology at the University of Zagreb to set up the Department of the Faculty of Medicine in Mostar. Since 2004, the position of the Head of the Department was taken over by Prof. Zdenko Kovač, who reformed the Pathophysiology curriculum and appointed several teachers and assistants from the Osijek and Rijeka medical faculties and UCH Mostar, such as Prof. Ivan Karner, Prof. Jerko Barbić, Prof. Hrvoje Jakovac, Borko Rajić, MSc, Marija Šandrak, MSc; Prof. Danijel Pravdic and several younger associates. One of the closest associates of Prof. Kovač was Prof. Milivoj Boranić from the Ruđer Bošković Institute in Zagreb, who after leaving Prof. Kovač awhile assumed the function of Head of Department. After Prof. Boranić retired, from 2012 until today the Head of the Department of Pathophysiology is Prof. Zlatko Trobonjača, a regular permanent professor at the Faculty of Medicine in Rijeka and Mostar.

novi Katedre za patofiziologiju rade na ispunjavanju znanstvenih, nastavnih i stručnih kriterija potrebnih za napredovanje, što se posebno odnosi na asistente koji studiraju na doktorskom studiju, provode istraživanja i pripremaju doktorski rad.

RADNI UVJETI MF Sveučilišta u Mostaru, napose od izgradnje novih suvremenih kapaciteta u vidu nove zgrade Fakulteta i temeljite restauracije Sveučilišne kliničke bolnice Mostar, pruža izvrsne uvjete za održavanje nastave na studiju medicine. Osim toga, SKB Mostar kao suvremeni centar kliničkoga liječenja predstavlja kvalitetno okruženje za provođenje kliničkih istraživanja. Ovo „sveto trojstvo“ u edukaciji liječnika, sastavljeno od struke, znanosti i nastave, omogućava razvoj i sustavno povećavanje kvalitete obrazovanja liječnika, kako na MF u Mostaru uopće, tako i na samoj Katedri za patofiziologiju.

NASTAVNA DJELATNOST Nastava na Katedri za patofiziologiju uređena je na suvremenim načelima i daje temeljna znanja potrebna za horizontalnu i vertikalnu integraciju s drugim biomedicinskim predmetima na studiju medicine. U nastavni proces, od osnutka Katedre pa do danas, kao temeljni nastavni koncept uvedena je individualna participacija studenata u nastavi, što je rezultiralo stimulacijom studenata na učenje paralelno s nastavom, te dovelo do značajnoga podizanja efikasnosti nastavnoga procesa kao i bolje uspješnosti studenata. Nastavni program koncipiran je od tri vrste nastavnih jedinica i to od predavanja, seminara i vježbi. Za svaku nastavnu jedinicu predviđen je detaljan popis ishoda učenja, dakle minimuma znanja i sposobnosti koje student mora usvojiti na svakoj pojedinačnoj nastavnoj jedinici.

Nastavnici i suradnici: prof. dr. Zlatko Trobonjača, pročelnik Katedre; prof. dr. Hrvoje Jakovac; doc. dr. Slavica Ćorić; mr. sc. Borko Rajič; mr. sc. Marija Šan-

Currently, the Department is well staffed and consists of three teachers and four associates. All members of the Department of Pathophysiology work to meet the scientific, educational and professional criteria required for advancement, which is particularly relevant to assistants who study at PhD, conduct research and prepare doctoral theses.

WORKING CONDITIONS Faculty of Medicine University of Mostar, especially since the construction of new modern capacities in the form of a new building of the School and a thorough restoration of the Mostar University Clinical Hospital, provides excellent conditions for maintaining teaching in medicine. In addition, UCH Mostar as a modern center for clinical treatment represents a quality environment for conducting clinical research. This “sacred trinity” in the education of doctors, consisting of the profession, science and teaching, enables the development and systematic enhancement of the quality of the education of doctors, both at the School in Mostar and at the Department of Pathophysiology.

TEACHING ACTIVITY The Department of Pathophysiology is taught in modern principles and provides basic knowledge for horizontal and vertical integration with other biomedical subjects in medicine. In the teaching process, from the foundation of the Department to the present day, as part of the basic teaching concept, the individual participation of the students in the teaching was introduced, which resulted in the stimulation of the students in parallel with the teaching and led to a significant increase in the efficiency of the teaching process as well as for the better students’ performance. The curriculum is conceived of three types of teaching units, from lectures, seminars and exercises. Each teaching unit provides a detailed list of learning outcomes, that is, the minimum knowledge and skills that a student must adopt on each individual teaching unit.

drk; Ante Mandić dr. med. i Danijela Bevanda Glibo, dr. med. Pored njih, znatan doprinos radu i razvoju Katedre dali su: prof. dr. Božo Bota; mr. sc. Anteo Bradarić i doc. dr. Stjepko Pleština.

Stručna i znanstvena djelatnost: Zlatko Trobonjača: suautorstvo skripte „Priručnik za vježbe iz Fiziologije, Neurofiziologije i Imunologije“; Zlatko Trobonjača i Hrvoje Jakovac: suautorstvo udžbenika: „Klinička patofiziologija-etiotropogenetski čvorovi“, urednika prof. dr. Zdenka Kovača, Medicinska naklada Zagreb, 2013. godina; Slavica Ćorić: suautorstvo „Nefrologija, dijaliza, transplantacija. Dijagnostičko-terapijski vodiči“ Izdavač, NIR-Institut za naučnoistraživački rad i razvoj Univerzitetsko kliničkog centra Sarajevo, 2015.; Hrvoje Jakovac: suautorstvo, Vodanović M. (urednik) „Fiziološki priručnik sa hrvatsko-engleskim rječnikom“ 2015. Naklada slap, Zagreb; Hrvoje Jakovac: suautorstvo Jakovljević Miro (urednik) „Dopamin u zdravlju i bolesti – mitovi i činjenice“. 2015. Pro-mente, Zagreb; Daniela Bevanda Glibo: suautorstvo, Dubravka Šimić i sur. *Bolesti sluznica: multidisciplinarni pristup*, Medicinska naklada, Zagreb, 2012. – koautorica 5. poglavlja: „Bolesti sluznica želučanog i crijevnog sustava“. Daniela Bevanda Glibo: suautorstvo, Žarko Šantić i sur. „Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi“, Mostar, 2015.

Sudjelovanje u znanstvenim projektima: Zlatko Trobonjača: Od 2008. godine do danas voditelj znanstvenoga projekta „Antigen predodne stanice u jetri miša tijekom citomegalovirusne infekcije“ (062-0000000-3544) koji financira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske; Zlatko Trobonjača: 2013. godine – potpora Sveučilišta u Rijeci u sklopu projekta „Antigen predodne stanice u imunopatofiziološkom oštećenju tkiva“ (br. potpore 828-10-1228) i Hrvoje Jakovac: korisnik potpore Sveučilišta u Rijeci „Funkcije metalotio-

Teachers and associates: Prof. Zlatko Trobonjača, Head of the Department; Prof. Hrvoje Jakovac; Prof. Slavica Ćorić; Borko Rajič, MSc; Marija Šandrak, MSc; Ante Mandić, MD and Danijela Bevanda Glibo, MD. In addition to them, a significant contribution to the work and development of the Department gave: Prof. Božo Bota; Anteo Bradarić, MSc and Prof. Stjepko Pleština.

Professional and scientific activity: Zlatko Trobonjača: co-authorship of scripts “Manual for exercises from Physiology, Neurophysiology and Immunology”; Zlatko Trobonjača and Hrvoje Jakovac: textbook co-operation: “Clinical Pathophysiology-Ethiopathogenic Nodes”, ed. Dr. Zdenko Kovač, Medicinska naklada Zagreb, 2013; Slavica Ćorić: Co-operation “Nephrology, Dialysis, Transplantation. Diagnostic Therapy Guides” Publisher, NIR Institute for Scientific Research and Development of University Clinical Center Sarajevo, 2015; Hrvoje Jakovac: coauthorship, Vodanović M. (editor) “Physiological Manual with Croatian-English Dictionary” 2015. Naklada slap, Zagreb; Hrvoje Jakovac: co-operation Jakovljević Miro (editor) “Dopamine in health and illness - myths and facts”. 2015. ProMent, Zagreb; Daniela Bevanda Glibo: coauthorship, Dubravka Šimić et al. “Gallbladder Diseases: Multidisciplinary Approach” Zagreb: Medical Journal, 2012. (Mostar: Solvej). - Co-author Chapter 5: Gastric and intestinal mucosa diseases Daniela Bevanda Glibo: coauthorship, Žarko Šantić et al. “Medical Geriatrics in Clinical Practice”, Mostar, 2015.

Participation in scientific projects: Zlatko Trobonjača: From 2008 until today, the head of the scientific project “Antigen Presenting Cells in Mouse Liver During Cytomegalovirus Infection” (062-0000000-3544) funded by the Ministry of Science, Education and Sports of the Republic of Croatia; Zlatko Trobonjača: 2013 - Support from the University of Rijeka as part of the project “Antigen Reproductive Stem Cells

neina u demijelinizaciji uzrokovanoj kuprizonom“ (broj potpore 13. 06. 2. 2. 58).

Obranjeni doktorati i magisteriji članova Katedre

za patofiziologiju: Zlatko Trobonjača, doktorski rad:

„Hormonska modulacija proliferacije i diferencijacije limfatičnih stanica u normalnom i patološkom rastu“, MF u Rijeci, 1998.; Hrvoje Jakovac, doktorski rad: „Morfogenetska i imunomodulacijska svojstva stresnih proteina metalotioneina i glikoproteina 96 tijekom regeneracije jetre u miša“ MF u Rijeci, 2009.; Slavica Ćorić, doktorski rad: „Kontinuirani aktivator eritropoetinskih receptora u liječenju renalne anemije“ MF u Tuzli, Borko Rajič, magistarski rad: „Pojavnost i utjecaj latentne celijakije na rast i razvoj školske djece“ MF u Mostaru; Marija Šandrk, magistarski rad: „Prednost multidisciplinarnog pristupa u liječenju pretilosti u školske djece i adolescenata“ MF u Mostaru.

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJA

RAZDOBLJE Kao osnovni cilj kolegija Patofiziologija istaknuta je potreba da se, na temelju prethodno stečenih znanja iz predmeta prve i druge godine studija, a posebno kolegija Fiziologija na koji se kolegij Patofiziologija izravno nastavlja, studentima omogućiti upoznavanje s osnovnim etiopatogenetskim mehanizmima koji dovode do poremećaja normalne funkcije i pojave bolesti. Cjelokupna nastava se izvodi u turnusnom obliku (6 tjedana) uz dodatnih tjedan dana predviđenih za ponavljanje gradiva prije završnoga ispita. Koncept savladavanja gradiva temeljen je na učenju tijekom nastave. U tom pogledu student je obavezan unaprijed pripremiti gradivo predviđeno za predavanja, seminare i vježbe. Na seminarima i vježbama student s nastavnikom aktivno raspravlja o patofiziološkim mehanizmima. Nastavnik ocjenjuje sudjelovanje studenta u radu seminara (pokazano znanje, razumijevanje, sposobnost postavljanja problema, zaključivanje, itd.). Tako

in Immunopathophysiologic Damage of Tissues” (No 828-10-1228) and Hrvoje Jakovac: Beneficiary of the University of Rijeka “Function of metallothionein in demyelinating caused by cuprizone” (number of grants 13. 06. 2. 2. 58).

Defended PhDs and Masters of the Department of Pathophysiology: Zlatko Trobonjača, Ph.D. thesis:

“Hormone modulation of proliferation and differentiation of lymphatic cells in normal and pathological growth”, School of Medicine, Rijeka, 1998; Hrvoje Jakovac, Ph.D. thesis: “Morphogenetic and immunomodulatory properties of metallothionein and lipoprotein 96 stress proteins during liver regeneration in the mouse” School of Medicine, Rijeka, 2009; Slavica Ćorić, PhD thesis: “Continuous activator of erythropoietin receptors in the treatment of renal anemia” Medical School in Tuzla. Borko Rajič, master’s thesis: “The incidence and effect of latent celiac disease on growth and development of school age children”; Marija Šandrk, master’s thesis: “The advantage of multidisciplinary approach in the treatment of obesity in school age children and adolescents”, School of medicine, Mostar.

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR PERIOD

As a basic aim of the Patofiziology course, it was emphasized that, on the basis of previously acquired knowledge of subjects of the first and second year of study, and especially the course of Physiology, to which the Patofiziology course continues directly, students will be able to familiarize themselves with basic etiopathogenic mechanisms that lead to dysfunction of normal function and illnesses. The entire course is performed in turn-form (6 weeks) with an additional week scheduled for repetition before the final exam. The concept of mastering the literature is based on learning during the lesson. In this respect, the student is obliged to prepare the material foreseen for lectures, seminars

„zarađeni“ bodovi tijekom nastave pribrajaju se bodovima dobivenim na završnom ispitu.

U tijeku nastave usvojeno znanje procjenjuje se i pomoću dva parcijalna testa od 50 pitanja. Prema tome, ukupno vrednovanje i ocjenjivanje rada studenata provodi se tijekom izvođenja nastave i na završnom ispitu koji se sastoji od dva dijela, pismenog testa od 100 pitanja i usmenog ispita.

U idućem petogodišnjem razdoblju posvetit ćemo veliku pozornost kontroli kvalitete nastave, kao iznimno važnom segmentu nadzora nad nastavnim procesom. Dosadašnje ankete pokazale su kako su nastavnici i suradnici kao i ukupna nastava iz patofiziologije iznimno dobro primljeni i ocjenjeni od studenata.

Katedra je za sada dobro kadrovski ekipirana i sastoji se od tri nastavnika i četiri suradnika. Svi članovi Katedre za patofiziologiju imaju punu potporu u svom znanstvenom i nastavnom napredovanju.

Ovo se posebno odnosi na asistente na Katedri: mr. sc. Borka Rajiča dr. med.; mr. sc. Mariju Šandrk dr. med. i Antu Mandića, dr. med. koji studiraju na doktorskom studiju, provode istraživanja i pripremaju doktorski rad, kao i na Danijelu Bevanda Glibo, dr. med., koja će također pristupiti istraživanjima za doktorski rad.

Kao pročelnik Katedre za patofiziologiju zaključno želim navesti kako je Katedra prema predloženim aktivnostima u potpunosti sposobna održati visoku kvalitetu nastavnoga, znanstvenoga i stručnoga rada te osigurati neophodni programski i kadrovski razvoj u idućem petogodišnjem razdoblju.

and exercises in advance. At seminars and exercises, the student with the teacher actively discusses the pathophysiological mechanisms. The teacher evaluates the student's participation in the work on the seminar (demonstrated knowledge, understanding, problem-solving, conclusion, etc.). So "earned" points during class are calculated by the points obtained on the final exam.

During the course, the knowledge acquired is evaluated by two partial tests of 50 questions. Accordingly, the total evaluation and evaluation of students' work is done during the course and on the final exam which consisting of two parts, 100 written exams and an oral exam.

Over the next five years we will pay close attention to the quality control of teaching, as an extremely important segment of supervision over the teaching process. Previous surveys have shown that both teachers and associates as well as the overall pathophysiology teaching are extremely well received and rated by students.

The Department is now well-staffed and consists of three teachers and four associates. All members of the Department of Pathophysiology have full support in their scientific and educational advancement. This particularly applies to Assistants at the Department: Borko Rajič MSc; Marija Šandrk, MSc and Ante Mandić, MD. who are studying at PhD, conducting research and preparing doctoral studies, as well as Danijela Bevanda Glibo, MD, who will also be conducting research on doctoral thesis.

As head of the Department of Pathophysiology, I would like to conclude that, according to the proposed activities, the Department is fully capable of maintaining the high quality of teaching, scientific and professional work and ensuring the necessary program and personnel development in the next five years.

KATEDRA ZA MIKROBIOLOGIJU

DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY

prof. dr. Maja Abram

KRATKA POVIJEST I PRETHODNI PROČELNICI

Katedra za mikrobiologiju MF-a u Mostaru osnovana je akademske godine 1999./2000., kada je započela nastava iz Mikrobiologije za studente treće godine medicine. Prva pročelnica Katedre, sve do odlaska u mirovinu 2013. godine, bila je mikrobiologinja prof. dr. Smilja Kalenić. Od akademske godine 2013./14. pročelnicom Katedre postala je prof. dr. Maja Abram, koja tu dužnost obnaša i danas.

PRVA PROČELNICA I UTEMELJITELJICA KATEDRE
PROF. DR. SMILJA KALENIĆ
FIRST HEAD OF THE DEPARTMENT AND FOUNDER
PROF. SMILJA KALENIC

RADNI UVJETI Prelazak u novu zgradu MF-a na Bijelom brijegu doprinos je unaprjeđenju nastave jer su, osim novih predavaonica, opremljeni i labora-

A BRIEF HISTORY AND PREVIOUS LEADERS The Department of Microbiology of the Faculty of Medicine in Mostar was established in the academic year 1999/2000, when the Microbiology course started for third year students of medicine. The first Head of the Department, until her retirement in 2013, was a microbiologist Prof. Smilja Kalenić. From the academic year 2013/14 the Head of the Department became Prof. Maja Abram, who performs this duty even today.

WORKING CONDITIONS The move to the new building on Bijeli Brijeg is a contribution to the improvement of teaching, besides the new lecture halls, there are also laboratory rooms for conducting practical exercises where the students perform microbiological analyzes on simulated clinical samples independently with supervision of assistants. For the success of practical classes, thank the staff, Maja Ostojić, PhD Institute for Microbiology and Molecular Diagnosis of the UCH in Mostar, with which the Department cultivates high quality cooperation. From the microbiological laboratory of UCH Mostar, for the purpose of maintaining the practical part of the teaching, the largest number of microbiological cultures, microscopic preparations and other tests are obtained. All the teachers at the Department are microbiologists and the work in the profession contributes to the improvement of the quality of the

torijski prostori za provođenje praktičnih vježbi na kojima studenti samostalno, uz nadzor asistenata, izvode mikrobiološke analize na simuliranim kliničkim uzorcima. Za uspješnost praktične nastave treba zahvaliti djelatnicima i pročelnici, dr. sc. Maji Ostojić, Zavoda za mikrobiologiju i molekularnu dijagnostiku SKB u Mostaru s kojima Katedra njeguje kvalitetnu suradnju. Iz mikrobiološkoga laboratorija SKB Mostar, za potrebe održavanja praktičnoga dijela nastave, nabavlja se najveći broj mikrobioloških kultura, mikroskopskih preparata te drugih testova. Sve su nastavnice na Katedri mikrobiologinje, a rad u struci doprinosi unaprjeđenju kvalitete nastavnoga rada Katedre jer omogućava unošenje izravnih kliničkih podataka u nastavu iz mikrobiologije.

NASTAVNA DJELATNOST Kako se kolegij, u prve dvije godine provođenja studija, zvao Mikrobiologija i imunologija, uz mikrobiologinje prof. dr. Smilju Kalenić, prof. dr. Volgu Punda-Polić i asistenticu dr. med. Maju Ostojić, u nastavi iz područja imunologije sudjelovali su prof. dr. Ladislav Ožegović, doc. dr. Drago Batinić, doc. dr. Branko Malenica i Josip Ćurić, dr. med.

Prof. Kalenić je, uz obvezatni kolegij, organizirala i vodila nastavu iz izbornoga kolegija „Kako zaustaviti bolničku infekciju“ te kliničke mikrobiologije u okviru nastave iz kolegija Infektologija. Prof. Punda-Polić je održavala cjelokupnu nastavu iz virologije sve do odlaska 2004./05., kada se Katedri pridružila prof. Abram i preuzela taj dio nastave. Od osnutka Katedre do 2005./06., dr. Maja Ostojić je vodila laboratorijske vježbe, u kojima je, tijekom dvije godine, sudjelovala i Esmina Prahin, ing. med. lab. dijag. Nakon odlaska dr. Ostojić, akademske godine 2006./07. asistenticom postaje dr. med. Sanja Jakovac, a godinu dana kasnije i Tanja Petrović, dr. med., koje su i danas članice Katedre kao više asistentice. Akademske 2014./15. godine primljena je prof. dr. Darinka Vučković, koja od tada sudjeluje u svim oblicima nastave.

teaching work of the Department as it allows the introduction of direct clinical data in the teaching of microbiology.

TEACHING ACTIVITY As the course, in the first two years of conducting the study, called Microbiology and Immunology, with microbiologists Prof. Smilja Kalenić, Prof. Volga Punda-Polić and Assistant Maja Ostojić, MD in the field of immunology participated Prof. Ladislav Ožegović, Prof. Drago Batinić, Prof. Branko Malenica and Josip Ćurić, MD. Prof. Kalenić, with a obligatory course, organized and conducted lectures from the elective course “How to Stop Hospital Infection” and Clinical Microbiology in the course of Infectology course. Prof. Punda-Polić held all the virology classes until the 2004/05, when to the department joined prof. Abram and took over that part of the lesson. Since the foundation of the Department until 2005/06, Maja Ostojić, MD has been conducting laboratory exercises, in which, during two years participated Esmina Prahin, ing. lab. diag. After the departure of Ostojić, MD in the academic year 2006/07 the assistant becomes Sanja Jakovac, MD and a year later, Tanja Petrović, MD, who are still members of the Department as a Senior Assistant. Academic 2014/15 Prof. Darinka Vučković received at the department, who since then participates in all forms of teaching. Prof. Abram and Prof. Vučković are leaders of more obligatory and elective courses for students of medicine and dental medicine at the Faculty of Medicine University of Rijeka, as well as medical laboratory diagnostics, nursing and obstetrics at the School of Health Sciences University of Rijeka. They are also lecturers elective courses in Biomedicine Doctoral Studies and Health and Ecology Engineering held at the University of Rijeka. Jakovac, MSc and Petrovic, MSc are participating in undergraduate studies in several study programs within the Faculty of Health Sciences and Faculty of Pharmacy at the University of Mostar. With special

Prof. Abram i prof. Vučković voditeljice su više obvezatnih i izbornih kolegija za studente medicine i dentalne medicine na MF Sveučilišta u Rijeci, kao i medicinsko laboratorijske dijagnostike, sestrištva i primaljstva na Fakultetu zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci. Također su voditeljice izbornih kolegija na doktorskim studijima Biomedicina te Zdravstveno i ekološko inženjerstvo koji se održavaju na MF-u Sveučilišta u Rijeci. Više asistentice mr.sc. Jakovac i mr.sc. Petrović sudjeluju u dodiplomskoj nastavi na više studijskih smjerova u okviru Fakulteta zdravstvenih studija i Farmaceutskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

Posebним uspjehom u nastavnoj djelatnosti smatramo uvođenje novoga, cjelovitoga udžbenika koji objedinjuje sva područja medicinske mikrobiologije – bakteriologiju, virologiju, mikologiju i parazitologiju. Urednica udžbenika i jedan od autora je prof. dr. Kalenić, a u pisanju pojedinih poglavlja sudjelovale su i prof. Abram i prof. Vučković, uz brojne druge hrvatske mikrobiologe. Kako bi se studenti mogli pripremiti za praktičnu nastavu te samostalno izvoditi laboratorijske vježbe, pripremamo „Praktikum za vježbe iz mikrobiologije i parazitologije“.

Nastavnici i suradnici: Prof. dr. Maja Abram, redovita profesorica u trajnom zvanju, pročelnica Katedre; prof. dr. Darinka Vučković, redovita profesorica; mr. sc. Sanja Jakovac, viša asistentica i mr. sc. Tanja Petrović, viša asistentica. Značajan doprinos u organizaciji i izvođenju nastave dale su i prijašnje nastavnice i nastavnici: prof. dr. Smilja Kalenić; prof. dr. Volga Punda-Polić; prof. dr. Branko Malenica; prof. dr. Ladislav Ožegović; Esmina Prahin dipl. ing MLD; dr. sc. Maja Ostojić i Borka Tutiš dipl. ing MLD.

success in teaching, we consider introducing a new, comprehensive textbook that combines all areas of medical microbiology - bacteriology, virology, mycology and parasitology. The editor of the textbook and one of the authors is Prof. Kalenić, and in the writing of individual chapters, Prof. Abram and Prof. Vučković, participated along with numerous other Croatian microbiologists. In order for students to prepare for practical classes and to independently perform laboratory exercises, we prepare a “Practice for Exercises from Microbiology and Parasitology”.

Teachers and associates: Prof. Maja Abram, full professor in permanent occupation, Head of Department; Prof. Darinka Vučković, Full Professor; Sanja Jakovac, MSc, senior assistant and Tanja Petrović, MSc, Senior Assistant Significant contributions to the organization and performance of the teaching were given by the previous teachers and teachers: Prof. Smilja Kalenić; Prof. Volga Punda-Polić; Prof. Branko Malenica; Prof. Ladislav Ožegović; Esmina Prahin dipl. ing MLD; Maja Ostojić, PhD and Borka Tutiš dipl. ing MLD.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY All members of the Department are specialized in medical microbiology with parasitology and are involved in the professional work of clinical microbiological laboratories in their home institutions. Prof. Abram is the Head of the Clinical Institute for Clinical Microbiology of the Clinical Hospital Center of Rijeka, and Prof. Vučković leads the microbiological laboratory of the Faculty of Medicine in Rijeka. Jakovac, MSc and Petrović, MSc are employees of the Microbiological Laboratory UCH in Mostar. Scientific activity was mainly carried out within the framework of scientific-research projects led by Prof. Smilja Kalenić or Prof. Maja Abram. Within the scientific project of Prof. Kalenić, titled “Genotypes and Factors of Virulence of Hospital Injuries”, funded by the Ministry of

MR. SC. TANJA PETROVIĆ I MR. SC. SANJA JAKOVAC, ASISTENTICE
TANJA PETROVIĆ, MSC AND SANJA JAKOVAC, MSC, ASSISTANTS

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST Sve članice Katedre su specijalistice medicinske mikrobiologije s parazitologijom te su uključene i u stručni rad kliničkih mikrobioloških laboratorija u svojim matičnim ustanovama. Prof. Abram je predstojnica Kliničkog zavoda za kliničku mikrobiologiju Kliničkog bolničkog centra Rijeka, a prof. Vučković vodi mikrobiološki laboratorij MF u Rijeci. Mr. sc. Jakovac i mr. sc. Petrović zaposlenice su Mikrobiološkoga laboratorija SKB u Mostaru.

Znanstvena djelatnost se uglavnom provodila u okviru znanstveno-istraživačkih projekata koje su vodile prof. dr. Smilja Kalenić ili prof. dr. sc. Maja Abram. U okviru znanstvenoga projekta prof. Kalenić, pod naslovom „Genotipovi i činitelji virulencije uzročnika bolničkih infekcija“, financiranoga od Ministarstva znanosti i tehnologije RH, magistrirala je dr. Ostojić, tadašnja asistentica na Katedri. Trenutno, aktivan je projekt prof. Abram „Molekularni mehanizmi bakterijske patogeneze i odgovora na stres“, koji se financira iz potpore Sveučilišta u Rijeci. Naš znanstveni interes usmjeren je ka istraživanju preživljavanja bakterija u okolišu, molekularnih

Science and Technology of the Republic of Croatia, defended Ostojić, MD, her master's degree, then Assistant Professor at the Department. Currently, active is the project of Prof. Abram “Molecular Mechanisms of Bacterial Pathogenesis and Response to Stress”, funded by the University of Rijeka. Our scientific interest focuses on environmental survival research, molecular mechanisms of bacterial adaptation and response to environmental stress that affect virulence, antimicrobial resistance, or pathogenesis of infection. We also investigate the biological activity of polyphenols for possible application in therapy, food industry and biosanitation. Teachers and associates in the last 10 years, has published more than 30 scientific papers in renowned international journals cited in CC / SCIE databases and 20 scientific and professional papers indexed in other databases. We have presented the results through about a hundred congress press releases and invited lectures at national and international professional and scientific conferences. As members of organizational or scientific committees we participated in the organization of symposiums and congresses, of which we particularly emphasize the Croatian Antibiotic Resistance Symposium (Zagreb, 2012 and 2015), CESAR - Central European Symposium on Antimicrobials and Antimicrobial Resistance (Primošten, 2012 and CroCMID - the Croatian Congress of Clinical Microbiology and Infectious Diseases (Rovinj, 2013 and Poreč, 2016), CroViWo - Croatian Virus Workshop (Rijeka, 2014).

Master's degree from 1997 to 2016: Ostojić, M., Zagreb: School of Medicine University of Zagreb, 2005 (mentor Prof. Smilja Kalenić); Jakovac, S., Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013 (mentor, Prof. Mirsada Hukić) and Petrović, T., Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013 (mentor Prof. Ivan Čavar and Prof. Smilja Kalenić).

mehanizama bakterijske adaptacije i odgovora na stres iz okoliša koji utječu na virulenciju, antimikrobnu rezistenciju, odnosno patogenezu infekcije. Također ispitujeemo biološku aktivnost polifenola radi eventualne primjene u terapiji, prehrambenoj industriji i biosanitaciji.

Nastavnici i suradnici Katedre su, u posljednjih 10 godina, objavili više od 30 znanstvenih radova u uglednim međunarodnim časopisima citiranim u CC/SCIE bazama podataka te 20-tak znanstvenih i stručnih radova indeksiranih u drugim bazama. Rezultate smo prikazali kroz stotinjak kongresnih priopćenja te pozvanih predavanja na nacionalnim i međunarodnim stručnim i znanstvenim skupovima. Kao članovi organizacijskih ili znanstvenih odbora sudjelovali smo u organizaciji simpozija i kongresa, od kojih posebno ističemo Hrvatski simpozij o rezistenciji bakterija na antibiotike (Zagreb, 2012. i 2015.), CESAR – Central European Symposium on Antimicrobials and Antimicrobial Resistance (Primošten, 2012. i Šibenik, 2015.), CroViWo – Croatian Virus Workshop (Rijeka, 2014) te CroCMID – hrvatski kongres kliničke mikrobiologije i infektivnih bolesti (Rovinj, 2013. i Poreč, 2016.).

Magistrirali u razdoblju 1997.- 2016.: Ostojić, M., Zagreb: MF Sveučilišta u Zagrebu, 2005. (mentorica prof. dr. Smilja Kalenić); Jakovac, S., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica prof. dr. Mirsada Hukić) i Petrović, T., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentor doc. dr. Ivan Čavar, komentorica prof. dr. Smilja Kalenić).

Doktorirali u razdoblju od 1997. – 2016.: Ostojić, M., Sarajevo: MF Sveučilišta u Sarajevu, 2012. (mentorica prof. dr. Mirsada Hukić).

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Radi unaprjeđenja kvalitete nastave i znanstveno-istraživačkoga rada na Katedri za mi-

Doctor's degree in the period from 1997 to 2016:

Ostojić, M., Sarajevo: School of Medicine University of Sarajevo, 2012. (mentor Prof. Mirsada Hukić).

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR

PERIOD In order to improve the quality of teaching and scientific-research work at the Department of Microbiology, the five-year plan should take into account the current human resources potential. Therefore, the Department's development plan focuses primarily on the education of domestic staff, who will in the future be the carriers of teaching, professional and scientific achievements in the field of medical / clinical microbiology. It is positive that both assistants, Jakovac, MSc and Petrović, MSc enrolled in doctoral studies and began their scientific researches. We expect that the achieved results will be published in top-level journals and will form the basis of their dissertations, which will enable them to acquire the conditions for selection in science-teaching professorship. We will hold good scientific and professional cooperation with the University of Rijeka Faculty of Medicine and encourage participation in national and international projects, aware that without the partnership in European programs there is no long-term progress of science. As of now, we will endeavor to maintain and improve the quality of teaching by introducing clinical data into teaching. Due to the need for practical laboratory exercises, we will continue to cultivate cooperation with the Institute for Microbiology and Molecular Diagnosis of UCH in Mostar. Also, practical teaching will be significantly improved by issuing a practicum that is in the final stages of preparation.

krobiologiju, u okviru petogodišnjega plana treba imati u vidu trenutne kadrovske potencijale. Stoga je plan razvoja Katedre usmjeren prvenstveno prema edukaciji domaćih kadrova koji će u budućnosti biti nositelji nastavnih, stručnih i znanstvenih dostignuća iz područja medicinske/kliničke mikrobiologije. Pozitivno je što su obje više asistentice, dr. Jakovac i dr. Petrović, upisale doktorski studij te započele sa svojim znanstvenim istraživanjima. Očekujemo kako će ostvareni rezultati biti objavljeni u vrhunskim časopisima te predstavljati temelj njihovih disertacija čijim će obranama steći uvjete za izbor u znanstveno-nastavno zvanje docent. Odr-

žavat ćemo dobru znanstvenu i stručnu suradnju s MF-om Sveučilišta u Rijeci te poticati sudjelovanje u nacionalnim i međunarodnim projektima, svjesni kako bez partnerstva u europskim programima nema dugoročnoga napretka znanosti. Kao i do sada, nastojat ćemo održati i unaprijediti kvalitetu nastave uvodeći u nastavu podatke iz kliničke prakse. Zbog potreba praktičnih laboratorijskih vježbi i dalje ćemo njegovati suradnju sa Zavodom za mikrobiologiju i molekularnu dijagnostiku SKB u Mostaru. Također, praktična će nastava biti značajno unaprijeđena izdavanjem praktikuma koji je u završnoj fazi pripreme.

KATEDRA ZA FARMAKOLOGIJU DEPARTMENT OF PHARMACOLOGY

prof. dr. Ivica Brzić

KRATKA POVIJEST Katedra za farmakologiju prvi turnus nastave održala je 2000. godine pod pročetništvom prof. dr. Mladena Bobana s MF-a u Splitu. Tijekom proteklih godina u izvođenju nastave veliki doprinos su dali prof. dr. Marijana Klarica s MF-a u Zagrebu i Gordana Župan s MF-a u Rijeci. Od 2013. godine do danas pročelnik Katedre je prof. dr. Ivica Brzić. U izvođenju nastave također su sudjelovali ili još uvijek sudjeluju: prof. dr. Seid Huković; prof. dr. Darko Modun; prof. dr. Vladimir Trkulja; prof. dr. Juraj Geber; doc. dr. Ivana Mudnić; dr. sc. Danijela Budimir; mr. sc. Filipa Markotić i Ivan Merdžo dr. med.

RADNI UVJETI Katedra za farmakologiju ima jedan ured i dijeli laboratorij s Katedrom za fiziologiju. Prilikom izgradnje i opremanja Fakulteta nabavljena je oprema za izvođenje pokusa na izoliranim organima. U laboratoriju postoje dva sustava za izolirane organe. Jedan sustav je za izvođenje pokusa na izoliranom srcu, tzv. Langendorff. Drugi sustav je primarno za izvođenje pokusa na izoliranim krvnim žilama, ali može poslužiti i za izvođenje pokusa na traheji, crijevu ili mišićima. Na sustavu za izolirano srce napravljen je veliki broj pokusa čiji rezultati su objavljeni u nekoliko znanstvenih radova te su bili temelj za jednu doktorsku disertaciju. Djelatnici Katedre sudjeluju u nekoliko domaćih i međunarodnih

BRIEF HISTORY The first turn of Pharmacology course was held in the year 2000 under the guidance of Prof. Mladen Boban from Faculty of Medicine University of Split, as the Head of the Department. During the years, Prof. Marijan Klarica from the Faculty of Medicine Zagreb and Prof. Gordana Župan from the Faculty of Medicine Rijeka made a great contribution to the teaching process of the Department. From the year 2013 until now, the Head of Department is Prof. Ivica Brzić. Also, Prof. Seid Huković, Prof. Darko Modun, Prof. Vladimir Trkulja, Prof. Juraj Geber, Prof. Ivana Mudnić, Danijela Budimir, PhD, Filipa Markotić, MSc and Ivan Merdžo, MD participated or still participate in the teaching process of the Department.

WORKING CONDITIONS Department of Pharmacology has its own office and a laboratory shared with the Department of Physiology. When the new building of the Faculty was built, Laboratory was equipped with the systems for researches on isolated organs. There are two systems for the isolated organs in laboratory. The first one is a system for conducting experiments on isolated heart, so called Langendorff. The second is a system primarily used for conduction of tests on isolated blood vessels, but can also be used to perform experiments on trachea, intestines or muscles. A large number of experiments was made on the isolated heart system, the

znanstveno-istraživačkih projekata. Voditelj katedre je uspješno vodio dva znanstveno-istraživačka projekta Federalnoga ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta iz kojega je proizašlo nekoliko znanstvenih radova, doktorskih disertacija, magistarskih i diplomskih radova. Oprema nabavljena iz sredstava od projekta i danas se uspješno koristi te su u izradi dvije doktorske disertacije.

NASTAVNA DJELATNOST Nastavna djelatnost Katedre sastoji se od održavanja predavanja, seminara i vježbi za studente Medicinskog i Farmaceutskog fakulteta te Fakulteta zdravstvenih studija u Mostaru. Na Farmaceutskom fakultetu nastavnici Katedre sudjeluju u izvođenju nastave iz predmeta Farmakoterapija, a na Fakultetu zdravstvenih studija iz predmeta Opća toksikologija. Također, djelatnici Katedre drže nastavu na poslijediplomskom studiju MF i Fakulteta zdravstvenih studija iz predmeta Klinička farmakologija i Specijalna toksikologija.

Nastavnici i suradnici: Prof. dr. Ivica Brizić (pročelnik); prof. dr. Mladen Boban; doc. dr. Ivana Mudnić; dr. sc. Danijela Budimir; mr. sc. Filipa Markotić i Ivan Merdžo dr. med.

PLAN RAZVOJA KATEDRE Glavni ciljevi za budućnost su educirati vlastiti kadar koji bi mogao preuzeti sve obveze vezane za znanstveni i nastavni rad Katedre. U nastavni proces su uključeni mr. sc. Filipa Markotić i dr. Ivan Merdžo koji su bivši studenti ovoga Fakulteta. Ivan Merdžo se nalazi na edukaciji i provođenju istraživanja za svoju doktorsku disertaciju u Sjedinjenim Američkim Državama kod prof. dr. Marka Busije te se očekuje njegov skori povratak u Mostar. Također, ciljevi su unaprjeđenje nastavnoga procesa i povećanje znanstveno-istraživačke aktivnosti, iako su one i sada na dobroj razini s obzirom na okolnosti.

results of which were published in several scientific papers and were the basis for one doctoral dissertation. The staff of the Department participate in several domestic and international scientific-research projects. The Head of the Department successfully ran two scientific-research projects of the Federal Ministry of Science, Education and Sports, which resulted in several scientific papers, PhD dissertations, master and graduation thesis. The equipment purchased from the project funds is being successfully used until today and two PhD dissertations are being prepared.

TEACHING ACTIVITY Teaching activity of the Department consists of lectures, seminars and exercises for students of School of Medicine, School of Pharmacy and School of Health Sciences of University of Mostar. On School of Medicine, teachers of the Department participate in teaching on Pharmacotherapy Course, and at School of Health Sciences on General Toxicology Course. Also, the Department's staff are involved in teaching on postgraduate PhD study at School of Medicine and School of Health Sciences on Clinical Pharmacology Course and Special Toxicology Course.

Teachers and associates: Prof. Ivica Brizić, (Head of the Department); Prof. Mladen Boban; Prof. Ivana Mudnić; Danijela Budimir, PhD; Filipa Markotić, MSc and Ivan Merdžo, MD.

PLAN FOR THE DEVELOPMENT OF DEPARTMENT

The main goal for the future is to educate its own staff who could take over all responsibilities related to research and teaching activities of the Department. Filipa Markotić, MSc and Ivan Merdžo, MD who are former students of this School are involved in teaching process. At this moment Ivan Merdžo is on education in USA, where he's conducting research for his PhD dissertation with Prof. Marko Busija, and

Literatura: Bertram G. Katzung, Susan B. Masters, Anthony J. Trevor (urednici), „Temeljna i klinička farmakologija“, prijevod 11. izdanja na hrvatski jezik, Medicinska naklada, Zagreb, 2011.; V. Bradamante, M. Klarica, M. Šalković – Petrišić, (ur), „Farmakološki priručnik“, Medicinska naklada (drugo izdanje), Zagreb, 2008; H. P. Rang, M. M. Dale, J. M. Ritter, P. K. Moore: „Farmakologija“, Golden marketing-Tehnička knjiga Zagreb 2006. i Bulat, Geber, Lacković, „Medicinska farmakologija“, Zagreb, 2000.

is expected to return to Mostar soon. Also, the goals are to improve the teaching process and to increase the scientific-research activities, even though they are at a good level due to the circumstances.

Literature: Bertram G. Katzung, Susan B. Masters, Anthony J. Trevor (ed), “General and Clinical Pharmacology”, translation of the 11th edition, Medicinska naklada, Zagreb, 2011; V. Bradamante, M. Klarica, M. Šalković – Petrišić, (ed), “Manual of Pharmacology”, Medicinska naklada (2nd edition), Zagreb, 2008; H. P. Rang, M. M. Dale, J. M. Ritter, P. K. Moore: “Pharmacology”, Golden marketing-Tehnička knjiga Zagreb 2006. and Bulat, Geber, Lacković, “Medical Pharmacology”, Zagreb, 2000.

prof. dr. Mladen Mimica

KRATKA POVIJEST I PRETHODNI PROČELNICI

Prema nastavnom planu i programu studija medicina od utemeljenja Fakulteta, kolegij Klinička propedeutika je zamišljen kao uvod u Kliničku medicinu, stoga je predviđen na III. godini studija. Utemeljitelj i dugogodišnji voditelj kolegija (od 1999. do 2009.) bio je uvaženi prof. dr. Mirko Grujić, redoviti profesor MF-a Univerziteta u Sarajevu. Svoje bogato stručno i znanstveno iskustvo koje je stjecao na svjetski uglednim klinikama (Leipzig, Ulm, Frankfurt, Hamburg, Berlin i dr.), s velikim entuzijazmom dijelio je s našim studentima. Znanstveni opus prof. dr. Grujića, zaista je imponozantan; objavio je dvjesto deset radova u domaćim i inozemnim časopisima, te napisao poglavlje endokrinologije u udžbeniku „Interna medicina“ u izdanju „Svjetlosti“ Sarajevo. Temeljna koncepcija organizacije kolegija, prof. Grujića bila je prihvaćena i od naših studenata i vodstva Fakulteta, stoga je uz neznatne izmjene u organizaciji, 2009./2010. akademske godine, za voditelja kolegija izabran prof. dr. Milenko Bevanda. Akademске 2011./2012. za voditelja kolegija imenovan prof. dr. Mladen Mimica, koji i danas obnaša tu dužnost.

RADNI UVJETI I NASTAVNA DJELATNOST Do izgradnje nove zgrade Fakulteta nastavni proces kolegija (predavanja i seminari) provodio se u zgradi SKB Mostar na Odjelu patologije. Od 2008. godine

BRIEF HISTORY AND PREVIOUS HEADS OF THE DEPARTMENT

According to the curriculum of the Faculty of Medicine University of Mostar, since its founding, Course Clinical propedeutics has been conceived as an introduction to Clinical medicine, and is therefore envisaged in the 3rd year of studies. Founder and long-time Head of the Department (from 1999 to 2009) was reputed Prof. Mirko Grujić, Full Professor at School of Medicine University of Sarajevo. With great enthusiasm he shared his extensive professional and scientific experience that he has gained at world-renowned clinics (Leipzig, Ulm, Frankfurt, Hamburg, Berlin and others.) to our students. The scientific opus of Prof. Grujić is truly impressive. He published 210 papers in domestic and foreign journals and wrote the chapter on endocrinology in the textbook “Internal Medicine” in the edition of “Svjetlost” Sarajevo. The basic organizational concept of the Course, made by Prof. Grujić, was fully accepted by our students and the leadership of the School, so with the minor organizational changes in the academic year 2009/2010 Prof. Milenko Bevanda was elected for the Head of the Department. In the academic year 2011/2012 professor Mladen Mimica, present Head of the Department, has been elected.

WORKING CONDITIONS AND TEACHING PROCESS Up to the construction of the new building of

predavanja i seminari se održavaju u predavaoni-
cama MF-a. Kolegij Klinička propedeutika je uvod
u Kliničku medicinu, u kojem student stječe znanja
i vještine potrebne za pregled bolesnika te se upo-
znaje s vodećim znacima i sindromima iz područja
interne medicine. Nakon što odslušaju i polože ovaj
kolegij, studenti imaju opće kompetencije koje omo-
gućavaju shvaćanje zbog čega je klinička propedeu-
tika, odnosno klinički pregled bolesnika temelj svih
grana kliničke medicine. Tako su do akademske
2013./2014. godine studenti u sklopu ovoga kolegija
imali praktičnu nastavu (vježbe) na odjelima Kirur-
gije, Neurologije, Psihijatrije, Dermatovenerologije,
Infektologije i Plućnom odjelu. Studenti su stjecali
i specifične kompetencije: uzimanje anamneze, uz
adekvatan pristup i komunikaciju s bolesnikom,
kao i teorijske osnove i praktično izvođenje fizikal-
nog pregleda. Izmjenama u koncepciji kolegija od
2013./2014. godine praktični dio nastave se izvodi
na Klinici za unutarnje bolesti. Nakon odslušanoga
i položenoga kolegija studenti mogu definirati, opi-
sati i analizirati ključna etička i legislativna načela u
samostalnom pristupu bolesniku i njegovoj obitelji.
Znat će analizirati relevantne promjene u općem
statusu bolesnika, opisati prepoznavanje i procjenu
promjena vitalnih znakova.

Nastavnici i suradnici: Prof. dr. Žarko Šantić; prof.
dr. Monika Tomić; prof. dr. Zdenko Ostojić; prof.
dr. Ante Ivanković; prof. dr. Helena Škobić; prof. dr.
Dubravka Šimić; prof. dr. Ljubo Šimić; prof. dr. Bran-
ko Bakula; prof. dr. Ante Kvesić; prof. dr. Luka Zapu-
tović; doc. dr. Mustafa Hadžiomerović; doc. dr. Ivo
Curić; doc. dr. Slavica Ćorić; doc. dr. Mirjana Vasilj;
dr. sc. Zrinko Prskalo; dr. sc. Emil Babić; dr. sc. Zdrav-
ko Trolić; dr. sc. Diana Zelenika; dr. sc. Zoran Trninić;
mr. sc. Ivica Markota; mr. sc. Inga Marjanović; mr. sc.
Darja Pavlović Rozić; mr. sc. Darko Markota; mr. sc.
Ivana Tica; mr. sc. Vedrana Gačić; mr. sc. Zoran Re-
bac; mr. sc. Mile Volarić; mr. sc. Helien Bebek Ivan-

the Faculty, the teaching process (lectures and sem-
inars) has been carried out in the classroom of Uni-
versity Clinical Hospital Mostar at the Department
of Pathology. Since 2008, lectures and seminars are
held in the lecture halls of Faculty of Medicine. The
Clinical Propedeutics Course is an introduction to
clinical medicine, during which student acquires
the knowledge and skills needed for examination
of the patients and meets the leading signs and
syndromes in Internal medicine. After attending the
course and passing the exam students have gen-
eral competences that enable them to understand
why clinical propedeutics or clinical examination of
patients is the basis of all branches in clinical med-
icine. Until the academic year 2013/2014 students
had practical lessons (exercises) at the Department
of Surgery, Neurology, Psychiatry, Dermatovene-
rology, Infectology and Pulmology. Students were
acquiring specific competences: history taking with
an adequate approach and communication with
patients, as well as theoretical basics and practical
performing of clinical examination. According to
the changings in the Course concept, a practical
part of the lessons is performed at the Department
of Internal Medicine of UCH Mostar. After attending
and passing the Course, students should be able to
define, describe and analyze key ethical and legis-
lative principles in an independent approach to the
patient and his/her family. They would analyze the
relevant changes in the overall status of the patient,
describe the recognition and assessment of vital
signs' changes.

Teachers and associates: Prof. Žarko Šantić, Prof.
Monika Tomić, Prof. Zdenko Ostojić, Prof. Ante Ivank-
ović, Prof. Helena Škobić, Prof. Dubravka Šimić, Prof.
Ljubo Šimić, Prof. Branko Bakula, Prof. Ante Kvesić,
Prof. Luka Zaputović, Prof. Mustafa Hadžiomerović,
Prof. Ivo Curić, Prof. Slavica Ćorić, Prof. Mirjana Vasilj,
Zrinko Prskalo, PhD, Emil Babić, PhD, Zdravko Trolić,

ković; Sanda Miljko, dr. med.; Sanja Selak, dr. med.; Pero Marić, dr. med.; Gordana Perić Jozić, dr. med.; Dražan Bošnjak, dr. med.; Milka Planinić, dr. med.; Smiljan Vidić, dr. med.; Iva Bakula, dr. med. i Mili Čehajić, dr. med.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST Stručna i znanstvena djelatnost nastavnika i suradnika u nastavi kolegija Klinička propedeutika, opisana je u Katedri za Internu medicinu.

PhD, Diana Zelenika, PhD, Zoran Trninić, PhD, Ivica Markota, MSc, Inga Marjanović, MSc, Darja Pavlović Rozić, MSc, Darko Markota, MSc, Ivana Tica, MSc, Vedrana Gačić, MSc, Zoran Rebac, MSc, Mile Volarić, MSc, Helien Bebek Ivanković, MSc, Sanda Miljko, MD, Sanja Selak, MD, Pero Marić, MD, Gordana Perić Jozić, MD, Dražan Bošnjak, MD, Milka Planinić, MD, Smiljan Vidić, MD, Iva Bakula, MD and Mili Čehajić, MD.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITIES

Professional and scientific activities of the teachers and associates at the Department of Clinical propedeutics will be described in the chapter about the Department of Internal Medicine.

KATEDRA ZA PSIHIJATRIJU DEPARTMENT OF PSYCHIATRY

prof. dr. Miro Klarić

POVIJESNI OSVRT Nastava na Katedri za psihijatriju počela se izvoditi akademske 2000./2001. godine. U tom razdoblju odjeli psihijatrije i neurologije, iako su u procesu osnivanja Kliničke bolnice 1995. godine, formalno pravno bili odvojeni, još uvijek su funkcionirali jedinstveno kao Odjel neuropsihijatrije. Šef Odjela bila je mr. sc. Helena Škobić. Odjel se nalazio u krugu Stare bolnice, na sadašnjoj lokaciji kompleksa Mepas Malla. Kadrovsko i funkcionalno razdvajanje odjela psihijatrije i neurologije izvršeno je tek u travnju 2003. godine, od kada Odjel za psihijatriju egzistira i razvija se kao samostalna služba. Za prvog šefa samostalnog Odjela psihijatrije imenovan je neuropsihijatar Miro Klarić, dr. med. Ratom uništen i skućen prostor Odjela neuropsihijatrije, koji je bio krajnje nepovoljan za izvođenje nastave, nadomješten je velikim entuzijazmom malobrojnoga stručnoga kadra i još većom pomoći nastavnika iz Republike Hrvatske. U toj pomoći osobito se isticao osnivač i prvi predstojnik katedre prof. dr. Miro Jakovljević, redoviti profesor MF-a Sveučilišta u Zagrebu. Uz profesora Jakovljevića u nastavu su bili uključeni i doc. dr. Vlado Jukić, ravnatelj psihijatrijske bolnice Vrapče i prof. dr. Nikola Mandić, redoviti profesor MF-a Sveučilišta u Osijeku. Mislim kako nije nevažno istaknuti da su sva tri nastavnika podrijetlom iz ovih krajeva i da su se na poziv za pomoć odazvali s istom voljom i entuzijazmom koje

BRIEF HISTORY Teaching on the Psychiatry Course began in the academic year 2000/2001. In that period Department of Psychiatry and Department of Neurology, although formally and legally separated during the process of establishing the Hospital Center in 1995, still functioned as a single Department of Neuropsychiatry. Head of the Department was Prof. Helena Škobić. The Department has been located in the area of "Old Hospital" at the present location of Mepas Mall complex. Personnel and functional separation of Psychiatry and Neurology Departments has been conducted in April of 2003, from when the Department of Psychiatry exists and develops as an independent service. Neuropsychiatrist Prof. Miro Klarić has been elected for the first Head of an independent Department of Psychiatry. War destruction and lack of space, inconvenience for teaching of the Department of Neuropsychiatry was replaced by the great enthusiasm of the few professional staff and with even bigger help of teachers from the Republic of Croatia. In this assistance, Prof. Miro Jakovljević, full professor from the School of Medicine Zagreb, the founder and the first Head of the Department of Psychiatry at School of Medicine Mostar, should be particularly emphasized. With Prof. Jakovljević, Prof. Vlado Jukić, Director of Psychiatry Hospital Vrapče and Prof. Nikola Mandić from the School of Medicine Osijek were

su zatekli i kod osnivača MF-a i djelatnika Odjela neuropsihijatrije. Uz organizaciju i izvođenje nastave, njihova aktivnost, osobito prof. dr. Mire Jakovljevića, istodobno je bila usmjerena i na razvoj akademske i znanstveno istraživačke medicine na Katedri za psihijatriju. U tom kontekstu, već u lipnju 2004. godine, Katedra za psihijatriju ako ne prva, sigurno jest među prvima, organizirala je međunarodni simpozij pod nazivom „Mostarska psihijatrijska subota“ koji je prešao u tradiciju i od tada se održava svake godine, prve subote u mjesecu lipnju.

Prve akademske 2000./2001. godine uz nositelje nastave prof. dr. Miru Jakovljevića, prof. dr. Nikolu Mandića i doc. dr. Vladu Jukića, u izvođenju nastave od domaćega kadra sudjelovali su: mr. sc. Helena Škobić, neuropsihijatrica, mr. sc. Dragan Babić, neuropsihijatar, dr. Miro Klarić, neuropsihijatar, dr. Borislav Maslov, neuropsihijatar, prof. Ivana Soldo, psihologinja, Dunja Puvača, socijalna radnica i Damir Bošković, radni terapeut. Predavanja i seminari iz predmeta psihijatrije izvođeni su u učionici upravne zgrade Kliničke bolnice, a vježbe na Odjelu neuropsihijatrije. Ovakva organizacija nastave iz predmeta psihijatrije bila je sve do 2009. godine kada je završena izgradnja nove bolnice na Bijelom brijegu. U novoj prostornoj reorganizaciji Kliničke bolnice, Odjel psihijatrije preseljen je u dotadašnju zgradu ATD-a. Iste godine Odjel psihijatrije stekao je uvjete i dobio status Klinike za psihijatriju.

SMJEŠTAJ I UVJETI RADA Preseljenjem psihijatrijske službe 2009. godine na novu lokaciju, u dotadašnji ATD u Liska ulici, cjelovita nastava iz psihijatrije odvija se u Klinici za psihijatriju. Klinika raspolaže s dvije učionice za izvođenje predavanja, seminara i vježbi i sa 65 bolničkih kreveta. Uz to, Klinika ima organiziranu i dnevnu bolnicu za odrasle i djecu, te polikliničku službu. Vježbe u skupinama 8 – 10 studenata izvode se u Klinici, a zadnje tri godine i u CMZ DZ Mostar.

involved in teaching process. I think it is not irrelevant to point out that all three teachers are from this region and that they have responded to the call for help with the same will and enthusiasm that they found with the founders of the Faculty of Medicine Mostar and the staff of the Department of Neuropsychiatry. In addition to organizing and teaching, their activity, especially Prof. Miro Jakovljević, was at the same time focused on the development of academic and scientific research medicine at the Department of Psychiatry. In that context, in June 2004, the Department of Psychiatry, if not the first one, has been certainly one of the first to organize an international symposium, entitled “Mostar Psychiatric Saturday”, which became the tradition and since then is held every year, on the first Saturday of June.

Domestic teachers involved in teaching process in the first, academic year 2000/2001 were: Helena Škobić, MSc, neuropsychiatrist; Dragan Babić, MSc, neuropsychiatrist; Miro Klarić, MD, neuropsychiatrist, Borislav Maslov, MD, neuropsychiatrist; Prof. Ivana Soldo, psychologist; Dunja Puvača, social worker and Damir Bošković, occupational therapist. Lectures and seminars on Psychiatry Course were held in the classroom of the administrative building of the UHC Mostar and exercises were performed at the Department of Neuropsychiatry. This kind of organization on the Psychiatry Course remained until 2009 when the construction of the new building of the UCH Mostar has been finished. In the new spatial reorganization of the UHC, the Department of Psychiatry was relocated to the former ATD building. That same year, the Department of Psychiatry acquired conditions and got the status of the Clinical Center of Psychiatry.

LOCATION AND WORKING CONDITIONS

By moving psychiatric services in 2009 to a new location in the former ATD building at Liska Street, full-time teaching on Psychiatry Course takes place

ZGRADA PSIHIJATRIJE
THE PSYCHIATRY BUILDING

NASTAVNA DJELATNOST Nastava iz Psihijatrije turnusnog je tipa i traje tri tjedna. Do 2011./2012. školske godine nastava iz Psihijatrije održavala se na IV. godini u VIII. semestru studija kada je reformom kurikulumuma MF premještena na III. godinu u VI. semestar studija. Realizacijom plana aktualne reforme kurikulumuma nastavu iz Psihijatrije će od iduće 2017/18 akademske godine ponovno biti vraćena u VIII. semestar studija.

Nastava se izvodi u Klinici za psihijatriju. Uz organizaciju i izvođenje cjelovite nastave iz predmeta Psihijatrije, članovi Katedre u nastavnim zvanjima sudjelovali su i u izvođenju nastave poslijediplomskog (magistarskog) studija, a organizacijom i početkom rada doktorskoga studija 2012. godine, i u izvođenju nastave na doktorskom studiju.

NASTAVNO I SURADNIČKO OSOBLJE Od akademske 2013. godine, predstojnik Katedre za psihijatriju je prof. dr. Miro Klarić, koji je zamijenio dotadašnjega predstojnika i osnivača Katedre prof. dr. Miru Jakovljevića, redovitoga profesora u trajnom zvanju na MF u Zagrebu, koji je tu funkciju obnašao od

at the Department of Psychiatry UCH Mostar. The Department has two classrooms for lectures, seminars and exercises and 65 hospital beds. Additionally, Daily Hospital for children and adults has been organized at the Department as well as the Outpatient unit. Exercises in groups of 8 - 10 students are performed at the Department and also at Mental Health Center of Health Care Center Mostar in the past 3 years.

TEACHING PROCESS The teaching on Psychiatry Course is organized in turns and lasts for three weeks. By the academic year 2011/2012 Psychiatry Course has been held in the 8th semester, on the 4th year of medical studies, but after, it was scheduled on the 3rd year, 6th semester by curricular reform. With the realization of the new curricular reform, the Psychiatry course will be again scheduled in the 8th semester. The teaching process is organized at the Department of Psychiatry. In addition to organizing and teaching on Psychiatry Course, the teachers from the Department were involved in teaching on Postgraduate Master Studies as well as in teaching on Postgraduate PhD Study since its establishment in 2012.

TEACHERS AND ASSOCIATES The Head of the Department of Psychiatry from the academic year 2013/2014 is Prof. Miro Klarić, who replaced the former chairman and founder of the Department, Prof. Miro Jakovljević, Full Professor at Faculty of Medicine in Zagreb, who has been on this position since the academic year 2000/2001 until 2013. Teachers at the Department of Psychiatry today are: Prof. Miro Klarić, Department of Psychiatry UCH Mostar; Prof. Dragan Babić, Department of Psychiatry UCH Mostar; Prof. Miro Jakovljević, Department of Psychiatry UHC Zagreb; Prof. Vlado Jukić, Psychiatry Hospital Center Vrapče, Zagreb; Prof. Bjanka Vuksan-Ćusa, Department of Psychiatry UHC Zagreb; Marko Martinac, PhD, Mental Health Center, HCC Mostar; Ruža

akademske 2000./2001. do 2013. godine. Katedru za psihijatriju danas čine: izv. prof. dr. Miro Klarić, Klinika za psihijatriju SKB Mostar; izv. prof. dr. Dragan Babić, Klinika za psihijatriju SKB Mostar; red. prof. dr. Miro Jakovljević, Klinika za psihijatriju, KBC Zagreb; red. prof. dr. Vlado Jukić, Klinika za psihijatriju Vrapče, Zagreb; doc. dr. Bjanka Vuksan-Ćusa, Klinika za psihijatriju, KBC Zagreb; viši asistent dr. sc. Marko Martinac, Centar mentalnoga zdravlja DZ Mostar; viši asistent mr. sc. Ruža Milićević, Klinika za psihijatriju SKB Mostar; viši asistent mr. sc. Marko Pavlović, Klinika za psihijatriju SKB Mostar; viša asistentica mr. sc. Martina Krešić Ćorić, Klinika za psihijatriju SKB Mostar i viši asistent mr. sc. Božo Petrov, Klinika za psihijatriju SKB Mostar. Veliki doprinos radu i razvoju Katedre dao je doc. dr. Boris Maslov, neuropsihijatar, koji je bio član Katedre od njezina osnutka do svoje smrti 2012. godine.

ČLANOVI KATEDRE
MEMBERS OF DEPARTMENT

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST Od samoga osnivanja Katedre njezini članovi aktivno sudjeluju na domaćim i stranim znanstveno-stručnim skupovima i istraživačkim projektima. Ove aktivnosti su u značajnoj mjeri doprinijele nastanku brojnih znanstvenih radova, ali i izradi magistarskih radova i doktorskih disertacija.

Milićević, MSc, Department of Psychiatry UCH Mostar; Marko Pavlović, MSc, Department of Psychiatry UCH Mostar; Martina Krešić Ćorić, MSc, Department of Psychiatry UCH Mostar and Božo Petrov, MSc, Department of Psychiatry UCH Mostar.

A great contribution to the work and development of the Department was given by Prof. Boris Maslov, a neuropsychiatrist, who has been a member of the Department since its foundation until his death in 2012.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITIES

From the beginning of the work of the Department, its members have actively participated in domestic and international scientific and professional conferences and research projects. These activities have significantly contributed to the publication of numerous scientific papers, as well as the preparation of master's theses and doctoral dissertations.

This year, "14th Mostar Psychiatric Saturday" has been organized. Each "Mostar Psychiatric Saturday" is dedicated to one current topic in the field of mental health. Selected papers from several "Mostar Psychiatric Saturdays" have been published in the journal "Motrišta" - a journal of "Matica hrvatska Mostar".

Also, three published books got the status of university textbooks for postgraduate doctoral studies at the Faculty of Medicine Mostar. In the context of permanent education of health professionals, Department of Psychiatry at the School and Department of Psychiatry of UCH Mostar in 2009 have organized a psychotherapeutic training on a group analysis which still lasts, and is planned that we will have first educated group psychotherapists next year. Education is conducted by the Institute for Group Analysis from Zagreb. Physicians, graduate nurses and health care associates (psychologists and social workers) from the Department of Psychiatry, as well as other healthcare institutions from Herzegovina and Southern Croatia are involved in educational program.

Ove, 2017., godine u tijeku je organizacija tradicionalne XIV. Mostarske psihijatrijske subote. Mostarska psihijatrijska subota koncipirana je tako da se na svakoj obrađuje jedna aktualna tema iz oblasti mentalnoga zdravlja. Izabrani tekstovi s više psihijatrijskih subota objavljeni su u časopisu Motrišta – časopisu Matice hrvatske Mostar, a tiskane su i tri knjige koje su dobile status sveučilišnih udžbenika za poslijediplomski doktorski studij na MF u Mostaru. U okviru trajne izobrazbe zdravstvenih djelatnika, Katedra i Klinika za psihijatriju 2009. godine organizirali su psihoterapijsku edukaciju iz grupne analize koja u kontinuitetu još uvijek traje, a po planu bi iduće godine trebali izaći i prvi grupni psihoterapeuti. Edukaciju provodi Institut za grupnu analizu iz Zagreba. U edukaciju su uključeni liječnici, diplomirane medicinske sestre i zdravstveni suradnici (psiholozi i socijalni radnici) s Klinike za psihijatriju, kao i drugih zdravstvenih institucija iz hercegovačke regije i južne Hrvatske.

MAGISTRIRALI I DOKTORIRALI OD UTEMELJENJA DO 2017. GODINE Od utemeljenja do 2017. godine na katedri za psihijatriju magistriralo je osam njezinih članova, šest ih je i doktoriralo, dok ih je još troje u izradi doktorske disertacije.

NASTAVNI KADAR Katedru danas čine dva domaća izvanredna profesora, dva izvanjska redovita profesora i jedna docentica, te šest viših asistenata. S Klinikom kao nastavnom bazom MF-a te Fakulteta zdravstvenih studija i kao polaznom bazom za istraživačke djelatnosti Katedre, aktivnosti Katedre se nužno prelijevaju na većinu djelatnika Klinike. S obzirom na to da uz djelatnike koji imaju nastavna imenovanja i mlađi djelatnici Klinike za psihijatriju, koji su na doktorskom studiju, sudjeluju u izvođenju nastave iz više kolegija na Fakultetu zdravstvenih studija, u idućem razdoblju bit će pokrenuti postupci za odgovarajuća nastavna imenovanja i ovih djelatnika.

MASTER THESES AND PHD DISSERTATIONS

FROM THE FOUNDATION UNTIL 2017 From the foundation of the Department until 2017, eight members of the Department got the Master of Sciences degree, six of its members PhD degree, and three PhD dissertations are in the phase of preparation.

TEACHING STAFF Today, two domestic associate professors are involved in teaching process of the Department, as well as two visiting full professors and one assistant professor, and six senior assistants. As the Department of Psychiatry (UCH) is the teaching base for the School of Medicine and School of Health Sciences and a start point for researches, the activities of the Department necessarily involve most employees at the Department (UCH). Due to the fact that besides the teachers who have academic title, younger members of the Department, who are still on postgraduate PhD studies, participate in teaching process of several courses at School of Health Sciences, in the next period we will initiate the procedure for obtaining an academic title of these employees.

PUBLIKACIJE OBJAVLJENE U ČASOPISIMA INDEKSIRANIM U CC, UDŽBENICI I PROJEKTI OD UTEMELJENJA DO 2017. GODINE Članovi katedre (stalni) od utemeljenja do 2017. godine objavili su 65 radova u časopisima indeksiranim u CC-u, te su bili urednici dva sveučilišna udžbenika i autori 19 poglavlja u udžbenicima i jednoj monografiji. Uz to su bili i voditelji tri projekta financirana od Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke BiH, i suradnici u još pet međunarodnih projekta.

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE RAZDOBLJE Kako bismo zadržali opseg i kvalitetu aktivnosti koje su do sada postignute, u idućem petogodišnjem razdoblju rad Katedre zasnivat će se na unaprjeđenju kvalitete nastavnoga programa i razvoju znanstveno-istraživačkih aktivnosti i kadrovske strukture. Program rada i razvoja obuhvaća održanje i daljnji razvoj aktivnosti na sljedećim područjima: dodiplomskom nastavnom programu; poslijediplomskom nastavnom programu; znanstveno istraživačkoj aktivnosti; suradnji na stručnoj i znanstvenoj razini; izdavačkoj djelatnosti; i jačanju nastavnoga kadra.

PUBLICATIONS PUBLISHED IN CC JOURNALS, TEXTBOOKS AND PROJECTS FROM FOUNDATION UNTIL 2017 Permanent members of the Department, from the foundation until 2017, have published 65 papers in CC-indexed journals, were editors of two university textbooks and authors of 19 chapters in textbooks and one monograph. Additionally, they were the leaders of three projects financed by the Federal Ministry of Education and Science of Bosnia and Herzegovina, and associates in five international project.

THE DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR PERIOD In order to maintain the range and quality of the activities that have been achieved so far, in the next five years the work of the Department will be based on the improvement of the quality of the curriculum and staff structure, and the development of scientific research activities. The Work and Development Program encompasses the maintenance and further development of activities in the following areas: undergraduate curriculum; post-graduate curriculum; scientific research activities; cooperation at the professional and scientific level; publishing activity; rising the teaching staff.

4. GODINA /4TH YEAR

KATEDRA ZA RADIOLOGIJU I NUKLEARNU MEDICINU DEPARTMENT OF RADIOLOGY AND NUCLEAR MEDICINE

doc. dr. Miro Miljko

Pod vodstvom prvoga pročelnika prof. dr. Josipa Maškovića, dr. med., specijalista radiologije i subspecijalista intervencijske radiologije, nastava na Katedri za radiologiju i nuklearnu medicinu počela se izvoditi u jesenskom semestru akademske godine 2000./2001.

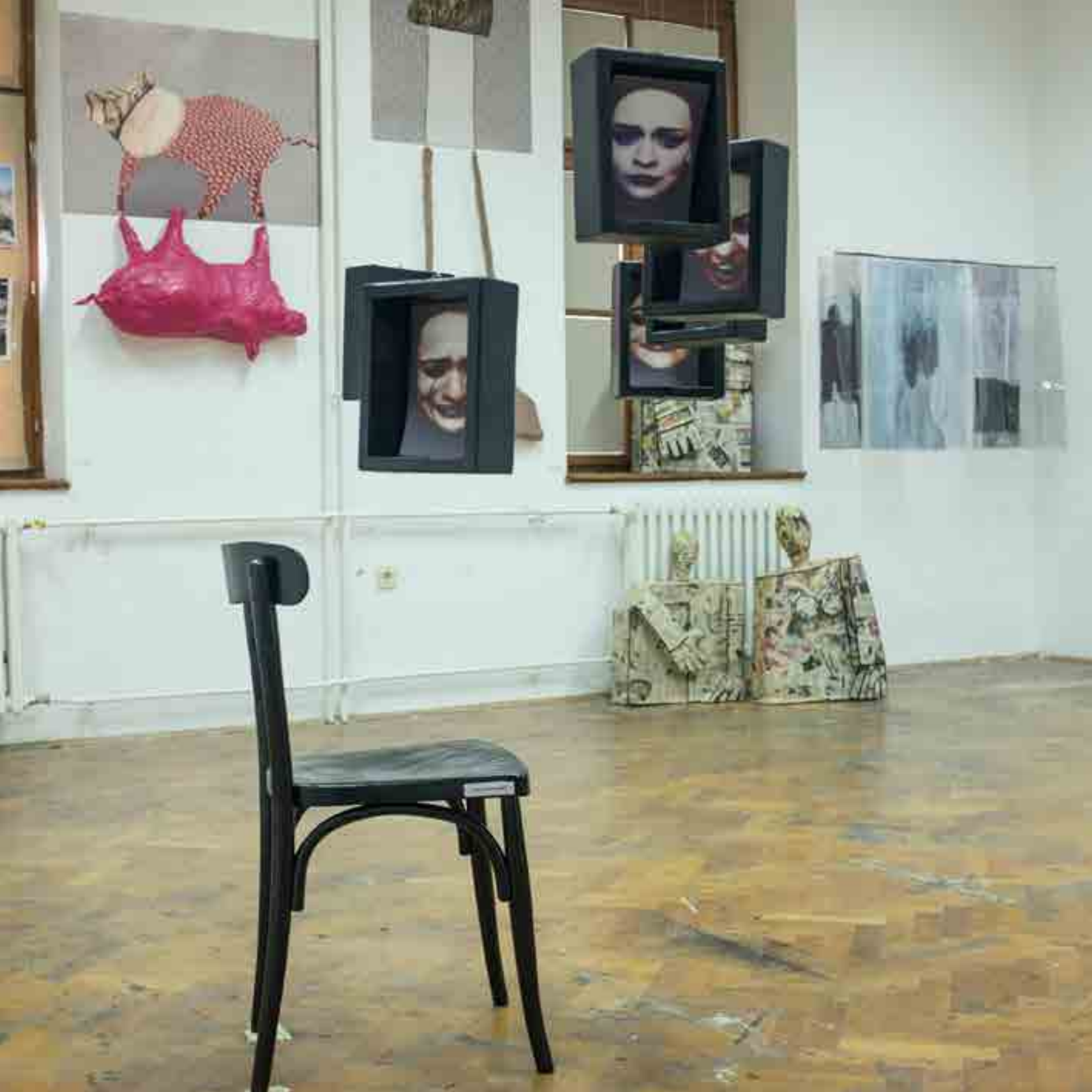

**PROF. DR. JOSIP MAŠKOVIĆ,
OSNIVAČ I PRVI PROČELNIK KATEDRE**
PROF. JOSIP MAŠKOVIĆ,
FOUNDER AND FIRST HEAD OF DEPARTMENT

Nastava se provodila u prostorima tadašnjeg Odjela za radiologiju (sada Klinički zavod za radiologiju) i Odjela za nuklearnu medicinu na lokalitetu Bijeli brijeg (koji je izgrađen i pušten u promet 1987. godine). Od 2007. god. prelazi se u novu zgradu MF-a, a 2010. god. u novootvorenu i suvremeno opremljenu bolnicu, na Bijelome brijegu, koja će ponijeti ime Klinička bolnica, a zatim i Sveučilišna klinička

Under the guidance of the first Head of the Department, Prof. Josip Mašković, specialist in Radiology and subspecialist in Interventional Radiology, teaching on Radiology and Nuclear Medicine Course began in autumn semester of the academic year 2000/2001.

Teaching was conducted at the premises of the former Department of Radiology (now the Clinical Institute of Radiology) and the Department of Nuclear Medicine at “Bijeli brijeg” (which has been built in 1987). The Department has been moved to the new building of the School of Medicine Mostar, and in 2010 to the newly opened and modernly equipped hospital at “Bijeli brijeg” named Clinical Hospital Mostar, and after that University Clinical Hospital Mostar (UCH Mostar), which was all a significant step towards in improving the quality of teaching. The classes of the Department are now performed at the classrooms of Faculty of Medicine Mostar, at the premises of the Clinical Institute of Radiology and the Department of Nuclear Medicine. The basic task of the Department of Radiology and Nuclear Medicine is to conduct teaching on its two constituent branches - radiology and nuclear medicine. Additionally, the Department organizes classes from the elective course “Imaging possibilities in neural and musculoskeletal injuries and diseases” by Prof. Miro

bolnica Mostar (SKB Mostar), što je sve omogućilo značajan iskorak ka unaprjeđenju kvalitete nastave. Sada se nastava na Katedri izvodi u predavaonica MF-a, prostorima Kliničkog zavoda za radiologiju i Odjelu nuklearne medicine. Osnovna zadaća Katedre za radiologiju i nuklearnu medicinu jeste provođenje nastave iz njene dvije sastavne grane – radiologije i nuklearne medicine. Dodatno, Katedra organizira nastavu iz izbornoga dodiplomskoga predmeta „Mogućnosti slikovnog prikaza neuro i muskuloskeletnih ozljeda i oboljenja“ voditelja doc. dr. Mire Miljke i asistentice Marijane Karlović-Vidaković, subspecijalistice neuroradiologije. Djelatnici Katedre sudjeluje u nastavi iz brojnih predmeta dodiplomskog i diplomskog studija radiološke tehnologije na Fakultetu zdravstvenih studija u Mostaru. Osim odgojno-obrazovnoga programa studenata, cilj Katedre i prvog pročelnika bio je stvoriti kadar koji će nastaviti dalji tijek rada i uspjelo se kroz rad Katedre stvoriti tri docenta radiologije i to: doc. dr. Ladislav Pavić; doc. dr. Josip Ćurić i doc. dr. Miro Miljko, koji su nastavili na radu i unaprjeđenju Katedre. Kada je 2014. god. tadašnji pročelnik i osnivač Katedre prof. dr. Josip Mašković otišao u zasluženu akademsku mirovinu, Katedru je preuzeo i do sada je vodi doc. dr. Miro Miljko.

Daljni ciljevi Katedre su što više zainteresiranih mladih kolega uvesti u nastavni proces te pomoći im da steknu akademske titule. Očekuje se u skorom vremenu obrana doktorata troje doktoranata, a još troje specijalista radiologije je upisano na doktorski studija na MF u Mostaru. Kako se Katedra bude razvijala, u budućnosti se može očekivati odvajanje Nuklearne medicine kao samostalne katedre, gdje očekujemo i dalje pomoć prof. dr. Ante Punde, koji je sve ove godine uspješno vodio nastavu iz nuklearna medicine.

Miljko and assistant Marijana Karlović-Vidaković, MD, subspecialist in Neuroradiology. Members of the Department participate in teaching on numerous undergraduate and graduate courses on Study of Radiological Technology at School of Health Sciences in Mostar. In addition to the educational program of students, the goal of the Department and its first Chairman was to create a cadre that would continue the further course of work. Three members became assistant professors through the work of Department: Prof. Ladislav Pavić; Prof. Josip Ćurić and Prof. Miro Miljko, who continued with work and improvement of the Department. When in 2014, the founder of the Department professor Josip Mašković went to a well-deserved academic retirement, present Chairman, Prof. Miro Miljko replaced him on the position of the Head of the Department. Plan for the Development of the Department The further objectives of the Department are to introduce as many young colleagues as possible to the teaching process and to help them to acquire the academic titles. Three doctoral candidates are expected to get a PhD degree in the near future, and three other specialists in radiology are enrolled in the postgraduate PhD study at Faculty of Medicine Mostar. As the Department develops, in the future we can expect the separation of the Department of Nuclear Medicine as an independent department, where we expect further assistance of Prof. Ante Punda, who has been successfully conducting teaching on Nuclear Medicine Course all these years. In the next period, we will work on increasing the students' participation in classes. We plan to provide students with the textbook "Radiology for students of medicine". Along with the Radiology Clinical Institute and Medical Chamber of Herzegovina Neretva County, the Department organizes numerous lectures for medical doctors from Health Care Centers and UCH Mostar and points to current topics: radiology algorithms, protection from ionizing

U idućem razdoblju, svakako će se raditi na povećanju aktivnoga sudjelovanja studenata u nastavi. Planiramo studentima osigurati udžbenik „Radiologija za studente medicine“.

PROF. DR. ANTE PUNDA

S liječničkom komorom HNŽ/K Katedra zajedno sa Kliničkim zavodom za radiologiju organizira brojna predavanja liječnicima Domova zdravlja i SKB Mostar i ukazujemo na uvijek aktualne teme: algoritmi u radiologiji, zaštita od jonizirajućeg zračenja kog ekspozicija u medicinske svrhe, nove metode oslikavanja u radiologiji itd.

radiation exposure in medical purposes, new methods of radiography, etc.

Teachers: Prof. Miro Miljko (Head of the Department, Radiology Course); Prof. Josip Mašković, Radiology Course; Prof. Ante Punda, Nuclear Medicine Course; Prof. Josip Ćurić, Radiology Course; Vilma Kosović, PhD, Radiology Course; Ivan Jurić, PhD, Nuclear Medicine Course; Slobodan Kožul, MSc, Radiology Course; Maja Cvek Bobić, MSc, Nuclear Medicine Course; Marijana Karlović-Vidaković, MD, Radiology Course; Antonela Krasić Arapović, MD, Radiology Course and Damir Rozić, MD, Nuclear Medicine Course.

Our colleagues who made an important contribution to the work of the Department in the first years are: Prof. Stipan Janković, Radiology Course; Prof. Vinko Marković, Nuclear Medicine Course; Prof. Miljenko Lugonja, Radiology Course; Prof. Ante Staničić, Nuclear Medicine Course; Prof. Ladislav Pavić, Radiology Course; Goran Opsenica, PhD, Radiology course; Veselka Torlak Lovrić, PhD, Nuclear Medicine Course; Prim. Radoslav Lončar, MD, Nuclear Medicine course; Ivana Soldo, MD, subspecialist in neuroradiology, Radiology Course; Mladen Kolo-

U idućem razdoblju, svakako će se raditi na povećanju aktivnoga sudjelovanja studenata u nastavi. Planiramo studentima osigurati udžbenik „Radiologija za studente medicine“. S liječničkom komorom HNŽ/K Katedra zajedno s Kliničkim zavodom za radiologiju organizira brojna predavanja liječnicima domova zdravlja i SKB Mostar i ukazujemo na uvijek aktualne teme: algoritmi u radiologiji, zaštita od jonizirajućeg zračenja kog ekspozicija u medicinske svrhe, nove metode oslikavanja u radiologiji itd.

Nastavno osoblje: doc. dr. Miro Miljko (pročelnik Katedre, grana Radiologija); prof. dr. Josip Mašković, grana Radiologija; prof. dr. Ante Punda, grana Nuklearna medicina; doc. dr. Josip Ćurić, grana Radiologija; dr. sc. Vilma Kosović, grana Radiologija; dr. sc. Ivan Jurić, grana Nuklearna medicina; mr. sc. Slobodan Kožul, grana Radiologija; mr. sc. Maja Cvek Bobić, grana Nuklearna medicina; Marijana Karlović-Vidaković, dr. med., subspec. neuroradiologije, grana Radiologija; Antonela Krasić Arapović, dr. med., grana Radiologija i Damir Rozić, dr. med., grana Nuklearna medicina. Važan doprinos u prvim godinama nastave dale su i naše kolege: prof. dr. Stipan Janković, grana Radi-

barić, Radiology Course; Zdravka Marijanović, MD, Radiology Course; Andrea Vladimira Kordić, MD, Radiology Course and Martina Zorić Nikolić, MD, Radiology Course.

Textbooks: Hebrang A, Čustović-Klarić R, ed: “Radiology“, Medicinska naklada, Zagreb, 2007. Janković S, ed: “Seminars in Clinical Radiology“, ISBN: 953-98423-7-9, Split: School of Medicine, 2005. Mašković J, Janković S, ed: „Interventional Radiology“, ISBN: 978-953-7524-0,-2, Split: School of Medicine, 2008.

Physicians from the Department of Radiology and Nuclear Medicine, School of Medicine Mostar participated in writing of these textbooks.

Master theses in the period 1997-2016: Miro Miljko. Rupture of meniscus. Evaluation with sagittal gradient-echo (T2 *) sequence on superconductive magnets of strength 1 and 0,5 Tesla; correlation with arthroscopy. Master thesis, School of Medicine University of Mostar, 2004.

Slobodan Kožul. Breast protection from the scattered radiation by the lead apron in computerized tomog-

ologija; prof. dr. Vinko Marković, grana Nuklearna medicina; prof. dr. Miljenko Lugonja, grana Radiologija; doc. dr. Ante Staničić, grana Nuklearna medicina; doc. dr. Ladislav Pavić, grana Radiologija; dr. sc. Goran Opsenica, grana Radiologija; dr. sc. Veselka Torlak Lovrić, grana Nuklearna medicina; prim. dr. Radoslav Lončar, grana Nuklearna medicina; Ivana Soldo, dr. med., subspec. neuroradiologije, grana Radiologija; Mladen Kolobarić, grana Radiologija; Zdravka Marijanović, dr. med., grana Radiologija; Andrea Vladimira Kordić, dr. med., grana Radiologija i Martina Zorić Nikolić, dr. med, grana Radiologija.

Udžbenici: Hebrang, A, Čustović-Klarić, R, ur.: „Radiologija“, Medicinska naklada, Zagreb, Janković, S, ur.: „Seminari iz kliničke radiologije“, ISBN: 953-98423-7-9, Split: MF, 2005.; Mašković, J., Janković, S ur.: „Intervencijska radiologija“, ISBN: 978-953-7524-0-2, Split: MF, 2008. U navedenim udžbenicima se sudjelovali i liječnici s Katedre za radiologiju i nuklearnu medicinu MF-a u Mostaru.

Magistarski radovi obranjeni u razdoblju od 1997. do 2016.: Miro Miljko, „Rupture meniskusa. Procijena sa sagitalnom gradijent–echo (T2*) sekvencijom na supravodljivim magnetima jakosti 1 i 0, 5 tesla; korelacija sa artroskopijom“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF 2004.; Slobodan Kožul, „Zaštita dojke od raspršenog zračenja pomoću olovne pregače kod kompjutorizirane tomografije glave“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF 2005.

Disertacije obranjene u razdoblju od 1997. do 2016.: Miro Miljko „Radiološke značajke širine interkondilarne udubine i unutarnjega kuta lateralnoga femoralnog kondila kao činitelja rizika za ozljede prednje ukrižene sveze koljena u rukometašica“, disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF. 2013.; Josip Ćurić, „Niskonodozni protokol CT utografije u obradi bolesnika sa makrohaturijom“, disertacija,

raphy of the head. Master thesis, Faculty of Medicine University of Mostar, 2005.

PhD dissertations in the period 1997-2016: Miro Miljko. Intercondylar notch width and inner angle of lateral femoral condyle as the risk factors for anterior cruciate ligament injury in female handball players in Herzegovina. Doctoral dissertation, Faculty of Medicine University of Mostar, 2013.

Josip Ćurić. „Lowdose protocol of CT urografy in diagnostics of patients with macrohaematuria“, doctoral dissertation, Zagreb: School of Medicine University of Zagreb. 2010; Ladislav Pavić, „MR-volumetry of hippocampal formation in patients with posttraumatic stress disorder“, dissertation, Zagreb: School of Medicine University of Zagreb. 2005; Vilma Kosović, „Correlation of calcified arteries findings of the breast with atherosclerotic changes in carotid arteries“, dissertation, Zagreb: School of Medicine University of Zagreb, 2015 and Ivan Jurić, „Scintigraphic Findings of Reverse Redistribution of Tl-201 in Diagnostic Algorithm of Patients with Coronary Artery Disease“, dissertation, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2015.

NASTAVNO OSOBLJA
TEACHING STAFF

Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, MF. 2010.; Ladislav Pavić, „MR-volumetrija hipokampalne formacije u oboljelih od posttraumatskog stresnog poremećaja“, disertacija, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet. 2005.; Vilma Kosović, „Korelacija nalaza kalcificiranih arterija dojki s aterosklerotskim promjenama karotidnih arterija“, disertacija, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, MF. 2015. i Ivan Jurić, „Scintigrafski nalaz reverzne redistribucije Tl-201 u dijagnostičkom algoritmu bolesnika s koronarnom arterijskom bolesti“, disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF 2015.

KATEDRA ZA INTERNU MEDICINU

DEPARTMENT OF INTERNAL MEDICINE

prof. dr. Milenko Bevanda

KRATKA POVIJEST I PRETHODNI PROČELNICI

Interna medicina je bila organizirana kao dvije katedre Interna medicina I, te Interna medicina II, a prva nastava iz Interne medicine počela je akademske 2000./2001. godine na IV. godini studija medicine.

Prvi pročelnik i utemeljitelj katedre Interna medicina I je prof. dr. Mijo Bergovac. Nastavni proces iz kolegija Interna medicina I od utemeljenja se odvijao na visokoj razini kako u pogledu najnovijih dostignuća u Internoj medicini tako i u izboru nastavnika i suradnika koji su sudjelovali u nastavi. Prof. dr. Mijo Bergovac je bio pročelnik katedre do 2007. godine. Akademske 2007./2008. godine za pročelnika katedre Interna medicina I imenovan je prof. dr. Milenko Bevanda.

Prvi pročelnik katedre Interna medicina II bio je prof. dr. Boris Labar, a od 2001./2002. akademske godine za pročelnicu katedre Interna medicina II imenovana je prof. dr. Jadranka Morović-Vergles. Osim ustroja, organizacije i izvođenja nastave Interne medicine II, prof. Morović-Vergles ustrojava i izvodi veliki izborni predmet Mišićno koštane bolesti. Također sudjeluje u izvođenju nastave na poslijediplomskom studiju Medicinska skrb i javno zdravstvo na MF-u Sveučilišta u Mostaru. Prof. Morović-Vergles time znatno doprinosi unaprjeđenju cjelokupnoga nastavnoga procesa na ovom fakultetu. Pročelnicom katedre Interna medicina II akademske 2007./2008. godine imenovana je prof. dr. Monika Tomić.

BRIEF HISTORY Internal Medicine Course was initially organized as two departments, Internal Medicine I and Internal Medicine II. The first course of teaching began in the academic year 2000/2001 on the 4th year of medical studies.

The first Head and founder of the Department of Internal Medicine I was Prof. Mijo Bergovac. From the very beginning, teaching process at the Department has been at high level of quality, both in terms of latest achievements in Internal Medicine and in the choice of teachers and associates who participated in teaching. Prof. Mijo Bergovac was the Head of the Department until 2007. In the academic year 2007/2008 Prof. Milenko Bevanda has been elected for the Head of the Department of Internal Medicine I.

The first Head of the Department of Internal Medicine II was Prof. Boris Labar. From the academic year 2001/2002 the Head of the Department of Internal Medicine II was Prof. Jadranka Morović-Vergles.

Apart from the organization and conduction of the teaching at the Department of Internal Medicine II, Prof. Morović-Vergles organized and conducted an important elective course "Musculoskeletal Disease" and also participated in teaching at the Postgraduate study of Medical Care and Public Health at School of Medicine University of Mostar. In that way, Prof. Morović-Vergles significantly contributed to the improvement of the entire teaching process at the

U sastavu katedre Interna medicina II je kolegij Onkologija čiji je utemeljitelj i dugogodišnji voditelj (2000. – 2012.) bio prof. dr. Eduard Vrdoljak, koji u isto vrijeme, svojim stručnim i znanstvenim djelovanjem, doprinosi i stručnom ustroju Odjela za onkologiju pri SKB Mostar i organizira izborni kolegij Suvremena onkologija u svakodnevnoj liječničkoj praksi na poslijediplomskom magistarskom znanstvenom studiju Medicinska skrb i javno zdravstvo. Kolegij onkologija od 2012. godine vodi prof. dr. Nikola Đaković. Zbog prilagodbe curriculumu Bolonjskom procesu, Interna medicina I i Interna medicina II se integriraju u jednu katedru kao Interna medicina. Prvi pročelnik integriranog kolegija postaje prof. dr. Mladen Mimica, koji vodi katedru do 2012. godine. Od 2012. godine do danas pročelnik katedre je prof. dr. Milenko Bevanda.

Važno je istaknuti kako se tijekom 17 godina postojanja katedra „obogatila“ domaćim nastavnim kadrom u svim znanstveno-nastavnim zvanjima. No uloga, doprinos, nesebična znanstvena i stručna potpora svih nastavnika i suradnika iz Republike Hrvatske, koji su bili i koji još uvijek jesu dio Katedre, ne smije i ne može biti zaboravljena. Još uvijek se angažiraju gostujući nastavnici sa Sveučilišta u Zagrebu i Rijeci.

School. Prof. Monika Tomić has been elected for the Head of the Department of Internal Medicine II in the academic year 2007/2008.

Oncology Course was the part of the Department of Internal Medicine II. Its founder and longtime (2000-2012) chairman was Prof. Eduard Vrdoljak, who at the same time contributed to the professional organization of the Department of Oncology UHC Mostar and organized an elective course “Contemporary Oncology in Everyday Medical Practice” on Postgraduate study of Medical Care and Public Health at School of Medicine University of Mostar. The Oncology Course from 2012 is led by professor Nikola Đaković.

Due to the adjustment of the curriculum to Bologna Process, Internal Medicine I and II have been integrated into one department as the Department of Internal Medicine. The first Head of the integrated course was Prof. Mladen Mimica, who heads the Department until 2012. From the year 2012 until today the Head of the Department is Prof. Milenko Bevanda.

It is important to point out that during 17 years of the existence, the Department has been “enriched” with domestic teaching staff in all scientific and academic titles. But the role, contribution, unselfish scientific and professional support of all teachers and

RADNI UVJETI I NASTAVNA DJELATNOST Kako Fakultet nije imao nastavnog prostora za organiziranje nastave iz kliničkih predmeta, među kojima je i Interna medicina, neophodnim nastavnim učilima opremljena je predavaonica na III. katu Klinike za unutarnje bolesti. Od 2008. godine, predavanje i seminari izvode se u novosagrađenoj zgradi Fakulteta. Praktični se dio nastave organizira na odjelima Klinike za unutarnje bolesti.

Nastavna djelatnost Katedre sastoji se od održavanja predavanja, seminara i vježbi iz predmeta Interna medicina na studiju medicine MF-a i na većini studijskih programa na Fakultetu zdravstvenih studija, te predmeta Prehrana i dijetetika na studiju primaljstva Fakulteta zdravstvenih studija. Također, članovi katedre su nastavnici i suradnici na nekoliko kolegija na Farmaceutskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. Na poslijediplomskom doktorskom studiju Biomedicina i zdravstvo nastavnici Katedre imaju nekoliko obveznih i izbornih predmeta: Upalne bolesti crijeva, Kolorektalni karcinom i Arterijska hipertenzija.

Članovi katedre, kako gostujući tako i domaći nastavnici, dugi su niz godina voditelji brojnih domaćih i stranih znanstveno-istraživačkih projekata koji su doprinijeli nastanku brojnih znanstvenih radova, magisterija i doktorata.

associates from Republic of Croatia, who were and still are part of the Department, must not and cannot be forgotten. Visiting professors from University of Zagreb and University of Rijeka are still involved in teaching process.

WORKING CONDITIONS AND TEACHING PROCESS

As the School didn't have any space for the organization of classroom teaching on clinical courses, including the Internal Medicine, the classroom on the 3rd floor of the Department for Internal Diseases has been equipped with necessary teaching facilities. Since 2008, lectures and seminars are being held in the new building of the School.

The teaching on Internal Medicine Course consists of lectures, seminars and exercises on medical studies at Faculty of Medicine as well as on most of the study programs at School of Health Sciences and Nutrition and Dietetics Course at Accoucheuse Study at School of Health Sciences. Also, members of the Department are teachers and associates on several courses at School of Pharmacy University of Mostar. On the Postgraduate doctoral study in Biomedicine and Health, the teachers of the Department conduct several mandatory and elective courses: "Inflammatory intestinal diseases", "Colorectal cancer" and "Arterial hypertension". The members of the Department, both visiting and domestic teachers, for many years have been leaders of numerous domestic and foreign scientific research projects that have resulted in numerous scientific papers, master theses and PhD dissertations.

Teachers and associates: Prof. Monika Tomić; Prof. Milenko Bevanda (the Head); Prof. Ivica Brizić; Prof. Danijel Pravdić; Prof. Mirjana Vasilj; Prof. Slavica Ćorić; Emil Babić, PhD; Zrinko Prskalo, PhD; Maja Karin, MSc; Mile Volarić, MSc; Darja Pavlović Rozić, MSc; Darko Markota, MSc; Ivica Markota, MSc; Vedrana Gačić, MSc; Pero Marić, MD; Josip Petrović, MD; Sanja Selak,

NASTAVNICI I SURADNICI
TEACHERS AND ASSOCIATES AT THE DEPARTMENT

Nastavnici i suradnici: Prof. dr. Monika Tomić; prof. dr. Milenko Bevanda (pročelnik); prof. dr. Ivica Brižić; prof. dr. Danijel Pravdić; doc. dr. Mirjana Vasilj; doc. dr. Slavica Ćorić; dr. sc. Emil Babić; dr. sc. Zrinko Prskalo; mr. sc. Maja Karin; mr. sc. Mile Volarić; mr. sc. Darja Pavlović Rozić; mr. sc. Darko Markota; mr. sc. Ivica Markota; mr. sc. Vedrana Gačić; Pero Marić, dr. med.; Josip Petrović, dr. med.; Sanja Selak, dr. med.; Fila Raguž, dr. med.; Jelena Zovko, dr. med.; Danijela Ćuk, dr. med.; mr. sc. Inga Marijanović i mr. sc. Ivana Tica. Gostujući nastavnici su: prof. dr. Milan Kujundžić; prof. dr. Davor Štimac; prof. dr. Suzana Kukulj; prof. dr. Igor Aurer; prof. dr. Darko Kaštelan; prof. dr. Branimir Anić; prof. dr. Nikola Đaković; doc. dr. Boris Starčević i doc. dr. Eduard Galić.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST

Projekti: Do sada je realizirano 35 kliničkih studija, faze 2 i 3 i nekoliko Federalnih projekata od kojih su najvažniji: „Prirodni antioksidansi i kemoterapija“ projekt Federalnog ministarstva znanosti i kulture čiji je nositelj doc. dr. sc. M. Bevanda i stručna suradnica na projektu prof. dr. Nada Oršolić iz Zavoda za animalnu fiziologiju Sveučilišta u Zagrebu; „Imunohistokemijska ekspresija receptora za vitamin D i proteinskih biljega Ki67 i M30 u razvojnim stadijima

MD; Fila Raguž, MD; Jelena Zovko, MD; Danijela Ćuk, MD; Inga Marijanović, MSc and Ivana Tica, MSc. Visiting professors: Prof. Milan Kujundžić; Prof. Davor Štimac; Prof. Suzana Kukulj; Prof. Igor Aurer; Prof. Darko Kaštelan; Prof. Branimir Anić; Prof. Nikola Đaković; Prof. Boris Starčević and Prof. Eduard Galić.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY

Projects: So far, 35 clinical trials have been realized of phases 2 and 3, and several Federal projects of which the most important are: “Natural antioxidants and chemotherapy” project of the Federation Ministry of Science and Culture led by Prof. M. Bevanda and expert associate Prof. Nada Oršolić from the Department of Animal Physiology of University of Zagreb; “Immunohistochemical expression of vitamin D receptors and protein marks Ki67 and M30 in developmental stages of colorectal cancer”, project of the Federal Ministry of Science and Culture, headed by Prof. M. Bevanda and “Prognostic significance of IMP3 expression in rectal carcinoma clinical stage II” - a project of the Federal Ministry of Science and Culture, the project leader Prof. Milenko Bevanda.

BOOKS, BOOK CHAPTERS, SCRIPTS, VARIOUS PUBLICATIONS

Bevanda M and Bevanda Glibo D. Gastric and intestinal mucosae diseases. In: Dubravka Šimić, ed. Mucous membrane diseases - a multidisciplinary approach. Zagreb, Medicinska naklada; 2012. Oršolić N, Bevanda M, Bendelja K, Horvat-Knežević A, Benković V, Bašić I. Propolis and related polyphenolic compounds; their relevance to host resistance and interaction with chemotherapy. In: Oršolić N, Bašić I, eds. Scientific evidence of the use of propolis in ethnomedicine Ethnopharmacology-Review Book, Research Signpost, India, 2008; pp. 223. – 250. Žarko Šantić et al. Medical Gerontology in Clinical Practice, School of Medicine University of Mostar, 2015. Ivo Soldo, Toni Kolak et al. Obesity, causes and treatment, School of Medicine University of Mostar, 2016.

kolorektalnog karcinoma“, projekt Federalnog ministarstva znanosti i kulture čiji je nositelj doc. dr. sc. M. Bevanda i „Prognostičko značenje izražaja IMP3 u karcinomu rektuma kliničkog stadija II“ – projekt Federalnog ministarstva znanosti i kulture, nositelj projekta prof. dr. Milenko Bevanda.

KNJIGE, POGLAVLJA U KNJIZI, SKRIPTE, RAZNE PUBLIKACIJE Dubravka Šimić i suradnici: „Bolesti sluznica – multidisciplinarni pristup“, peti dio: *Bolesti sluznica želučanog i crijevnog sustava*, Sveučilište u Mostaru; Oršolić, N., Bevanda, M., Bendelja, K., Horvat-Knežević, A., Benković, V., Bašić, I. „Propolis and related polyphenolic compounds; their relevance to host resistance and interreaction with chemotherapy“. Poglavlje u knjizi: *Scientific evidence of the use of propolis in ethnomedicine Ethnopharmacology-Review Book*, Research Signpost, India, pp. 223. – 250.; Žarko Šantić i suradnici: *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, MF Sveučilišta u Mostaru, 2015; Ivo Soldo, Toni Kolak i sur. *Pretilost uzroci i liječenje*, MF Sveučilište u Mostaru, 2016.

ORGANIZACIJA ZNANSTVENIH SKUPOVA U tijeku proteklih godina imali smo veliki broj stručnih i znanstvenih skupova od čega je za spomenuti tradicionalni simpozij gastroenterologa i hepatologa koji se održava svake godine, a do sada ih je bilo šest, zatim V. kongres gastroenterologa i hepatologa Bosne i Hercegovine s međunarodnim sudjelovanjem, 2015. godine i XVI. euroazijski kongres gastroenterologa i kirurga, 2016. godine.

Magistrirali u razdoblju 2000. – 2016.: Prskalo Z. „Učinak blokatora kalcijevih kanala na somatosenzorne evocirane potencijale u kralješničnoj moždini“, Sveučilište u Zagrebu PMF, 2002. (mentor: prof. dr. Juraj Geber); Tomić, M. „Usporedba vrijednosti doplerskog indeksa otpora s patohistološkim nalazom biopsije bubega“, Sveučilište u Zagrebu, MF,

ORGANIZATION OF SCIENTIFIC CONFERENCES

Over the last few years we have had a large number of professional and scientific conferences. It is important to mention traditional Symposium of gastroenterologists and hepatologist which has been organized every year in past six years, then the 5th Bosnian-Herzegovinian Congress of Gastroenterology and Hepatology with international participation in 2015 and the 16th International Euroasian Congress of Gastroenterology and Surgery in 2016.

Master theses in the period 1997-2016: Prskalo Z. “The effect of calcium channel blockers on somatosensory evoked potentials in the spinal cord“, University of Zagreb, PMF, 2002. (mentor Prof. Juraj Geber); Tomić, M. “Comparison of values of Doppler index of resistance with the pathohistological findings of the renal biopsy“, School of Medicine University of Zagreb, 2003. (mentor Prof. Boris Brkljačić); Bevanda, M. „Endosonography, manometry and EMG in evaluation of morphology and function of anal sphincters in patients with chronic opstipation“, School of Medicine University of Zagreb, 2004. (mentor Prof. Ante Bilić); Ćorić, S. School of Medicine University of Rijeka, 2008. (Mentor Prof. Davor Štimac); Markota, D. “Prevention of contrastive nephropathy after coronary angiography by using K/Na citrate“, School of Medicine University of Mostar, 2011. (mentor Prof. Boris Starčević); Markota, I. “Leakage of heparin from the lumen central venous catheters for hemodialysis and the effects on coagulation parameters“, School of Medicine University of Mostar, 2011. (mentor Prof. Monika Tomić); Babić, E. „Prevalence of amebiasis in patients with inflammatory intestinal disease in UHC Mostar“, School of Medicine University of Mostar, 2012. (mentor Prof. Milenko Bevanda); Karin, M. “Relation between biochemical and pathohistological findings in patients with chronic hepatitis C treated with pegylated interferon and ribavirin“, School of Medicine University of Mostar, 2012. (men-

2003. (mentor: prof. dr. Boris Brkljačić); Bevanda, M. „Endosonografija, manometrija i EMG u evaluaciji morfologije i funkcije analnih sfinktera u bolesnika s kroničnom opstipacijom“, Sveučilište u Zagrebu, MF, 2004. (mentor: prof. dr. Ante Bilić); Ćorić, S. Sveučilište u Rijeci; MF, 2008. (Mentor: prof. dr. Davor Štimac); Markota, D. „Sprječavanje kontrastne nefropatije nakon koronarne angiografije primjenom K/Na citrata“, Sveučilište u Mostaru, MF, 2011. (mentor: doc. dr. Boris Starčević); Markota, I. „Istjecanje heparina iz lumena centralnih venskih katetera za hemodijalizu i njegov utjecaj na koagulacijske parametre“, Sveučilište u Mostaru, MF, 2011. (mentorica: prof. dr. Monika Tomić); Babić, E. „Prevalencija amebijaze u bolesnika s upalnom bolesti crijeva u Kliničkoj bolnici Mostar“, Sveučilište u Mostaru, MF, 2012. (mentor: prof. dr. Milenko Bevanda); Karin, M. „Odnos biokemijskih i patohistoloških nalaza kod bolesnika s kroničnim hepatitisom C liječenih pegiliranim interferonom i ribavirinom“, Sveučilite u Mostaru, MF, 2012. (mentor: prof. dr. Milenko Bevanda); Gačić, V. „Obilježja i učestalost infekcija bolnički liječenih bolesnika s multiplim mijelomom“, Sveučilište u Rijeci, MF, 2012. (mentor: prof. dr. Toni Valković); Volarić, M. „Metabolički paradoks u akutnom koronarnom sindromu“, Sveučilište u Mostaru, MF 2013. (mentor: prof. dr. Danijel Pravdić) i Pavlović, D. „Učinci primjene kisika na elastičnost arterijske stijenke u bolesnika s kongestivnim zatajivanjem srca“, Sveučilište u Mostaru, MF, 2013. (mentor: prof. dr. Ivica Brizić).

Doktorirali u razdoblju 2000. – 2016.: Tomić, M. „Uloga ET-1 i NO u patogenezi hipertenzije kod bubrežnih bolesnika“, Sveučilište u Mostaru, MF, 2005. (mentor: prof. dr. Krešimir Galešić); Bevanda, M. „Učinak hipertermičke kemoimunoterapije na karcinomatozu peritoneuma u miševa“, Sveučilište u Mostaru, MF, 2005. (mentor: prof. dr. Milan Kujundžić); Ćorić, S., Univerzitet u Tuzli, MF, 2011. (mentorica:

tor Prof. Milenko Bevanda); Gačić, V. “Characteristics and frequency of infections in hospitalized patients with multiple myeloma”, School of Medicine University of Rijeka, 2012. (mentor Prof. Toni Valković); Volarić, M. “Metabolic paradox in acute coronary syndrome”, School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Danijel Pravdić) and Pavlović, D. “Effects of oxygen application on arterial wall elasticity in patients with congestive heart failure”, School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Ivica Brizić).

PhD dissertations in the period 1997-2016: Tomić, M. „The role of ET-1 i NO in pathogenesis of hypertension in patients with renal diseases“, School of Medicine University of Mostar, 2005. (mentor Prof. Krešimir Galešić); Bevanda, M. „ The effect of hypertermical chemotherapy on carcinomatosis of peritoneum in mice “, School of Medicine University of Mostar, 2005. (mentor Prof. Milan Kujundžić); Ćorić, S. School of Medicine University of Tuzla, 2011. (mentor Prof. Enisa Mešić); Vasilj, M. “Myeloperoxidase values as diagnostic test in patients with suspected acute coronary syndrome“, School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Boris Starčević); Prskalo, Z. “The significance of determining the elasticity of the arterial wall in patients with coronary heart disease“, School of Medicine University of Mostar, 2014. (mentor Prof. Mijo Bergovec) and Babić, E. School of Medicine University of Mostar, 2016. (mentor Prof. Milenko Bevanda).

PUBLICATIONS FROM FOUNDATION UNTIL 2017

Since the founding of the Department in 2000, teachers who, in that time, have been working or still work at the Department, have published 98 scientific papers. The tendency of publishing scientific papers is in constant progress what is supported by the fact that in the last three years 45 scientific papers have been published.

prof dr. Enisa Mešić); Vasilj, M. „Vrijednosti mijeloperoksidaze kao dijagnostičkog testa u bolesnika sa sumnjom na akutni koronarni sindrom“, Sveučilište u Mostaru, MF, 2013. (mentor: doc. dr. Boris Starčević); Prskalo, Z. „Značenje određivanja elastičnosti arterijske stijenke u bolesnika s koronarnom bolesti srca“, Sveučilište u Mostaru, MF, 2014. (mentor: prof. dr. Mijo Bergovec) i Babić, E. Sveučilište u Mostaru, MF, 2016. (Mentor: prof. dr. Milenko Bevanda).

PUBLIKACIJE OBJAVLJENE OD UTEMELJENJA DO 2017. Od osnutka Katedre 2000. godine danas publicirano je 98 znanstvenih radova nastavnika koji su u tom razdoblju radili ili rade na Katedri, a trend objavljivanja znanstvenih radova je u stalnoj progresiji, čemu u prilog govori činjenica da je zadnje 3 godine objavljeno 45 radova.

KATEDRA POVIJEST MEDICINE DEPARTMENT OF HISTORY OF MEDICINE

prof. dr. Gordana Pavleković

Prestankom rada Katedre liječnik i društvo, od akademske godine 2010./11. nastavni sadržaji prelaze u druge katedre i/ili posebne predmete. Tako, na primjer, sadržaji pod naslovom *Upravljanje u zdravstvu i zdravstvena politika* postaju dijelom predmeta Socijalna medicina i menadžment u zdravstvu, *Medicinska etika* postaje posebnim predmetom od 1. do 6. godine studija, a sadržaj *Povijest medicine* ostaje kao poseban predmet na 4. godini studija medicine.

Katedra liječnik i društvo utemeljena je početkom rada MF-a i kao Katedra radila do akademske godine 2009./10. Promjene kurikuluma studija medicine, osobito promjene na 6. godini studija dovele su do prestanka rada Katedre, a njezini sadržaji prelaze u predmete pod drugim nazivima ili u samostalne predmete.

By terminating the work of the Department of Physician and Society in the academic year 2010/2011, the teaching contents have been distributed to other departments or new courses. Thus, for example, the topics under the heading Healthcare Management and Healthcare Policy became a part of Social medicine and Management in Healthcare Course. Medical Ethics is organized as a new course, conducted on every year, from the 1st to the 6th year of studies. The topic History of Medicine remains as a separate course on the 4th year of studies at School of Medicine. The Department of Physician and Society had been founded at the beginning of the work of School of Medicine Mostar, and as the Department existed until the academic year 2009/10. Changes in the curriculum of medical studies, especially changes in the 6th year of study, led to the termination of the Department's work.

Short after the final decision on the foundation of School of Medicine Mostar, the program on public health was designed and written by the first Dean, Prof. Filip Čulo, first Head of the Department, Prof. Slobodan Lang, Ivan Šarac, MD and Ivan Bagarić, MD. They named the Department innovatively (both here and in the world) as "Physician and Society" with the desire to emphasize the need and importance of training of the young doctors in society (and for society!) and intensive changes in the so-

Neposredno po konačnom donošenju odluke o osnivanju MF-a, program javnoga zdravstva osmislili su i napisali prvi dekan prof. dr. Filip Čulo, prvi pročelnik Katedre prof. dr. Slobodan Lang, Ivan Šarac, dr. med. i Ivan Bagarić, dr. med.. Katedru su inovativno (kod nas ali i u svijetu) prozvali "Liječnik i društvo", želeći naglasiti potrebu i važnost osposobljavanja budućih doktora medicine u sredini (i za sredinu!) intenzivnih promjena u socijalnom, gospodarskom i političkom kontekstu. Otvarajući ovu Katedru, MF u Mostaru bio je vrlo inovativan i uzor drugima.

PRVI PROČELNIK KATEDRE PROF. DR. SLOBODAN LANG
THE FIRST HEAD OF THE DEPARTMENT PROF. SLOBODAN LANG

U prvim godina rada Katedre, naglasak u sadržaju predmeta bio je na aktualnim etičkim izazovima i pravima na zdravlje kao temeljnoga ljudskoga prava. Svoja profesionalna i osobna iskustva tijekom agresije i rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, nastavnici su prenijeli u nastavu ovoga predmeta.

Odlaskom osnivača i većine nastavnika na druge poslove, prema odluci Fakultetskog vijeća iz 2005. god., Katedru preuzima prof. dr. Gordana Pavleković, djelatnica Škole narodnoga zdravlja „Andrija Štampar“ MF-a Sveučilišta u Zagrebu. Nastava se održava u predavaonici Stare bolnice te je ona jedna od zadnjih koja je prešla u prostore nove zgrade Fakulteta. To je omogućilo značajno unaprjeđenje kvalitete nastave.

cial, economic and political context. By establishing this Department, School of Medicine was very innovative and role model for others. In the early years of the Department's work, the emphasis has been put on current ethical challenges and the rights to health as a fundamental human right. Teachers shared their professional and personal experiences during the aggression and the war in Croatia and Bosnia and Herzegovina through the teaching process of the Course.

Changes in contents, and particularly in teaching process of the Course have been made. The teaching process at the Department of Physician and Society included three modules: (1) Management in Healthcare and Healthcare Policy, (2) History of medicine and (3) Medical ethics, Human rights and Patients' rights. Units of the module Management in Healthcare and Healthcare Policy were: (a) Planning and Management Framework - terminology, international documents affecting changes in the healthcare system, health and social policy in Europe, health legislation and boost for changes; (b) Planning for Health and Interventions in Community - Organizational Diagnosis and Selection of Priorities (OCRP), Public Health Interventions and Legislation; (c) Management of changes - Teamwork and management styles, conflict and stress management, management of health institutions (hospitals, health care centers, public health institutes), quality management; (d) Financing and business operations in healthcare - sources of funding and healthcare costs, allocation of funds, private and public in a health system; (e) Collaboration in Planning and Change Management - key healthcare system shareholders, healthcare system in users' eyes, professional and union alliance of physicians, healthcare cooperation with the non-governmental sector; (f) Doctor and Society - human rights in medicine, physician's in society and legislation, duties in work with primary social communities, health system reform.

Uvode se promjene u sadržaju, a osobito u izvedbi nastave. Nastava Katedre liječnik i društvo obuhvatila je tri modula: (1) *Upravljanje u zdravstvu i zdravstvena politika*, (2) *Povijest medicine* i (3) *Medicinska etika, ljudska prava i prava pacijenata*. Cjeline unutar modula *Upravljanje u zdravstvu i zdravstvena politika* bile su: (a) Okvir za planiranje i upravljanje u zdravstvu- terminologija, međunarodni dokumenti koji utječu na promjene u sustavu zdravstva, zdravstvena i socijalna politika u Europi, zdravstveno zakonodavstvo i poticaji za promjene, (b) Planiranje za zdravlje i intervencije u zajednicima- organizacijska dijagnoza i odabir prioriteta (OCRIP), javno zdravstvene intervencije i legislativa; (c) Upravljanje promjenama- timski rad i stilovi upravljanja i rukovođenja, konflikt i stres menadžment, upravljanje zdravstvenim ustanovama (bolnica, dom zdravlja, zavod za javno zdravstvo), upravljanje kvalitetom; (d) Financiranje i poslovanje u zdravstvu- izvori financiranja i troškovi zdravstva, alokacija sredstava, privatno i javno u sustavu zdravstva; (e) Suradnja u planiranju i upravljanju promjenama- ključni dioničari sustava zdravstva, sustav zdravstva očima korisnika, profesionalno i sindikalno udruživanje liječnika, suradnja zdravstva s nevladinim sektorom; (f) Liječnik i društvo – ljudska prava u medicini, uloga liječnika u društvu i legislativa, zadaće u radu s primarnim društvenim zajednicama, reforme sustava zdravstva.

Promjene u sadržaju praćene su promjenama u izvedbi nastave. U modulu *Upravljanje u zdravstvu i zdravstvena politika* uvodi se odlazak studenata u praksu s jasno strukturiranim ciljevima posjeta te pripremom i prezentiranjem seminarskih zadataka nakon posjeta. Studenti odlaze na razgovore s ravnateljima zdravstvenih ustanova (bolnica, dom zdravlja, zavod za javno zdravstvo), financijerima (Fond zdravstvenog osiguranja), ustanovama u sustavu socijalne skrbi (Centar za socijalnu skrb, domovi za starije osobe), nevladine udruge itd.

Changes in content are followed by changes in teaching performance. Within the module *Management in Healthcare and Healthcare Policy* it was started with the practical work with clearly defined aims, and with the preparation and presentation of seminar papers after the practical work. During the exercises students were going on interviews with directors of health institutions (hospitals, health care centers, Institute of Public Health), financiers (Health Insurance Fund), institutions in the social welfare system (social welfare center, homes for the elderly), Non-Governmental Organizations, etc. The purpose of the active teaching was to introduce students to practice and to facilitate the linking of theory and practice, to train them to develop critical thinking and to encourage (re)definition of professional roles, according to the needs in healthcare system. Students have accepted this mode of work very well. Changes in the performance of other modules also have been made. Thus, for example, Prof. Marija Definis Gojanović introduces examples from practice to *Medical Ethics Course* - ethical challenges based on which students develop the ability of making the ethical decisions, and Ivica Vučak, MSc uses a critical analysis of original medical texts from different historical periods and different medical disciplines. The Head of the Department of History of Medicine now is Prof. Gordana Pavleković. By separating from the Department of Physician and Society, the Course has retained its basic concept, but with adjustments to a reduced schedule. The objectives of this Course are to enable the students to understand the development of key medical paradigms in different historical periods and to familiarize them with changes in the development of skills and knowledge within different medical professions. The Course emphasizes the importance of contextual environment on the development of the profession and healthcare through the history and the importance of understanding the history of medicine for applying the

Svrha ove aktivne nastave bila je upoznati studente s praksom te olakšati povezivanje teorije i prakse, osposobiti ih za kritičko razmišljanje te potaknuti (re)definiranje profesionalne uloge, sukladno potrebama u zdravstvu. Studenti su ovakav način rada izvrsno prihvatili. Uvode se promjene u izvedbi drugih modula. Tako, na primjer, prof. dr. Marija Definis Gojanović u *Medicinsku etiku* uvodi primjere iz prakse – etičke izazove temeljem kojih studenti razvijaju umijeće donošenja etičkih odluka, a mr. sc. Ivica Vučak u *Povijesti medicine* koristi kritičku analizu izvornih medicinskih tekstova iz različitih povijesnih razdoblja i različitih medicinskih disciplina. Nositelj predmeta *Povijest medicine* danas je prof. dr. Gordana Pavleković. Izdvajanjem iz Katedre liječnik i društvo, predmet je zadržao svoj osnovni koncept, ali uz prilagodbu smanjenoj satnici. Ciljevi ovog predmeta su omogućiti studentu razumijevanje razvoja ključnih medicinskih paradigmi u različitim povijesnim razdobljima te ih upoznati s promjenama u razvoju vještina i znanja unutar

modern medicine and its future development in our country and in the world. Therefore, this Course is not (only) based on the factual knowledge on important achievements, practices, and important names in the history of medicine, but far more on linking the past, present and future of the development of medicine and medical profession. The reason for this is not just the fact that the student does not need to memorize the historical data, but to understand what we have learned, retained and/or dismissed from the history of medicine and what are the directions for its further development.

Accordingly, apart from the distinction between the main achievements and theories in the development of medicine in the usual historical periods (medicine of the oldest nations/ancient medicine outside Europe - Mesopotamia, Egypt, India, China, influence of ancient medicine on the development of medical science - medical heritage of Hippocrates and Galen; Medieval monastery and scholastic medicine, medicine of Renaissance and Enlightenment

pojedinih medicinskih struka. Predmet naglašava značenje kontekstualnog okruženja na razvoj profesije i zdravstva tijekom povijesti te važnost poznavanja povijesti medicine za razumijevanje suvremene medicine i njezinoga budućega razvoja kod nas i u svijetu. Stoga, ovaj predmet nije temeljen (samo) na činjeničnom znanju o važnim dostignućima, praksi i značajnim imenima iz povijesti medicine, već daleko više na povezivanju prošlosti, sadašnjosti i budućnosti razvoja medicine i liječničke profesije. Razlog za to nije samo u činjenici da student ne treba memorirati povijesne podatke, već u tome da razumije što smo naučili, zadržali i/ili odbacili iz povijesti medicine te koje su smjernice za njezin daljnji razvoj. Sukladno tome, uz razlikovanje glavnih dostignuća i teorija u razvoju medicine u uobičajenim povijesno određenim cjelinama (Medicina najstarijih naroda/ drevne medicinske kulture izvan Europe – Mezopotamija, Egipat, Indija, Kina; Utjecaj antičke medicine na razvoj medicinske znanosti – medicinsko nasljeđe Hipokrata i Galena; Srednjovjekovna samostanska i skolastička medicina; Medicina renesanse i prosvjetiteljstva – veliki reformatori u medicini; Razvoj moderne medicine – 19. i 20. stoljeće), sadržaj nastave posebno naglašava promjene u poimanju zdravlja i bo-

-major reformers in medicine, modern medicine development – 19th and 20th century), the teaching content particularly emphasizes changes in understanding of health and disease and changes in the relation of physicians to individuals and society in the context of historical, present and future ethical and professional challenges. Therefore, the content includes the development of science-based medical knowledge, the development of medical profession and medical schools, as well as the development of healthcare and healthcare institutions. As it was in the time of the Department of Physician and Society, the Head of the Department participates and leads the teaching on Postgraduate PhD study Biomedicine and Health (elective courses “Change Management” and “Health Behavior of Individuals and Communities”), leads and advises doctoral candidates in the preparation of their doctoral dissertations and is a member of the committee for the evaluation of the proposed thesis and completed doctoral dissertation. Professor Pavleković is also a teacher on the organized program of education of physicians on specialization.

lesti te promjene u odnosu liječnika prema pojedincu i društvu u kontekstu povijesnih, sadašnjih i budućih etičkih i profesionalnih izazova. Stoga sadržaj obuhvaća razvoj znanstveno utemeljenoga medicinskoga znanja, razvoj liječničke profesije i medicinskih škola te razvoj zdravstva i zdravstvenih ustanova. Kao i u vrijeme rada Katedre liječnik i društvo, nositeljica predmeta sudjeluje i vodi nastavu na doktorskom studiju Biomedicina i zdravstvo (izborni predmeti Upravljanje promjenama i Zdravstveno ponašanje pojedinca i zajednice), vodi i savjetuje doktorande u izradi njihovoga doktorskoga rada te je član Povjerenstava za obranu tema i gotovih disertacija. Nastavnik je i u organiziranom programu edukacije liječnika na specijalizaciji.

Pročelnici: prof. dr. Gordana Pavleković i prof. dr. Slobodan Lang

Nastavno osoblje: prof. dr. Marija Definis Gojanović; prof. dr. Ivana Vasilj; mr. sc. Ivica Vučak; prof. dr. Zvonimir Rumboldt; dr. sc. fra Iko Skoko; prof. dr. Dragan Babić; Ljiljana Cupać dr. med.; dr. sc. Ivan Bagarić i prof. dr. fra Andrija Nikić.

Heads of the Department: Prof. Gordana Pavleković and Prof. Slobodan Lang

Teachers: Prof. Marija Definis Gojanović; Prof. Ivana Vasilj; Ivica Vučak, MSc; Prof. Zvonimir Rumboldt; fra Iko Skoko, PhD; Prof. Dragan Babić; Ljiljana Cupać, MD; Ivan Bagarić, PhD and Prof. fra Andrija Nikić.

KATEDRA ZA NEUROLOGIJU DEPARTMENT OF NEUROLOGY

prof. dr. Helena Škobić

Utemeljenjem MF-a Sveučilišta u Mostaru 1997. godine, nastava na Katedri za neurologiju počela se izvoditi u zimskom semestru akademske 2000./2001. godine pod vodstvom prof. emeritusa Juraja Sepčića, u razdoblju od tri akademske godine. Pročelništvo nastavlja prof. dr. Anđelko Vrca, a od 2015. godine prof. dr. Helena Škobić. Nastava se, inicijalno, održavala na lokalitetu Stare bolnice, aktualno lokalitet Mepas Mall, a od 2007. godine u novoizgrađenom objektu MF-a na Bijelom brijegu. Katedra za neurologiju sudjeluje u nastavi Fakulteta zdravstvenih studija – Studij sestrinstva i fizioterapije te Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti – Studij edukacijske rehabilitacije – Defektologija. Nastavnici Katedre sudjeluju i u nastavi izbornih predmeta na poslijediplomskim studijima, u MIP-u pod naslovom Poremećaji pamćenja, učenja i mišljenja, izbornom predmetu pod naslovom Epilepsija i stanja s poremećajem svijesti, te nastavi doktorskog studija i nastavi redovnoga kolegija Medicina bazirana na dokazima. Akademkinja Vida Demarin voditeljica je dva kolegija na doktorskome studiju – Znanstvene osnove poremećaja moždane cirkulacije i Znanstveni pristup glavobolji.

By establishing the School of Medicine in 1997, the teaching process on the Neurology Course have started in winter semester of the academic year 2000/2011 by the guidance of Prof. emeritus Juraj Sepčić, who has been the Head of the Department in the next three years. The next Head of the Department was Prof. Anđelko Vrca and since 2015, the Head of the Department is Prof. Helena Škobić. Teaching was initially conducted in the area of “Old Hospital”, the current site of Mepas Mall, and since 2007 in the newly constructed building of School of Medicine at “Bijeli brijeg”. The Department of Neurology participates in the teaching at School of Health Sciences - Study of nursing and physiotherapy and at the School of Natural Sciences, Mathematics and Education - Study of Educational Rehabilitation - Defectology. The teachers of the Department are also involved in teaching process on elective courses at postgraduate studies, elective course “Disorders of remembering, learning, thinking and dementia”, an elective course “Epilepsy and conditions with consciousness disorders”, on PhD studies and “Evidence-based Medicine” Course. Academician Vida Demarin is the Head of two courses on PhD study – “Scientific Basis of Brain Circulation Disorders” and “Scientific Approach to Headache”.

Nastavnici i suradnici Katedre za neurologiju od 1997. do kraja 2016.: prof. dr. Helena Škobić, pročelnica Katedre; akademkinja Vida Demarin; prof. emeritus. Juraj Sepčić; prof. dr. Anđelko Vrca; prof. dr. Vanja Bašić Kess; doc. dr. Inge Klupka Sarić; mr. sc. Sandra Lakičević; mr. sc. Dražena Martinović Mamić; mr. sc. Vlatko Šulentić; mr. sc. Nataša Pejanović Škobić; mr. sc. Anita Ivanković; mr. sc. Davor Batinić; prof. dr. Džemal Džudža i Dražen Bošnjak, dr. med.

ČLANOVI KATEDRE ZA NEUROLOGIJU MR. SC. NATAŠA PEJANOVIĆ-ŠKOBIĆ, PROF. DR. HELENA ŠKOBIĆ, MR. SC. SANDRA LAKICEVIĆ, MR. SC. DAVOR BATINIĆ, MR. SC. ANITA IVANKOVIĆ I DOC. DR. INGE KLUPKA SARIĆ,

ČLANOVI KATEDRE ZA NEUROLOGIJU MR. SC. NATAŠA PEJANOVIĆ-ŠKOBIĆ, PROF. DR. HELENA ŠKOBIĆ, MR. SC. SANDRA LAKICEVIĆ, MR. SC. DAVOR BATINIĆ, MR. SC. ANITA IVANKOVIĆ I DOC. DR. INGE KLUPKA SARIĆ,

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST

Projekti: Od osnutka Katedre 1997. godine do kraja 2016. godine članovi Katedre koji su radili ili rade na katedri sudjelovali su u realizaciji 18 znanstveno stručnih međunarodnih i domaćih projekata, uglavnom kao glavni istraživači.

ORGANIZACIJA ZNANSTVENIH I STRUČNIH

SKUPOVA: Drugi kongres neurologa u Bosni i Hercegovini s međunarodnim sudjelovanjem, Mostar, 2006., predsjednica Organizacijskog odbora Kongresa, prof. dr. Helena Škobić i Treći kongres neurolo-

Teachers and associates of the Department since 1997 until the end of 2016: Prof. Helena Škobić, Head of the Department; academician Vida Demarin; Prof. emeritus Juraj Sepčić; Prof. Anđelko Vrca; Prof. Vanja Bašić Kess; Prof. Inge Klupka Sarić; Sandra Lakičević, MSc; Dražena Martinović Mamić, MSc; Vlatko Šulentić, MSc; Nataša Pejanović Škobić, MSc; Anita Ivanković, MSc; Davor Batinić, MSc; Prof. Džemal Džudža and Dražen Bošnjak, MD.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY

Projects: From the foundation in 1997 until the end of 2016, former and present members of the Department have participated in realisation of 18 scientific domestic or international projects, mostly as the leading researchers.

ORGANIZATION OF SCIENTIFIC AND PROFESSIONAL CONFERENCES

Second Bosnia and Herzegovina Congress of Neurology with International Participation, Mostar, 2006; Head of the Organizing Committee of the Congress, Prof. Helena Škobić and The 3rd Congress of the Association of Neurologists of Bosnia and Herzegovina with International Participation, Mostar, 2016; Prof. Helena Škobić as the president of the Association of neurologists in Bosnia and Herzegovina.

Master theses in the period 1997 – 2016: Inge Klupka Sarić, "Descriptive and analytical methods in investigation of Multiple Sclerosis", School of Medicine University of Sarajevo, 2006. (mentor Prof. Azra Alajbegović); Sandra Lakičević, "The effect of lifestyle changes in critical period after transitory or mild ischaemic cerebral incident on reduction of risk for cerebral stroke", School of Medicine, 2013. (mentor Prof. Branko Malojčić); Nataša Pejanović Škobić, "Characteristics of carotid disease in patients with ischemic stroke", School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor academician Vida De-

3 hands
DISINFECTANT
ANTISEPTIC
WASH IN SEA BREEZE
FRAGRANCE

Bubbly
Stergene
To Restore Brightness to Nylon
Use 4 capsules per gallon of hot water (minimum 120°F)
Recommended also for Silk, Rayon, Fine Cotton, etc.

Bubbly
Stergene
To Restore Brightness to Nylon
Use 4 capsules per gallon of hot water (minimum 120°F)
Recommended also for Silk, Rayon, Fine Cotton, etc.

COLD SORE LOTION

WATERBURY'S

IODINE

W. & A. CROOKS, M.D.

Yellow Basilicon Ointment B.P.C.
A. & S. B. & CO. LTD. BARNET ENGLAND

'Marzine'

FIVE CARNATION CORN GAPS
Active constituent Salicylic Acid 40%
MADE IN ENGLAND
PLUMBING
CUXSON GERRARD & CO. LTD.
GLOBURRY, WARLEY, WORCS. B69 3BB

268

SEA-L

ga u Bosni i Hercegovini s međunarodnim sudjelovanjem, Sarajevo, 2016. godine, prof. dr. Helena Škobić, kao predsjednica Udruženja neurologa u BiH.

Magistrirali u razdoblju od 1997. – 2016.: Inge Klupka Sarić, „Deskriptivne i analitičke metode u ispitivanju multiple skleroze“, MF Univerziteta u Sarajevu, 2006. (mentorica prof. dr. Azra Alajbegović); Sandra Lakičević, „Učinak promjene stila života u kritičnom razdoblju nakon prolaznog ili blagog ishemijskog moždanog incidenta na smanjenje rizika za moždani udar“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentor doc. dr. Branko Malojčić); Nataša Pejanović Škobić, „Značajke karotidne bolesti u bolesnika s ishemijskim moždanim udarom“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica akademkinja Vida Demarin); Anita Ivanković, „Usporedba vestibularnih miogenih evociranih potencijala i slušnih evociranih potencijala kod bolesnika s multiplom sklerozom“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentor doc. dr. Mario Habek) i Davor Batinić, „Povezanost čimbenika okoliša i pozitivne obiteljske anamneze s obolijevanjem od multiple skleroze“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica doc. dr. Inge Klupka Sarić).

Doktorirali u razdoblju od 1997. – 2016.: Helena Škobić, „Prevalencija alkoholiziranosti i alkoholizma s modelom prevencije i liječenja u zajednici“, MF Univerziteta u Sarajevu, 2004. (mentor prof. dr. Ismet Cerić) i Inge Klupka-Sarić, „Polimorfizmi gena uključenih u proces fibrinolize kao rizični čimbenici u multiploj sklerozi“, MF Sveučilišta u Rijeci, 2011. (mentorica prof. dr. Smiljana Ristić, komentor-prof. emeritus Juraj Sepčić).

Literatura: Brinar, V. i suradnici, „Neurologija“ Medicinska naklada, Zagreb, 2009.; Brinar, V., Brzović Z. i Zurak, N. „Neurološka propedeutika“, Zrinski d. d. Čakovec 1999.; Poeck, K. „Neurologija“, Školska knjiga, Zagreb, 2000.; Škobić, H. „Parkinsonova bolest“,

marin); Anita Ivanković, „Comparison of vestibular miogenic evoked potentials and auditory evoked potentials in patients with multiple sclerosis“, School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Mario Habek) and Davor Batinić, „Linkage between environmental factors and positive family history on the incidence of multiple sclerosis“, School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Inge Klupka Sarić).

PhD dissertation in the period 1997 – 2016: Helena Škobić, „Prevalence of alcohol drinking and alcoholism with model of prevention and treatment in the community“, School of Medicine University of Sarajevo, 2004. (mentor Prof. Ismet Cerić) and Inge Klupka-Sarić, „Polymorphism of genes involved in fibrinolysis process as risk factors for multiple sclerosis“, School of Medicine University of Rijeka, 2011. (mentor Prof. Smiljana Ristić, komentor Prof. emeritus Juraj Sepčić).

Literature: Brinar, V. et al, „Neurology“ Medicinska naklada, Zagreb, 2009; Brinar, V, Brzović Z. and Zurak, N. „Neurological propedeutics“, Zrinski d. d. Čakovec 1999.; Poeck, K. „Neurology“, Školska knjiga, Zagreb, 2000; Škobić, H. „Parkinson's disease“, In: Šantić, Ž. et al, *Medical gerontology in clinical practice*, School of Medicine University of Mostar, 2015, 513. – 519; Sinanović, O, Škobić, H, Pejanović-Škobić, N. „Apraxia and agnosia after a cerebral stroke“ in: Sinanović, O, Trkanjec, Z. et al. *Nonmotorical symptoms after a cerebral stroke*, Medicinska naklada Zagreb, 2015. and Škobić, H, Pejanović-Škobić, N. „Cerebrovascular diseases“, in: Šantić, Ž. et al *Medical gerontology in clinical practice*, School of Medicine University of Mostar, 2015, 519. – 525.

Textbooks, book chapters, monographies in the period since establishment until 2017: Demarin, V, Bašić Kes, V, Zavoreo, I, Bosnar Puretić, M, Jurašić,

u: Šantić, Ž. i suradnici, *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, Sveučilište u Mostaru, MF, 2015., 513. – 519.; Sinanović, O., Škobić, H, Pejanović-Škobić, N. „Apraksija i agnozija nakon moždanog udara“ u: Sinanović, O., Trkanjec, Z. i suradnici *Nemotorni simptomi nakon moždanog udara*, Medicinska naklada Zagreb, 2015. i Škobić, H, Pejanović-Škobić, N. „Cerebrovaskularne bolesti“, u: Šantić, Ž. i suradnici *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, Sveučilište u Mostaru, MF, 2015., 519. – 525.

Udžbenici, poglavlja u udžbenicima i monografije u razdoblju od utemeljenja do 2017.: Demarin, V., Bašić Kes, V., Zavoreo, I., Bosnar Puretić, M., Jurašić, M-J., Rotim, K., Lupret, V., Perić, M., Ivanec, Ž., Fumić, L., Lušić, I., Aleksić Shihabi, A., Kovač, B., Ivanković, M., Škobić, H., Maslov, B., Bornstein, N., Niederkorn, K., Sinanović, O., Rundek, T. „Preporuke za liječenje neuropatske boli“, u: Demarin, V., Bašić Kes, V. i suradnici, *Glavobolja i druga bolna stanja*, Medicinska naklada Zagreb, 2011., 384. – 393.; M. J. Jurašić, S. Morović, S. Antić, I. Zavoreo and V. Demarin, „Stroke and Dementia in Atrial Fibrillation. Atrial Fibrillation, Basic Research and Clinical Applications“. Jong-II Choi (ur.). InTech, 2011; 381-404.; V. Demarin, *Možganska kap in neuroplastičnost. Akutna možganska kap VII*. Bojana Žvan in Marjan Zaletel (ur.). Ljubljana: Društvo za preprečevanje možganskih in žilnih bolesti, 2012; 105. – 111.; R. Bene, M. Judaš, V. Šerić, Z. Trkanjec, V. Demarin, *Person-oriented neurorehabilitation. Person in Medicine and Healthcare. From Bench to Bedside to Community*. Veljko Đorđević, Marijana Braš, Davor Miličić (ur.). Zagreb: Medicinska naklada, 2012.; 73. – 81.; Zavoreo, V., Bašić-Kes, L., Ćorić, V., Demarin, V., *Breath holding index and arterial stiffness in evaluation of stroke risk in diabetic patients. New Trends in Neurosonology and Cerebral Hemodynamics-an Update. Perspectives in Medicine*, Eva Bartels, Susanne Bartels and Holger Popert (editors), 2012.; V. Demarin,

MJ, Rotim, K, Lupret, V, Perić, M, Ivanec, Ž, Fumić, L, Lušić, I, Aleksić Shihabi, A, Kovač, B, Ivanković, M, Škobić, H, Maslov, B, Bornstein, N, Niederkorn, K, Sinanović, O, Rundek, T. „Recommendations for treatment of neuropathic pain“, in: Demarin, V, Bašić Kes, V. et al, *Headache and other painful conditions*, Medicinska naklada Zagreb, 2011, 384. – 393; MJ Jurašić, S. Morović, S. Antić, I. Zavoreo and V. Demarin, „Stroke and Dementia in Atrial Fibrillation. Atrial Fibrillation, Basic Research and Clinical Applications“. Jong-II Choi (ed.). InTech, 2011; 381-404; V. Demarin, *Cerebral stroke and neuroplasticity. Acute cerebral stroke VII*. Bojana Žvan in Marjan Zaletel (eds.). Ljubljana: Društvo za preprečevanje možganskih in žilnih bolesti, 2012; 105. – 111; R. Bene, M. Judaš, V. Šerić, Z. Trkanjec, V. Demarin, *Person-oriented neurorehabilitation. Person in Medicine and Healthcare. From Bench to Bedside to Community*. Veljko Đorđević, Marijana Braš, Davor Miličić (ed.). Zagreb: Medicinska naklada, 2012; 73. – 81; Zavoreo, V, Bašić-Kes, L, Ćorić, V, Demarin, V, *Breath holding index and arterial stiffness in evaluation of stroke risk in diabetic patients. New Trends in Neurosonology and Cerebral Hemodynamics-an Update. Perspectives in Medicine*, Eva Bartels, Susanne Bartels and Holger Popert (editors), 2012; V. Demarin, S. Morović *Paliativ care in specialistic services, Fundamentals of Paliativ Medicine*, Medicinska naklada, Zagreb, 2013; V. Demarin, S. Morović *Paliativ care in neurology, Fundamentals of paliative medicine*, Medicinska naklada, Zagreb, 2013; A. Lovrenčić Huzjan, M. Marković, V. Demarin *Changes in consciousness and associated urgency - a neurological emergency, Emergency Medicine*, Liber, Zagreb, 2013; A. Lovrenčić Huzjan, M. Marković, V. Demarin, *Neurological emergencies, Emergency medicine*, 2nd ed., Libar, Zagreb, 2013; Bašić Kes, V, Demarin, V et al. *Cerebral stroke*, Medicinska naklada, Zagreb, 2014; Bojana Žvan, M. Zaletel (eds) *Acute cerebral stroke X*. Ljubljana, 2015; Sepčić, Juraj, Materljan, E. “Epi-

S. Morović *Palijativna skrb u specijalističkim službama, Osnove palijativne medicine*, Medicinska naklada, Zagreb, 2013.; V. Demarin, S. Morović *Palijativna skrb u neurologiji, Osnove palijativne medicine*, Medicinska naklada, Zagreb, 2013.; A. Lovrenčić Huzjan, M. Marković, V. Demarin *Promjene stanja svijesti i pridružene hitnosti – neurološke hitnosti, Hitna medicina*, Liber, Zagreb, 2013.; A. Lovrenčić Huzjan, M. Marković, V. Demarin, *Neurological emergencies, Emergency medicine*, 2nd ed., Libar, Zagreb, 2013.; Bašić Kes, V., Demarin, V. i suradnici *Moždani udar*, Medicinska naklada, Zagreb, 2014.; Bojana Žvan, M. Zaletel (urednici) *Akutna možganska kap X*. Ljubljana, 2015.; Sepčić, Juraj, Materljan, E. „Epidemiologic, clinical, genetic and socio-economic aspects of multiple sclerosis in Croatia“, In: Columbus, F, ed. *Progress in Multiple Sclerosis Research*, New York: Nova Science Publishers, Inc; 2005.; 1997. Sepčić, Juraj, glavni urednik monografije *MF Sveučilišta u Rijeci, 1955. – 1995.*, Rijeka, 1997.; 2005. Sepčić, Juraj, zamjenik glavnog urednika monografije *MF Sveučilišta u Rijeci, 1955. – 2005.*, Rijeka, AKD, Zagreb; 2005.; 2005. Sepčić, Juraj, glavni i odgovorni urednik Bibliografije *Acte Facultatis medicae Fluminensis 1993. – 2007. Acta Fac med Flum 2005.*; 28 (1):1-68. 2006.; Škobic, H., Pejanović-Škobić, N. „Cerebrovaskularne bolesti“, u: Ž. Šantić i suradnici, *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, Sveučilište u Mostaru, MF. 2015.; Babić, D., Škobić, H., Klupka-Sarić, I., Pejanović-Škobić, N. i Babić R. „Demencije“, u: Žarko Šantić i suradnici, *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, Sveučilište u Mostaru, MF. 2015.; Škobić, H. „Parkinsonova bolest“, u: Ž. Šantić i suradnici, *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, Sveučilište u Mostaru, MF. 2015.; Sinanović, O., Škobic, H., Pejanović-Škobić, N. „Apraksija i agnozija nakon moždanog udara“, u: Sinanović, O., Trkanjec, Z. i suradnici *Nemotorni simptomi nakon moždanog udara*, Medicinska naklada, Zagreb. 2015. i Demarin, V., Sinanović, O., Trkanjec, Z. „Neu-

demilogic, clinical, genetic and socio-economic aspects of multiple sclerosis in Croatia“, In: Columbus, F, ed. *Progress in Multiple Sclerosis Research*, New York: Nova Science Publishers, Inc; 2005; 1997. Sepčić, Juraj, editor in chief in monograph of School of Medicine University of Rijeka, *1955. – 1995*, Rijeka, 1997; 2005. Sepčić, Juraj, deputy editor-in-chief in the monograph of *School of Medicine University of Rijeka, 1955. – 2005*, Rijeka, AKD, Zagreb; 2005; 2005. Sepčić, Juraj, editor-in-chief of Bibliography *Acte Facultatis medicae Fluminensis 1993. – 2007. Acta Fac med Flum 2005*; 28 (1):1-68. 2006; Škobic, H, Pejanović-Škobić, N. “Cerebrovascular diseases“, in: Ž. Šantić et al, *Medical gerontology in clinical practice*, School of Medicine University of Mostar, 2015; Babić, D, Škobić, H, Klupka-Sarić, I, Pejanović-Škobić, N. and Babić R. “Dementions“, in: Žarko Šantić et al. *Medical gerontology in clinical practice*, School of Medicine University of Mostar, 2015; Škobić, H. “Parkinson’s disease“, in: Ž. Šantić et al. *Medical gerontology in clinical practice*, School of Medicine University of Mostar, 2015; Sinanović, O, Škobic, H, Pejanović-Škobić, N. “Apraxia and agnosia after cerebral stroke“, in: Sinanović, O, Trkanjec, Z. et al *Non-motoric symptoms after cerebral stroke*, Medicinska naklada, Zagreb, 2015. and Demarin, V, Sinanović, O, Trkanjec, Z. „Neurovascular diseases and cerebral stroke“, in: Sinanović, O, Trkanjec, Z. et al, *Non-motoric symptoms after cerebral stroke*, Medicinska naklada Zagreb, 2015.

Publications published in CC journals until 2017:

Since the establishment in 1997 until the end of 2016, former and present teachers of the Department have published 140 scientific papers.

rovaskularne bolesti i moždani udar“, u: Sinanović, O., Trkanjec, Z. i suradnici, *Nemotorni simptomi nakon moždanog udara*, Medicinska naklada Zagreb, 2015.

Publikacije objavljene u časopisima indeksiranim u CC do 2017.: Od osnutka Katedre 1997. godine do kraja 2016. godine publicirano je 140 radova nastavnika koji su radili ili rade na Katedri.

KATEDRA ZA ANESTEZIOLOGIJU I REANIMATOLOGIJU

DEPARTMENT OF ANESTHESIOLOGY AND REANIMATION

prof. dr. Slobodan Mihaljević

Utemeljenjem MF-a u Mostaru, u sklopu kirurških disciplina predviđen je i programski dio nastave anestezije i reanimatologije. Provođenju te nastave povjeren je prof. dr. Mladenu Periću koju tu nastavu dugi niz godina uspješno izvodi u prostorima Stare bolnice, a i kasnije po preseljenju Fakulteta i bolnice na novu lokaciju. Prof. Perić prenosi s generacije na generaciju studenata iskustva i znanja anestezilogije i reanimatologije Katedre za anestezilogiju i reanimatologiju zagrebačkog MF-a te anesteziološku i reanimatološku praksu KB Sestara Milosrdnica Zagreb.

Razumijevanjem uprave Fakulteta te postojanjem nužnosti trenutka ustrojava se Katedra za Anestezilogiju i reanimatologiju pod vodstvom prof. dr. Alena Šustića. Prof. Šustić nadograđuje i doprinosi kvaliteti nastave donoseći iskustva riječkoga MF-a istodobno dopunjavajući već ustrojenu okvir novim znanjima i praktičnim iskustvima.

Profesora Šustića na mjestu pročelnika nasljeđuje prof. dr. Slobodan Mihaljević, koji tu dužnost obavlja i ove 2017. godine.

Osnovna zadaća Katedre za anestezilogiju i reanimatologiju je provođenje nastave iz anestezilogije i reanimatologije. Katedra organizira dugi niz godina nastavu i iz dodiplomskoga predmeta UZV u anestezilogiji i intenzivnoj medicini, pod vodstvom prof. dr. Slobodana Mihaljevića. Također, Katedra omogućuje, a i provodila je sve vrijeme međunarodnu

After the founding of School of Medicine, it was planned to establish the program of teaching in Anesthesia and Reanimation as a part of surgical disciplines. The implementation of this Course was entrusted to Prof. Mladen Perić, who has successfully conducted teaching for many years in the areas of the “Old Hospital” what he continued after moving the School and the Hospital to a new location. Professor Perić shared the experience and knowledge in Anesthesia and Reanimation from the Department of Anaesthesiology and Reanimation of School of Medicine Zagreb and Anesthesiology and Reanimation practice of Hospital Center Sestre Milosrdnice Zagreb with the generations of students. As the administration of the School understood the need for founding the separate department, the Department of Anesthesiology and Reanimation has been established under the guidance of Prof. Alen Šustić. Prof. Šustić was upgrading and contributing to the quality of teaching process by bringing the experience of the School of Medicine Rijeka, and at the same time by complementing the already conceptualized framework with the new knowledge and practical experience. Prof. Slobodan Mihaljević inherited Prof. Šustić as the position of Head of the Department, and keeps that position until this, year 2017. The main task of the Department is conduction of teaching in Anesthesiology and Reanimation. The

suradnju i razmjenu studenata s MF Zagreb u vidu studijskih boravaka studenata. Udžbenik „Kardiopulmonalna reanimatologija“, za studente medicine, liječnike i slijedećike specijaliste različitih specijalnosti nastao je nastao radom članova Katedre. Stručnom i znanstvenom napredovanju doprinosi slijevanje informacija iz različitih medicinskih fakulteta iz zemlje i inozemstva s kojih potječu nastavnici i pročelnici. To svakako doprinosi kvaliteti i bržem protoku najnovijih informacija.

RADNI UVJETI U prostorima MF-a u Mostaru odvija se nastavne aktivnosti, predavanja, seminari i dijelom vježbe. Klinički dio vježbi održava se u SKB Mostar. Useljnjem u novu bolnicu dobiveni su vrhunski uvjeti za izvođenje vježbi u operacijskim dvoranama, hitnom prijemu i kabinetu vještina. Umjeren broj studenata omogućuje dosljedno provođenje edukacije. Članovi Katedre dugi su niz godina sudionici i voditelji različitih projekata iz kojih nastaju znanstveni radovi. Poznato je kako je anestezija, reanimatologija i intenzivno liječenje specijalnost za kojom imaju potrebe gotovo sve zemlje u Europi i okruženju; specijalnost koja je u podređenom položaju u bolnicama našega okruženja, nježna i osjetljiva zbog velikog broja žena koje obavljaju ove poslove, vrlo pokretljiva zbog vrhunske edukacije i kadrovski vrlo nestabilna. Bez anestezijologije i reanimatologije danas je nemoguće funkcioniranje ijedne bolnice. Pritom oko četrdeset posto svojih aktivnosti anestezijolog može obavljati izvan operacijske dvorane.

NASTAVNA DJELATNOST Nastavna se djelatnost izvodi u novoj zgradi MF-a kako na studijima medicine tako će se izvoditi i na studiju dentalne medicine. Na dodiplomskoj nastavi nastavnici sudjeluju u nastavi sljedećih predmeta: anestezijologija i reanimatologija, hitna medicina. Osim na Sveučilištu u Mostaru, nastavnici ove katedre sudjeluju u radu na MF-ima Sveučilišta u Rijeci i Zagrebu.

Department also organizes the Course Ultrasound in Anesthesiology an Intensive Medicine led by Prof. Mihaljević for many years. Also, the Department provides and conducts international co-operation and exchange of students with School of Medicine Zagreb. The textbook “Cardiopulmonary Reanimation” for medical students and physicians of various specialties was written by the members of the Department. Professional and scientific advancements are the result of the leakage of information from different medical schools in the country and abroad, from which teachers and heads of the department originate. This certainly contributes to the quality and the faster flow of the latest information.

WORKING CONDITIONS The teaching activities, lectures, seminars and partly exercises are conducted at Faculty of Medicine Mostar. Clinical part of the exercises is conducted at UCH Mostar. By moving to the new building, excellent conditions for the conduction of exercises in operation rooms, emergency and Cabinet for Clinical Skills have been achieved. Moderate number of student allows consistent conduction of classes. For many years, members of the Department are associates or leaders of various projects that result in publication of scientific papers. It is well known that Anesthesia, Reanimation and Intensive care is a specialty needed in almost all countries in Europe an region; specialty that is in a subordinate position in hospitals of our region; gentle and sensitive due to the large number of women involved in the work; very mobile with the purpose of high quality of education and very unstable in staff. Without Anesthesiology and Reanimation, the functioning of any hospital is impossible. Thereat, approximately forty percent of the activities, the anesthesiologist can perform outside the operation room.

TEACHING PROCESS The teaching is carried out in the new building of Faculty of Medicine, and same

NASTAVNICI KATEDRE: PROF. DR. MLADEN PERIĆ, PROF. DR. ALAN ŠUSTIĆ, PROF. DR. VESNA GOLUBOVIĆ, MR.SC. ZORAN KARLOVIĆ
TEACHERS: PROF. MLADEN PERIĆ, PROF. ALAN ŠUSTIĆ, PROF. VESNA GOLUBOVIĆ AND ZORAN KARLOVIĆ, MSc.

Nastavnici i suradnici: prof. dr. Slobodan Mihaljević; prof. dr. Mladen Perić; prof. dr. Alen Šustić; prof. dr. Vesna Golubović; prof. dr. Ino Husedžinović; mr. sc. Zoran Karlović; mr. sc. Anita Kosjerina; Boris Matić, dr. med.; Mara Šimić, dr. med.; Edita Bjelanović, dr. med. i Dalibor Đurasović, dr. med.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST Projekti: „Matematska analiza vs. subjektivna prosudba radioloških i histopatoloških prikaza“ (voditelj projekta prof. dr. Sven Kurbel); „Raspodjela genotipova i činitelji virulencije uzročnika bolničkih infekcija“ (voditelj projekta prof. dr. Smilja Kalenić) br. 108-1080114-0017; „Otkrivanje difuznih bolesti jetre metodama prikaza parenhima visoke rezolucije“# (voditelj

as for Study of Medicine it will be performed on Study of Dental Medicine. Teachers who are members of the Department participate in teaching on Anesthesiology and Reanimation Course and Emergency Medicine and Internship Course on undergraduate studies. Apart from teaching on University of Mostar, teachers of the Department participate in teaching on School of Medicine Rijeka and School of Medicine Zagreb.

Teachers and associates: Prof. Slobodan Mihaljević; Prof. Mladen Perić; Prof. Alen Šustić; Prof. Vesna Golubović; Prof. Ino Husedžinović; Zoran Karlović, MSc; Anita Kosjerina, MSc; Boris Matić, MD; Mara Šimić, MD; Edita Bjelanović, MD and Dalibor Đurasović, MD.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY

Projects: “Mathematical Analysis vs. subjective judgment of radiological and histopathological images” (project leader Prof. Sven Kurbel); “Distribution of genotypes and virulence factors of hospital infection” (project leader Prof. Smilja Kalenić) no. 108-1080114-0017; Detection of diffuse liver diseases by high resolution methods of parenchyme imaging” (project leader Prof. Sven Kurbel) no. 108-1080114-0017; “Percutaneous tracheostomy in prevention of pneumonia and in machine-ventilated patients”; “Epilepsy and traumatic brain injury: damage mechanisms and pharmacotherapy”; “The immune status of patients with multiple sclerosis” (head: Prof. Drago Batinić); “Trauma Brain Injury Research and Education Study”, Department of Anesthesiology, Reanimation and Intensive Care of “Sestre milosrdnice” in collaboration with Brain Trauma Foundation, New York. Participation in multicenter trial of brain trauma treatment and “Sepsis in Surgical Patients treated in Intensive Care Unit (Project Manager Prof. Mladen Perić).

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR PERIOD Improvement of teaching and scientific processes, education and strengthening of the De-

projekta prof. dr. Sven Kurbel) br. 108-1080114-0017; „Perkutana traheostomija u prevenciji pneumonije i u strojno ventiliranih bolesnika“; „Epilepsija i traumatska ozljeda mozga: mehanizmi oštećenja i farmakoterapija“; „Imunološki status bolesnika s multiplom sklerozom“ (voditelj: prof. dr. Drago Batinić); „Trauma Brain Injury Research and Education Study“, Zavod za anesteziologiju, reanimatologiju i intenzivno liječenje KB „Sestre milosrdnice“ u suradnji s Brain Trauma Foundation, New York. Sudjelovanje u multicentričnom ispitivanju liječenja traume mozga; i „Sepsa kod kirurških bolesnika liječenih u jedinici intenzivnog liječenja (voditelj projekta prof. dr. Mladen Perić).

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Unaprjeđenje nastavnih i znanstvenih procesa, doškoloavanje i jačanje katedre, opremanje kabineta vještina, uvođenje novih tehnologija u radi i nastavu, prioriteta su ove Katedre, kao i kontrola kvalitete nastave, obrazovanje i osposobljavanje nove generacije liječnika medicine i dentalne medicine, zdravstvenih djelatnika i znanstvenika koji će odgovoriti na buduće izazove. Također, plan je „stvori“ mladoga liječnika koji će u ovom području moći odgovoriti na sve izazove u zemlji i inozemstvu.

Publikacije objavljene u časopisima indeksiranim u CC (od osnivanja do 2017.): Članovi katedre objavili su 70 znanstvenih radova.

Knjige (u zadnjih deset godina): Perić, M., Gašparović, V., Ivanović, D. *Liječenje bolesnika s bakterijemijom i sepsom. Intenzivna Medicina*, Medicinska naklada, 2008.; Perić, M. „Lokalna anestezija u osoba starije dobi“, *Gerontostomatologija*, Medicinska naklada, 2010., str. 89. – 96.; Perić, M. „Jedinica intenzivnoga liječenja“, *Klinička anesteziologija*, Medicinska naklada, 2013., str. 1112. – 1130.; Šustić, Alan, Protić, Alen „Ultrasound and airway management//

partment, equipping the skills cabinet, introduction of new technologies to work and teaching are the priorities of the Department, as well as the teaching quality control, education and training of new generations of doctors of medicine and doctors of dental medicine, healthcare professionals and scientists who will be able to respond to future challenges. Also, the plan is to “create” a young doctor who will be able to respond to all challenges in this area, in the country and abroad.

Publications in CC journals from the foundation until 2017: Members of the Department have published 70 scientific papers.

Books (in past 10 years): Perić, M, Gašparović, V, Ivanović, D. Treatment of patients with bacteremia and sepsis. *Intensive Medicine*, Medicinska naklada, 2008; Perić, M. „Local anesthesia in elderly people“, *Gerontostomatology*, Medicinska naklada, 2010. pp. 89. – 96; Perić, M. „Intensive Care Unit“, *Clinical anesthesiology*, Medicinska naklada, 2013, pp. 1112. – 1130; Šustić, Alan, Protić, Alen „Ultrasound and airway management// Ultrasound in an Intensive Care Unit“/Jankowich, Matthew; Gartman Eric (ed.). USA: Springer, 2015. pp. 175. – 190; Hlača Kučan, Danijela; Šustić, Alan Nutrition in Intensive Care Unit//Anesthesiology, Reanimation and Intensive Medicine Manual for undergraduate, graduate and professional studies/Šustić, Alan; Sotošek Tokmadžić, Vlatka (ed.), Rijeka: School of Medicine Rijeka, 2014. pp. 181. – 185; Šustić, Alan Shock//Anesthesiology, Reanimation and Intensive Medicine Manual for undergraduate, graduate and professional studies/Šustić, Alan; Sotošek Tokmadžić, Vlatka (ed.), Rijeka: School of Medicine Rijeka, 2014, pp. 152. – 155; Šustić, Alan Water, electrolytes, vitamins and oligoelements// Anesthesiology, Reanimation and Intensive Medicine Manual for undergraduate, graduate and pro-

Ultrasound in the intensive care unit“/ Jankowich, Matthew; Gartman Eric (ur.). SAD: Springer, 2015., str. 175. – 190.; Hlača Kučan, Danijela; Šustić, Alan *Prehrana u jedinici intenzivnog liječenja*// Priručnik iz anesteziologije, reanimatologije i intenzivne medicine za studente preddiplomskih, diplomskih i stručnih studija/ Šustić, Alan; Sotošek Tokmadžić, Vlatka (ur.), Rijeka: MF Rijeka, 2014., str. 181. – 185.; Šustić, Alan *Šok*// Priručnik iz anesteziologije, reanimatologije i intenzivne medicine za studente preddiplomskih, diplomskih i stručnih studija/ Šustić, Alan; Sotošek Tokmadžić, Vlatka (ur.), Rijeka: MF Rijeka, 2014., str. 152. – 155.; Šustić, Alan *Voda, elektroliti, vitamini i oligoelementi*// Priručnik iz anesteziologije, reanimatologije i intenzivne medicine za studente preddiplomskih, diplomskih i stručnih studija/ Šustić, Alan; Sotošek Tokmadžić, Vlatka (ur.), Rijeka: MF Rijeka, 2014., str. 176. – 180.; Šustić, Alan „Prehrana životno ugroženih bolesnika jedinici intenzivnog liječenja“//

professional studies/Šustić, Alan; Sotošek Tokmadžić, Vlatka (ed.), Rijeka: School of Medicine Rijeka, 2014. pp. 176. – 180; Šustić, Alan “Nutrition of Life-threatening Patients in Intensive Care Unit”//Diet Therapy and Clinical Diet/Štimac, Davor; Krznarić, Željko; Vranešić Bender, Darija; Obrovac, Glišić Maja (ed.), Zagreb: Medicinska naklada, 2014, pp. 235. – 241; Šustić, Alan; Golubović, Vesna A brief historical review of the development of anesthesia//Anesthesiology, Reanimation and Intensive Medicine Manual for undergraduate, graduate and professional studies/Šustić, Alan; Sotošek Tokmadžić, Vlatka (ed.), Rijeka: School of Medicine Rijeka, 2014, pp. 15. – 16; Šustić, Alan „Ultrasound-guided percutaneous dilatational tracheostomy“//Principles and practice of percutaneous tracheostomy/Ambesh, Sushil P (ed.), New Delhi: Jaypee Brothers Medical Publisher (P) Ltd, 2010, pp. 149. – 154. Šustić, Alan Ultrasound-guided central vein cateterisation// Ultrasound Workshop Manual: regional anesthesia

*Dijetoterapija i klinička prehrana/ Štimac, Davor; Krznarić, Željko; Vranešić Bender, Darija; Obrovac, Glišić Maja (ur.), Zagreb: Medicinska naklada, 2014., str. 235. – 241.; Šustić, Alan; Golubović, Vesna Kratki povijesni osurt na razvoj anestezije// Priručnik iz anesteziologije, reanimatologije i intenzivne medicine za studente preddiplomskih, diplomskih i stručnih studija/ Šustić, Alan; Sotošek Tokmadžić, Vlatka (ur.), Rijeka: MF Rijeka, 2014., str. 15. – 16.; Šustić, Alan „Ultrasound-guided percutaneous dilatational tracheostomy“// Principles and practice of percutaneous tracheostomy/ Ambesh, Sushil P (ur.), New Delhi: Jaypee Brothers Medical Publisher (P) Ltd, 2010., str. 149. – 154. Šustić, Alan *Ultrazvučno-vođena centralna venska kateterizacija*// Priručnik ultrazvučne radionice: regionalna anestezija i pristup krvotoku/ Župan, Željko (ur.), Rijeka: Katedra za anesteziologiju, reanimatologiju i intenzivno liječenje MF-a Sveučilišta u Rijeci, 2009., str. 60. – 62.*

and access to the bloodstream/Župan, Željko (ed.), Rijeka: Department of Anesthesiology, Reanimation and Intensive Care, School of Medicine University of Rijeka, 2009, pp. 60. – 62.

KATEDRA ZA INFEKTOLOGIJU DEPARTMENT OF INFECTOLOGY

prof. dr. Ilija Kuzman

USTROJ KATEDRE I NASTAVNICI Katedra za infektologiju MF-a Sveučilišta u Mostaru utemeljena je i počela s radom u akad. god. 2000./2001. Prvi i do sada stalni pročelnik bio je prof. dr. Ilija Kuzman s MF-a Sveučilišta u Zagrebu. Od osnutka su uz pročelnika u izvedbi nastave sudjelovali: prof. dr. Nikola Bradarić s MF-a Sveučilišta u Splitu (do akad. god. 2008./09.) te tada izabrani asistenti, mr. sc. Ivo Curić (sada docent) i Jadranka Nikolić, dr. med. (sada docent). U sastav katedre kasnije su ušli: Helien Bebek Ivanković, dr. med. (akad. god. 2004./2005.); Svjetlana Grgić, dr. med. (akad. god. 2009./2010.) te Siniša Skočibušić, dr. med. (akad. god. 2009./2010). U radu katedre od akad. god. 2010./11. sudjeluje i Jurica Arapović, dr. med. kao stručni suradnik, sada izvanredni profesor i pročelnik katedre za Medicinsku biologiju i genetiku. Dakle, na Katedri za infektologiju sada djeluju: 1 redoviti profesor u trajnom zvanju (pročelnik), 2 docenta, 3 viša asistenta i 1 stručni suradnik (izvanredni profesor na drugoj katedri). Svi su nastavnici i suradnici specijalisti infektolozi. U sklopu predmeta Infektologija na 4. godini studija izvodi se i podpredmet Klinička mikrobiologija, čiji je voditelj od osnutka katedre do akad. god. 2012./13. bila prof. dr. Smilja Kalenić s MF-a Sveučilišta u Zagrebu, a zatim prof. dr. Maja Abram s MF-a Sveučilišta u Rijeci. Turnusna nastava iz Infektologije za studente 4. godine održana je svake godine u cijelosti. Katedra je

ORGANIZATION OF THE DEPARTMENT AND

TEACHERS The Department of Infectology at Faculty of Medicine University of Mostar has been founded and started with work in the academic year 2000/2001. The first and so far the permanent Head of the Department is Prof. Ilija Kuzman from the Faculty of Medicine University of Zagreb. From the founding of the Department, following teachers have participated in teaching: Prof. Nikola Bradarić, from the Faculty of Medicine University of Split (until the academic year 2008/2009) and in that time elected assistants, Ivo Curić, MSc (now assistant professor) and Jadranka Nikolić, MSc. (now assistant professor). Later, following teachers were involved in teaching at the Department: Helien Bebek Ivanković, MD (academic year 2004/2005), Svjetlana Grgić, MD (academic year 2009/2010) and Siniša Skočibušić, MD (academic year 2009/2010). Also, Jurica Arapović, MD participate in the work of the Department as a professional associate, now associate professor and Head of the Department of Medical Biology and Genetics. Thus, at this moment in the work of the Department participate: 1 full professor (the Head), 2 assistant professors, 3 senior assistants and 1 professional associate (associate professor of another Department). All teachers and associates are specialists in Infectology.

As a part of the Infectology Course on the 4th year of medical studies, the Course Clinical Microbiology

10 godina sudjelovala i u nastavi predmeta Klinička propedeutika na 3. godini studija. Akademске god. 2003./2004. do 2007./2008. te 2009./2010. pri katedri je organizirana izvedba maloga izbornoga predmeta (MIP) Akutne respiratorne infekcije, čiji je voditelj bio prof. dr. Ilija Kuzman. U akad. god. 2010./2011. te 2012./2013. u doktorskom studiju organiziran je izborni predmet: Antimikrobna politika i klinička primjena antibiotika (voditelj: Prof. dr. Ilija Kuzman). Članovi katedre su voditelji drugih kolegija na MF-u Sveučilišta u Mostaru (doc. Curić – Medicinska etika i bioetika, prof. Arapović – Biologija stanice i genetika) i predavači u drugim predmetima, odnosno voditelji kolegija i predavači na Fakultetu zdravstvenih studija i Farmaceutskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru.

ČLANOVI KATEDRE
MEMBERS OF THE DEPARTMENT

Nastavnici i suradnici katedre za Infektologiju od utemeljenja do danas: prof. dr. Ilija Kuzman; prof. dr. Nikola Bradarić; prof. dr. Smilja Kalenić; prof. dr. Axel Horch; prof. dr. Hans Gunther Sonntag; prof. dr. Jurica Arapović; doc. dr. Ivo Curić; dr. sc. Jadranka Nikolić; dr. sc. Maja Ostojić; mr. sc. Svjetlana Grgić; mr. sc. Helien Bebek Ivanković i mr. sc. Siniša Skočibušić.

has been conducted. The Course has been headed by Prof. Smilja Kalenić from the School of Medicine University of Zagreb since its founding until the academic year 2012/2013 and later, by Prof. Maja Abram from the School of Medicine University of Rijeka. The teaching on Infectology Course has been entirely conducted every year, in turnus way, on the 4th year of medical studies. For 10 years, the Department has been involved in teaching process of Clinical Propedeutics Course on the 3rd year of study. From the academic year 2003/2004 until 2007/2008 and in 2009/2010 the Department conducted teaching on an elective course “Acute respiratory infections”, which was headed by Prof. Ilija Kuzman. In the academic years 2010/2011 and 2012/2013 the course “Antimicrobial policy and clinical use of antibiotics” was organized and headed by Prof. Ilija Kuzman on PhD study. Members of the Department are also heads of other departments on School of Medicine University of Mostar (Prof. Ivo Curić – Medical Ethics and Bioethics and Prof. Jurica Arapović – Medical Biology and Genetics), teachers on other courses and heads of the courses on School of Health Sciences and School of Pharmacy University of Mostar.

Teachers and associates since the foundation of the Department until today: Prof. Ilija Kuzman; Prof. Nikola Bradarić; Prof. Smilja Kalenić; Prof. Axel Horch; Prof. Hans Gunther Sonntag; Prof. Jurica Arapović; Prof. Ivo Curić; Prof. Jadranka Nikolić; Maja Ostojić, PhD; Svjetlana Grgić, MSc; Helien Bebek Ivanković, MSc and Siniša Skočibušić, MSc.

WORKING CONDITIONS For the first nine years, the Department of Infectology and the Department of Infective Diseases have been located in extremely cramped and neglected areas of the old building of the Pulmonary Diseases and TBC Department, with very small number of hospital beds. This all made

RADNI UVJETI. Prvih devet godina katedra i Odjel za zarazne bolesti bili su smješteni u izrazito skućenom i zapuštenom prostoru stare zgrade Odjela za plućne bolesti i tuberkulozu s malim brojem bolesničkih postelja. To je jako otežavalo rad sa studentima, posebno izvođenje praktičnoga dijela nastave. Preseljenjem Odjela za zarazne bolesti, 2008. godine, u novi suvremeniji prostor i proširenjem kapaciteta sa znatnim povećanjem broja kreveta te prerastanjem Odjela u Kliniku za infektivne bolesti, bitno su poboljšani uvjeti rada. Veći broj bolesnika sada osigurava kvalitetniju izvedbu vježbi i sveukupnu edukaciju studenata.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST. Katedra za infektologiju od svoga je osnutka postavila visoke kriterije kvalitete rada, koji su tijekom proteklih 16 godina u potpunosti i ostvareni. Nakon što su postali članovi Katedre za infektologiju, magistarski rad su obranila četiri pristupnika (Nikolić, Bebek Ivanković, Grgić i Skočibušić), a doktorsku disertaciju dva (Curić i Nikolić). Ostali članovi su u fazi izrade doktorske disertacije (Bebek Ivanković, Grgić, Skočibušić). Stručni suradnik, izvanredni profesor Arapović stekao je doktorat znanosti prije uključivanja u rad katedre. Članovi katedre u Klinici za infektivne bolesti Sveučilišne kliničke bolnice Mostar i pročelnik katedre neprekidno aktivno sudjeluju na stručnim i znanstvenim skupovima u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i u inozemstvu. Također su eksperti u brojnim stručnim tijelima i povjerenstvima državnih/županijskih organizacija. Bili su pozvani predavači u zemlji i inozemstvu. Sudjelovali su u različitim domaćim i međunarodnim znanstvenim projektima i kliničkim istraživanjima. Predsjednici i članovi su više strukovnih udruženja u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i na međunarodnoj razini. Sudionici su i organizatori brojnih kongresa, simpozija, radionica i tečajeva trajne medicinske edukacije. Posebno ističemo organizaciju XXI. simpozija infektologa Bosne

it very difficult to work with students, especially the practical part of teaching. By moving the Department of Infective diseases to a new, more modern space in 2008 and by expanding the capacity with an additional increase in the number of beds and with the conversion of the Department to Infective Diseases Clinical Center, working conditions have been significantly improved. A larger number of patients now provide high quality in performance of exercises and overall student education.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY Since its foundation, the Department has had high criteria for working quality, which have been fully achieved over the past 16 years. After becoming the members of the Department, four teachers got the MSc degree (Nikolić, Bebek Ivanković, Grgić and Skočibušić) and two of them PhD degree (Curić, Nikolić). Other members are in the process of preparation of PhD dissertation (Bebek Ivanković, Grgić, Skočibušić). Professional associate, Prof. Jurica Arapović got the academic title PhD before joining the Department. Members of the Department, from Infectious Diseases Department of UHC Mostar and Head of the Department continuously participate in professional and scientific conferences in Bosnia and Herzegovina, Croatia and abroad. They are also experts in numerous professional units and commissions of the state/country organizations. They were invited speakers here and abroad and have participated in various domestic and international scientific projects and clinical researches. They were presidents and members of several professional associations in Bosnia and Herzegovina, Croatia and internationally. They were participants and organizers of numerous conferences, symposiums, workshops and courses of permanent medical education. We particularly emphasize the organization of 21st Congress on Infectious Diseases with International Participation, Mostar, 2006.

i Hercegovine s međunarodnim sudjelovanjem koji je održan u Mostaru 2007. god.

Magisteriji i doktorati: Curić, I. „Prevenција i pojavljivanje zaraznih bolesti u vojsci Hrvatskog vijeća obrane zbornih područja Mostar i Tomislavgrad u ratu 1992. – 1995. godine“, doktorska disertacija, MF Sveučilišta u Zagrebu, 2006. (mentor: prof. dr. Nikola Bradarić); Nikolić, J. „Pojava hemoragijske vrućice s bubrežnim sindromom u južnim područjima Bosne i Hercegovine“, magistarski rad, MF Sveučilišta u Mostaru, 2008. (mentor: prof. dr. Ilija Kuzman); Arapović, J. „Molekularna osnova različite regulacije proteina RAE-1 na regulaciju citomegalovirusom“, doktorska disertacija, MF Sveučilišta u Rijeci, 2009. (mentor: prof. dr. Stipan Jonjić); Bebek-Ivanković, H. „Socijalno-ekonomska uvjetovanost seroprevalencije hepatitisa A u trima županijama jugozapadnog dijala Federacije Bosne i Hercegovine“, magistarski rad, MF Sveučilišta u Mostaru, 2012. (mentor: doc. dr. Ivo Curić); Grgić, S. „Usporedba kliničkih i epidemioloških pokazatelja u bolesnika s pandemskom influencom A (H1N1) u sezonama 2009./10. i 2010./11.“, magistarski rad, MF Sveučilišta u Mostaru, 2012. (mentor: prof. dr. Ilija Kuzman); Skočibušić, S. „Proširenost i značajke infekcije virusima hepatitisa B i C u heroinskih ovisnika uključenih u supstitucijski program“, magistarski rad, MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentor: doc. dr. Jelena Ravlija) i Nikolić, J. „Seroprevalencija bruceloze i Q vrućice u veterinaru u Bosni i Hercegovini“, doktorska disertacija, MF Sveučilišta u Mostaru, 2015. (mentor: prof. dr. Ilija Kuzman).

O ČLANOVIMA KATEDRE ZA INFЕКТОLOGIJU

Prof. Arapović bio je voditelj tri znanstveno-istraživačka projekta na MF-u Sveučilišta u Mostaru financiranih sredstvima Federalnoga ministarstva obrazovanja i znanosti 2010. godine. Pročelnik, prof. dr. Ilija Kuzman, bio je voditelj više znanstvenih projekata na MF-u Sveučilišta u Zagrebu.

Članovi katedre (poglavito prof. Kuzman, doc. Curić

Master theses and PhD dissertations: Curić, I. “Prevention and incidence of infectious diseases in army of Croatian Council of Defence in military districts of Mostar and Tomislavgrad in war from 1992 to 1995”, doctoral dissertation, School of Medicine University of Mostar, 2006. (mentor Prof. Nikola Bradarić); Nikolić, J. “The incidence of hemorrhage fever with kidney syndrome in the southern regions of Bosnia and Herzegovina”, master thesis, School of Medicine University of Mostar, 2008. (mentor Prof. Ilija Kuzman); Arapović, J. “Molecular basis of different regulation of RAE-1 protein on cytomegalovirus regulation”, doctoral dissertation, School of Medicine University of Rijeka, 2009. (mentor Prof. Stipan Jonjić); Bebek-Ivanković, H. “The socioeconomic condition of seroprevalence of hepatitis A in three counties of the southwestern part of Federation of Bosnia and Herzegovina”, master thesis, School of Medicine University of Mostar, 2012. (mentor Prof. Ivo Curić); Grgić, S. “Comparison of clinical and epidemiological indicators in patients with pandemic influenza A (H1N1) in the seasons 2009/10 and 2010/11.” Master thesis, School of Medicine University of Mostar, 2012. (mentor Prof. Ilija Kuzman); Skočibušić, S. “Prevalence and characteristics of hepatitis B and C infections in the heroin addicts included in the substitution program”, master thesis, School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Jelena Ravlija) and Nikolić, J. “Seroprevalence of brucellosis and Q fever in a veterinarian in Bosnia and Herzegovina”, doctoral dissertation, School of Medicine University of Mostar, 2015. (mentor Prof. Ilija Kuzman).

ABOUT THE MEMBERS OF THE DEPARTMENT

Prof. Arapović headed three scientific-research projects at School of Medicine University of Mostar funded by the Federal Ministry of Education and Science in 2010. Head of the Department, Prof. Ilija Kuzman, was the leader of several scientific projects at School of Medicine University of Zagreb.

i prof. Arapović) napisali su više od 80 nastavnih tekstova i poglavlja u knjigama, bili su urednici knjiga i zbornika i recenzenti knjiga/udžbenika te recenzenti radova u domaćim i međunarodnim časopisima. Prof. Kuzman je autor knjige/monografije: *Pneumonije – uzročnici, dijagnostika liječenje* (Zagreb: Medicinska naklada, 1999.) te *Infektologije za medicinske škole* (Zagreb: Medicinska naklada, 2000.) i *Infektologije za visoka zdravstvena učilišta* (Zagreb: Medicinska naklada 2012).

Članovi Katedre za infektologiju do sada su objavili brojne znanstvene i stručne radove. U časopisima recenziranim u CC (Current Content) publicirali su 52 rada, a u ostalim recenziranim časopisima 85 radova.

PLAN RAZVOJA U PETOGODIŠNJEM RAZDOBLJU

Zadržavanje dosadašnjeg oblika turnusne nastave s istim brojem sati i shemom predavanja, seminara i vježba, te još više interaktivne nastave (radionica, prikazi bolesnika) umjesto klasičnih vježba, prvenstvena je zadaća, kao i ponovno predlaganje malih izbornih predmeta i jače angažiranje u VIP-u. Katedra će aktivno sudjelovati u izvedbi doktorskoga studija. Predložiti ćemo jedan izborni predmet uz pojedinačno sudjelovanje članova Katedre u ostalima. Nastavu iz Kliničke mikrobiologije treba osuvremeniti i postaviti u realnu situaciju bolničkoga mikrobiološkoga laboratorija, izravno povezanoga s uzimanjem, transportom i obradom bolesničkih uzoraka, te interpretacijom nalaza, u čemu studenti trebaju neposredno sudjelovati. Svi viši asistenti (3) su prijavili teme doktorske disertacije koje trebaju obraniti. Zbog prirodnoga odlaska starijih na katedru treba primiti 2 – 3 asistenta. U skladu s mogućnostima, na Katedri smo započeli s realizacijom znanstveno-istraživačkoga rada s glavnom temom proširenosti zoonoza u Hercegovini.

SURADNJA S OSTALIM KATEDRAMA Katedra održava trajnu suradnju s ostalim katedrama MF-a u Mostaru, posebno s Katedrom za mikrobiologiju

The members of the Department (especially Prof. Kuzman, Prof. Curić and Prof. Arapović) have written more than 80 teaching texts and chapters in books, were editors of books and abstract books, reviewers of textbooks/books, reviewers of papers in domestic and international journals. Prof. Kuzman is the author of books/monographs: *Pneumonia - Causes, Diagnostics, Treatment* (Zagreb: Medicinska naklada, 1999), *Infectology for Medical Schools* (Zagreb: Medicinska naklada, 2000) and *Infectology for Higher Health Institutions* (Zagreb: Medicinska naklada 2012).

The members of the Department, until now, have published numerous scientific and professional papers. They have published 52 scientific papers in CC (Current Content) journals, and 85 papers in other reviewed journals.

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR

PERIOD The priority is keeping the present mode of teaching in turns, with the same number of working hours and same lessons, seminars and exercises scheme, but with more interactive lessons (workshops, patient reviews) instead of classical exercises, as well as re-proposing and higher engagement on elective courses. The Department will actively participate in teaching on PhD study. We will propose one elective course with the individual participation of the teachers in others elective courses. Clinical Microbiology Course needs to be modernized and set up in the real situation of the Microbiology Institute in Hospital, directly related to taking, transport and processing of patient samples, and interpretation of the findings in which the students should directly participate. All senior assistants (3) proposed doctoral thesis that still should be defended. Due to the retirement of older members, it is necessary to hire 2-3 assistants. According to possibilities, the Department has started the scientific-research project with the main topic: Zoonoses in Herzegovina.

(Klinička mikrobiologija) i Internu medicinu (MIP), te s katedrama za infektologiju medicinskih fakulteta u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Posebno ističemo važnost dobre suradnje s Hrvatskim društvom za infektivne bolesti i Klinikom za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ u Zagrebu.

COLLABORATION WITH OTHER DEPARTMENTS

The Department maintains permanent co-operation with other departments of Faculty of Medicine in Mostar, in particular with the Department of Microbiology (Clinical Microbiology) and Internal Medicine (through elective course), and the Department of Infectology of medical schools in Croatia and Bosnia and Herzegovina. We particularly emphasize the importance of good cooperation with the Croatian Society for Infectious Diseases and the University Hospital Infectious Diseases “Dr. Fran Mihaljević” in Zagreb.

KATEDRA ZA DERMATOVENEROLOGIJU DEPARTMENT OF DERMATOVENEROLOGY

prof. dr. Dubravka Šimić

POVIJEST KATEDRE Osnivanjem MF-a u Mostaru 1997. prva generacija studenata predmet Dermatovenerologija slušala je prvi put školske 2000./2001. godine. U samim počecima nastava se odvijala u prostorijama Klinike na lokalitetu Stare bolnice, a zatim, premještanjem Klinike u susjednu, isto tako staru lokaciju, kompletna se nastava, predavanja, seminari i vježbe odvijaju na jednome mjestu. Prvi pročelnik Katedre bio je prof. dr. Ljubo Šimić, jedan od osnivača MF-a u Mostaru, zatim je za pročelnicu Katedre izabrana prof. dr. Mirna Šitum, predstojnica Klinike za kožne i spolne bolesti bolnice Sestre milosrdnice u Zagrebu i pročelnica Katedre za dermatovenerologiju Stomatološkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a kao domaći kadar pročelnicom Katedre postaje prof. dr. Dubravka Šimić, koja i danas (2017. obavlja tu dužnost). U izvođenju nastave, od njezinoga osnutka do danas, osim sadašnje pročelnice katedre prof. dr. Dubravke Šimić, domaći kadar čine doc. dr. Jasna Zeljko Penavić; mr. sc. Ivana Topić; mr. sc. Ana-Marija Sulić; Branka Sivrić, dr. med., a ranije su sudjelovali prof. dr. Ljubo Šimić i prim. dr. Suzana Jelčić Arapović. Kadar s drugih medicinskih fakulteta čine prof. dr. Mirna Šitum, i prof. dr. Branka Marinović, obje iz Zagreba.

Pročelnici Katedre za Dermatovenerologiju: prof. dr. Ljubo Šimić: 2001. – 2007., prof. dr. Mirna Šitum: 2007 – 2011. i prof. dr. Dubravka Šimić: 2011-2017.

HISTORY OF THE DEPARTMENT By establishing the Faculty of Medicine in Mostar in 1997, the first generation of students had the Dermatovenerology Course for the first time in the academic year 2000/2001. At the beginning, classes were held at the Department's premises in the area of "Old hospital", and after that, by moving the Department to a nearby, but still old location, complete classes, lectures, seminars and exercises are conducted on one place. The first Head of the Department was Prof. Ljubo Šimić, one of the founders of the Faculty of Medicine in Mostar, and after that for the Head of the Department has been elected Prof. Mirna Šitum the Head of Dermatovenerology Department of Hospital Center "Sestre milosrdnice" Zagreb and Department of Dermatovenerology at School of Dental Medicine University of Zagreb. Prof. Dubravka Šimić, as a part of domestic cadre, becomes the Head of the Department and remains on that position until today (2017). Domestic teachers who are involved in teaching process since the establishment of the Department until today, besides Prof. Dubravka Šimić, are Prof. Jasna Zeljko Penavić; Ivana Topić, MSc; Ana-Marija Sulić, MSc; Branka Sivrić, MD and previously, Prof. Ljubo Šimić and prim. Suzana Jelčić Arapović, MD were involved in teaching. Teachers from other medical schools are Prof. Mirna Šitum and Prof. Branka Marinović, both from Zagreb.

RADNI UVJETI Nastava se održava u prostorijama Klinike za kožne i spolne bolesti, iako su uvjeti neprimjereni zbog starosti lokaliteta i nedostatka opreme, nastoji se na što bolji način studentima prilagoditi obavljanje praktičnoga dijela nastave, ali i odvijanje predavanja i seminara.

NASTAVNA DJELATNOST Nastavnu djelatnost Katedra provodi u predavaonici Klinike za kožne i spolne bolesti. Osnovna nastavna djelatnost Katedre sastoji se u održavanju predavanja, seminara i vježbi iz predmeta Dermatovenerologija na studijima medicine, uskoro i dentalne medicine, M F-a u Mostaru, Farmaceutskom fakultetu, svim studijskim smjerovima Fakulteta zdravstvenih studija. Na diplomskoj nastavi nastavnici Katedre sudjeluju u nastavi slijedećih predmeta: Dermatovenerologija, Uvod u medicinu, Hitna stanja (VIP), Bolesti sluznica (MIP), Prva pomoć i sigurnost laboratorija te Kozmetologija.

Nastavnici i suradnici: prof. dr. Mirna Šitum, uža specijalistica dermatološke onkologije; Prof. dr. Branka Marinović; prof. dr. Jasna Lipozenčić; prof. dr. Dubravka Šimić, uža specijalistica dermatološke onkologije; doc. dr. Jasna Zeljko Penavić; mr. sc. Ivana Topić; mr. sc. Ana-Marija Sulić i Branka Sivrić, dr. med.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST

Projekti: 2008. – 2009. Dubravka Šimić, Jasna Zeljko Penavić: „A randomized double-blind, parallel group, placebo-controlled study to assess the efficacy and safety of two doses of oral microencapsulated grass pollen extract administered prior to and during the grass pollen season“, Sarajevo-Mostar.; 2008. Dubravka Šimić: „Povezanost kvalitete života i psihološkog aspekta bolesnika s acne vulgaris“, Zagreb.; od 2012. Dubravka Šimić, Jasna Zeljko Penavić, Ivana Topić, Ana-Marija Sulić: „Euromelanoma day“ – projekt Europske akademije derma-

Heads of the Department of Dermatovenerology: Prof. Ljubo Šimić 2001-2007, Prof. Mirna Šitum 2007-2011 and Prof. Dubravka Šimić 2011-2017.

WORKING CONDITIONS Teaching is conducted in the areas of the Department of Cutaneous and Venereal Diseases. Although the conditions are inadequate due to the age of the site and the lack of equipment, we try our best to adjust the practical part to students, as well as lessons and seminars.

TEACHING PROCESS The teaching activity of the Department is conducted at the classroom of the Department of Cutaneous and Venereal Diseases. The main activity of the Department is teaching through the lectures, seminars and exercises on Dermatovenerology Course on medical studies, and also, soon on Dental Medicine Study at School of Medicine, School of Pharmacy and all study programs at School of Health Sciences. On undergraduate studies, teachers of the Department participate in the teaching process of the following courses: Dermatovenerology, Introduction to Medicine, Emergency conditions (major elective course), Mucose Membrane Diseases (minor elective course), First Aid and Laboratory Safety, and Cosmetology.

Teachers and associates: Prof. Mirna Šitum, subspecialist in Oncology in Dermatovenerology; Prof. Branka Marinović; Prof. Jasna Lipozenčić; Prof. Dubravka Šimić, subspecialist in Oncology in Dermatology; Prof. Jasna Zeljko Penavić; Ivana Topić, MSc; Ana-Marija Sulić, MSc and Branka Sivrić, MD.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY

Projects: 2008 - 2009 Dubravka Šimić, Jasna Zeljko Penavić: „A randomized double-blind, parallel group, placebo-controlled study to assess the efficacy and safety of two doses of oral microencapsulated grass pollen extract administered prior to and

tologije i venerologije za prevenciju tumora kože u Bosni i Hercegovini; od rujna 2014. Dubravka Šimić: „Pan-European study of dermoscopy use“ (study of International dermoscopy Society) i 2013. – 2017. Dubravka Šimić: „Horison: ISCH COST Action TD1206 Development and Implementation of European Standards on Prevention of Occupational Skin Diseases“ (StanDerm).

Organizacija znanstvenih i stručnih skupova: 2010. god. „Bolesti vlasišta i kose“ simpozij s međunarodnim sudjelovanjem; 2011. god. „Hitna stanja u dermatologiji“, simpozij s međunarodnim sudjelovanjem, 2012. god. „Kronične rane“, simpozij s međunarodnim sudjelovanjem i 2016. god. „3. Regional Congress of Dermatology and Venereology“ (predsjednica prof. dr. Dubravka Šimić).

Magistrirali u razdoblju 1997. – 2016.: Dubravka Šimić, Sarajevo, MF Univerziteta u Sarajevu, 2005. (mentor prof. dr. Zlatko Puvačić); Jasna Zeljko Penavić, Mostar, MF Sveučilišta u Mostaru, 2007. (mentorica prof. dr. Mirna Šitum); Ivana Topić, Mostar, MF Sveučilišta u Mostaru, 2012. (mentorica prof. dr. Dubravka Šimić) i Ana-Marija Krtalić, Mostar, MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica prof. dr. Dubravka Šimić).

Doktorirali u razdoblju 1997. – 2016.: Dubravka Šimić, Mostar, MF Sveučilišta u Mostaru, 2007. (mentorica prof. dr. Mirna Šitum) i Jasna Zeljko Penavić, Mostar, MF Sveučilišta u Mostaru, 2012. (mentorica prof. dr. Mirna Šitum).

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Okosnicu Katedre čine prof. dr. Dubravka Šimić i doc. dr. Jasna Zeljko Penavić koje potiču istraživačke aktivnosti vezane uz dermatovenerološke bolesti za suradnike u nastavi, ali i za studente. Unaprjeđenje nastavnih i znanstvenih

during the grass pollen season“, Sarajevo-Mostar; 2008. Dubravka Šimić: Linkage of life quality and patients' psychological aspects with acne vulgaris“, Zagreb; since 2012. Dubravka Šimić, Jasna Zeljko Penavić, Ivan Topić, Ana-Marija Sulic: “Euromelano-ma day” project of the European Academy of Dermatology and Venerology for the prevention of skin tumors in Bosnia and Herzegovina; from September 2014. Dubravka Šimić: “Pan-European Study of Dermoscopy Use” (Study of International Dermoscopy Society) and 2013 - 2017. Dubravka Šimić: “Horison: ISCH COST Action TD1206 Development and Implementation of European Standards on Prevention of Occupational Skin Diseases“(StanDerm).

Organization of professional and scientific meetings:

2010 “Scalp and Hair Diseases” Symposium with International Participation; 2011 “Emergencies in Dermatology”, Symposium with International Participation; 2012 “Chronic wounds”, symposium with international participation and in 2016 “3rd Regional Congress of Dermatology and Venereology “ (Prof. Dubravka Šimić).

Master theses in the period 1997-2016: Dubravka Šimić, Sarajevo, School of Medicine University of Sarajevo, 2005 (mentored by Prof. Zlatko Puvačić); Jasna Zeljko Penavić, Mostar, School of Medicine University of Mostar, 2007 (mentored by Prof. Mirna Šitum); Ivana Topić, Mostar, School of Medicine University of Mostar 2012 (mentored by Prof. Dubravka Šimić) and Ana-Marija Krtalić, Mostar, School of Medicine University of Mostar, 2013 (mentored by Prof. Dubravka Šimić).

PhD dissertations in the period 1997-2016: Dubravka Šimić, Mostar, Faculty of Medicine University of Mostar, 2007 (mentored by Prof. Mirna Šitum) and Jasna Zeljko Penavić, Mostar, Faculty of Medicine University of Mostar, 2012 (mentored by Prof. Mirna Šitum).

procesa temeljni je cilj strategije razvoja Katedre, a tome doprinosi i otvaranje novoga studija dentalne medicine te se očekuje zapošljavanje novih kadrova koji će obavljati nastavnu i znanstveno-istraživačku djelatnost. Nastavna djelatnost obavlja se na raspoloživoj razini kvalitete, a orijentirana je na kvalitetu znanja i dobrobit studenata. Studentima se prezentiraju nastavne i suvremene znanstvene spoznaje i pojmovi iz oblasti dermatovenerologije. Osim predstavljanja općega pogleda na građu kože kao najvećeg organa, studente se upoznaje s pojmovima iz opće, specijalne dermatovenerologije i s uvijek aktualnim spolnim bolestima. Svrha Katedre je obrazovati i osposobiti nove generacije liječnika medicine, dentalne medicine, farmaceuta, zdravstvenih djelatnika i znanstvenika za lakše odgovore novih izazova u svim područjima zdravstva i znanosti o životu.

LITERATURA

Znanstvene monografije: Dubravka Šimić i Nermina Hadžigrahić *Bolesti vlasišta i kose*, MF Mostar, 2010.; Jasna Zeljko Penavić. „Dijagnostički postupci u liječenju gubitka kose“, u: Dubravka Šimić i Nermina Hadžigrahić *Bolesti vlasišta i kose*, MF Mostar, 2010.; Ivana Topić i Ana-Marija Sulić „Genetski uvjetovane promjene kose“, u: Dubravka Šimić i Nermina Hadžigrahić *Bolesti vlasišta i kose*, MF Mostar, 2010.; Dubravka Šimić i Nermina Hadžigrahić *Hitna stanja u dermatologiji*, Sarajevo: Avery d. o. o, 2011.; Jasna Zeljko Penavić „Akutna urtikarija“, u: Dubravka Šimić i Nermina Hadžigrahić *Hitna stanja u dermatologiji*, Sarajevo: Avery d. o. o, 2011. i Ivana Topić „Dijagnostika alergijskih bolesti *in vitro*“, u: Dubravka Šimić i Nermina Hadžigrahić *Hitna stanja u dermatologiji*, Sarajevo: Avery d. o. o, 2011.

Sveučilišni udžbenici: Dubravka Šimić i suradnici *Bolesti sluznica – multidisciplinarni pristup*, Zagreb: Medicinska naklada, 2012.; Ljubo Šimić, Dubravka

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR

PERIOD The strongpoints of the Department are Prof. Dubravka Šimić and Prof. Jasna Penavić Zeljko who promotes research activities related to diseases in dermatovenerology to both, teachers and students. The fundamental goal of developmental strategy for the Department is to improve teaching and scientific processes. The establishment of the new, Dental Medicine Study contributes to that goal and we expect employment of new staff who will carry out teaching and scientific research activities. The teaching activity is carried out at the possible level of quality and is oriented towards the quality of knowledge and well-being of students. Teaching and contemporary scientific cognitions and concepts in the field of dermatovenerology are presented to students. In addition to presenting the general views on the structure of the skin as the largest organ, the students are introduced with the terms of general, special dermatology and with always present sexually transmitted diseases. The aim is to educate and train new generations of doctors, doctors of dental medicine, pharmacists, healthcare professionals and scientists to easy overcome the new challenges in all fields of health, science and life.

LITERATURE

Scientific monographs: Dubravka Šimić and Nermina Hadžigrahić *Scalp and Hair Diseases*, Faculty of Medicine Mostar, Mostar, 2010; Jasna Zeljko Penavić. “Diagnostic procedures in treatment of hair loss“, in: Dubravka Šimić and Nermina Hadžigrahić *Scalp and Hair Diseases*, School of Medicine Mostar, 2010; Ivana Topić and Ana-Marija Sulić “*Genetically determined hair changes*“, in: Dubravka Šimić and Nermina Hadžigrahić *Scalp and Hair Diseases*, School of Medicine Mostar, 2010; Dubravka Šimić and Nermina Hadžigrahić *Emergencies in dermatology*, Sarajevo: Avery d. o. o, 2011; Jasna Zeljko Penavić “Acute urticaria“, in: Dubravka Šimić and Nermina Hadži-

Šimić, Jasna Zeljko Penavić *Dermatovenerologija*, Mostar: Sveučilište u Mostaru 2014.; Jasna Zeljko Penavić „Promjene na koži u osoba starije životne dobi“, u: Žarko Šantić i suradnici *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, Sveučilište u Mostaru

grahić *Emergencies in dermatology*, Sarajevo: Avery d. o. o, 2011 and Ivana Topić “Diagnostic of allergy diseases *in vitro*“, in: Dubravka Šimić and Nermina Hadžigrahić *Emergencies in dermatology*, Sarajevo: Avery d. o. o, 2011.

University textbooks: Dubravka Šimić et al. Mucous membrane diseases - a multidisciplinary approach, Zagreb: Medicinska naklada, 2012; Ljubo Šimić, Dubravka Šimić, Jasna Zeljko Penavić *Dermatovenerology*, Mostar: University of Mostar 2014; Jasna Zeljko Penavić “Skin changes in the elderly“ in: Žarko Šantić et al. *Medical gerontology in clinical practice*, University of Mostar.

5. GODINA /5TH YEAR

KATEDRA ZA KIRURGIJU DEPARTMENT OF SURGERY

prof. dr. Ante Kvesić

KRATKA POVIJEST I PRETHODNI PROČELNICI

Katedra za kirurgiju osnovana je i počela s radom 2001. godine, podijeljena u dva dijela: kao Kirurgija I i Kirurgija II Prof. dr. Branko Bakula bio je pročelnik katedre Kirurgija I, a prof. dr. Vladimir Šimunović Kirurgije II. Od 1. listopada 2009. katedre se ujedinjuju u jednu pod nazivom Kirurgija s pročelnikom prof. dr. Antom Kvesićem. Dio predavača i asistenata Katedre dao je značajan doprinos liječenju ranjenika tijekom Domovinskoga rata, a velik broj djelatnika je u mobilnim kirurškim timovima sudjelovao i u zbrinjavanju ranjenika na bojišnicama.

RADNI UVJETI Nastava i vježbe na katedri za Kirurgiju odvijali su se u prostorima tadašnje Klinike za kirurgiju u predavaonici, a vježbe izvodile u prijamnoj ambulanti, odjelu i u tri operacijske dvorane. Prelaskom Klinike za kirurgiju u novu zgradu SKB Mostar (2010. god.) na Bijelome brijegu, dolazi do značajnoga iskoraka i poboljšanja uvjeta izvođenja nastave i praktičnoga dijela, gdje je omogućeno izvođenje nastave u velikoj predavaonici SKB Mostar, prostorima Klinike za kirurgiju (kirurške ambulante, bolesnički odjeli, operacijske dvorane (10) i operacijske dvorane za male zahvate (2), Centra za urgentnu medicinu i Centra za transfuziju. Novi uvjeti rada omogućili su kvalitetnije izvođenje vježbi u skupinama s manjim brojem studenata, mogućnosti

BRIEF HISTORY AND PREVIOUS HEADS OF THE DEPARTMENT

The Department of Surgery has been established and began with work in 2001, divided into two parts: Surgery I and Surgery II. Prof. Branko Bakula was the Head of the Department of Surgery I and Prof. Vladimir Šimunović of Surgery II. From October the 1st in 2009, the Department has been united into one, named Department of Surgery whose Head is Prof. Ante Kvesić. A number of lecturers and assistants of the Department gave a significant contribution to the treatment of the wounded during the Homeland War, and a large number of staff members also participated in mobile surgical teams in taking care of the wounded on the battlefields.

WORKING CONDITIONS The lectures on Surgery Course were conducted in the classroom of the former building of the Department of Surgery, and the exercises took part in acceptance clinic, department and in the three operation rooms. By moving the Surgery Department to the new building of UCH Mostar (in 2010) significant advances and improvement of the conditions for teaching and exercises have been achieved, where it was possible to perform lectures in the large lecture hall of UCH Mostar, the premises of the Department of Surgery, departments for patients, operation rooms (10) and the surgery room for small procedures (2), the Emer-

asistiranja na operativnim zahvatima i praktičnu primjenu naučenih kirurških vještina. Kvaliteta katedre rasla je s razvojem kirurgije u SKB Mostar, razvojem novih kirurških grana poput kardiokirurgije i uvođenjem novih kirurških metoda.

NASTAVNA DJELATNOST Na katedri se održava nastava za studente medicine s programom od 285 školskih sati (predavanja: 70, seminar: 65 i kliničke vježbe: 150). Osim osnova opće kirurgije, studenti se upoznaju i s užim specijalnostima kirurgije: *abdominalna, torakalna, vaskularna i kardiovaskularna, traumatološka, urološka, neurokirurška, plastična, ratna i dječja kirurgiju*, te iz *transfuzijske medicine*. Početci katedre bili su vezani uz gostujuće profesore sa Sveučilišta u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Splitu. Katedra je osim edukacije studenata u području kirurgije iznjedrila i veliki broj magistara i doktora znanosti, a samim time i asistenata i profesora koji danas sudjeluju u nastavi Katedre. Mnogobrojni studenti su izradili diplomske radove iz područja kirurgije, a neki od studenata MF-a u Mostaru danas su specijalisti i subspecijalisti kirurških grana, te djelatnici na Katedri. Studentima se pruža mogućnost sudjelovanja na kongresima, simpozijima i tečajevima koje organizira Klinika za kirurgiju u suradnji s MF-om Sveučilišta u Mostaru. Kroz međunarodnu suradnju s profesorima iz Hrvatske, Njemačke i Italije, studenti su u mogućnosti obaviti kiruršku praksu u njihovim klinikama. Djelatnici Katedre aktivno sudjeluju u znanstvenim projektima te su objavili mnogobrojne znanstvene i stručne radove i kongresna priopćenja. Godine 2007. objavljen je nastavni udžbenik *Izabrana poglavlja iz dječje kirurgije* autora prof. dr. Ante Kvesića i prof. dr. Šime Vučkova, pokretača razvoja dječje kirurgije u SKB Mostar, 2016. godine pročelnik Katedre zajedno sa svojim suradnicima djelatnicima Katedre objavljuje nastavni udžbenik pod nasovom *Kirurgija* u kojem su sadržane sve grane kirurgije koje obuhvaća Katedra.

gency Medical Center and the Transfusion Center. New working conditions enabled higher quality of teaching in small groups of students, assistance in surgery procedures and the practical application of acquires surgical skills. The quality of the Department has grown with the development of surgery in UCH Mostar, the development of new surgical branches such as cardiac surgery and with the introduction of new surgical methods.

TEACHING PROCESS The teaching for medical students is conducted through the program of 285 working hours (lectures: 70, seminar: 65 and clinical exercises: 150). In addition to general surgery, students are also being introduced with subspecialties in surgery: abdominal, thoracic, vascular and cardiovascular, traumatology, urology, neurosurgery, plastic, war and pediatric surgery, and transfusion medicine. At the beginning, the work of the Department was dependent on visiting professors from University of Zagreb, Rijeka, Osijek and Split. Besides students' education, the Department provided a large number of masters and doctors of sciences, and thus, assistants and professors who presently participate in the work of the Department. Many students made their graduate thesis in the field of surgery, and some of the students from Faculty of Medicine Mostar are now specialists or subspecialist in surgery branches, as well as members of the Department. Students have the opportunity to participate in congresses, symposiums and courses organized by the Surgery Department in cooperation with the School of Medicine University of Mostar. Through international co-operation with professors from Croatia, Germany and Italy students are provided to perform surgical practice in hospitals abroad. The members of the Department actively participate in scientific projects and have published numerous scientific and professional papers and congress publications. In 2007, a textbook "Selected chapters from

SVRHA OBRAZOVANJA Svrha nastave iz skupine kirurških predmeta jeste osposobiti studente za prepoznavanje, rano otkrivanje, prevenciju i liječenje kirurških bolesti, tj. bolesti koje obično zahtijevaju operativno liječenje i to u sustavu primarne zdravstvene zaštite, u redovitim i izvanrednim uvjetima.

Svrha je, također, studente osposobiti da nakon provedene obuke budu u stanju prepoznati stanja koja zahtijevaju kirurški pristup i postupak te spoznati mogućnosti i ograničenja kirurških tretmana; da prepoznaju i poduzmu sve moguće načine liječenja urgentnih kirurških stanja te da spoznaju važnost predoperativnog ispitivanja, pravilne pripreme pacijenta za operaciju te postoperativnog kirurškog nadzora. Također je svrha studente pripremiti da posjeduju neophodne kirurške kliničke vještine u liječničkoj praksi.

NASTAVNICI I SURADNICI Pročelnici katedre od 2001.: prof. dr. Branko Bakula i prof. dr. Vladimir Šimunović

ČLANOVI KATEDRE
THE MEMBERT OF THE PARTMENT

Članovi katedre: prof. dr. Šime Vučkov; prof. dr. Željko Bušić; doc. dr. Zdrinko Brekalo; doc. dr. Goran Galić; doc. dr. Nikica Šutalo; doc. dr. Davor Ko-

pediatric Surgery” by Prof. Ante Kvesić and Prof. Šime Vučkov, initiators of the development of Pediatric Surgery in UCH Mostar has been published. In 2016, the Head of the Department, along with his associates, members of the Department, published a textbook titled Surgery, which covers all branches related to the Department.

THE PURPOSE OF EDUCATION The purpose of teaching in the field of Surgery is to enable students to recognize, early detect, prevent and treat surgical diseases, the diseases that usually require operational treatment in all conditions, in the system of primary health care, regular and extreme working conditions. The purpose is also to enable students, after they finish education in Surgery Course, to recognize conditions requiring a surgical approach and procedure, to apply possibilities and limitations of surgical treatments, to recognize and undertake all possible ways of treating urgent surgical conditions and to recognize the importance of preoperative testing, proper preparation of the patient for surgery and postoperative surgical supervision. The purpose is also to prepare students for the possession of the necessary surgical clinical skills in medical practice.

TEACHERS AND ASSOCIATES Heads of the Department since 2001: Prof. Branko Bakula, Prof. Vladimir Šimunović

Members of the Department: Prof. Šime Vučkov; Prof. Željko Bušić; Prof. Zdrinko Brekalo; Prof. Goran Galić; Prof. Nikica Šutalo; Prof. Davor Kozomara; Prof. Igor Rudež; Zoran Trninić, PhD; Ivan Vukoja, MD; Tihomir Vukšić, MD; Vjekoslav Čuljak, MSc; Prof. Josip Mišković, PhD; Ludvig Letica, MSc; Goran Lakičević, PhD; Goran Đuzel, MSc; Ante Bošnjak, MSc; Violeta Šetka, MSc; Martina Šoljić, PhD; Prof. Vlatka Martinović; Prof. Ivan Gilja; Davor Tomić, PhD; Mario

zomara; doc. dr. Igor Rudež; dr. sc. Zoran Trninić; Ivan Vukoja dr. med.; Tihomir Vukšić dr. med.; mr. sc. Vjekoslav Čuljak; doc. dr. Josip Mišković; mr. sc. Ludvig Letica; dr. sc. Goran Lakičević; mr. sc. Goran Đuzel; mr. sc. Ante Bošnjak; mr. sc. Violeta Šetka; dr. sc. Martina Šoljić; doc. dr. Vlatka Martinović; prof. dr. Ivan Gilja; dr. sc. Davor Tomić; mr. sc. Mario Kordić; mr. sc. Dino Zalihić; mr. sc. Manuel Tipurić; mr. sc. Vladimir Bekavac; mr. sc. Julijan Baranik; doc. dr. Safet Omerović; prof. dr. Boris Ružić; prof. dr. Borislav Spajić; prof. dr. Bruno Splavski; doc. dr. Igor Nikolić; prof. dr. Zdenko Stanec; doc. dr. Nado Bukvić; doc. dr. Ivo Soldo; doc. dr. Toni Kolak; prim. dr. Jadranka Knežević i mr. sc. Ivana Tole.

Prijašnji članovi katedre: prof. dr. Žarko Rašić; prof. dr. Zdenko Raguž; prof. dr. Ante Petričević; doc. dr. Vedran Ćorić; prof. dr. Marin Stančić; prof. dr. Josip Paladino; prof. dr. Mladen Perić; prof. dr. Ante Grga; doc. dr. Danko Vrdoljak; mr. sc. Zoran Rebac; mr. sc. Zoran Karlović; Boris Blagojević, dr. med.; Mara Šimić, dr. med.; Selma Jakupović, dr. med.; Ruža Raguž, dr. med.; Ružica Papoči, dr. med.; prof. dr. Nikica Družijanić; Mate Prskalo, dr. med.; prof. dr. Krešimir Rotim; Zoran Antunović dr. med. i Ivan Martinović, dr. med.

PLAN RAZVOJA Cilj nam je napraviti Centar kirurških kliničkih vještina, specijalizirane učionice za učenje određenih kirurških vještina koje su neophodne u edukaciji studenata koje se ne mogu u potpunosti savladati tijekom kliničke nastave. Nastava bi se provodila na Klinici za kirurgiju SKB Mostar gdje se primaju bolesnici a u predviđenim prostorijama bi se odvijale vježbe na lutkama. Studenti bi aktivno sudjelovali u dijagnostici i liječenju bolesnika, uz pomoć i nadzor svojih asistenata. S razvojem toga centra, u budućnosti bi se on mogao koristiti i za edukaciju specijalizanta i napredne tečajeve za specijaliste. Na taj bi se način studente učilo primjenjivati stečena znanja i uvježbavati vještine kojima će se služiti u svakodnevnom radu.

Kordić, MSc; Dino Zalihić, MSc; Manuel Tipurić, MSc; Vladimir Bekavac, MSc; Julijan Baranik, MSc; Prof. Safet Omerović; Prof. Boris Ružić; Prof. Borislav Spajić; Prof. Bruno Splavski; Prof. Igor Nikolić; Prof. Zdenko Stanec; Prof. Nado Bukvić; Prof. Ivo Soldo; Prof. Toni Kolak; prim. Jadranka Knežević, MD and Ivana Tole, MSc.

Former members of the Department: Prof. Žarko Rašić; Prof. Zdenko Raguž; Prof. Ante Petričević; Prof. Vedran Ćorić; Prof. Marin Stančić; Prof. Josip Paladino; Prof. Mladen Perić; Prof. Ante Grga; prof. Danko Vrdoljak; Zoran Rebac, MSc; Zoran Karlović, MSc; Boris Blagojević, MD; Mara Šimić, MD; Selma Jakupović, MD; Ruža Raguž, MD; Ružica Papoči, MD; Prof. Nikica Družijanić; Mate Prskalo, MD; Prof. Krešimir Rotim; Zoran Antunović, MD and Ivan Martinović, MD.

DEVELOPMENT PLAN Our goal is to create a Center for Surgical Skills, a specialized classroom for training the certain surgical skills, necessary in the education of students and which cannot fully be mastered during the clinical part of the course. The teaching would be conducted at Surgery Department of UHC Mostar, where the care for patients takes place, and practical part on models (dolls) will be carried out in specified rooms. Students would actively participate in diagnosing and treating patients, with the assistance and supervision of their assistants. The Center for Surgical Skills could be used for education of surgery residents and advanced courses for specialists. In this way, students will learn how to apply the acquired knowledge and practice the skills they will use in everyday work.

KATEDRA SOCIJALNA MEDICINA I MENADŽMENT DEPARTMENT OF SOCIAL MEDICINE AND HEALTH MANAGEMENT

prof. dr. Boris Hrabac

Odlukom Fakultetskoga vijeća od 27. lipnja 2009. godine u svezi s reformom kurikuluma utemeljen je predmet Socijalna medicina i zdravstveni menadžment. Reforma kurikuluma u ovom smislu podrazumijevala je objedinjavanje nastavnih planova i programa dva predmeta, a to su Socijalna medicina i Liječnik i društvo. Pored toga u kurikulum novoga predmeta su se uključila i znanja iz zdravstvenoga menadžmenta. Ovakva izmjena kurikuluma s jedne strane nudi izbjegavanje preklapanja tema i oblasti koje su bile pokrivene s dva bivša predmeta, kao i redundanciju informacija koje su prezentirane studentima. Teorijska znanja i vještine iz zdravstvenoga menadžmenta važne su za buduće liječnike zbog razumijevanja okruženja u sustavu zdravstva u kome će raditi. Komunikacija s kolegama je isto toliko važna kao i komunikacija s pacijentima. Razumijevanje utjecaja referalne i propisivačke prakse liječnika na značajne segmente iz ekonomike zdravstva od neprocjenjive je važnosti za upravljanje sustavom zdravstva. Široki krug liječnika koji je educiran u oblasti zdravstvenoga menadžmenta može predstavljati značajnu kritičnu masu u zdravstvenom sustavu koja će u budućnosti olakšati reformske promjene koje budu inicirane od ministarstva zdravstva.

Razna teorijska znanja i vještine iz oblasti zdravstvenoga menadžmenta bili su i ranije inkorpo-

By the decision of the School's Council in June 27th of 2009 related to the curricular reform, the Department of Social Medicine and Health Management has been established. This way of curricular reform implied the unification of curricula of two courses, Social Medicine and Physician and Society. Additionally, the insights of the Health Management have been included in the program of the new Course. On one hand this curriculum reform offers the avoidance of overlapping of topics and areas covered by two former courses, as well as the redundancy of information provided to students. Theoretical knowledge and skills in health management are important for future physicians for understanding the environment in the healthcare system they will work in. Communication with colleagues is as important as communication with patients. Understanding the influence of referral and prescribing practices of physicians on significant segments of the health care economy is of invaluable significance in management of health care system. A wide range of physicians educated in health management could present a significant critical mass in the healthcare system that will in the future facilitate the reform changes initiated by Ministry of Health.

Various theoretical knowledge and skills in the field of health management were also earlier incorporated into a series of public health and clinical courses.

rirani kroz niz javno-zdravstvenih, kao i kliničkih predmeta. Međutim, sam naziv novoga predmeta Socijalna medicina i zdravstveni menadžment daje nedvojbeno značenje znanjima i vještinama u oblasti zdravstvenoga menadžmenta za buduće liječnike. Većina studenata medicine ranije je socijalnu medicinu uglavnom shvaćala kao disciplinu koja se bavi zdravstvenom statistikom. Novi kurikulum je na sustavan način izgradio kod studenata potrebna znanja, vještine i stavove u oblasti zdravstvenoga menadžmenta. Naravno, ne treba zanemariti sve ono što bi student trebao savladati kroz nastavu iz socijalne medicine. Nastava iz predmeta Socijalna medicina i zdravstveni menadžment pozitivno je ocijenjena u studentskim anketama.

Kroz Tempus projekt Sveučilišta u Mostaru objavljen je udžbenik pod naslovom *Socijalna medicina* tijekom 2010. godine. Drugi značajan udžbenik koji je objavljen 2013. godine jeste *Zdravstvena ekonomika*. Modul, odnosno predmet, s naslovom „Zdravstvena ekonomika“ prisutan je u poslijediplomskoj nastavi kako na MF-u tako i na Fakultetu zdravstvenih studija. Pored toga, za nastavu iz ovoga predmeta trebalo bi napisati udžbenik pod naslovom „Zdravstveni menadžment“, koji bi bio komplementaran prvome. U okviru nastave već je razvijen kurikulum i nastavni materijali i prezentacije koji se nalaze na web stranici Fakulteta. Pored toga, predavanjima iz zdravstvenog menadžmenta članovi Katedre se bave niz godina kroz kratke kurseve kao dio kontinuirane medicinske edukacije u zavodima za javno zdravstvo i raznim zdravstvenim ustanovama. Također, ta problematika je prisutna kroz niz poslijediplomskih nastava na medicinskom, zdravstvenom i ekonomskom fakultetu.

Federalno ministarstvo zdravstva, Federalni zavod za javno zdravstvo i Ekonomski fakultet u Sarajevu utemeljili su aktivnost Centra za zdravstveni menadžment. Koncept cjeloživotnoga učenja na taj je način formalno strukturiran pomoću modula stan-

However, even just the name of the new Course, Social Medicine and Health Management gives undoubtedly the significance to the knowledge and skills in the field of health management for future doctors. Most medical students earlier perceived social medicine as a discipline for the health statistics. The new curriculum systematically provided the necessary knowledge, skills and attitudes to students in the field of health management. Of course, everything that the student should master during the teaching of social medicine shouldn't be neglected. Teaching on the Social Medicine and Health Management Course has been positively assessed in student surveys.

Through the Tempus project, project of the University of Mostar, a textbook titled "Social Medicine" has been published in 2010. Another important textbook published in 2013 was the "Health Economics". The module or the course, entitled "Health Economics", is being conducted on postgraduate studies both at the School of Medicine and at the School of Health Sciences. In addition, a textbook called "Health Management" which would be complementary to the first one should be written for the purposes of teaching on this Course. For the program of teaching, curriculum, teaching materials and presentations have been posted on the web page of Faculty of Medicine. Besides that, members of the Department have conducted teaching in Health Management for many years, through the short courses as a part of permanent medical education in public health institutes and various healthcare institutions. Also, this topic is

dardiziranih kurseva. Prof. Hrabač je voditelj modula pod naslovom Zdravstvena ekonomika. Novi Zakon o zdravstvenoj zaštiti obvezao je sve buduće ravnatelje zdravstvenih ustanova da moraju završiti spomenutu edukaciju iz menadžmenta. Federalno ministarstvo zdravstva sada želi decentralizirati spomenutu edukaciju iz zdravstvenog menadžmenta, što je bila i naša ideja u okviru projekta Svjetske banke za razdoblje 2008. – 2010. godine. Nadati se kako će Katedra sada moći djelovati kao voditelj edukacije iz zdravstvenoga menadžmenta na MF-u u Mostaru u okviru utemeljenoga Instituta za zdravstvo.

Članovi katedre: prof. dr. Boris Hrabač, s izborom u zvanje redovitoga profesora od 2010. godine i dr. sc. Ivan Bagarić, s izborom u zvanje viši asistent od 2015. godine, kao članovi Katedre značajno su doprinijeli razvoju zdravstvene politike i reformskih promjena u zdravstvu F BiH kroz različite dužnosti koje su obnašali u okviru raznih institucija i ministarstava zdravstva. Jedan od najznačajnijih doprinosa postignut je u oblasti reforme mehanizma plaćanja svih timova obiteljske medicine Hercegovačko-neretvanske županije uvođenjem glavarine i nagradnoga plaćanja tijekom 2013. godine. Interesantno je kako se radi o jedinjoj županiji u F BiH, koja je imala dostatnu političku volju za uvođenje suvremenih reformi u oblasti zdravstvenoga osiguranja.

a part of a series postgraduate studies at the medical, health and economy schools.

The Federal Ministry of Health, the Federal Institute of Public Health and the School of Economy in Sarajevo have established the Center for Health Management. In this way, the concept of lifelong learning is formally structured by using standardized course modules. Prof. Hrabač is the head of the module entitled Health Economics. The new Health Care Law has obliged all future health care managers to complete this training in the field of management. The Federal Ministry of Health now wants to decentralize this healthcare education, which was also our idea within the project of World Bank for the period 2008-2010. It is hoped that the Department will be able to act as head of training in Health Management at School of Medicine Mostar in the context of established Institute of Healthcare.

Members of the Department: Prof. Boris Hrabač with the academic title of full professor since 2010 and Ivan Bagarić, PhD, as a senior assistant since 2015, as a members of the Department, have significantly contributed to the development of healthcare policy and reform changes in the healthcare system of Federation of Bosnia and Herzegovina from the different positions they had in various institutions and Ministry of Health. One of the most significant contributions has been achieved in the reform of the payment mechanism for all teams of family medicine of the Herzegovina-Neretva County by introducing the “pay per head” and the reward payment during 2013. Interestingly, it is the only county in Federation of Bosnia and Herzegovina which has had enough political will to introduce modern health insurance reforms.

KATEDRA ZA GINEKOLOGIJU I OPSTETRICIJU DEPARTMENT OF GYNECOLOGY AND OBSTETRICS

prof. dr. Ante Čorušić

KRATKA POVIJEST I PRETHODNI PROČELNICI

MF u Mostaru osnovan je 1997. godine. Od siječnja 2002. godine Katedra za ginekologiju i opstetriciju svoj nastavni i istraživački rad obavljala je u staroj zgradi Kliničke bolnice, a nakon preseljenja na Bijeli brijeg na 2. i 3. katu u novoj zgradi SKB u Mostaru i u prostorijama MF-a. Prvi pročelnik Katedre bio je prof. dr. Ivan Kuvačić, a od 2009. na čelu Katedre je prof. dr. Ante Čorušić.

Članovi Katedre dugi niz godina sudjeluju ili su voditelji brojnih domaćih znanstveno istraživačkih projekata koji su doprinijeli nastanku brojnih znanstvenih radova, magisterija i doktorata.

BRIEF HISTORY AND PREVIOUS HEADS OF THE DEPARTMENT

Faculty of Medicine University of Mostar has been founded in 1997. Since January 2002, the Department of Gynecology and Obstetrics had performed the teaching and research activity in the old building of the Hospital and after moving to "Bijeli brijeg" on the 3rd and 4th floor of the new building of UCH Mostar and classrooms of Faculty of Medicine. The first Head of the Department was Prof. Ivan Figučić and since 2009 Head of the Department is Prof. Ante Čorušić.

The members of the Department have participated or led numerous domestic scientific research projects that have contributed to the publication of numerous scientific papers, master's and doctoral theses.

NASTAVNA DJELATNOST Nastavnu djelatnost Katedra provodi u prostorijama Klinike za ginekologiju i porodništvo SKB Mostar, te u prostorijama MF-a. U 2016. godini osnovna nastavna djelatnost Katedre sastoji se od održavanja predavanja, seminara i vježbi iz predmeta Ginekologija i porodništvo na studiju medicine MF-a te studijskim smjerovima Fakulteta zdravstvenih studija.

Na dodiplomskoj nastavi nastavnici Katedre sudjeluju u nastavi sljedećih predmeta: Ginekologija i opstetricija, Ginekološki staž, te izborni predmeti Osnove teratologije i prenatalna dijagnostika, Hitna stanja, Sudsko-medicinsko vještačenje, Bolesti sluznica-multidisciplinarni pristup, Hipertenzivna bolest u trudnoći. Katedra organizira nastavu i iz izbornih diplomskih predmeta Dijabetes u trudnoći, voditeljice prof. dr. Vajdane Tomić, i Laparoskopija u ginekologiji, voditelja prof. dr. Hermana Hallera. Nastavnici Katedre su bili mentori nekolicine diplomskih radova. Osim na Sveučilištu u Mostaru, nastavnici ove katedre sudjeluju i u radu na MF-u u Zagrebu.

Nastavnici i suradnici: prof. dr. Ante Ćorušić (pročelnik); prof. dr. Slavko Orešković; prof. dr. Velimir Šimunić; prof. dr. Josip Đelmiš; prof. dr. Miro Kasum; prof. dr. Snježana Škrablin; prof. dr. Vajdana Tomić; prof. dr. Marina Ivanišević; prof. dr. Slobodan Mihaljević; doc. dr. Dubravko Barišić; doc. dr. Vjekoslav Mandić; doc. dr. Mario Ćorić; doc. dr. Zdenko Kraljević; dr. sc. Vedran Bjelanović; dr. sc. Tatjana Barišić; mr. sc. Zvonko Soče; mr. sc. Dragan Soldo; mr. sc. Marinko Mišić; mr. sc. Ana Bošković; mr. sc. Ana Dugandžić Šimić; mr. sc. Tanja Krešić; Damjan Rodin, dr. med., Vesna Jurić, dr. med., Ivan Bušić, dr. med.; Miroslav Zadro, dr. med.; Darko Knežević, dr. med. i Goran Adžić, dr. med.

ORGANIZACIJA ZNANSTVENIH SKUPOVA Epidemiologija Humanog Papiloma Virus (HPV) i raka vrata maternice 2010.; Liječenje raka vrata maternice i raka endometrija 2013.; Novosti u ginekologiji

TEACHING PROCESS The teaching process of the Department is carried out at the areas of the Gynecology and Obstetrics Department UCH Mostar, and in the classrooms of Faculty of Medicine Mostar. In year 2016, the main teaching activity of the Department is conduction of lectures, seminars and exercises on Gynecology and Obstetrics Course on medical studies at Faculty of Medicine Mostar and on study programs at School of Health Sciences. On undergraduate study, teachers of the Department participate in teaching on the courses Gynecology and Obstetrics, Internship in Gynecology and on elective courses Basics of teratology and prenatal diagnostics, Emergency conditions, Judicial-medical expertise, Mucous membrane diseases - a multidisciplinary approach, Hypertension in pregnancy. The Department also organizes classes on elective courses Diabetes in Pregnancy, headed by Prof. Vajdana Tomić and Laparoscopy in Gynecology, headed by Prof. Herman Haller. The teachers of the Department were mentors of several graduate theses. Apart from the University of Mostar, the teachers of the Department also participate in the work at Faculty of Medicine Zagreb.

Teachers and associates: Prof. Ante Ćorušić, MD (the Head); Prof. Slavko Orešković; Prof. Velimir Šimunić; Prof. Josip Đelmiš; Prof. Miro Kasum; Prof. Snježana Škrablin; Prof. Vajdana Tomić; Prof. Marina Ivanišević; Prof. Slobodan Mihaljević; Prof. Dubravko Barišić; Prof. Vjekoslav Mandić; Prof. Mario Ćorić; Prof. Zdenko Kraljević; Vedran Bjelanović, PhD; Tatjana Barišić, PhD; Zvonko Soče, MSc; Dragan Soldo, MSc; Marinko Mišić, MSc; Ana Bošković, MSc; Ana Dugandžić Šimić, MSc; Tanja Krešić, MSc; Damjan Rodin, MD; Vesna Jurić, MD; Ivan Bušić, MD; Miroslav Zadro, MD; Darko Knežević, MD and Goran Adžić, MD.

ORGANIZATION OF SCIENTIFIC MEETINGS Epidemiology of Human Papiloma Virus (HPV) and Cervical Cancer 2010; Treatment of cervical and endo-

2013.; Mini simpozij iz ginekologije 2014.; Nove spoznaje u ginekologiji i porodništvu 2015. i Nove spoznaje u ginekologiji i porodništvu 2017.

Magistrirali u razdoblju od 2002. do 2013.: Tomić, Vajdana, Mostar: MF Sveučilišta u Rijeci, 2004. (mentor: prof. dr. Oleg Petrović); Vjekoslav Mandić, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2009. (mentor: prof. dr. Ante Ćorušić); Bjelanović, Vedran, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2009. (mentor: prof. dr. Slavko Orešković); Soldo Dragan, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentor: prof. dr. Ante Ćorušić); Barišić, Tatjana, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2012. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić); Mišić, Marinko, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić); Krešić, Tanja, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić); Bošković, Ana, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić) i Dugandžić Šimić, Ana, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić)

Doktorirali u razdoblju 2002. – 2016.: Tomić, Vajdana, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2010. (mentor: prof. dr. Oleg Petrović); Vjekoslav Mandić, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentor: prof. dr. Ante Ćorušić); Bjelanović, Vedran, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentor: prof. dr. Slavko Orešković); Čehić, Ermin, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2016. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić) i Barišić, Tatjana, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2016. (mentor: prof. dr. Josip Đelmiš).

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Okosnicu Katedre čine prof. dr. Ante Ćorušić, prof. dr. Vajdana Tomić i doc. dr. Vjekoslav Mandić koji su posvećeni pružanju poticajne istraživačke okoline za sve suradnike kao i za naše studente i asistente. Unaprjeđenje nastavnih i znanstvenih procesa temeljni je cilj strategije razvoja Katedre.

metrial cancer 2013; News in Gynecology 2013; Mini-Symposium in Gynecology 2014; New cognitions in Gynecology and Obstetrics 2015; New cognitions in Gynecology and Obstetrics 2017.

Master theses from 2002 to 2013: Tomić, Vajdana, Mostar: School of Medicine Rijeka, 2004. (mentored by Prof. Oleg Petrović); Vjekoslav Mandić, Mostar: School of Medicine Mostar, 2009. (mentored by Prof. Ante Ćorušić); Bjelanović, Vedran, Mostar: School of Medicine Mostar, 2009. (mentored by Prof. Slavko Orešković); Soldo Dragan, Mostar: School of Medicine Mostar, 2013. (mentored by Prof. Ante Ćorušić); Barišić, Tatjana, Mostar: School of Medicine Mostar, 2012. (mentored by Prof. Vajdana Tomić); Mišić, Marinko, Mostar: School of Medicine Mostar, 2013. (mentored by Prof. Vajdana Tomić); Krešić, Tanja, Mostar: School of Medicine Mostar, 2013. (mentored by Prof. Vajdana Tomić); Bošković, Ana, Mostar: School of Medicine Mostar, 2013. (mentored by Prof. Vajdana Tomić) and Dugandžić Šimić, Ana, Mostar: School of Medicine Mostar, 2013. (mentored by Prof. Vajdana Tomić).

PhD dissertations in the period 2002 – 2016:

Tomić, Vajdana, Mostar: School of Medicine Mostar, 2010. (mentored by Prof. Oleg Petrović); Vjekoslav Mandić, Mostar: School of Medicine Mostar, 2013. (mentored by Prof. Ante Ćorušić); Bjelanović, Vedran, Mostar: School of Medicine Mostar, 2013. (mentored by Prof. Slavko Orešković); Čehić, Ermin, Mostar: School of Medicine Mostar, 2016. (mentored by Prof. Vajdana Tomić) and Barišić, Tatjana, Mostar: School of Medicine Mostar, 2016. (mentored by Prof. Josip Đelmiš).

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR PERIOD

The strongpoints of the Department are Prof. Ante Ćorušić, Prof. Vajdana Tomić and Prof. Vjekoslav Mandić who are dedicated to providing

Sukladno tom cilju došlo je do povećanja broja studenata otvaranjem studija primaljstva na Fakultetu zdravstvenih studija. Nastavna djelatnost obavlja se na najvećoj razini kvalitete te je orijentirana na dobrobit studenata i kvalitetu njihova znanja, a plan je održati i dalje unaprijediti nastavne procese pisanjem novih nastavnih knjiga, atlasa i praktikuma. Želimo našim studentima prenijeti važne nastavne i znanstvene spoznaje i pojmove o strukturi ljudskoga tijela i ljudskoga razvoja. Predanost Katedre je obrazovati i osposobiti nove generacije liječnika medicine, zdravstvenih djelatnika i znanstvenika koji će biti u stanju odgovoriti na buduće izazove u svim područjima zdravstva i znanosti u životu.

Literatura: Šimunić, V. i sur. *Ginekologija*, Naklada Ljevak, Zagreb 2002.; Kuvačić, I., Kurjak, A., Đelmiš, J. *Porodništvo*, Medicinska naklada, Zagreb 2009.; Tomić, V. „Bolesti sluznica ženskih spolnih organa“ u: Šimić, D., ured. *Multidisciplinarni pristup bolestima sluznica*. Zagreb: Medicinska naklada, 2011. str. 235. – 243.; Đelmiš, J., Orešković, S. i sur. *Fetalna medicina i opstetricija*, Medicinska naklada, Zagreb 2014.; Ćorušić, A., Babić, D., Šamija, M., Šobot, H. *Ginekološka onkologija*, Medicinska naklada, Zagreb 2005. i Tomić, V. „Osobitosti ženskih spolnih organa u trećoj životnoj dobi“ u: Šantić, Ž., ured. *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, Mostar: Sveučilište u Mostaru, 2015. str. 399. – 414.

Publikacije objavljene u časopisima indeksiranim u CC (od 2002. do 2017.): Od osnutka Katedre 2002. godine do 31. 12. 2016. godine publicirano je 111 znanstvenih radova nastavnika koji su u tom razdoblju radili ili rade na Katedri.

a stimulating research environment for all our associates as well as our students and assistants. Improvement of teaching and scientific processes is the fundamental goal of the development strategy at the Department. Accordingly, the number of students has increased by opening the Accoucheuse Study at School of Health Sciences. The teaching activity is performed at the highest level of quality and is oriented towards to the students' well-being and the quality of their knowledge, and the plan is to maintain and furtherly improve teaching processes by writing the new teaching books, atlases and practicals. We want to provide our students an important teaching and scientific cognitions and concepts about the structure of human body and human development. The Department's commitment is to educate and train new generations of physicians, healthcare professionals and scientists who will be able to respond to future challenges in all areas of healthcare and life sciences.

Literature: Šimunić, V. Et al. *Gynecology*, Naklada Ljevak, Zagreb 2002; Kuvačić, I, Kurjak, A, Đelmiš, J. *Obstetrics*, Medicinska naklada, Zagreb 2009; Tomić, V. „Mucous membrane diseases of the female reproductive organs“ in: Šimić, D. ed. *Mucous membrane diseases - a multidisciplinary approach*. Zagreb: Medicinska naklada, 2011. pp. 235. – 243; Đelmiš, J., Orešković, S. et al. *Fetal medicine and Obstetrics*, Medicinska naklada, Zagreb 2014; Ćorušić, A, Babić, D, Šamija, M, Šobot, H. *Oncology in Gynecology*, Medicinska naklada, Zagreb 2005. and Tomić, V. „Particularities of female reproductive organs in the third age“ in: Šantić, Ž., ed. *Medical gerontology in clinical practice*, Mostar: University of Mostar, 2015. pp. 399. – 414.

Publications in CC indexed journals (since 2002 until 2017): From the establishment of the Department in 2002 until the 31st of December in 2016, 111 scientific papers of the teachers who were or still are members of the Department has been published.

KATEDRA BOLESTI GLAVE I VRATA DEPARTMENT OF THE HEAD AND NECK DISEASES

doc. dr. Boris Jelavić

Pod vodstvom prvoga pročelnika prof. dr. Ante Ivankvića, dr. dent. med., nastava na Katedri za bolesti glave i vrata počela se izvoditi u ljetnome semestru akademske godine 2001./2002. godine u prostorima Odjela za otorinolaringologiju i maksilofacijalnu kirurgiju i predavaonici bolničkoga kompleksa na lokalitetu tzv. Stara bolnica (sada Mepas Mall). Entuzijazam nastavnoga osoblja i prvih generacija studenata prevladavao je ograničenja tadašnjih nastavnih pomagala i prostora. Prijelaz u nove zgrade fakulteta (2007.) i bolnice (2010.) na Bijelome brijegu omogućio je značajan iskorak ka unapređenju kvalitete nastave. Sada se nastava na Katedri izvodi u predavaonicama MF-a, prostorima Klinike za otorinolaringologiju i maksilofacijalnu kirurgiju (poliklinika, bolesnički odjel, operacijska dvorana), ordinacijama Stomatološke službe Doma zdravlja Mostar i privatnim ugovornim ordinacijama dentalne medicine u Mostaru.

Osnovna zadaća Katedre za bolesti glave i vrata jeste provođenje nastave iz njezine tri sastavne grane – otorinolaringologije, maksilofacijalne kirurgije i dentalne medicine. Dodatno, Katedra organizira nastavu iz izbornih dodiplomskih predmeta Hitna stanja u otorinolaringologiji, voditelja doc. dr. Borisa Jelavića, i Osnove plastične, rekonstrukcijske i estetske kirurgije lica, voditelja doc. dr. sc Marija Jurića te nastavu iz predmeta u poslijediplomskome doktorskom stu-

Under the guidance of the first Head of the Department, Prof. Ante Ivanković, the teaching of the Head and Neck Diseases Course began in summer semester of the academic year 2001/2002 at the premises of the Department of Otorhinolaryngology and Maxillofacial Surgery and classroom of the hospital complex at the locality of the so-called “Old hospital” (now Mepas Mall). The enthusiasm of the teaching staff and students of the first generation overwhelmed limitations in teaching equipment and rooms from that time. Moving to the new building of the School (in 2007) and the Hospital (in 2010) on “Bijeli brijeg” has enabled a significant step toward improving the teaching quality. The teaching is now performed in the lecture halls of the School of Medicine, the premises of Otorhinolaryngology and Maxillofacial Surgery Department (Polyclinics, Department, Operation Rooms), Department of Dental Medicine of the Health Care Center Mostar and private dental clinics in Mostar.

The main task of the Department of Head and Neck Diseases is to conduct classes from its three constituent branches - otorhinolaryngology, maxillofacial surgery and dental medicine. In addition, the Department organizes classes in elective undergraduate courses Emergency conditions in Otorhinolaryngology, headed by Prof. Boris Jelavić and Basics of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery,

diju Bolesti štitnjače: suvremena dijagnostika i liječenje, voditelja doc. dr. Borisa Jelavića. Katedra sudjeluje u nastavi iz otorinolaringologije i maksilofacijalne kirurgije unutar predmeta Kirurški staž.

Katedra za bolesti glave i vrata prva je dobila nagradu studenata za najbolju kliničku katedru MF-a, što je dodatni poticaj za naše planove o unaprjeđenju kvalitete nastave u idućem razdoblju, prvenstveno povećanjem aktivnoga sudjelovanja studenata u nastavi. Planiramo studentima osigurati udžbenik *Kliničke vještine u otorinolaringologiji za studente medicine* koji je u izradi. Namjeravamo što više zainteresiranih mladih kolega uvesti u nastavni proces te im pomoći steći akademske titule. Nastavnici s Katedre započeli su rad na znanstveno-istraživačkom projektu „Psihološka stanja u osoba s tinitusom“. Stručnome i znanstvenome napredovanju mladih istraživača pomoći će njihovo uključivanje u istraživanja unutar ovoga projekta koji će se provoditi idućih godina na Katedri.

Nastavno osoblje: doc. dr. Boris Jelavić (pročelnik Katedre, grana Otorinolaringologija); prof. dr. Vlado Petric, grana Otorinolaringologija; prof. dr. Vedran Uglešić, grana Maksilofacijalna kirurgija; prof. dr. Predrag Knežević, grana Maksilofacijalna kirurgija; doc. dr. Miro Leventić, grana Otorinolaringologija; doc. dr. Mario Jurić, grana Maksilofacijalna kirurgija; doc. dr. Branko Krišto, grana Otorinolaringologija; doc. dr. Josip Novaković, grana Maksilofacijalna kirurgija; dr. sc. Zorana Ivanković, polje Dentalna medicina; dr. sc. Zdenko Šarac, polje Dentalna medicina; dr. sc. Sanja Jurišić, polje Dentalna medicina; dr. sc. Mladen Ćubela, grana Anatomija; mr. sc. Mario Kordić, grana Maksilofacijalna kirurgija; mr. sc. Goran Šimić, grana Maksilofacijalna kirurgija; Ervin Knežević, grana Otorinolaringologija; Tomislav Sušac, dr. med., grana Otorinolaringologija i Ivona Musa-Leko, dr. dent. med., polje Dentalna medicina

headed by Prof. Mario Jurić and Diseases of Thyroid Gland: Contemporary Diagnostics and Treatment, on postgraduate PhD study, headed by Prof. Boris Jelavić. Members of the Department participate in classes on Otorhinolaryngology and Maxillofacial Surgery within the Course Surgery Internship.

The Department of Head and Neck Diseases was first to get the award for the best Clinical Department at School of Medicine, chosen by students which is an additional stimulus for our plans of improving the teaching quality in the upcoming period, primarily by increasing the active participation of students in classes. We plan to provide students the textbook *Clinical Skills in Otorhinolaryngology* - for undergraduate medical students which is still in the process of preparation. We intend to involve more young colleagues to the teaching process and help them to acquire academic titles. The teachers from the Department started with work on the scientific research project “Psychological conditions of people with tinnitus”. Participation in research within this project that will be conducted by the Department in the next few years, will contribute to professional and scientific advancement of young researchers.

Teaching staff: Prof. Boris Jelavić (Head of the Department, Otorinolaringology branch); Prof. Vlado Petric, Otorinolaringology branch; Prof. Vedran Uglešić, Branch of Maxillofacial Surgery; Prof. Predrag Knežević, Branch of Maxillofacial Surgery; Prof. Miro Leventić, Otorhinolaryngology branch; Prof. Mario Juric, branch of maxillofacial surgery; Prof. Branko Krišto, Otorinolaringology branch; Prof. Josip Novaković, Branch of Maxillofacial Surgery; Zorana Ivanković, PhD, Department of Dental Medicine; Zdenko Šarac, PhD, Department of Dental Medicine; Sanja Jurisic, PhD, Dental medicine field; Mladen Ćubela, PhD anatomy branch; Mario Kordić, MSc, Branch of Maxillofacial Surgery; Goran Šimić, MSc, Branch of Maxillofacial Surgery; Ervin Knežević, MD, Otorhi-

DIO NASTAVNOGA OSOBLJA KATEDRE
PART OF THE TEACHING STAFF FROM THE DEPARTMENT

Važan doprinos u prvim godinama nastave dali su i naše kolege prim. Hasan Šehić, dr. med., prim. Maja Jerković, dr. dent. med., Vlado Galić, dr. dent. med. i Ivan Kurtović, dr. dent. med.

Znanstveno-istraživački projekti: 2016. „Psihološka stanja u osoba s tinitusom“, Federalno ministarstv obrazovanja i znanosti, (voditelj: doc. dr. Boris Jelavić, suradnik doc. dr. Miro Leventić)

Udžbenici: Ivanković, Ante *Stomatologija za medicinare*, Mostar: FRAM; 2004.; Petric, V., Jelavić B. „Bolesti sluznica gornjih dišnih puteva“, u: Šimić, D., urednica, *Bolesti sluznica – multidisciplinarni pristup*, Zagreb: Medicinska naklada; 2011. str. 23. – 44. i Leventić, M. „Starenje i sluh“, u: Šantić, Ž., urednik, *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2015. str. 85. – 90.

Magistarski radovi obranjeni u razdoblju od 1997. do 2016.: Šarac, Zdenko, „Učestalost folikularnih cista čeljusti kod impaktiranih i retiniranih zuba“, magistarski rad, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Stoma-

nolaryngology branch; Tomislav Sušac, MD, Otorhinolaryngology branch and Ivona Musa-Leko, DMD, field of Dental Medicine.

An important contribution in the first years of teaching was also made by our colleagues: prim. Hasan Šehić, MD, prim. Maja Jerković, DMD, Vlado Galić, DMD, and Ivan Kurtović, DMD.

Scientific – research projects: 2016. “Psychological Conditions of Persons with Tinnitus”, Federal Ministry of Education and Science, (Head: Prof. Boris Jelavić, associate: Prof. Miro Leventić, MD, PhD)

Textbooks: Ivanković, Ante *Stomatology for medical practitioners*, Mostar: FRAM; 2004; Petric, V., Jelavić B. „Diseases of the upper respiratory system mucosa“, in: Šimić, D. ed, *Mucous membrane diseases – Multidisciplinary approach*, Zagreb: Medicinska naklada; 2011. pp. 23. – 44. and Leventić, M. „Aging and hearing“, in: Šantić, Ž. ed, *Medical gerontology in clinical practice*, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2015. pp. 85. – 90.

Master theses in the period 1997-2016: Šarac, Zdenko, “The incidence of follicular cysts in the jaw with impacted and retained teeth”, master thesis, Zagreb: School of Stomatology University of Zagreb. 2000; Jurić, Mario, „Analysis of treatment costs in patients with head and neck tumors“, master thesis, Zagreb: School of Medicine University of Zagreb, 2003; Krišto, Branko, „Ultrasound guided cytopunction in diagnostics of neck tumors“, master thesis, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2009; Leventić, Miro, “The components of nystagmus as a compensation parameter of vestibular sensory“, master thesis, Mostar, School of Medicine University of Mostar, 2010; Novaković, Josip, “Developmental patterns of Ki-67, bcl-2 and caspase-3 proteins expression in the human upper jaw“, master thesis, Mostar: School of Medicine University of Mostar,

tološki fakultet. 2000.; Jurić, Mario, „Analiza cijene liječenja pacijenata s tumorima glave i vrata“, magistarski rad, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, MF, 2003.; Krišto, Branko, „Ultrazvučno vođena citopunkcija u dijagnostici tumorske mase vrata“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2009.; Leventić, Miro, „Sastavnice nistagmusa kao parametar kompenzacije vestibularnog osjetila“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2010.; Novaković, Josip, „Uloga Ki-67, bcl-2 i kaspaza-3 čimbenika u embrionalnom razvoju gornje čeljusti čovjeka“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2010.; Kordić, Mario, „Učinak lokalne primjene Deksametazona pri operacijama na licu na poslijeoperacijske kirurške ožiljke“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2013. i Šimić, Goran, „Psihički simptomi u pacijenata operiranih zbog nemelanomskog karcinoma kože lica“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2013.

Disertacije obranjene u razdoblju od 1997. do 2016.: Ivanković, Ante, „Čimbenici zaostajanja stomatološke zdravstvene zaštite u hrvatskim političko-teritorijalnim jedinicama Hrvatsko-Bošnjačke Federacije“, disertacija, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, MF, 1999.; Jurić, Mario, „Usporedba učinkovitosti disekcija vrata kod bolesnika s karcinomima usne šupljine i orofarinksa“, disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2011.; Ivanković-Buljan, Zorana, „Konvencionalne i samoligirajuće bravice kao izvor oksidacijskog stresa *in vitro*“, disertacija, Rijeka: Sveučilište u Rijeci, MF, 2011.; Krišto, Branko, „Uloga EGFR proteina i gena u karcinogenezi glotisa“, disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2011.; Jelavić, Boris, „Prognostička vrijednost kolonizacije rinosinusne sluznice s bakterijom *Helicobacter pylori* na učinkovitost funkcijske endoskopske kirurgije sinusa“, disertacija, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, MF, 2012.; Novaković, Josip, „Uloga proliferacije, apoptoze i stanične smrti u spajanju primarnog i se-

2010; Kordić, Mario, “The effect of topical application of Dexamethasone in face surgery on postoperative surgical scars“, master thesis, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013. and Šimić, Goran, “Psychic symptoms in patients treated for non-melanoma skin cancer of the face“, master thesis, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013.

PhD dissertations in the period 1997-2016: Ivanković, Ante, “Factors of Dental Health Care arrearage in Croatian Political-Territorial Units of the Croatian-Bosniac Federation“, dissertation, Zagreb: School of Medicine University of Zagreb, 1999; Jurić, Mario, “Comparison of the neck dissection effectiveness in patients with cancers of the oral cavity and oropharynx“, dissertation, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2011; Ivanković-Buljan, Zorana, „Conventional and self-ligating braces as a source of oxidative stress *in vitro*“, dissertation, Rijeka: School of Medicine University of Rijeka, 2011; Krišto, Branko, „The role of EGFR protein and gene in glottis carcinogenesis“, dissertation, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2011; Jelavić, Boris, “Prognostic value of *Helicobacter pylori* colonization of rhinosinus mucosa on the effectiveness of functional endoscopic sinus surgery“, dissertation, Zagreb: School of Medicine University of Mostar, 2012; Novaković, Josip, „The role of proliferation, apoptosis, and cell differentiation in the fusion of primary and secondary human palate“, dissertation, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2012; Leventić, Miro, “The threshold for the rapid nystagmus reaction as a vestibular compensation parameter“, dissertation, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2012; Šarac, Zdenko, “Patients’ Satisfaction with Implant-Prosthetic Rehabilitation“, dissertation, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2014; Jurišić, Sanja, “Influence of oral antiseptics and various orthodontic locks on the health of hard and soft oral cavity tissues“, dissertation, Mostar: School

NAGRADA STUDENATA ZA NAJBOLJU KLINIČKU KATEDRU
STUDENTS' AWARD FOR THE BEST CLINICAL DEPARTMENT

kundarnog nepca čovjeka“, disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2012.; Leventić, Miro, „Prag javljanja brzog sastojka nistagmusa kao parametra vestibularne kompenzacije“, disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2012.; Šarac, Zdenko, „Zadovoljstvo pacijenta implantoprotetskom rehabilitacijom“, disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2014.; Jurišić, Sanja, „Utjecaj oralnih antiseptika i različitih ortodontskih bravica na zdravlje tvrdih i mekih tkiva usne šupljine“, disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2016. i Ćubela, Mladen, „Proliferacija i apoptoza mekog tkiva u području zubnog implantata“, disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2016.

of Medicine University of Mostar, 2016. and Ćubela, Mladen, “Proliferation and apoptosis of soft tissue in the area of dental implant“, dissertation, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2016.

KATEDRA ZA BOLESTI I OZLJEDE LOKOMOTORNOG SUSTAVA DEPARTMENT OF DISEASES AND INJURIES OF LOCOMOTOR SYSTEM

prof. dr. Zdenko Ostojić

U okviru MF-a Sveučilišta u Mostaru organizirana je i djeluje Katedra za bolesti i ozljede lokomotornog sustava. Pročelnik Katedre je prof. dr. Zdenko Ostojić. Nastava je koncipirana na turnusni način takoda studenti tijekom četiri tjedna imaju intenzivni tempo. Nakon predavanja slijede interaktivni seminari s prikazima slučaja, rad u ambulanti i na Odjelu. Studenti su obvezni biti i u operacijskoj dvorani kao aktivni sudionici pri operacijskim zahvatima. U tjednu nastave svladaju i temeljne principe fizikalne terapije i rehabilitacije uz teorijsku nastavu i vježbe na Odjelu za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju. Gostujući nastavnici iz Zagreba su prof. dr. Dubravko Orlić, prof. dr. Domagoj Delimar i doc. dr. Ante Muljačić.

Predmet na cjelovit način pruža studentu znanja i vještine potrebne liječnicima opće medicine. Uče se osnove ortopedskih bolesti, etiologija, klinička slika, dijagnostika i liječenje ortopedskih bolesnika. Također, svladavaju se najvažnije vještine u dijagnostičkim i terapijskim postupcima, a prema Katalogu znanja i vještina. Važna komponenta je i poduzimanje pravodobnih preventivnih mjera u zajednici za sprječavanje nastanka bolesti i ozljeda sustava za pokretanje.

Na Klinici za ortopediju radi pet specijalista ortopeda i jedan specijalizant, kao i specijalizanti iz drugih bolnica.

The Department of Diseases and Injuries of Locomotor System has been organized and acts at the Faculty of Medicine University of Mostar. Head of the Department is Prof. Zdenko Ostojić.

The teaching is conceptualized in the way of turns, in an intensive tempo for students during the four weeks. Lectures are followed by interactive seminars with a presentation of a case report, work at outpatient clinic and department. Students are also required to be in the operating room as active participants in surgical interventions. In one week of classes, students apply basic principles of physical therapy and rehabilitation through the lectures and exercises at the Department of Physical Medicine and Rehabilitation. The visiting teachers from Zagreb are Prof. Dubravko Orlić, Prof. Domagoj Delimar and Prof. Ante Muljačić.

The Course provides to students the knowledge and skills needed for doctors in general practice in a comprehensive way. Students learn the basics of orthopedic diseases, etiology, clinical presentation, diagnosis and treatment of orthopedic patients. Also, they apply the most important skills in diagnostic and therapeutic procedures according to the Catalog of clinical skills. An important component is conducting preventive measures in a timely manner in the community to prevent the occurrence of diseases and injuries of the locomotor system. Five

NASTAVNO OSOBLJE
THE TEACHING STAFF

Članovi katedre za bolesti i ozljede lokomotornog sustava: dr. sc. Goran Moro, viši asistent; doc. dr. Vesna Damjanović; dr. sc. Kristijan Juka, viši asistent; doc. dr. Mladenka Naletilić; doc. dr. Jerko Prlić; prof. dr. Zdenko Ostojić, pročelnik Katedre; mr. sc. Jelena Soldo, viša asistentica; Alen Latinčić dr. med.; dr. sc. Maki Grle, viši asistent; prof. dr. Ljerka Ostojić, fizi-kalna medicina i rehabilitacija i prof. dr. Božo Ljubić.

Važan doprinos radu katedre dali su nastavnici: prof. dr. Nadežda Zjuzin; prof. dr. Dubravko Orlić; prof. dr. Ida Kovač; dr. sc. Zdravko Trolić; dr. sc. Ante Muljačić; mr. sc. Meliha Čeremida; mr. sc. Zoran Rebac i Ivan Bušić, dr. med.

Na Klinici za ortopediju izvode se standardne ortopedske operacije ali i najsloženije i visokodiferencirane usluge iz polja ortopedije i traumatologije lokomotornog sustava. Tu spadaju osteosinteze prijeloma kosti s pločicama, vijcima, žicama i sve vrste intramedularnih fiksacija cjevastih kostiju s čavlima, elastičnim čavlima, zaključanim čavlima, kanuliranim vijcima, vanjskim fiksatorima. Izvodi se kompletan program endoproteza. Standardno se radi totalna endoproteza

specialists and one resident work at the Orthopedy Clinic, as well as residents from other hospitals.

Members of the Department: Senior assistant Goran Moro, PhD; Prof. Vesna Damjanović, MD; senior assistant Kristijan Juka, PhD; Prof. Mladenka Naletilić; Prof. Jerko Prlić; Prof. Zdenko Ostojić, Head of the Department; senior assistant Jelena Soldo, MSc; Alen Latinčić, MD; senior assistant Maki Grle, PhD; Prof. Ljerka Ostojić, Physical Medicine and Rehabilitation and Prof. Božo Ljubić.

Teachers who made a great contribution to the work of Department: Prof. Nadežda Zjuzin; Prof. Dubravko Orlić; Prof. Ida Kovač; Zdravko Trolić, PhD; Ante Muljačić, PhD; Meliha Čeremida, MSc; Zoran Rebac, MSc and Ivan Bušić, MD.

At the Department of Orthopedics standard orthopedic operations as well as the most complex and highly differentiated procedures in the field of orthopedy and traumatology of the locomotor system are being performed. These include osteosynthesis of bone fractures with plates, screws, wires, and all kinds of intramedular fixation of tubular bones with nails, elastic nails, locked nails, cannulated bolts, external fixators. A complete endoprosthesis program is also performed. Implantation of the knee joint endoprosthesis is performed as a standard procedure. The Department is also prepared for the implantation of the complete shoulder endoprosthesis. The ligamentoplastics of cruciate knee ligaments with tendons of semitendinosus and gracilis muscle and with the Bone-Tendon-Bone transplant are being performed. Shoulder stabilization is done by modified Brestow surgery. The rotator cuff operation involves open surgical incision. Correctional osteotomy of the knee, pelvis and hip, and other bones is successfully performed at the Clinic. Bone elongations with different types of external fixators are per-

zgloba koljena. Klinika je pripremljena i za ugradnju totalne endoproteze zgloba ramena. Rade se ligamentoplastike križnih ligamenata koljena s tetivama m. semitendinosus i m. gracilis te s Bone-Tendon-Bone transplantatom. Stabilizacije ramena rade se po modificiranoj operaciji po Bristowu. Šav rotatorne manžete ramena radi se s otvorenom operacijom. U klinici se uspješno rade korekcijske osteotomije u predjelu koljena, zdjelice i kuka, te ostalih kostiju. Rade se elongacije kostiju s različitim vrstama vanjskih fiksatora uz intramedularnu fiksaciju. Razvili smo modificiranu, vlastitu, metodu artrodeze zgloba kuka kod visoke ilijakalne jednostrane luksacije, s križnom pločicom i vijcima. Artrodeza ručnog zgloba radi se s pločicom i vijcima, a obavljaju se i operacije na tetivama. Klinika ima koštanu banku te se obavlja presađivanja koštanoga tkiva, presađivanje kože (Tiersch) i operacije urođenih mana stopala, vrata, zgloba kuka uključujući i osteotomije zdjelice. Osposobljeni smo za operacijske resekcije koštanih tumora u bloku te rekonstrukciju koštanih defekata sa specijalnim nadomjesnim endoprotezama ili koštanim presatcima. Poboljšali smo ambulantni pogon gdje smo uveli ambulantu za dječiju ortopediju s dominantnom problematikom dječjega kuka uz skrining kukova s dijagnostičkim ultrazvukom. U ambulanti provodimo dijagnostiku i liječenje urođene mane stopala te liječenje Pes Equinovarus.

Nastavni tekstovi: Šantić, Ž. i suradnici (2013.) MF *Gerontologija u kliničkojpraksi*, Sveučilište u Mostaru, MF; Glavobolja i druga bolna stanja (2010.), Medicinska naklada Zagreb, MF Sveučilišta u Mostaru; Rotim, K. i suradnici (2006.): *Neurotraumatologija*, Medicinska naklada Zagreb, Biblioteka udžbenici i priručnici, Zagreb i *Seminari iz kliničke radiologije* (2005.), Sveučilište u Splitu, Mostaru, Zagrebu, Osijeku i Rijeci.

Znanstveni projekti: „Prilog proučavanju uloge renin-angiotenzin sustava u eksperimentalnim uvjetima s posebnim osvrtom na neke slučajeve iz kliničke prakse“, SIZ znanosti BiH, projekt br. 0407/2-

formed with intramedullary fixation. We have developed a modified, own, hip joint arthrodesis method with a cross plate and screws in the case of high iliac luxation. Arthrodesis of the wrist is performed with a plate and screws. Operations on tendons are also being performed. The Clinic possesses a Bone bank, for the purpose of bone tissue transplantation. We perform skin transplantation (Tiersch), operations on congenital anomalies of foot, neck and hip including the osteotomy of pelvis. We are trained for operational bone resection in blocks on bone tumors and for reconstruction of bone defects with special replacement endoprosthesis or bone grafts. We improved the outpatient facility with the introduction of pediatric orthopedics, with dominant problems of the child hips and the hip joint screening by the diagnostic ultrasound. At the outpatient clinic, we provide diagnostics and treatment of congenital foot anomaly and treatment of Pes Equinovarus. Teaching texts: Šantić, Ž. et al. (2013.) School of Medicine *Gerontology in clinical practice*, School of Medicine University of Mostar; Headache and other pain conditions (2010.), Medicinska naklada Zagreb, School of Medicine University of Mostar; Rotim, K. et al. (2006.): *Neurotraumatology*, Medicinska naklada Zagreb, Biblioteka udžbenici i priručnici, Zagreb and *Seminars in the Clinical Radiology* (2005.), University of Split, Mostar, Zagreb, Osijek and Rijeka.

Scientific projects: “Contribution to the study of the role of the renin-angiotensin system in experimental conditions with special reference to some cases of clinical practice”, SIZ science BH, project no. 0407 / 2-2126 / 83; “Locomotor system’s injuries objectification model” Ministry of Science, Republic of Croatia, BB TP 02 / 0177-10; “Revitalization of Radobolja Environment”, Federal Ministry of Environment and Tourism, 2008 and “Biomechanics of Bone Testing and the Formation of the Contemporary Bone Bank at the Orthopedy Clinic UCH Mostar”, Federal Ministry of Education and Science, 2016.

2126/83.; „Model objektivizacije ozljeda lokomotornoga sustava“, Ministarstvo znanosti Republike Hrvatske, BB TP 02/0177-10; „Revitalizacija okoliša Radobolje“, Federalno ministarstvo okoliša i turizma, 2008. godine i „Biomehanička ispitivanja kosti i formiranje suvremene Banke koštanog tkiva na Klinici za ortopediju SKB Mostar“, FMON, 2016. godine.

Organizacija znanstveno-stručnih skupova: „Internacionalni tečaj iz artroskopske ugradnje križnih ligamenata zgloba koljena“, Klinička bolnica Split, 2003. godine; Ultrazvuk u kliničkoj praksi „Ultrasonografska dijagnostika dječjeg kuka“, Klinička bolnica Split, 2005. godine; Poslijediplomski tečaj stalnoga medicinskoga usavršavanja I. kategorije, voditelji tečaja: doc. dr. Zdenko Ostojić, prof. dr. Izet Hozo i prof. dr. Marijan Saraga; Organizator redovitih Internacionalnih simpozija iz ortopedije i traumatologije svake druge godine, 2011. i 2013. godine, SKB Mostar i Organizator Internacionalnog simpozija iz dječije ortopedije i traumatologije Europskog udruženja za dječiju ortopediju (EPOS), SKB Mostar, 2014. godine.

MENTORSTVA PROF. DR. ZDENKA OSTOJIĆA

Doktorske disertacije – mentorstva: dr. sc. Miljenko Lugonja „Proizvodnja natrijevog oksiklorida i djelovanje njegove aktivne supstancije atomarnoga kisika na bakterije, gljivice i viruse“, 2007. god. Sveučilište u Mostaru; dr. sc. Jerko Prlić „Ravnoteža kao faktor rizika kod ozljeđivanja u rekreativnom skijanju“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. godine; dr. sc. Miro Miljko „Radiološke značajke interkondilarne udubine i unutarnjeg kuta lateralnog femoralnog kondila kao činitelj rizika za ozljedeprednje ukrižne sveze koljena u rukometašica“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. godine; dr. sc. Maki Grle „Rani rezultati konzervativnog liječenja pacijenata s prijelomom distalnog okrajka palačne kosti- usporedba i mobilizacija ručnog zgloba u dorzalnoj ili palmarnoj fleksiji“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2014. godine; dr. sc. Goran Moro „Analiza ozljeđivanja

Organization of scientific-research meetings: „International Course on Arthroscopic Implantation of Cross Ligaments of the Knee“, UHC Split, 2003; Ultrasound in Clinical Practice „Ultrasonograph Diagnostics of the Child’s Hip“, UHC Split, 2005; Postgraduate Course on Permanent Medical Education of 1st class, Course leaders: Prof. Zdenko Ostojić, Prof. Izet Hozo and Prof. Marijan Saraga; Organizer of the regular international symposium in orthopedics and traumatology every other year, 2011 and 2013, UHC Mostar and Organizer of the International Symposium of the Child Orthopedics and Traumatology of the European Association for Children’s Orthopedics (EPOS), UHC Mostar, 2014.

PROF. ZDENKO OSTOJIĆ MENTORSHIPS

PhD theses: Miljenko Lugonja, „Production of sodium oxychloride and the action of its active substance of atomic oxygen on bacteria, fungi and viruses“, 2007; University of Mostar; Jerko Prlić, „Balance as a risk factor for injuries in recreational skiing“, School of Medicine University of Mostar, 2013; Miro Miljko, „Intercondylar notch width and inner angle of lateral femoral condyle as the risk factors for anterior cruciate ligament injury in female handball players in Herzegovina“, School of Medicine University of Mostar, 2013; Maki Grle, „Early results of conservative treatment of patients with fracture of the distal part of the brisk bone - comparison and mobilization of the wrist in dorsal or palmar flexion“, School of Medicine University of Mostar, 2014; Goran Moro, „Analysis of injuries of Bosnian-Herzegovinian judges in football at different levels of competition“, School of Medicine University of Mostar, 2015; Kristijan Juka, „Comparison of functional results after hemiarthroplasty and total hip arthroplasty due to fracture of femur neck“, School of Medicine University of Mostar; Nado Bukvić, „Investigating the Benefits of Stable Elastic Intramedullary Osteosynthesis (ESIN) in comparison to other methods of treatment

bosansko-hercegovačkih sudaca u nogometu različitih razina natjecanja“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2015. godine, mr. sc. Kristijan Juka „Usporedba funkcionalnih rezultata nakon hemiartroplastike i totalne artroplastike kuka zbog prijeloma vrata bedrene kosti“, MF Sveučilišta u Mostaru; dr. sc. Nado Bukvić „Ispitivanje prednosti stabilne elastične intramedularne osteosinteze (ESIN) u odnosu na druge metode liječenja prijeloma dijafize dugih kostiju u djece i adolescenata“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2010. godine; dr. sc. Arsen Pavić „Procjena stabilnosti konstrukcije vanjskih fiksatora za brzu stabilizaciju prijeloma proksimalnog dijela potkoljenice“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2012. godine; dr. sc. Fabijan Čukelj „Nova pločica na zaključavanje za prijelome proksimalnog humerusa-biomehantička studija na osteoporotičnom modelu“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2014. godine; dr. Slavko Manojlović „Usporedba nosivih površina u bescementnoj primarnoj artroplastici zglobova kuka, keramika-metal i metal-metal“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2015. godine; dr. Zoran Zubak „Digitalizirani automatizirani interaktivni registar umjetnih zglobova“, MF Sveučilišta u Mostaru i dr. Darko Kirinčić „Smanjenje opterećenja poprečnog svoda stopala kod korekcije valgus deformiteta palca nagibom osi V-osteotomije“, MF Sveučilišta u Mostaru.

Magistarski radovi- mentorstva: dr. med. Miro Miljko „Rupture meniskusa. Procjena sa sagitalnom gradient-echo (T2) sekvencijom na supravodljivim magnetima jakosti 1 i 0, 5 Tesla: korelacija sa artroskopijom“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2008. godine; dr. med. Jerko Prlić „Epidemiološke značajke osteoporotičnih prijeloma kosti i omjer troškova i učinkovitost prevencije“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2009. godine; dr. med. Maki Grle „Dijagnostička vrijednost kliničkog pregleda i nalaza magnetne rezonancije u usporedbi s artroskopijom u bolesnika s akutnom ozljedom koljena“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2009. godine i dr. med. Kristijan Juka „Intertrohanterni prijelomi femura, usporedbaosteosinteze gama klinom i kutnom pločom, povijesna kohortna studija“, MF Sveučilišta u Mostaru, 2012. godine.

of long bone diaphysis fractures in children and adolescents“, School of Medicine University of Mostar, 2010; Arsen Pavić, “Assessment of stability of external fixators’ structure for rapid stabilization of proximal tibia fractures“, School of Medicine University of Mostar, 2012; Fabijan Čukelj, “New locking plate for proximal humerus fracture-biomechanical study on osteoporotic model“, School of Medicine University of Mostar, 2014; Slavko Manojlović, “Comparison of bearing surfaces in the anchored primary arthroplasty of the hip, ceramic-metal and metal-metal“, School of Medicine University of Mostar, 2015; Zoran Zubak, “Digitized automated interactive registry of artificial joints“, School of Medicine University of Mostar and Darko Kirinčić, “Reduction of the transverse foot volume load in correction of valgus deformity of the thumb with incline of V-osteotomy axis“, School of Medicine University of Mostar.

Master theses: Miro Miljko, “Rupture of meniscus. Evaluation with sagittal gradient-echo (T2 *) sequence on superconductive magnets of strength 1 and 0, 5 Tesla; correlation with arthroscopy“, School of Medicine University of Mostar, 2008; Jerko Prlić, “Epidemiological features of osteoporotic bone fractures and the cost ratio and effectiveness of prevention“, School of Medicine University of Mostar, 2009; Maki Grle, “Diagnostic value of clinical examination and magnetic resonance imaging compared to arthroscopy in patients with acute knee injury“, School of Medicine University of Mostar, 2009; and Kristijan Juka, “Intertrochanter femoral fracture, comparative osteosynthesis with gamma spine and angle plate, historical cohort study“, School of Medicine University of Mostar, 2012.

KATEDRA ZA OFTALMOLOGIJU DEPARTMENT OF OPHTHALMOLOGY

doc. dr. Antonio Sesar

Nastava na Katedri za oftalmologiju izvodi se od 2002. godine, a prvi pročelnik, prof. dr. Zdravko Mandić, svoju dužnost je obavljao od utemeljenja Katedre do 2015. godine, kada dužnost pročelnika preuzima doc. dr. Antonio Sesar. U početku, nastava se odvijala u krugu Stare bolnice, predavanja i seminari u zgradi uprave bolnice, a vježbe sa studentima u prostorima tadašnjeg Odjela za oftalmologiju. Oskudna opremljenost oftalmološkom aparaturom nadomještena je iznimnim entuzijazmom i predanošću nastavnoga osoblja. S prelaskom fakulteta (2007.) i bolnice (2010.) u nove zgrade na Bijelom brijegu, stvoren je novi impuls za poboljšanje rada Katedre, koja je neodvojivo vezana za rast i razvoj Klinike za očne bolesti SKB Mostar. U novim kabinetima, ambulantomama i operacijskoj dvorani, na najmodernijoj opremi, danas smo u mogućnosti studentima pružiti puno više, prikazati suvremene dijagnostičke i terapijske procedure te olakšati proces učenja i razumijevanja često komplicirane očne patologije.

Uz redovitu nastavu iz oftalmologije, Katedra organizira unutar dodiplomskoga studija izborni predmet „Oko – sistemske bolesti i udruženosti“, unutar poslijediplomskoga studija kolegij „Medikamentozni pristup liječenju bolesti žute pjege“, a nastava iz oftalmologije se također održava i u okviru predmeta „Kirurški staž“. Osim na MF-u, nastava iz

Teaching at the Department of Ophthalmology has been conducted since 2002, and the first Head of the Department, Prof. Zdravko Mandić has been performing his duties since the foundation of the Department until 2015, when Prof. Antonio Sesar was elected for the position of the Head of the Department. At the beginning, classes were performed in the “Old hospital”, lectures and seminars in administrative building of the hospital and exercises with students at former Department of Ophthalmology. Insufficient ophthalmology equipment has been replaced with exceptional enthusiasm and dedication of the teaching staff. By moving the School (2007) and Hospital (2010) to the new buildings at “Bijeli brijeg”, the new impulse for improvement of the Department’s work (that is inseparably linked to the growth and development of the Ophthalmology Department, UCH Mostar) has been made. In the new cabinets, outpatient clinics and operating rooms with the most modern equipment, we are now able to offer a lot more to students, to present modern diagnostic and therapeutic procedures, and facilitate the process of learning and understanding the often complicated ocular pathology.

In addition to regular ophthalmology teaching, the Department organizes an elective course “Eye – systemic diseases and associations” within the undergraduate study and “Medicamentous approach to

oftalmologije se izvodi i na Fakultetu zdravstvenih studija i Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti – Edukacijsko rehabilitacijski studij. Kao logičan slijed stručnoga razvoja, javlja se poticaj za znanstveno-istraživačku djelatnost, pa su tako u okviru Katedre, trenutno u fazi izrade četiri doktorske disertacije unutar različitih istraživačkih projekata. U planu je izrada suvremenijega „Vodiča kliničkih vještina u oftalmologiji“ koji će studentima omogućiti bolje razumijevanje i praćenje nastavnoga procesa. Naša misija je kroz interaktivan pristup osigurati studentima usvajanje temeljnih znanja iz oftalmologije kao dijela opće liječničke kulture, pružiti uvid u ulogu oka u organizmu i povezanost s drugim organskim sustavima, poticati kritičko razmišljanje i sintezu usvojenoga s prethodno stečenim znanjima, sa svrhom obrazovanja najboljih budućih liječnika.

NASTAVNO OSOBLJE
THE TEACHING STAFF

Nastavnici i suradnici: doc. dr. Antonio Sesar, pročelnik Katedre, SKB Mostar; doc. dr. Irena Sesar, SKB Mostar; prof. dr. Zdravko Mandić, KBC „Sestre milosrdnice“ Zagreb, Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; prof. dr. Zoran Vatavuk, KBC „Sestre

the treatment of yellow spot’s diseases” on postgraduate study. The Ophthalmology classes are also conducted within the Internship in Surgery Course. In addition to Faculty of Medicine, the teaching in ophthalmology is performed at the School of Health Sciences and at the School of Natural Sciences, Mathematics and Education - Study of Educational Rehabilitation. As a logical sequence of professional development, there is an incentive for scientific research activities, so in this moment at the Department, four PhD dissertations, within different research projects, are in the phase of preparation. The plan is to create more contemporary “Guideline for Clinical Skills in Ophthalmology” that will enable easier understanding and following of the teaching process. Our mission is to enable students the acquiring of basic knowledge in ophthalmology as the general medical knowledge through an interactive approach, to provide insight into the role of the eye in the organism and its relation with other organic systems, to stimulate critical thinking and synthesis of adopted with previously acquired knowledge, with the purpose of educating the best future physicians.

Teachers and associates: Prof. Antonio Sesar, Head of the Department, UHC Mostar; Prof. Irena Sesar, UHC Mostar; Prof. Zdravko Mandić, UHC „Sestre milosrdnice“ Zagreb, School of Dental Medicine University of Zagreb; Prof. Zoran Vatavuk, UHC „Sestre milosrdnice“ Zagreb, School of Medicine University of Osijek; Prof. Dean Šarić, UHC „Sveti Duh“ Zagreb; Darija Jurišić, PhD, UHC Mostar; Željka Tomić, PhD, UHC Mostar; Ivka Čović, MSc, UHC Mostar; Anita Pušić Sesar, MSc, UHC Mostar; Kristina Kevilj, MSc, UHC Mostar and Prof. Ivan Čavar, PhD, UHC Mostar, Department of Immunology.

PhD dissertations: Antonio Sesar: “Influence of frontal eye segment surgery on microstructure of macular area measured by optic coherent tomography

milosrdnice“ Zagreb, MF Sveučilišta u Osijeku; doc. dr. sc. Dean Šarić, KBC „Sveti Duh“ Zagreb; dr. sc. Darija Jurišić, SKB Mostar; dr. sc. Željka Tomić, SKB Mostar; mr. sc. Ivka Čović, SKB Mostar; mr. sc. Anita Pušić Sesar, SKB Mostar; mr. sc. Kristina Kevilj, SKB Mostar i prof. dr. Ivan Ćavar, SKB Mostar, Katedra za imunologiju.

Obranjene doktorske disertacije: Antonio Sesar: „Utjecaj operacija prednjeg očnog segmenta na mikrostrukturu makularnog područja mjerenu optičkom koherentnom tomografijom (OCT)“, 2012.; Irena Sesar: „Utjecaj socioekonomskih čimbenika i kvalitete života na ishod liječenja bolesnika s glaukomom otvorenog kuta“, 2013.; Darija Jurišić: „Promjena debljine živčanog sloja mrežnice nakon vađenja silikonskog ulja iz oka“, 2014. i Željka Tomić: „Povezanost osjetljivosti vidnog polja s promjenama debljine žute pjege i sloja živčanih niti u očima s pseudoeksfolijacijom“, 2014.

Obranjeni magistarski radovi: Darija Jurišić: „Utjecaj stupnja oštećenja ganglijskih stanica mrežnice i morfoloških promjena glave vidnog živca na kvalitetu vida“, 2010.; Ivka Čović: „Debljina retinalnog

(OCT)“, 2012.; Irena Sesar: “Influence of socioeconomic factors and quality of life on outcome in treatment of patients with open angle glaucoma“, 2013; Darija Jurišić: “Change of thickness of the nervous layer of the retina after removing silicone oil from the eye“, 2014. and Željka Tomić: “Correlation between visual field sensitivity to changes in the thickness of the macula and the nerve layers in eyes with pseudoexfoliation“, 2014.

Master theses: Darija Jurišić: “Influence of damage degree on ganglia cells of the retina and morphological changes of the visual nerve head to the visual quality“, 2010; Ivka Čović: “Thickness of the retinal nerve layer in patients with carotid stenosis“, 2013; Anita Pušić Sesar: “Dependence of the thickness of the macular area and the cornea of healthy persons on age“, 2013. and Kristina Kevilj: “Quality of life in patients with diabetic retinopathy in relation to the reduction of the central visual acuity“, 2013.

Literature: Mandić, Z. et al. Perioperational care of patient with cataract, Medicinska naklada, Zagreb, 2010; Mandić, Z. „Diseases of Conjunctiva“, in: Šimić, D. et al., Mucous membrane diseases – Multidis-

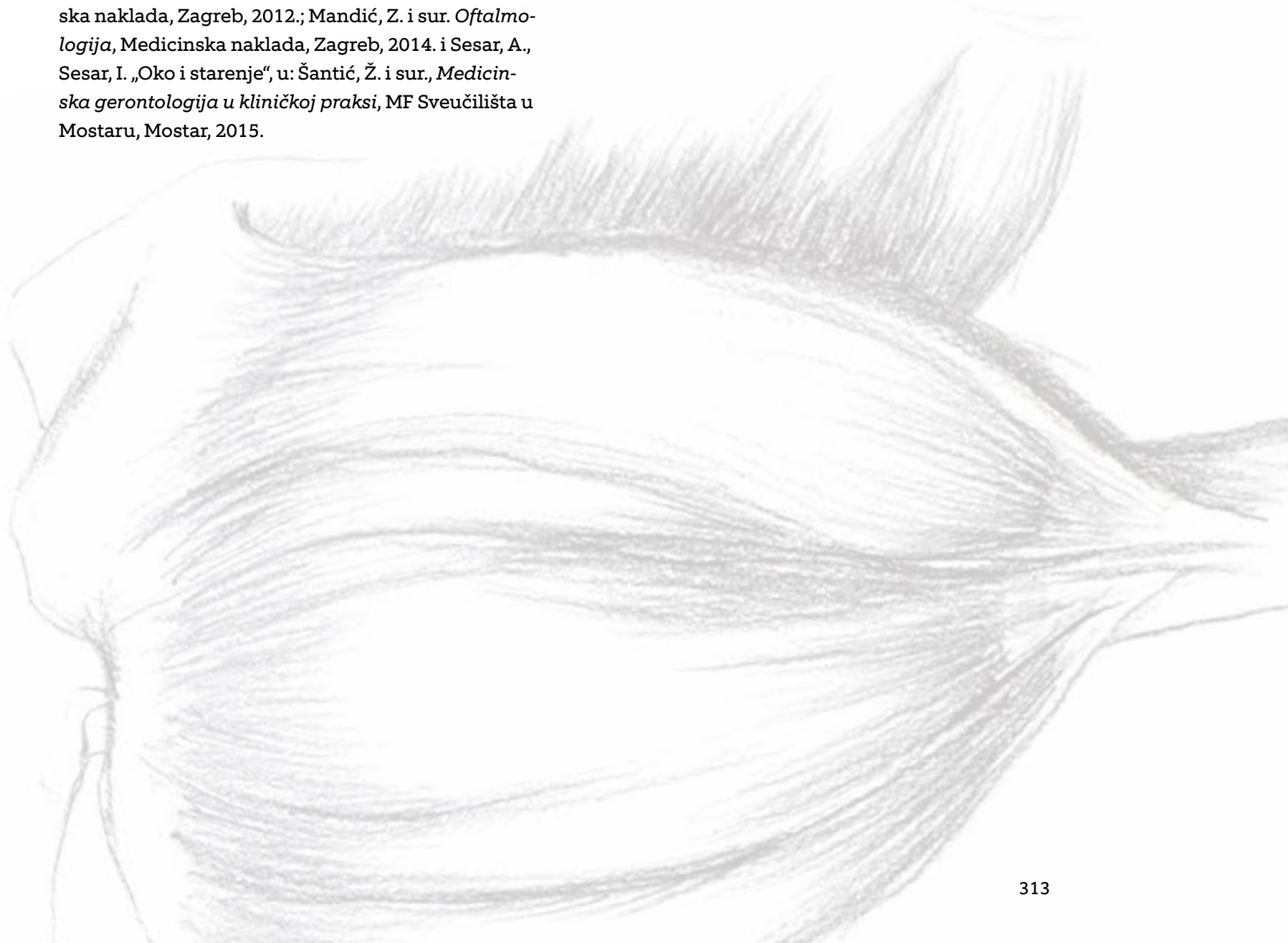

živčanog sloja u bolesnika sa stenozom karotide“, 2013.; Anita Pušić Sesar: „Ovisnost debljine makularnog područja i rožnice zdravih osoba o dobi“, 2013. i Kristina Kevilj: „Kvaliteta života bolesnika s dijabetičkom retinopatijom u odnosu na stupanj smanjenja centralne vidne oštine“, 2013.

Literatura: Mandić, Z. i sur. *Perioperativna skrb o bolesniku s kataraktom*, Medicinska naklada, Zagreb, 2010.; Mandić, Z. „Bolesti spojnice“, u: Šimić, D. i sur., *Bolesti sluznica, multidisciplinarni pristup*, Medicinska naklada, Zagreb, 2012.; Mandić, Z. i sur. *Oftalmologija*, Medicinska naklada, Zagreb, 2014. i Sesar, A., Sesar, I. „Oko i starenje“, u: Šantić, Ž. i sur., *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, MF Sveučilišta u Mostaru, Mostar, 2015.

ciplinary approach, Medicinska naklada, Zagreb, 2012; Mandić, Z. et al. *Ophthalmology*, Medicinska naklada, Zagreb, 2014. and Sesar, A, Sesar, I. „Eye and aging“, in: Šantić, Ž. et al. *Medical gerontology in clinical practice*, School of Medicine University of Mostar, Mostar, 2015.

KATEDRA ZDRAVSTVENA EKOLOGIJA I MEDICINA RADA

DEPARTMENT OF MEDICAL ECOLOGY AND OCCUPATIONAL HEALTH

prof. dr. Jagoda Doko Jelinić

KRATKA POVIJEST I PRETHODNI PROČELNICI

Osnutkom MF-a Sveučilišta u Mostaru 1997. godine osnovana je Katedra za zdravstvenu ekologiju i radnu medicinu. Prvi pročelnik katedre bio je prof. dr. Mate Ljubičić, ravnatelj Hrvatskog zavoda za Javno zdravstvo Zagreb. U to vrijeme većina nastavnika koji su sudjelovali u organiziranju rada katedre i samoj nastavi dolazili su s MF-a Sveučilišta u Zagrebu (prof. dr. Jadranka Mustajbegović, prof. dr. Slobodan Lang, prof. dr. Jagoda Doko Jelinić i doc. dr. Krunoslav Capak). Nastava iz predmeta Zdravstvena ekologija do 2003. godine odvijala se na trećoj godini studija, a Radna medicina na petoj godini studija medicine. Prilagodбом nastavnoga kurikuluma i implementacijom Bolonjskoga procesa 2001. godine, predmeti Zdravstvena ekologija i Radna medicina objedinjuju se u jedan predmet koji se izvodi na šestoj godini sveučilišnog integriranog studija medicine. Od 2011. godine pročelnica katedre je prof. dr. Jagoda Doko Jelinić.

RADNI UVJETI Do akademske godine 2007./2008. nastava se izvodila u predavaonici bolničkoga kompleksa na lokalitetu tzv. Stara bolnica i laboratorijima Domu zdravlja Mostar. Završetkom izgradnjom nove zgrade MF-a na Bijelom brijegu, nastavne aktivnosti se obavljaju u moderno opremljenim predavaonicama što je omogućilo značajan iskorak ka

BRIEF HISTORY AND PREVIOUS HEADS OF THE DEPARTMENT

The Department of Medical Ecology and Occupational Health has been established by the foundation of School of Medicine in 1997. The first Head of the Department was Prof. Mate Ljubičić, Director of the Croatian Institute for Public Health Zagreb. At that time, most of the teachers who participated in the organization of the work at the Department and the teaching process were from the School of Medicine University of Zagreb (Prof. Jadranka Mustajbegović, Prof. Slobodan Lang, Prof. Jagoda Doko Jelinić and Prof. Krunoslav Capak). Teaching on the Medical Ecology Course has been conducted on the 3rd year of study until 2003, and on the 5th year for the Occupational Health Course. By the adjustments of curriculum and implementation of Bologna process in 2001, Courses Medical Ecology and Occupational Health have been united into one Course, performed on the 6th year of Integrated University Study of Medicine. Since 2011, the Head of the Department is Prof. Jagoda Doko Jelinić.

WORKING CONDITIONS Until the academic year 2007/2008 the teaching has been performed at the lecture hall of the hospital complex so-called "Old Hospital" and laboratories at the Health Care Center Mostar. After the construction of the new building of School of Medicine at "Bijeli brijeg", teaching is

unapređenju kvalitete nastave. Osim dijela nastave koja se održava u Laboratoriju za ispitavanje zdravstvene ispravnosti namirnica i Laboratoriju za ispitivanje zdravstvene ispravnosti vode Zavoda za javno zdravstvo u Mostaru, nastavne aktivnosti u novije vrijeme odvijaju se i u Ambulanti medicine rada Doma zdravlja Mostar.

NASTAVNA DJELATNOST Katedra organizira i provodi nastavu iz predmeta Zdravstvena ekologija i radna medicina na šestoj godini integriranog studija medicine. Nastava se održava u jednom turnusu u trajanju od 90 sati (30 sati predavanja, 30 seminara i 30 vježbi), a organizirana je tako da se u cijelosti poštuju i zakonski, pedagoški i stručni kriteriji. Svrha i zadaća nastave predmeta Zdravstvene ekologije i radne medicine jeste upoznati studente s učincima fizikalnih, kemijskih, bioloških i drugih čimbenika životnoga i radnoga okoliša na zdravlje i

performed in modernly equipped classrooms which has enabled a significant step towards in improving the quality of teaching. Apart from the lessons held in the Laboratory for the Probation of Healthworthiness of Food and the Laboratory for Testing the healthworthiness of the Water at the Public Health Institute in Mostar, recent teaching activities are also carried out at the Outpatient Clinic for Occupational Medicine at the Health Care Center Mostar.

TEACHING PROCESS The Department organizes and conducts the teaching on Medical Ecology and Occupational Health Course on the 6th year of Integrated Study of Medicine. The teaching is conducted in one turn of 90 hours (30 lectures, 30 seminars and 30 exercises) and is organized so that legal, pedagogical and professional criteria are fully respected. The purpose and the goal of teaching on Medical Ecology and Occupational Health Course is to introduce students with effects of physical, chemical, biological and other factors of life and work environment on human health and wellbeing, and to enable students to acquire the knowledge and skills needed to understand the relation between health and illness with environmental factors. The emphasis is on the contents that the physician will encounter in his practical work, especially on chronic diseases, mutagenesis and carcinogenesis of the environment, on the health effects of water and food components, and on methods of health risk assessment based on relation between exposure and effect, in both, working and living environment. Consequently, one of the most important tasks of the Department is to educate students in the noted area, to create guidelines and to propose public health guidelines for the development of public health activities or actions that could reduce risks of disease occurrence and/or improve health maintenance. In addition to the University of Mostar, teachers of the Department participate in the work at School of

dobrobit čovjeka, te omogućiti studentima stjecanje znanja i vještina potrebnih za razumijevanje povezanosti zdravlja i bolesti s čimbenicima okoliša. Naglasak se pridaje sadržajima koje će liječnik susretati u svom praktičnom radu, a posebice na probleme kroničnih bolesti, mutageneze i karcinogeneze okoliša, na zdravstvene učinke komponenata vode i hrane, te na metode ocjenjivanja zdravstvenog rizika na temelju odnosa izloženosti i učinka, kako u radnom, tako i u životnom okolišu. Slijedom toga jedna od najvažnijih zadaća Katedre jeste edukacija studenata u navedenom području, kreiranje smjernica i predlaganje javnozdravstvenih smjernica za razvoj javnozdravstvenih djelatnosti ili akcija koje bi umanjile rizike pojava bolesti i/ili unaprijedile zaštitu zdravlja. Osim na Sveučilištu u Mostaru, nastavnici ove katedre sudjeluju u radu na Fakultetu zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru i MF-u Sveučilišta u Zagrebu.

STUDENTI U POSJETI TVORNICI ALUMINIJA
STUDENTS VISITING "ALUMINIJ" FACOTORY

Nastavnici i suradnici: prof. dr. Jagoda Doko Jelinić, pročelnica,; prof. dr. Ivan Vasilj; doc. dr. Jelena Ravlija; doc. dr. Krunoslav Capak; mr. sc. Zlatko Vučina; Slađana Orlović, dipl. ing. i Boženka Galić Tirić, dr. med.

Health Sciences University of Mostar and School of Medicine University of Zagreb.

Teachers and associates: Prof. Jagoda Doko Jelinić, Head of the Department; Prof. Ivan Vasilj; Prof. Jelena Ravlija; Prof. Krunoslav Capak; Zlatko Vučina, MSc; Slađana Orlović, dipl. ing. and Boženka Galić Tirić, MD.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY

Members of the Department have participated or have been leaders of numerous domestic and international scientific and research projects for many years, contributing to the emergence of numerous scientific papers, master's and doctoral theses. 2004 - 2006 Creation of the National Biosafety Framework. Prof. Krunoslav Capak, associate; 2005 - 2006 "Strategy of ensuring the safety of food in Croatia" WHO BCA, Prof. Krunoslav Capak, leader; 2006 "Strengthening the capacity of the Republic of Croatia to join the European Union in the field of veterinary, food safety and phytosanitary protection" CARDS Twining project, Prof. Krunoslav Capak, associate; 2007. "Health at Work and Healthy Environment", Ministry of Science, Education and Sports of the Republic of Croatia, Prof. Jadranka Mustajbegović, leader, Prof. Jagoda Doko Jelinić and Prof. Krunoslav Capak, associates; 2009. "Air conditioners - for health or illness", City of Zagreb, Prof. Jagoda Doko Jelinić, leader; 2009. "Do not be OHa-Trol and drink alcohol" City of Zagreb, Prof. Jagoda Doko Jelinić, leader; 2010. "Light pollution - public health problem of the City of Zagreb", City of Zagreb, Prof. Jagoda Doko Jelinić, leader; 2010 - 2012 "Testing of Aidroicide Device Efficiency, Technological-Scientific Project", Prof. Jagoda Doko Jelinić, leader; 2013. "Human Biomonitoring - Mercury Exposure in Pregnant Women and Newborns", Prof. Krunoslav Capak, associate; 2014. "Science-based Sustainable Protection at Work System at the University of Zagreb - Support

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST Članovi katedre dugi niz godina sudjeluju ili su voditelji brojnih domaćih i stranih znanstveno-istraživačkih projekata koji su doprinijeli nastanku brojnih znanstvenih radova, magisterija i doktorata.

2004. – 2006. Stvaranje okvira nacionalne biološke sigurnosti. suradnik doc. dr. Krunoslav Capak; 2005. – 2006. „Strategija osiguranja zdravstvene ispravnosti hrane u Hrvatskoj“ WHO BCA, voditelj doc. dr. Krunoslav Capak; 2006. „Jačanje kapaciteta RH za pristupanje Europskoj uniji na području veterinarstva, zdravstvene ispravnosti hrane i fitosanitarne zaštite“ CARDS Twining projekta, suradnik doc. dr. Krunoslav Capak; 2007. „Zdravlje na radu i zdravi okoliš“, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, voditeljica projekta prof. dr. Jadranka Mustajbegović, suradnici prof. dr. Jagoda Doko Jelinić i doc. dr. Krunoslav Capak; 2009. „Klimatizacijski uređaji – za zdravlje ili bolest“, Grad Zagreb, voditeljica prof. dr. Jagoda Doko Jelinić; 2009. „Nemoj biti OHa-Trol i piti alkohol“ Grad Zagreb, voditeljica prof. dr. Jagoda Doko Jelinić; 2010. „Svjetlosno onečišćenje – javnozdravstveni problem Grada Zagreba“, Grad Zagreb, voditeljica prof. dr. Jagoda Doko Jelinić; 2010. – 2012. „Ispitivanja efikasnosti Airocide uređaja, tehnološko-znanstveni projekt“, voditeljica prof. dr. Jagoda Doko Jelinić; 2013. „Human biomonitoring – mercury exposure in pregnant women and newborns“, suradnik doc. dr. Krunoslav Capak; 2014. „Znanstveno utemeljen održivi sustav zaštite na radu na Sveučilištu u Zagrebu – potpora Sveučilišta u Zagrebu za 2014. godinu“, voditeljica prof. dr. Jagoda Doko Jelinić; 2015. „Primjena i unaprjeđenje znanstveno utemeljenog sustava zaštite na radu na Sveučilištu u Zagrebu – potpora Sveučilišta u Zagrebu za 2015. godinu“, voditeljica prof. dr. Jagoda Doko Jelinić i 2016. „EIHBMI European Initiative for Human Biomonitoring“, suradnik doc. dr. Krunoslav Capak.

of the University of Zagreb for 2014”, Prof. Jagoda Doko Jelinić, leader; 2015 “Application and improvement of a science-based protection at work system at the University of Zagreb - Support of the University of Zagreb for 2015”, Prof. Jagoda Doko Jelinić, leader and 2016 “EIHBMI European Initiative for Human Biomonitoring”, Prof. Krunoslav Capak.

Organization of professional and scientific meetings:

Ninth Croatian Scientific and Professional Conference with International Participation “Air Protection 2015”, Poreč, September 13 - 17, 2015, Head of the Program Committee Prof. Jagoda Doko Jelinić; Eighth Croatian Scientific and Professional Conference with international participation “Air Protection 2011”, Šibenik 13 - 17 September 2013, Member of the Organizing Committee Prof. Jagoda Doko Jelinić; Croatian Congress of Medical Sciences with International Participation, Hvar September 28 - October 2, 2011, Member of the Program Committee Prof. Jagoda Doko Jelinić; Seventh Croatian Scientific and Professional Conference with International Participation “Air Protection 2011”, Šibenik from 13 to 17 September 2011, Member of the Organizing Committee Prof. Jagoda Doko Jelinić; International Symposium “Safety and Protection at Work in Metal Industry; 2007 - Review of the aluminum industry, 23-26 May 2007 Šibenik, Croatia; President of Organizational and Program Committee Prof. Jagoda Doko Jelinić and 4th Croatian Congress of Occupational Medicine with International Participation, Dubrovnik November 8-11, 2007, Member of the Organizing Committee Prof. Jagoda Doko Jelinić.

PhD dissertations: 2012 Krunoslav Capak, MD, MSc

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR PERIOD

In the development of the Department as the most important task, I emphasize the improvement of teaching and scientific processes with the

Organizacija znanstvenih i stručnih skupova:

Deveti hrvatski znanstveno-stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem „Zaštita zraka 2015“, Poreč, 13. – 17. rujna 2015., predsjednica Programskog odbora prof. dr. Jagoda Doko Jelinić; Osmi hrvatski znanstveno-stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem „Zaštita zraka 2011“, Šibenik 13. – 17. rujna 2013., članica Organizacijskog odbora prof. dr. Jagoda Doko Jelinić; Hrvatski kongres medicine rada s međunarodnim sudjelovanjem, Hvar 28. rujna do 2. listopada 2011., članica Programskog odbora prof. dr. Jagoda Doko Jelinić; Sedmi hrvatski znanstveno-stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem „Zaštita zraka 2011“, Šibenik 13. – 17. rujna 2011., članica Organizacijskog odbora prof. dr. Jagoda Doko Jelinić; Međunarodni simpozij „Sigurnost i zaštita na radu u Metalnoj industriji; 2007. – osvrt na aluminijsku industriju, 23. – 26. svibnja 2007. Šibenik, Hrvatska; predsjednica Organizacijskog i programskog odbora prof. dr. Jagoda Doko Jelinić i 4. hrvatski kongres medicine rada s međunarodnim sudjelovanjem, Dubrovnik 8. – 11. studenoga 2007., članica Organizacijskog odbora prof. dr. Jagoda Doko Jelinić.

Doktorirali: 2012. mr. sc. Krunoslav Capak.

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE U

razvoju katedre kao najvažniju zadaću ističem unapređenje nastavnih i znanstvenih procesa revidiranjem postojećega nastavnoga materijala praćenjem aktualnih javnozdravstvenih problema prisutnih u općem i radnom okolišu te prikupljanje novih materijala, njihovu recenziju te završetkom izrade novoga udžbenika.

Uspješna znanstvena djelatnost na Katedri ovisi o organiziranosti njezina rada, ali i strukturi članova koji raznorodnošću na razini obrazovanja, kao i profesionalnih interesa čine istraživačku strukturu nastavnika i njihovim uključivanjem u raznovrsne

review of existing teaching materials by monitoring the current public health problems present in the general and working environment and collecting new materials, reviewing them and completing new textbooks.

Successful scientific activity at the Department depends on the organization of its work, but also on the structure of its members that by the diversity in education, as well as professional interests, constitute the research structure of teachers and by their involvement in various national and international projects, all with the same aim - work on improvement of public health interventions at the level of the general and working environment. Therefore, engagement and employment of young domicile associates, healthcare specialists and occupational medicine specialists is the most important step for the long-term development of the Department, and will result in more intensive publication of scientific papers as well as in mentoring of members of the Department in preparation of graduate, master's and doctoral theses.

Literature: Capak, K, Barišin, A, Brdarić, D, Jeličić, P, Janev, N, Poljak, V, Doko Jelinić, J. *Health and ecological factors in primary schools in the Republic of Croatia*, 2015, Printera grupa d. o. o.; Doko Jelinić, J. „Importance of ecological factors for the prevention of disease in children“, I Bralić (ed.) *Prevention of diseases in children*, 2014: 520. – 545. Medicinska naklada, Zagreb; Ljubičić, M, Doko Jelinić, J, Capak, K. *Health Ecology*, School of Medicine University of Mostar, 2012; Ljubičić, M. „Public Health in Homeland war“, in Vitale, B. Et al. *Four centuries of public health and biomedicine in Croatia* (pp. 103. – 108,), Medicinska naklada, Zagreb 2007; Doko Jelinić, J. *Contamination of closed spaces - public health issue, people's health and hygiene of air conditioners*, Zagreb. 2008. 1. – 13.; Senta, A, Pucarín-Cvetković, J, Doko Jelinić, J: *Quantitative models of foods and*

nacionalne i međunarodne projekte, a sve s istim ciljem – rad na unaprjeđenju javnozdravstvenih intervencija na razini općega i radnoga okoliša. Stoga je angažiranje i zapošljavanje mladih domicilnih suradnika, specijalista zdravstvene ekologije i specijalista medicine rada, najvažniji je korak za dugoročni razvoj Katedre, a rezultat će intenzivnijim objavljivanjem znanstvenih radova, kao i mentoriranjem članova Katedre na diplomskim, magistarskim i doktorskim radovima.

Literatura: Capak, K., Barišin, A., Brdarić, D., Jeličić, P., Janev, N., Poljak, V., Doko Jelinić, J. *Zdravstveno ekološki čimbenici u osnovnim školama u Republici Hrvatskoj*, 2015, Printera grupa d. o. o.; Doko Jelinić, J. „Važnost ekoloških čimbenika za prevenciju bolesti u dječjoj dobi“, I Bralić (ur.) *Prevenција bolesti u dječjoj dobi*, 2014: 520. – 545. Medicinska naklada, Zagreb; Ljubičić, M., Doko Jelinić, J., Capak, K. *Zdravstvena ekologija*, MF, Sveučilište u Mostaru, 2012.; Ljubičić, M. „Javno zdravstvo u Domovinskom ratu“, u Vitale, B. i sur. *Četiri stoljeća javnog zdravstva i biomedicine u Hrvatskoj* (str 103. – 108.), Medicinska naklada, Zagreb 2007.; Doko Jelinić, J. *Onečišćenje zatvorenih prostora – javnozdravstveni problem, Zdravlje ljudi i higijena klima uređaja*, Zagreb. 2008. 1. – 13.; Senta, A., Pucarín-Cvetković, J., Doko Jelinić, J: *Kvantitativni modeli namirnica i obroka*, Medicinska naklada, Zagreb, 2004. i Valić, F., Doko Jelinić, J. „Mutageni u okolišu“, Valić i suradnici: *Zdravstvena ekologija* Školska knjiga, Zagreb, 2001, 37. – 42.

meals, Medicinska naklada, Zagreb, 2004. and Valić, F, Doko Jelinić, J. „Mutagens in the environment“, Valić et al: *Health ecology*. Školska knjiga, Zagreb, 2001, 37. – 42.

KATEDRA ZA PEDIJATRIJU DEPARTMENT OF PEDIATRICS

prof. dr. Darinka Šumanović-Glamuzina

KRATKA POVIJEST KATEDRE Katedra za pedijatriju na MF-u u Mostaru počela je s radom ak. god. 2001./2. Tada je nastava bila dio programa na petoj godini studija, ali je zatim premještena na šestu godinu studija kao najoptimalnije vrijeme za usvajanje jednoga složenoga kolegija kakav je pedijatrija. Prvi pročelnik bio je prof. dr. Milivoj Boranić od tada pa sve do 2011. god. Prof. dr. Milivoj Boranić (pedijatar, imunolog, istaknuti znanstvenik hrvatskog znanstvenog Instituta Ruđer Bošković, predavač na MF-u u Osijeku) postavio je temelje pedijatrijske katedre u Mostaru upravo poštujući osebnost pedijatrijske teorije i prakse, tj. njezinu sveobuhvatnost vezanu za različitost dobnih skupina koje proučava, kao i delikatnost znanja i vještina koje su nužne u obavljanju kako posla tako i poduke mlađih kadrova. Prvi nastavnici na Katedri bili su uglavnom „gostujući“ profesori s MF-a u Splitu (prof. dr. Marijan Saraga, pedijatar-nefrolog i prof. dr. Veselin Škrabić, pedijatar-endokrinolog); s MF-a u Zagrebu (prof. dr. Ingeborg Barišić, pedijatrica-genetičarka i prof. dr. Branko Marinović, pedijatar-kardiolog). Uz predavača prim. dr. Zdravka Pandžu, neuropedijatra, dio nastave održavaju asistenti i suradnici, pedijatri s tadašnjeg Odjela za dječje bolesti, a danas Klinike za dječje bolesti SKB Mostar.

Od ak. god. 2011./12. katedru vodi tada doc. dr. Darinka Šumanović-Glamuzina, sada izv. profesor, pe-

BRIEF HISTORY The Department of Pediatrics at School of Medicine began with work in the academic year 2001/2002. At first, teaching was conducted on the 5th year of study, but later was transferred on the 6th year of study, as an optimal time period for applying such a complexed course as Pediatrics. The first Head of the Department, until 2011 has been Prof. Milivoj Boranić, pediatrician, immunologist, prominent scientist of the Croatian Scientific Institute Ruđer Bošković, lecturer at the School of Medicine Osijek. He set the foundations of the Pediatric Department in Mostar, respecting the peculiarities of pediatric theory and practice, i.e. its comprehensiveness related to the diversity of age groups that are subject of study, as well as the delicacy of the knowledge and skills necessary for work and for the teaching of younger staff. The first teachers at the Department were mainly “visiting” professors from the School of Medicine Split (Prof. Marijan Saraga, pediatric nephrologist and Prof. Veselin Škrabić, pediatric endocrinologist); from the School of Medicine Zagreb (Prof. Ingeborg Barišić, pediatrician geneticist and Prof. Branko Marinović, pediatrician cardiologist). In addition to the lecturer prim. Zdravko Pandža, MD, a pediatrician neurologist, part of the teaching is conducted by assistants and associates, pediatricians from the Department of Pediatrics of that time.

dijatrica neonatologinja i magistra medicinske genetike. Nastavne jedinice iz hematologije i imunologije preuzela je prof. dr. Srđana Čulić, nastavnica s Med. fakulteta u Splitu, pedijatrica, hematološkinja, Neuropedijatriju predaje prof. dr. Biserka Rešić također nastavnica s MF u Splitu. Nastavnu jedinicu iz dječje kardiologije preuzima doc. dr. Željko Rončević, pedijatar, dječji kardiolog Klinike za dječje bolesti SKB Mostar.

RADNI UVJETI Katedra za Pedijatriju organizira nastavu na Klinici za dječje bolesti SKB Mostar na Bijelom brijegu. Nastava se održava u vidu predavanja, vježbi i seminara, u zgradi Klinike na Bijelom Brijegu koja je izgrađena 1968. god. U 1997. god. otvorena je i moderna Jedinica intenzivnog liječenja novorođenčadi i djece. U prostoru zgrade na tri etaže ima 66 postelja za bolesnike, a 24 postelje za majke pratilje. Klinika ima jedan odjel (za neonatologiju i intenzivno liječenje – osam intenzivnih mjesta) i sedam subspecijalističkih odsjeka. Svakodnevno radi devet subspecijalističkih ambulanti za izvanbolničke pacijente, kabinet za endoskopiju i EEG. Na klinici rade i dva psihologa. Dio vježbi za studente medicine održava se i u Službi za psihofiziološke poremećaje. Pod nadzorom doc. dr. Mladenke Vukojević (dipl. defektologinje-rehabilitatorice) studenti prođu praktično upoznavanje s principima rehabilitacijsko-rehabilitacijskih protokola za djecu ometenu u razvoju. Na Klinici radi trenutno 18 specijalista pedijatara, a 13 ih je nastavni kadar na MF-u.

NASTAVNA DJELATNOST KATEDRE Predmet Pedijatrija ima 200 nastavnih sati tijekom šest tjedna turnusne nastave. Stjecanjem znanja, vještina, navika i stavova studenta se osposobljava za rad u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Teoretska nastava se sastoji iz 50 sati predavanja i 60 sati seminara, a praktična od 90 sati osobnih vježbi, asistiranja i promatranja u ambulanti i na odjelu. Nastava je sa-

From the academic year 2011/2012 the Head of the Department is Prof. Darinka Šumanović-Glamuzina, pediatrician neonatologist and medical geneticist, in that time assistant professor. Teaching units in hematology and immunology were taken over by Prof. Srđana Čulić, School of Medicine Split, pediatrician, hematologist-oncologist. Prof. Biserka Rešić, also a teacher from School of Medicine Split, conducts teaching in neuropediatrics. The teaching unit from pediatric cardiology was taken over by Prof. Željko Rončević, pediatrician, pediatric cardiologist at the Pediatrics Department UCH Mostar.

WORKING CONDITIONS The Department of Pediatrics organizes classes at Pediatrics Department UHC Mostar at "Bijeli brijeg". The teaching consisted of lectures, seminars and exercises is conducted in the building of the Department at "Bijeli brijeg" that has been built in 1968. In 1997, a modern Intensive Care Unit for Newborns and Children has been opened. In the three-floors building there are 66 beds for patients and 24 beds for mothers. The Center has one department (for neonatology and intensive care - eight intensive units) and seven subspecialty sections. Every day, nine subspecialist's outpatient clinics, endoscopic cabinet and EEG are available for patients. Also, two psychologists work at the Department. Part of the exercises for the students of medicine are also conducted at the Department of Psychophysical Disorders. Under the supervision of Prof. Mladenka Vukojević (defectologist-rehabilitator) students are introduced with the principles of the Habilitation-Rehabilitation Protocols for children with disabilities. There are currently 18 specialists in pediatrics at the Department (UCH), and 13 of them are the members of the Department at Faculty of Medicine Mostar.

TEACHING ACTIVIT Teaching is conducted through 200 of teaching hours during 6 weeks of

stavljena od propedeutike, pedijatrije i socijalno-preventivne pedijatrije. Odvija se kroz jutarnje vježbe sa sestrama i asistentima. S različitom razinom osobne aktivnosti (već propisanom fakultetskim curriculumom), student prolazi kroz školu kliničkih vještina koje se verificiraju Knjižicom kliničkih vještina. Ispit se polaže nakon završetka turnusa. Sastoji se od testa, praktičnoga i usmenoga dijela. Položen test i praktični dio uvjet je za pohađanje staža. Osim na ovoj katedri, domaći nastavnici sudjeluju u izvođenju različitih kolegija na Fakultetu zdravstvenih studija u Mostaru.

NASTAVNICI I SURADNICI NA KATEDRI
TEACHERS AND ASSOCIATES AT THE DEPARTMENT

NASTAVNO I SURADNIČKO OSOBLJE U nastavi na predmetu Pedijatrija u ak. god. 2016./17. sudjeluju prof. dr. Darinka Šumanović-Glamuzina, predstojnica katedre i doc. dr. Željko Rončević kao prvi domaći nastavni kadrovi u znanstveno-nastavnom zvanju na MF-u u Mostaru. Tu su još: prof. dr. Marijan Saraga (nefrolog – MF Split); prof. dr. Veselin Škrabić (endokrinolog – MF Split); prof. dr. Biserka Rešić (neuropedijatrija – MF Split); prof. dr. Srđana Čulić (hematoonkologinja – MF Split); prof. dr. Senka Mešihović-Dinarević (kardiologinja – Sarajevo) i doc.

turn type teaching. By acquiring the knowledge, skills, habits and attitudes students are being prepared for work in primary health care. Teaching consists of 50 hours of lectures, 60 seminars and 90 hours of individual exercises, assistance and observation at outpatient clinics and department. Teaching is consisted of propedeutics, pediatrics and social-preventive pediatrics. It is carried out through morning exercises with nurses and assistant. With different level of individual activity (determined by curriculum), student passes the school of clinical skills that are verified in Catalog of clinical skills. The exam is carried out after the turnus, and is consisted of written, practical and oral part. Passed test and practical part of the exam is precondition for attendance of Internship in Pediatrics. Additionally to work at the Department, domestic teachers participate in conduction of different Courses at School of Health Sciences.

TEACHERS AND ASSOCIATES Prof. Darinka Šumanović-Glamuzina, Head of the Department and Prof. Željko Rončević, participate in teaching on Pediatrics Course as the first domestic teachers with the academic title at School of Medicine Mostar. Following teachers are also involved: Prof. Marijan Saraga (nephrologist – School of Medicine Split); Prof. Veselin Škrabić (endocrinologist – School of Medicine Split); Prof. Biserka Rešić (neurologist – School of Medicine Split); Prof. Srđana Čulić (hematologist-oncologist – School of Medicine Split); Prof. Senka Mešihović-Dinarević (cardiologist – Sarajevo) and Prof. Mladenka Vukojević (defectologist – School of Natural Sciences, Mathematics and Education and School of Pharmacy University of Mostar). Following teachers participate as senior assistants: Marjana Jerković-Raguž, PhD, Ana Boban Raguž, MSc; Vesna Brkić, MSc; Borko Raić, MSc; Ivona Letica, MSc; Vladimir Jegdić, MSc; Teo Tomić, MSc; Zdravko Kuzman, MSc; Milena Džalto, MSc; Mirta Starčević, PhD and Danijela Kraljević, MD as an assistant. Antonija Mustapić, MD

dr. Mladenka Vukojević (dipl. defektologinja – PMF i FF Sveučilišta u Mostaru). Kao viši asistenti u nastavi sudjeluju: dr. sc. Marjana Jerković-Raguž, mr. sc. Ana Boban Raguž; mr. sc. Vesna Brkić; mr. sc. Borko Raič; mr. sc. Ivona Letica; mr. sc. Vladimir Jegdić; mr. sc. Teo Tomić; mr. sc. Zdravko Kuzman; mr. sc. Milena Džalto; dr. sc. Mirta Starčević i Danijela Kraljević, dr. med. kao asistentica. Kao suradnici aktivni su i Antonija Mustapić dr.med. i prim. dr. Tomica Božić. Ranije su u nastavi kao suradnice sudjelovale prim. dr. Marija Grle i prim. dr. Željka Bilinovac; Adisa Robović dr. med. i Ivana Vukšić dr. med.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST

Magistrirali od 1997. – 2017.: Šumanović-Glamuzina, D., Zagreb 1998. MF u Zagrebu (mentor prof. dr. Ljiljana Zergollern Čupak); Tomić, T., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru, 2007 (mentor prof. dr. Mladen Peršić); Rončević, Ž., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru, 2008. (mentor prof. dr. B. Marinović); Jerković-Raguž, M., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru, 2009. (mentorica prof. dr. Darinka Š. Glamuzina); Jegdić, V., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru, 2012. (mentor doc. dr. Željko Rončević); Raič, B., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru, 2012. (mentor prof. dr. Jurica Arapović); Džalto M., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru, 2013. (mentor doc. dr. Željko Rončević); Brkić, V., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru, 2013. (mentor prof. dr. Ante Kvesić); Kuzman, Z., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru, 2013. (mentor doc. dr. Željko Rončević); Letica, I., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru, 2013. (mentorica prof. dr. Šumanović-Glamuzina, Darinka) i Boban-Raguž, A., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru, 2013. (mentor doc. dr. Željko Rončević).

Doktorirali od 1997. – 2017.: Šumanović-Glamuzina, D., Mostar MF, Sveučilište u Mostaru, 2007. (mentor prof. dr. Filip Čulo); Rončević, Ž., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru, 2010. (mentor prof. dr. Veselin Škrabić) i Vukojević, M., MF Mostar, Sveučilište u Mostaru 2015. (mentorica prof. dr. D. Šumanović-Glamuzina).

and prim. Tomica Božić, MD are also active as associates. Also, prim. Marija Grle, MD and prim. Željka Bilinovac, MD; Adisa Robović, MD and Ivana Vukšić, MD participated in the work of the Department.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY

Master theses in the period 1997-2017: Šumanović-Glamuzina, D. Zagreb 1998. School of Medicine Zagreb (mentored by Prof. Ljiljana Zergollern Čupak); Tomić, T. School of Medicine University of Mostar, 2007 (mentored by Prof. Mladen Peršić); Rončević, Ž. School of Medicine University of Mostar, 2008. (mentored by Prof. B. Marinović); Jerković-Raguž, M. School of Medicine University of Mostar, 2009. (mentored by Prof. Darinka Š. Glamuzina); Jegdić, V. School of Medicine University of Mostar, 2012. (mentored by Prof. Željko Rončević); Raič, B. School of Medicine University of Mostar, 2012. (mentored by Prof. Jurica Arapović); Džalto M. School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentored by Prof. Željko Rončević); Brkić, V. School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentored by Prof. Ante Kvesić); Kuzman, Z., School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentored by Prof. Željko Rončević); Letica, I. School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentored by Prof. Šumanović-Glamuzina, Darinka) and Boban-Raguž, A. School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentored by Prof. Željko Rončević).

PhD dissertations in the period 1997-2017:

Šumanović-Glamuzina, D. Mostar, School of Medicine University of Mostar, 2007. (mentored by Prof. Filip Čulo); Rončević, Ž. School of Medicine University of Mostar, 2010. (mentored by Prof. Veselin Škrabić) and Vukojević, M. School of Medicine University of Mostar 2015. (mentored by Prof. D. Šumanović-Glamuzina).

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE-YEARS

PERIOD Currently, two domestic teachers (Prof. Darinka Šumanović-Glamuzina and Prof. Željko Ron-

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Trenutno u radu Katedre sudjeluju dva domaća nastavnika (prof. dr. Darinka Šumanović-Glamuzina i doc. dr. Željko Rončević), koji organiziraju nastavu iz Pedijatrije i Pedijatrijskoga staža, i pet gostujućih nastavnika. Trenutno je sedam magistara u zvanju višega asistenta. Četiri doktoranta su u fazi izrade doktorata, a jedan je pred obranom izrađenoga doktorata. Nastava se odvija uz uporabu tehnički visoko razvijene i moderne audiovizualne tehnologije, u prostorima MF-a. Katedra na kraju turnusa provodi vlastitu anketu kojom dobiva uvid u dobre i loše strane koje služe za samokorekciju. Osjeća se potreba za širim angažmanom nastavnoga kadra u znanstvenim istraživanjima, kao i za konzistentniji plasman rezultata takvih istraživanja u međunarodnim publikacijama koje bi potvrdile stečenu kvalitetu. Orijentacija Katedre prema obrazovanju studenata, liječnika pedijatarata i pedijatarata znanstvenika u svjetlu suvremenih svjetskih standarda, ali i uvažavajući lokalnu iskustvenu autentičnost, bit će daljnji putokaz u ostvarivanju stručne i akademske razine „Pedijatrijske škole u Mostaru“.

PUBLIKACIJE OBJAVLJENE U ČASOPISIMA INDEKSIRANIMA U CC (OD UTEMELJENJA KATEDRE 2001. DO 2017.) Od 2001. do 2017. publicirano je 90 radova nastavnika, koji su u tom razdoblju radili na Katedri, indeksiranih u CC bazi podataka. Rad s najvećim čimbenikom odjeka (44.002) objavljen je u Lancetu 2015. a prof. dr. Srđana Čulić jedan je od koautora. Rad domaćih autora s najvećim čimbenikom odjeka objavljen je u International Journal of Endocrinology (2013) s IF 2.58 (autora mr. sc. Vladimira Jegdića i doc. dr. Željka Rončevića).

čević) who also organize Pediatrics Course and Internship in Pediatrics Course, participate in teaching process, as well as five visiting teachers. Seven masters of sciences are currently in the title of senior assistant. Four PhD students are in the phase of preparation of PhD dissertation, and one need to defend PhD thesis. Teaching is carried out with use of technically highly developed and modern audiovisual technology at School of Mostar. At the end of the turn, the Department conducts its own poll, that gives insight into the good and bad features that serve for self-correction. There is a need for wider involvement of teaching staff in scientific research, as well as for more consistent publishing of such research in international publications that would confirm the acquired quality. The orientation of the Department in the education of students, doctors in pediatrics and pediatricians, researchers in the light of contemporary world standards, but also taking into account the local experience authenticity, will be further guidance for the achievement of the professional and academic level of “Pediatric School in Mostar”.

PUBLICATIONS IN CC INDEXED JOURNALS SINCE THE FOUNDATION OF THE DEPARTMENT IN 2001 UNTIL 2017

Since 2001 until 2017, 90 scientific papers of the teachers who were members of the Department at that time, has been published in CC database. The article with the highest impact factor (44.002) has been published in Lancet, and Prof. Srđana Čulić is one of coauthors. An article with highest impact factor on which authors are domestic teachers, has been published in International Journal of Endocrinology (2013) with impact factor 2.58 (authors Vladimir Jegdić, MSc and Prof. Željko Rončević).

KATEDRA ZA SUDSKU MEDICINU DEPARTMENT OF FORENSIC MEDICINE

prof. dr. Marija Definis-Gojanović

KRATKA POVIJEST Katedra za sudsku medicinu na MF-u Sveučilišta u Mostaru utemeljena je 2002. godine, kada je prva generacija studenata Fakulteta započela nastavu na šestoj godini studija u akademskoj 2002./2003. godini. Od utemeljenja, nastavu na Katedri za sudsku medicinu vodi prof. dr. Marija Definis-Gojanović. Od tada do danas na katedri su birana dva asistenta: Pero Bubalo, dr.med; 2010. godine (koji radi prvo kao specijizant, a zatim i završeni specijalist sudske medicine) te Anita Galić, dr.med; 2014. godine (na specijalizaciji iz sudske medicine). Međutim, oboje napuštaju Mostar, prelazeći u novu životnu i radnu sredinu – Zagreb, MF, Zavod za sudsku medicinu i kriminalistiku (dr. Bubalo odlazi 2014., a dr. Galić 2016. godine).

RADNI UVJETI Sve do 2005. godine cjelokupna nastava iz predmeta Sudska medicina održavala se u prostorijama Kliničkog Zavoda za patologiju, citologiju i sudsku medicinu SKB Mostar. Otvaranjem zgrade MF-a 2007. godine, nastava se počinje održavati u prostorima zgrade Fakulteta, osim dijela vježbi (vanjski i unutarnji pregled mrtvoga tijela, osteologija) koje se provode u obdukcijskoj dvorani Kliničkoga zavoda za patologiju, citologiju i sudsku medicinu. Uvjeti za rad su zadovoljavajući, osim za dio vježbi koje su od početka zamišljene kao praktičan rad ne samo u obdukcijskoj dvorani, već i na

BRIEF HISTORY Department of Forensic Medicine at Faculty of Medicine Mostar has been established in 2002, when the first generation of medical students of School of Medicine Mostar began with classes on the 6th year of study in the academic year 2002/2003. From the foundation, the Department is headed by Prof. Marija Definis-Gojanović. From that time until today, two assistants have been elected at the Department: Pero Bubalo, MD in 2010 (who firstly worked as resident, and later as specialist in Forensic Medicine) and Anita Galić, MD in 2014 (as the resident in Forensic Medicine). However, they both left Mostar, moving to the new living and working environment - Zagreb, School of Medicine, Department of Forensic Medicine and Criminology (Bubalo, MD left in 2014 and Galić, MD in 2016).

WORKING CONDITIONS Until 2005, the entire teaching on the Forensic Medicine Course has been held at the premises of the Clinical Institute of Pathology, Cytology and Forensic Medicine, UCH Mostar. With the opening of the new building of School of Medicine in 2007, classes are being held in the classrooms at the School, except for the part of the exercises (external and internal examination of dead body, osteology) that are being conducted in the autopsy hall of the Institute of Pathology, Cytology and Forensic Medicine, UCH Mostar. The working

terenu (očevidi, mrtvozorstva) te prisustvovanje sudskim raspravama. i pored višegodišnjih pokušaja u osobnim kontaktima, kao i uz pomoć dekana i prodekana, s ravnateljstvom SKB Mostar te županijskim/kantonalnim sudom u Mostaru, u tom se pogledu gotovo ništa nije riješilo ni realiziralo.

NASTAVNA DJELATNOST Kolegij Sudska medicina sluša se na 6. godini studija. Izvodi se u obliku predavanja te seminara i vježbi. Radi se po nastavnom programu zasnovanom na učenju uz prezentacije i rješavanje stvarnih kliničkih primjera i slučajeva. Organizirana su i tri izborna predmeta na diplomskoj nastavi: Iznenađna smrt, Nasilje u životnoj i radnoj sredini te Prometni traumatizam. Također, prof. dr. Marija Definis-Gojanović održava nastavu

conditions are satisfying, except for the part of the exercises that were initially conceived as practical work not only in the autopsy hall, but also on site (inquest, coroner's inquest) and court hearing. In spite of many years of attempts by personal contacts, as well as with the help of deans and vice deans, with the director of UCH Mostar and the county court in Mostar, almost nothing has been solved or realized regarding this.

TEACHING ACTIVITY The teaching on Forensic Medicine Course is conducted on the 6th year of medical studies through the lectures, seminars and exercises. We work through the teaching program based on learning with presentations and examples of real cases solving. Three elective courses are also organized on undergraduate study: Sudden Death, Violence in the Living and Working Environment and Traffic Traumatism. Prof. Marija Definis-Gojanović also organizes teaching on three courses on postgraduate PhD study Biomedicine and Health: Medical Anthropology, Physician's role in the prevention of torture and inhuman or degrading treatment, and Court-medical approach to the assessment of the condition and treatment of hospital patients.

i na poslijediplomskom znanstvenom doktorskom studiju Biomedicina i zdravstvo s tri kolegija: Medicinska antropologija, Uloga liječnika u sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja, te Sudsko-medicinski pristup u procjeni stanja i liječenju bolničkih pacijenata.

NASTAVNO I SURADNIČKO OSOBLJE Na Katedri za sudsku medicinu izabrana su 3 nastavnika: redovni profesor u trajnom zvanju: prof. dr. Marija Definis-Gojanović (potvrđeni izbor na MF-u Sveučilišta u Splitu); asistenti: Pero Bubalo, dr. med. (ak. god. 2010. – 2014.) i Anita Galić, dr. med. (ak. god. 2014. – 2016.) U dijelu nastave sudjeluje i doc. dr. Joško Petričević s Katedre za patologiju MF Mostar (izborni predmet Iznenadna smrt).

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST U izradi je trenutno jedna doktorska dizertacija, kandidatkinje Pejane Rastović, dr.med; pod naslovom „Mišićni zamor vratnih paravertebralnih mišića i mišića gornjih udova u bolesnika s trzajnom ozljedom vrata“, mentor prof. dr. Marija Definis-Gojanović.

PROJEKTI U suradnji s MF-u Sveučilišta u Splitu, prof. dr. Marija Definis-Gojanović kontinuirano sudjeluje/vodi sljedeće projekte: „Imunohistokemija i molekularna genetika u istraživanju tumora“, broj 141009 (1998. – 2006., suradnica na projektu); „Utjecaj rata na promjene mortaliteta u Splitsko-dalmatinskoj županiji“, broj 0216015 (2005. – 2006., voditeljica projekta); „Antropološka analiza kostura srednjovjekovne populacije iz južne Hrvatske“, broj 216-21608000-0799 (2007. – 2014., voditeljica projekta); „I-SEE – Project for strengthening information exchange between Italy and South East Europe neighboring countries on new psychoactive substances – JUST/2013/ISEC/DRUGS/AG/6426 with the European Commission (2015. – 2016., voditeljica projekta za Hrvatsku); Nacionalni programi identifi-

TEACHING AND ASSOCIATE STAFF For the purpose of teaching at the Department, three teachers have been elected: Prof. Marija Definis-Gojanović, full professor (confirmed election on School of Medicine Split); assistants: Pero Bubalo, MD (academic year 2010-2014) and Anita Galić, MD (academic year 2014-2016). Prof. Joško Petričević from the Department of Pathology, Faculty of Medicine Mostar, participate in the part of teaching on elective course Sudden Death.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY Currently, one PhD dissertation is in process of preparation: candidate Pejana Rastović, MD, “Muscular Fatigue of Cervical Paravertebral Muscles and Muscles of the Upper Limbs in Patient with Tremendous Neck Injury”, mentor Prof. Marija Definis-Gojanović.

PROJECTS In the cooperation with School of Medicine University of Split, Prof. Marija Definis-Gojanović continuously participate or lead the projects: “Immunohistochemistry and Molecular Genetics in Tumor Research”, No. 141009 (1998-2006, Project Associate); “Influence of the War on Changes in Mortality in the Split-Dalmatia County”, number 0216015 (2005-2006, project leader); “Anthropological Analysis of Skeletons of Medieval Population from Southern Croatia”, no. 216-21608000-0799 (2007-2014, Project Leader); „I-SEE – Project for strengthening information exchange between Italy and South East Europe neighboring countries on new psychoactive substances – JUST/2013/ISEC/DRUGS/AG/6426 with the European Commission (2015 - 2016, project leader for Croatia) ; National programs for identifying the remains of victims of the Homeland War in the Republic of Croatia and Bosnia and Herzegovina and victims of the 2nd World War and after war in the Republic of Croatia and Bosnia and Herzegovina (1991 - today); Croatian Orientational Medical Table for Assessment of Physical and/or mental health

kacije posmrtnih ostataka žrtava Domovinskog rata u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini te žrtava 2. svjetskoga rata i poraća u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini (1991. – danas); Hrvatska orijentacijska medicinska tablica za procjenu oštećenja tjelesnoga i/ili duševnoga zdravlja, Zagreb: Inženjerski biro d. d., 2010. Prof. dr. Marija Definis-Gojanović član je stručnog odbora časopisa „Policija i sigurnost“ i posebnih izdanja Ministarstva unutarnjih poslova RH, Policijska akademija

PERSPEKTIVE RAZVOJA

Kadrovi: S odlaskom dr. Pere Bubala i dr. Anite Galić, koji su bili aktivno uključeni u provođenje nastave, ponovno je upražnjeno mjesto asistenta. Zbog toga je potrebno angažirati novu osobu koja bi se postupno uvodila u izvođenje nastave. Ovo je neophodno radi povećanja satnice, broja studenata i angažiranja postojećega broja nastavnika u drugim oblicima nastave i nastavnih aktivnosti. Ovim bi se postiglo: neophodno pomlađivanje nastavnoga kadra, osvježenje nastavnoga procesa u smislu izvođenja i tematike, mogućnost uključivanja studenata u aktivnosti suda, tužiteljstva, policije, pokretanje znanstvenog rada na Katedri.

NASTAVNI MATERIJALI Iako postoji definirana, kvalitetna literatura, nastaviti će se i dalje kontinuirano raditi na izradi up-date nastavnih materijala, najprije u obliku tiskanih pojedinih tema, zatim skripti do savršenijih oblika primjerenih učenju, a koje bi uz sadržaje za učenje nudili i one za provjeru znanja.

NASTAVA U idućem razdoblju nastojat će se zadržati visoka razina postignute nastavne kvalitete uz što aktivnije uvodenje studenata u sam proces učenja te se intenzivnije povezati s klinikom i praksom kroz veći broj kliničko-mrtvozorničko-sudskih korelacija. I dalje će se uporno insistirati na kvaliteti i pedagoškim standardima, uz stalno razvijanje i osuvremenji-

damage, Zagreb: Inženjerski biro d. d., 2010.

Prof. Marija Definis-Gojanović is a member of the expert board of the journal “Police and Security” and special issues of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Croatia, Police Academy.

PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT

Staff: With the departure of Pero Bubalo, MD and Anita Galić, MD who were actively involved in teaching, one vacancy for the position of assistant still remains. Therefore, it is necessary to hire a new person to be gradually introduced in teaching. This is necessary because of increase in number of working hours, number of students and teachers’ involvement in other forms of teaching activities. By this, we would achieve: necessary rejuvenation of the teaching staff, updating of the teaching process in terms of performance and topics, the possibility of involving students in the activities of the court, prosecution and police, and stimulation of scientific work at the Department.

TEACHING MATERIALS Although there is a well-defined, high-quality literature, we will continuously work on the development of up-to-date teaching materials, first in the form of printed individual topics, then in scripts to more sophisticated forms, appropriate for learning that would provide contents for assessment, in addition to those for learning.

TEACHING In the next period, we will strive to maintain a high level of achieved teaching quality as well as more actively introduce students into the learning process itself and to intensify the linkage with the clinic and practice through a greater number of clinical-coroner’s inquest-court correlations. We will continue to insist on quality and pedagogic standards, with constant development and modernization. In the co-operation with the Department of Pathology, we will try to solve the problem

vanje. U suradnji s Katedrom za patologiju nastojat će se riješiti problem vrlo maloga broja sudsko-medicinskih obdukcija te omogućiti studentima da se i praktično pobliže upoznaju s ovom dijagnostičkom metodom. Ustrajat će se na zahtjevu da se studentima omogući jednodnevni boravak na Kliničkom odjelu za sudsku medicinu Kliničke bolnice i MF-a Sveučilišta u Splitu radi praktičnoga sudsko-medicinskoga rada u obdukcijskoj dvorani i upoznavanja s genetskim i toksikološkim laboratorijem. Nastavit će se s provođenjem nastave iz izbornih predmeta te sudjelovanjem u izvođenju nastave u okviru poslijediplomskoga studija.

Također, planira se uključenje u izradu i izvođenje program trajne izobrazbe liječnika putem sudjelovanja u seminarima, tečajevima, radionicama ili drugim skupovima. Ovo je dijelom i ostvareno uključivanjem u nastavu u okviru specijalističkoga staža pri SKB Mostar, a što je nakon niza godina uspješnoga izvođenja ukinuto. Zbog toga bi bilo potrebno povezati se s Liječničkom komorom te dio izobrazbe tijekom specijalističkoga staža ponovno vratiti na MF.

Pronalaziti će se disciplinarni i interdisciplinarni sadržaji za znanstvena istraživanja i publiciranja, kao i poticati te pružati pomoć studentima dodiplomske i poslijediplomske nastave u pisanju kvalitetnih radova, uključujući diplomske radove, magisterije i doktorate. Etička pitanja, dileme i probleme, kao i problematika medicinskoga prava i dalje će se integrirati u redoviti program nastave iz ovoga predmeta.

Nastavni tekstovi (zadnjih deset godina): Anđelinović, Š., Definis-Gojanović, M., Sutlović, D., „Mjesto događaja i analiza tragova nađenih u kriminalističkoj obradi“ u: Primorac, D. i sur. *Analiza DNA u sudskoj medicini i pravosuđu*, Medicinska naklada. Zagreb, 2008.; Definis-Gojanović, M., „Postupci i metode pri identifikaciji ljudskih ostataka“, u: Primorac, D. i sur. *Analiza DNA u sudskoj medicini i pravosuđu*, Medicinska naklada. Zagreb, 2008.; Definis-Goja-

of a very small number of court-medical autopsies and enable students to get familiar with this diagnostic method in practice. We will keep up on the request to allow students the one-day stay at the Department of Forensic Medicine of the Clinical Hospital and School of Medicine, University of Split in the purpose of practical court-medical work in the autopsy hall and students' familiarization with the genetic and toxicology laboratory. We will continue the conduction of teaching on elective courses and postgraduate study.

Also, it is planned to involve in the development and implementation of a permanent education of doctors through the participation in seminars, courses, workshops or other meetings. This was partly achieved through inclusion to classes within specialization internship in UHC Mostar, but which was abolished after several years of successful performance. Therefore, it would be necessary to connect with the Medical Chamber and part of the training during the specialist internship start over at the School of Medicine.

We will look for the disciplinary and interdisciplinary contents for scientific researches and publications, and encourage and assist students in undergraduate and postgraduate studies in writing quality papers, including graduate papers, master's and doctoral theses.

Ethical issues, dilemmas and problems as well as the issues of medical law will stay integrated into the regular teaching program of the Course.

Teaching texts (last 10 years): Anđelinović, Š., Definis-Gojanović, M., Sutlović, D. "Crime spot and analysis of traces found in crime investigation" in: Primorac, D. et al. *DNA analysis in forensic medicine and legal system*, Medicinska naklada. Zagreb, 2008.; Definis-Gojanović, M. "The procedures and methods in the identification of human remains", in: Primorac, D. et al. *DNA analysis in forensic medicine and legal*

nović, M. „Uzimanje uzoraka za toksikološke analize obduciranih i ekshumiranih leševa“, u: Sutlović, D. i sur. *Osnove forenzične toksikologije*, Redak, Split, 2011.; Definis-Gojanović, M., „Medicinske komplikacije i patologija zlouporabe droga“, u: Sutlović, D. i sur. *Osnove forenzične toksikologije*, Redak, Split, 2011.; Definis-Gojanović, M., *Sudska medicina i ginekološke infekcije*, u: Karelović, D. i sur. *Infekcije u ginekologiji i perinatologiji*, Medicinska naklada, Zagreb, 2012. i Sutlović, D., Definis-Gojanović, M. *Priručnik o uporabi analize DNA u sudsko-medicinskoj praksi*, Redak, Split, 2015.

system, Medicinska naklada. Zagreb, 2008; Definis-Gojanović, M. “Taking samples for toxicological analysis of autopsied and exhumed corpses”, in: Sutlović, D. et al. *Basics of forensic toxicology*, Redak, Split, 2011; Definis-Gojanović, M. “Medical complications and pathology of drug abuse”, in: Sutlović, D. et al. *Basics of forensic toxicology*, Redak, Split, 2011; Definis-Gojanović, M. *Forensic medicine and gynecology infections*, in: Karelović, D. et al. *Infections in gynecology and pathology*, Medicinska naklada, Zagreb, 2012. and Sutlović, D. Definis-Gojanović, M. *Manual on use of DNA analysis in court-medical practice*, Redak, Split, 2015.

KATEDRA ZA EPIDEMIOLOGIJU I MEDICINSKU STATISTIKU

DEPARTMENT OF EPIDEMIOLOGY AND MEDICAL STATISTICS

prof. dr. Ivan Vasilj

KRATKA POVIJEST I PRETHODNI PROČELNICI

Osnivanjem MF-a Sveučilišta u Mostaru 1997. godine, kolegij Epidemiologija i medicinska statistika u curriculumu studija bio je predviđen na 6. godini studija. Prvi pročelnik katedre bio je pokojni prof. dr. Zlatko Puvačić. Od 2007. godine katedru vodi prof. dr. Ivan Vasilj. Prilagodбом curriculuma od 2010. godine u sastavu Katedre predviđen je i javnozdravstveni (epidemiološki) staž. U radu katedre sudjeluju prof. dr. Mate Ljubičić; doc. dr. Jelena Ravlija i asistent Davor Pehar.

RADNI UVJETI Od listopada 2007. godine Katedra svoj nastavni i istraživački rad obavlja na MF-u Sveučilišta u Mostaru, Federalnom zavodu za javno zdravstvo, Zavodu za mikrobiologiju SKB Mostar, Transfuzijskom centru SKB Mostar i Domu zdravlja Mostar. Članovi katedre dugi niz godina sudjeluju ili su voditelji brojnih domaćih i stranih znanstveno-istraživačkih projekata koji su doprinijeli nastanku brojnih znanstvenih radova, magisterija i doktorata, što stavlja Katedru za epidemiologiju i medicinsku statistiku na zavidnu razinu.

NASTAVNA DJELATNOST Nastavnu djelatnost Katedra provodi u novoj zgradi MF-a. U 2016. godini osnovna nastavna djelatnost Katedre sastoji se od održavanja predavanja, seminara i vježbi iz predme-

BRIEF HISTORY AND PREVIOUS HEADS OF THE DEPARTMENT

By the foundation of the School of Medicine University of Mostar in 1997, the course of Epidemiology and Medical Statistics has been scheduled on the 6th year of study. The first Head of the Department was Prof. Zlatko Puvačić. Since 2007, the Head of the Department is Prof. Ivan Vasilj. By the changes in the curriculum in 2010, the Public Health (epidemiological) Internship has been included in the program of the Course. Prof. Mate Ljubičić; Prof. Jelena Ravlija and assistant Davor Pehar, MD participate in the work at the Department.

WORKING CONDITIONS Since October 2007, teaching and researches of the Department have been conducted at School of Medicine University of Mostar, the Federal Institute of Public Health, the Microbiology Institute UHC Mostar, the Transfusion Center of UHC Mostar and Health Care Center Mostar. For many years members of the Department have participated or headed numerous scientific and research projects that have contributed to the emergence of numerous scientific papers, master theses and PhD dissertations, which put the Department of Epidemiology and Medical Statistics at an enviable level.

TEACHING ACTIVITY The teaching on the Course is conducted in the new building of the School of Med-

ta Epidemiologija i medicinsku statistiku na studijima medicine i dentalne medicine, MF-a Sveučilišta u Mostaru i svim studijskim smjerovima Fakulteta zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru. Na diplomskoj nastavi nastavnici Katedre sudjeluju u nastavi slijedećih predmeta: Javno zdravstvo, Higijena prehrane, Nadzor nad zaraznim oboljenjima, Socijalno zakonodavstvo, Bolničke infekcije na Fakultetu zdravstvenih studija.

Nastavnici Katedre sudjeluju u nastavi iz obveznih i izbornih predmeta na poslijediplomskim studijima. Na poslijediplomskom doktorskom studiju Biomedicina i zdravstvo nastavnici predaju na obveznom predmetu Epidemiološke metode u istraživanju i izbornom predmetu Nadzor nad zaraznim oboljenjima.

Nastavnici i suradnici: prof. dr. Ivan Vasilj; prof. dr. Mate Ljubičić; prof. dr. Marko Radačić; doc. dr. Ozren Polašek, doc. dr. Vesna Ilakovac, doc. dr. Jelena Ravlija, dr. sc. Željko Baklajić i Davor Pehar dr. med.

Stručna i znanstvena djelatnost: I. Vasilj, M. Vasilj, B. Sarić, i sur. „Utjecaj socioekonomskih procesa na stanje zdravlja odraslog stanovništva“, Znanstveni projekat MF Mostar 2013.; I. Vasilj, J. Ravlija, M. Vučina, M. Curić I, i sur., Ivo Curić, „Bihevioralna i biološka studija nadzora među injekcijskim korisnicima droga u BiH“, 2012. Zavod za javno zdravstvo FBiH; „Vodič za nadzor nad zaraznim oboljenjima u Bosni i Hercegovini“, WHO 2004. – 2006. godine.; Tempus projekat „The role of stakeholders in quality assurance procedures at BiH Medical faculties“ 2007. – 2009. godine; „Nadzor nad cijepjenjem u Federaciji BiH“ WHO 2002. – 2004. godine; „Istraživanje riziko-čimbenika kroničnih nezaraznih oboljenja“, Federalno ministarstvo zdravstva 2006. godine.

Upriličen je i niz projekata s UNICEF-om i Ministarstvom zdravstva (eliminacija polyomielitisa, morbila), prošireni program cijepjenja i nadzor nad AIDS-om; Health Behaviour in School-Aged Children

icine. The main teaching activity in 2016 is conducting the lectures, seminars and exercises on Study of Medicine and Study of Dental Medicine at School of Medicine University of Mostar, and all study programs at the School of Health Sciences University of Mostar. On undergraduate studies, the Department is involved in teaching process of the following courses: Public Health, Food Hygiene, Infectious Diseases Surveillance, Social Legislation, Hospital Infections at the School of Health Studies. Teachers of the Department participate in teaching on mandatory and elective courses on postgraduate studies. On postgraduate PhD study Biomedicine and Health, teachers are involved in teaching on mandatory course Epidemiological Research Methods and elective course Infectious Diseases Surveillance.

Teachers and associates: Prof. Ivan Vasilj; Prof. Mate Ljubičić; Prof. Marko Radačić; Prof. Ozren Polašek; Prof. Vesna Ilakovac; Prof. Jelena Ravlija; Željko Baklajić, PhD and Davor Pehar, MD.

Professional and scientific activity: I. Vasilj, M. Vasilj, B. Sarić, et al. “Influence of socioeconomic processes on health of adult population”, Scientific project School of Medicine Mostar 2013; I. Vasilj, J. Ravlija, M. Vucina, I. Curić et al. Ivo Curić, “Behavioral and Biological Study of Surveillance among Drug Injecting Users in BH”, 2012 FBH Public Health Institute; “Guideline for Infectious Diseases Surveillance in Bosnia and Herzegovina” WHO 2004 - 2006; Tempus project “The role of stakeholders in quality assurance procedures at BH Medical faculties” 2007 - 2009; “Monitoring of vaccination in the Federation of BH” WHO 2002 - 2004; “Investigating Risk Factors of Chronic Neoplasms”, Federal Ministry of Health in 2006.

A number of projects with UNICEF and the Ministry of Health has been implemented (elimination of polyomyelitis, mumps), an extended vaccination program and AIDS surveillance; Health Behavior in

survey Federation of Bosnia and Herzegovina 2002.; „Istraživanje faktora rizika za kronične nezarazne bolesti u odrasloj populaciji FBiH“, 2002.; „Bihevioralna i biološka studija nadzora među injekcijskim korisnicima droga u Bosni i Hercegovini“ (2010., 2012. i 2015.); „Istraživanje rizičnoga ponašanja u odnosu na HIV/SPI osoba na izdržavanju kazne zatvora u BiH, 2012.“; „Istraživanje dostupnosti HIV-SPI prevencije i zdravstvene zaštite putem prijateljskih centara za mlade“, 2013.; „Istraživanje o HIV stigmati i diskriminaciji među zdravstvenim radnicima u javnom i privatnom sektoru u BiH“, 2015. „Istraživanje rizičnoga ponašanja u odnosu na HIV prevalencu među grupama pod povećanim rizikom MSM-SW u BiH“ 2008., 2012. i 2015.; „Potential clients of voluntary confidential HIV AIDS counselling and testing centres (HIV AIDS VCCTCS) among student population in BiH“; „Istraživanje rizičnoga ponašanja u odnosu na HIV/SPI među Romskom populacijom, 2012.

Magistrirali u razdoblju 1997. – 2016.: Vasilj, Ivan, MF Sveučilišta u Zagrebu, 1999. i Ravlija, Jelena, MF Univerziteta u Sarajevu, 2003.

Doktorirali u razdoblju 1997. – 2016.: Vasilj, Ivan, MF Sveučilišta u Zagrebu, 2003. i Ravlija, Jelena, MF Univerziteta u Sarajevu, 2007.

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Okosnicu Katedre čine prof. Ivan Vasilj i doc. dr. Jelena Ravlija koji su posvećeni pružanju poticajne istraživačke okoline za sve suradnike kao i za naše studente i asistente. Unaprjeđenje nastavnih i znanstvenih procesa temeljni je cilj strategije razvoja Katedre. Sukladno tom cilju došlo je do povećanja broja studenata otvaranjem novoga studija dentalne medicine i novih studijskih programa na Fakultetu zdravstvenih studija. Nastavna djelatnost obavlja se na najvećoj mogućoj razini kvalitete, te je orijentirana na dobrobit studenata i kvalitetu

School-Aged Children Survey Federation of Bosnia and Herzegovina 2002; “Investigating risk factors for chronic non-contagious diseases in adult population of FBiH”, 2002; “Behavioral and Biological Study of Surveillance among Injecting Drug Users in Bosnia and Herzegovina” (2010, 2012 and 2015); “Investigating risk behavior in relation to HIV / SPI in serving imprisonment persons in BH, 2012”; “Investigating the availability of HIV-SPI prevention methods and health care through friendly youth centers”, 2013; “Survey on HIV Stigma and Discrimination among employees in public and private healthcare in BH” 2015; “Investigating risk behavior related to HIV prevalence among groups with increased MSM-SW Risk in BH” 2008, 2012 and 2015; “Potential clients of voluntary confidential HIV AIDS counseling and testing centers (HIV AIDS VCCTCS) among student population in BH”; “A study on risk behavior related to HIV / SPI among Romani population, 2012;

Master theses in the period 1997 – 2016: Vasilj, Ivan, School of Medicine University of Zagreb, 1999. and Ravlija, Jelena, School of Medicine University of Sarajevo, 2003.

PhD dissertations in the period 1997 – 2016: Vasilj, Ivan, School of Medicine University of Zagreb, 2003. and Ravlija, Jelena, School of Medicine University of Sarajevo, 2007.

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR

PERIOD The strongpoints of the Department are Prof. Ivan Vasilj and Prof. Jelena Ravlija who are dedicated to providing a stimulating research environment for all our collaborators as well as our students and assistants. Improvement of teaching and scientific processes is the fundamental goal of the development strategy of the Department. According to that goal, establishment of Dental Medicine Study and new study programs at School of Health Scienc-

njihovoga znanja, a plan je održati i dalje unaprjeđivati nastavne procese pisanjem novih nastavnih knjiga. Želimo našim studentima prenijeti važne nastavne i znanstvene spoznaje i pojmove o najnovijim epidemiološkim i statističkim metodama, o javnozdravstvenom i epidemiološkom nadzoru, kao i epidemiologiji zaraznih i nezaraznih oboljenja. Svrha je, također, uskladiti plan i program na pojedinim predmetima unutar Katedre radi osiguranja kontinuiteta saznanja kako teorijskoga tako i praktičnoga. To se može postići: uvođenjem novih načina i metoda u nastavi; kontinuiranim osuvremenjivanjem nastave; razvijanjem interaktivnog učenja i odnosa nastavnik-student; prilagodbom nastavnoga plana i programa standardima u medicinskoj edukaciji u okruženju i EU; unapređenjem praktičnoga dijela nastave gdje je student aktivni dio toga procesa; osuvremenjivanjem kataloga znanja i vještina; stalnom provjerom kakvoće nastave; povećanjem opsega aktivne nastave i smanjenjem pasivnoga prijenosa znanja; primjenom novih pedagoških modela i metodike, temeljene na studentovu učenju, identifikaciji i rješavanju problema (PBL pristup), na traženju povratnih informacija, evaluaciji svoga rada, uz smanjivanje zastupljenosti predavanja nastavnika; nabavom jeftinijih udžbenika putem skupnih nabavi izravno od izdavača uz popust i nova nastavna štiva na «CD-ROM-u» itd.

Također, treba poticati pisanje i davanje studentima umnoženih zabilješki s predavanja, kao i trajnu provjeru znanja tijekom nastavne godine uz bonifikaciju kontinuiranoga rada i aktivnoga sudjelovanje u nastavi. Predanost Katedre jeste obrazovati i osposobiti nove generacije liječnika medicine i dentalne medicine na MF-u, te zdravstvenih djelatnika i znanstvenika u sklopu Fakulteta zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru koji će biti u stanju odgovoriti na buduće izazove u svim područjima zdravstva i znanosti o životu.

es increased the number of students. The teaching activity is carried out at the highest possible quality level and is oriented towards to the well-being of students and the quality of their knowledge. The plan is to maintain and further improve teaching processes by writing new teaching books. We want share with our students important teaching and scientific knowledge and concepts on latest epidemiological and statistical methods, public health and epidemiological surveillance as well as about the epidemiology of contagious and non-contagious diseases. The purpose is also to adjust the curricula and plans on individual courses within the Department to ensure continuity of knowledge, both theoretical and practical. This could be achieved by introducing new ways and methods in teaching; by continuous modernization of teaching; developing interactive learning and teacher-student relations; adapting curriculum to standards in medical education in our region and EU; by improving the practical part of teaching with the student as an active participant in the process; updating the knowledge and skills catalog; constant quality checking; increasing the extent of active teaching and reducing passive knowledge transfer; applying the new pedagogical models and methodologies based on student learning, identification and problem solving (PBL approach), seeking feedback, evaluating their work, and reducing the number teachers' lectures; by purchasing cheaper textbooks through joint purchases directly from publishers with discounts and new tutorials on "CD-ROMs" etc.

Also, writing and providing students with multiplied notes from the lectures as well as permanent knowledge assessment through the academic year, with the bonification of continuous work and active participation in the classroom should be encouraged. The dedication of the Department is to educate and train new generations of doctors of medicine and doctors of dental medicine at School of Medicine,

Literatura: Vasilj, I. i sur. *Opća epidemiologija*, Sveučilišni udžbenik, Mostar 2014.; Vasilj, I. i sur. *Odabrana poglavlja iz Epidemiologije*, Sveučilišni udžbenik, Mostar 2009.; D. Puntarić, D. Ropac *Epidemiologija zaraznih bolesti*, Medicinska naklada Zagreb 2010.; M. Strnad, A Vorko-Jović, Igor Rudan *Epidemiologija kroničnih nezaraznih bolesti*, Medicinska naklada Zagreb 2010.; Babuš, V. *Epidemiološke metode*, Medicinska naklada, Zagreb, 2000.; Bhopal, R. *Concepts of epidemiology: an integrated introduction to the ideas theories, principles and methods of epidemiology*, Oxford, 2002. p242.; *Vodič za nadzor nad zaraznim oboljenjima u BiH*, WHO 2005., udžbenik s međunarodnim recenzentima i Petrie, A., Sabin, C. *Medical Statistics at a Glance* (2nd Ed), Oxford, Blackwell Science Ltd, 2005.

healthcare professionals and scientists at School of Health Sciences who will be able to respond to future challenges in all areas of health and life sciences.

Literature: Vasilj, I. Et al. *General Epidemiology*, University Textbook, Mostar 2014; Vasilj, I. Et al. *Selected chapters in Epidemiology*, University textbook, Mostar 2009; D. Puntarić, D. Ropac *Epidemiology of infectious diseases*, Medicinska naklada Zagreb 2010; M. Strnad, A Vorko-Jović, Igor Rudan *Epidemiology of chronic non-infectious diseases*, Medicinska naklada Zagreb 2010; Babuš, V. *Epidemiological methods*, Medicinska naklada, Zagreb, 2000; Bhopal, R. *Concepts of epidemiology: an integrated introduction to the ideas theories, principles and methods of epidemiology*, Oxford, 2002. p242; *Guideline for Infectious Diseases Surveillance in Bosnia and Herzegovina*, WHO 2005, textbook with international reviewers and Petrie, A., Sabin, C. *Medical Statistics at a Glance* (2nd Ed), Oxford, Blackwell Science Ltd, 2005.

prof. dr. Edita Černy Obrdalj

POVIJEST I PROČELNICI Katedra za obiteljsku medicinu osnovana je akademske 2002./2003. godine, točnije stasanjem studenata prve generacije u zadnji semestar studija. Prvi pročelnik katedre bio je prof. Geoffrey Hodgetts, gostujući profesor s Queen's sveučilišta u Kingstonu (Kanada). Prof. dr. Hodgetts utemeljio je obiteljsku medicinu kao akademsku i znanstvenu disciplinu u zdravstvenom i akademskom sustavu Bosne i Hercegovine. Od 2006./2007. akademske godine na čelu Katedre je prof. dr. Mirjana Rumboldt s MF-a sveučilišta u Splitu, koja je uvela terensku praksu u redovitu nastavu i uspostavila suradnju s Katedrom u Splitu uz gostujuće predavače. Stasanjem domaćega kadra, Katedru od 2010./2011. preuzima prof. dr. Edita Černy Obrdalj, koja nastavlja rad jačajući praktičnu primjenu kliničkih vještina uz osvježenje katedre mlađim kadrom. Od samog osnutka Katedre, članovi sudjeluju u brojnim međunarodnim kongresima. Članovi su Euroskog udruženja obiteljskih liječnika (WONC-a), te članovi Europske akademije predavača u obiteljskoj medicini EURACT u okviru koje su završili brojne tečajeve za predavače i mentore. U nastavi se koriste najsuvremenije i najučinkovitije metode podučavanja i provjere znanja. Članovi katedre imaju izvrsu suradnju s katedrama u regiji, te sudjeluju u interkatedralnim sastancima tzv. Splitske inicijative.

BRIEF HISTORY AND HEADS OF THE DEPARTMENT The Department of Family Medicine has been established in the academic year 2002/2003, more precisely, when the first generation of students matured to the last semester of study. The first head of the department was Prof. Geoffrey Hodgetts, visiting professor from Queen's University in Kingston, Canada. Professor Hodgetts has founded Family Medicine as an academic and scientific discipline in the health and academic system of Bosnia and Herzegovina. Since the academic year 2006/2007 at the head of the Department has been Prof. Mirjana Rumboldt from the School of Medicine University of Split, who introduced exercises at rural outpatient clinics in regular teaching and established cooperation with the Department in Split, with visiting lecturers. By maturing of domestic staff, from the academic year 2010/2011 the Department is headed by Prof. Edita Černy Obrdalj who continues the work strengthening the practical application of clinical skills and refreshing the Department with younger cadres. Since the foundation of the Department, its members have participated in numerous international congresses. They are members of the European Association of Family Physicians (WONCa), and members of the European Academy of Lecturers in the Family Medicine EURACT within which they have completed numerous courses for lecturers and men-

UVJETI RADA Prostorija Katedre nalazi se na 2. katu zgrade MF-a i za potrebe nastave koriste se raspoloživim prostorima (predavaonice i kabinet kliničkih vještina), te prostorima i resursima Doma zdravlja Mostar kao nastavnom bazom MF-a.

Teorijska nastava sastoji se od predavanja i seminara koji se održavaju u prostorijama MF-a. Praktičnu nastavu sačinjavaju vježbe u ambulantama obiteljske medicine pri Domu zdravlja Mostar i u terenskim ambulantama. Svaki student treba obaviti vježbe na obje lokacije. Dio vježbi i OSKI ispit provodi se u Kabinetu kliničkih vještina na modelima.

NASTAVNA DJELATNOST Predmet Obiteljska medicina je na 6. godini studija medicine. Nastava sadrži 180 sati u blokovima od 6 ili 8 sati. Predavanja traju 22 sata, seminari 44 sata, a vježbe 114 sati. Naglasak kolegija je na praktičnom radu u ambulantom okruženju, a cijeli predmet zasniva se na načinu rada koji je orijentiran na bolesnika, a ne isključivo na bolest. Teme koje se obrađuju u teorijskom dijelu su najčešći primjeri iz prakse obiteljskoga liječnika, ali i teme koje se malo ili nikako ne spominju u drugim kolegijima, poput pristupa teškom pacijentu, priopćavanja loših vijesti, vršnjačkoga zlostavljanja, zdravstvene edukacije u zajednici... U okviru katedre osnovana su i dva izborna predmeta za studente 1. godine studija: Komunikacijske vještine i Prva pomoć, kojima se studentima na samom početku studija približava klinički rad, te ističe važnost vještina komunikacije i kliničkih vještina u liječničkom radu. Članovi katedre sudjeluju i u nastavi na Fakultetu zdravstvenih studija u predmetima Higijena objekata i Patronaža i dispanzerski rad.

tors. The most modern and most effective methods of teaching and assessment are used in teaching. The members of the department have an excellent cooperation with the departments of Family Medicine in the region, and participate in inter-department meetings of so-called Split initiative.

WORKING CONDITIONS The Department's office is located on the 2nd floor of the School of Medicine building and for the needs of teaching, available facilities at School (lectures and cabinet of clinical skills) are used, as well as the premises and resources of Health Care Center Mostar as the teaching base of School of Medicine.

Theoretical classes consist of lectures and seminars held at premises of School of Medicine. Practical part consists of exercises in Family Medicine Outpatient Clinics at the Health Care Center Mostar and in rural outpatient clinics. Each student needs to perform exercises at both locations. Part of the exercises and the OSCE exam are conducted in the Clinical Skills Cabinet on models (dolls).

TEACHING ACTIVITY Family Medicine Course is scheduled on the 6th year of medical study. Teaching is consisted of 180 hours in blocks of 6-8 hours. Lectures last for 22 hours, seminars 44 and exercises 114 hours.

The emphasis of the Course is on practical work in outpatient clinics, and the whole course is based on a patient-oriented and not exclusively disease-related approach. Topics covered in the theoretical part are the most common examples from the practice of a family physician, but also topics that are little or not mentioned in other courses, such as approach to a difficult patient, bad news reporting, peer bullying, health education in the community etc.

Two elective courses of the 1st year of medical study have been established within the Department: Communication Skills and First Aid, which bring clinical

ČLANOVI KATEDRE
MEMBERS OF THE DEPARTMENT

Nastavnici i suradnici: prof. dr. Edita Černy Obrdalj; doc. dr. Amra Zalihić; dr. sc. Nina Pinjuh Markota; mr. sc. Snježana Curić; mr. sc. Gordana Pivić; mr. sc. Ana-Marija Barać; mr. sc. Zdenko Klarić; Renata Pehar, dr. med.; Sanja Đurasović, dr. med.; Marnela Palameta, dr. med.; Ankica Mijić Marić, dr. med.; Senaida Marina Babić, dr. med.; Suzana Maslač, dr. med. i Zrinka Blažević, dr. med.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST

Projekti: „Traumatski i psihosomatski simptomi djece uključene u školsko nasilje“, 2010. – 2011. FMON (voditeljica prof. dr. Edita Černy Obrdalj) i „Za život bez nasilja“, 2007. – 2008. FMZ (voditeljica prof. dr. Edita Černy Obrdalj).

Udžbenici: Černy Obrdalj, E., Zalihić, A. ur. *Osnove obiteljske medicine*, Mostar: Sveučilište u Mostaru. 2015. i Rumboldt i sur. *Obiteljska medicina, odabrana poglavlja*, Split: Redak; 2011.

Poglavlja u knjigama: Černy Obrdalj, E., Zalihić, A. u: *Teorija i praksa porodične/obiteljske medicine*, ur. Smajkić, A. Sarajevo; Šahinpašić, 2012.; Zalihic, A., Zalihić, D. u: *War and depression*, Ur. Sher L, Vilens ur. War and Suicide. Hauppauge, New York: Nova

work closer to students at the very beginning of the study and emphasize the importance of communication skills and clinical skills in medical work. The members of the Department also participate in teaching at the School of Health Sciences on Hygiene of Objects Course and Patronage and dispensary work.

Members of the Department: Prof. Edita Černy Obrdalj; Prof. Amra Zalihić; Nina Pinjuh Markota, PhD; Snježana Curić, MSc; Gordana Pivić, MSc; Ana-Marija Barać, MSc; Zdenko Klarić, MSc; Renata Pehar, MD; Sanja Đurasović, MD; Marnela Palameta, MD; Ankica Mijić Marić, MD; Senaida Marina Babić, MD; Suzana Maslač, MD and Zrinka Blažević, MD.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY

Projects: “Traumatic and Psychosomatic Symptoms of Children Involved in School Violence”, 2010 - 2011 Federal Ministry of Education and Science (Head of Prof. Edita Černy Obrdalj) and “For Life Without Violence”, 2007 - 2008 Federal Ministry of Health (Head of Prof. Edita Černy Obrdalj).

Textbooks: Černy Obrdalj, E., Zalihić, A. ed. *Basics of Family Medicine*, Mostar: University of Mostar. 2015. and Rumboldt et al. *Family Medicine, selected chapters*, Split: Redak; 2011.

Book chapters: Černy Obrdalj, E., Zalihić, A. in: *Theory and practice of Family Medicine*, ed. Smajkić, A. Sarajevo; Šahinpašić, 2012.; Zalihic, A., Zalihić, D. in: *War and depression*, Ed. Sher L, Vilens ed. War and Suicide. Hauppauge, New York: Nova Science Publishers. 2009. and Curić, S., Černy Obrdalj, E., Klarić, Z., Zalihić, A. in: *Clinical assessment skills - manual*, Ed. Hodgetts G. Sarajevo: Avery d. o. o. Sarajevo. Bosnalijek, 2011.

Organization of scientific meetings: “International symposium of Family Medicine with international

Science Publishers. 2009. i Curić, S., Černy Obrdalj, E., Klarić, Z., Zalihić, A. u: *Vještine kliničke procjene – priručnik*, Ur. Hodgetts G. Sarajevo: Avery d. o. o. Sarajevo. Bosnalijek, 2011.

Organizacija znanstvenih skupova: „Međunarodni simpozij porodične/obiteljske medicine s međunarodnim sudjelovanjem“; „Peti dani BHAAAS u BiH“, Mostar, travnja 2013.; i „III. kongres obiteljskih doktora Jugoistočne Europe“, AGP/FM SEE, Sarajevo, rujna 2014.

Magistrirali u periodu 1997. – 2016.: Černy Obrdalj, E. „Pojavnost nasilja među školskom djecom Bosne i Hercegovine“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru; MF, 2007.; Zalihić, A. „Utjecaj posttraumatskog stresnog poremećaja na obitelj“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2007.; Curić, S. „Socijalno-medicinsko značenje akutnih crijevnih zaraznih bolesti“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2009.; Klarić, Z. „Učestalost i karakteristike depresivnog poremećaja u kontroliranoj i nekontroliranoj šećernoj bolesti“, Sveučilište u Mostaru, MF, 2013.; Pivić, G. „Usporedba učestalosti depresije u bolesnika oboljelih od karcinoma i bolesnika nakon preboljelog infarkta“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2013. i Grubišić, AM., „Učinak individualnog savjetovanja od strane obiteljskog liječnika na smanjenje kardiovaskularnog rizika“, magistarski rad, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2013.

Doktorirali u razdoblju 1997. – 2017.: Černy Obrdalj, E. „Traumatiziranost djece uključene u nasilje među djecom u školi“, doktorska disertacija, Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF, 2009. i Zalihić, A. „Kvaliteta življenja bolesnika s preboljelim moždanim udarom ovisno o proteklom vremenu nakon inzulta“, doktorska disertacija, Mostar. Sveučilište u Mostaru, MF. 2010.

participation“; “5th days of BHAAAS in BH“, Mostar, April 2013; and “3rd congress of Family Medicine Physicians of South-East Europe“, AGP/FM SEE, Sarajevo, September 2014.

Master theses in the period 1997 – 2016: Černy Obrdalj, E. “The incidence of violence among school children of Bosnia and Herzegovina“, master thesis, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2007; Zalihić, A. “The impact of posttraumatic stress disorder on family“, master thesis, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2007; Curić, S. “Social-medical significance of intestinal infectious diseases“, master thesis, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2009; Klarić, Z. “Frequency and characteristics of depressive disorder in controlled and uncontrolled diabetes mellitus“, School of Medicine University of Mostar, 2013; Pivić, G. “Comparison of the depression incidence in patients with cancer and patients after myocardial infarction“, master thesis, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013. and Grubišić, AM. “The effect of individual counseling by family physicians on the cardiovascular risk decrease“, master thesis, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013.

PhD dissertations in the period 1997 – 2017: Černy Obrdalj, E. “Trauma in children involved in violence among children in school“, doctoral dissertation, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2009. and Zalihić, A. “Quality of life of patients after cerebral stroke depending on elapsed time after stroke“, doctoral dissertation, Mostar. School of Medicine University of Mostar 2010.

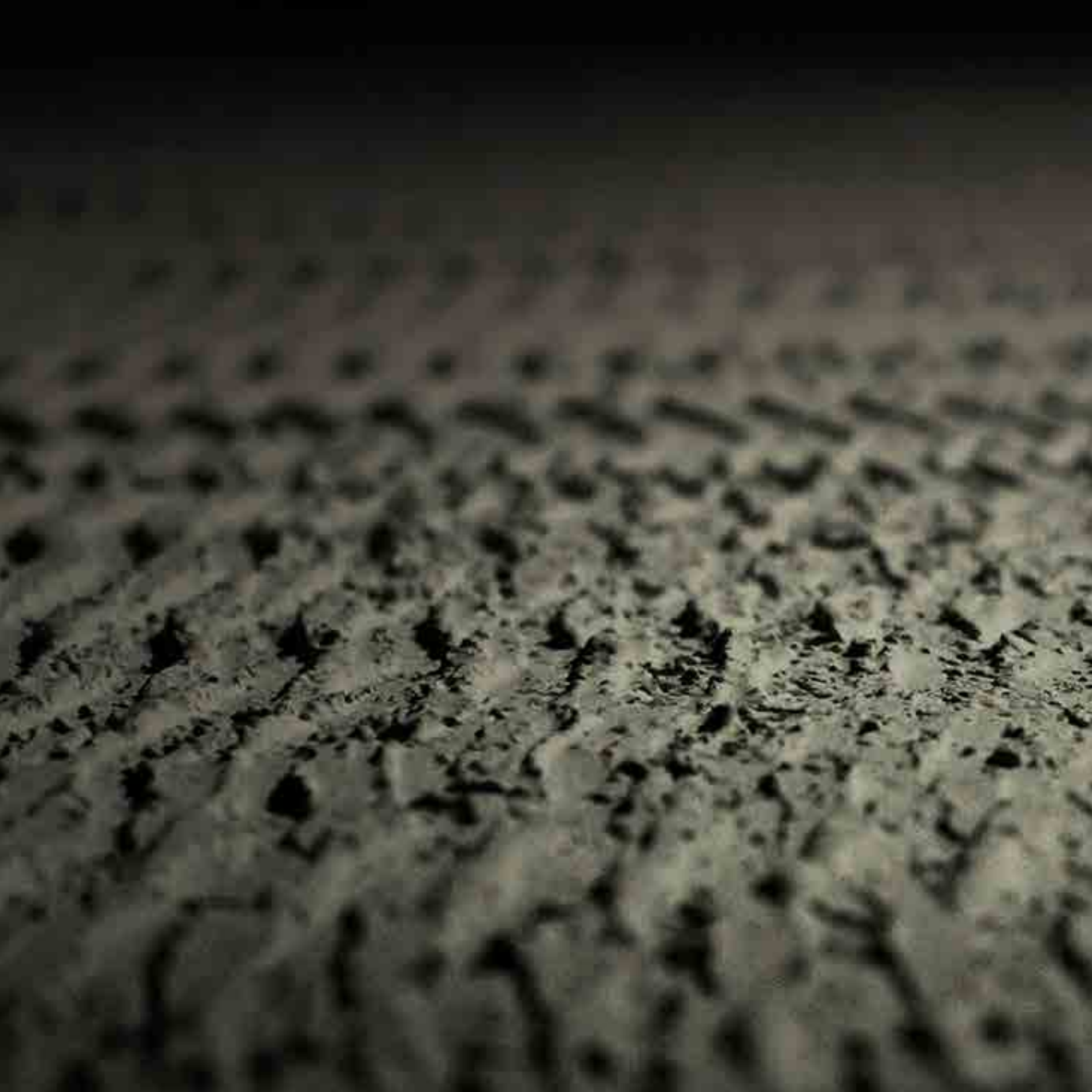
DEVELOPMENT PLAN FOR THE PERIOD 2017 – 2022 The plan of the Department is to stimulate associates in scientific-education advancement. Refresh the literature with the 2nd edition of the textbook and the manual for the preparation of the OSCE exam.

PLAN RAZVOJA 2017. – 2022. Plan Katedre je stimulirati suradnike napredovanju u znanstveno-nastavnom smjeru. Literaturu osvježiti 2. izdanjem udžbenika, te priručnikom za pripremu OSKI ispita. Katedra ima plan aplicirati sa znanstvenim i stručnim projektima preventivno-promocijskoga sadržaja, te ojačati suradnju sa zajednicom; organizirati LEONARDO tečaja za predavače u obiteljskoj medicini te ojačati nastavnu suradnju sa zemljama u regiji o šire.

The Department has a plan to apply scientific and professional projects of preventive-promotional content, and to strengthen the cooperation with the community; to organize a LEONARDO course for family medicine lecturers and to strengthen synergies with countries in the wider region.

NASTAVNI PREDMETI NA MEDICINSKOM FAKULTETU

TEACHING COURSES AT THE SCHOOL OF MEDICINE

prof. dr. Izabela Dankić

Uz katedre MF-a Sveučilišta u Mostaru organizirani su i predmeti ka što su: Engleski jezik, Medicinska etika i bioetika, Internistički, Kirurški, Ginekološki, Pedijatrijski staž i Urgentna medicina sa stažom.

ENGLISKI JEZIK Nastava engleskog jezika na MF-u počinje se izvoditi već s prvom upisanom generacijom. Prva je na katedri angažirana Jadranka Šimunović, profesorica engleskog jezika, koja izvodi nastavu do 2002. godine. Nastavu od druge upisane generacije počinje izvoditi današnja voditeljica prof. dr. Izabela Dankić, a već više godina seminare na prvoj godini izvodi doc. dr. Ivana Grbavac. Engleski jezik je predmet na prve dvije godine studija na MF-u u Mostaru i izučava se u funkciji struke tj. engleski jezik u medicini. Osmišljen je tako da se na prvoj godini prođu opće jezične postavke i osnovno medicinsko pojmovlje, a na drugoj uključe sve važnije medicinske teme kroz obradu tjelesnih sustava i uz njih povezanih bolesti, savladavaju osnove prikupljanja, sažimanja i predstavljanja podataka u obliku preglednih izlaganja na engleskom jeziku i u izradi završnog rada.

In addition to the Departments at Faculty of Medicine University of Mostar, following Courses are also organized: English language, Internship in Surgery, Internship in Gynecology, Internship in Pediatrics and Medical Ethics and Bioethics.

ENGLISH LANGUAGE English language teaching at the Faculty of Medicine have started with the first enrolled generation of students. The first teacher employed on the Course was Jadranka Šimunović, professor of English language, who has conducted teaching until 2002. From the second generation of students, today's head of the course, professor Izabela Dankić has been involved in teaching, and for many years seminars on the first year are conducted by assistant professor Ivana Grbavac. English language is Course conducted in the first two years of study at Faculty of Medicine Mostar and has been studied in the function of profession ie. English in Medicine. It was designed so that general language settings and basic medical terminology are covered on the first year, while on the second year of study, all the important medical topics are included through the study on body systems and re-

U sljedećem razdoblju planiramo nastaviti održavati i pratiti kvalitetu nastave organizirane kroz jedinstven seminarski pristup uz korištenje suvremenih pristupa i strategija poučavanja stranog jezika. Želi se osigurati aktivna primjena prihvaćenih europskih standarda za nastavu stranog jezika (Europskog referentnog okvira za jezika) i nastavu organizirati da studenti dosegnu najmanje samostalni stupanj jezičnih kompetencija koje prema europskim referentnim stupnjevima odgovaraju B razini. Nastavljamo aktivnu suradnju s kolegama koji izvode nastavu iz ovog predmeta u Hrvatskoj i šire kroz razmjenu iskustava na relevantnim susretima profesora stranih jezika. Nastavljamo i uspješnu suradnju s kolegama koji izvode nastavu iz glavnih predmeta na studiju medicine na jezičnoj pripremi studenata za znanstveni rad i predstavljanje rezultata tog rada na znanstvenim i stručnim skupovima kroz usmena izlaganja ili pisanje i objavu radova na engleskom jeziku. Potičemo i pripremamo studente za prijave na ERASMUS + programe za mobilnost studenata i druge oblike međunarodne suradnje u koje se mogu uključiti studenti medicine. Nastavnici i suradnici: dr. sc. Izabela Dankić, redovita profesorica i dr. sc. Ivana Grbavac, docentica.

lated diseases. Students master the basics of collecting, summarizing and presenting data in the form of overview in English language and by making the final paper.

In the next period we plan to continue to maintain and monitor the quality of teaching organized through a unified seminar approach with the use of modern approaches and strategies for teaching foreign languages. It wishes to ensure the active application of the accepted European standards for language teaching (European Reference Framework for Languages) and to arrange for the students to attain the least autonomous degree of language competence that corresponds to European reference degrees at level B. We continue to work actively with colleagues who teach the course in this subject in Croatia and wider through exchange of experiences on relevant meetings of foreign language teachers. We continue to work with our colleagues from the main courses in medicine at the language preparation of students for scientific work and present the results of this work at scientific and professional conferences through oral presentations or writing and publishing works in English. We encourage and prepare students to apply for ERASMUS + student mobility programs and other forms of international co-operation where they can participate.

Teachers and associates: Prof. Izabela Dankic, PhD and Ivana Grbavac, PhD.

MEDICINSKA ETIKA I BIOETIKA MEDICAL ETHICS AND BIOETHICS

doc. dr. Ivo Curić

KRATKA POVIJEST Od osnivanja MF-a u Mostaru 1997. godine predmet Etika i bioetika koncipiran je kao samostalan kolegij. Prvi pročelnik katedre bio je prof. dr. Zvonko Rumboldt. Od 2012. godine pročelnik katedre postaje doc. dr. Ivo Curić, a u izvođenju nastave sudjeluje, kao viši asistent, i mr. sc. Helien Bebek Ivanković. Oba su nastavnika bazično angažirana na Kolegiju infektologija na MF Sveučilišta u Mostaru. Nastava se održava u prostorima nove zgrade MF-a Sveučilišta u Mostaru na Bijelom brijegu. Predavačka i seminarska aktivnost održava se u svim učionicama i amfiteatru MF-a Sveučilišta u Mostaru na Bijelom brijegu.

RADNI UVJETI Angažirani nastavnici osobno su nabavili značajna količinu znanstveno-stručne literature koja omogućuje studentima i polaznicima poslijediplomske nastave dobivanje i detektiranje najsuvremenijih saznanja i problema iz medicinske etike, bioetike kao i medicinske deontologije. Članovi katedre dugi niz godina sudjeluju u domaćim znanstveno-istraživačkim projektima, a što je afirmativno kako za samu Katedru tako i za cijeli MF u Mostaru.

NASTAVNA DJELATNOST Od svog osnivanja nastavna djelatnost Katedre sastoji se u održavanju predavanja i seminara iz predmeta Etika i bioetika na MF u Mostaru kao i na Fakultetu zdravstvenih

BRIEF HISTORY Since the foundation of Faculty of Medicine Mostar in 1997, the Course Ethics and Bioethics has been conceived as an independent course. The first Head of the Course was Prof. Zvonko Rumboldt. Since 2012, the Course Head is Prof. Ivo Curić and Helien Bebek Ivanković, MSc participate in teaching as senior assistant. Both teachers are fundamentally engaged on Department of Infectology of Faculty of Medicine Mostar. The teaching is conducted in the premises of the new building of School of Medicine at "Bijeli brijeg". Lectures and seminars are held in all the classrooms and amphitheater of the Faculty of Medicine University of Mostar at "Bijeli brijeg"

WORKING CONDITIONS Involved teachers have personally acquired a significant amount of scientific and professional literature that enables undergraduate and postgraduate students to obtain and detect the most up-to-date knowledge and problems from medical ethics, bioethics as well as medical deontology. The members of the Course participate in domestic scientific research projects for many years, which is affirmative both for the Course itself and for the entire School of Medicine Mostar.

TEACHING ACTIVITY Since its establishment, the teaching activity of the Course consists of lectures

studija Sveučilišta u Mostaru. Također je predviđeno da će se ovaj kolegij predavati i na studiju dentalne medicine pri MF-u Sveučilišta u Mostaru. Na poslijediplomskom doktorskom studiju Biomedicina i zdravstvo nastavnici vode i predaju izborni predmet Etika i bioetika u znanstveno istraživačkom radu, a ranije su također bili angažirani i na poslijediplomskom studiju na predmetu Klinička uporaba antibiotika i antimikrobna politika. Uz sve navedeno i unatoč vlastitom entuzijazmu, sve ovo bi bilo puno teže ostvariti bez pomoći i potpore vodstva MF-a u Mostaru.

Dosadašnji nastavnici i suradnici: prof. dr. Zvonko Rumboldt, doc. dr. Ivo Curić i mr. sc. Helien Babek-Ivanković.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST

Projekti: 1997. – 1999. godine *Polio free country* (voditelj prof. dr. Zlatko Puvačić, suradnik doc. dr. Ivo Curić); 2001. godine *Antraks, prevencija i terapijski pristup* (voditelj prof. dr. Zlatko Puvačić, suradnik doc. dr. Ivo Curić); 2003. – 2004. godine *Strategija borbe protiv HIV/AIDS-a* (voditelj prof. dr. Zlatko Puvačić, suradnik doc. dr. Ivo Curić); 2005. – 2006. godine *Meropenem-lijek strategijske rezerve* (voditelj prof. dr. Dževad Čengić, suradnik doc. dr. Ivo Curić); 2009. – 2011. godine *Ispitivanje prevalencije HIV-a, hepatitisa B i C te sifilisa među korisnicima droge u Bosni i Hercegovini* (voditelj doc. dr. Jelena Ravlija, suradnik doc. dr. Ivo Curić); 2010. – 2012. godine *Biheviooralna i biološka studija među injekcijskim droga u Bosni i Hercegovini* (voditelj doc. dr. Jelena Ravlija, suradnik doc. dr. Ivo Curić); 2013. – 2014. godine *Utjecaj socioekonomskih procesa na stanje zdravlja odraslog stanovništva* (voditelj prof. dr. Ivan Vasilj, suradnik doc. dr. Ivo Curić); 2009. – 2012. godine *Projekt MV 22255 Guard C-Globalna opservacijska kohortna studija o predviđanju neželjenih popratnih pojava kod pacijenata zaraženim*

and seminars on Ethics and Bioethics at School of Medicine Mostar and School of Health Sciences University of Mostar. It is also envisaged that this course will be conducted on Study of Dental Medicine at School of Medicine Mostar.

On Postgraduate PhD Study Biomedicine and Health members of the Course conduct and teach an elective course Ethics and Bioethics in scientific-research work, and also have been previously involved in Clinical Use of Antibiotics and Antimicrobial Policy Course on postgraduate study. In addition to all the above and despite their own enthusiasm, all this would be much harder to achieve without the help and support of the leadership of School of Medicine Mostar.

Teachers and associates: Prof. Zvonko Rumboldt, Prof. Ivo Curić and Helien Bebek Ivanković, MSc.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY

Projects: 1997. – 1999. *Polio free country* (head of Prof. Zlatko Puvačić, Prof. Ivo Curić); 2001. *Anthrax, prevention and therapeutic approach* (head of Prof. Zlatko Puvačić, associate Prof. Ivo Curić); 2003. – 2004. *Strategy for fight against HIV/AIDS* (head of Prof. Zlatko Puvačić, associate Prof. Ivo Curić); 2005. – 2006. *Meropenem – drug of strategic reserve* (head of Prof. Dževad Čengić, associate Prof. Ivo Curić); 2009. – 2011. *Investigation of HIV, hepatitis B and C and sifilis prevalence among drug users in Bosnia and Herzegovina* (head of Prof. Jelena Ravlija, associate Prof. Ivo Curić); 2010. – 2012. *Behavioral and Biological Study of Surveillance among Drug Injecting Users in Bosnia and Herzegovina* (head of Prof. Jelena Ravlija, associate Prof. Ivo Curić); 2013. – 2014. *UIInfluence of socioeconomic processes on health of adult population* (head of Prof. Ivan Vasilj, associate Prof. Ivo Curić); 2009. – 2012. *Project MV 22255 Guard C-Global opservational cohort study on predicting unwanted side effects in patients infected with*

kroničnim hepatitisom C koji primaju dugodjelujući interferon s ribavirinom (voditelj projekta Društvo gastroenterologa Bosne i Hercegovine, suradnik mr. sc. Helien Bebek-Ivanković).

ORGANIZACIJA ZNANSTVENIH SKUPOVA Ivo Curić – predsjednik 21. Simpozija infektologa Bosne i Hercegovine s međunarodnim sudjelovanjem; rujna 2007. god., Mostar, Bosna i Hercegovina; Helien Bebek-Ivanković tajnica Organizacijskog odbora 21. Simpozija infektologa Bosne i Hercegovine s međunarodnim sudjelovanjem; 2007. god. Mostar, Bosna i Hercegovina; Ivo Curić član organizacionih i znanstvenih odbora svih kongresa i simpozija infektologa Bosne i Hercegovine u razdoblju od 1996. do 2013. godine; Ivo Curić – član Organizacijskog komiteta 4. th Eurasia Congress of infectious diseases; 2011 god. Sarajevo, Bosna i Hercegovina; Ivo Curić – predsjednik svih znanstvenih odbora 1. 2. 3. 4. i 5. Simpozija sestrinstva s međunarodnim sudjelovanjem od 2013. do 2017. god., organizator Fakulteta zdravstvene struke Sveučilišta u Mostaru; Ivo Curić – član Znanstvenog odbora 10. Mostarska psihijatrijska subota, 2013. godine u Mostaru; Ivo Curić – član Stručnog odbora Simpozija „Prevenција i kontrola bolničkih infekcija“, organizator Liječničke/ljekarske komore Hercegovačko-neretvanske županije/kantona 2015. god. u Mostaru.

Magistarski radovi obranjeni u razdoblju 1997.

– **2016. godine:** Helien Bebek-Ivanković: *Socijalno-ekonomska uvjetovanost seroprevalencije hepatitisa A u trima županijama jugozapadnog dijela Federacije Bosne i Hercegovine*, magistarski rad. Mostar: Sveučilište u Mostaru, MF. 2012. godine.

Disertacije obranjene u razdoblju 1997. – 2016. godine: Ivo Curić: *Prevenција i pojavljivanje zaraznih bolesti u vojsci Hrvatskog vijeća obrane zbornih*

chronic hepatitis C receiving long-acting interferon with ribavirin (head of Association of Gastroenterologist in Bosnia and Herzegovina, associate Helien Bebek-Ivanković, MSc).

ORGANIZATION OF SCIENTIFIC MEETINGS Ivo Curić – president of 21st Symposium of Infectology in Bosnia and Herzegovina with international participation; September 2007, Mostar, Bosnia and Herzegovina; Helien Bebek-Ivanković Secretary of the Organization Committee of 21st Symposium of Infectology in Bosnia and Herzegovina with international participation; September 2007, Mostar, Bosnia and Herzegovina; Ivo Curić, member of the organization and scientific committees of all congresses and symposiums of Infectology in Bosnia and Herzegovina in the period from 1996 to 2013; Ivo Curić - Member of the Organization Committee of 4th Eurasia Congress of Infectious Diseases; 2011. Sarajevo, Bosnia and Herzegovina; Ivo Curić - president of all scientific committees 1st, 2nd, 3rd, 4th and 5th Symposium of Nurses with international participation from 2013 to 2017, organized by School of Medicine University of Mostar; Ivo Curić - Member of the Scientific Committee of 10th Mostar Psychiatry Saturday, 2013, Mostar; Ivo Curić - Member of the Professional Committee of the Symposium “Prevention and Control of Hospital Infections”, organized by Medical Chamber of Hercegovina Neretva County, 2015, Mostar.

Master theses in the period 1997-2016: Helien Bebek-Ivanković: *Socioeconomic conditioned seroprevalence of hepatitis A in three counties of southwest Federation of Bosnia and Herzegovina*, master thesis. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2012.

PhD theses in the period 1997-2016: Ivo Curić: *Prevention and incidence of infectious diseases in army of Croatian Council of Defence in military districts of*

područja Mostar i Tomislavgrad u ratu 1992. do 1995. godine. Disertacija. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, MF. 2006. godine.

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Okosnicu Katedre čine doc. dr. Ivo Curić i mr. sc. Helien Bebek-Ivanković koji su posvećeni pružanju i detektiranju etičkih, medicinsko-etičkih, deontoloških i istraživačkih spoznaja studentima kao i pristupnicima poslijediplomske nastave. Temeljna svrha strategije razvoja Katedre prezentirati, educirati, senzibilizirati, detektirati te osposobiti studente i polaznike poslijediplomske nastave kao i pravodobno i korektno odgovoriti na potencijalne pravne, etičke, medicinsko-etičke i deontološke dileme s kojima će se susretati u svom životu i svakodnevnom medicinskom radu. Svrha je, također, unaprijediti nastavni i znanstveni proces iz medicinske etike i deontologije s namjerom osposobiti studente da se kasnije bave nastavnom i znanstveno-istraživačkom djelatnosti iz ove oblasti. Vizija Katedre je obrazovati i osposobiti nove generacije liječnika medicine, liječnika dentalne medicine, zdravstvenih djelatnika i znanstvenika koji će biti u stanju odgovoriti na buduće etičke i deontološke izazove u svakodnevnom i u profesionalnim životu.

Poglavlja u recenziranim knjigama: Ivo Curić: suautorstvo udžbenika *Odabrana poglavlja iz epidemiologije*, urednika prof. dr. Ivan Vasilja, MF Sveučilišta u Mostaru; 2009. godine; Ivo Curić: suautorstvo udžbenika *Infektologija*, urednice prof. dr. Sajme Krkić-Dautović, MF Sarajevo i Asocijacija infektologa u Bosni i Hercegovini; 2011. godine; Ivo Curić: suautorstvo udžbenika *Organizacija i praksa obiteljske/porodične medicine*, urednika prof. dr. Arifa Smajkića, TKD Šahinpašić; 2013. godine; Ivo Curić: suautorstvo udžbenika *Opća epidemiologija*, urednika prof. dr. Ivana Vasilja, MF i Fakultet Zdravstvene struke Sveučilišta u Mostaru; 2014. godine; Ivo Cu-

Mostar and Tomislavgrad in war from 1992 to 1995, dissertation, Zagreb: School of Medicine University of Zagreb, 2006.

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR PERIOD

Prof. Ivo Curić and Helien Bebek Ivanković, MSc make a strongpoint of the Course and are dedicated to providing and detecting ethical, medical-ethical, deontological and scientific findings to undergraduate and postgraduate students. The basic purpose of the development strategy of the Course is to present, educate, sensitize, detect and train students and postgraduate students as well as precisely respond to potential legal, ethical, medical-ethical and deontological dilemmas that they will encounter in their daily life and everyday medical work. The purpose is also to improve the teaching and scientific process on Medical Ethics and Deontology with the intent to train students to later work on teaching and scientific research activities in this field. The vision is to educate and train new generations of medical doctors, dental medicine doctors, healthcare professionals and scientists who will be able to respond to future ethical and deontological challenges in everyday and professional life.

Book chapters: Ivo Curić: coauthor in textbook *Select-ed chapters in epidemiology*, editor Prof. Ivan Vasilj, School of Medicine University of Mostar; 2009; Ivo Curić: coauthor in textbook *Infectology*, editor Prof. Sajma Krkić-Dautović, School of Medicine University of Sarajevo and Infectology Association in Bosnia and Herzegovina, 2011; Ivo Curić: coauthor in textbook *Organizationa and practice of Family Medicine*, editor Prof. Arif Smajkić, TKD Šahinpašić; 2013; Ivo Curić: coauthor in textbook *General epidemiology*, editor Prof. Ivan Vasilj, School of Medicine and School of Health Sciences University of Mostar; 2014; Ivo Curić: coauthor in textbook *Medical gerontology in clinical practice*, editor Prof. Žarko Šantić, School

rić: suautorstvo udžbenika *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, urednika prof. dr. Žarka Šantića, Sveučilište u Mostaru, MF, 2015. godine; Helien Bebek-Ivaković: suautorstvo udžbenika *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi* urednika prof. dr. Žarka Šantića, Sveučilište u Mostaru, MF 2015. godine; Ivo Curić: suautorstvo udžbenika *Specijalna epidemiologija infektivnih bolesti*, urednika Ivana Vasilja, Jelene Ravlije, Ive Curića, Sveučilište u Mostaru, MF 2017. godine i Helien Bebek-Ivanković: suautorstvo udžbenika *Specijalna epidemiologija infektivnih bolesti*, urednika Ivana Vasilja, Jelene Ravlije, Ive Curića, Sveučilište u Mostaru, MF 2017. godine

Uredništvo/recenzija znanstvenih ili stručnih publikacija Ivo Curić: urednik udžbenika *AIDS i virusni hepatitis-bolesti koje prijete*, autora doc. dr. Danke Lupija, Matica hrvatska; 2006. godine; Ivo Curić: recenzent časopisa *Collegium antropologicum* 2011. god, Rad broj 11073; *Criptococcus neoformans Meningoencephalitis in Patient with idiopathic Cd⁴ T Lymphocytopenia*; Ivo Curić: recenzent udžbenika *Bolesti sluznica-multiplidisciplinarni pristup*, autorice prof. dr. Dubravke Šimić i sur. Udžbenici Sveučilišta u Mostaru: Medicinska naklada; 2012. godine.

of Medicine University of Mostar, 2015; Helien Bebek-Ivaković: coauthor in textbook *Medical gerontology in clinical practice* edito Prof. Žarko Šantić, School of Medicine University of Mostar 2015; Ivo Curić: coauthor in textbook *Special epidemiology of infectious diseases*, editors Prof. Ivan Vasilj, Prof. Jelena Ravlija, Prof. Ivo Curić, School of Medicine University of Mostar 2017. and Helien Bebek-Ivanković: coauthor in textbook *Special epidemiology of infectious diseases*, editor Ivan Vasilj, Jelena Ravlija, Ivo Curić, School of Medicine University of Mostar 2017.

Editorial/review of scientific or professional publications

Ivo Curić: editor of textbook *AIDS and viral hepatitis - the diseases that are threatening*, author Prof. Danko Lupija, Matica hrvatska; 2006; Ivo Curić: reviewer in journal *Collegium antropologicum* 2011. No. 11073; *Criptococcus neoformans Meningoencephalitis in Patient with idiopathic Cd⁴ T Lymphocytopenia*; Ivo Curić: reviewer of textbook *Mucous membrane diseases - multidisciplinary approach*, author Prof. Dubravka Šimić et al. University of Mostar textbooks: Medicinska naklada; 2012.

prof. dr. Monika Tomić

KRATKA POVIJEST I PRETHODNI PROČELNICI

Katedra za Internistički staž osnovana je akademske 2009./2010. godine u sklopu kurikularne promjene nastavnog plana i programa na Medicinskom fakultetu. Pročelnicom katedre je imenovana prof. dr. Monika Tomić, koja ga uspješno vodi sve od početka pa do danas. Cilj kolegija je upoznati studente s internističkim bolestima, principima prepoznavanja i liječenja istih te hitnim stanjima u internoj medicini.

RADNI UVJETI Vježbe i seminari se izvode na Medicinskom fakultetu i u SKB Mostar, tj. na Klinici za unutarnje bolesti s Centrom za dijalizu, Klinici za neurologiju, Klinici za plućne bolesti te Klinici za infektivne bolesti. Staž se obavlja pod vodstvom mentora na navedenim klinikama i to u okviru svih aktivnosti tih klinika (vizita, jutarnji satanak, prijemna ambulanta, hitni prijem, konzilijarni sastanak, dežurstva).

NASTAVNA DJELATNOST (DODIPLOMSKA I POSLIJEDIPLOMSKA) Internistički staž se obavlja na kraju pete godine studija medicine. Cilj kolegija je stjecanje praktičnih vještina i znanja, te upoznavanje s algoritmima postupaka i pretraga potrebnih u diferencijalnoj dijagnozi, a potom i tretmanu bolesnika. Posebno mjesto u edukaciji zauzima prepoznavanje hitnih stanja, pravilnog postupanja i pristupa bolesniku.

BRIEF HISTORY AND PREVIOUS HEADS

The Internship in Internal Medicine Course has been established in the academic year 2009/2010 by the curricular reform at Faculty of Medicine. Prof. Monika Tomić has been elected for the Head of the Course, and leads it successfully since the beginning until today. The main goal of the Course is to introduce students with internal diseases, principles of recognition and treatment of those, and emergency conditions in Internal Medicine.

WORKING CONDITIONS Exercises and seminars are conducted at Faculty of Medicine and UCH Mostar, ie Department of Internal diseases with the Dialysis Center, Department of Neurology, Department of pulmonary diseases and Department of Infectious diseases. The internship is conducted under the supervision of mentors of mentioned departments and within the framework of activity of those departments (visits, morning meeting, outpatient clinic, emergency, consultative meetings and shifts).

TEACHING ACTIVITY (UNDERGRADUATE AND POSTGRADUATE)

Internship in Internal Medicine is scheduled at the end of the 5th year of Study of Medicine. The aim of the Course is acquiring the practical skills and knowledge, and familiarization with algorithms of procedures and tests needed for the dif-

Internistički staž se sastoji od predavanja, vježbi i seminara iz Interne medicine, Neurologije, Pulmologije i Infektologije. Također, uz navedeno, sastavni dijelovi internističkog staža su i Kabinet kliničkih vještina te Klinička farmakologija. Provjera znanja iz Internističkog staža se polaže pred voditeljem programa internističkog staža koji je imenovan od strane fakultetskog vijeća. Ispit se sastoji od usmenog i praktičnog dijela. Uvjet za pristupanje ispitu je potvrda o redovitom pohađanju staža (vježbe i seminari), te ispunjen i potpisan katalog kliničkih vještina od strane mentora i studenta kao dokaz o obavljenom internističkom stažu. U index se evidentira položio/la. Način praćenja kvalitete nastave je osiguran provođenjem studentske ankete analizom kvalitete nastave od strane studenata i nastavnika, analizom prolaznosti na ispitima izvješćem Ureda za kvalitetu nastave te izvaninstitucijskom evaluacijom (posjet timova za kontrolu kvalitete).

Nastavnici i suradnici: Voditeljica Interne medicine je prof. dr. Monika Tomić, voditelj Kabineta Kliničkih vještina je prof. dr. Danijel Pravdić, voditelj Kliničke farmakologije je prof. dr. Ivica Brizić, voditeljica Infektologije je mr. sc. Jadranka Nikolić, voditeljica Neurologije je mr. sc. Sandra Lakičević, voditeljica Pulmologije je dr. sc. Kristina Galić (voditelji Internističkog staža u akademskoj 2015./2016. god.) Također, tijekom prethodnih godina u izvođenju nastave

ferential diagnosis and treatment of the patient. The emphasis is on the recognition of emergency conditions, adequate behavior and approach to patient. The Course consists of lectures, exercises and seminars in Internal Medicine, Neurology, Pulmology and Infectology. Besides the listed above, part of the Internship in Internal Medicine Course are also Cabinet of Clinical Skills and Clinical Pharmacology. The knowledge assessment of the Internship in Internal Medicine Course is conducted by the teacher of the Course, that is elected by the School Council. The exam is consisted of oral and practical part. Conditions for exam approach are a certificate of regular attendance (exercises and seminars), and a filled and signed catalog of clinical skills by a mentor and a student as an evidence of completed internship. Completed exam is recorded in index as Passed. Monitoring methods of teaching quality are: student questionnaire, quality analysis by students and teachers, exam results analysis, report of the office for teaching quality, external evaluation (visit of team for quality control).

Teachers and associates: The Head of the Course is Prof. Monika Tomić, the Head of the Cabinet of Clinical Skills is Prof. Danijel Pravdić, Head of the Clinical Pharmacology part is Prof. Ivica Brizić, Head of Infectology part Prof. Jadranka Nikolić, Head of Neurology part Sandra Lakičević, MSc, Head of Pulmology Kristina Galić, PhD (heads in the academic year 2015/2016). In the previous years, numerous other teachers and assistant of the Department of Internal Medicine, Department of Infectious diseases, Department of Neurology and Department of Pulmology have participated in teaching process.

sudjelovali su brojni drugi nastavnici i asistenti Klinike za unutarnje bolesti, Klinike za infektologiju, Klinike za plućne bolesti te Klinike za neurologiju.

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST (PROJEKTI, ORGANIZACIJA ZNANSTVENIH I STRUČNIH SKUPOVA, DOKTORIRALI I MAGISTRIRALI U RAZDOBLJU OD UTEMELJENJA DO 2017.) Opisani su u sklopu katedri za internu medicinu, neurologiju, pulmologiju, infektologiju i kliničku farmakologiju.

Znanstveni projekti – prof. dr. Monika Tomić:

1. Učinci i mehanizmi djelovanja Na/K citrata i acetil-cisteina u prevenciji kontrastom inducirane nefropatije kod bolesnika podvrgnutih koronarnoj angiografiji. Znanstveno istraživački projekt Federalnog ministarstva obrazovanja i znanosti Federacije Bosne i Hercegovine – suradnik (Bosna i Hercegovina; 2014.); Utjecaj fizičke aktivnosti na bioenergetiku mišića u kroničnom zatajivanju srca. Projekt Federalnog ministarstva obrazovanja i znanosti – suradnik (Bosna i Hercegovina; 2011.); Učinci primjene kisika na arterijsku elastičnost kod bolesnika s akutnom srčanom dekompenzacijom. Znanstveno istraživački projekat Federacije Bosne i Hercegovine – suradnik (Bosna i Hercegovina; 2010.); Patogeneza sustavnih poremećaja u reumatoidnom artritisu. Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske – suradnik (Hrvatska; 2007.) Br. 198-1081874-0183.; Prognoistički čimbenici progresije bubrežne insuficijencije. Nositelj projekta prof. dr. sc. Krešimir Galešić. Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske – suradnik (Hrvatska 2007). Br. 198-0000000-0179.: Faza 2, randomizirana s paralelnim grupama, višecentrična, višenacionalna studija za procjenu sigurnosti četiri određene doze lijeka DU-176v kod pacijenata s nevalvularnom atrijskom fibrilacijom, 2007. Istraživački proizvod: DU-176b, Broj protokola: PRT018, Sponzor: Daiichi Sankyo Pharma Development 399 Thornall Street Edison, NJ 08837.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY (PROJECTS, ORGANIZATION OF SCIENTIFIC AND PROFESSIONAL MEETINGS, MSC AND PHD IN THE PERIOD SINCE THE ESTABLISHMENT UNTIL 2017)

All of this is described in the chapters of Department of Internal Medicine, Department of Infectious diseases, Department of Neurology, Department of Pulmology and Department of Pharmacology.

Scientific projects – Prof. Monika Tomić: Effects and acting mechanisms of Na/C citrate and acetylcysteine in the prevention of contrast induced nephropathy in patients after the coronary angiography. Scientific research project of the Federal Ministry of Education and Science of Federation of Bosnia and Herzegovina - associate (Bosnia and Herzegovina, 2014); Influence of Physical Activity on Muscles' Bioenergetics in Chronic Heart Failure. Project Federal Ministry of Education and Science - associate (Bosnia and Herzegovina, 2011); Effects of oxygen application on arterial elasticity in patients with acute cardiac decompensation. Scientific research project of Federation of Bosnia and Herzegovina - associate (Bosnia and Herzegovina, 2010); Pathogenesis of systemic disorders in rheumatoid arthritis. Ministry of Science, Education and Sports of the Republic of Croatia - Associate (Croatia, 2007) 198-1081874-0183.; Prognostic factors of renal insufficiency progression. Head of Prof. Krešimir Galešić. Ministry of Science, Education and Sports of Republic of Croatia - Associate (Croatia 2007). Br. 198-0000000-0179.; Stage 2, randomized with parallel groups, multicenter, multinational study to assess the safety of four specific doses of DU-176v in patients with non-invasive atrial fibrillation, 2007. Research Product: DU 176b, Protocol Number: PRT018, Sponsor: Daiichi Sankyo Pharma Development 399 Thornall Street, Edison, NJ 08837.

Mentorstva – prof. dr. Monika Tomić: Doktorati Bojan Miletić – Mehanizam oporavka srčane funkcije u ranoj rehabilitaciji bolesnika akutnim infarktom miokarda, 2014; doc. dr. Galić Gordan- Utjecaj kalcija, feritina i albumina na učestalost vaskularnih i ostalih komplikacija u bolesnika liječenih kroničnom hemodijalizom, 2009.

Magisteriji: Ana–Marija Barac: „Učinak individualnog savjetovanja od strane obiteljskog liječnika na smanjenje kardiovaskularnog rizika“, 2013.; Anka Zelenika: „Sindrom profesionalnog sagorijevanja u medicinskih sestara; učestalost i čimbenici rizika“, 2013.; Ivica Markota: „Istjecanje heparina iz lumena centralnih venskih katetera za hemodijalizu i njegov utjecaj na koagulacijske parametre“, 2012.; Boris Kovač: „Povezanost regulacije bolesti i kvalitete života u bolesnika sa šećernom bolešću tipa 2“, 2011.

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Plan katedre za internistički staž jeste održati postojeću kavalitetu izvođenja nastave, seminara i vježbi kroz kontinuiranu evaluaciju cjelokupnog nastavnog procesa. Cilj katedre je pratiti razvoj i postojeće trendove, kako na Medicinskom fakultetu, tako i u znanosti i medicini uopće kako bi naši studenti po završetku Internističkog staža bili u korak sa svim smjernicama koje medicinska znanost i struka nalažu.

Literatura (udžbenici, poglavlja u udžbenicima i monografije)

Nastavna literatura: Božidar Vrhovac, Igor Francetić, Branimir Jakšić, Boris Labar, Boris Vucelić, Interna medicina Medicinska biblioteka, naklada Levak, Zagreb 2009; Neurologija za medicinare, V. Brinar i suradnici, Medicinska naklada Zagreb 2009.; Begovac J, Božinović D, Lisić M, Baršić B, Schoenwakld S. Infektologija. Zagreb: Profil, 2006; Fališevac J. Opća klinička infektologija, 4. dopunjeno izdanje. Zagreb, Školska knjiga, 1985.; Neurologija, V. Demarin, Z. Trkanjec; Medicinska naklada Zagreb 2008.

Mentorship – Prof. Monika Tomić PhD dissertations Bojan Miletić - Cardiac function recovery mechanism in early rehabilitation of patients with acute myocardial infarction, 2014 – mentor; Galić Gordan - Effect of calcium, ferritin and albumin on the incidence of vascular and other complications in chronic hemodialysis patients, 2009 – mentor

Master theses: Ana-Marija Barac: “ The effect of individual counseling by family physicians on the cardiovascular risk decrease “, 2013; Anka Zelenika: “Professional Combustion Syndrome in Nurses: frequency and risk factors “, 2013; Ivica Markota: “ Leakage of heparin from the lumen central venous catheters for hemodialysis and the effects on coagulation parameters “, 2012; Boris Kovač: “Relation of disease regulation and quality of life in patients with type 2 diabetes”, 2011.

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR

PERIOD The plan is to maintain the existing quality of teaching, seminars and exercises through the permanent evaluation of entire teaching process. The aim of the Course is to follow the development and existing trends, at Faculty of Medicine, but also in science and medicine in general, so our students could be in step with all the guidelines that medical science and profession require.

Literature (textbooks, chapters in books and monographs)

Teaching literature: Božidar Vrhovac, Igor Francetić, Branimir Jakšić, Boris Labar, Boris Vucelić, Internal Medicine, Medicinska biblioteka, naklada Levak, Zagreb 2009; Neurology for medical practitioners, V. Brinar et al, Medicinska naklada Zagreb 2009. ; Begovac J, Božinović D, Lisić M, Baršić B, Schoenwakld S. Infectology. Zagreb: Profil, 2006; Fališevac J. General Clinical Infectology, 4. revised edition. Zagreb, Školska knjiga, 1985. ; Neurology, V. Demarin, Z. Trkanjec; Medicinska naklada Zagreb 2008.

Udžbenici: Šantić, Ž. i suradnici (2015.), „Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi, Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru. ISBN-978-9958-16-049-3 COBISS. BH-ID 22554118.; Sertić, J. i suradnici (2015.), „Klinička kemija i molekularna dijagnostika u kliničkoj praksi“, Medicinska naklada, Zagreb, 2015. ISBN 978-953-176-655-5 CIP 893467.; Šimić, D., i suradnici (2012.) „Bolesti sluznica – multidisciplinarni pristup“, Medicinska naklada, Zagreb, 2012., ISBN 978-953-176-529-9 CIP 772653; Tomić, M., i suradnici (2012.) „Uvod u farmaciju“, Sveučilište u Mostaru, Mostar 2012. ISBN 978-9958-690-87-7 CIP 615(075. 8); Šimić D. i Hadžigrahić N. (2011) „Hitna stanja u dermatologiji“, Mostar, 2011.; Šimić D. i Hadžigrahić N. (2010), „Bolesti vlasišta i kose“, Mostar, 2010. ISBN 978-9958-9117-1-2 CIP 616. 594. 1; Rašić, S., Trnačević, S., Tomić, M. (2009) „Dijabetična nefropatija“. Institut za naučnoistraživački rad KCUS, Udruženje ljekara za nefrologiju, dijalizu i transplantaciju bubrega u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2009. ISBN 978-9958-631-58-0 CIP 616. 61:616. 379-0084. 64](075. 8) 616. 379-008. 64:616. 61](075. 8)

Monografije: Sveučilišna Klinička bolnica Mostar 2015. ISBN 978-9958-9170-6-6 CIP 614.2(497. 6Mostar)(084); Sveučilište u Mostaru (2013.) Sveučilište u Mostaru. ISBN 978-9958-690-99-0

Uredništvo: Cvetnić, Ž., Ostojić, M., i Kvesić, A. (2013.) „Mikrobiologija i parazitologija“, Farmaceutski fakultet Sveučilišta u Mostaru. 2013. ISBN 978-Urednica knjige: Monika Tomić.

Zbornik: Tomić, M. i Brizić, I., (2014.) Zbornik radova: „Suvremena dijagnostika i liječenje bolesti paratireoidnih žlijezda“, Medicinski i Farmaceutski fakultet Sveučilišta u Mostaru. 2015.

Textbooks: Šantić, Ž. et al. (2015.), “Medical gerontology in Clinical Practice”, School of Medicine University of Mostar. ISBN-978-9958-16-049-3 COBISS. BH-ID 22554118.; Sertić, J. et al. (2015.), “Clinical chemistry and molecular diagnostics in clinical practice”, Medicinska naklada, Zagreb, 2015. ISBN 978-953-176-655-5 CIP 893467.; Šimić, D. et al. (2012.) “Mucous membrane diseases – Multidisciplinary approach”, Medicinska naklada, Zagreb, 2012., ISBN 978-953-176-529-9 CIP 772653; Tomić, M. et al. (2012.) “Introduction to Pharmacy”, University of Mostar, Mostar 2012. ISBN 978-9958-690-87-7 CIP 615(075. 8); Šimić D. and Hadžigrahić N. (2011) „Emergency conditions in Dermatology“, Mostar, 2011.; Šimić D. and Hadžigrahić N. (2010), „Scalp and hair diseases“, Mostar, 2010. ISBN 978-9958-9117-1-2 CIP 616. 594. 1; Rašić, S. Trnačević, S. Tomić, M. (2009) „Diabetic nephropathy“. Institut for scientific-research work UHC Sarajevo, Association of Nephrology, Dialysis and Kidney Transplantation in Bosnia and Herzegovina, Sarajevo, 2009. ISBN 978-9958-631-58-0 CIP 616. 61:616. 379-0084. 64](075. 8) 616. 379-008. 64:616. 61](075. 8)

Monographs: University Clinical Hospital Mostar 2015. ISBN 978-9958-9170-6-6 CIP 614. 2(497. 6Mostar)(084); University of Mostar (2013.) University of Mostar. ISBN 978-9958-690-99-0

Editors: Cvetnić, Ž. Ostojić, M. and Kvesić, A. (2013.) „Microbiology and Parasitology“, School of Pharmacy University of Mostar. 2013. ISBN 978- Book editor: Monika Tomić.

Review books: Tomić, M. and Brizić, I. (2014.) Review book: “Contemporary diagnostics and treatment of parathyroid glands’ diseases“, School of Medicine and School of Pharmacy University of Mostar. 2015.

doc. dr. Zdrinko Brekalo

KRATKA POVIJEST I PRETHODNI PROČELNICI

Katedra za kirurški staž osnovana je odlukom fakultetskog znanstveno-nastavnog vijeća MF-a 2009. godine, a inkorporirana u nastavu u akademskoj 2010./2011. godini. Pročelnikom katedre imenovan je prof. dr. Branko Bakula, a od 2013. god. katedru preuzima doc. dr. Zdrinko Brekalo. Trajanje staža je 120 sati (20 seminari, 100 sati vježbi).

Cilj kolegija je upoznati buduće liječnike s kirurškim bolestima, pogotovo urgentnim kirurškim stanjima; kako ih prepoznati, dijagnosticirati i adekvatno liječiti.

RADNI UVJETI Seminari i vježbe izvode se u prostorima SKB Mostar i to na Klinici za kirurgiju, Klinici za oftalmologiju, Klinici za ORL i maksilofacijalnu kirurgiju te Odjelu traumatologije Klinike za kirurgiju. Staž se obavlja pod nadzorom i vodstvom mentora navedenih klinika. Studenti su obvezni proći sve aktivnosti tih klinika od prve vizite, jutarnjega sastanka, poliklinike, hitnoga prijama, konzilijarnih pregleda te sudjelovati u dežurstvima.

NASTAVNA DJELATNOST Kirurški staž se obavlja na kraju devetoga semestra šeste godine. Cilj kolegija je stjecanje praktičnih vještina i znanja koje će budući liječnici primijeniti u svojoj praksi. Najviše pozornosti je obrađeno o edukaciji hitnih stanja u

BRIEF HISTORY The Internship in Surgery has been established by the decision of the School Council of Science and Education of the School of Medicine in 2009, and incorporated in teaching in the academic year 2010/2011. For the first Head of the Course Prof. Branko Bakula has been elected, and since 2013. Prof. Zdrinko Brekalo. Duration of internship is 120 hours (20 hours of seminars, 100 hours of exercises). The aim of the course is to familiarize future medical doctors with surgical diseases, especially emergency surgical conditions; to recognize them, diagnose and treat adequately.

WORKING CONDITIONS Seminars and exercises are performed in the premises of UHC Mostar at the Surgery Department, Department of Ophthalmology, Department of ORL and Maxillofacial Surgery and Department of Traumatology at the Department of Surgery. The internship is carried out under the supervision and guidance of mentors from the mentioned departments. Students are obliged to undertake all the activities of these departments from the first visit of patients, morning meeting, outpatient clinics, emergency admissions, consultations, and participate in the shifts.

TEACHING ACTIVITY Internship in Surgery Course is performed at the end of the 9th semester on the 6th

svim kirurškim granama. Ispit se sastoji od kontinuiranog praćenja kliničkih vještina studenta te usmenoga ispita na kraju.

NASTAVNICI I SURADNICI TEACHERS AND ASSOCIATES

U nastavi sudjeluju: doc. dr. sc. Zdrinko Brekalo, pročelnik Katedre; doc. dr. Gordan Galić, voditelj Odjela vaskularne kirurgije; doc. dr. Nikica Šutalo, voditelj Odsjeka abdominalne kirurgije; doc. dr. Vlatka Martinović, Odjel dječje kirurgije; dr. sc. Zoran Trninić, Odjel endoskopske kirurgije; dr. sc. Goran Lakičević, voditelj Odjela neurokirurgije; dr. sc. Josip Mišković, Odjel torakalne kirurgije; dr. sc. Martina Šoljić, Odjel torakalne kirurgije; mr. sc. Ludvig Letica, Odjel abdominalne kirurgije; mr. sc. Vjekoslav Čuljak, Odjel opće kirurgije; mr. sc. Violeta Šetka Čuljak, Odjel dječje kirurgije; mr. sc. Goran Đuzel, voditelj Odjela kardiokirurgije; mr. sc. Ante Bošnjak, Odjel kardiokirurgije; doc. dr. Boris Jelavić, pročelnik Katedre za bolesti glave i vrata; doc. dr. Mario Jurić, voditelj Odjela maksilofacijalne kirurgije; doc. dr. Irena Sesar, voditeljica Klinike za oftalmologiju; doc. dr. Antonio Sesar, voditelj Odjela oftalmologije i dr. sc. Kristijan Juka, voditelj Odjela za traumatologiju Klinike za kirurgiju
Važan doprinos u osnivanju te početku rada katedre dao je prof. dr. Branko Bakula, sada umirovljenik.

year of study. The aim of the Course is to acquire the practical skills and knowledge that the future physicians will apply in practice. Most attention was paid to the education of emergencies in all surgical branches. The exam is consisted of continuous assessment of student's clinical skills and oral exam at the end.

Teachers who participate in teaching process:

Prof. Zdrinko Brekalo, Head; Prof. Gordan Galić, Head of the Department of Vascular Surgery; Prof. Nikica Šutalo, Head of the Department of Abdominal Surgery; Prof. Vlatka Martinović, Department of Pediatric Surgery; Zoran Trninić, PhD, Department of Endoscopic Surgery; Goran Lakičević, PhD Head of the Department of Neurosurgery; Josip Mišković, PhD, Department of Thoracic Surgery; Martina Šoljić, PhD, Department of Thoracic Surgery; Ludvig Letica, MSc, Department of Abdominal Surgery; Vjekoslav Čuljak, MSc, Department of General Surgery; Violeta Šetka Čuljak, MSc, Department of Pediatric Surgery; Goran Đuzel, MSc, Head of the Department of Cardiosurgery; Ante Bošnjak, MSc, Department of Cardiosurgery; Prof. Boris Jelavić, Head of the Department of Head and Neck Diseases; Prof. Mario Jurić, Head of Maxillofacial Surgery; Prof. Irena Sesar, Head of the Department of Ophthalmology; Prof. Antonio Sesar, Head of the Department of Ophthalmology (School of Medicine) and Kristijan Juka, PhD, Head of the Department of Traumatology at the Department of Surgery. Important contribution for the establishment and work of the Course was made by Prof. Branko Bakula, now retired.

prof. dr. Vajdana Tomić

Nastava Kolegija ginekološko-porodnički staž počela se izvoditi u ljetnom semestru akademske godine 2010./2011. Nastavne materijale – sadržaj i način provođenja nastave pripremila je voditeljica Kolegija prof. dr. Vajdana Tomić koja je ujedno i predstojnica Klinike za ginekologiju i porodništvo SKB Mostar gdje se u cijelosti obavlja praktični dio nastave.

Praktična nastava se izvodi u rađaonicama, operacijskim dvoranama, bolesničkom odjelu i polikliničkim ambulancama. Suvremeno uređeni i opremljeni prostori nove zgrade SKB Mostar u kojoj je smještena Klinika za ginekologiju i porodništvo osiguravaju kvalitetnu izobrazbu studenata. Seminari se održavaju u prostorijama MF-a.

Gotovo 90% nastavne djelatnosti Kolegija sastoji se od vježbi tijekom kojih student pod nadzorom mentora stječe kompetencije, u prvom redu znanja i vještine potrebne za samostalan rad. Aktivno sudjelovanje studenata u nastavi ključno je za stjecanje planiranih kompetencija. Upravo zbog toga planovi o unaprjeđenju kvalitete nastave u idućem razdoblju odnose se na maksimalno povećanje aktivnoga sudjelovanja studenata u nastavi.

U nastavi sudjeluju: Prof. dr. Vajdana Tomić, voditeljica Kolegija; doc. dr. sc. Vjekoslav Mandić; dr. sc. Vedran Bjelanović; mr. sc. Dragan Soldo; dr. sc. Tatjana Barišić; mr. sc. Marinko Mišić; mr. sc. Ana Bošković; mr. sc. Tanja Krešić i mr. sc. Ana Dugandžić

Teaching on the Internship in Gynecology and Obstetrics Course began in summer semester of the academic year 2010/2011. Teaching materials - content and the way of teaching were prepared by the Head of the Course Prof. Vajdana Tomić who is also Head of the Gynecology and Obstetrics Department of UHC Mostar, where the complete practical part of teaching takes place.

Practical lessons are performed in delivery rooms, operation rooms, departments and outpatient clinics. Modernly furnished and equipped premises of the new UHC Mostar building, where the Gynecology and Obstetrics Department is located, ensure quality education for students. Seminars are held at classrooms of School of Medicine.

Almost 90% of the teaching activity of the Course consists of exercises during which student acquires competences under the supervision of mentors, primarily knowledge and skills required for independent work. Students' active participation in teaching is crucial for acquiring of planned competencies. That is why the plans for improving the teaching quality in the next period are related to the maximum increase in an active participation of students in teaching.

Teachers who participate in teaching on the Course: Prof. Vajdana Tomić, Head of the Course; Prof. Vjekoslav Mandić; Vedran Bjelanović, PhD; Dragan Soldo,

Šimić; Važan doprinos u prvim godinama nastave dali su i naše kolege: prim. Darko Knežević; prim. Goran Adžić i prim. Miroslav Zadro.

NASTAVNO OSOBLJE
TEACHING STAFF

STRUČNA I ZNANSTVENA DJELATNOST

Projekti: 2010. – 2011. „Učestalost kongenitalnih CMV infekcija na području Hercegovine“ FMNO (voditelj prof. dr. Jurica Arapović, sudionica prof. dr. Vajdana Tomić) i 2014. – 2015. „Decidualni CD4⁺, Foxp3⁺ i CD8⁺ limfociti T u trudnoćama kompliciranim preeklampsijom“ FMNO (voditeljica prof. dr. Vajdana Tomić).

Organizacija znanstvenih skupova: „Bolesti vlasišta i kose u kliničkoj praksi“, 2010., Mostar (prof. dr. Vajdana Tomić); „Mostarska psihijatrijska subota“, lipnja, 2011., Mostar (prof. dr. Vajdana Tomić); „Dijabetološki kongres F BiH“, studenoga, 2012., Mostar (prof. dr. Vajdana Tomić) i „Liječenje raka vrata maternice i raka endometrija“, studenoga, 2013., Mostar (prof. dr. Vajdana Tomić, mr. sc. Dragan Soldo).

Magistrirali u razdoblju 2010. – 2016.: Soldo, D., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2012. (mentor: prof. dr. Ante Ćorušić); Barišić, T., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2012. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić); Perić, O., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2012. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić); Mišić, M., Mo-

MSc; Tatjana Barišić, PhD; Marinko Mišić, MSc; Ana Bošković, MSc; Tanja Krešić, MSc and Ana Dugandžić Šimić, MSc; Important contribution in the first years of teaching was made by: prim. Darko Knežević, MD; prim. Goran Adžić, MD and prim. Miroslav Zadro, MD.

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY

Projects 2010. – 2011. The incidence of congenital CMV infection in Herzegovina“ Federal Ministry of Science and Education (head of Prof. Jurica Arapović; member Prof. Vajdana Tomić) and 2014-2015 “Decidual CD4⁺, Foxp3⁺ and CD8⁺ lymphocytes T in pregnancies complicated with preeclampsia“, Federal Ministry of Science and Education (head of Prof. Vajdana Tomić).

Organization of scientific meetings: “Scalp and hair diseases in clinical practice“, 2010. Mostar (Prof. Vajdana Tomić); „Mostar Psychiatry Saturday“, June, 2011. Mostar (Prof. Vajdana Tomić); “Diabetology Congress FBH“, November, 2012. Mostar (Prof. Vajdana Tomić) and “Treatment of cervical and endometrial cancer“, November, 2013. Mostar (Prof. Vajdana Tomić, Dragan Soldo, MSc).

Master theses in the period 2010-2016.: Soldo, D. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2012. (mentor Prof. Ante Ćorušić); Barišić, T. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2012. (mentor Prof. Vajdana Tomić); Perić, O. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2012. (mentor Prof. Vajdana Tomić); Mišić, M. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Vajdana Tomić); Krešić, T. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Vajdana Tomić); Bošković, A. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Vajdana Tomić) and Dugandžić Šimić, A. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Vajdana Tomić).

star: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić); Krešić, T., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić); Bošković, A., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić) i Dugandžić Šimić, A., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić).

Doktorirali u razdoblju 2010. – 2016.: Tomić, V., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2010. (mentor: prof. dr. Oleg Petrović); Vjekoslav, M., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentor: prof. dr. Ante Ćorušić); Bjelanović, V., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2013. (mentor: prof. dr. Slavko Orešković); Barišić, T., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2016. (mentor: prof. dr. Josip Đelmiš) i Čehić, E., Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2016. (mentorica: prof. dr. Vajdana Tomić).

Literatura/Udžbenici: Tomić, V. „Sindrom policističnih jajnika (PCOS) – hiperandrogeno opadanje kose“, u: Šimić, D., urednik, *Bolesti vlasišta i kose*, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2010. str. 71. – 75.; Tomić, V. „Bolesti sluznica ženskih spolnih organa“, u: Šimić, D., urednik, *Multidisciplinarni pristup bolestima sluznica*, Zagreb: Medicinska naklada, 2011. str. 235. – 243.; Tomić, V. „Spuštena i ispala pupkovina. Porođaj vakuumskim ekstraktorom i porođaj opstetričkim kliještima“, u: Đelmiš, J., urednik, *Fetalna medicina i opstetricija*, Zagreb: Medicinska naklada, 2014. str. 586. – 596. (sveučilišna nastavna literatura Sveučilišta u Zagrebu i Mostaru); Tomić, V. „Osobitosti ženskih spolnih organa u trećoj životnoj dobi“, u: Šantić, Ž., urednik, *Medicinska gerontologija u kliničkoj praksi*, Mostar: MF Sveučilišta u Mostaru, 2015. str. 399. – 414.

PLAN RAZVOJA ZA IDUĆE PETOGODIŠNJE

RAZDOBLJE Unaprjeđenje nastavnoga procesa temeljni je cilj strategije razvoja Kolegija. Nastavna djelatnost orijentirana je na pripremu studenata

PhD dissertations in the period 2010-2016: Tomić, V. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2010. (mentor Prof. Oleg Petrović); Vjekoslav, M. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Ante Ćorušić); Bjelanović, V. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2013. (mentor Prof. Slavko Orešković); Barišić, T. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2016. (mentor Prof. Josip Đelmiš) and Čehić, E. Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2016. (mentor Prof. Vajdana Tomić).

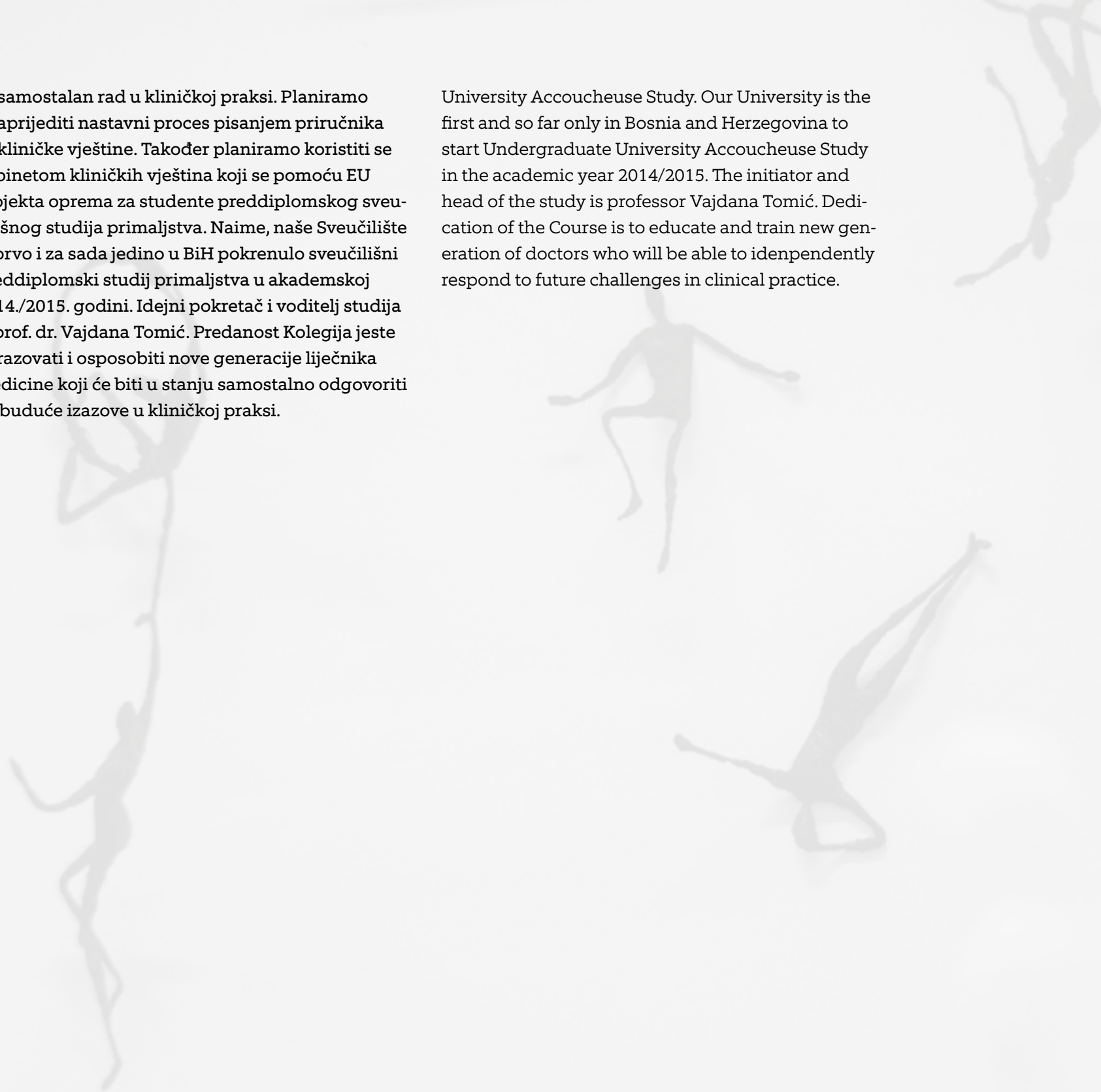
Literature/textbooks: Tomić, V. “Polycystic Ovary Syndrome (PCOS) – hyperandrogen hair loss“, in: Šimić, D., urednik, *Scalp and Hair Diseases*, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2010. pp. 71. – 75.; Tomić, V. “Mucous membrane diseases of the female reproductive organs“, in: Šimić, D. ed. *Mucous membrane diseases - a multidisciplinary approach*, Zagreb: Medicinska naklada, 2011. pp. 235. – 243.; Tomić, V. “Descended and dropped umbilical cord. Delivery by the vacuum extractor or obstetric forceps“, in: Đelmiš, J., ed. *Fetal medicine and obstetrics*, Zagreb: Medicinska naklada, 2014. pp. 586. – 596. (University teaching literature of the University of Zagreb and Mostar); Tomić, V. “Particularities of female reproductive organs in the third age“, in: Šantić, Ž., ed. *Medical gerontology in clinical practice*, Mostar: School of Medicine University of Mostar, 2015. pp. 399. – 414.

DEVELOPMENT PLAN FOR THE NEXT FIVE YEAR PERIOD

Improving the teaching process is the fundamental goal of the development strategy of the Course. Teaching activity is oriented towards preparing students for independent work in clinical practice. We plan to improve the teaching process by writing a handbook for clinical skills. We also plan to use the Clinical Skills Cabinet that is, by the funds of EU projects equipped for students of Undergraduate

za samostalan rad u kliničkoj praksi. Planiramo unaprijediti nastavni proces pisanjem priručnika za kliničke vještine. Također planiramo koristiti se kabinetom kliničkih vještina koji se pomoću EU projekta oprema za studente preddiplomskog sveučilišnog studija primaljstva. Naime, naše Sveučilište je prvo i za sada jedino u BiH pokrenulo sveučilišni preddiplomski studij primaljstva u akademskoj 2014./2015. godini. Idejni pokretač i voditelj studija je prof. dr. Vajdana Tomić. Predanost Kolegija jeste obrazovati i osposobiti nove generacije liječnika medicine koji će biti u stanju samostalno odgovoriti na buduće izazove u kliničkoj praksi.

University Accoucheuse Study. Our University is the first and so far only in Bosnia and Herzegovina to start Undergraduate University Accoucheuse Study in the academic year 2014/2015. The initiator and head of the study is professor Vajdana Tomić. Dedication of the Course is to educate and train new generation of doctors who will be able to idenpendently respond to future challenges in clinical practice.

doc. dr. Željko Rončević

Katedra za Pedijatrijski staž utemeljena je za akademsku godinu 2011./2012. Fakultetsko vijeće je na prijedlog dekana za pročelnika katedre izabralo doc. dr. Željko Rončevića. Razlog utemeljenja ove katedre bila je potreba da se skрати vrijeme staža nakon diplomiranja kako bi se liječnici čim prije zaposlili. Pedijatrijski staž (kao i drugi predmeti sa stažom) specifičnost su MF-a Sveučilišta u Mostaru i većina fakulteta u okruženju nema staž kao predmet.

Cilj predmeta je ovladati praktičnim vještinama iz pedijatrije. U nastavi sudjeluju asistenti koji su i asistenti i na predmetu Pedijatrija kao i dva suradnika iz DZ Mostar kako bi studenti vidjeli i naučili što se sve radi u primarnoj zdravstvenoj zaštiti djece. Pedijatrijski staž traje tri tjedna i prvi je predmet u XII. semestru. Tijekom staža studenti imaju 104 sati vježbi i 20 sati seminara.

The Course of Internship in Pediatrics has been established in the academic year 2011/2012. The School Council, on the Dean's proposal, elected Prof. Željko Rončević for the Head of the Course. The reason for the foundation of the Course was to shorten the time of internship after graduation to employ medical doctors as soon as possible. Internship in Pediatrics (as well as other courses with internship) is the specificity of School of Medicine University of Mostar, and most of the medical schools in the region don't have an internship as an individual course. The main goal of the Course is to master the practical skills in pediatrics. Teachers who participate in teaching of the Course are also assistants at the Department of Pediatrics as well as two associates from Health Care Center Mostar, so students can see and learn what can be done in primary health care for children. Internship in Pediatrics lasts for three weeks and is the first course in 12th semester. During internship, students have 104 hours of practice and 20 hours of seminars.

URGENTNA MEDICINA SA STAŽOM

EMERGENCY MEDICINE WITH INTERNSHIP

prof. dr. Mladen Perić

Urgentna medicina sa stažom postala je obveznim predmetom u ljetnom semestru akademske 2010./2011. godine pod vodstvom prof. dr. Mladena Perića, kako bi se hitna stanja iz kliničkih predmeta ujedinila u jedan predmet, a buduće liječnike pred kraj studija upoznalo i pripremi ih za njihovo zbrinjavanje. Naglasak je stavljen na praktičnu nastavu pa studenti većinu vremena uče na seminarima i vježbama gdje se susreću sa životno ugroženim bolesnicima, postupcima njihovog zbrinjavanja i osoblja koje im pruža pomoć. Tijekom turnusa Urgentne medicine studenti svladavaju praktične vještine poput kardiopulmonalne reanimacije, osiguravanja dišnog i venskog puta, zbrinjavanja politraumatiziranih i komatoznih bolesnika, kao i bolesnika s opeklinama (da nabrojimo samo neka stanja). Seminari se održavaju u učionicama MF-a, a vježbe na klinikama i odjelima SKB Mostar. Veći dio nastave održavaju liječnici Odjela za anesteziju, reanimaciju i intenzivno liječenje SKB Mostar, a u nastavu su uključeni i liječnici s ostalih odjela i klinika SKB Mostar koji prezentiraju hitna stanja iz svojih područja. Teme obrađene u kolegiju, način izvođenja nastave, pristup asistenata i važnost stečenoga znanja razlog su zbog čega je ovaj predmet odlično prihvaćen među studentima.

Nastavnici i suradnici su navedeni u popisu Katedre za anesteziju i reanimatologiju.

Emergency Medicine and Internship Course has become the mandatory course in summer semester of the academic year 2010/2011 under the guidance of Prof. Mladen Perić, in order to put the emergency conditions of clinical courses into a single course, and to familiarize and prepare students for the treatment of those conditions, at the end of the study. Emphasis has been put on practical teaching, and most of the students learn at seminars and exercises where they are confronted with life-threatening patients, the procedures for their treatment, and the assisting staff. During the course of Emergency Medicine, students acquire practical skills such as cardiopulmonary reanimation, securing the venous and air path, treatment of patients with polytrauma and coma, as well as patients with burns (only few conditions are noted). Seminars are being held in classrooms at the School of Medicine, and exercises at the Departments of UCH Mostar. The majority of the teaching is conducted by the doctors of the Department of Anesthesia, Reanimation and Intensive Care of UCH Mostar, but doctors from other Departments who present emergency conditions in their field of work are also involved in teaching. The selected topics, the way of teaching, the assistants' approach and the importance of acquired knowledge are the reasons why this Course is highly accepted among students.

Teachers and associates are listed in the chapter Department of Anesthesia and Reanimation.

**ZNANSTVENA
DJELATNOST
IZVANNASTAVNE
AKTIVNOSTI**

**SCIENTIFIC
ACTIVITY
EXTRACURRICULAR
ACTIVITIES**

ZNANSTVENA DJELATNOST SCIENTIFIC ACTIVITY

Medicinski fakultet u Mostaru je vodeća sastavnica Sveučilišta u Mostaru po znanstvenoj produktivnosti. U prilog tome govori činjenica kako su prvih 15 najcitiranijih autora sa Sveučilišta u Mostaru djelatnici Medicinskog fakulteta i SKB Mostar. Izrazito visoki kriteriji za znanstveno-nastavna napredovanja naših djelatnika su visoko iznad kriterija ostalih sastavnica Sveučilišta u Mostaru, ali i ostalih medicinskih fakulteta u Bosni i Hercegovini.

Zasluga za ovako dobre temelje znanstvenoga rada na MF-u pripada prvom dekanu prof. dr. Filipu Čuli koji je od početka angažirao mlade doktore medicine da kao znanstveni novaci sudjeluju u na istraživačkim projektima u RH i inozemstvu. Školovanje naših znanstvenih novaka na pretkliničkim katedrama iz anatomije, histologije i embriologije, fiziologije, biologije s humanom genetikom, imunologije, farmakologije i temelja neuroznanosti naposljetku je rezultiralo izradom njihovih doktorskih disertacija, ali i publikacijama u priznatim međunarodnim znanstvenim časopisima. Povratkom u Mostar naši mladi istraživači pokrenuli su i znanstvene laboratorije na 3. katu zgrade.

Faculty of Medicine Mostar is the leading component of the University of Mostar by scientific productivity. This is corroborated by the fact that the top 15 most cited authors from the University of Mostar are members of Faculty of Medicine and UCH Mostar. Extremely high criteria for the scientific and academic advancement of our staff are high above the criteria of other components of University of Mostar, as well as other medical schools in Bosnia and Herzegovina.

The credit for the good foundation of scientific work at the School belongs to the first Dean, Prof. Filip Čulo, who from the beginning hired young doctors of medicine to participate as scientific novices in research projects in Croatia and abroad. Education of our scientific novices on pre-clinical departments of anatomy, histology and embryology, physiology, biology with human genetics, immunology, pharmacology and neuroscience at the end resulted in their doctoral dissertations, as well as publications in well-recognized international journals. By returning to Mostar, our young researchers also started scientific laboratories on the 3rd floor of the building.

Laboratorij za morfološke znanosti (katedra za histologiju i embriologiju i katedra za anatomiju) na MF-u osnovan je 2008. godine. Od tada je uspješno provedeno više znanstveno-istraživačkih projekata. S vremenom je laboratorij u potpunosti opremljen uređajima i pomoćnim instrumentima za izvođenje tehnika koje se primjenjuju u obradi tkiva. Odjel za medicinsku biologiju multidisciplinarn je odjel kojemu je misija spojiti kliničke i temeljne medicinske znanosti primjenom pokusnih modela u tzv. translacijsku medicinu. U svojim organizacijskim postavkama Odjel je strukturiran kroz tri jedinice (uzgojna i eksperimentalna nastamba za laboratorijske miševe, laboratorij za kulturu stanice i virusologiju te laboratorij za ekperimentalnu medicinu i biologiju stanice. Treći znanstveni laboratorij je za primijenjenu fiziologiju i farmakologiju u kojem je smješten laboratorij za izolirane organe. MF u Mostaru je prilikom opremanja laboratorija za temeljna medicinska istraživanja nabavio dva sustava za izolirane organe: sustav za izolirano srce „prema Langendorffu“ i sustav za izolirane krvne žile. Sustavi za izolirane organe nude brojne mogućnosti u bazičnim farmakološkim, fiziološkim i patofiziološkim istraživanjima kardiovaskularnoga sustava.

Nakon ukidanja statusa znanstveni novak na projektima u RH, i dalje smo vlastitim sredstvima, ali uz potporu SKB Mostar, upošljavali novake koje smo slali u inozemne laboratorije te im osigurali besplatno pohađanje postdiplomskoga doktorskoga studija u Mostaru. Fakultet posebno podržava intenzivnu suradnju s hrvatskim znanstvenicima u uglednim istraživačkim centrima koji omogućuju dodatno školovanje našim mladim istraživačima. Međutim, zbog financijskih poteškoća smanjene su mogućnosti njihovoga zapošljavanja na Fakultetu tako da većina naših istraživača završe specijalizacije i zaposle se u SKB Mostar. Veliki broj znanstvenih radova (352 do sada) objavljenih u uglednim časopisima potječe iz međunarodne suradnje nastavnika i suradnika.

Morphology Laboratory (Department of Histology and Embryology and the Department of Anatomy) at School of Medicine has been established in 2008. Since then, several scientific-research projects have been successfully implemented. Over time, the laboratory has been fully equipped with devices and assisting instruments for performing techniques applied in tissue processing. The Department of Medical Biology is a multidisciplinary department with the mission to connect clinical and fundamental medical sciences by applying experimental models to so-called translational medicine. The Department is divided into three organization units: (Breeding and experimental facility for laboratory mice, Laboratory for cell culture and virology, Laboratory for experimental medicine and cell biology). The third scientific laboratory is the Laboratory for Applied Physiology and Pharmacology where the laboratory for isolated organs is located. During the equipment of laboratories for basic medical researches, School of Medicine Mostar purchased two systems for isolated organs: the system for isolated heart, so called “Langerdoff” and system for isolated blood vessels. Systems for isolated organs offer numerous possibilities in basic pharmacological, physiological and pathophysiological researches of cardiovascular system.

After the repeal of title scientific novice in projects of Republic of Croatia, we continue to hire the novices who have been sent to laboratories abroad with our own funds, but with the support of UCH Mostar, and to provide them free attendance on postgraduate doctoral studies in Mostar. The School particularly supports intensive collaboration with Croatian scientists in renowned research centers that enable further education for our young researchers. However, due to financial difficulties, the possibilities of the employment at School of Medicine have been reduced so most of our researchers complete specialization and are employees of UCH Mostar.

Većina znanstveno-istraživačkih projekata financirana je sredstvima Federalnoga ministarstva obrazovanja i znanosti Bosne i Hercegovine. Nažalost, navedeni iznos je skroman za financiranje znanstvenih radova koji se publiciraju u znanstvenim časopisima visokoga impakt faktora. Zato smo iznimno zadovoljni s brojem publikacija i citiranosti naših znanstvenika, kada se uzmu u obzir uložena sredstva. Jasan istraživački profil i jaki istraživački timovi pretpostavka su za bolju povezanost s gospodarstvom, natjecanje u europskome istraživačkom prostoru. Isto tako, istraživački profil treba biti u službi održiva razvoja. Zbog toga MF u Mostaru i na ovome području svoga djelovanja postavlja jasne strateške ciljeve. Naša budućnost je pisanje inozemnih projekata zajedno s međunarodnim istraživačkim laboratorijima, uz mogućnost upošljavanja mladih istraživača po projektu.

ZAKLADA ZA ZNANOST „FILIP ČULO“ Zaklada za znanost „Filip Čulo“ osnovana je na šesdesetoj sjednici Znanstveno-nastavnoga vijeća MF-a Sveučilišta u Mostaru, 28. rujna 2016. godine. Inicijativni odbor za osnivanje Zaklade činili su: prof. dr. Milenko Bevanda, prof. dr. Ante Kvesić, prof. dr. Danijel Pravdić, prof. dr. Violeta Šoljić i prof. dr. Katarina Vukojević. Razlog za osnivanje Zaklade bio je odavanje počasti prvome dekanu MF-a prof. dr. Filipu Čuli koji je svojim radom dao iznimni doprinos osnivanju, razvoju i jačanju međunarodnoga ugleda MF-a u Mostaru. Zaklada djeluje na području Bosne i Hercegovine, a sjedište joj je na MF-u Sveučilišta u Mostaru. Osnovni ciljevi i djelatnosti Zaklade su: skrb o vrjednovanju znanstvene djelatnosti na MF-u Sveučilišta u Mostaru; suradnja s MF-om Sveučilišta u Mostaru i SKB Mostar; prikupljanje materijalnih sredstava za svrhom poticanja znanstvene djelatnosti na MF-u Sveučilišta u Mostaru; promicanje znanstvene djelatnosti otvaranjem natječaja za znanstvenu izvrsnost, natječaja za doktorande za pomoć pri izradi

A large number of scientific papers (352 so far) that have been published in reputable journals originate from international collaborations of teachers and associates. Most of the scientific-research projects are funded by the Federal Ministry of Education and Science of Bosnia and Herzegovina. Unfortunately, the mentioned amount is modest for the financing of scientific papers that are published in scientific journals of high impact factor. That is why we are extremely satisfied with the number of publications and quotations of our scientists when we consider invested funds. A clear research profile and strong research teams are precondition for a better correlation with the economy and competition within the European research area. Also, the research profile should be in the service of sustainable development. Therefore, Faculty of Medicine Mostar sets clear strategic goals in this field of action. Our future is in writing international projects together with international research laboratories, with the possibility of employing young researchers per project.

FOUNDATION FOR SCIENCE “FILIP ČULO” “Filip Čulo” Foundation for Science has been founded on the 60th session of the Scientific-Education Council of Faculty of Medicine University of Mostar on 28 September 2016. The Initiative Board for establishment of the Foundation consisted of: Prof. Milenko Bevanda, Prof. Ante Kvesić, Prof. Danijel Pravdić, Prof. Violeta Šoljić and Prof. Katarina Vukojević. The reason for the establishment of the Foundation was to pay tribute to the first Dean of School of Medicine Mostar, Prof. Filip Čulo, who has made an outstanding contribution to the founding, development and strengthening of the international reputation of the Faculty of Medicine Mostar.

The Foundation is active on the territory of Bosnia and Herzegovina and is headquartered at Faculty of Medicine University of Mostar. Basic aims and activities of the Foundation are: care for the eval-

doktorske disertacije i natječaja za poslijedoktorande pri uspostavljanju vlastitoga istraživačkoga tima; promicanje uloge znanstvenih istraživanja u zdravstvu; kontinuirano znanstveno usavršavanje članova; podržavanje i organiziranje znanstvenih skupova; promicanje primjene suvremenih, znanstvenih dostignuća u svakodnevnoj praksi; promicanje visokih etičkih standarda u temeljnim i kliničkim znanstvenim istraživanjima; suradnja s drugim znanstvenim udruženjima, ustanovama, institucijama srodnih ciljeva djelatnosti u zemlji i inozemstvu; zaštita ugleda i prava članova u skladu s ustavnim odredbama i zakonskim aktima; organiziranje predavanja, skupova i tribina u svezi s promidžbom svoje djelatnosti, te izdavanje prigodnih publikacija i provođenje drugih aktivnosti koje doprinose ostvarivanju ciljeva utvrđenih statutom Zaklade, kao i druge djelatnosti radi poticanja, razvoja i unaprjeđivanja razvoja studenata s MF-a.

Zakladom upravlja Upravni odbor u sastavu: prof. dr. Milenko Bevanda (predsjednik); prof. dr. Ante Kvesić; prof. dr. Danijel Pravdić; prof. dr. Violeta Šoljić; prof. dr. Katarina Vukojević; prof. dr. Dubravka Šimić i prof. dr. Ivan Ćavar. Upravni je odbor ovlašten za zastupanje i predstavljanje Zaklade, a odgovoran je za ostvarivanje njezinih ciljeva i djelatnosti. Na sjednici Znanstveno-nastavnog vijeća 16. studenoga 2016. donesena je odluku da 3% sredstava od svih projekata ide u Zakladu kako bi se omogućilo provođenje njezinih ciljeva i djelatnosti.

uation of scientific activity at School of Medicine University of Mostar; cooperation with Faculty of Medicine University of Mostar and UCH Mostar; the fund raising for the purpose of promoting scientific activity at School of Medicine University of Mostar; promotion of scientific activity through the tenders for scientific excellence; tenders for PhD candidates for the help in preparation of PhD dissertation and for postdoctoral candidates in the establishment of their own research team; promotion of the scientific research's role in health; continuous scientific advancement of members; support and organization of scientific conferences; promotion of contemporary, scientific achievements' application in everyday practice; promotion of high ethical standards in basic and clinical scientific research; cooperation with other scientific associations, institutions and institutions of related goals in the country and abroad; protection of the reputation and rights of members in accordance with the constitutional provisions and legal acts; organization of lectures, conferences and forums related to the promotion of its activities, publication of appropriate publications and conduction of other activities that contribute to the achievement of the goals set by the Foundation's statute as well as other activities to encourage, develop and improve the development of students at Faculty of Medicine Mostar.

The Foundation is managed by the Steering Board composed of: Prof. Milenko Bevanda (President); Prof. Ante Kvesić; Prof. Danijel Pravdić; Prof. Violeta Šoljić; Prof. Katarina Vukojević; Prof. Dubravka Šimić and Prof. Ivan Ćavar. The Board is authorized to present and represent the Foundation and is responsible for the achievement of its goals and activities.

The decision that 3% of funds from all projects go to the Foundation to allow the implementation of its goals and activities was made on the session of Scientific-Education Council on November 16, 2016.

MEĐUNARODNA SURADNJA MEDICINSKOG FAKULTETA U MOSTARU

INTERNATIONAL COOPERATION OF FACULTY OF MEDICINE UNIVERSITY OF MOSTAR

Na međunarodnoj razini MF kao institucija, njegove organizacijske jedinice, katedre i pojedinci ostvaruju suradnju s različitim domaćim i međunarodnim institucijama biomedicinskog usmjerenja. Ta se suradnja odvija kroz bilateralne međusveučilišne i međufakultetske ugovore, sudjelovanje u radu akademskih mreža i organizacija, sudjelovanje na stručnim i znanstvenim

**STUDENTI U WASHINGTONU, SAD - GENERALNA SJEDNICA
MEĐUNARODNE FEDERACIJE UDRUŽENJA STUDENATA
MEDICINE**
STUDENTS IN WASHINGTON, USA - GENERAL ASSEMBLY OF
INTERNATIONAL FEDERATION OF MEDICAL STUDENTS ASSOCIATIONS

On the international level, Faculty of Medicine as an institution, its organizational units, departments and individuals establish cooperation with various national and international institutions in Biomedicine. This cooperation is implemented through bilateral inter-university and inter-school agreements, participation in the work of academic networks and organizations, participation in professional and scientific conferences, and conferences in the field of improvement of medical education. Since 2003, we have cooperation with medical schools in Split, Rijeka and Zagreb in terms of accepting and educating scientific novices from the basic medical sciences: biology, histology, physiology and pharmacology. As a result of this cooperation we have five teachers nowadays as professors or associate professors in the pre-clinical departments of Medical Biology and Genetics, Histology, Medical Physiology and Clinical Pharmacology. Since 2007, a collaboration with the Medical College of Wisconsin has been established, where one of our science novices has completed postdoctoral education. Since 2014, cooperation on mobility programs got new impetus and has become more and more important, so

konferencijama, te konferencijama iz područja unaprjeđenja medicinske edukacije. Od 2003. godine postoji suradnja s medicinskim fakultetima u Splitu, Rijeci i Zagrebu, u smislu prihvaćanja i obrazovanja znanstvenih novaka iz bazičnih medicinskih znanosti: biologije, histologije, fiziologije i farmakologije. Kao rezultat te suradnje do sada imamo pet nastavnika u zvanju docenta ili izvanrednoga profesora na predkliničkim katedrama iz Medicinke biologije i genetike, histologije, medicinske fiziologije i kliničke farmakologije. Od 2007. godine ostvarena je suradnja s Medical College of Wisconsin, gdje je jedan naš znanstveni novak proveo poslijedoktorsku izobrazbu. Od 2014. godine, suradnja na programima mobilnosti dobiva novi poticaj i postaje sve značajnija, pa je tako jedan naš asistent dobio poziciju postdoktoranta na Tulane University, New Orleans, Kalifornija (Zavod za farmakologiju). U okviru suradnje s MF-om u Splitu, u 2012. godini jedan naš doktor znanosti proveo je tri tjedna na Farmaceutskom fakultetu (Faculty of Pharmacy – Université Paris-Sud), gdje je obavljena edukacija iz područja analize stanične bioenergetike na izoliranim mišićnim vlaknima. Trenutno se na edukaciji u inozemnim ustnaovama nalaze tri znanstvena novaka, i to na MF-u u Zagrebu (Zavod za fiziologiju), MF-u u

one of our assistants got the postdoctoral position at Tulane University, New Orleans, California (Department of Pharmacology). Within the cooperation with School of Medicine Split, in 2012, one of our PhD students spent three weeks at School of Pharmacy - Université Paris-Sud, where the education in the field of analysis of cellular bioenergy was performed on isolated muscle fibers. At present, three scientific novices, who are in the process of PhD thesis proposal, are on education in institutions abroad, at School of Medicine Zagreb (Department of Physiology), School of Medicine Rijeka (Institute of Histology) and Tulane University, New Orleans, California Pharmacy Department.

At the level of international organization of PhD studies in the field of Biomedicine and Health, School of Medicine University of Mostar is a member of the international organization ORPHEUS (Organization for PhD Education in Biomedicine and Health Sciences in the European System). Within other forms of international cooperation, School of Medicine is involved in activities carried out in various international associations through the University of Mostar. For example, through membership in ERASMUS Mundus, participation in mobility scholarships and academic exchange within the JoinEU-SEE

Rijeci (Zavod za histologiju) i Tulane University, New Orleans, Kalifornija Zavod za farmakologiju), koji su u fazi prijave svojih doktorata.

Na razini međunarodne organizacije doktorskih studija iz područja biomedicine i zdravstva, MF Sveučilišta u Mostaru član je međunarodne organizacije ORPHEUS (Organization for PhD Education in Biomedicine and Health Sciences in the European System). U okviru drugih oblika međunarodne suradnje MF je preko Sveučilišta u Mostaru uključen u aktivnosti koje se prevode u različitim međunarodnim udruženjima. Tako npr., putem članstva u ERASMUS Mundus omogućeno je sudjelovanje za stipendiranje mobilnosti i akademske razmjene u okviru projekta JoinEU-SEE Penta, kao i druge aktivnosti Ureda za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Mostaru, a koje se odnose na međunarodne odnose, međusveučilišne programe suradnje, te sporazume o suradnji i kontakte s relevantnim međunarodnim organizacijama, programima razmjene, razvojem i upravljanjem međunarodnim odnosima. U okviru navedenoga Ureda prikupljaju se stipendije koje se nude stranim sveučilištima i istraživačkim institutima te obavljaju savjetovanja, seminari i sastanci međunarodnoga karaktera.

STUDENTICE U ACCRI, GANA – GENERALNA SJEDNICA MEĐUNARODNE FEDERACIJE UDRUŽENJA STUDENATA
STUDENTS IN ACCRI, GANA - GENERAL ASSEMBLY OF INTERNATIONAL FEDERATION OF MEDICAL STUDENTS ASSOCIATIONS

Penta project has been enabled as well as in other activities of the Office for International Cooperation of University of Mostar related to international cooperation, inter-university co-operation programs and cooperation agreements and contacts with relevant international organizations, exchange programs, development and international relations management. Within the noted Office, scholarships offered to foreign universities and research institutes are being raised, and consultations, seminars and meetings with international character are being conducted.

KLINIČKA PRAKSA U TURSKOJ
CLINICAL PARTICIPATION IN TURKEY

MEĐUINSTITUCIJSKA SURADNJA INTERINSTITUTIONAL COOPERATION

Suradnja s drugim nastavnim i istraživačkim ustanovama u inozemstvu dugogodišnja je praksa MF-a koja se ostvaruje od samoga njegovoga nastanka. U okviru te suradnje postoje potpisani bilateralni sporazumi o razmjeni nastavnoga i nenastavnoga kadra sa sljedećim visokoškolskim ustanovama: MF Rijeka, MF Osijek, MF Split, MF Zagreb, Stomatološki fakultet Zagreb i Biokemijsko farmaceutski fakultet Zagreb. Dakle, u kontinuitetu, od 1997. godine nastavnici s navedenih ustanova sudjeluju u održavanju nastave na MF-u u Mostar, a također postoji i značajna znanstvena suradnja. Osim s međunarodnim partnerima, postoje ugovori o suradnji s većim brojem domaćih obrazovnih i znanstvenih ustanova, te zdravstvenih ustanova. Tako postoje ugovori s: Farmaceutskim fakultetom Mostar, Fakultetom zdravstvenih studija Mostar, Zavodom za zdravstveno osiguranje Hercegovačko-neretvanske županije, Zavodom za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, Sveučilišnom kliničkom bolnicom Mostar, Domom zdravlja Mostar te bolnicama „Fra Mihovil Sučić“ u Livnu i bolnicom „Fra Mato Nikolić“ u Novoj Biloj. MF Sveučilišta u Mostaru od 2011. do 2014. sudjelovao je kao sastavnica u TEMPUS projektu vrjednovanja osiguranja kvalitete u poslijediplomskim studijima (EQADE – Embedding Quality Assurance in Doctoral Education) koji je proveden u suradnji s više međunarodnih partnera (University of Heidelberg,

Cooperation with other teaching and research institutions abroad is a practice at School of Medicine that has been realized since its establishment. Within this cooperation, bilateral agreements on exchange of teaching and non-teaching staff with the following higher education institutions have been signed: School of Medicine Rijeka, School of Medicine Osijek, School of Medicine Split, School of Medicine Zagreb, School of Dental Medicine Zagreb and School of Biochemistry and Pharmacy Zagreb. So in continuity, since 1997, teachers from these institutions have been involved in the teaching at School of Medicine Mostar, also significant scientific cooperation has been established. In addition to international partners, there are signed agreements on cooperation with a number of domestic educational and scientific institutions, and medical institutions. So there are agreements with the School of Pharmacy Mostar, School of Health Studies Mostar, Institute for Health Insurance of Herzegovina-Neretva County, the Institute of Public Health of Federation of Bosnia and Herzegovina, the University Hospital Centre of Mostar, the Health Care Center Mostar and hospitals “Fr. Michael Sučić” Livno and “Fra Mato Nikolić” Nova Bila. School of Medicine University of Mostar participated in TEMPUS Quality Assurance Evaluation project (EQAD) from 2011 to 2014, which was conducted

Medical Faculty, University of Palermo, University Dunarea de Jos of Galati), te svih osam javnih sveučilišta u Bosni i Hercegovini, Ministarstvom obrazovanja Republike srpske i Agencijom za razvoj visokoga obrazovanja i osiguranje kvalitete u Federaciji Bosne i Hercegovine. U okviru projekta BioEMIS (Studij bioinženjerstva i medicinske informatike), također je ostvarena suradnja s više međunarodnih sveučilišta (University of Birmingham (UK), University Pierre and Maria Curie (France), University of Maribor (Slovenia) i Tampere University of Technology (Finland)).

Poseban je naglasak na mobilnosti studenata koja danas dobiva novi poticaj i postaje sve snažnija. U okviru Udruženja studenata medicine u Bosni i Hercegovini (BoHeMSA) koje je osnovano 1993. godine kao jedinstvena organizacija za studente medicine iz Bosne i Hercegovine, a od 1995. postaje punopravan član Svjetske federacije udruženja studenata, ostvareno je više razmjena s medicinskim fakultetima iz inozemstva. Na razini institucionalne studentske mobilnosti unutar bilateralnih programa suradnje u proteklom je akademskom godinama realizirana suradnja s nekoliko europskih sveučilišta. Taj se oblik studentske mobilnosti provodi izvođenjem stručne prakse u renomiranim kliničkim institucijama ili regionalnim bolnicama u kojima studenti susreću pacijenta u različitom društveno - gospodarskom okružju. To bitno doprinosi poznavanju drugih zdravstvenih sustava, ali i jezično-kulturnih obilježja sredine u kojoj je praksa obavljena. U akademskoj godini 2012./2013. četrnaest studenata MF-a boravilo je u Kataloniji (Španjolska), Crnoj Gori, Turskoj, Njemačkoj, Slovačkoj i Portugalu, dok je šest studenata s UAV Vall d'hebron, Universitat Autònoma Barcelona i Universitat Rovira i Virgili (Katalonija, Španjolska) i Comenius University Bratislava (Slovačka) boravilo na MF-u i obavilo ljetnu praksu u Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar. U akademskoj 2013./2014. taj projekat se i dalje nastavlja pa je tako osam studenata MF-a boravilo u

in cooperation with several international partners (University of Heidelberg, Medical School, University of Palermo, the University of Dunarea de Jos of Galati), and all eight public universities in Bosnia and Herzegovina, the Ministry of Education of Republic of Serbia and the Agency for the Development of High Education and Quality Assurance in Federation of Bosnia and Herzegovina. Also, within the BioMISI (Study of Bioengineering and Medical Informatics) project the cooperation with several international universities (University of Birmingham (UK), University Pierre and Maria Curie (France), University of Maribor (Slovenia) and Tampere University of Technology (Finland)).

Special emphasis is put on students' mobility that is now gaining new impetus and becoming stronger. Numerous exchanges with schools of medicine abroad has been realized through the work of Bosnian and Herzegovinian Medical Students' Association (BoHeMSA) that has been founded in 1993 as unique organization for medical students in Bosnia and Herzegovina, and has been a member of International Federation of Medical Students' Associations (IFMSA) since 1995. At this level of institutional student mobility within bilateral cooperation programs, cooperation with several European universities was realized in the past academic years. This form of students' mobility is carried out by conducting professional practice in renowned clinical institutions or regional hospitals where students meet the patients in a different socio-economic environment. This significantly contributes to familiarization with other healthcare systems, but also the with linguistic and cultural features of the environment in which the practice was conducted. In the academic year 2012/2013, 14 student of School of Medicine conducted practice in Catalonia (Spain), Montenegro, Turkey, Germany, Slovakia and Portugal, while six students from UAV Vall d'Hebron, Universitat Autònoma Barcelona, Universitat Rovira, Virgili

Grčkoj, Kataloniji, Crnoj Gori i Turskoj, a pet studenata s UAB Vall d'Hebron, University of Girona i Universitat Rovira i Virgili (Katalonija) i Third Faculty of Medicine, Charles University (Češka) boravilo je na MF-u u Mostaru. Nadalje, u akademskoj 2014./2015. godini u okviru istoga programa razmjene studenata šest naših studenata boravi u Slovačkoj, Turskoj i Kataloniji, dok šest studenata s Medical University of Silesia, Katowice (Poljska), Faculty of medicine, Comenius Univerzity (Slovačka), Hacettepe University (Turska), Universidad Autonoma de Barcelona (Katalonija), Charles University in Prague, Medical Faculty Hradec Kralove i Charles University in Prag, Faculty of Medicine in Pilsen (Republika Češka) ljetnu praksu odrađuje u Mostaru.

Tradicija predoktorskoga i postdoktorskoga usavršavanja u vodećim međunarodnim istraživačkim institucijama njeguje se već čitav niz godina među znanstvenicima zaposlenim na MF-u Sveučilišta u Mostaru. Značajan broj naših istraživača, poglavito iz poručja bazičnih medicinskih istraživanja, proveo je u sklopu svoga postdoktorskoga usavršavanja nekoliko godina na uglednim visokim učilištima ili institutima u svijetu, poput Medical College of Wisconsin. Važno je naglasiti kako većina istraživača i dalje održava ostvarene kontakte, što predstavlja važan temelj za daljnja istraživanja. U kontekstu transfera znanja važno je istaknuti i kontakte koje naši znanstvenici i nastavnici ostvaruju s vodećim europskim i svjetskim medicinskim centrima poput Kinder Chirurgische Klinik dr. von Haunersches Kinderspital im Ludwig-Maximilians-Universitaet iz München, Njemačka, i Deutsches Herzzentrum Berlin što predstavlja značajan doprinos razvoju kliničkih vještina i znanosti iz kliničkih disciplina. MF čvrsto vjeruje kako takva iskustva uvelike pridonose kompetitivnosti MF-a Sveučilišta u Mostaru na međunarodnoj razini, kao i težnjama da mladi znanstvenici svoju vrijednost potvrde u međunarodnom okružju i kompeticiji te snažno podupire nastojanja svih ostalih mladih znanstvenika čija profesionalna i znanstvena karijera slijedi sličan obrazac.

(Catalonia, Spain) and Comenius University Bratislava (Slovakia) stayed at the School of Medicine and conducted a summer practice at the University Hospital Center of Mostar. In the academic 2013/2014 the project is continued so 8 students from School of Medicine Mostar have been in Greece, Catalonia, Montenegro and Turkey, and five students from UAB Vall d'Hebron, University of Girona and Universitat Rovira and Virgili (Catalonia) and Third School of Medicine, Charles University (Czech Republic) stayed at the School of Medicine in Mostar. Furthermore, in the academic year 2014/2015, 6 students from the Medical University of Silesia, Katowice (Poland), School of Medicine, Comenius Univerzity (Slovakia), Hacettepe University (Turkey), Universidad Autónoma de Barcelona (Catalonia), Charles University in Prague, the School of Medicine of Hradec Kralove and the Charles University in Prague, School of Medicine in Pilsen (Czech Republic) performed their summer practice in Mostar.

The tradition of predoctoral and postdoctoral training in leading international research institutions has been nurtured for many years among scientists employed at School of Medicine University of Mostar. A significant number of our researchers, mainly of basic medical researches, have spent several years of their postdoctoral training at prestigious universities or institutes in the world, such as the Medical College of Wisconsin. It is important to emphasize that most researchers continue to maintain established contacts, which is an important basis for further research. In the context of knowledge transfer, it is important to point out the contacts that our researchers and teachers have with leading European and world medical centers such as Kinder Chirurgische Klinik von Haunersches Kinderspital in Ludwig-Maximilians-Universitaet, Munich, Germany, and Deutsches Herzzentrum Berlin, which represents a significant contribution to the development of clinical skills and science in clinical disciplines.

U više navrata angažirani su strani nastavnici i znanstvenici koji su održavali predavanja na MF-u. Od najvažnijih tu su svakako interaktivna predavanja u okviru simpozija iz dječje kirurgije i urologije koja se održavaju već dvanaest godina zaredom. U 2013. godini predavanje je održao prof. dr. sc. Hubert V. Forster, voditelj doktorskog studija iz fiziologije na Medical College of Wisconsin. Drugo predavanje je u 2014. godini održao prof. dr. sc. Mladen Vranić s Odjela za fiziologiju University of Toronto.

Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru definirao je svoj prepoznatljiv međunarodni profil u kojem međunarodna suradnja postaje nositeljem najrazličitijih procesa koji zadiru u gotovo sve važnije djelatnosti fakulteta, kao što su nastavna aktivnost i reforma medicinskoga kurikuluma, poslijediplomska nastava i trajna medicinska edukacija, znanstvena djelatnost u vidu rada na zajedničkim međunarodnim projektima i rad na zajedničkim znanstvenim publikacijama te kadrovska djelatnost u kojoj se sudjelovanjem na međunarodnim nastavnim radionicama i simpozijima profiliraju međunarodno prepoznatljivi nastavnički kadrovi.

Na području međunarodne suradnje, mogu se izdvojiti sljedeća pozitivna iskustva: međunarodna suradnja ugrađena je u temelje djelatnosti MF-a; MF-a od početka svoga osnivanja omogućava prelazak studenata s drugih medicinskih fakulteta; dugogodišnja i kontinuirana međunarodna suradnja s renomiranim znanstvenim institucijama u svijetu; od rujna 2013. odluka o imenovanju prodekana za međunarodnu suradnju i pozitivno međunarodno djelovanje studenata medicine kroz snažne studentske organizacije i strukovne sekcije.

Osim spomenutoga, postoje i određena područja za koja očekujemo da će se s vremenom unaprijediti. To su daljnje poboljšanje međunarodne suradnje uz proširenje Ureda za međunarodnu suradnju i trajno promicanje svijesti o važnosti međunarodne suradnje Fakulteta na području obrazovanja i znanosti;

The School firmly believes that these experiences greatly contribute to the competitiveness of School of Medicine University of Mostar on an international level, and to the aspirations of young scientists to confirm their value in the international environment and competition, and strongly supports the efforts of all other young scientists whose professional and scientific careers follow a similar pattern.

On several occasions, foreign teachers and scientists were engaged in lectures at the School of Medicine. Of the most important, there are certainly interactive lectures within the Symposium of Pediatric Surgery and Urology, which are held for twelve consecutive years. In 2013, Prof. Hubert V. Forster, Head of PhD Study at Medical College of Wisconsin held a lecture. The second lecture was held in 2014 by Prof. Mladen Vranić from the Department of Physiology at the University of Toronto.

School of Medicine University of Mostar has defined its recognizable international profile in which international cooperation becomes the bearer of the most varied processes that deal with all major activities of the School, such as curricular activity and medical curriculum reform, postgraduate and permanent medical education, scientific activity in the form of work on joint international projects and work on joint scientific publication, and staffing activity in which participation in international educational workshops and symposia profiles internationally recognized teaching staff.

In the field of international cooperation, the following positive experiences can be distinguished: international cooperation is built in the foundations of the School of Medicine activities; Since the beginning of its founding, the School enables the transfer of students from other medical faculties; long-lasting and continuous international cooperation with renowned scientific institutions in the world; from September 2013 decision on election of the Vice-Dean for international cooperation and positive international

jačanje odlazne mobilnosti studenata i podupiranje članstva u međunarodnim akademskim i profesionalnim udrugama; osnaživanje resursa za učenje i potporu života i standarda studenata te bolja organiziranost Alumnija medicinskoga fakulteta.

activities of medical students through strong student organizations and professional sections.

In addition to the above-mentioned, there are certain areas for which we expect to improve over time. These are the further improvements of international cooperation with the extension of the Office for International Cooperation and the continuous promotion of the importance of international cooperation of the School in the field of education and science; strengthening the outgoing students' mobility and supporting membership in international academic and professional associations; empowering the resources for learning and support of life and students' standards and better organization of the Alumni at School of Medicine.

CITOGENETIČKI LABORATORIJ

CYTOGENETICS LABORATORY

Citogenetički laboratorij na MF-u Sveučilišta u Mostaru kao stručna djelatnost ustrojen je 2015. godine. Ideju o osnivanju Laboratorija potaknula je prof. dr. Darinka Šumanović Glamuzina, primarno zbog potrebe za dijagnostičkim pretragama iz oblasti citogenetike koje su do sada pacijenti SKB Mostar imali prigodu napraviti jedino u drugim bolničkim centrima u BiH i Republici Hrvatskoj. Uz svesrdnu znanstvenu i stručnu pomoć prof. dr. Vide Čulić, iz KBC Split, i prof. dr. Katarine Vukojević, prof. dr. Violeta Šoljić uspješno realizira ideju, te ustrojava i organizira rad u laboratoriju kao voditeljica novoosnovanoga Citogenetičkog laboratorija. Laboratorij je započeo s radom uz odobrenje Federalnoga ministarstva zdravstva za obavljanje citogenetičke dijagnostike, kao zdravstvene djelatnosti, a za potrebe fakultetske nastave i to u okviru osnovne unutarnje organizacijske cjeline u kojoj se obavlja zdravstvena djelatnost. Trenutno se u laboratoriju mogu napraviti sljedeće dijagnostičke pretrage iz oblasti citogenetike: nalaz kariograma iz stanica periferne krvi, nalaz kariograma iz stanica koštane srži međutim u budućnosti planiramo uvesti pretrage dugotrajne stanične kulture, te fluorescentna in situ hibridizaciju (FISH).

Cytogenetics Laboratory has been established in 2015 as the professional activity at School of Medicine. The idea of establishing the Laboratory was inspired by Professor Darinka Šumanović Glamuzina, primarily by the need for the diagnostic testing in the field of cytogenetics, which for patients in University Hospital Center of Mostar had opportunity only in other hospital centers in Bosnia and Herzegovina and Croatia. With the profound scientific and professional help of Prof. Vida Čulić, from UHC Split, and Prof. Katarina Vukojević, Prof. Violeta Šoljić successfully realized the idea, and organized the work as the Head of the newly established Cytogenetics Laboratory. Cytogenetics laboratory began with work with the approval of Federal Ministry of Health for performing cytogenetic diagnostics as health care activity, and for the purpose of University teaching within the framework of the basic internal organizational unit in which activity was performed. Currently, following cytogenetics tests could be done in the laboratory: chromosome analysis of peripheral blood and chromosome analysis of bone marrow, but in the future we plan to introduce long-term cell culture assay and fluorescence in situ hybridization (FISH).

LABORATORIJ ZA MOLEKULARNU DIJAGNOSTIKU

LABORATORY FOR MOLECULAR DIAGNOSTIC

Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru u 2017. god krenuo je s novim projektima među kojima se posebno ističe otvaranje molekularnog laboratorija, kojemu je svrha bolja dijagnostika genskih bolesti, kao i uvođenje novih testova u dijagnostici genskih mutacija, koje će pomoći u smanjenju rizika od bolesti i poboljšanju kvalitete života.

Laboratorij za molekularnu dijagnostiku otvoren je kao izraz potrebe za usvajanjem i primjenom novih tehnologija, koje omogućavaju vizualizaciju i umnažanje DNA i njihovu primjenu u dijagnostičke i forenzične svrhe. U ovom laboratoriju razvijat će se sofisticirane metode vezane za nukleinske kiseline, koje bi trebale predstavljati sami svjetski vrh ovoga znanstvenoga područja.

Zbog potreba za molekularnom dijagnostikom na znanstvenom području, kao i u svakodnevnom kliničkom radu, posebice razvoja metoda za analizu molekularnih promjena s rizičnim faktorima za neke bolesti, kao što je primjerice trombofilija i testiranjem na trombofiliju postavljaju se preventivne mjere koje se mogu ordinirati te se na taj način pomaže stanovništvu cijele regije koje je do sada bilo upućivano u Republiku Hrvatsku na testiranje.

Laboratorij za molekularnu dijagnostiku surađuje sa svim klinikama i odjelima SKB Mostar, kao i s

School of Medicine University of Mostar have started with new projects in 2017, among which particularly emphasized was the foundation of a Molecular Laboratory, with the purpose of better diagnostics of genetic diseases, as well as the introduction of new tests in diagnostics and gene mutations, which will help to reduce the risk of disease and improve the quality of life.

The Laboratory for Molecular Diagnostics has been established as an expression for the need to acquire and apply new technologies that enable visualization and multiplication of DNA and its use in diagnostic and forensic purposes. In the Laboratory, sophisticated methods related to nucleic acids will be developed, which should represent the world's top in this scientific area.

Due to the need for molecular diagnostics in the scientific field, as well as in everyday clinical practice, especially the development of methods for analysis of molecular changes with risk factors for certain diseases, such as thrombophilia and thrombophilic testing, preventive measures were provided, and in that way we help to all people in this region who had to go to Croatia for testing.

The Laboratory for Molecular Diagnostics cooperates with all departments of UHC Mostar, as well as with departments across BH and Croatia, especially

klifikama širom BiH i Hrvatske, gdje se posebno izdvaja KBC Split. Istraživački tim ovoga laboratorija pozdravlja suradnju sa svim znanstvenicima, osobito kliničarima, liječnicima koji su spremni napraviti svoj doktorski rad na ovome području, s ovim polaznim postulatima i tehnikama molekularne dijagnostike, kao i sve buduće studente MF-a Sveučilišta u Mostaru i drugih srodnih fakulteta da integriraju svoje znanje i vještine u novu funkcionalnu cjelinu iskazujući originalnost u znanosti. Radujemo se velikoj znanstvenoj budućnosti u našem laboratoriju.

with UHC Split. The research team of the Laboratory welcomes cooperation with all scientists, especially clinicians, doctors willing to do their PhD dissertation in this field, with these basic postulates and molecular diagnostic techniques, as well as all future students at School of Medicine University of Mostar and other affiliated studies to integrate their knowledge and skills into a new functional entity by expressing originality in science. We look forward to a great scientific future in our Laboratory.

CENTAR ZA STALNO MEDICINSKO USAVRŠAVANJE CENTER FOR CONTINUING MEDICAL EDUCATION

Centar za stalno medicinsko usavršavanje stručna je i znanstveno-istraživačka organizacijska jedinica pri MF-u Sveučilišta u Mostaru, a osnovan je 26. rujna 2015. Za voditelja je imenovan doc. dr.

Vjekoslav Mandić. Senat Sveučilišta u Mostaru je Odlukom Ur. broj:01-1872/15 od 20. listopada 2015. godine dao suglasnost za osnivanje Centra za stalno medicinsko usavršavanje. Centar djeluje sukladno zakonima, Statutu Sveučilišta u Mostaru i pravnim aktima MF-a Sveučilišta u Mostaru. Djelatnost Centra ostvaruje se u okviru matične djelatnosti Fakulteta. U sklopu Centra organizirani su tradicionalni simpoziji s međunarodnim sudjelovanjem; „Dječja kirurgija i urologija“; „Psihijatrijska subota“; „Gastroenterologija i hepatologija“, te tečaj „Edukacija edukatora“, „UZV abdomena“ i tečaj trajne medicinske edukacije I. kategorije „EEG i epilepsija u dječjoj i odrasloj dobi“ s međunarodnom sudjelovanjem. U okviru aktivnosti Centra od 2015. godine provodi se i izobrazba iz zdravstvenoga menadžmenta, u suradnji s Federalnim ministarstvom zdravstva te ekonomskim fakultetima u Mostaru i Sarajevu. Prije osnutka Centra, znanstvena i stručna događanja odvijala su se uz odobrenje znanstveno-nastavnoga vijeća. Tako su, primjerice, provedeni seminari trajne izobrazbe liječnika primarne zdravstvene zaštite koji su organizirani odmah nakon početka

The Center for Permanent Medical Education is the professional and scientific-research organizational unit at School of Medicine University of Mostar and has been established on September 26th in 2015. Prof. Vjekoslav Mandić has been elected for the Head of the Center. The University of Mostar Senate has given approval for the establishment of the Center for Permanent Medical Education by the decision Ur. No. 01-1872 / 15 on October 20th, 2015. The Center acts in accordance with the law, the Statute of University of Mostar and the legal acts of School of Medicine University of Mostar. The Center's activities are realized within the basic framework of the School's core activities. The Center has organized traditional symposiums with international participation: "Pediatric Surgery and Urology", "Psychiatric Saturday", "Gastroenterology and Hepatology", and "Education of Educators", "Abdomen Ultrasound course" and a Course of Permanent Medical Education of the 1st category "EEG and epilepsy in children and adulthood" with international participation. Within the activities of the Center since 2015, the training in Health Management has been organized in cooperation with Federal Ministry of Health and School of Economy in Sarajevo and Mostar. Prior to the establishment of the Center, scientific and professional events were carried out with the

rada MF-a u suradnji s Queen s University, Kingston, Ontario, Kanada. „Tjedan mozga“ simbolično se obilježavao svake godine, a održavani su: Simpozij ginekologa, Seminar epidemiologija i ranoga dijagnosticiranja multiple skleroze (Rijeka, Tuzla, Mostar); Simpozij o Downovu sindromu; Simpozij iz ortopedije; Simpozij iz suvremene dijagnostike i liječenja paratireoidnih žlijezda; Simpozij rana – osnove kirurške obrade; Simpozij medicinskih sestara BiH; kongres Udruženja anestetičara BiH; tečaj „Financiranje projekata iz zdravstva iz raspoloživih fondova u BiH“ te Info dan i radionica na temu projekata europske unije; Kongres neurologa BiH s međunarodnim sudjelovanjem; Poslijediplomski tečaj iz Kliničke endokrinologije i dijabetologije, stručni sastanak Udruženja kirurga BiH i brojni drugi. Fakultet je ugostio eminentne domaće i inozemne profesore i organizirao niz stručnih predavanja kao što su: predavanje prof. dr. Normana Sartoriusa, na temu „Nove smjernice borbe protiv duševne bolesti“; prof. dr. Mladena Vranića iz Toronta na temu „Način života i dijabetes“; ugostio je dr. Faith Mc Lellan, urednicu medicinskoga časopisa „Lancet“, koja je održala predavanje na temu „Good Editorial practice and publication ethics“; prof. dr. Josipa Paladina s KBC Rebro iz Zagreba s predavanjem „Minimalno invazivni Keyhole pristup u vaskularnoj neurokirurgiji“; prof. dr. Igora Aurera iz Zagreba s predavanjem o anemiji; prof. dr. Borisa Labara s predavanjem „Transplantacija krvotvornih matičnih stanica“; prof. dr. Branka Marinovića iz Zagreba koji je održao predavanje na temu „Odrastanje djece s prirođenim srčanim manama“, te tuzlanske pedijatre prof. dr. Husrefa Tahirovića i mr. dr. Almu Toromanović koji su održali predavanja na temu „Skrining novorođenčadi na naslijedne metaboličke bolesti“ i „Spriječimo razvoj jod deficitarnih promjena“; prof. dr. Ivicu Vučaka iz Zagreba s predavanjem „Tuberkuloza u trećem tisućljeću“; prof. dr. Iliju Kuzmana i prof. dr. Slavka Schonwalda s predavanjem

approval of the Scientific-Education Council. For example, seminars on permanent education for physicians in primary health care were organized short after the foundation of School of Medicine in collaboration with Queen’s University, Kingston, Ontario, Canada. The “Brain Week” was symbolically carried out every year, and also: Symposium in Gynecology, Epidemiology Seminar and Early Diagnosis of Multiple Sclerosis (Rijeka, Tuzla, Mostar); Symposium on Down Syndrome; Symposium on Orthopedics; Symposium on Contemporary Diagnosis and Treatment of Parathyroid Glands; Symposium on Wounds - the basics of surgical treatment; Symposium of Nurses of BH; Congress of the Association of Anesthetics BH; the Course “Financing Health Projects from Available Funds in BH” and Info Day and Workshop on European Union Projects; Bosnia and Herzegovina Congress of Neurology with International Participation; Postgraduate course in Clinical Endocrinology and Diabetology, expert meeting of the Association of Surgeons of BH and many others.

The School hosted eminent domestic and foreign professors and organized a series of professional lectures such as: lecture of Prof. Norman Sartorius, on “New Guidelines for Fight against Mental Illness”; Prof. Mladen Vranić from Toronto on “Lifestyle and Diabetes”; Faith Mc Lellan, PhD, editor of the medical journal “Lancet”, held a lecture on “Good Editorial Practice and Publication Ethics”; Prof. Josip Paladino from UHC Rebro, Zagreb with the lecture “Minimum Invasive Keyhole Approach in Vascular Neurosurgery”; Prof. Igor Aurer from Zagreb with the lecture on Anemia; Prof. Boris Labar with a lecture on “Transplantation of Nervous Stem Cells”; Prof. Branko Marinović from Zagreb, who held a lecture on “Growing up of children with congenital heart anomalies”; pediatrician from Tuzla, Prof. Husrefa Tahirović and Alma Toromanović, MSc who held lectures on the topic “Screening of newborns on inherited metabolic diseases” and “Preventing the

„Racionalno antimikrobno liječenje“; prof. dr. Franju Škreba s predavanjem „Racionalni pristup liječenju osteoporoze“; prof. dr. Jadranku Morović Vergles iz Zagreba s predavanjem „Usporedba specifičnih COX-2 inhibitora i klasičnih nesteroidnih antireumatika“; prof. dr. Pašku Konjevoda s Instituta „Ruđer Bošković“ Zagreb s predavanjem „Baze podataka u medicini“ i „Primjena umjetne inteligencije u medicini“ te prof. dr. Stanka Jukića iz Zagreba s predavanjem „Rani karcinom vrata maternice i infekcija HPV“.

development of iodine deficiency changes”; Prof. Ivica Vučak from Zagreb with the lecture “Tuberculosis in the Third Millennium”; Prof. Ilija Kuzman and Prof. Slavko Schonwald with the lecture “Rational Antimicrobial Treatment”; Prof. Franjo Škreb with the lecture “Rational approach to treatment of osteoporosis”; Prof. Jadranka Morović Vergles from Zagreb with the lecture “Comparison of specific COX-2 inhibitors and classical NSAIDs”; Prof. Paško Konjevod from “Ruđer Bošković” Institute of Zagreb with lectures on “Databases in Medicine” and “Application of Artificial Intelligence in Medicine” and Prof. Stanko Jukic from Zagreb with the lecture “Early Cervical Cancer and HPV Infections”.

CENTAR ZA MEDICINU SPAVANJA

CENTER FOR SLEEP MEDICINE

Centar za medicinu spavanja utemeljen je kao zajednički projekt MF-a Sveučilišta u Mostaru i SKB Mostar, a u skladu s najnovijim europskim i svjetskim smjernicama. U rujnu 2014. godine, nakon dvogodišnjega rada na projektu, službeno je otvoren prvi Centar za medicinu spavanja u BiH. Centar je uspostavljen u suradnji s Katedrom za neuroznanost MF-a, a smješten je na Klinici za otorinolaringologiju (ORL) i maksilofacijalnu kirurgiju (MFK) SKB Mostar.

Glavni pokretač, inicijator i znanstveno-stručni utemeljitelj toga projekta je prof. dr. sc. Zoran Đogaš koji je bio je član uprave i predsjednik Edukacijskoga odbora Europskoga društva za istraživanje spavanja (ESRS) i (su)predsjednik Zbora europskih nacionalnih društava za medicinu spavanja (Assembly of National Sleep Societies) te predsjednik Hrvatskoga somnološkoga društva – Društva za medicinu spavanja Hrvatskoga liječničkog zbora. Ujedno je jedan od urednika europskoga udžbenika za medicinu spavanja, *Sleep Medicine Textbook*. Poremećaji spavanja su interdisciplinarni problem, međutim, često im se ne pridaje dovoljno pozornosti, iako imaju brojne negativne učinke na zdravlje općenito. Poremećaji disanja tijekom spavanja izrazito su povezani s najčešćim bolestima današnjice, kardiovaskularnim bolestima i šećernom bolešću tipa 2, a

Center for Sleep Medicine has been founded as a joint project of the Faculty of Medicine in Mostar and UCH Mostar, and in accordance with the latest European and world trends. In September 2014, after two years of work on the project, the first Center for Sleep Medicine in Bosnia and Herzegovina was officially opened. The center was established in cooperation with the Department of Neuroscience of School of Medicine, and is located at the Department of Otorhinolaryngology (ORL) and Maxillofacial Surgery (MFS) UCH Mostar.

The main initiator and scientific-expert founder of this project is Prrof. Zoran Đogaš, who was a member of the board and president of the Education Board of the European Sleep Research Society (ESRS) and (Co)President of Assembly of National Sleep Societies and president of Croatian Somnological Society - Society for Sleep Medicine of the Croatian Medical Association. At the same time, he is one of editors in European "Sleep Medicine Textbook". Sleep disorders are interdisciplinary problem, however, often with given insufficient attention, although they have a number of negative effects on health in general. Breath disorders in sleep are associated with the most common diseases of our time, cardiovascular diseases and diabetes type 2, and very often are their cause. Therefore, the Center also

vrlo često su i njihov uzrok. Stoga ovaj Centar ima i značajnu edukacijsku ulogu. Naši studenti tijekom studija, na vježbama koje se obavljaju u Centru, upoznaju se s dijagnostikom i terapijom poremećaja spavanja. U radu Centra, kako u nastavnom, tako i dijagnostičkom procesu, znatno je doprinijela i Natalija Ivković, magistrica sestrinstva, koja je dio stručnoga tima prof. dr. Zorana Đogaša. No budući da je vizija Centra osigurati domaći kadar, od samoga početka u njegov rad su posebno uključeni Josip Lesko dr. med., kao nositelj djelatnosti u Mostaru, koji u Centru izrađuje svoju doktorsku disertaciju pod mentorstvom prof. dr. Zorana Đogaša, te medicinske sestre Marijana Pučko i Ana Kozina. Pored njih razvija se i suradnja s brojnim drugim djelatnicima Fakulteta i SKB Mostar poput doc. dr. Nikoline Pravdić s Klinike za neurologiju i drugih. Uspostavu Centra značajno su poduprli dekan MF-a prof. dr. Milenko Bevanda i ravnatelj SKB Mostar prof. dr. Ante Kvesić koji su potpisali zajednički Sporazum o osnivanju Centra. Inicijalnu potporu pružio je i Zavod zdravstvenoga osiguranja Hercegovачko-neretvanske županije, a očekuje se i daljnja potpora zbog razvoja te sve potrebnije djelatnosti na dobrobit svih osiguranika – bolesnika s poremećajima spavanja.

CENTAR ZA MEDICINU SPAVANJA
CENTER FOR SLEEP MEDICINE

has a significant educational role. Our students are, during exercises at the Center, introduced with diagnostics and treatment of sleep disorders. The great contribution to the work of Center, in both teaching and diagnostic processes, has been made by Natalija Ivković, a Master of Nursing, as a part of professional team of Prof. Zoran Đogaš. However, since the vision of the Center is to insure the domestic staff, Josip Lesko, MD has been involved in the work of the Center from the very beginning, as the head of the activity in Mostar, and prepares his doctoral dissertation at the Center under the mentorship of Prof. Zoran Đogaš. Also, nurses Marijana Pučko i Ana Kozina participate in the work of the Center. In addition, cooperation with numerous other staff of the School and UCH Mostar is being developed, such as wit Prof. Nikolina Pravdić from the Department of Neurology and others.

The establishment of the Center was strongly supported by Dean of School of Medicine, Prof. Milenko Bevanda and Director of UHC Mostar, Prof. Ante Kvesić, who signed a joint agreement on the establishment of the Center. Initial support was also provided by the Health Insurance Institute of Herzegovina-Neretva County, and we expect further support for the development of this, every

MF u Mostaru i SKB Mostar u suradnji s MF-om u Splitu i Kliničkim bolničkim centrom Split dobili su 2017. godine EU projekt prekogranične suradnje vezan za razvoj medicine spavanja financiran iz IPA II – Interreg HR-BA-ME programa. Svrha toga projekta jeste značajno poduprijeti razvoj Centra za medicinu spavanja, osigurati dodatnu opremu i izobrazbu potrebnoga kadra, osigurati sustavno financiranje nužnih dijagnostičkih i terapijskih postupaka u medicini spavanja, ali i omogućiti širenje spoznaja o značenju poremećaja spavanja javnosti, kao i uvid u prevalenciju i rasprostranjenost poremećaja disanja tijekom spavanja u zapadnoj Hercegovini te osigurati razvoj u domeni pružanja medicinskih usluga vezanih za poremećaje spavanja i njihove dostupnosti u Bosni i Hercegovini, a sve to na dobrobit brojnih pacijenata koji su u ovome trenutku u najvećem broju slučajeva neprepoznati, nedijagnosticirani i neliječeni.

day more necessary activity, for the benefit of all insured patients with sleeping disorders. Faculty of Medicine Mostar and UCH Mostar, in cooperation with the Faculty of Medicine Split and the University Hospital Centre Split, in 2017 got the EU Cross-Border Cooperation Project for the Development of Sleep Medicine funded from IPA II - Interreg HR-BA-ME Program. The purpose of this project is to support the development of the Center for Sleep Medicine, to provide additional equipment and education of staff, to provide systematic financing of necessary diagnostic and therapeutic procedures in sleep medicine, but also to enable the spread of the knowledge about the importance of sleep disorders to the public, as well as to spread insight into the prevalence of breath disorders in sleep in west Herzegovina, and to ensure development in the field of providing medical services related to sleep disorders and their availability in Bosnia and Herzegovina, all for the benefit of numerous patients who are, in most of the cases, unrecognized, undiagnosed and untreated.

KNJIŽNICA I IZDAVAČKA DJELATNOST

THE LIBRARY AND PUBLISHING ACTIVITY

Od osnutka MF-a 1997. godine i definiranih prioriteta, upravno tijelo je bilo svjesno činjenice kako je takva akademska ustanova nepotpuna bez knjižnice. Potrebno je istaknuti kako u to poslijeratno vrijeme osim nepostojanja ljudskih i materijalnih sredstava nije postojao niti oficijelni knjižničarski sustav na koji bi se projekt razvoja moderne knjižnice mogao osloniti kada se radi o standardima ustroja visokoškolske knjižnice – pogotovu specijaliziranoga tipa kao što je medicinska knjižnica.

Već se 1998. godine prof. dr. Vladimir Šimunović angažira oko pripreme projektanoga prijedloga pod naslovom „Razvoj knjižnice Medicinskoga fakulteta“ koji prolazi nakon prijave Europskoj komisiji u okviru Tempus Phare programa. Iduće se godine počinje s implementacijom projekta pod vodstvom projektne konzorcija u sastavu: Andalusian School of Public Health (Granada, Spain); Help the Children Fund (Cork, Ireland); Medical Faculty University of Heidelberg (Germany – University of Mostar School of Medicine, BiH Coordinating); Università degli Studi di Firenze, Italy i Univerzitet u Tuzli, MF, BiH.

Što se tiče samoga koncepta projekta, oslanjanje na globalna kretanja informacijskoga umrežavanja bila je glavna ideja vodilja i ostala temelj na kojemu počiva i današnja Sveučilišna medicinska knjižnica (SMK).

Since the Faculty of Medicine has been established in 1997 and priorities defined, the leadership was aware of the fact that such an academic institution is incomplete without a library. It should be pointed out that in postwar period, apart from the absence of human and material resources, there was no official library system to which a project of modern library development could rely upon when it comes to standards of organization of higher education libraries - especially specialized types such as medical library. In 1998, Prof. Vladimir Šimunović started the preparation of the project proposal under the heading “Development of the Library at School of Medicine”, which was accepted after the application to the European Commission in the framework of the Tempus Phare Program. The implementation of the project has started in the next year, under the guidance of the project consortium: Andalusian School of Public Health (Granada, Spain); Help the Children Fund (Cork, Ireland); School of Medicine University of Heidelberg (Germany – School of Medicine University of Mostar, BH Coordinating); Università degli Studi di Firenze, Italy and School of Medicine University of Tuzla, BH.

When it comes to project’s concept, reliance on global trends in information networking was, and

Unatoč ograničavajućim čimbenicima kao što su: nedostatna sredstva kontinuiranog financiranja knjižnice, nepostojanje sustava na razini države te ograničeni prostorni kapaciteti, pristupilo se stvaranju suvremene knjižnice sukladno našem okruženju. Završetkom projekta 2000. godine, MF je dobio dislocirani prostor knjižnice smješten u kampusu Sveučilišta. Za prvu web stranicu knjižnice i prvi klasifikacijski sustav prilagođen potrebama SMK-a zaslužna je Renate Passenheim iz knjižnice MF-a, Heidelberg. I pored dislociranosti, postojanje čitaonice i nekoliko računala sa stalnom internet vezom, koji su tada bili raritet za fakultetske knjižnice, doprinosili su iznimno dobroj posjećenosti tek osnovane knjižnice.

Osigurati korisnicima (nastavnom osoblju, studentima, ali i medicinskom osoblju zdravstvenih centara upućenih na dalje obrazovanje/usavršavanje) što brži i lakši pristup informacijama, potpomognut suvremenom i efikasnom međuknjižničnom posudbom, osnova je moderne knjižnice 21. stoljeća. Preseljenjem u novu zgradu MF-a, 2007. godine zaokružen je pojam moderne knjižnice. Velike, maksimalno ispunjene dnevnom svjetlošću, prostorije čitaonice, priključci za laptope i stolna računala te lokacija u sastavu fakulteta, konačno su upotpunili sliku moderne suvremene knjižnice.

U početku temelj za izgrađivanje fonda knjiga predstavljaju donacije iz inozemstva – prvenstveno knjiga i časopisa na engleskom jeziku – te povremene novčane donacije za kupnju obvezne literature. Opće poznata činjenica o visokoj cijeni medicinskih udžbenika reflektira se na spori prirast fonda udžbenika – 575 primjerka obvezne literature (76 naslova). Svima onima kojima je potrebna medicinska informacija osigurana je dostupnost cjelokupnog fonda SMK. Ostvarena međunarodna suradnja rezultirala je prisutnošću SMK-a u međunarodnom okruženju bilo aktivnim članstvom u EAHL (European Association for Health Information and

still is the main guiding principle on which today's University Medical Library (UML) is based.

Despite limiting factors, such as insufficient funds for continued library funding, the absence of the system at the state-level and the limited spatial capacities, we started with the creation of contemporary library, according to our environment. By the end of the project in 2000, School of Medicine got a dislocated space for library, at the University Campus. The first library website and the first classification system adjusted to the needs of UML were provided by Renate Passenheim from the library of School of Medicine, Heidelberg. Despite the dislocation, existence of a reading room and a few computers with permanent internet connection, which were then a rarity for university libraries, contributed to the exceptionally good readiness of the newly established library.

Figure. Year 2001. Prof. Glamuzina with colleague – neonatologist from MUSC, USA and head of the library in visit to UML (photo taken by Frank Starmer, MUSC)

The fundamental goal of modern library of 21st century is to provide users (teaching staff, students, and medical staff of health centers on additional further education/training) with faster and easier access to information, backed by modern and efficient inter-library borrowing. By moving to the new building of School of Medicine in 2007, the concept of a modern library was completed. Large reading rooms full of daylight, laptop and desktop connectors, and a School-based location finally complemented the image of modern contemporary libraries.

Initially, basis for the development of the book fund were donations from abroad – primarily in the form of books and journals in English – and occasional donations for purchase of required literature. The well-known fact about the high price of medical textbooks is reflected to the slow growth of the textbook fund – 575 books of required literature (76 titles). Access to the full book fund of UML is ensured

Libraries) i MLA (Medical Library Association) bilo sudjelovanjem na međunarodnim konferencijama i projektima, tako da danas možemo ponuditi korisnicima najnovije informacije i usluge, kao npr. servis SUBITO dostave dokumenata (članaka) ili izobrazbu korisnika za uporabu informacijskih izvora. Različita iskušenja i prepreke u ovih dvadesetak godina, uz bezrezervnu podršku i iskazano razumjevanje dosadašnjih upravljačkih tijela MF-a, nisu nas pokobile u nastojanjima biti predvodnicima moderne knjižnice zasnovane na elektronskim izvorima: Web katalog knjižnice: <http://library.foi.hr/m3/k.aspx?B=1300>; SMK ima osiguran pristup bazama podataka, kao što su: OVID, Springer, Hinari i ARDI i 150 časopisa u izdanju Springer (broj baza i časopisa varira) te repozitorij diplomskih, magistarskih i doktorskih radova.

Medicina Acaademica Mostariensia časopis je MF-a Sveučiliša u Mostaru koji izlazi 2 x godišnje u sklopu časopisa Psychiatria Danubina. Glavni urednici časopisa su: prof. dr. Miro Jakovljević i associate prof. dr. Werner Schony. Indeksiranost časopisa: **Excerpta Medica** (EMBASE), Psychological Abstracts/PsycINFO, MEDLINE/PubMed, EBSCO, Current Contents – Social and Behavioral Sciences, Cambridge Scientific Abstracts/Social Services Abstracts, Science Citation Index Expanded/SciSearch, Social Sciences Citation Index, Journal Citation Reports/Social Sciences Edition, Journal Citation Reports/Science Edition, SCOPUS, BioMedWorld.com, Research Alert, Google Scholar, HRČAK.

for all those who need a medical information. The achieved international cooperation resulted in the presence of UML in the international environment either through the active membership in EAHIL (European Association for Health Information and Libraries) and MLA (Medical Library Association), or by participating in international conferences and projects, so today we can offer to our users the latest information and services such as SUBITO delivery of documents (articles) or education of users for usage of information sources. Different temptations and obstacles in these twenty years, with unreserved support and understanding of the existing management of School of Medicine, did not discourage us to be the leaders of a modern library based on electronic sources: The Library's Web Catalog: <http://library.foi.hr/m3/k.aspx?B=1300>; UML has secured access to databases such as OVID, Springer, Hinari and ARDI, and 150 journals published in Springer (number of databases and magazines vary) and repository of graduate, master and doctoral theses.

Medicina Acaademica Mostariensia is the journal of School of Medicine University of Mostar that is published twice a year as the part of journal Psychiatria Danubina. The main editors of the journal are: Prof. Miro Jakovljević and Prof. Werner Schony. Journal indexing: **Excerpta Medica** (EMBASE), Psychological Abstracts/PsycINFO, MEDLINE/PubMed, EBSCO, Current Contents – Social and Behavioral Sciences, Cambridge Scientific Abstracts/Social Services Abstracts, Science Citation Index Expanded/SciSearch, Social Sciences Citation Index, Journal Citation Reports/Social Sciences Edition, Journal Citation Reports/Science Edition, SCOPUS, BioMedWorld.com, Research Alert, Google Scholar, HRČAK.

STUDENTSKE AKTIVNOSTI

STUDENT ACTIVITIES

Siniša Skočibušić

STUDENTSKI ZBOR

Od samog osnivanja Studentskog zbora Sveučilišta u Mostaru 2000. godine, Podružnica Studentskog zbora MF-a aktivno je sudjelovala u studentskom životu MF-a i Sveučilišta u Mostaru. Organizacija Podružnice je bila zadana Pravilnikom o Studentskom zboru koji je donijelo Upravno vijeće Sveučilišta u Mostaru. Početkom svake akademske godine održavani su studentski izbori. Studenti su na svojoj godini birali predstavnika i njegova zamjenika, a od izabраних predstavnika formiralo bi se Predsjedništvo Podružnice. Predsjednik i dopredsjednik Podružnice bili su predstavnici Podružnice na razini Sveučilišta, tj. članovi Predsjedništva Studentskoga zbora. Po godinama studija na MF-u to su bili: Maristela Šakić i Ludvig Letica (2000.), Maristela Šakić i Siniša Skočibušić (2001.), Maristela Šakić i Davor Batinić (2002.), Siniša Skočibušić i Davor Batinić (2003.), Siniša Skočibušić i Davor Batinić (2004.), Siniša Skočibušić i Dalibor Arapović (2005.), Dalibor Arapović i Ivica Zovko (2006.), Ivica Zovko i Josip Lesko (2007.), Josip Lesko i Ivan Landeka (2008.), Marko Ostojić i Ivan Landeka (2009.), Ivan Landeka i Iva Buljan (2010.), Tomislav Cvitković i Iva Buljan (2011.), Iva Buljan i Ivan Merdžo (2012.), Ivan Merdžo i Robert Prusina (2012.), David Kordić i

STUDENT UNION

Since the foundation of Student Union at University of Mostar in 2000, the Student Union of School of Medicine have actively participated in the students' activities at the School and University of Mostar. The organization of the Branch was set by the Regulation on Studentunion that was made by Steering Board of University of Mostar. At the beginning of each academic year, student elections were held. Students choose a representative and deputy on every year of study, and the elected representatives would form the Presidency of Branches. President and Vice-president of the Branch are representatives of the Branch at University level ie. members of Presidency of Student Union at University of Mostar. Per years, representatives of the School were: Maristela Šakić and Ludvig Letica (2000), Maristela Šakić and Siniša Skočibušić (2001), Maristela Šakić and Davor Batinić (2002), Siniša Skočibušić and Davor Batinić (2003), Siniša Skočibušić and Davor Batinić (2004), Siniša Skočibušić and Dalibor Arapović (2005), Dalibor Arapović and Ivica Zovko (2006), Ivica Zovko and Josip Lesko (2007), Josip Lesko and Ivan Landeka (2008), Marko Ostojić and Ivan Landeka (2009), Ivan Landeka and Iva Buljan (2010), Tomislav Cvitković and Iva Buljan (2011), Iva Buljan and Ivan Merdžo (2012), Ivan Merdžo and Robert Prusina (2012), David Kordić and Matea Maslač (2014),

Matea Maslač (2014.), David Kordić i Mateo Bevanda (2015.) te David Kordić i Mateo Bevanda (2016.). MF i njegovi izabrani studentski predstavnici su bili prepoznati na razini Sveučilišta u Mostaru po svojoj aktivnosti i kvaliteti rada. To je rezultiralo time da je student IV. generacije Siniša Skočibušić tijekom 4 godine redovitoga studija bio izabran na dužnost predsjednika Studentskog zbora, poticao unaprjeđenje njegova rada u svim članicama Sveučilišta i bio član Senata Sveučilišta u Mostaru.

Izabrani studentski predstavnici sudjelovali su u radu tada Fakultetskoga, a danas Znanstveno-nastavnoga vijeća MF-a Ispočetka su u radu sudjelovala 3 studenta koji su zastupali po 2 godine studija medicine s punim pravom sudjelovanja i glasovanja. Zahvaljujući demokratskom duhu i razumijevanju tadašnjega dekana prof. dr. Filipa Čule, ali i odgovornom radu i ponašanju studenata, broj studenata u Vijeću se ubrzo povećao na 6 od kojih su 3 imala prvo glasovanje, a uskoro su svih 6 (za svaku godinu po 1 izabrani predstavnik) imali puno pravo sudjelovanja i glasovanja.

Glas studenata u Vijeću uvijek se čuo: i onda kada su hvalili organizaciju nastave i predanost nastavnika, ali i onda kad su dizali svoj glas protiv poskupljenja studentskih školarina. S obzirom na to da je MF u tom razdoblju još bio u formativnom razdoblju, tj. nastava pojedinih godina se po prvi put izvodila, studentski predstavnici su bili partneri vodstvu Fakulteta i pročelnicima katedri s kojima su u svakodnevnom radu tražili najbolja rješenja za održavanje nastave, podizanje kvalitete rada, znanja i ocjenjivanja. Jedna od otežavajućih okolnosti u izvođenju nastave je bila disperznost i ograničeni uvjeti održavanja nastave i vježbi u SKB Mostar. Ispočetka se nastava izvodila u više učionica u objektima SKB-a Mostar, što je dodatno zahtijevalo koordinaciju studenata i Fakulteta, a za što su najzaslužniji bili studentski predstavnici. Useljenjem u vlastitu zgradu, MF Sveučilišta u Mostaru je dobio novi zamah

David Kordić and Mateo Bevanda (2015) and David Kordić and Mateo Bevanda (2016).

The School of Medicine and its elected student representatives were recognized at the University of Mostar for their activity and quality of work. This resulted in election of Siniša Skočibušić, the student of 4th generation for the President of Student Union of University of Mostar, when he was student of the 4th year of medical studies. He encouraged the advancement of Union's work in all components of the University and was a member of Senate of University of Mostar. Elected student representatives participated in the work of School Council (of that time), and today the Science-Education Council of School of Medicine. At the beginning 3 students (each for two years of study) participated in the work of Council, with full right of participation and voting. Thanks to the democratic spirit and understanding of the Dean of that time, Prof. Filip Čulo, but also because of the students' responsible work and behavior, the number of students in the Council increased rapidly to 6, of which 3 had right of voting, and soon all 6 (1 elected representative for each year) had full right of participation and voting.

The students' voice in the Council was always loud: as when they praised the organization of teaching

ČLANOVI STUDENTSKOG ZBORA
MEMBERS OF THE STUDENT UNION

u svom razvoju. I Studentski zbor, kao i ostale studentske organizacije/projekti, našli su svoje mjesto pod krovom Fakulteta. Tada se prešlo iz faze entuzijazma u fazu stabilnoga rada, napretka i provođenja osnovnih zadaća MF-a.

Uz nesebičnu pomoć i idejno vodstvo prof. dr. Filipa Čule, na MF-u je započela provedba studentske ankete o nastavi koju je provodio Studentski zbor. Tada se po prvi put na Sveučilištu u Mostaru primijenio koncept sveobuhvatnoga anketiranja studenata poslije održane nastave u kojemu su se standardiziranim pitanjima, ali i slobodnim komentarima prikupljale informacije o održanoj nastavi, kvaliteti predavanja, seminara i vježbi, zalaganju nastavnika i drugim za nastavu relevantnim informacijama. Dobiveni rezultati su objektivno analizirani uz pomoć optičkoga čitača od studentskih predstavnika i vodstva Fakulteta. Rezultati su bili dostupni vodstvu Fakulteta, studentskim predstavnicima i nastavnicima pojedinačno te su razmatrani redovito na sjednicama Vijeća. Odgovoran i kritički odnos studenata prema anketi doprinio je da su rezultati vjerno odražavali trendove u nastavi pa je anketa postala koristan alat za praćenje i unaprjeđenje nastave. Aktivnosti u provedbi studentske ankete u cijelosti je nosio Studentski zbor MF-a, a pozitivni rezultati su prepoznati i na razini Sveučilišta. Zbog toga je studentska anketa o nastavi uvedena na sve članice Sveučilišta uz puno truda i zalaganja vodstva Studentskoga zbora, što je u konačnici formalizirano i usvajanjem Pravilnika o studentskoj anketi o kvaliteti nastavnoga rada od 26. listopada 2006., od Senata Sveučilišta u Mostaru, u kojemu stoji kako je anketa „namijenjena za ocjenjivanje pedagoškoga rada nastavnika i suradnika na članicama Sveučilišta, a njezina je svrha uspostavljanje kvalitete nastavnoga rada pojedinih nastavnika i suradnika. Rezultati ankete su namijenjeni, također, kao temelj pri oblikovanju mišljenja Studentskog zbora u postupku izbora u nastavna i suradnička zvanja.“

and commitment of teachers, but also when they lifted their voice against rising student fees. Since the School of Medicine was still in the formative period, ie the teaching of individual years was conducted for the first time, the student representatives were partners to the leadership of the School and the heads of departments with whom they sought the best solutions for teaching in everyday work, raising the quality of work, knowledge and assessment. One of the most difficult circumstances for the teaching process was the dispersion and limited conditions for conduction of lectures and exercises at UHC Mostar. At the beginning, classes were conducted in several classrooms of UHC Mostar facilities, which also required the coordination of students and the School, for which students' representatives have the greatest credit. By moving to its own building, School of Medicine University of Mostar got a new impuls in its development. The Student Union, as well as other student organizations/projects, found their place under the same roof. That meant a transition from the stage of enthusiasm to the stage of stable work, progress and the implementation of the basic tasks of the School.

With unselfish help and conceptual leadership of Prof. Filip Čulo, School of Medicine started with the implementation of a student survey on teaching, conducted by the Student Union. That was the first time at University of Mostar that the concept of comprehensive student survey was applied after the teaching, where standardized questions and free commentaries gathered information on conducted teaching, quality of lectures, seminars and exercises, teachers and other, for the teaching process relevant information. The objective results were processed with the optical reader and analyzed by students' representatives and leadership of the School. The results were available to the leadership of the School, student representatives and teachers individually and were discussed regularly at Council sessions.

Pored svih navedenih aktivnosti, Studentski zbor je podržavao, inicirao i provodio brojne individualne i skupne projekte i aktivnosti za razvoj studentskoga života na Fakultetu. Stalno su poticane studentske razmjene, organizirana predavanja o aktualnim temama, nuđena rješenja tekućih studentskih i fakultetskih problema te poticano studentsko organiziranje i izvannastavni rad, što je preduvjet potpunoga ostvarenja studenata medicine – kao ljudi i stručnjaka.

The responsible and critical attitude of the students involved in the survey contributed to the fact that the results faithfully reflected the teaching trends, so the survey became a useful tool for monitoring and improving the teaching process. The Student Union of School of Medicine was the full bearer of all activities related to Survey, and positive results were recognized on the level of University. For this reason, the student survey on teaching process was introduced to all members of the University with the great effort and commitment of the leadership of the Student Union, and at the end, all was formalized by the adoption of the Regulation on Student Survey on Quality of Teaching, on October 26th in 2006, by the Senate of the University of Mostar who states that the survey is intended to assess pedagogical work of teachers and associates at the University, and its purpose is to establish the quality of teaching of individual teachers and associates. The results of the survey are also used as a basis for forming the opinion of the Student Union in the process of election of teaching and associate titles. In addition to all these activities, the Student Union has always supported, initiated and implemented numerous individual and collective projects and activities for the development of students' life at the School. We supported student exchanges, organized lectures on current topics, offered solutions to current students' and the School's problems, and encouraged student organizations and extracurricular work, which is a prerequisite for the full accomplishment of medical student – both, as human and professional.

UDRUGA STUDENATA MEDICINE U BIH (BOHEMSA)

BOHEMSA LC MOSTAR

BoHeMSA (Bosnian and Herzegovinian Medical Students' Association) neprofitna je studentska udruga, a dio je Međunarodne federacije udruženja studenata medicine, IFMSA. Područni ured u Mostaru osnovan je 2006. godine na prijedlog tadašnjega predsjednika Studentskoga zbora Sveučilišta u Mostaru, studenta MF-a, Siniše Skočibušića. Prvi predsjednik bio je Vedran Markotić, a Područni ured započinje s radom na projektima uz podršku prof. dr. Ljerke Ostojić, koja je osigurala uredske prostorije i inicijalna novčana sredstva. Značajna je i financijska potpora Studentskoga zbora Sveučilišta u Mostaru. Prvi realizirani projekti bili su „Hej, smanji tlak!“ koji se provodi sa svrhom edukacije građana i prevencije jedne od najčešćih bolesti današnjice i „Teddy Bear Hospital“ kojim se nastoji osloboditi djecu straha od bijele kute. BoHeMSA već godinama provodi i projekte „Diabetes day“ na Svjetski dan borbe protiv diabetesa, „Tečaj prve pomoći“, „World AIDS day“ i „Candlelight Memorial“ u svrhu edukacije i prevencije spolno prenosivih bolesti. Potrebno je posebno istaknuti dva velika projekta koji zahtijevaju suradnju s liječnicima i drugim studentima Sveučilišta u Mostaru: „Sunčana strana dlana“ i „Village Concept Project“. Zabavno-edukativnim programom „Sunčana strana dlana“ obilježava se Međunarodni dan Down sindroma, a svrha je unaprjeđenje kvalitete življenja djece s Down sindromom njihovim

BoHeMSA (Bosnian and Herzegovinian Medical Students' Association) is a nonprofit student association and a part of the International Federation of Medical Students' Associations (IFMSA). BoHeMSA LC Mostar has been founded in 2006, at the proposal of President of Student Union from that time and the student of School of Medicine, Siniša Skočibušić. The first president of LC Mostar was Vedran Markotić. Local Comitee began with work on projects with the support of Prof. Ljerka Ostojić, who ensured office space and initial financial funds. Significant financial support is also provided by the Student Union of University of Mostar. Currently, BoHeMSA counts 75 members.

The first realized projects were “Hey, reduce the pressure!” that is carried out with the purpose of education of citizens and prevention of one of the most common diseases of today and “Teddy Bear Hospital” with the intention to free the kids from the fear of “white coat”. For many years, BoHeMSA conducts projects “Diabetes Day” on World Diabetes Day, “First Aid Course”, “World AIDS Day” and “Candlelight Memorial” for the purpose of education and prevention of sexually transmitted diseases. We have to highlight two major projects that require collaboration with doctors and other students of University of Mostar: “Sunny Palmar Side” and “Village Concept Project”. Through fun-educational

uključivanjem u društvenu zajednicu od najranije dobi; „Village concept project“ zamišljen je kao pomoć udaljenim selima, čiji stanovnici nemaju priliku za svakodnevni odlazak liječniku. Članovi BoHeMSA-e uz pratnju liječnika obave veliki broj razgovora i pregleda mještana, a brojni slučajevi novootkrivenih bolesti ukazuju na istinsko značenje toga projekta. Veliki je broj i novih projekata u kojima BoHeMSA sudjeluje ili ih samostalno organizira: „Studenti za HNK“, „Topla zima za sve“, „Borba protiv vršnjačkoga nasilja“ i „Hospital Movieland“. Potonji je ponovno usmjeren na najosjetljiviju populaciju, djecu koja se liječe na Klinici za pedijatriju.

Veliki broj ovih projekata provodi se diljem svijeta, u organizaciji IFMSA-e. Stoga je važna suradnja s drugim studentima, zbog čega naši članovi često odlaze na međunarodne kongrese i tečajeve u BiH, ali i po cijelom svijetu. O kvaliteti projekata koje radimo govori i činjenica kako više naših članova tijekom godine vodi sektore unutar BoHeMSA-e na državnoj razini. U rujnu 2008. BoHeMSA započinje s programom studentskih razmjena. Prve odlazne razmjene za studente iz Mostara bile su u Švedsku, Sveučilišnu bolnicu Umea, a prvi student koji je došao u SKB Mostar bio je Nijemac Andreas Marr. Zanimljivo, on je bio toliko oduševljen ljepotama i ljudima u Hercegovini da je svoj boravak na Klinici za unutarnje bolesti produžio za 5 mjeseci. Program razmjena u idućim godinama doživio je pravu ekspanziju. Tako su naši studenti svoje jednomjesečne ljetne prakse u velikom broju obavili u bolnicama u Italiji, Španjolskoj, Češkoj, Njemačkoj, Portugalu, Finskoj, Latviji i mnogim drugim, a jednako toliko stranih studenata imalo je prigodu kliničku praksu obaviti u SKB Mostar. Tijekom godine Ured organizira više humanitarnih akcija, a kao krunu nosi Humanitarni party studenata medicine „Podijelimo radost Božića“, čime se zaključuje godišnji rad i s većim ambicijama otključavaju projekti nove godine.

PROJEKT TEDDY BEAR HOSPITAL
PROJECT TEDDY BEAR HOSPITAL

program “Sunny Palmar Side” we celebrate World Down Syndrome Day with the purpose of improving the life quality of children with Down Syndrome by incorporating them into the social community from the earliest age. “Village concept project” is conceived as the help for isolated villages, whose residents do not have the opportunity to go to the doctor every day. Members of BoHeMSA, accompanied by physicians, perform a large number of interviews and examinations of locals, and numerous cases of newly discovered diseases indicate the true significance of this project. There is a large number of new projects in which BoHeMSA participates or organizes them independently: “Students for Croatian National Theater”, “Warm winter for all”, “Fight against peer violence” and “Hospital Movieland”. The last one is again focused on the most vulnerable population, the children who are on treatment at the Department of Pediatrics.

A large number of these projects is carried out all over the world, organized by IFMSA. Therefore, cooperation with other students is important, which is why our members often participate in the international congresses and courses in Bosnia and Herze-

Predsjednici BoHeMSA-e LC Mostar: 2006. – 2010. Vedran Markotić, 2010. – 2011. Ivona Čović, 2011. – 2013. Maja Pivić, 2013. – 2015. Miran Boras i 2015. – 2017. Maja Vujica.

Voditelji Sektora za razmjene: 2008. – 2010. Dorijan Radančević, 2010. – 2013. Monika Mišković, 2013. – 2015. Dino Markota, 2015. – 2016. Ines Bošnjak, 2016. – 2017. Dino Silić.

Na žalost, ovi redovi su prekratki da bi istaknuli sve one koji su svojim predanim radom učinili BoHeMSA-u jednom od najvećih organizacija na Sveučilištu, jer samo u ovom trenutku Ured u Mostaru broji 75 članova!

PROJEKT SUNČANA STRANA DLANA
PROJECT THE SUNNY SIDE OF THE HAND

PROJEKT CANDLELIGHT MEMORIAL
PROJECT CANDLELIGHT MEMORIAL

govina, but also worldwide. The fact that more of our members lead the sectors within BoHeMSA on the state level (as National Officers) through the years, speaks to the quality of implemented projects.

In September 2008, BoHeMSA has started with a student exchange program. The first outgoing exchanges for students of School of Medicine Mostar were in Sweden, University Hospital Umea. The first foreign student who came to UCH Mostar was German Andreas Marr. Interestingly, he was so enthusiastic about the beauties and people in Herzegovina that he extended his stay at the Department of Internal Medicine for 5 months. The exchange program has experienced a real expansion in the coming years. Thus, our students conducted their one-month summer practices in hospital centers in Italy, Spain, Czech Republic, Germany, Portugal, Finland, Latvia and many others. The same number of foreign students had the opportunity to do the clinical practice at UCH Mostar.

During the year, LC Mostar organizes several charity actions, and as the crown comes the Charity Party of the Students of Medicine, “Let’s Share the Joy of Christmas”, which concludes annual work and with bigger ambitions unlock the projects of the new year. Presidents of BoHeMSA LC Mostar: 2006-2010 Vedran Markotić, 2010-2011 Ivona Čović, 2011-2013 Maja Pivić, 2013-2015 Miran Boras and 2015-2017 Maja Vujica.

Local Exchange Officers: 2008-2010 Dorijan Radančević, 2010-2013 Monika Mišković, 2013-2015 Dino Markota, 2015-2016 Ines Bošnjak and 2016-2017 Dino Silić.

These lines are unfortunately too short to highlight all members who made BoHeMSA for one of the most successful students’ organizations.

PULS, LIST STUDENATA MEDICINSKOG FAKULTETA

PULS, THE JOURNAL OF STUDENTS OF SCHOOL OF MEDICINE

Ante Mandić

Organiziranje i utjecaj studenata na razvoj MF-a Sveučilišta u Mostaru počeli su nedugo nakon upisivanja prvoga naraštaja. Uvažavanje mišljenja studenata bilo je već u počecima jako naglašeno, sve zahvaljujući prof. dr. Filipu Čuli, prvom dekanu i „ocu“ MF-a u Mostaru. To je potrebno naglasiti iz razloga što je takav način komunikacije sa studentima načelno bio iznimka u visokoškolskom obrazovanju kako Mostara tako i cijeloga ovog dijela Europe. Sjećam se jednoga razgovora s dr. Maristelom Šakić, koja je osnovala Studentski zbor na MF-u, kada mi je rekla: „Dok studenti na nekim fakultetima (koji su osnovani puno ranije) nisu ni znali što je studentski zbor, mi smo mijenjali katedre“. I uistinu se to događalo, unatoč protivljenjima pojedinih nastavnika, jer na brojnim fakultetima nije bilo uobičajeno ni da studenti imaju predstavnike u fakultetskim vijećima, a ne da ih se pita za mišljenje. Ali, profesor Čulo je u prvi plan, inicijalno tek vizije MF-a, stavio studente i onda je sve ostalo bio slijed tih postavki. U takvom okruženju, 2004. godine, osnovan je PULS, list studenata MF-a Sveučilišta u Mostaru, na inicijativu prvoga glavnoga urednika Dalibora Arapovića, tada studenta treće godine, a danas neurokirurga s radnim mjestom u Berlinu. U prvom uredništvu bili su i: Ivica Zovko (zamjenik glavnog urednika), Silvija Benedeti (Ćeško), Ana Dugandžić (Šimić), Tanja Janjić (Zovko), Milan Jurić, Josip Lesko, Rena-

The students' organization and influence on the development of Faculty of Medicine University of Mostar began short after the enrollment of 1st generation of students. The appreciation of students' opinions was already very pronounced in the beginning, all thanks to Prof. Filip Čulo, the first Dean and "father" of the School of Medicine in Mostar. This needs to be emphasized because this way of communication with students was generally an exception in high education, in Mostar and throughout this part of Europe. I remember the conversation with Maristela Šakić, MD, the founder of Student Union at Faculty of Medicine, when she told me: "While students of some faculties (which were founded much earlier) didn't even know what the Student Union was, we changed the departments". And indeed this was happening despite the resistance of some teachers, because on numerous faculties it was unusual to have students in School Council, as well as to ask them for the opinion. But Prof. Čulo put students in the first plan, initially the vision about the School, and all that came after was just the sequence of settings. In such an environment, in 2004, PULS has been founded, a journal of students of School of Medicine University of Mostar at the initiative of the first editor-in-chief Dalibor Arapović, then a student of the 3rd year, and today a neurosurgeon in Berlin. In the first editorial were also: Ivica Zovko (deputy of

to Pejić, Borko Rajič, Jelena Todorović (Barbuscia). Nije bilo lako krenuti u takav pothvat. Trebalo je okupiti uredništvo, ljude koji će unatoč brojnim obavezama i zahtjevnom studiju medicine pronaći vremena i provesti ideju u djelo. Pripremiti i tiskati prvi broj, osmisliti ime, pronaći potrebna sredstva u ionako teškoj financijskoj situaciji, zahtijevalo je dosta rada i veliki trud. Uvijek je jedan dio studenata bio angažiran u studentskim aktivnostima, uz učenje koje se podrazumijeva za sve. To su načelno oni koji žele postići nešto više, ne zadovoljavajući se pasivnošću i prosječnošću, svjesni kako trebaju i sami pridonositi unaprjeđenju nečega čemu pripadaju. Osnivanje bilo koje studentske udruge, a naročito glasila, odnosno lista studenata na nekom fakultetu, pokazatelj je jakosti studentskoga organiziranja i standarda. Svakako je hrabro bilo krenuti u jedan takav projekt, ne znajući kako će i hoće li uopće uspjeti, ali važno je imati zamisao. Taj prvi broj, vjerujem kako se neki i sjećaju, došao je potpuno neočekivano u mostarsku medicinu. Zamislite okolnosti u slijedu – poslijeratni Mostar, osnivanje u svakom smislu jako zahtjevnih visokoškolskih institucija poput MF-a, upisi prvih naraštaja, adaptirani prostori za izvođenje nastave poput Tople veze (današnje studente dočeka moderna zgrada Fakulteta, nije uvijek tako bilo!), a odjednom nešto što izgleda kao časopis i piše PULS. Kad sam prvi put gledao primjerak prvoga broja, uočio sam zamjetan broj tiskarskih pogriješaka. Tanja mi je onda pojasnila da se Daliboru tako žurilo da izađe prvi broj, do razine da nije napravljena lektura. I Riječ glavnog urednika u tom broju počinje rečenicom: „Evo, konačno je i na našem Fakultetu ugledao svjetlo dana PULS“. Konačno! Toliko o željama i žaru s kojim se radilo. No, ono što je zapravo važno – počelo je dosta upečatljivo, s kritikom svega što nije bilo dobro, postavljanjem osjetljivih pitanja, rijetkim pohvalama i slikom tek makete zgrade u kojoj se danas nalazi Fakultet. Sigurno je bilo i netaktičnosti, što nije *a priori* negativno, jer u podlozi je bila želja za poboljšanjem cijeloga sustava.

editor-in-chief), Silvia Benedetti (Ćeško), Ana Dugandžić (Šimić), Tanja Janjić (Zovko), Milan Jurić, Josip Lesko, Renato Pejić, Borko Rajič, Jelena Todorović (Barbuscia). It wasn't easy to embark on such a venture. It was necessary to gather editorial staff, people who will despite numerous commitments and demanding medical studies, find the time and implement the idea into practice. Preparing and printing the first issue, figuring out a name, finding the necessary resources in an already difficult financial situation, required a lot of work and great effort. A part of students was always involved in student activities, in addition to study that implied to all. Generally, those are the ones who want to achieve something more, not satisfied with passivity and the average, aware that they have to contribute to the improvement of what they belong to. The founding of any students' association, especially the bulletin or students' journal, is an indicator of the strength of students' organization and standards. It was certainly brave to start with such a project, not knowing if it would succeed, but it is important to have an idea. That first number, I believe some people remember, came completely unexpectedly in Mostar's medicine. Imagine the circumstances in the sequence - the post-war Mostar, the establishment of, in every sense, a very demanding higher education institution such as School of Medicine, the enrollment of the first generations, the adapted spaces for teaching such as former "Boiler room" (today's students are welcomed by the modern building of the School, it wasn't always like that!), and suddenly comes something that looks like a magazine, and writes PULS. When I first looked a copy of the first issue, I've noticed a considerable number of printing errors. Tanja then explained to me that Dalibor was in such a hurry to issue the first number, to the level of no proofreading. And the Editor's Word in that issue starts with the sentence: "Here, finally, at our School PULS was brought to the daylight." Finally! So much about the wishes and fire that was worked

Broj za brojem, PULS je postajao sve bolji i uspješniji. Tijekom 2007. godine dolazi do promjena u uredništvu (stariji studenti diplomiraju pa nisu više urednici) i glavna urednica postaje Tanja Janjić (Zovko). Članovi uredništva u međuvremenu postajemo Darko Šimić, Ivan Landeka i ja. Tanja je svojim radom značajno unaprijedila PULS, dolazi do temeljite promjene dizajna i kvalitete tiska te PULS postaje sigurno jedan od najboljih studentskih listova u regiji, koji u mnogočemu ne zaostaje za profesionalnim i komercijalno dostupnim časopisima. „Vremena se mijenjaju, a i mi s njima“, bio je početak Tanjinog obraćanja čitateljima. Nije to značilo negaciju dotadašnjeg rada, dapače, nego prilagodbu koja je nužna da bi se postavljeni ciljevi ostvarivali. A „vremena“ se i dalje mijenjaju, valjda tako jedino i može biti. Fakultet je samo ogledalo društva u kojem živimo. Studenti danas svakako imaju percepcije, ambicije, težnje i vrijednosti, koje su drugačije nego prije. To je neminovnost koju je zrelo uvažavati i razumjeti, iako se možda uvijek u tome ne pronalazimo. S neizmjernom odgovornošću doživio sam ukazano mi povjerenje za mjesto glavnoga urednika nakon što je Tanja diplomirala. U početku nisam ni bio sklon ideji preuzimanja vodstva PULS-a, možda zbog straha, svjestan velike odgovornosti koja s tim ide, ali mi je danas iznimno drago što sam ipak bio jedan kamenčić u mozaiku PULS-a te smatram to velikom čašću. U uredništvo dolaze Vedrana Bukvić (Mandrapa), Katarina Majstorović, Tonći Gruica, Mateo Perić, a kasnije nam se pridružuju Iva Buljan i Ivan Merdžo. Predani radu na podizanju kvalitete došli smo i do jubilarnog desetog broja, što smo obilježili proslavom na Fakultetu. Sjećam se filma koji je Mateo pripremio za potrebe promocije sa značajnim fotografijama iz arhive PULS-a, koje su nam tada jasno ilustrirale da svi zajedno možemo biti ponosni na PULS. Glavni urednik od dvanaestog broja postaje Ivan Merdžo. Uvijek je bio iznimno odgovoran u radu i imao sve kvalitete da na čelu PULS-a nastavi dalj-

with. But what was really important - it began quite impressively, with criticism of all that wasn't good, sensitive issues, rare praise and a picture of model of the new building of the School. Certainly there was also tactlessness, which is not *a priori* negative, because in the background was the desire to improve the whole system.

PULS has become better and more successful with every number. During 2007, editorial changes were made (older students graduate and are no longer editors) and the editor-in-chief became Tanja Janjić (Zovko). Darko Šimić, Ivan Landeka and I, in the meantime became the members of editorial board. Tanja has significantly improved the PULS with her work, there was a fundamental change in the design and print quality and PULSE became certainly one of the best student journals in the region, which in many ways doesn't stay behind the professional and commercial magazines. "The times change, and we change with them," was the beginning of Tanja's word to readers. It didn't mean the negation of the previous work, but rather the adjustment that is necessary to achieve the set goals. And "the times" still change, maybe that's the only way it could be. The School is just a mirror of the society we live in. Students today certainly have perceptions, ambitions, aspirations and values that are different than before. This is the necessity that is mature to appreciate and understand, even if we sometimes don't find ourselves in it. With the immense responsibility I have experienced pointed me trust for the position of editor in chief after Tanja graduated. At first, I haven't been prone to the idea to take over the PULS leadership, perhaps because of fear, aware of the great responsibility that goes with it, but today I am extremely glad that I was a piece in the PULS mosaic and I consider it a great honor. Vedrana Bukvić (Mandrapa), Katarina Majstorović, Tonći Gruica, Mateo Perić, and later Iva Buljan and Ivan Merdžo joined the editorial board. Committed to work on

nji razvoj, što je i dokazao brojevima koje je uredio. Nakon Ivana glavni urednik je postao Marko Marinović, a njega je naslijedila Sijana Demirović. Novi članovi uredništva postaju tijekom vremena: Andrea Čarapina, Anita Kožul, Ružica Ramljak, Ana-Marija Čavar (Ćorić), Ines Bošnjak, Mirza Rizikaló, Ivana Grgić, Ivona Mihaljević.

Današnje uredništvo PULS-a čine Eva Jelavić, Mateo Ramljak, Anamaria Sivrić, Jelena Torbica, Damir Vukoja, na čelu s glavnim urednikom Josipom Kvesićem. Pripremaju devetnaesti broj PULS-a. U ime svih PULS-ovaca i osobno želim im puno uspjeha u radu. Iza naziva PULS skrivaju se puno rada, energije, briga i odricanja tijekom svih ovih godina, kontinuirano mučno pitanje financija, neprospavane noći urednika kada postavljeni rokovi trebaju biti izvršeni, brojni članci, urednici i vanjski suradnici, veliki broj čitatelja i zadovoljstvo sa svakim novim brojem. PULS cijelo vrijeme ima i podršku Fakulteta. Prvi dekan profesor Čulo, a kasnije prof. dr. Ljerka Ostojić i prof. dr. Milenko Bevanda bili su potpora studentima u njihovim aktivnostima. Također, treba spomenuti i Sveučilišnu kliničku bolnicu Mostar na čelu s prof. dr. Antom Kvesićem koji nije zatvarao vrata PULS-u ni kad je Bolnica bila u najtežim problemima. Ali, važno je naglasiti kako ta podrška ne implicira utjecaj na uređivačku politiku PULS-a, jer je uredništvo tu uvijek bilo autonomno, što je jedino i ispravno, inače se ne bi radilo o studentskom listu. I Studentski zbor Sveučilišta u Mostaru te donatori i sponzori dali su značajan financijski doprinos, što je omogućilo da se svaki broj PULS-a besplatno dijelio i tako bio svima dostupan. Pored navedenoga, djelatnici MF-a uvijek su bili uz PULS. U smislu „tehničke“ podrške treba izdvojiti gospođu Sonju Šunjić koja je uvijek dostupna i učinkovita u rješavanju tekućih problema, računovodstvo na čelu s gospođom Marinom Prskalo koja nas je cijelo vrijeme financijski pratila, kao i gospodina Marija Prskala za informatičku podršku.

raising the quality we have come up to the tenth anniversary issue, which we celebrated at the School. I remember the movie Mateo had prepared for the promotion with significant photographs from the PULS archive, which then clearly illustrated that we could all be proud of PULS. Editor-in-Chief from the twelfth number became Ivan Merdžo. He has always been extremely responsible in the work and has had all the qualities to continue the development of PULS, which was also proven with the issues he has edited. After Ivan, the editor-in-chief became Marko Marinović, and was succeeded by Sijana Demirović. New members of the editorial board over time were: Andrea Čarapina, Anita Kožul, Ružica Ramljak, Ana-Marija Čavar (Ćorić), Ines Bošnjak, Mirza Rizikaló, Ivana Grgić, Ivona Mihaljević. Today's editorial board of PULS is made by Eva Jelavić, Mateo Ramljak, Anamaria Sivric, Jelena Torbica, Damir Vukoja, led by editor-in-chief Josip Kvesić. They prepare the 19th PULS issue. In the name of previous "PULSians" and my own, I wish them a lot of success in work. Behind the name PULS there is a lot of work, energy, care and neglect over all these years, a constant problem with finances, an overwhelming night of editors when set deadlines are to be executed, numerous articles, editors and external associates, a large number of readers and satisfaction with each new issue. All of this time, PULS has support of the School. The first Dean, Prof. Čulo, and later Prof. Ljerka Ostojić and Prof. Milenko Bevanda supported students in their activities. Also, I head to mention the UHC Mostar, headed by Prof. Ante Kvesić, who did not close the door to PULS even when the hospital was in the hardest problems. However, it is important to emphasize that this support does not imply the impact on the editorial policy of PULS, because the editorial board has always been autonomous, that is only correct way, otherwise it would not be a students' journal. Student Union of University of Mostar and the donors and sponsors made a signifi-

PULS je jedan neodvojivi dio u ovih dvadeset godina postojanja MF-a Sveučilišta u Mostaru. Izražavam nadu kako će ovaj Fakultet doživjeti još brojne obljetnice pridonoseći općem dobru, na načelima trajnoga unaprjeđenja kvalitete i visokih standarda koji su mu postavljeni u temeljima, jer jedino tako može imati smisao postojanja.

cant financial contribution, which allowed each and every number of PULS to be shared for free and thus available to everyone. In addition to that, employees of the School were always with PULS. In the sense of "technical" support, I have to mention Mrs. Sonja Šunjić who was always available and effective in solving current problems, accounting led by Mrs. Marina Prskalo, who helped us with financial monitoring as well as Mr. Mario Prskalo for IT support.

PULS is an inseparable part of the twenty-year existence of Faculty of Medicine University of Mostar. I express hope that the School will experience even more anniversaries by contributing to the general good, on the principles of continuous improvement of the quality and high standards set in the foundations, because only that way it's existence has a meaning.

Sport je sastavni dio života mostarskog studenta. Iako je sport na sveučilištu ograničen na „Dane studentskog zbora“ i studentsku nogometnu ligu koja je tek osnovana 2016. godine, naši studenti su redoviti natjecatelji u gotovo svim sportovima i s obzirom na veličinu fakulteta dosta smo konkurenti u svim sportovima na Sveučilištu. Na fakultetu dijeluje sportska sekcija čija je svrha postojanja promocija sporta i okupljanje najboljih sportaša na MF-u koji će kasnije braniti boje Fakulteta na raznoraznim natjecanjima. Bilo je tu dosta uspjeha, a izdvojiti ćemo: 5 naslova Jure Pupića Bakrača na Sveučilišnom teniskom turniru te uspjeh 2012. g. u tenisu kada su naša dva studenta Jure Pupić Bakrač i Juraj Knezović odigrali finale i 3. mjesto nogometne ekipe 2013. g., kao i nekoliko pehara nogometne ekipe na raznim turnirima medicinara u okolici.

Sport is an integral part of life of Mostar's student. Although the sport at the University is limited to the "Day of Students Union" and the Students' Football League that has been founded in 2016, our students are regular competitors in almost all sports and considering the size of the School we are quite competitive in all sports at the University. The Sports section at the School is active with the purpose of promotion of sports and gathering the best athletes of the School who will later defend the colors of the School at various competitions. There was quite a success, and we will emphasize: 5 titles of Jure Pupić Bakrač at the University Tennis Tournament and the success in 2012, when our two students Jure Pupić Bakrač and Juraj Knezović played finals in Tennis Tournament against each other, and the third place of soccer team in 2013, as well as few gymnastics trophies on various medical tournaments in the region.

HUMANIJADA

HUMANIADA

Josip Bojčić

Humanijada je međunarodni sportsko-edukacijski susret biomedicinskih fakulteta koji se održava još od 1993. godine. Svrha je prije svega svega druženje i upoznavanje studenata sličnih fakulteta na kojem usput student biomedicinskih grana mogu odmjeriti snage u raznim sportovima.

Naši studenti su dugogodišnji sudionici Humanijade, iako je ona prvotno „bijeg od svakodnevnih obaveza“, a naglasak je stavljen na druženje i opuštanje. Iako smo relativno mali fakultet s obzirom na broj studenata, u odnosu na ostale fakultete, na Humanijadi nismo samo turisti već se itekako bavimo sportom pa i postizemo dosta dobre uspjehe s obzirom na broj ljudi koji se bavi sportom na Fakultetu. Najuspješnija Humanijada bila je ona u Rovinju 2015. g. gdje je Josip Bojčić osvojio drugo mjesto u stolnom tenisu, Jure Pupić Bakrač broncu u tenisu, a muške nogometna i odbojkaška ekipa ostvarile 4. mjesto u

Humaniada is an international sports and educational meeting of biomedical schools held since 1993. The purpose is, above all, socialization and meeting of students of similar schools whereby biomedical branch students can measure strength in various sports. Our students are longtime participants of Humanijada, although it is the original “escape from everyday commitments”, and the emphasis is on socializing and relaxing. Although we are a relatively small school considering the number of students compared to other schools, we are not just the tourists on Humaniada, but we are very active in sports and we achieve a lot of good results regarding the number of students active in sports at the School. The most successful Humaniada was in Rovinj, in 2015 where Josip Bojčić won second place at table tennis, Jure Pupić Bakrač bronze in tennis, and the men’s soccer

jakoj konkurenciji. Jedino naše zlato na Humanijadi osvojila je Lucija Stojčić (sada studentica MF-a u Zagrebu) koja je bila najbolja u tenisu na Humanijadi u Poreču 2014. g. Humanijada na našem fakultetu ima rastući trend pa tako iz godine u godinu na ovo natjecanje ide sve više i više studenata. Npr., na Humanijadi 2016. u Makarskoj bilo 45 studenata MF-a, što je dobro jer studenti, pored fakultetskih obveza, prepoznaju vrijednosti sporta, druženja i upoznavanja novih ljudi te razmjenjivanja iskustava o studiranju. S povećanjem broja studenata na MF-u povećava se i naša konkurentnost u raznim sportovima.

and volleyball team were 4th in a strong competition. Lucija Stojčić (now the student of School of Medicine Zagreb) who was best in tennis won our only gold on Humaniada in Poreč in 2014. Humaniada is a growing trend at the School, so each year more and more students go to this competition. For example, on Humaniada in Makarska, 2016, there were 45 students of the School, which is good because students, in addition to study responsibilities, recognize the values of sports, socializing and meeting new people and sharing experiences of studying. With the increase in the number of students at the School of Medicine, our competitiveness in various sports increases.

PREDSTAVE THEATER

Pejana Rastović

Studenti MF-a Sveučilišta u Mostaru prezentirali su se kao umjetnici u dvije kazališne predstave. Predstava „Umišljeni bolesnik“ iz 2009. godine bila je zamišljena kao jedan u nizu projekata osmišljenih za financiranje apsolvetskoga putovanja. Tadašnji studenti: Pejana Rastović, Milan Jurić, Josipa Marković, Antonela Krasić, Mate Ćavar, Jelena Todorović, Josip Lesko, Mirad Hujdur, Slaven Radoš, Michael Markin, Jelena Zovko i Ines Perić u vlastitom aranžmanu osmislili su i realizirali ovu predstavu kroz režiju, glumu, scenografiju i kostimografiju, a pod pokroviteljstvom tadašnje dekanice prof. dr. sc. Ljerke Ostojić. Radili su na projektu oko pola godine, a sama predstava poslije realizacije postigla je veliki uspjeh. Odigrana je četiri puta u Hrvatskom narodnom kazalištu Mostar te jedanput u Hrvatskom domu hercega Stjepana Kosače u Mostaru. Nakon toga je ova „glumačka družina“ gostovala u kazalištu Filodramatica u Rijeci, kazalištu na Prokurativama u Splitu, kazalištu Mala scena u Banjoj Luci te na vrlo zanimljiv način prezentirala MF i Sveučilište u Mostaru u gradovima gdje su gostovali. Kruna uspjeha bilo je gostovanje u kazalištu Komedija u Zagrebu gdje su imali odlične kritike i posjećenost, a zarađeni novac od prodaje karata doniran je Zakladi „Ana Rukavina“.

Predstava „Therese Raquin“ nastala je 2011. godine nakon neformalnoga okupljanja trenutnih i bivših

The students of School of Medicine University of Mostar presented themselves as artists in two theater performances.

The performance “Conceited Patient” from 2009, was one in a series of projects designed to finance the Absolvent Travel. Former students Pejana Rastović, Milan Jurić, Josipa Marković, Antonela Krasić, Mate Ćavar, Jelena Todorović, Josip Lesko, Mirad Hujdur, Slaven Radoš, Michael Markin, Jelena Zovko and Ines Perić designed and realized this play through the direction, acting, stage and costume design, in their own arrangements and under the sponsorship of the Dean of that time, Prof. Ljerka Ostojić. They worked on project for about half a year, and the show itself achieved a great success after the realization. It was performed four times at the Croatian National Theater Mostar and once at Croatian Lodge “Herceg Stjepan Kosača” in Mostar. After that, this “acting troupe” has been performing in Theater Filodramatica in Rijeka, Theater at Prokurative in Split, Theater “Mala scena” in Banja Luka, and in a very interesting way presented School of Medicine and University of Mostar in the cities where they were guests. The Crown of Success was the performance at Theater Komedija in Zagreb where they had great critics and attendance, and money earned from ticket sales has been donated to “Ana Rukavina” Foundation.

The show “Therese Raquin” was created in 2011 after

studenata MF-a Sveučilišta u Mostaru. Sudionici te predstave bili su: Pejana Rastović, Ivona Čović, Josip Lesko, Mirad Hujdur, Željana Sulaver, Tonći Gruica, Marko Marinović, Andrea Belančić, Ines Perić, Jerko Brzica i Katarina Hrkać. Postavljanje te predstave bilo je nadahnuto ranijim uspjehom predstave „Umišljeni bolesnik“. Predstava je odigrana četiri puta, opet na kazališnim daskama HNK Mostar. I ova predstava odlično je primljena kod publike, ali zbog mnogih organizacijskih i tehničkih poteškoća nije odigrana više puta.

Kroz kazališne predstave studenti medicine prikazali su se u potpuno novom svjetlu, kao mladi i talentirani ljudi sa smislom za umjetnost, estetiku, kulturu i zabavu. Predstave su nastajale u potpuno improviziranim uvjetima i s vrlo skromnim novčanim sredstvima zahtjevajući jako puno organizacije i slobodnoga vremena.

informal gathering of current and former students of School of Medicine University of Mostar. Participants in this show were Pejana Rastović, Ivona Čović, Josip Lesko, Mirad Hujdur, Željana Sulaver, Tonći Gruica, Marko Marinović, Andrea Belančić, Ines Perić, Jerko Brzica and Katarina Hrkać. The creation of this performance was inspired by the earlier success of “Conceited Patient”. It was performed for four times, also in Croatian National Theater Mostar. The audience accepted this performance very well, but because of many organizational and technical difficulties it hasn’t been played more times.

Through the performances in theater medical students show themselves in a new light, as a young and talented people with a sense of art, aesthetics, culture and entertainment. Plays were created in completely improvised conditions and with very modest funds, requiring a lot of organization and free time.

**DEKANI
PRODEKANI**

**DEANS
VICE DEANS**

Zahvaljući njima Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru danas je respektabilna visokoškolska institucija o kojoj se zna gotovo u cijelome svijetu.

Thanks to them, today Faculty of Medicine, University of Mostar is a respectable higher educational institution known almost all over the world.

DEKANI / DEANS

**Prof. Filip Čulo
(1997. – 2007.)**

**Prof. Ljerka Ostojić
(2007. - 2013.)**

**Prof. Milenko Bevanda
(2013. -)**

PRODEKANI / VICE DEANS

Prof. dr. Vladimir J. Šimunović,
prodekan za znanost
Prof. Vladimir J. Šimunović,
Vice Dean for Science
(1997. – 1999.)

Prof. dr. Ljubo Šimić,
prodekan za nastavu
Prof. Ljubo Šimić,
Vice Dean for Academic Affairs
(1997. – 2000.)

Prof. dr. Ljerka Ostojić,
prodekanica za nastavu
Prof. Ljerka Ostojić,
Vice Dean for Academic Affairs
(2000. – 2007.)

Prof. dr. Ante Kvesić,
prodekan za nastavu
Prof. Ante Kvesić,
Vice Dean for Academic Affairs
(2007. – 2013.)

Prof. dr. Mirna Saraga,
prodekanica za znanost

Prof. Mirna Saraga,
Vice Dean for Science

(1999. – 2007.)

Prof. dr. Miro Jakovljević,
prodekan za znanost

Prof. Miro Jakovljević,
Vice Dean for Science

(2007. – 2013.)

Prof. dr. Violota Šoljić,
prodekanica za nastavu

Prof. Violota Šoljić,
Vice Dean for Academic Affairs

(2013. – 2017.)

Prof. dr. Ante Kvesić,
prodekan za nastavu

Prof. Ante Kvesić,
Vice Dean for Academic Affairs
(2013. – 2017.)

Prof. dr. Danijel Pravdić,
prodekan za međunarodnu suradnju

Prof. Danijel Pravdić,
Vice Dean for International Affairs
(2013. –)

Prof. dr. Katarina Vukojević,
prodekanica studija Dentalna medicina

Prof. Katarina Vukojević,
Vice Dean of Study of Dental Medicine
(2016. –)

**DOKTORI
MEDICINE
MAGISTRI
DOKTORI
ZNANOSTI**

**DOCTORS OF
MEDICINE
MASTERS
DOCTORS OF
SCIENCES**

Oni su pronijeli, a i dalje pronose slavu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru diljem svijeta.

They have spread and still are spreading the glory of Faculty of Medicine, University of Mostar all over the world.

DIPLOMIRALI NA MEDICINSKOM FAKULTETU U MOSTARU

GRADUATED FROM THE SCHOOL OF MEDICINE IN MOSTAR

2003.

1. ARAPOVIĆ, JURICA
2. BOŠNJAK, ANTE
3. BRIZIĆ, IVICA
4. BUBALO, LAMIA
5. BUBALO, PERO
6. BUNTIĆ, BRUNO
7. DŽALTO, MILENA
8. ĐUZEL, GORAN
9. JURIĆ, SANDRA
10. KRISTIĆ, SPOMENKA
11. KRIŠTO, TINA
12. LUKIĆ, BLANKA
13. MATUŠIĆ, DANIELA
14. MARKOTIĆ, FILIPA
15. PETROVIĆ, JOSIP
16. RADIĆ, HELENA
17. RADOŠ, OLIVER
18. RATKAJEC, VALENTINA
19. SELAK, SANJA
20. SOLDIĆ, JULIJANA
21. SUŠAC, TOMISLAV
22. ŠAKIĆ, MARISTELA
23. ŠARIĆ, IVAN

24. ŠIMIĆ, TANJA

25. TICA, IVANA

2004.

26. BEŠLIĆ, DAMIR
27. BILANDŽIJA, MARIJANA
28. ČERKEZ, IRENA
29. DRIJENČIĆ, SVJETLANA
30. GALIĆ, MARIJANA
31. JELIČIĆ, ANTO
32. JERKOVIĆ, MARJANA
33. JEZERČIĆ, STIPAN
34. JURČIĆ, STJEPAN
35. KAŠČEL, MARINKA
36. KOLAK, DALIBOR
37. KORDIĆ MIRKO
38. KOŽUL, IVA
39. LAKIČEVIĆ, GORAN
40. LAŠTRO, JULIJANA
41. LETICA, LUDVIG
42. MALJKOVIĆ, SANJA
43. MARKEŠIĆ, ANTE
44. MARTINOVIĆ, VLATKA
45. MIŠKOVIĆ, JOSIP

46. MUSTAPIĆ, SANDA

47. PEHAR, HRVOJE

48. PEJANOVIĆ, NATAŠA

49. PEJIĆ, MARIJANA

50. PETROV, BOŽO

51. PRAVDIĆ, DANIJEL

52. PUŠIĆ, ANITA

53. SESAR, PATRICIJA

54. SOLDIĆ, JELENA

55. ŠANDRK, MARIJA

56. TOPALOVIĆ, ADRIJANA

57. VUKOJEVIĆ, KATARINA

58. ZOVKO, GORAN

2005.

59. BADROV, ARIJANA

60. BATINIĆ, DAVOR

61. BENEDETI, SILVIJA

62. BUNGIĆ, LIDIJA

63. ČUTURIĆ, MLADEN

64. ČAVAR, IVAN

65. DUPLANČIĆ, ŽELJKA

66. GRIZELJ, BORIS

67. HARDI, VEDRANA

- 68. IVANKOVIĆ, ANITA
- 69. JELČIĆ, DŽENIS
- 70. JOVIĆ, MARIJANA
- 71. JURIĆ, IVONA
- 72. KAMŠIGOVSKA,
BORISLAVA
- 73. KOSJERINA, ANITA
- 74. LJUBIČIĆ, ANTONELA
- 75. MARIĆ, TANJA
- 76. MATOŠEVIĆ, LIDIJA
- 77. PETROVIĆ, TANJA
- 78. PILIĆ, RENATA
- 79. PULJIZ, MARIJANA
- 80. RAGUŽ, KAZIMIR
- 81. ŠARIĆ, ANA MARIJA
- 82. ŠETKA, VIOLETA
- 83. ŠIMUNOVIĆ, NEDJELJKA
- 84. TALIĆ, IVANA
- 85. TOMIĆ, LJILJANA
- 86. UGLEŠIĆ, LOVORKA
- 87. VIDAČAK, ANA

2006.

- 88. ANDROŠEVIĆ, MARKO
- 89. ANTUNOVIĆ, OLIVER
- 90. ARAPOVIĆ, MARIO
- 91. BAKOVIĆ, VLATKO
- 92. BODUL, INGA
- 93. BOŠNJAK, KRISTINA
- 94. BUHAČ, GORJANA
- 95. ČURAK, JELENA
- 96. DREŽNJAK, MAJA
- 97. ĐIKIĆ, MILICA

- 98. GRANIĆ, DRINKO
- 99. JANDRIĆ, DARIJA
- 100. KORDIĆ, JOSIPA
- 101. KRALJEVIĆ, SUZANA
- 102. KREŠIĆ, MARTINA
- 103. KRTALIĆ, ANA-MARIJA
- 104. LALE, NINA
- 105. LIVAJA, ANEL
- 106. MAJČICA, IVANA
- 107. MARIĆ, IVANA
- 108. MATIĆ, BORIS
- 109. PETRIČEVIĆ, JOŠKO
- 110. RADOŠ, AGLALIJA
- 111. RADOŠ, ANICA
- 112. SKOČIBUŠIĆ, SINIŠA
- 113. SMILJANIĆ, GORJANA
- 114. ŠIMIĆ, GORAN
- 115. ŠIMOVIĆ, KRISTINA
- 116. ŠIMOVIĆ, MARIJANA
- 117. TOPIĆ, IVANA
- 118. VOLARIĆ, MILE
- 119. VRHOVAC, JASNA
- 120. ZOVKO, NIKOLINA
- 121. ZUBAC, DAVOR

2007.

- 122. ADAŠEVIĆ, BORIS
- 123. ARAPOVIĆ, DALIBOR
- 124. BUDIMIR, DANIJELA
- 125. DUGANDŽIĆ, ANA
- 126. DŽOIĆ, MARTINA
- 127. FALAK, VEDRANA
- 128. FRANKIĆ, MLADEN

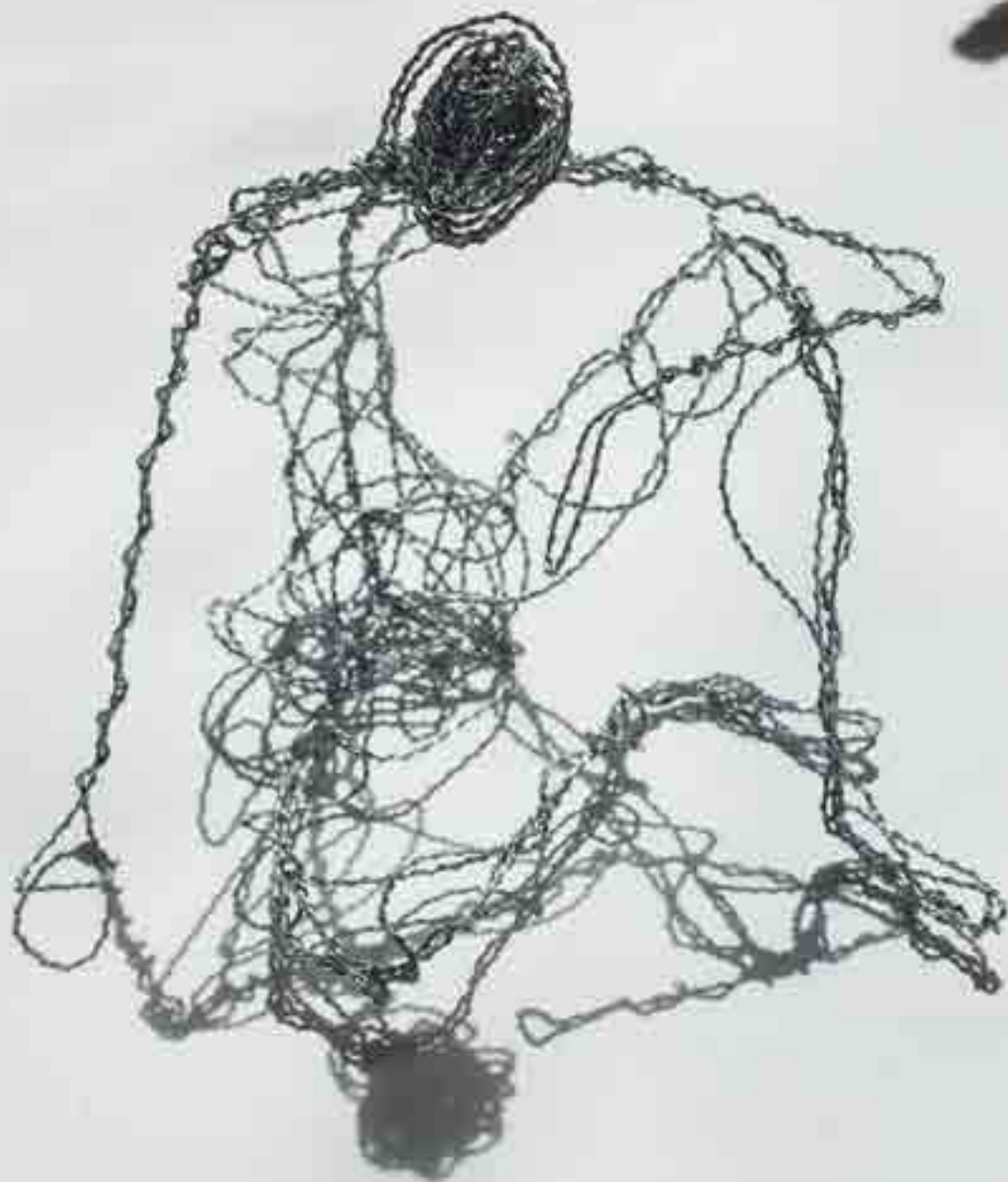
- 129. GRBAVAC, ANDREA
- 130. GRBAVAC, NINO
- 131. JEGDIĆ, VLADIMIR
- 132. JOVIĆ, MIJO
- 133. KERELAJ, LEONORA
- 134. KUTLEŠA, ZVONIMIR
- 135. MUHIBIĆ, VENHAR
- 136. NOVAKOVIĆ, JOSIP
- 137. NOVAKOVIĆ, MARIJA
- 138. PAVLINOVIĆ, JELENA
- 139. RAGUŽ, FILA
- 140. RAJIĆ, BORKO
- 141. SKOPLJAK, SLOBODAN
- 142. VLADIĆ, NIKOLINA
- 143. ZORIĆ, MARTINA
- 144. ZOVKO, TANJA

2008.

- 145. BOŠNJAK, MARKO
- 146. BRAŠNIĆ, DARKO
- 147. BURIĆ, SELMA
- 148. ČULJAK, IVANA
- 149. ČAVAR, MATE
- 150. DJAK, IVANA
- 151. DRAGIŠIĆ, VEDRAN
- 152. FALETAR, BORIS
- 153. GALIĆ, ANITA
- 154. GALIĆ, ANTE
- 155. GALIĆ, MATE
- 156. JANJIĆ, TANJA
- 157. JURIĆ, MILAN
- 158. KARAN, DRAGANA
- 159. KNEZOVIĆ, ANTE

160. KRASIĆ, ANTONELA
161. LESKO, DRAGANA
162. LJUBIČIĆ, BERNARDINA
163. MARIĆ, ŽELJKA
164. MARKIN, MICHAEL
165. MARKOVIĆ, ANITA
166. MARKOVIĆ, JOSIPA
167. MATIJEVIĆ, JOSIPA
168. PALLER, ANDREA
169. PANDŽA, MAJA
170. PARČINA, MARIJO
171. PAVIĆ, IVANA
172. PERIĆ, INES
173. PITEŠA, IVANA
174. RADOŠ, DRAGAN
175. RADOŠ, SLAVEN
176. RADOŠ, TANJA
177. RASTOVIĆ, PEJANA
178. ROGUŠIĆ, MARIO
179. ŠREMER, DANIJELA
180. TODOROVIĆ, JELENA
181. VISKOVIĆ, TOMISLAV
182. ZOVKO, IVICA
183. ZOVKO, JELENA
- 2009.**
184. PEJIĆ, RENATO
185. BJELIŠ, NEDA
186. BULIĆ, IVANA
187. BURIĆ, KREŠIMIR
188. ĆORIĆ, ALDIN
189. DUMPOR, AIDA
190. ĐOLO, RUŽICA
191. GALIĆ, ANITA
192. GRABOVAC, NIKOLINA
193. GRBAVAC, KREŠIMIR
194. GRGIĆ, VERONIKA
195. HRGIĆ, JANDRE
196. JURIĆ JANDRE
197. KORDIĆ, MARKO
198. LEKO, RUŽICA
199. LESKO, JOSIP
200. LJUŠANIN, BOŽICA
201. MARIĆ, MARIJA
202. MARKOTIĆ, VEDRAN
203. MEŠTROVIĆ, ANA MARIJA
204. MIJIĆ, ANKICA
205. MUSA, FRANO
206. NOVAKOVIĆ, ANA
207. ORLOVIĆ, MARTINA
208. PAVLOVIĆ, VANJA
209. PLANINIĆ, DARKO
210. PULJIĆ, ANA
211. PULJIĆ, KREŠIMIR
212. RAJIČ, IRENA
213. ROSO, IVANA
214. STOJKIĆ, IVANA
215. ŠAGOLJ, MARNELA
216. ŠITUM, SNJEŽANA
217. ŠKORO, IVANA
218. TRNINIĆ, INES
219. VUKŠIĆ, BLAGICA
220. ZOVKO, BOŽANA
- 2010.**
221. MURATAGIĆ, NAZIFA
222. SARIĆ, BELMA
223. BAZINA, MARIJA
224. BENDER, BOJAN
225. BEVANDA, DANIELA
226. BUNTIĆ, ANDRIJA
227. ČULJAK, KATARINA
228. ĆORIĆ, ANTE
229. DRAGOJA, SANELA
230. GOLUŽA, HELENA
231. GOLUŽA, MARIJA
232. GRUBEŠA, SVJETLANA
233. HAJVAZ, VEDRANA
234. JAKUPOVIĆ, MANJA
235. KELAVA, ŠIMA
236. LATINOVIĆ, DANIELA
237. MANOV, OMER
238. MARIĆ, GORAN
239. MIKULIĆ, MATIJA
240. MILJKO, ANĐELA
241. NIKOLIĆ, JELENA
242. NOVAKOVIĆ, DELFINA
243. OSTOJIĆ, MARKO
244. PALIĆ, BENJAMIN
245. PERIĆ, IVAN
246. PUŠIĆ, PETAR
247. RADANČEVIĆ, DORIJAN
248. ROZIĆ, SANJA
249. SAMARDŽIĆ, TAMARA
250. SOLDI, LINDA
251. SULAVER, ŽELJANA
252. ŠUTALO, IVONA
253. VUČIĆ, IVANA
- 2011.**
254. BABIĆ, ROMANA
255. BAKOVIĆ, ANJA

256. BERBEROVIĆ, MARINA
257. BORAS, DANIJELA
258. BOŠNJAK, RENATA
259. BRADARIĆ, MIRA
260. BUHOVAC, TEO
261. BURIĆ, SANJA
262. ČALE, SANDA
263. ČOVIĆ, IVONA
264. FALETAR, ANITA
265. FILIPOVIĆ, JELENA
266. GRBAVAC, DRAGICA
267. GRGURINOVIĆ, MAJA
268. HUJDUR, MIRAD
269. KONJEVOD, ZORICA
270. LANDEKA, IVAN
271. LOVRIĆ, SANJIN
272. LUKAČ, IVANA
273. MANDIĆ, ANTE
274. MARKOTIĆ, DRAGANA
275. MILIĆ, MARINA
276. MIOČ, MARINA
277. OSTOJIĆ, ANITA
278. PARIĆ, ANA
279. PAVLOVIĆ, KATICA
280. PEJIĆ, TOMISLAV
281. PERIĆ, BORIS
282. PERIĆ, MATEO
283. PEZER, MAJA
284. RADOŠ, STIPE
285. RAJIĆ, IVANA
286. SULIĆ, MARIJA
287. ŠEKERIJA, SNJEŽANA

288. TOMIĆ, KREŠIMIR
289. VASILJ, MARINA
290. VIDIĆ, VJERAN
291. VLADIĆ, DAJANA
292. ZADRO, KRISTINA
293. ZOVKO, ANA
294. ŽARAK, PERO

2012.

295. ANTUNOVIĆ, ANĐELKA
296. BRZICA, JERKO
297. BUKVIĆ, VEDRANA
298. BUŠIĆ, DANIJELA
299. CVITKOVIĆ, TOMISLAV
300. DILBER, STIPAN
301. ERIĆ, DARIJA
302. GUNARIĆ, FILIP
303. HRKAČ, JELENA
304. IVANKOVIĆ, BARBARA
305. JUKIĆ, TANJA
306. KRAVIĆ, VESNA
307. KREŠIĆ, IVANA
308. MATIĆ, LENKA
309. MATIĆ, SENKA
310. MUJIĆ, JASMINA
311. PAVELA, MAJA
312. PEGAR, MILA
313. POJUŽINA, TINA
314. PRSKALO, IVANA
315. RAMLJAK, DRAGANA
316. RIZIKALO, AZER
317. ŠILJEG, TOMISLAVA

318. ŠIMOVIĆ, MARIJANA
319. ŠIMUNOVIĆ, VLADO
320. TIRIĆ, DEJAN
321. TRLIN, TOMISLAV
322. VRANJEŠ, MARIJA
323. VRANJKOVIĆ, MARKO
324. VRDOLJAK, LUKA
325. ZALIHĆ, ADNA

2013.

326. BILINOVAC, DARIJA
327. BLAŽEVIĆ, MIA
328. BORAS, BARBARA
329. BUJAS, MIRAN
330. BULJAN, IVA
331. EZGETA, MARICA
332. GALIĆ, BOŽENKA
333. GRABOVAC, MARKO
334. GRUICA, TONČI
335. HRKAČ, KATARINA
336. JELIN, AIDA
337. JUKIĆ, IVAN
338. KELAVA, SVJETLANA
339. KLJAKIĆ, MARKO
340. KOSIĆ, TEA
341. MATIŠIĆ, BLAŽ
342. MIHALJEVIĆ, BOŽE
343. MIKULIĆ, JOSIPA
344. MIOČ, MIJA
345. NAKIĆ, KRISTINA
346. PADOVAN, MARIJA
347. PAVIĆ, KREŠIMIR

- 348. PAVLOVIĆ, IVANA
- 349. PERKOVIĆ, MARTINA
- 350. PRANJIĆ, BORIS
- 351. PRLIĆ, DANIJEL
- 352. PRLJIĆ, JELENA
- 353. PUTICA, ANDREA
- 354. RAIĆ, SANDRA
- 355. RAOS, BOJAN
- 356. REZO, STIPE
- 357. ŠENDRO, AJLA
- 358. ŠIMIĆ, IVAN
- 359. ŠKRBO, HARIS
- 360. ŠUŠAK, ANELA
- 361. TOMIĆ, DAJANA
- 362. ZRNIĆ, DRAŽEN

2014.

- 363. BOŠKOVIĆ, NIKOLINA
- 364. BOŠNJAK, INGE
- 365. BOŠNJEK, NELA
- 366. BREKALO, ALEN
- 367. BUNTIĆ, ANDRIJANA
- 368. ČARAPINA, ANDREA
- 369. ČOSIĆ, NATAŠA
- 370. DADIĆ, ANA
- 371. DALMATIN, MONIKA
- 372. DAMJANOVIĆ, ANTE
- 373. DELIĆ, SANJA
- 374. DOLIĆ, ANITA
- 375. DŽEBA, MAJA
- 376. DŽIDIĆ, ANA
- 377. GOLUBOVIĆ, MANJA

- 378. HERCEG, IRMA
- 379. JOVANOVIĆ, MARTINA
- 380. JUKIĆ, IVANA
- 381. KAJIĆ, MARTIN
- 382. KARABAN, IGOR
- 383. KOLOBARIĆ, NIKOLA
- 384. LJOLJO, MARTINA
- 385. MARIĆ, IVANA
- 386. MARJANOVIĆ, DANIJELA
- 387. MARKOTIĆ, ANTONIO
- 388. MERDŽO, IVAN
- 389. MIHALJEVIĆ, IVANA
- 390. MIJAČ, NIKOLINA
- 391. MILAKOVIĆ, MARINA
- 392. MILIČEVIĆ, ANA
- 393. MIMICA, IVANA
- 394. MIŠKOVIĆ, MONIKA
- 395. MUŠIĆ, SELMA
- 396. NEDIĆ, DANIJEL
- 397. NUIĆ, JELENA
- 398. ORLOVIĆ, IVONA
- 399. PIVIĆ, MAJA
- 400. PRCE, DANIELA
- 401. PRIMORAC, ANITA
- 402. PRLIĆ, MARINA
- 403. SKOKO, JELENA
- 404. ŠIMOVIĆ, DIJANA
- 405. ŠUŠAK, BOŽO
- 406. TEKLIĆ, BARBARA
- 407. VISKOVIĆ, TONI
- 408. VUKIĆ, MLADEN
- 409. ZORIĆ, ANDREA

- 410. ZOVKO, STANKO

2015.

- 411. ADRIĆ, INES
- 412. BAJTO, FRANKA
- 413. BARAĆ, IVANA
- 414. BATINIĆ, IVA
- 415. BELANČIĆ, ANDREA
- 416. BEVANDA, DANIJEL
- 417. BORAS, MIRAN
- 418. CVITKOVIĆ, IVA
- 419. ČOLAK, TOMISLAV
- 420. ČAVAR, ANA-MARIJA
- 421. ČORLUKA, MATEA
- 422. DRAŽIĆ, MAJA
- 423. FILIPOVIĆ, ANDRIANA
- 424. FRANCETIĆ, TOMISLAV
- 425. GALIĆ, MATEA
- 426. IVANKOVIĆ, KLARA
- 427. JADRIJEVIĆ, NATALIA
- 428. JELAVIĆ, MATEA
- 429. KARLOVIĆ, ROBERT
- 430. KATIĆ, IVANA
- 431. KAVELJ, MARA
- 432. KESKIN, MAJLA
- 433. KOŽUL, ANITA
- 434. KRŽELJ, IVANA
- 435. KVESIĆ, VALENTINA
- 436. LONČAR, IVA
- 437. LUKIĆ, IVAN
- 438. MARIJANOVIĆ, KRISTINA
- 439. MARINOVIĆ, MARKO

440. MARKOTA, DINO
441. MASLAČ, MARTINA
442. MASLAČ, MATEA
443. MIJATOVIĆ, ANA
444. MILAS, ANA
445. MLADINOVIĆ, MARTINA
446. MRAVIĆ, AMELA
447. NENADIĆ, DINA
448. NEZIRIĆ, NERMINA
449. OPANČAR, BORIS
450. OSMANAGIĆ, AZRA
451. PAPONJA, MARIJA
452. PELIVAN, MARINA
453. PERINČIĆ, TAMARA
454. PERVAN, ANTEA
455. PULJIĆ, MARIN
456. PUPIĆ-BAKRAČ, JURE
457. RAGUŽ, MATO
458. RIZVANOVIĆ, ELMA
459. SABLJIĆ, ZORAN
460. SIVRIĆ, NIKOLA
461. SOLDI, DAVID
462. STAPIĆ, VLATKO
463. ŠIMIĆ, ANA
464. ŠKORIĆ, RUŽICA
465. ŠOŠE, DANIJELA
466. ŠUNDOV, ANA
467. TOKIĆ, DIJANA
468. TOMIĆ, IVAN
469. VRANJEŠ, MARIJA
470. VRBIĆ, IRENA
471. VRHOVAČ, IVANA
472. VUČIĆ, TOMO
473. VUKŠIĆ, IVANA
474. ZOVKO, ANA
475. ZUBAC, IVANA
- 2016.**
476. BATINOVIĆ, FRANKO
477. BOŠNJAK, IVANA
478. BOŠNJAK, ZRINKA
479. BUŠIĆ, STIPE-DAVID
480. ČIKARA, NIKOLA
481. DEMIROVIĆ, SIJANA
482. DŽEKO, INDIRA
483. FILIPOVIĆ, ŽELJKA
484. GRGIĆ, IVANA
485. GRGIĆ, MARTINA
486. JAHIĆ, LEJLA
487. JELIĆ, RENATA
488. KLJAKO, ADNA
489. KOVAČEVIĆ, MARICA MARY
490. KRALJEVIĆ, MARIJA
491. LATINČIĆ, UNA
492. LOVRIĆ, DRAGAN
493. LJEVO, MEHMED
494. MANDIĆ, MLADEN
495. MARIĆ, EUGEN
496. MARIĆ, INES
497. MARJANOVIĆ, LJUBICA
498. MUSTAČ, MARKO
499. OMERIKA, DŽENITA
500. PALINIĆ, VLASTA
501. PECIREP, ANA
502. PERIĆ, MATEA
503. PETRUŠIĆ, IVONA
504. POBRIĆ, ALDIN
505. PRSKALO, ANA
506. PRUSINA, ROBERT
507. PUŠIĆ, HELENA
508. RADOŠ, MARINA
509. RAMLJAK, RUŽICA
510. RIZVANOVIĆ, MELISA
511. SKOKO, JELENA
512. STOJIĆ, KATARINA
513. ŠARAVANJA, ANA
514. ŠEHIĆ, HARIS
515. ŠKAMPO, ERNA
516. TOMIĆ MISLAV
517. ALILOVIĆ, MIRKO
518. ANDRUN, ANAMARIJA
519. BARANIK, MATEA
520. BAREŠIĆ, ANTONIJA
521. BAREŠIĆ, IVONA
522. BOŠNJAK, INES
523. BRKIC, NIKOLINA
524. BOŠKOVIĆ, ANA
525. ČUVALO, NIKOLINA
526. ĆORDA, NAĐA
527. ĐOZLIĆ, SARA
528. FALETAR, MARIO
529. GRABOVAC, MIRJANA
530. GOLUBOVIĆ, SANJA
531. KARLOVIĆ, KRISTIAN
532. KUPREŠAKOVIĆ, MARGARITA
533. KVESIĆ, ANA
534. LAKIĆ, MARIN
535. MANDIĆ, ANĐELA

536. MARINČIĆ, MIJANA
537. MARTINOVIĆ, DORIS
538. MATIĆ, MATEJ
539. MEŠUKIĆ, SABINA
540. PAVLOVIĆ, KATARINA
541. RAGOGNA, DAJANA
542. RAJIĆ, MARTINA

543. RIZIKALO, MIRZA
544. ŠARIĆ, MARIJA
545. ŠEGO, ZVONIMIR
546. TURIĆ, KRUNOSLAV
547. VASILJ, KARLO
548. VIČIĆ, JERKO
549. VIDOVIĆ, JOSIP

550. VILIĆ, ANTONIO
551. VOLODER, EMA
552. VUČIĆ, ZLATKO
553. VUJICA, MAJA
554. ZADRO, BRANKA

MAGISTRIRALI NA MEDICINSKOM FAKULTETU U MOSTARU

Red. br.	IME I PREZIME	NASLOV RADA	MENTOR/ICA	GRANA	GOD.
1.	AMRA ZALIHĆ	Utjecaj PTSP na obitelj	doc. dr. Helena Škobić	OBITELJSKA MEDICINA	2007.
2.	EDITA ČERNI OBRDALJ	Pojavnost nasilja među školskom djecom Bosne i Hercegovine	prof. dr. Mirjana Runboldt	OBITELJSKA MEDICINA	2007.
3.	MLADENKA NALETILIĆ	Cerebralna paraliza od novorođenačke do rane školske dobi	prof. dr. Ljerka Ostojić	FIZIKALNA MEDICINA I REHABILITACIJA	2007.
4.	BAJRO SARIĆ	Javno zdravstveni značaj kontrole multifaktornih rizika u prevenciji karijesa	prof. dr. Zlatko Puvačić	STOMATOLOGIJA I ORALNA KIRURGIJA	2007.
5.	GORDAN GALIĆ	Prednosti termino-laterarne pred drugim tipovima arteriovenskih anastomoza u dijaliziranih bolesnika	prof. dr. Ante Kvesić	KIRURGIJA	2007.
6.	JASNA ZELJKO PENAVIĆ	Kvaliteta života i psihološke značajke oboljelih od psorijaze	prof. dr. Mirna Šitum	DERMATOVENEROLOGIJA	2007.
7.	TEO TOMIĆ	Endoskopske značajke sluznice želuca u djece s patohistološkim nalazom infekcije s Helicobacter pylori	prof. dr. Mladen Peršić	PEDIJARIJA	2007.
8.	KATARINA VUKOJEVIĆ	Uloga bcl-2, kaspaza-3 i ki-67 čimbenika u embrionalnom razvoju spinalnih ganglija u čovjeka	prof. dr. Mirna Saraga	CITOLOGIJA, HISTOLOGIJA I EMBRIOLOGIJA	2008.
9.	MIRKO KORDIĆ	Povezanost promjena meteoroloških prilika i incidencije suicidalnosti	doc. dr. Dragan Babić	OBITELJSKA MEDICINA	2008.
10.	KATICA MUSTAPIĆ ŠANTIĆ	Sekundarna prevencija akutnog infarkta miokarda u neposrednom i kasnom poslijeratnom periodu u Širokom Brijegu	prof. dr. Mladen Mimica	INTERNA MEDICINA	2008.
11.	MIRO MILJKO	Rupture meniskusa. Procjena sa sagitalnom gradient echo (T2*) sekvencijom na supravodljivim magnetima jakosti 1 i 0,5 tesla: Korelacija sa artroskopijom	prof. dr. Zdenko Ostojić	RADIOLOGIJA	2008.
12.	JADRANKA NIKOLIĆ	Pojavnost hemoragijske vrućice s bubrežnim sindromom u južnim područjima Bosne i Hercegovine	prof. dr. Ilija Kuzman	INFЕКТОLOGIJA	2008.
13.	ALMA VILA HUMAČKIĆ	Ispitivanje znanja, stavova i ponašanja žena prema rizicima spolno prenosivih bolesti	prof. dr. Zlatko Puvačić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2008.

14.	DINO ZALIHĆ	Vrste urogenitalnih ozljeda tijekom rata u Bosni i Hercegovini (1992.-1995. Godine; KB Mostar) akutno i kirurško zbrinjavanje, rani i kasni rezultati	prof. dr. Ivan Gilja	UROLOGIJA	2008.
15.	ŽELJKO RONČEVIĆ	Auskultacijske sposobnosti studenata medicine s fakulteta u Mostaru, Sarajevu i Splitu u procjeni srčanih šumova u djece	prof. dr. Branko Marinović	PEDIJARIJA	2008.
16.	BRANKO PERIĆ	Laparaskopska kolecistektomija u regionalnoj bolnici: usporedba s otvorenom kolecistektomijom i laparaskopskom kolecistektomijom u Kliničkoj bolnici	prof. dr. Zdravko Perko	KIRURGIJA	2009.
17.	MARIO PULJIZ	Dinamika tumorskog biljega Ca 125 u poslijeoperacijskoj prognostici karcinoma ovarija	prof. dr. Ante Ćorušić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2009.
18.	GORAN LAKIČEVIĆ	Usporedba uspješnosti suvremenih i klasičnih operacijskih metoda liječenja hernije intervertebralne ploče slabinske kralježnice	prof. dr. Ljerka Ostojčić	KIRURGIJA	2009.
19.	SLOBODAN KOŽUL	Zaštita dojke od raspršenog zračenja pokrivanjem olovnom pregačom kod komjutorizirane tomografije glave	prof. dr. Josip Mašković	RADIOLOGIJA	2009.
20.	VEDRAN BJELANOVIĆ	Psihički poremećaji u žena s patologijom trudnoće	doc. dr. Dragan Babić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2009.
21.	VJEKOSLAV MANDIĆ	Značaj pretrage ultrazvukom i obojenim dopplerom u kliničkoj procjeni proširenosti endometrijskog karcinoma	prof. dr. Ante Ćorušić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2009.
22.	BRANKO KRIŠTO	Ultrazvučno vođena citopunkcija u dijagnostici tumorske mase vrata	doc. dr. Radan Starčević	OTORINOLARINGOLOGIJA	2009.
23.	SNJEŽANA CURIĆ	Socijalno-medicinsko značenje akutnih crijevnih zaraznih bolesti	prof. dr. Zlatko Puvačić	OBITELJSKA MEDICINA	2009.
24.	BOŽO PETROV	Značenje uvođenja novih metoda učenja u savladavanju auskultacijskih vještina studenata i utjecaj vrste motivacije studenata na njihovo savladavanje	prof. dr. Marijan Saraga	MEDICINSKA EDUKACIJA I PSIHOLOGIJA	2009.
25.	JOZO BEŠLIĆ	Ispitivanje prevalencije asimptomatske hipertenzije i čimbenika rizika	prof. dr. Zlatko Puvačić	OBITELJSKA MEDICINA	2009.
26.	JERKO PRLIĆ	Epidemiološke značajke osteoporotičnih prijeloma kosti i omjer troškova i učinkovitosti prevencije	prof. dr. Zdenko Ostojčić	ORTOPEDIJA	2009.

27.	VESNA KORDA VIDIĆ	Utjecaj stresa proživljenog u ratu na učestalost raka dojke	doc. dr. Ivan Vasilj	EPIDEMIOLOGIJA	2009.
28.	MARJANA JERKOVIĆ RAGUŽ	Imunohematološki aspekti hemolitičke bolesti novorođenčeta u razdoblju od 2000. do 2007. god.	doc. dr. Darinka Šumanović Glamuzina	PEDIJARIJA	2009.
29.	DALIBOR ARAPOVIĆ	Mišićni refleks stražnjeg korijena kralježnične moždine: Izazivanje H-vala perkutanom elektrostimulacijom slabinskog dijela kralježnične moždine	prof. dr. Vedran Deletis	NEUROLOGIJA	2010.
30.	STIPE CVITANOVIĆ	Ispitivanje potrebe za ortodontskim liječenjem i njegovog prihvaćanja kod školske djece	prof. dr. Ante Ivanković	STOMATOLOGIJA I ORALNA KIRURGIJA	2010.
31.	MIRO LEVENTIĆ	Sastavnice nistagmusa kao parametar vestibularnog osjetila	prof. dr. Robert Trotić	OTORINOLARINGOLOGIJA	2010.
32.	MAKI GRLE	Dijagnostička vrijednost kliničkog pregleda i nalaza magnetne rezonancije u usporedbi s artroskopijom bolesnika s akutnom ozljedom koljena	prof. dr. Zdenko Ostojić	ORTOPEDIJA	2010.
33.	LJUBICA PARADŽIK VUKOJA	Utjecaj prehrambenih navika i higijene usta na zdravlje zuba školske djece	prof. dr. Ante Ivanković	STOMATOLOGIJA I ORALNA KIRURGIJA	2010.
34.	JOSIP NOVAKOVIĆ	Uloga bcl-2, kaspaza-3 i Ki-67 čimbenika u embrionalnom razvoju gornje čeljusti čovjeka	doc. dr. Katarina Vukojević	HISTOLOGIJA I EMBRIOLOGIJA	2010.
35.	MARIJANA ŠIMOVIĆ	Tumorski marker CA 125 u dijagnostici plućne tuberkuloze	prof. dr. Mladen Mimica	INTERNA MEDICINA	2010.
36.	RUŽICA ZOVKO	Učinci pušenja na pojavu paradontnih bolesti	prof. dr. Ante Ivanković	STOMATOLOGIJA I ORALNA KIRURGIJA	2010.
37.	IVAN JURIĆ	Reverzna redistribucija u perfuzijskoj scintigrafiji miokarda s TI-201 kao mjera funkcionalnosti kolaterala	doc. dr. Dražen Huić	NUKLEARNA MEDICINA	2010.
38.	MARIO KORDIĆ	Kvaliteta života kod tri različite vrste urinarne derivacije nakon radikalne cistektomije	prof. dr. Ante Kvesić	UROLOGIJA	2011.
39.	VLATKA MARTINOVIĆ	Vrijednost Snodgrassove u odnosu na Ombrédanneovu metodu rekonstrukcije distalne hipospadne uretre	prof. dr. Ante Kvesić	DJEČJA KIRURGIJA	2011.
40.	DAMIR SEŠAR	Povezanost nasilja u školi sa zdravstvenim, psihološkim i socijalnim poteškoćama	prof. dr. Žarko Šantić	PEDIJARIJA	2011.
41.	GORAN ĐUZEL	Usporedna studija vrijednosti intravenske biligrafije (kolecistokolangiografije) i ultrazvuka u dijagnostici liječenja kolelitijaze laparoskopskom metodom"	prof. dr. Vladimir Šimunović	KIRURGIJA	2011.

42.	NEJRA LATIĆ KERMO	Scintigrafija skeleta u dijagnostici komplikacija osteoporoze	prof. dr. Ljerka Ostojić	NUKLEARNA MEDICINA	2011.
43.	ANKA ĆORIĆ	Povezanost anksioznosti djece i njihovih roditelja od stomatološkog zahvata s indeksom oralnog zdravlja	doc. dr. Katarina Vukojević	STOMATOLOGIJA I ORALNA KIRURGIJA	2011.
44.	JOSIP MIŠKOVIĆ	Poremećaji plućnih funkcija u radnika u proizvodnji aluminija“.	prof. dr. Ljerka Ostojić	MEDICINA RADA	2011.
45.	DŽENIS JELČIĆ	Uspješnost liječenja mioma maternice metodom embolizacije uterinih arterija u KBC Split u razdoblju 2000. – 2009. godine“	prof. dr. Tomislav Strinić	GINEKOLOGIJA PORODNIŠTVO I OPSTETRICIJA	2011.
46.	SILVA DUSPER	Sindrom niskog minutnog volumena srca – hemodinamska procjena inotropne potpore	prof. dr. Ino Husedžinović	ANESTEZIOLOGIJA, REANIMATOLOGIJA I INTENZIVNO LIJEČENJE.	2011.
47.	MARKO MARTINAC	Metabolički sindrom, aktivnost osi hipotalamus hipofiza nadbubrežna žlijezda i medijatori upale u depresivnom poremećaju	prof. dr. Dragan Babić	PSIHIJARIJA	2011.
48.	MARTINA KREŠIĆ-ČORIĆ	Psihološke poteškoće i smetnje ponašanja u djece ratnih veterana oboljelih od posttraumatskog stresnog poremećaja“	prof. dr. Miro Klarić	PSIHIJARIJA	2011.
49.	BORIS KOVAČ	Povezanost regulacije bolesti i kvalitete života u bolesnika sa šećernom bolešću tipa	prof. dr. Monika Tomić	SESTRINSTVO	2011.
50.	VLADIMIR JEGDIĆ	Tjelesna izdržljivost djece oboljele od šećerne bolesti tip 1 mjerena šestominutnim testom hodanja	doc. dr. Željko Rončević	PPEDIJARIJA	2012.
51.	IVA KOŽUL	Povezanost mlađe životne dobi s agresivnim oblikom karcinoma prostate	prof. dr. Ivan Gilja	UROLOGIJA.	2012.
52.	MARIJAN MARJANOVIĆ	Zadovoljstvo korisnika zdravstvenih usluga u ambulantama opće i obiteljske medicine – presječna studija	doc. dr. Edita Černi-Obrdalj	SESTRINSTVO.	2012.
53.	FILIPA MARKOTIĆ	Nesuradljivost bolesnika starijih od 65 godina u liječenju kronične nemaligne boli	doc. dr. Livija Puljak	FARMAKOLOGIJA I TOKSIKOLOGIJA	2012.
54.	DRAGAN SOLDO	Preživljenje bolesnika s karcinomom cerviksa u stadiju IB1 nakon operacije putem laparoskopije ili na otvorenom truhu	prof. dr. Ante Čorušić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINE	2012.
55.	IVANA TOPIĆ	Povezanost metaboličkog sindroma s težinom kliničke slike u bolesnika s psorijazom	doc. dr. Dubravka Šimić	DERMATOLOGIJA	2012.

56.	KRISTIJAN JUKA	Intertrohanterni prijelomi femura: usporedba osteosinteze gama klinom i kutnom pločom, povijesna kohortna studija	prof. dr. Zdenko Ostojić	ORTOPEDIJA	2012.
57.	IVICA MARKOTA	Istjecanje heparina iz lumena centralnih venskih katetera za hemodijalizu i njegov utjecaj na koagulacijske parametre"	prof. dr. Monika Tomić	INTERNA MEDICINA	2012.
58.	EMIL BABIĆ	Prevalencija amebijaze u bolesnika s upalnom bolesti crijeva u Kliničkoj bolnici Mostar	prof. dr. sc. Milenko Bevanda	INTERNA MEDICINA	2012.
59.	DARKO MARKOTA	Sprječavanje kontrastne nefropatije nakon koronarne angiografije primjenom K/Na citrata	doc. dr. Boris Starčević	INTERNA MEDICINA	2012.
60.	MILICA ĐIKIĆ	Prognostički čimbenici iga nefropatije	prof. dr. Krešimir Galešić	INTERNA MEDICINA	2012.
61.	TATJANA BARIŠIĆ	Usporedba kriterija svjetske zdravstvene organizacije i studije hapo u dijagnostici gestacijskog dijabetesa	doc. dr. Vajdana Tomić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2012.
62.	HELIEN BEBEK IVANKOVIĆ	Socijalno-ekonomska uvjetovanost seroprevalencije hepatitisa a u trima županijama jugozapadnog dijela federacije bosne i hercegovine	doc. dr. Ivo Curić	INFЕКТОЛОГИЈА	2012.
63.	IVANA BABIĆ	Ubodne ozljede iglom i drugim oštrim predmetima u sestrinstvu	doc. dr. Ivo Curić	SESTRINSTVO	2012.
64.	OLIVERA PERIĆ	Informirani pristanak: etičko-pravne spoznaje pacijentica u kb mostar	doc. dr. Vajdana Tomić	SESTRINSTVO	2012.
65.	BORKO RAJIĆ	Pojavnost i utjecaj latentne celijakije na rast i razvoj školske djece	doc. dr. Jurica Arapović	PEDIJARIЈА	2012.
66.	ZORAN KARLOVIĆ	Čimbenici koji utječu na kvalitetu liječenja i prognozu bolesnika u jedinici intenzivnog liječenja sveučilišne kliničke bolnice mostar	prof. dr. Višnja Majerić Kogler	ANESTEZIOLOGIЈА I REANIMATOLOGIЈА	2012.
67.	MARIЈА ŠANDRK	Prednost multidisciplinarnog pristupa u liječenju pretilosti u školske djece i adolescenata	doc. dr. Željko Rončević	PEDIJARIЈА	2012.
68.	MAЈА KARIN	Odnos biokemijskih i patohistoloških nalaza u bolesnika s kroničnim hepatitisom c liječenih pegiliranim interferonom i ribavirinom	prof. dr. Milenko Bevanda	INTERNA MEDICINA	2012.

69.	SVJETLANA GRGIĆ	Usporedba kliničkih i epidemioloških pokazatelja u bolesnika s pandemijskom influencom a(h1n1) u sezonama 2009/10. i 2010/11.	prof. dr. Ilija Kuzman	INFEKTOLOGIJA	2012.
70.	INGA MARJANOVIĆ	Čimbenici koji utječu na bolesničku i liječničku odluku o hormonskom liječenju raka dojke	prof. dr. Eduard Vrdoljak	ONKOLOGIJA	2012.
71.	MARINKO MIŠIĆ	Gestacijski dijabetes mellitus: učestalost, čimbenici rizika i perinatalni ishod u hercegovini	doc. dr. Vajdana Tomić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2013.
72.	IVONA LJEVAK	Dokumentiranje kao čimbenik osiguranja kvalitete pri uzimanju uzoraka za hemokulturu"	prof. dr. Danica Železnik	SESTRINSTVO	2013.
73.	IVKA ČOVIĆ	Debljina retinalnog živčanog sloja u bolesnika sa stenozom karotide	prof. dr. Josip Pervan	OFTALMOLOGIJA	2013.
74.	VLATKO ŠULENTIĆ	Učestalost poremećaja govora, unilateralnog zanemarivanja, anozognozije i delirija u ranom razdoblju nakon moždanog udara	prof. dr. Osman Sinanović	NEUROLOGIJA	2013.
75.	MARKO PAVLOVIĆ	Metabolički sindrom i pokazatelji upale u oboljelih od shizofrenije	prof. dr. Dragan Babić	PSIHIJARIJA	2013.
76.	NATAŠA PEJANOVIĆ ŠKOBIĆ	Karotidne bolesti u bolesnika s ishemijskim moždanim udarom	prof. dr. Vida Demarin	NEUROLOGIJA	2013.
77.	LUDVIG LETICA	Procjena rizika i prevencija akutnog bubrežnog zatajenja u operiranih bolesnika pomoću neutrofilnog lipokalina (ngal) u mokraći	prof. dr. Ante Kvesić	KIRURGIJA	2013.
78.	JELENA SOLDÓ	Utjecaj vrlo rane rehabilitacije na ishod operativnog liječenja iskliznuća slabinskog diska	prof. dr. Ljerka Ostojić	FIZIKALNA MEDICINA I REHABILITACIJA	2013.
79.	TANJA KREŠIĆ	Korelacija kliničkih pokazatelja mioma maternice i kvalitete života oboljelih žena: utjecaj na odabir liječenja histerektomijom	doc. dr. Vajdana Tomić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2013.
80.	IVONA LETICA	Dijagnostika akutnih infekcija mokraćnog sustava u djece pomoću mjerenja neutrofilnog lipokalina (ngal) u mokraći	doc. dr. Darinka Šumanović - Glamuzina	PEDIJARIJA	2013.
81.	ŽELJKA DUPLANČIĆ ŠUNDOV	Imunohistokemijska analiza sastava epiretinalnih membrana u bolestima stražnjeg očnog segmenta	doc. dr. Ljubo Znaor	OFTALMOLOGIJA	2013.

82.	ANITA PUŠIĆ SESAR	Ovisnost debljine makularnog područja i Rožnice zdravih osoba o dobi	prof. dr. Zdravko Mandić	OFTALMOLOGIJA	2013.
83.	SANJA JAKOVAC	Fenotipska i genotipska rezistencija enterokoka na glikopeptide	prof. dr. Mirsada Hukić	MEDICINSKA MIKROBIOLOGIJA	2013.
84.	IVANA MATAGA	Prisutnost kardioresrenalnog sindroma u bolesnika s infarktom miokarda u sisačko-moslavačkoj županiji u vremenskom razdoblju od 01.01.2010. do 31.12.2010. godine	dr. sc. Diana Balenović	INTERNA MEDICINA	2013.
85.	ANA BOŠKOVIĆ	Utjecaj pretilosti i prekomjernog prirasta težine u trudnoći na perinatalni ishod	doc. dr. Vajdana Tomić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2013.
86.	DARKO ALFIREVIĆ	Kliničko-patološka obilježja ranog relapsa difuznog b-velikostaničnog ne-hodgkinovog limfoma s obzirom na porijeklo stanica iz germinativnog centra folikula	prof. dr. Snježana Tomić	PATOLOGIJA	2013.
87.	ANA MARIJA SULIĆ	Kvaliteta života i psihološki status bolesnika s kroničnim venskim ranama	doc. dr. Dubravka Šimić	DERMATOLOGIJA	2013.
88.	KRISTINA KEVILJ	Kvaliteta života bolesnika s dijabetičkom retinopatijom u odnosu na stupanj smanjenja centralne vidne oštrine	doc. dr. Ivan Čavar	OFTALMOLOGIJA	2013.
89.	TANJA PETROVIĆ	Genotipizacija toksigenih tipova clostridium difficile	doc. dr. Ivan Čavar	MEDICINSKA MIKROBIOLOGIJA	2013.
90.	ANA-MARIJA BARAĆ	Učinak individualnog savjetovanja od strane obiteljskog liječnika na smanjenje kardiovaskularnog rizika	prof. dr. Monika Tomić	OBITELJSKA MEDICINA	2013.
91.	ANTE BOŠNJAK	Utjecaj depresije na rizik smrti od koronarne bolesti srca nakon kardiokirurške revaskularizacije	prof. dr. Vedran Ćorić	KIRURGIJA	2013.
92.	VLADIMIR BEKAVAC	Usporedba učinkovitosti blokatora alfa-adrenergičnih receptora tamsulozina i doksazosina u liječenju kamenaca donjeg dijela mokraćovoda	prof. dr. Boris Ružić	UROLOGIJA	2013.
93.	ANKA ZELENIKA	Sindrom profesionalnog sagorijevanja u medicinskih sestara, učestalost i čimbenici rizika	prof. dr. Monika Tomić	SESTRINSTVO	2013.
94.	ANA BOBAN RAGUŽ	Utjecaj jednostavnih febrilnih konvulzija na kapacitet radnog pamćenja i uspjeh u školi	doc. dr. Željko Rončević	PEDIJARIJA	2013.

95.	ŽELJKO KARAČIĆ	Hemodinamski parametri moždanog protoka mjereni transkranijalnim doplerom i metabolički sindrom u Veterana s kroničnim posttraumatskim stresnim poremećajem	prof. dr. Dragan Babić	RADIOLOGIJA	2013.
96.	ANA VIDAČAK	Osnovne i pridružene tegobe bolesnika sa križoboljom: etiološka analiza	prof. dr. Ljerka Ostojčić	FIZIKALNA MEDICINA I REHABILITACIJA	2013.
97.	KRISTINA PEHAR	Kvaliteta života i samopoštovanja oboljelih od epilepsije	prof. dr. Dragan Babić	SESTRINSTVO	2013.
98.	JULIJAN BARANIK	Epidemiološka analiza bolesti prostate (prostatitis, adenoma i karcinoma) u dvjema hercegovačkim županijama: hercegovačko-neretvanskoj i zapadnohercegovačkoj	prof. dr. Ivan Gilja	UROLOGIJA	2013.
99.	MANUEL TIPURIĆ	Odnos slobodnog i ukupnog prostatičnog antigena kao pretkazatelj zbroja bodova za karcinom prostate po gleasonu	prof. dr. Ivan Gilja	UROLOGIJA	2013.
100.	ZDRAVKO KUZMAN	Učinci čimbenika rizika i medicinskih intervencija na neurorazvojni ishod preživjele novorođenčadi u kb mostar	prof. dr. Biserka Rešić	PEDIJARIJA	2013.
101.	DARJA PAVLOVIĆ ROZIĆ	Učinci primjene kisika na elastičnost arterijske stijenke u bolesnika s kongestivnim zatajavanjem srca	doc. dr. Ivica Brzić	INTERNA MEDICINA	2013.
102.	NINA MIHIĆ	Intraabdominalni tlak kao prognostički faktor morbiditeta i mortaliteta nakon hitne laparatomije	prof. dr. Ante Kvesić	SESTRINSTVO	2013.
103.	ANITA KOSJERINA	Primjena kontinuirane lokalne analgezije u liječenju boli nakon kardiokirurških operacija	prof. dr. Višnja Majerić Kogler	ANESTEZIOLOGIJA I REANIMATOLOGIJA	2013.
104.	SLAVICA MIKULIĆ	Utjecaj sociodemografskih čimbenika na znanje, stavove i ponašanje u svezi prevencije bjesnoće u lokalnoj zajednici	doc. dr. Jelena Ravlija	SESTRINSTVO	2013.
105.	VIOLETA ŠETKA ČULJAK	Usporedba vanjskih tuneliranih i unutarnjih implantiranih središnjih venskih katetera u liječenju solidnih tumora dječje dobi	dr. sc. Mirko Žganjer	KIRURGIJA	2013.
106.	RENATO IVELJ	Prekomjerna tjelesna težina kao čimbenik rizika za koštane prijelome u djece	dr. sc. Mirko Žganjer	KIRURGIJA	2013.
107.	IVANA TICA SEDLAR	Čimbenici koji utječu na kvalitetu liječenja boli onkoloških bolesnika	prof. dr. Eduard Vrdoljak	ONKOLOGIJA I RADIOTERAPIJA	2013.

108.	RUŽA MILIĆEVIĆ	Tipovi ličnosti, crte temperamenta i aleksitimija u oboljelih od dijabetesa melitusa tipa 2	prof. dr. Miro Jakovljević	PSIHIJARIJA	2013.
109.	ANITA IVANKOVIĆ	Usporedba vestibularnih evociranih miogenih potencijala i slušnih evociranih potencijala kod bolesnika s multiplom sklerozom	doc. dr. Mario Habek	NEUROLOGIJA	2013.
110.	DAVOR BATINIĆ	Povezanost čimbenika okoliša i pozitivne obiteljske anamneze s obolijevanjem od multiple skleroze	dr. sc. Inge Klupke Sarić	NEUROLOGIJA	2013.
111.	ĐANI GODLER	Proliferacija i apoptoza u folikulima jajnika žena reproduktivne dobi	doc. dr. Violeta Šoljić	CITOLOGIJA, HISTOLOGIJA I EMBRIOLOGIJA	2013.
112.	SINIŠA SKOČIBUŠIĆ	Proširenost i značajke infekcije virusima hepatitisa b i c u heroinskih ovisnika uključenih u supstitucijski program	doc. dr. Jelena Ravlija	INFEKTOLOGIJA	2013.
113.	IRINA JURIĆ	Procjena učinkovitosti operacijskog liječenja polipropilenskom mrežicom kod defekta srednje i stražnje stijenke rodnice	prof. dr. Slavko Orešković	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2013.
114.	MLADEN FRANKIĆ	Usporedba perkutane i klasične traheotomije – indikacije, komplikacije, učinkovitost i financijski aspekti zahvata	doc. dr. Draško Cikojević	OTORINOLARINGOLOGIJA	2013.
115.	IVANA ČOSIĆ	Proširenost dojenja i čimbenici koji uvjetuju odustajanje od dojenja na području mostara	doc. dr. Darinka Šumanović - Glamuzina	SESTRINSTVO	2013.
116.	ANA DUGANDŽIĆ ŠIMIĆ	Elastičnost arterijske stijenke u trudnica s gestacijskim dijabetesom	doc. dr. Vajdana Tomić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2013.
117.	JELENA RADIĆ	Značaj i potreba povratne informacije u prevenciji ponavljanih liječničkih pogrešaka	doc. dr. Edita Černi-Obrdalj	OBITELJSKA MEDICINA	2013.
118.	MARIO KORDIĆ	Učinak lokalne primjene deksametazona pri operacijama na licu na poslijeoperacijske kirurške ožiljke	doc. dr. Predrag Knežević	MAKSILOFACIJALNA KIRURGIJA	2013.
119.	GORAN ŠIMIĆ	Psihički simptomi u pacijenata operiranih zbog nemelanomskog karcinoma kože lica	prof. dr. Dragan Babić	MAKSILOFACIJALNA KIRURGIJA	2013.
120.	SANDRA LAKIĆEVIĆ	Učinak promjene stila života u kritičnom razdoblju nakon prolaznog ili blagog ishemijskog moždanog incidenta na smanjenje rizika za moždani udar	prof. dr. Branko Malojčić	NEUROLOGIJA	2013.

121.	MIRJANA MIKULIĆ	Opterećenje i psihološki distress skrbnika ovisnika o teškim drogama	doc. dr. Miro Klarić	SESTRINSTVO	2013.
122.	ZDENKO KLARIĆ	Učestalost i karakteristike depresivnog poremećaja u kontroliranoj i nekontroliranoj šećernoj bolesti	prof. dr. Dalibor Karlović	OBITELJSKA MEDICINA	2013.
123.	GORDANA PIVIĆ	Usporedba učestalosti depresije u bolesnika oboljelih od karcinoma i bolesnika nakon preboljelog infarkta	prof. dr. Mirjana Rumboldt	OBITELJSKA MEDICINA	2013.
124.	MILE VOLARIĆ	Metabolički paradoks u akutnom koronarnom sindromu	doc. dr. Danijel Pravdić	INTERNA MEDICINA	2013.
125.	MILENA OREĆ	Korelacija koncentracije bilirubina u novorođenčadi izmjerenih transkutanim mjeračem i spektrofotometrijski	doc. dr. Željko Rončević	PEDIJARIJA	2013.
126.	VESNA BRKIĆ	Odnos trajanja konzervativnog liječenja vezikoureteralnog refluksa i razvoja bubrega u djece	prof. dr. Ante Kvesić	PEDIJARIJA	2013.
127.	VJEKOSLAV ČULJAK	Značaj laboratorijskih i ultrazvučnih nalaza za procjenu potrebe operacijskog liječenja akutnog kolecistitisa	prof. dr. Branko Bakula	KIRURGIJA	2013.
128.	TOMISLAV ŠUŠNJAR	Utjecaj punkcijske biopsije pištoljem na spermatogenezu pubertalnih štakora	prof. dr. Mihovil Biočić	KIRURGIJA	2013.
129.	MARIJANA PEJIĆ BRNIĆ	Učestalost degenerativne lumbalne spondilolisteze i poznatih čimbenika rizika spondilolisteze	prof. dr. Ljerka Ostojić	FIZIKALNA MEDICINA I REHABILITACIJA	2013.
130.	TINA KRIŠTO	Usporedba terapijskog učinka transkutane električne živčane stimulacije i terapijskog ultrazvuka na bol i funkcionalni ishod u bolesnika s osteoartritisom koljena	doc. dr. Ivica Brzić	FIZIKALNA MEDICINA I REHABILITACIJA	2013.

DOKTORIRALI NA MEDICINSKOM FAKULTETU U MOSTARU

Red. br.	IME I PREZIME	NASLOV	MENTOR/ICA	GRANA	GOD.
1.	MONIKA TOMIĆ	„Uloga endotelina-1 i nitričnog oksida u patogenezi hipertenzije kod bubrenih bolesnika“	prof. dr. Krešimir Galešić	INTERNA MEDICINA	2005.
2.	MILENKO BEVANDA	„Učinak hipertermičke kemoimunoterapije na karcinomatozu peritoneuma u miševa“	prof. dr. Milan Kujundžić	INTERNA MEDICINA	2006.
3.	DARINKA ŠUMANOVIĆ GLAMUZINA	„Proupalni citokini, vazodilatacijski prostaglandini i dušični oksid (no) u perinatalnoj hipoksiji“	prof. dr. Filip Čulo	PEDIJARIJA	2007.
4.	DUBRAVKA ŠIMIĆ	„Povezanost terapijskog učinka izotretinoina i psihološkog aspekta u bolesnika s acne vulgaris“	prof. dr. Mirna Šitum	DERMATOLOGIJA	2007.
5.	BORIS MASLOV	„Metabolički sindrom u bolesnika sa shizofrenijom“	prof. dr. Miro Jakovljević	PSIHIJARIJA	2008.
6.	ALEKSANDAR RACZ	„Određivanje prisutnosti žive u cjepivima kao posljedice korištenja tiomersala“	doc. dr. Jasna Bošnir	ZDRAVSTVENA EKOLOGIJA	2008.
7.	GORDAN GALIĆ	„Utjecaj kalcija, feritina i albumina u serumu na učestalost vaskularnih i ostalih komplikacija u bolesnika liječenih kroničnom hemodijalizom“	doc.dr. Monika Tomić	KIRURGIJA	2009.
8.	EDITA ČERNI OBRDALJ	„Traumatiziranost djece uključene u nasilje među djecom u školi“	prof. dr. Mirjana Rumboldt	OBITELJSKA MEDICINA	2009.
9.	DIANA ZELENKA	„Difuzijski kapacitet pluća i dijastolička disfunkcija srca u bolesnika s arterijskom hipertenzijom“	prof. dr. Jadranka Tocilj	INTERNA MEDICINA	2009.
10.	MIRKO ŽGANJER	„Modifikacija minimalno invazivne metode po nussu u liječenju deformiteta prsnog koša“	prof. dr. Ante Kvesić	KIRURGIJA	2009.
11.	VAJDANA TOMIĆ	„Procjena pouzdanosti dijagnostičkih kriterija za gestacijski dijabetes“	prof. dr. Oleg Petrović; prof. dr. Željka Crnčević-Orlić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2010.
12.	NADO BUKVIĆ	„Ispitivanje prednosti stabilne elastične intramedularne osteosinteze (esin) u odnosu na druge metode liječenja prijeloma dijafize dugih kostiju u djece i adolescenata“	prof. dr. Zdenko Ostojić; prof. dr. Ante Kvesić	KIRURGIJA	2010.

13.	ŽELJKO RONČEVIĆ	„Mogućnosti prepoznavanja stilovog srčanog šuma u djece analizom spektralne energije zvučnog signala“	prof. dr. Veselin Škrabić; doc. dr. Božo Tomas	PEDIJARIJA	2010.
14.	AMRA ZALIHĆ	„Kvaliteta življenja bolesnika s moždanim udarom ovisno o proteklom vremenu nakon inzulta“	prof. dr. Ljerka Ostojić	OBITELJSKA MEDICINA	2010.
15.	PAVAO PETROVIĆ	„Aerobni kapacitet u osoba s azbestozom pluća“	prof. dr. sc. Jadranka Tocilj	INTERNA MEDICINA	2011.
16.	ŠPIRO JANOVIĆ	„Multifaktorska analiza sezonskih varijacija samoubojstava u republici hrvatskoj“	prof. dr. Miro Jakovljević	PSIHIJARIJA	2011.
17.	MARIO JURIĆ	„Usporedba učinkovitosti radikalnih i modificiranih disekcija vrata kod bolesnika s karcinomima usne šupljine - prijedlog postupnika za disekcije vrata“	prof. dr. Vedran Uglešić	OTORINOLARINGOLOGIJA	2011.
18.	DAVORIN KOZOMARA	„Značaj stražarskog limfnog čvora u prognozi bolesti kod melanoma debljine do 1 mm“	prof. dr. Zdenko Stanec	KIRURGIJA	2011.
19.	BRANKO KRIŠTO	„Uloga gena i proteina egfr u karcinogenezi glotisa“	prof. dr. Darko Manestar	OTORINOLARINGOLOGIJA	2011.
20.	NEBI REXHEP MUSLIU	„Dijastolička disfunkcija desne klijetke u bolesnika s dijabetes melitusom tipa 2; kolor dopler ehokardiografska studija“	prof. dr. Ahmet Kamberi	INTERNA MEDICINA	2011.
21.	MARIO PULJIZ	„Prognozička vrijednost metaloproteinaza mmp- i mmp-9 u karcinomu endometrija“	prof. dr. Ante Čorušić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2011.
22.	BISERKA SEDIĆ	„Mediji i samoubojstvo: multidimenzionalna analiza“	prof. dr. Miro Jakovljević	PSIJARIJA	2011.
23.	VIOLETA ŠOLJIĆ	„Izražaj zap-70 i proliferativna aktivnost leukemijskih stanica u b-kroničnoj limfocitnoj leukemiji“	prof. dr. Drago Batinić	CITOLOGIJA	2011.
24.	MIRO LEVENTIĆ	„Prag javljanja brzog sastojka nistagmusa kao parametra vestibularne kompenzacije“	prof. dr. Boris Pegan	OTORINOLARINGOLOGIJA	2012.
25.	ALAN MEDIĆ	„Faktori rizika za nekorištenje zaštite pri spolnim odnosima visokorizične populacije u zadarskoj županiji“	prof. dr. Boris Dželalija	JAVNO ZDRAVSTVO I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	2012.
26.	ARSEN PAVIĆ	„Procjena stabilnosti konstrukcije vanjskih fiksatora za brzu stabilizaciju prijeloma proksimalnog dijela potkoljenice“	prof. dr. Zdenko Ostojić	ORTOPEDIJA	2012.

27.	NIKICA ŠUTALO	„Imunohistokemijska ekspresija receptora za vitamin d i proteinskih biljega ki-67 i m 30 u razvojnim stadijima kolorektalnog karcinoma prihvati“	prof. dr. Snježana Tomić	KIRURGIJA PATOLOGIJA	2012.
28.	JASNA ZELJKO PENAČIĆ	„Dermatološke i psihopatološke odlike oboljelih od psorijaze“	prof. dr. Mirna Šitum	DERMATOLOGIJA	2012.
29.	ANTONIO SESAR	„Utjecaj operacija prednjeg segmenta oka na mikrostrukturu makularnog područja“	prof. dr. Zdravko Mandić	OFTALMOLOGIJA	2012.
30.	JOSIP NOVAKOVIĆ	„Uloga proliferacije, apoptoze i stanične diferencijacije u spajanju primarnog i sekundarnog nepca čovjeka“	dr. sc. Katarina Vukojević	MAKSILOFACIJALNA KIRURGIJA	2012.
31.	DENY ANĐELINOVIĆ	„Izraženost tumorsupresorskog gena nm23 i gubitak heterozigotnosti u oboljelih od primarnog i metastatskog melanoma“	prof. dr. Jugoslav Bagatin	DERMATOLOGIJA	2012.
32.	VJEKOSLAV MANDIĆ	„Molekularna analiza humanih papilomavirusa u žena s cervikalnom displazijom visokog stupnja i karcinom vrata maternice u jugozapadnom području F BiH“	prof. dr. Ante Čorušić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2013.
33.	VESNA MILJANOVIĆ DAMJANOVIĆ	„Obiteljska i društvena potpora kao odrednice kvalitete života osoba s bolnim sindromom kralježnice“	prof. dr. Ljerka Ostojić	FIZIJARIJA	2013.
34.	MLADENKA NALETILIĆ	„Psihološke odrednice kvalitete života majki djece s cerebralnom paralizom“	prof. dr. Ljerka Ostojić	FIZIJARIJA	2013.
35.	IRENA SESAR	„Utjecaj socioekonomskih čimbenika i kvalitete života na ishod liječenja bolesnika s glaukomom otvorenog kuta“	prof. dr. Zdravko Mandić	OFTALMOLOGIJA	2013.
36.	MIRJANA VASILJ	„Vrijednost mijeloperoksidaze kao dijagnostičkog testa u bolesnika sa sumnjom na akutni koronarni sindrom“	doc. dr. Boris Starčević	INTERNA MEDICINA	2013.
37.	BETTY KORLIAN JELASKA	„Učinci organske nadomjesne terapije u perimenopauzi na predijabetes, prehipertenziju i prekomjernu tjelesnu težinu kao sastavnice metaboličkog sindroma“	prof. dr. Jugoslav Bagatin	INTERNA MEDICINA	2013.
38.	MIRO MILJKO	„Radiološke značajke interkondilarne udubine i un utarnjeg kuta lateralnog femoralnogkondila kao činiteljarizika za ozljedeprednje ukrižne sveze koljena u rukometašica“	prof. dr. Zdenko Ostojić	RADIOLOGIJA	2013.
39.	JERKO PRLIĆ	„Ravnoteža kao faktor rizika kod ozljeđivanja u rekreativnom skijanju“	prof. dr. Zdenko Ostojić	ORTOPEDIJA	2013.

40.	BRACO HAJDAREVIĆ	„Usporedbe adaptirane metode i klasičnih metoda operacije hemeroida IV. stupnja“	prof. dr. Gordan Galić	KIRURGIJA	2013.
41.	VEDRAN BJELANOVIĆ	„Metabolički sindrom u trudnoći: povezanost sa somatskim i psihičkim simptomima“	prof. dr. Slavko Orešković	GINEKOLOGIJA	2013.
42.	BORIS BAČIĆ	„Usporedbe izražaja e-kardherina i proteina p 53 u ranim i uznapredovalim kliničkim stadijima seroznog karcinoma jajnika“	prof. dr. Herman Haller	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2013.
43.	ZVONIMIR PULJIZ	„Uloga ultrazvučnog pregleda regionalnih limfnih čvorova bolesnika s melanomom u određivanju stadija bolesti“	prof. dr. Mirna Šitum	KIRURGIJA	2013.
44.	BAJRO SARIĆ	„Povezanost socioekonomskih nejednakosti sa pojavnošću krezubosti kod odraslog stanovništva“	prof. dr. Ivan Vasilj	JAVNO ZDRAVSTVO I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	2014.
45.	DAVOR TOMIĆ	„Učinkovitost nove kirurške tehnike u liječenju stresne inkontinencije u žena bazirane na teoriji 'višeće mrežice' (hammock); usporedba s transvaginalnom suspenzijom s pomoću igala“	prof. dr. Ivan Gilja	UROLOGIJA	2014.
46.	ŽELJKA TOMIĆ	„Povezanost infekcije s helobacter pylori i razvoja glaukoma kod odraslih“	doc. dr. Katja Novak Lauš	OFTALMOLOGIJA	2014.
47.	NADA SPASOJEVIĆ	„Zadovoljstvo pacijenata zdravstvenom zaštitom u području zeničko dobojske županije“	prof. dr. Boris Hrabač	JAVNO ZDRAVSTVO I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	2014.
48.	KRISTINA GALIĆ	„Laktatna metabolička acidoza kao pokazatelj učinkovitosti antikoagulacijske terapije u bolesnika s plućnom embolijom“	doc. dr. Danijel Pravdić	INTERNA MEDICINA	2014.
49.	DARIJA JURIŠIĆ	„Promjena debljine živčanog sloja mrežnice nakon vađenja silikonskog ulja iz oka“	prof. dr. Zoran Vatavuk	OFTALMOLOGIJA	2014.
50.	DAVOR LASIĆ	„Aktivnost hipotalamo-hipofizno-adrenalne osi, metabolički sindrom i tjelesni komorbiditet u shizofreniji i depresiji“	prof. dr. Miro Jakovljević	PSIHIJARIJA	2014.
51.	BOJAN MILETIĆ	„Mehanizam oporavka srčane funkcije u ranoj rehabilitaciji bolesnika s akutnim infarktom miokarda“	prof. dr. Monika Tomić	INTERNA MEDICINA	2014.
52.	MAKI GRLE	„Rani rezultati konzervativnog liječenja pacijenata s prijelomom distalnog okrajka palačne kosti – usporedba i mobilizacija ručnog zgloba u dorzalnoj ili palmarnoj fleksiji“	prof. dr. Zdenko Ostojić	ORTOPEDIJA	2014.

53.	VATROSLAV ČERINA	„Značenje perioperativnog određivanja kortizola za prognozu nastanka insuficijencije kore nadbubrežne žlijezde u bolesnika s transferoidno operativnim adenomom hipofize“	prof. dr. Milan Vrkljan	KIRURGIJA	2014.
54.	ZORAN TRNINIĆ	„Usporedba kvaliteta života bolesnika oboljelih od karcinoma debelog i zadnjeg crijeva operiranih laparaskopskom i klasičnom metodom“	prof. dr. Žarko Rašić	KIRURGIJA	2014.
55.	NIKOLINA PRAVDIĆ	„Uloga dušikovog oksida i ishemijskom prekondicioniranju srca u uvjetima normoglikemije i hiperglikemije“	doc. dr. Ivan Čavar	NEUROZNANOST	2014.
56.	TANJA JANJIĆ	„Izražaj α -tubulina, ki-67 i oct-4 u ranom razvoju kralježnične moždine čovjeka“	doc. dr. Katarina Vukojević,	HISTOLOGIJA I EMBRIOLOGIJA	2014.
57.	FABIJAN ČUKELJ	„Nova pločica na zaključavanje za prijelome proksimalnog humerusa – biomehanička studija na osteoporotičnom modelu“	prof. dr. Zdenko Ostojić; prof. dr. sc. Janoš Kodvanj	ORTOPEDIJA	2014.
58.	ZRINKO PRSKALO	„Značenje određivanja elastičnosti arterijske stjenke u bolesnika s koronarnom bolesti srca“	doc. dr. Boris Starčević	INTERNA MEDICINA	2014.
69.	VLATKA MARTINOVIĆ	„Važnost mikcijske cistouretografije u dijagnostičkom procesu djece sa stenozom pijelometričkog vrata“	prof. dr. Hans Georg Dietz	KIRURGIJA	2015.
60.	MLADENKA VUKOJEVIĆ	„Registar neurorizika u novorođenčadi u jugozapadnom dijelu Federacije BiH“	prof. dr. Darinka Šumanović Glamuzina	PEDIJARIJA	2015.
61.	ZRINKO MADŽAR	„Sustavni pregled literature i meta analiza učinkovitosti i sigurnosti uporabe bipolarnе koagulacije kod resekcije jetre“	doc. dr. Mario Zovak	KIRURGIJA	2015.
62.	ELNUR TAHIROVIĆ	„Kvaliteta života pacijenata oboljelih od koronarnih bolesti srca“	prof. dr. Mithat Nurkić	INTERNA MEDICINA	2015.
63.	IVAN JURIĆ	„Scintigrafski nalaz reverzne redistribucije tl-201 u dijagnostičkom algoritmu bolesnika s koronarnom arterijskom bolesti“	doc. dr. Boris Starčević	NUKLEARNA MEDICINA	2015.
64.	JADRANKA NIKOLIĆ	„Seroprevalencija bruceloze i q vrućice kod veterinaru u Bosni i Hercegovini“	prof. dr. Ilija Kuzman	INFЕКТОLOGIJA	2015.
65.	SENAD BAJRAMOVIĆ	„Značenje razine serumskog testosterona u procjeni ekstra kapsularnog širenja karcinoma prostate“	prof. dr. Dželaludin Junuzović	UROLOGIJA	2015.

66.	MARKO OSTOJIĆ	„Izražaj inducibilne no sinteze i transkripcijskog čimbenika nf-kb u sinovijskoj membrani bolesnika s osteoartritisom koljena“	doc. dr. Tomislav Đapić; doc. dr. sc. Violeta Šoljić	ANATOMIJA	2015.
67.	GORAN LAKIČEVIĆ	„Utjecaj prednje interkorporalne fuzije alograftom na klinički i radiografski statusvratne kralježnice“	prof. dr. Bruno Splavski	KIRURGIJA	2015.
68.	SLAVKO MANOJLOVIĆ	„Usporedba nosivih površina u bescementnoj primarnoj artroplastici zgloba kuka, keramika-metal i metal-metal“	prof. dr. Zdenko Ostojić	ORTOPEDIJA	2015.
69.	GORAN MORO	„Analiza ozljeđivanja bosansko-hercegovačkih sudaca u nogometu različitih razina natjecanja“	prof. dr. Zdenko Ostojić	ORTOPEDIJA	2015.
70.	EDIBA ČELIĆ SPUŽIĆ	„Evaluacija hormonalnih promjena kod prostatektomije rađenih tehnikom epiduralne anestezije i opće endotrahealne anestezije“	prof. dr. Dželaludin Junuzović	ANESTEZIOLOGIJA I REANIMATOLOGIJA	2016.
71.	SABINA PREVLJAK	„Značaj t3 mri u detekciji karcinoma prostate“	prof. dr. Dželaludin Junuzović	RADIOLOGIJA I NUKLEARNA MEDICINA	2016.
72.	SASA DRAGIĆ	„Serumske razine dušikova monoksida i endotelina-1 u tretmanu vaskulopatija hiperbaričnom oksigenacijom“	prof. dr. Žarko Šantić; prof. dr. Peđa Kovačević	INTERNA MEDICINA	2016.
73.	SANJA JURIŠIĆ	„Utjecaj oralnih antiseptika i različitih ortodontskih bravica na zdravlje tvrdih i mekih tkiva usne šupljine“	prof. dr. Hrvoje Jurić	PARADONTOLOGIJA	2016.
74.	DRAGANA KARAN	„Ekspresija cd44, cd133 i aldehid dehidrogenaze 1 u seroznim karcinomima jajnika“	prof. dr. Snježana Tomić	PATOLOGIJA	2016.
75.	TATJANA BARIŠIĆ	„Povišene vrijednosti tireotropina u trudnoći i nepovoljni ishod trudnoće“	prof. dr. Josip Đelmiš	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2016.
76.	GORAN TALIĆ	„Proširene vene i prolaps maternice u bolesnica liječenih od idiopatske skolioze“	prof. dr. Ljerka Ostojić	ORTOPEDIJA	2016.
77.	ERMIN ČEHIĆ	„Uspješnost liječenja neplodnih paraplegičara intracitoplazmatskom mikrinjekom spermija“	prof. dr. Velimir Šimunić; prof. dr. sc. Vajdana Tomić	GINEKOLOGIJA, OPSTETRICIJA I REPRODUKTIVNA MEDICINA	2016.

78.	JOSIP MIŠKOVIĆ	„Zajednička izraženost biljega neuroendokrine diferencijacije i tireidnog transkripcijskog faktora (ttf-1) u fetalnom plućnom karcinomu malih stanica“	prof. dr. Violeta Šoljić	CITOLOGIJA	2016.
79.	EMIL BABIĆ	„Koleracija aktivnosti upalne bolesti crijeva s anksioznošću, depresijom i tipovima a/b i d ličnosti“	Prof.dr. Milenko Bevanda	INTERNA MEDICINA	2016.
80.	MLADEN ĆUBELA	„Proliferacija i apoptoza mekog tkiva u području zubnog implantata“	prof. dr. Mirna Saraga-Babić; prof. dr. sc. Violeta Šoljić	ANATOMIJA (DENTALNA MORFOLOGIJA)	2016.
81.	MARTINA ŠOLJIĆ	“Imunohistokemijska razina receptora za vitamin d, inzulinu nalik faktora rasta i proliferacijskog biljega ki67 u trostruko negativnim karcinomima dojke“	doc. dr. Tomislav Omrčen; prof. dr. sc. Milenko Bevanda	KIRURGIJA	2017.
82.	KRISTIJAN JUKA	“Usporedba funkcionalnih rezultata nakon hemiartroplastike kuka i totalne artroplastike kuka zbog prijeloma vrata berene kosti“	prof. dr. Zdenko Ostojić	ORTOPEDIJA	2017.
83.	MARKO MARTINAC	“Tipovi osobnosti i metabolički sindrom u bolesnika s depresivnim poremećajem“	prof. dr. Dragan Babić	PSIHIJARIJA	2017.
84.	IVANA TOPIĆ	„Uloga proupalnog citokina tnf- α u bolesnika s psorijazom i metaboličkim sindromom“	prof. dr. Dubravka Šimić	DERMATOLOGIJA	2017.
85.	MARJANA JERKOVIĆ RAGUŽ	“Povezanost laboratorijskih parametara (crp-a, željeza i feritina) u ranoj novorođenačkoj dobi s indeksom tjelesne mase trudnica i njihove novorođenčadi“	prof. dr. Darinka Šumanović-Glamuzina	PEDIJARIJA	2017.
86.	INGA MARIJANOVIĆ	“Prediktori dolaska žena oboljelih od raka dojke na bolničko liječenje u ranoj fazi bolesti“	prof. dr. Gordana Pavleković; doc. dr. Jelena Ravlija	ONKOLOGIJA I RADIOTERAPIJA	2017.
87.	DANIJELA TOMIĆ	„Povijesnomedicinski elementi u istarskoj sakralnoj baštini“	prof. dr. Amir Muzur	SOCIJALNA MEDICINA	2017.

MASTER'S DEGREE ON SCHOOL OF MEDICINE MOSTAR

Ord. No.	NAME AND SURNAME	TITLE	MENTOR	MEDICINE BRANCH	YEAR
1.	AMRA ZALIHIC	Influence of PTSP on the Family	Prof. Helena Škobić	FAMILY MEDICINE	2007.
2.	EDITA ČERNI OBRDALJ	The phenomenon of violence among the school children of Bosnia and Herzegovina	Prof. Mirjana Rumboldt	FAMILY MEDICINE	2007.
3.	MLADENKA NALETILIĆ	Cerebral Palsy From Newborn to Early School Age	Prof. Ljerka Ostojić	PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION	2007.
4.	BAJRO SARIĆ	Public health significance of controlling multifactorial risks in caries prevention	Prof. Zlatko Puvačić	STOMATOLOGY AND ORAL SURGERY	2007.
5.	GORDAN GALIĆ	Advantages of termino-lateral to other types of arteriovenous anastomosis in dialysis patients	Prof. Ante Kvesić	SURGERY	2007.
6.	JASNA ZELJKO PENAVIĆ	Quality of life and psychological characteristics patients with psoriasis	Prof. Mirna Šitum	DERMATOVENEROLOGY	2007.
7.	TEO TOMIĆ	Endoscopic characteristics of stomach mucosa in children with pathohistological findings of Helicobacter pylori infection	Prof. Mladen Peršić	PEDIATRICS	2007.
8.	KATARINA VUKOJEVIĆ	The role of bcl-2, caspase-3 and ki-67 factors in embryonic development of spinal ganglia in humans	Prof. Mirna Saraga	CITOLOGY, HISTOLOGY AND EMBRYOLOGY	2008.
9.	MIRKO KORDIĆ	Relationship between meteorological conditions and incidence of suicide	Prof. Dragan Babić	FAMILY MEDICINE	2008.
10.	KATICA MUSTAPIĆ ŠANTIĆ	Secondary prevention of acute myocardial infarction in the immediate and late post-war period in Široki Brijeg	Prof. Mladen Mimica	INTERNAL MEDICINE	2008.
11.	MIRO MILJKO	Rupture of meniscus. Estimation with sagittal gradient echo (T2 *) on superconductive magnets of strength 1 and 0.5 tesla: Correlation with arthroscopy	Prof. Zdenko Ostojić	RADIOLOGY	2008.
12.	JADRANKA NIKOLIĆ	The incidence of hemorrhage fever with kidney syndrome in the southern regions of Bosnia and Herzegovina	Prof. Ilija Kuzman	INFECTOLOGY	2008.
13.	ALMA VILA HUMAČKIĆ	Knowledge, attitudes and behavior of women against the risks of sexually transmitted diseases	Prof. Zlatko Puvačić	GINECOLOGY; OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2008.
14.	DINO ZALIHIC	Types of urogenital injury during the war in Bosnia and Herzegovina (1992-1995, KB Mostar) acute and surgical care, early and late results	Prof. Ivan Gilja	UROLOGY	2008.

15.	ŽELJKO RONČEVIĆ	The auscultating abilities of students of medicine on University in Mostar, Sarajevo and Split in assessing heart murmurs in children	Prof. Branko Marinović	PEDIATRICS	2008.
16.	BRANKO PERIĆ	Laparoscopic cholecystectomy in a regional hospital: comparison with open cholecystectomy and laparoscopic cholecystectomy in Clinical Hospital	Prof. Zdravko Perko	SURGERY	2009.
17.	MARIO PULJIZ	The dynamics of Ca 125 tumor marker in the postoperative prognosis of ovarian cancer	Prof. Ante Ćorušić	GINEKOLOGY, OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2009.
18.	GORAN LAKIČEVIĆ	Comparison of the success of modern and classic surgical methods of treating hernia intervertebral plate of sacral spinal cord	Prof. Ljerka Ostojić	SURGERY	2009.
19.	SLOBODAN KOŽUL	The protection of the breast from the scattered radiation covering by the plumb apron in computerized tomography of the head	Prof. Josip Mašković	RADIOLOGY	2009.
20.	VEDRAN BJELANOVIĆ	Mental Disorders in Women with Pregnancy Pathology	Prof. Dragan Babić	GINEKOLOGY; OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2009.
21.	VJEKOSLAV MANDIĆ	Significance of ultrasound and color doppler in clinical evaluation of the extent of endometrial cancer	Prof. Ante Ćorušić	GINEKOLOGY; OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2009.
22.	BRANKO KRIŠTO	Ultrasonically guided cytopunition in the diagnostic of the tumor mass on the neck	Prof. Radan Starčević	OTORHINOLARYNGOLOGY	2009.
23.	SNJEŽANA CURIĆ	The socio-medical significance of acute intestinal infectious diseases	Prof. Zlatko Puvačić	FAMILY MEDICINE	2009.
24.	BOŽO PETROV	The significance of introducing new learning methods in overcoming student's auscultation skills and the impact of student motivation on their overcoming	Prof. Marijan Saraga	MEDICAL EDUCATION AND PSYCHOLOGY	2009.
25.	JOZO BEŠLIĆ	Investigating the prevalence of asymptomatic hypertension and risk factors	Prof. Zlatko Puvačić	FAMILY MEDICINE	2009.
26.	JERKO PRLIĆ	Epidemiological characteristics of osteoporotic bone fractures and the cost ratio and effectiveness of prevention	Prof. Zdenko Ostojić	ORTHOPEDY	2009.
27.	VESNA KORDA VIDIĆ	Influence of stress experienced in war on breast cancer frequency	Prof. Ivan Vasilj	EPIDEMIOLOGY	2009.
28.	MARJANA JERKOVIĆ RAGUŽ	Immunohematological aspects of haemolytic newborn disease in the period 2000-2007.	Prof. Darinka Šumanović Glamuzina	PEDIATRICS	2009.
29.	DALIBOR ARAPOVIĆ	Muscular Reflex of Rear Radix Spinal Cord: Evocation of H- wave by Percutaneous Electrostimulation of the Sacrum Spinal Cord	Prof. Vedran Deletis	NEUROLOGY	2010.

30.	STIPE CVITANOVIĆ	Examining the need for orthodontic treatment and its acceptance in school children	Prof. Ante Ivanković	DENTISTRY AND ORAL SURGERY	2010.
31.	MIRO LEVENTIĆ	Composition of nystagmus as a parameter of vestibular sensation	Prof. Robert Trotić	OTORHINOLARYNGOLOGY	2010.
32.	MAKI GRLE	Diagnostic value of clinical examination and magnetic resonance imaging compared to arthroscopy of patients with acute knee injury	Prof. Zdenko Ostojić	ORTHOPEDEY	2010.
33.	LJUBICA PARADŽIK VUKOJA	Influence of nutritional habits and hygiene of the mouth on the health of schoolchildren's teeth	Prof. Ante Ivanković	DENTISTRY AND ORAL SURGERY	2010.
34.	JOSIP NOVAKOVIĆ	The role of bcl-2, caspase-3 and Ki-67 factors in embryonic development of the upper jaw	Prof. Katarina Vukojević	HISTOLOGY AND EMRYOLOGY	2010.
35.	MARIJANA ŠIMOVIĆ	Tumor marker CA 125 in diagnosis of pulmonary tuberculosis	Prof. Mladen Mimica	INTERNAL MEDICINE	2010.
36.	RUŽICA ZOVKO	Effects of smoking on the appearance of periodontal disease	Prof. Ante Ivanković	DENTISTRY AND ORAL SURGERY	2010.
37.	IVAN JURIĆ	Reverse redistribution in perfusion scintigraphy of myocardium with TI-201 as a functionality measure of collaterals	Prof. Dražen Huić	NUCLEAR MEDICINE	2010.
38.	MARIO KORDIĆ	Quality of life in three different types of urinary derivation after radical cystectomy	Prof. Ante Kvesić	UROLOGY	2011.
39.	VLATKA MARTINOVIĆ	The value of Snodgrass in relation to Ombrédanne's method of reconstruction of the distal hypospadias of urethra	Prof. Ante Kvesić	PEDIATRIC SURGERY	2011.
40.	DAMIR SESAR	The relationship between violence in school with health, psychological and social difficulties	Prof. Žarko Šantić	PEDIATRICS	2011.
41.	GORAN ĐUZEL	Comparative study of intravenous biligraphy (cholecystocolangiography) and ultrasound in the diagnosis of healing cholelithiasis by laparoscopic method	Prof. Vladimir Šimunović	SURGERY	2011.
42.	NEJRA LATIĆ KERMO	Skeletal scintigraphy in the diagnosis of osteoporosis complications	Prof. Ljerka Ostojić	NUCLEAR MEDICINE	2011.
43.	ANKA ĆORIĆ	Relationship between anxiety of children and their parents on dental procedure with oral health index	Prof. Katarina Vukojević	DENTISTRY AND ORAL SURGERY	2011.
44.	JOSIP MIŠKOVIĆ	Pulmonary function disorders in workers in aluminum production ".	Prof. Ljerka Ostojić	WORKING MEDICINE	2011.
45.	DŽENIS JELČIĆ	Success in the treatment of uterine fibroids by the uterine artery embolization method in KBC Split in the period 2000 - 2009	Prof. Tomislav Strinić	GINEKOLOGY AND OBSTETRY	2011.

46.	SILVA DUSPER	Low Minute Volume Heart Syndrome - hemodynamic evaluation of inotropic support	Prof. Ino Husedžinović	ANESTHESIOLOGY, REANIMATOLOGY AND INTENSIVE TREATMENT.	2011.
47.	MARKO MARTINAC	Metabolic syndrome, axis activity hypothalamus pituitary, adrenal gland and inflammatory mediators in depressive disorder	Prof. Dragan Babić	PSYCHIATRY	2011.
48.	MARTINA KREŠIĆ-ČORIĆ	Psychological Difficulties and Behavioral Disorders in Children of War Veterans Affected by Post Traumatic Stress Disorder	Prof. Miro Klarić	PSYCHIATRY	2011.
49.	BORIS KOVAČ	Relationship between regulation of disease and quality of life in patients with diabetes type	Prof. Monika Tomić	NURSING	2011.
50.	VLADIMIR JEGDIĆ	Physical endurance of children with diabetes mellitus type 1 measured by six-minute walking test.	Prof. Željko Rončević	PEDIATRICS	2012.
51.	IVA KOŽUL	Affiliation of younger ages with an aggressive prostate cancer	Prof. Ivan Gilja	UROLOGY	2012.
52.	MARIJAN MARJANOVIĆ	Satisfaction of healthcare users in general and family medicine outpatient clinics cross sectional study	Prof. Edita Černi- Obrdalj	NURSING	2012.
53.	FILIPA MARKOTIĆ	Noncompliance of patients older than 65 years in the treatment of chronic nonmalignant pain	Prof. Livija Puljak	PHARMACOLOGY AND TOXICOLOGY.	2012.
54.	DRAGAN SOLDO	Survival of patients with cervical cancer in stage IB1 after surgery through laparoscopy or open abdomen	Prof. Ante Čorušić	GINEKOLOGY, OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2012.
55.	IVANA TOPIĆ	Relationship of metabolic syndrome with expression of clinical symptoms in psoriasis patients	Prof. Dubravka Šimić	DERMATOVENEROLOGY	2012.
56.	KRISTIJAN JUKA	Intertrochanter femoral fractures: comparison of osteosynthesis with gamma wedge and angle plate, historical cohort study	Prof. Zdenko Ostojić	ORTHOPEDY	2012.
57.	IVICA MARKOTA	Leakage of heparin from central venous catheter for hemodialysis and its influence on coagulation parameters	Prof. Monika Tomić	INTERNAL MEDICINE	2012.
58.	EMIL BABIĆ	Prevalence of amoebiasis in patients with inflammatory bowel disease in Mostar Clinical Hospital	Prof. Milenko Bevanda	INTERNAL MEDICINE	2012.
59.	DARKO MARKOTA	Prevention of contrast nephropathy after coronary angiography using K / Na citrate	Prof. Boris Starčević	INTERNAL MEDICINE	2012.

60.	MILICA ĐIKIĆ	Prognostic factors of IgA nephropathy	Prof. Krešimir Galešić	INTERNAL MEDICINE.	2012.
61.	TATJANA BARIŠIĆ	Comparison of criteria of World Health Organization and HAPO Study in Diagnosis of Gestational Diabetes	Prof. Vajdana Tomić	GINEKOLOGY, OBSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2012.
62.	HELIEN BEBEK IVANKOVIĆ	The socio-economic condition of hepatitis seroprevalence in the three counties of the southwestern part of the Federation of Bosnia and Herzegovina	Prof. Ivo Curić	INFECTOLOGY	2012.
63.	IVANA BABIĆ	Punching injuries by the needle and other sharp objects in nursing	Prof. Ivo Curić	NURSING	2012.
64.	OLIVERA PERIĆ	Informed consent: ethical-legal knowledge of the patient in ch mostar	Prof. Vajdana Tomić	NURSING	2012.
65.	BORKO RAJIĆ	The appearance and impact of latent celiac disease on the growth and development of schoolchildren	Prof. Jurica Arapović	PEDIATRICS	2012.
66.	ZORAN KARLOVIĆ	Factors affecting the quality of treatment and prognosis of patients in the intensive care unit of University Clinical Hospital Mostar	Prof. Višnja Majerić Kogler	ANESTHESIOLOGY, REANIMATOLOGY	2012.
67.	MARIJA ŠANDRK	The advantage of multidisciplinary approach in treating obesity in school children and adolescents	Prof. Željko Rončević	PEDIATRICS	2012.
68.	MAJA KARIN	Relationship between biochemical and pathohistological findings in patients with chronic hepatitis c treated with pegylated interferon and ribavirin	Prof. Milenko Bevanda	INTERNAL MEDICINE	2012.
69.	SVJETLANA GRGIĆ	Comparison of clinical and epidemiological indicators in patients with pandemic influenza a (h1n1) in seasons 2009/10. and 2010/11.	Prof. Ilija Kuzman	INFECTOLOGY	2012.
70.	INGA MARJANOVIĆ	Factors which influencing on the patient's and medical decision on hormone breast cancer treatment	Prof. dr. Eduard Vrdoljak	ONCOLOGY	2012.
71.	MARINKO MIŠIĆ	Gestational diabetes mellitus: frequency, risk factors and perinatal outcome in hercegovina	Prof. Vajdana Tomić	GINEKOLOGY, OBSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2013.
72.	IVONA LJEVAK	Documentation as a Quality Assurance Factor for Hemoculture Samples	Prof. Danica Železnik	NURSING	2013.
73.	IVKA ČOVIĆ	Thickness of the retinal nerve layer in patients with stenosis of carotid	Prof. Josip Pervan	OPHTALMOLOGY	2013.
74.	VLATKO ŠULENTIĆ	Frequency of speech disorders, unilateral neglect, anosognosis and delirium in the early post-stroke period	Prof. Osman Sinanović	NEUROLOGY	2013.

75.	MARKO PAVLOVIĆ	Metabolic syndrome and indicators of inflammation in schizophrenia	Prof. Dragan Babić	PSYCHIATRY	2013.
76.	NATAŠA PEJANOVIĆ ŠKOBIĆ	Carotid diseases in patients with ischemic stroke	Prof. Vida Demarin	NEUROLOGY	2013.
77.	LUDVIG LETICA	Risk Assessment and Prevention of Acute Renal Failure in Operated Patients Using Neutrophilic Lipocaline (ngal) in Urine	Prof. Ante Kvesić	SURGERY	2013.
78.	JELENA SOLDO	Influence of very early rehabilitation on the outcome of surgical treatment of discontinuity of the disc	Prof. Ljerka Ostojić	PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION	2013.
79.	TANJA KREŠIĆ	Correlation of Clinical Indicators of Uterus Fibroids and Life Quality of Affected Women: Impact on Selection of Hysterectomy Treatment	Prof. Vajdana Tomić	GINECOLOGY, OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2013.
80.	IVONA LETICA	Diagnosis of acute urinary tract infections in children by measurement of neutrophil lipocaline (ngal) in urine	Prof. Darinka Šumanović – Glamuzina	PEDIATRICS	2013.
81.	ŽELJKA DUPLANČIĆ ŠUNDOV	Immunohistochemical analysis of epiretinal membrane composition in the posterior ocular segment	Prof. Ljubo Znaor	OPHTHALMOLOGY	2013.
82.	ANITA PUŠIĆ SESAR	Dependence between age and the thickness of the macular area and the cornea in healthy persons	Prof. Zdravko Mandić	OPHTHALMOLOGY	2013.
83.	SANJA JAKOVAC	Phenotypic and genotypic resistance of enterococci to glycopeptides	Prof. Mirsada Hukić	MEDICAL MICROBIOLOGY	2013.
84.	IVANA MATAGA	The presence of cardiorenal syndrome in patients with myocardial infarction in Sisak-Moslavina County in the period from 01.01.2010. until 31.12.2010. years	Diana Balenović, PhD	INTERNAL MEDICINE	2013.
85.	ANA BOŠKOVIĆ	Influence of obesity and excessive weight gain in pregnancy on perinatal outcome	Prof. Vajdana Tomić	GINECOLOGY, OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2013.
86.	DARKO ALFIREVIĆ	Clinical and pathological features of early relapse of diffuse b-high-grade non-hodgkin's lymphoma with respect to the origin of cells from the germinative center of the follicle	Prof. Snježana Tomić	PATHOLOGY	2013.
87.	ANA MARIJA SULIĆ	Quality of life and psychological status of patients with chronic venous wounds	Prof. Dubravka Šimić	DERMATOVENEROLOGY	2013.
88.	KRISTINA KEVILJ	Quality of life of patients with diabetic retinopathy compared to the degree of reduction of central visual acuity	Prof. Ivan Čavar	OPHTHALMOLOGY	2013.

89.	TANJA PETROVIĆ	Genotyping of toxigenic types clostridium difficile	Prof. Ivan Čavar	MEDICAL MICROBIOLOGY	2013.
90.	ANA-MARIJA BARAĆ	The effect of individual counseling by family physicians on the reduction of cardiovascular risk	Prof. Monika Tomić	FAMILY MEDICINE	2013.
91.	ANTE BOŠNJAK	Influence of depression at risk of death from coronary heart disease after cardiac surgery revascularization	Prof. Vedran Ćorić	SURGERY	2013.
92.	VLADIMIR BEKAVAC	Comparison of the efficacy of the alpha-adrenergic receptor blockers of tamsulosin and doxazosin in the treatment of lower urinary tract stones	Prof. Boris Ružić	UROLOGY	2013.
93.	ANKA ZELENKA	Professional Combustion syndrome in nurses, frequency and risk factors	Prof. Monika Tomić	NURSING	2013.
94.	ANA BOBAN RAGUŽ	Influence of simple febrile convulsions on the capacity of working memory and success at school	Prof. Željko Rončević	PEDIATRICS	2013.
95.	ŽELJKO KARAČIĆ	Hemodynamic Cerebral Flow Rate Measured by Transcranial Doppler and Metabolic Syndrome in Veterans with Chronic Posttraumatic Stress Disorder	Prof. Dragan Babić	RADIOLOGY	2013.
96.	ANA VIDAČAK	Basic and Associated Diseases of Patients with Lumbago: etiologic analysis	Prof. Ljerka Ostojić	PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION	2013.
97.	KRISTINA PEHAR	Quality of Life and Self-esteem of Patients with Epilepsy	Prof. Dragan Babić	NURSING	2013.
98.	JULIJAN BARANIK	Epidemiological analysis of prostate disease (prostate, adenomas and carcinoma) in two Herzegovinian counties: Herzegovinian-Neretva and West Herzegovina	Prof. Ivan Gilja	UROLOGY	2013.
99.	MANUEL TIPURIĆ	The Relationship of Free and Total Prostate Antigen as the Predictor of Sum of Points for Prostate Cancer by Gleason	Prof. Ivan Gilja	UROLOGY	2013.
100.	ZDRAVKO KUZMAN	Effects of Risk Factors and Medical Interventions on the Neurodevelopment Result of Surviving Newborns in kb Mostar	Prof. Biserka Rešić	PEDIATRICS	2013.
101.	DARJA PAVLOVIĆ ROZIĆ	Effects of oxygen application on arterial wall elasticity in patients with congestive heart failure	Prof. Ivica Brzić	INTERNAL MEDICINE	2013.

102.	NINA MIHIĆ	Intra-abdominal pressure as prognostic factor of morbidity and mortality after emergency laparotomy	Prof. Ante Kvesić	NURSING	2013.
103.	ANITA KOSJERINA	The use of continuous local analgesia in the treatment of pain after cardiac surgery	Prof. Višnja Majerić Kogler	ANESTHESIOLOGY, REANIMATOLOGY	2013.
104.	SLAVICA MIKULIĆ	Influence of sociodemographic factors on knowledge, attitudes and behaviors related to rabies prevention in the local community	Prof. Jelena Ravlija	NURSING	2013.
105.	VIOLETA ŠETKA ČULJAK	Comparison of external tunneled and internal implanted central venous catheters in the treatment of solid tumors of childhood	Mirko Žganjer, PhD	SURGERY	2013.
106.	RENATO IVELJ	Excess body weight as a risk factor for bone fracture in children	Mirko Žganjer, PhD	SURGERY	2013.
107.	IVANA TICA SEDLAR	Factors affecting the quality of treatment of the pain of oncological patients	Prof. Eduard Vrdoljak	ONCOLOGY AND RADIOTHERAPY	2013.
108.	RUŽA MILIĆEVIĆ	Types of personality, temperament and alexithymia in patients with type 2 diabetes mellitus	Prof. Miro Jakovljević	PSYCHIATRY	2013.
109.	ANITA IVANKOVIĆ	Comparison of vestibular evoked myogenic potentials and auditory evoked potentials in patients with multiple sclerosis	Prof. Mario Habek	NEUROLOGY	2013.
110.	DAVOR BATINIĆ	Relationship of Environmental Factors and Positive Family Anamnesis in Affecting of Multiple Sclerosis	Inge Klupke Sarić, PhD	NEUROLOGY	2013.
111.	ĐANI GODLER	Proliferation and apoptosis in ovarian follicles of reproductive age	Prof. Violeta Šoljić	CITOLOGY; HISTOLOGY AND EMBRYOLOGY	2013.
112.	SINIŠA SKOČIBUŠIĆ	Extent and Characteristics of Hepatitis B and C Infections in Heroin Addicts Involved in Substitution Program	Prof. Jelena Ravlija	INFECTOLOGY	2013.
113.	IRINA JURIĆ	Evaluation of the efficacy of surgical treatment of polypropylene mesh in the defects of the middle and back wall of the vagina	Prof. Slavko Orešković	GINECOLOGY; OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2013.
114.	MLADEN FRANKIĆ	Comparison of percutaneous and classical tracheotomy - indications, complications, efficacy and financial aspects of the procedure	Prof. Draško Cikojević	OTORHINOLARYNGOLOGY	2013.
115.	IVANA ČOŠIĆ	Breastfeeding and factors that cause giving-up of it in the Mostar area	Prof. Darinka Šumanović – Glamuzina	NURSING	2013.

116.	ANA DUGANDŽIĆ ŠIMIĆ	The elasticity of the arterial wall in pregnant with gestational diabetes	Prof. Vajdana Tomić	GINECOLOGY; OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2013.
117.	JELENA RADIĆ	Significance and need for feedback in the prevention of repeated medical mistakes	Prof. Edita Černi- Obrdalj	FAMILY MEDICINE	2013.
118.	MARIO KORDIĆ	The effect of local dexamethasone administration during facial operations on postoperative surgical scarring	Prof. Predrag Knežević	MAXILLOFACIAL SURGERY	2013.
119.	GORAN ŠIMIĆ	Mental symptoms in patients operated due to non-melanoma facial skin cancer	Prof. Dragan Babić	MAXILLOFACIAL SURGERY	2013.
120.	SANDRA LAKIČEVIĆ	The effect of lifestyle changes in a critical period after a transient or mild ischemic stroke to reduce stroke risk	Prof. Branko Malojčić	NEUROLOGY	2013.
121.	MIRJANA MIKULIĆ	Load and psychological distress of drug addict's guardian	Prof. Miro Klarić	NURSING	2013.
122.	ZDENKO KLARIĆ	Frequency and characteristics of depressive disorder in controlled and uncontrolled diabetes mellitus	Prof. Dalibor Karlović	FAMILY MEDICINE	2013.
123.	GORDANA PIVIĆ	Comparison of Dependence of Depression in Patients with Cancer and Patients After Overcoming Infarction	Prof. Mirjana Rumboldt	FAMILY MEDICINE	2013.
124.	MILE VOLARIĆ	Metabolic paradox in acute coronary syndrome	Prof. Danijel Pravdić	INTERNAL MEDICINE	2013.
125.	MILENA OREČ	Correlation of bilirubin concentration in newborns measured by transcutaneous gauge and spectrophotometric	Prof. Željko Rončević	PEDIATRICS	2013.
126.	VESNA BRKIĆ	Relationship between the duration of conservative treatment of vesicular reflux and kidney development in children	Prof. Ante Kvesić	PEDIATRICS	2013.
127.	VJEKOSLAV ČULJAK	Significance of laboratory and ultrasound findings to evaluate the need for acute cholecystitis treatment	Prof. Branko Bakula	SURGERY	2013.
128.	TOMISLAV ŠUŠNJAR	Influence of puncture biopsy on a spermatogenesis of puberty rats	Prof. Mihovil Biočić	SURGERY	2013.
129.	MARIJANA PEJIĆ BRNIĆ	Frequency of degenerative lumbar spondylolysis and known risk factors of spondylolysis	Prof. Ljerka Ostojić	PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION	2013.
130.	TINA KRIŠTO	Comparison of therapeutic effect of transcutaneous electrical nerve stimulation and therapeutic ultrasound on pain and functional outcome in patients with osteoarthritis of the knee	Prof. Ivica Brzić	PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION	2013.

PHD DEGREE ON THE SCHOOL OF MEDICINE MOSTAR

Ord. No.	NAME AND SURNAME	TITLE	MENTOR	MEDICINE BRANCH	YEAR
1.	MONIKA TOMIĆ	The role of endothelin-1 and nitric oxide in pathogenesis of hypertension in renal patients	Prof. Krešimir Galešić	INTERNAL MEDICINE	2005.
2.	MILENKO BEVANDA	The effect of hyperterminal chemoimmunotherapy on carcinoma of peritoneum in mice "	Prof. Milan Kujundžić	INTERNAL MEDICINE	2006.
3.	DARINKA ŠUMANOVIĆ GLAMUZINA	Proinflammation cytokines, vasodilation prostaglandins and nitric oxide (no) in perinatal hypoxia	Prof. Filip Čulo	PEDIATRICS	2007.
4.	DUBRAVKA ŠIMIĆ	Relationship of the therapeutic effect of isotretinoin and psychological aspects in patients with acne vulgaris	Prof. Mirna Šitum	DERMATOVENEROLOGY	2007.
5.	BORIS MASLOV	Metabolic syndrome in patients with schizophrenia	Prof. Miro Jakovljević	PSYCHIATRY	2008.
6.	ALEKSANDAR RACZ	Determination of mercury presence in vaccines as a consequence of using thiomersal "	Prof. Jasna Bošnir	ECOLOGY	2008.
7.	GORDAN GALIĆ	Effect of calcium, ferritin and serum albumin on the incidence of vascular and other complications in chronic hemodialysis patients	Prof. Monika Tomić	SURGERY	2009.
8.	EDITA ČERNI OBRDALJ	Traumatization of children involved in violence among children in school	Prof. Mirjana Rumboldt	FAMILY MEDICINE	2009.
9.	DIANA ZELENKA	Diffuse lung capacity and diastolic heart dysfunction in patients with arterial hypertension	Prof. Jadranka Tocilj	INTERNAL MEDICINE	2009.
10.	MIRKO ŽGANJER	Modification of a minimal invasive method by nuss for the treatment of chest deformity	Prof. Ante Kvesić	SURGERY	2009.
11.	VAJDANA TOMIĆ	Evaluation of the reliability of the diagnostic criteria for gestational diabetes	Prof. Oleg Petrović; Prof. Željka Crnčević-Orlić	GINECOLOGY; OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2010.
12.	NADO BUKVIĆ	Investigating the Benefits of Stable Elastic Intramedullary Osteosynthesis (Esin) Compared to Other Methods of Treatment of dyaphysis fracture in Children and Adolescents	Prof. Zdenko Ostojić; Prof. Ante Kvesić	SURGERY	2010.

13.	ŽELJKO RONČEVIĆ	Possibilities of recognizing of Still heart murmur in children by analyzing the spectral energy of the acoustic signal	Prof. Veselin Škrabić; Prof. Božo Tomas	PEDIATRICS	2010.
14.	AMRA ZALIHIC	Quality life of patients with stroke depending on the past time after stroke	Prof. Ljerka Ostojić	FAMILY MEDICINE	2010.
15.	PAVAO PETROVIĆ	Aerobic capacity in people with lung asbestosis	Prof. Jadranka Tocilj	INTERNAL MEDICINE	2011.
16.	ŠPIRO JANOVIĆ	Multifactorial analysis of seasonal variations of suicide in the Republic of Croatia	Prof. Miro Jakovljević	PSYCHIATRY	2011.
17.	MARIO JURIĆ	Comparison of the Effectiveness of Radical and Modified Dissection of the Neck in Patients with Oral Cavity Cancer - Proposition for Dissection of the Neck	Prof. Vedran Uglešić	OTORHINOLARYNGOLOGY	2011.
18.	DAVORIN KOZOMARA	Significance of the guard lymph node in prognosis of melanoma thickness up to 1 mm	Prof. Zdenko Stanec	SURGERY	2011.
19.	BRANKO KRIŠTO	Role of genes and proteins egfr in carcinogenesis of glottis	Prof. Darko Manestar	OTORHINOLARYNGOLOGY	2011.
20.	NEBI REXHEP MUSLIU	Diastolic dysfunction of the right ventricle in patients with type 2 diabetes mellitus; color dopler echocardiography study	Prof. Ahmet Kamberi	INTERNAL MEDICINE	2011.
21.	MARIO PULJIZ	Prognostic value of mmp- and mmp-9 metalloproteinases in endometrial carcinoma	Prof. Ante Ćorušić	GINECOLOGY	2011.
22.	BISERKA SEDIĆ	Media and suicide: a multidimensional analysis	Prof. Miro Jakovljević	PSYCHIATRY	2011.
23.	VIOLETA ŠOLJIĆ	Expression of zap-70 and proliferative activity of leukemia cells in b-chronic lymphocytic leukemia	Prof. Drago Batinić	CITOLOGY	2011.
24.	MIRO LEVENTIĆ	The threshold for the rapid nystagmus reaction as a vestibular compensation parameter	Prof. Boris Pegan	OTORHINOLARYNGOLOGY	2012.
25.	ALAN MEDIĆ	Risk Factors for Non-Use Protection in Sexual Relations of High-Risk Population in Zadar County	Prof. Boris Dželalija	PUBLIC HEALTH AND HEALTH CARE	2012.
26.	ARSEN PAVIĆ	Estimation of the stability of the structure of the external fixators for the rapid fracture stabilization of the proximal part of lower leg	Prof. Zdenko Ostojić	ORTHOPEDY	2012.
27.	NIKICA ŠUTALO	Immunohistochemical expression of vitamin D receptors and protein markers Ki-67 and m 30 in developmental stages of colorectal cancer	Prof. Snježana Tomić	SURGERY PATOLOGY	2012.

28.	JASNA ZELJKO PENAVIĆ	Dermatological and psychopathological features of psoriasis	Prof. Mirna Šitum	DERMATOVENEROLOGY	2012.
29.	ANTONIO SESAR	Influence of frontal eye surgery on microstructure of macular area	Prof. Zdravko Mandić	OPHTHALMOLOGY	2012.
30.	JOSIP NOVAKOVIĆ	The role of proliferation, apoptosis, and cell differentiation in binding the primary and secondary palate of human	Katarina Vukojević, PhD	MAXILLOFACIAL SURGERY	2012.
31.	DENY ANĐELINOVIĆ	Expression of tumor suppressor gene nm23 and loss of heterozygosity in patients with primary and metastatic melanoma	Prof. Jugoslav Bagatin	DERMATOVENEROLOGY	2012.
32.	VJEKOSLAV MANDIĆ	Molecular analysis of human papillomavirus in women with high cervical dysplasia and cervical cancer in southwestern FBiH	Prof. Ante Ćorušić	GINECOLOGY	2013.
33.	VESNA MILJANOVIĆ DAMJANOVIĆ	Family and social support as the determinants of the quality of life of people with painful spinal syndrome	Prof. Ljerka Ostojić	PHYSICAL THERAPY	2013.
34.	MLADENKA NALETILIĆ	Psychological determinants of the quality of life of mothers with cerebral palsy children	Prof. Ljerka Ostojić	PHYSICAL THERAPY	2013.
35.	IRENA SESAR	Influence of socioeconomic factors and quality of life on outcome of treatment of patients with open angle glaucoma"	Prof. Zdravko Mandić	OPHTHALMOLOGY	2013.
36.	MIRJANA VASILJ	Myeloperoxidase value as a diagnostic test in patients with suspected acute coronary syndrome	Prof. Boris Starčević	INTERNAL MEDICINE	2013.
37.	BETTY KORLJAN JELASKA	Effects of Organic Supplementary Therapy in Perimenopause on Prediabetes, Prehypertension and Excessive Body Weight as a Component of Metabolic Syndrome	Prof. Jugoslav Bagatin	INTERNAL MEDICINE	2013.
38.	MIRO MILJKO	The radiological features of the intercondylar hollow and an angle of lateral femoral condyle as a risk factor for injuries of the crossbow knee joint in handball	Prof. Zdenko Ostojić	RADIOLOGY	2013.
39.	JERKO PRLIĆ	Balance as a risk factor for injuries in recreational skiing	Prof. Zdenko Ostojić	ORTHOPEDY	2013.
40.	BRACO HAJDAREVIĆ	Comparison of Adapted Methods and Classical Methods of Operation of IV. Degree Hemorrhoid	Prof. Gordan Galić	SURGERY	2013.

41.	VEDRAN BJELANOVIĆ	Metabolic Syndrome in Pregnancy: Relationship with Somatic and Psychological Symptoms	Prof. Slavko Orešković	GINECOLOGY	2013.
42.	BORIS BAČIĆ	Comparison of e-caderin and protein expression p 53 in early and advanced clinical stages of serous ovarian cancer	Prof. Herman Haller	GINECOLOGY	2013.
43.	ZVONIMIR PULJIZ	The role of ultrasound examination of regional lymph nodes of patients with melanoma in determining stage of disease	Prof. Mirna Šitum	SURGERY	2013.
44.	BAJRO SARIĆ	The correlation of socioeconomic inequalities with the appearance of edentulousness in adult population	Prof. Ivan Vasilj	PUBLIC HEALTH AND HEALTH CARE	2014.
45.	DAVOR TOMIĆ	The Effectiveness of New Surgical Techniques in Treating Severe Incontinence in Women Based on the "Hanging Mesh "Theory: Comparison with a Transvaginal Suspension Using a Needle	Prof. Ivan Gilja	UROLOGY	2014.
46.	ŽELJKA TOMIĆ	Corelation of helobacter pylori infection and development of glaucoma in adults	Prof. Katja Novak Lauš	OPHTALMOLOGY	2014.
47.	NADA SPASOJEVIĆ	Patient Satisfaction of Healthcare in the Zenica Doboj County"	Prof. Boris Hrabač	PUBLIC HEALTH AND HEALTH CARE	2014.
48.	KRISTINA GALIĆ	Lactate metabolic acidosis as an indicator of the efficacy of anticoagulant therapy in patients with pulmonary embolism	Prof. Danijel Pravdić	INTERNAL MEDICINE	2014.
49.	DARIJA JURIŠIĆ	Changing the thickness of the nervous layer of retina after removing silicone oil from the eye	Prof. Zoran Vatavuk	OPHTAMODOLOGY	2014.
50.	DAVOR LASIĆ	Activity of hypothalamus-pituitary- adrenal axis, metabolic syndrome and body comorbidity in schizophrenia and depression	Prof. Miro Jakovljević	PSYCHIATRY	2014.
51.	BOJAN MILETIĆ	Mechanism of recovery of cardiac function in early rehabilitation of patients with acute myocardial infarction	Prof. Monika Tomić	INTERNAL MEDICINE	2014.
52.	MAKI GRLE	Early results of conservative treatment of patients with fracture of the distal radius - comparison and mobilization of the wrist in dorsal or palmar flexion	Prof. Zdenko Ostojić	ORTHOPEDEY	2014.
53.	VATROSLAV ČERINA	The significance of perioperative cortisol determinations for the prognosis of the occurence adrenal gland insufficiency in patients with transferoid operative pituitary adenoma	Prof. Milan Vrkljan	SURGERY	2014.

54.	ZORAN TRNINIĆ	Comparison of the quality of life of patients with colon cancer and rectosigmoid cancer operated by laparoscopic and classical method	Prof. Žarko Rašić	KIRURGIJA	2014.
55.	NIKOLINA PRAVDIĆ	The role of nitrogen oxide in ischemic preconditioning of the heart under normoglycemia and hyperglycemia	Prof. Ivan Čavar	NEUROSCIENCE	2014.
56.	TANJA JANJIĆ	Expression of α -tubulin, ki-67 and oct-4 in early development of the spinal cord of human	Prof. Katarina Vukojević,	HISTOLOGY AND EMBRYOLOGY	2014.
57.	FABIJAN ČUKELJ	New locking plate for proximal humerus fracture - biomechanical study on osteoporotic model	Prof. Zdenko Ostojić; Prof. Janoš Kodvanj	ORTHOPEDY	2014.
58.	ZRINKO PRSKALO	Significance of determining the elasticity of the artery wall in patients with coronary heart disease	Prof. Boris Starčević	INTERNAL MEDICINE	2014.
69.	VLATKA MARTINOVIĆ	The importance of voiding cystourethrography in the diagnostic process of children with stenosis of the pijelometric neck	Prof. Hans Georg Dietz	SURGERY	2015.
60.	MLADENKA VUKOJEVIĆ	Register of neuro risks in newborns in the southwestern part of the Federation of BiH	Prof. Darinka Šumanović Glamuzina	PEDIJARIJA	2015.
61.	ZRINKO MADŽAR	Systematic review of literature and meta analysis of efficacy and safety of using bipolar coagulation in liver resection	prof. Mario Zovak	KIRURGIJA	2015.
62.	ELNUR TAHIROVIĆ	Quality of life in patients suffering from coronary heart disease	Prof. Mithat Nurkić	INTERNAL MEDICINE	2015.
63.	IVAN JURIĆ	Scintigraphic Findings of Reverse Redistribution of ^{201} Tl in Diagnostic Algorithm of Coronary Artery Disease	Prof. Boris Starčević	NUCLEAR MEDICINE	2015.
64.	JADRANKA NIKOLIĆ	Seroprevalence of brucellosis and q fever in veterinarians in Bosnia and Herzegovina "	Prof. Ilija Kuzman	INFECTOLOGY	2015.
65.	SENAD BAJRAMOVIĆ	The significance of the serum testosterone level in the estimate of spreading the extra capsular prostate cancer	Prof. Dželaludin Junuzović	UROLOGY	2015.
66.	MARKO OSTOJIĆ	Expression of inducible NO synthetase and nf-kb transcriptional factor in the synovial membrane of patients with knee osteoarthritis "	Prof. Tomislav Đapić; Prof. Violeta Šoljić	ANATOMY	2015.
67.	GORAN LAKIČEVIĆ	Influence of front intercorporeal fusion with alograft on clinical and radiographic status of the cervical spine	Prof. Bruno Splavski	SURGERY	2015.

68.	SLAVKO MANOJLOVIĆ	“Comparison of bearing surfaces in the anchored primary arthroplasty of the hip, ceramic-metal and metal-metal”	Prof. Zdenko Ostojić	ORTHOPEDEY	2015.
69.	GORAN MORO	Analysis of injuries of Bosnian-Herzegovinian judges in football at different levels of competition	Prof. Zdenko Ostojić	ORTHOPEDEY	2015.
70.	EDIBA ČELIĆ SPUŽIĆ	Evaluation of hormonal changes in prostatectomy by epidural anesthesia and general endotracheal anesthesia	Prof. Dželaludin Junuzović	ANESTHESIOLOGY AND REANIMATION	2016.
71.	SABINA PREVLJAK	Significance of T3 MRI in Prostate Cancer Detection	Prof. Dželaludin Junuzović	RADIOLOGY AND NUCLEAR MEDICINE	2016.
72.	SAŠA DRAGIĆ	Serum levels of nitrogen monoxide and endothelin-1 in the treatment of vasculopathy by hyperbaric oxygenation	Prof. Žarko Šantić; Prof. Peđa Kovačević	INTERNAL MEDICINE	2016.
73.	SANJA JURIŠIĆ	Influence of oral antiseptics and various orthodontic locks on the health of hard and soft oral cavity tissues	Prof. Hrvoje Jurić	PARADONTOLOGY	2016.
74.	DRAGANA KARAN	Expression of cd44, cd133 and aldehyde dehydrogenase 1 in serous ovarian carcinoma	Prof. Snježana Tomić	PATOLOGY	2016.
75.	TATJANA BARIŠIĆ	Increased values of thyrotropin in pregnancy and adverse outcome of pregnancy	Prof. Josip Đelmiš	GINECOLOGY, OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2016.
76.	GORAN TALIC	Enlarged veins and cervical prolapses in patients treated with idiopathic scoliosis	Prof. Ljerka Ostojić	ORTHOPEDEY	2016.
77.	ERMIN ČEHIĆ	Success in treating infertile paraplegics by intracytoplasmic microinjection of sperm	Prof. Velimir Šimunić; Prof. Vajdana Tomić	GINECOLOGY, OPSTETRY AND REPRODUCTIVE MEDICINE	2016.
78.	JOSIP MIŠKOVIĆ	Common expression of neuroendocrine differentiation and thyroid transcriptional factor (ttf-1) in the fetal lung cancer of small cells	Prof. Violeta Šoljić	CITOLOGY	2016.
79.	EMIL BABIĆ	Corelation between action inflammatory bowel disease with anxiety, depression and a / b and d personality types	Prof. Milenko Bevanda	INTERNAL MEDICINE	2016.
80.	MLADEN ĆUBELA	Proliferation and soft tissue apoptosis in the area of dental implants	Prof. Mirna Saraga-Babić; Prof. Violeta Šoljić	ANATOMY (DENTAL MORPHOLOGY)	2016.
81.	MARTINA ŠOLJIĆ	Immunohistochemistry level of vitamin D receptor, insulin-like growth factor and proliferation marker Ki67 in triple negative breast cancer	Prof. Tomislav Omrčen; Prof. Milenko Bevanda	SURGERY	2017.

82.	KRISTIJAN JUKA	Comparison of functional results after hip hemiarthroplasty and total hip arthroplasty due to bone fractures	Prof. Zdenko Ostojić	ORTHOPEDY	2017.
83.	MARKO MARTINAC	Types of personality and metabolic syndrome in patients with depressive disorder	Prof. Dragan Babić	PSYCHIATRY	2017.
84.	IVANA TOPIĆ	The role of proinflammatory cytokine TNF- α in patients with psoriasis and metabolic syndrome	Prof. Dubravka Šimić	DERMATOVENEROLOGY	2017.
85.	MARJANA JERKOVIĆ RAGUŽ	The correlation between laboratory parameters (crp, iron and ferritin) in the early newborn age with the body weight index of pregnant women and their infants	Prof. Darinka Šumanović-Glamuzina	PEDIATRICS	2017.
86.	INGA MARIJANOVIĆ	Predictors of Breast Cancer Women's Hospitalization at Early Stage of Disease	Prof. Gordana Pavleković; Prof. Jelena Ravlija	ONKOLOGY AND RADIOTHERAPY	2017.
87.	DANIJELA TOMIĆ	Historical Elements in the Istrian Sacral Heritage"	Prof. Amir Muzur	SOCIAL MEDICINE	2017.

**IN
MEMORIAM**

**IN
MEMORIAM**

S tugom u srcu, ali s ponosom i zahvalnošću sjećamo se profesora, asistenata i suradnika Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

With great sorrow in our hearts, but with pride and gratitude we remember professors, assistants and associates of School of Medicine University of Mostar.

(1942. – 2005.)

Doc. dr. **Ante Staničić**, nastavni kadar na katedri Radiologija i nuklearna medicina

Prof. Ante Staničić, teacher on Department of Radiology and Nuclear Medicine

(1944. – 2003.)

Zoran Antunović, dr. med.; suradnik u nastavi kolegija Uvod u medicinu i na Katedri kirurgija

Zoran Antunović, MD; associate of Department Introduction to Medicine and Department of Surgery

(1935. – 2006.)

Prof. dr. **Nadežda Zjuzin**, nastavni kadar na Katedri bolesti i ozljede lokomotornog sustava

Prof. **Nadežda Zjuzin**, teacher on Department of Diseases and Injuries of Locomotor system

(1960. – 2007.)

Doc. dr. **Damir Zucić**, voditelj kolegija Biofizika u sklopu katedre Fiziologija s biofizikom

Prof. **Damir Zucić**, Head of the Biophysics Course within Department of Pysiology

(1962. – 2007.)

Damjan Rodin, dr. med.; asistent na Katedri za ginekologiju i opstetriciju

Damjan Rodin, MD, assistant on Department of Gynecology and Obstetrics

(1967. – 2008.)

Vesna Jurić, dr. med.; asistentica na Katedri za ginekologiju i opstetriciju

Vesna Jurić, MD, assistant on Department of Gynecology and Obstetrics

(1941. – 2010.)

Prof. dr. **Zlatko Puvačić**, prvi pročelnik Katedre za epidemiologiju i medicinsku statistiku

Prof. **Zlatko Puvačić**, first Head of the Department of Epidemiology and Medical Statistics

(1957. – 2011.)

Drinka Musa, dr. med.; asistentica na Katedri za internu medicinu

Drinka Musa, MD, assistant on Department of Internal Medicine

(1942. – 2011.)

Prof. dr. **Mira Winterhalter Jadrić**, prva pročelnica Katedre fiziologija i biokemija mjene tvari

Prof. **Mira Winterhalter Jadrić**, first Head of Department of physiology and biochemistry of substance changes

(1936. – 2011.)

Prof. dr. **Ivan Selak**, prvi pročelnik Katedre za patologiju

Prof. **Ivan Selak**, first Head of Department of Pathology

(1951. – 2012.)

Doc. dr. **Boris Maslov**, pročelnik Katedre za medicinsku psihologiju, nastavnik na Katedri za psihijatriju

Prof. **Boris Maslov**, Head of Department of Medical Psychology and teacher on Department of Psychiatry

(1939. - 2013.)

Doc. dr. **Zrinka Vidović**, nastavnica na Katedri za patologiju

Prof. **Zrinka Vidović**, teacher on Department of Pathology

(1956. – 2012.)

Blagica Lončar, dipl. ing. med. biokemije, suradnica u nastavi na Katedri za medicinsku kemiju i biokemiju

Blagica Lončar, BSc of medical Biochemistry, associate on Department of Medical Chemistry and Biochemistry

(1947. – 2013.)

Hasan Šehić, dr. med.; suradnik u nastavi na Katedri za bolesti glave i vrata

Hasan Šehić, MD, associate on Department of Head and Neck Diseases

(1940. – 2015.)

Prof. dr. **Ante Ivanković**, prvi pročelnik Katedre za bolesti glave i vrata, nastavnik na kolegiju Klinička propedeutika

Prof. **Ante Ivanković**, first Head of Department of Head and Neck Diseases, teacher on Department of Clinical Propedeutics

(1955. – 2016.)

Prof. dr. **Vinko Marković**, nastavnik na Katedri za radiologiju i nuklearnu medicinu
Prof. **Vinko Marković**, teacher on Department of Radiology and Nuclear Medicine

(1946. – 2015.)

Vladimir Galić, dr. dent. med.; suradnik u nastavi na Katedri za bolesti glave i vrata

Vladimir Galić, DMD, associate on Department of Head and Neck Diseases

(1945. – 2016.)

Prof. dr. **Slobodan Lang**, prvi pročelnik Katedre liječnik i društvo

Prof. **Slobodan Lang**, first Head of Department Physician and Society

(1952. – 2017.)

Ivan Bušić, dr. med.; suradnik u nastavi na
Katedri za ginekologiju i porodništvo
Ivan Bušić, MD, associate on Department of the
gynecology and opstetrition

**POGLED
U
BUDUĆNOST**

**A LOOK
INTO
THE FUTURE**

PRED NAMA SU NOVI IZAZOVI NEW CHALLENGES IN FRONT OF US

Mijenja li se uloga i kako će izgledati moderni Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru za 10 ili 20 godina? Jesmo li spremni za promjene nastavnoga plana i programa? Donosi li medicinska tehnologija napredak, u kojim područjima i na koji način? Što se događa ili ne događa na sveučilištima u Bosni i Hercegovini? Mogu li našem fakultetu pomoći iskustva iz Europe i Sjedinjenih Američkih Država?

Sve su to pitanja koja nas prate pri stvaranju strategije razvoja MF-a u Mostaru. Stjecanje znanja i vještina kao temeljnih odrednica napretka fakulteta potiče nas na odgovornost prema dobrobiti šire društvene zajednice. MF u Mostaru najvažnija je obrazovna i znanstveno-istraživačka institucija u medicini na području Hercegovine. Stoga je uloga našega fakulteta u prijenosu znanja i vještina; razvoju inovativnih nastavnih programa; suradnji i znanstvenom radu nezamjenjiva za društvenu zajednicu. Želja nam je da naš fakultet i dalje nastavi težiti izvrsnosti i služiti kao stup našeg društva u cjelini. Polazna točka jeste da MF Sveučilišta u Mostaru ima veliki potencijal za uvođenje novih studijskih programa, ustrojbenih jedinica i novih metoda i postu-

Does the role change and how will the modern Faculty of Medicine University of Mostar look like in 10 or 20 years? Are we ready to change the curriculum? Does medical technology bring the progress, in what areas and in what way? What happens or doesn't happen at universities of Bosnia and Herzegovina? Can the experience from Europe or USA bring help to our Faculty? All these are issues that accompany us in creating the development strategy of the Faculty of Medicine in Mostar. Acquiring the knowledge and skills as the core determinants of the School's development encourages our responsibility for the well-being of the wider community. Faculty of Medicine Mostar is the most important educational and scientific-research medical institution in Herzegovina. Therefore, the role of our Faculty, in transferring knowledge and skills, development of innovative curricula, collaboration and scientific work, is irreplaceable to the community. Our wish is that the Faculty will continue to strive for excellence and serve as the pillar of our society.

The starting point is that the Faculty of Medicine University in Mostar has a great potential for intro-

paka kako bi se dodatno razvilo područje medicinske edukacije i dijagnostike u Bosni i Hercegovini.

Nakon uvođenja studija dentalne medicine, izmjene nastavnoga kurikuluma studija medicine, uspješnoga akreditiranja Fakulteta od hrvatske agencije za visokoškolsko obrazovanje, u budućnosti se nadamo uspostaviti nove studijske programe i centre izvrsnosti. Za modernizaciju postojećih sadržaja i stvaranje novih potrebna je stabilna financijska baza i stalan izvor prihoda u smislu širenja prostornih kapaciteta, razvoja novih studijskih programa (studijski program medicine i dentalne medicine na engleskom jeziku na dodiplomskoj i poslijediplomskoj razini), razvoja referentnih centara izvrsnosti (simulacijski centar za kliničke vještine, ogranak hrvatskog Cochrane centra, Centar za promicanje zdravstvenoga turizma, Centar za nutricionizam) te razvoja i zapošljavanja novih kadrova (kadrovi biomedicinskih usmjerenja). S obzirom na tešku gospodarstvenu situaciju u zemlji, za ostvarenje navedenoga potrebni su odlučni i hrabri iskoraci temeljeni na našem znanju, iskustvu i postojećim kapacitetima.

Potrebno je insistirati na postizanju maksimalnoga angažmana postojećih kadrova u dobivanju međunarodnih projekata, osnivanju novih istraživačkih skupina i odabiru najuspješnijih područja istraživačkoga djelovanja. Nadalje, trebamo insistirati na izboru novih znanstveno-nastavnih kadrova, osiguranjem svih preduvjeta za njihov rad, te bolje planiranje nastavnoga procesa i individualne odgovornosti i obveza djelatnika.

Stabilna polazna točka MF-a sa svim svojim sadašnjim i budućim studijskim programima u okviru Sveučilišta u Mostaru i u okviru dekanske konferencije Bosne i Hercegovine, bitno će pridonijeti postizanju ciljeva Fakulteta na državnoj razini.

Jačanje međunarodne prepoznatljivosti našega Fakulteta postići ćemo putem međunarodnih projekata i suradnji, zatim putem *webomatrix* sustava u smislu bolje vidljivosti putem vlastite web stranice

ducing new study programs, organizational units and new methods and procedures for the further development of medical education and diagnostics in Bosnia and Herzegovina.

After the establishment of Dental Medicine Study, the change of curriculum on Study of Medicine, the successful accreditation of the School by the Croatian Agency for Higher Education, we hope that in the future, we will establish new study programs and centers of excellence.

For the modernization of existing contents and creation of new ones, the stable financial basis and a constant source of income is necessary, in terms of spatial capacity expansion, development of new study programs (Study of Medicine and Dental Medicine in English on undergraduate and postgraduate level), development of reference centers of excellence (simulation center for clinical skills, the branch of Croatian Cochrane Center, the Center for Promotion of Health Tourism, the Center for Nutrition) and the development and employment of new staffs (biomedical profession). Due to the difficult economic situation in the country, determined and courageous steps based on our knowledge, experience and existing capacities are required for the realization of all mentioned above.

It is necessary to insist on achieving the maximum engagement of existing staff in obtaining international projects, establishing new research groups and selecting the most successful areas of research activity. Furthermore, we need to insist on the selection of new scientific-teaching staff, ensuring all preconditions for their work, and on better planning of the teaching process and individual responsibilities and obligations of employees.

The strong starting point of the Faculty of Medicine with all its current and future study programs within the University of Mostar and within the Dean's Conference of Bosnia and Herzegovina, will significantly contribute to achieving the goals of the Faculty on

na hrvatskom i engleskom jeziku. Medicinski fakultet treba težiti uspostavi vlastitoga znanstvenoga časopisa te boljom znanstvenom produkcijom i kontinuitetom međunarodnih projekata dobivenih samostalno ili u suradnji sa srodnim naprednim institucijama, a sve u svrhu boljega i zdravijega življenja svakoga čovjeka.

Iz ovih odrednica proizlaze budući ciljevi koje fakultet želi ostvariti u nadolazećem razdoblju: osigurati kvalitetnu edukaciju studenata koji će, završetkom studija, pružati vrhunsku zdravstvenu zaštitu; promovirati znanstveno-istraživački i stručni rad; unaprijediti nastavne procese i poticati razvoj novih studijskih programa; razvijati kadrovsku politiku utemeljenu na redu, radu i odgovornosti svakoga pojedinca; stvarati kulturu pripadnosti obitelji MF-a te jačati međunarodnu poziciju i ugled MF-a.

Ulaganje u istraživanje i obrazovanje najbolje je ulaganje u rast i razvoj zajednice te razvoj društva i gospodarstava u cjelini. Budući da živimo u svijetu ubrzanoga razvoja tehnologije i znanosti, važno je stalno biti u tijeku s najnovijim otkrićima. Multidisciplinarni pristup ključan je čimbenik u stapanju tehnoloških novosti s medicinom i drugim biomedicinskim znanostima. Stoga će u središtu budućega razvoja našega fakulteta biti ulaganje u ljude, u prvom redu nastavnike i znanstvenike, koji bi svojim doprinosom pomogli u povećanju financiranja za programe i projekte, opremu i infrastrukturu, čime bi moderni Medicinski fakultet odgovorio izazovima medicine novog doba.

Pred nama su, dakle, mnogi novi izazovi na polju biomedicine, ali vjerujemo kako smo, uz pomoć odgovornih institucija, spremni za sve izazove i savladavanje svih prepreka u ostvarenju zacrtanih ciljeva.

the state level. Strengthening the international recognition of our School will be achieved through the international projects and cooperation, and through the webomatrix system in terms of better visibility by our own website in Croatian and English language. The Faculty of Medicine should strive to establish its own scientific journal and to improve the scientific productivity and continuity of international projects gained independently or in cooperation with related advanced institutions, all for the purpose of better and healthier life of each person. From these determinants derives the future goals that the School have intention to achieve in the forthcoming period: to provide quality education for students who will, by completing their studies, provide superior health care; promote scientific research and professional work; to improve the teaching processes and to encourage the development of new study programs; to develop a personnel policy based on the order, work and responsibilities of each individual; to create a culture of belonging to the Faculty of Medicine family and to strengthen the international position and reputation of the Faculty. Investment in research and education is the best investment in the growth and development of the community and the development of society and economy. Since we live in a world of accelerated development of technology and science, it is important to keep up with the latest discoveries. The multidisciplinary approach is a key factor in the unification of technological innovations with medicine and other biomedical sciences. Therefore, in the center of the future development of our Faculty will be investing in people, primarily teachers and scientists, who would contribute by increasing the funding for programs and projects, equipment and infrastructure, which would enable the modern Faculty of Medicine to respond to all medical challenges of the new age.

